Mao Zedung Düşüncesi ve Çin Devrimi Üzerine Eleştiriler

-Belgeler-

Derleyen

Garbis ALTINOĞLU

sun
YAYINCILIK

Mao Zedung Düşüncesi ve Çin Devrimi Üzerine Eleştiriler

- Belgeler -

Derleyen
Garbis ALTINOĞLU

sun
YAYINCILIK

Birinci Baskı : Temmuz 1993
Baskı : Gül Ofset

ISBN 975- 7827-00-2

Sun Yayıncılık Ltd. Şti.
Başmusahip sok 3/3 Cağaoğlu/İstanbul
Tel: 512 40 84- 512 35 76

İÇİNDEKİLER

Revizyonist "Mao Zedung Düşüncesi"nin Felsefi Temeli Üzerine 7

Mao Zedung ve Çin Revizyonistleri, İşbirlikçi Tekelci burjuvazi ve büyük Toprak Sahiplerinin Anti-Emperyalist ve Demokratik Bir konuma Girebileceğini Savunuyorlar 85

Mao Zedung Ve Çin Revizyonistleri, İşçi Sınıfının Devrimde Önder Rolünü Reddediyor, Stratejilerinin Odağında Köylülüğü Tutuyor ve Salt Askeri Bakış Açısıyla Hareket Ediyorlar 117

Mao Zedung ve Çin Revizyonistleri; Burjuvazi ve Diğer Sömürücü Sınıfların kapitalizme ve Sömürüye karşı Çıkıp, Sosyalizmi Destekleyebileceklerini Savunuyor ve Proletarya Diktatörlüğünü Reddediyorlar 147

Mao Zedung'da Geçiş Dönemi, Bir Düzen Örgütlenmesidir. Mao, Leninist Kesintisiz Devrim Teorisini Reddediyor 171

Mao Zedung ve Çin Revizyonistleri, Marksist-Leninist Proletarya Partisi Öğretisini Çarpıtıyor ve Reddediyorlar..... 193

Mao Zedung ve Çin Revizyonistleri, Proletarya Enternasyonalizmini Reddetmekte, Burjuva Milliyetçi ve Şoven Bir Konumda Durmaktadırlar 215

Mao Zedung ve Çin Revizyonistleri, Sosyalist İnşaya İlişkin, Marksist-Leninist İlkeleri ve Yasaları Reddediyorlar 255

Mao Zedung Marksizm-Leninizmin Bir Ustası mıydı? 333

Sonuç 349

SUNU

Devrimler, tarihin lokomotifi olmaya devam ediyor. Dünyadaki olumsuz koşullar ve gelişmelere karşın, gerek metropol ülkelerdeki proletaryanın sosyalist devrim mücadelesi, gerekse de yarı-sömürge ve bağımlı ülkelerdeki ezilen hakların anti-emperyalist demokratik-devrimci mücadeleleri şu ya da bu şekilde sürüyor. Geçici yenilgiler ve gerilemeler olsa da tek tek ülkelerde ve bütün dünyada devrimlerin zaferinin kaçınılmaz olduğu bugün de sıcağı sıcağına yaşanıyor.

Burjuva-revizyonist ideologların propagandalarının aksine, günümüz kapitalizminde meydana gelen değişiklikler ve gelişmeler, hiçbir şekilde onun özünü değiştirmiş değil. Marks'ın, kapitalizmle ilgili olarak geçen yüzyılda yaptığı devrim tahlilleri, bugün de güncel değerini koruyor. Günümüz kapitalist toplumunun gerçekleri de, Marks'ın ve Lenin'in kapitalizm konusundaki tahlilerini doğruluyor. Emperyalizmin temel özellikleri sürüp gidiyor. Emek ile sermaye arasında, ezilen haklarla emperyalistler arasında ve emperyalistlerin kendi aralarında varolan çelişkiler şöyle veya böyle keskinleşmeye devam ediyor. Kısacası, emperyalist dünya sistemi derin çelişkilerinden ve bütün hastalıklarından kurtulamıyor. Bu koşullarda, devrimin ve sosyalizmin "öldüğü", Marksizm-Leninizmin "iflas ettiği" vb. safsataların değerinin olmadığı daha iyi görülüyor.

Emperyalistler, burjuvazi ve revizyonistler, devrime, sosyalizme ve Marksizm-Leninizme bugün de saldırdıkça saldırıyorlar. Günümüz koşullarında, Marksizm-Leninizmin saflığını titizlikle korumak ve onu her türlü gerici ve anti-Marksist saldırı karşısında kararlılıkla savunmak yaşamsal bir önem taşıyor. Elinizdeki Mao ve Çin revizyonistlerinin eleştirisi kitabını bu amaçla yayınlıyoruz.

Kitaptaki yazılar, TKP/ML HAREKETİ Teorik Yayın Organı **Partinin Yolu** isimli derginin 1980-1986 tarihleri arasında yayımlanan sayılarından ve bazı broşürlerinden alınmıştır. Yazılar, 1980 başında hazırlanmıştır. Ancak 12 Eylül faşist askeri darbesi sonrası gelişmeler yazıların zamanında yayınlanmasını engellemiştir. Eleştiriler, Marksizm-Leninizmin kapsamlı ve tutarlı bir şekilde savunulması anlamında bugün de değerinden bir şey kaybetmemiştir. Mao ve ÇKP revizyonistlerinin eleştirisi, bugün belki kendi başına fazla bir şey ifade etmeyebilir ve etmiyor da. Ama önemli olan yapılan bu çalışmanın şahsında Marksizm-Leninizmin titizlikle savunulmasıdır. Ek olarak, hala ülkemizde bazı devrimci akımların Mao'yu Marksizm-Leninizmin klasiği olarak görmesi ve revizyonist "MZD" ni hala ısrarla savunuyor olması da sorunun hala güncel bir önemi olduğunu gösteriyor.

Başlıca olarak bu iki olguyu dikkate alarak sözkonusu çalışmanın belgelerini yayımlıyoruz.

Yazılar yeniden yayımlanırken belge olmaları nedeniyle düşünsel hiçbir düzeltmeye gidilmemiştir. Ancak, gelinen aşamada, ilgili siyasal Hareket tarafından, yazıda yer alan "**çelişkiyle**" ile "**antagonizma**"yı aynılaştıran görüşün, savunulmadığı da biliniyor.

REVİZYONİST "MAO ZEDUNG DÜŞÜNCESİ"NİN FELSEFİ TEMELİ ÜZERİNE

Diyalektik materyalizm, Marksizm-Leninizmin felsefi temelidir. Marks ve Engels tarafından meydana getirilen diyalektik materyalizmin doğuşu, düşünce tarihinde, felsefe tarihinde bir devrim teşkil eder. Dünyanın materyalist yorumlanışı ile, bu yorumlanışın diyalektik yöntemini kaynaştıran diyalektik materyalizm, materyalizmi ve diyalektiği yeni bir bakış açısıyla, yeni ve derin bir bilimsel görüşle zenginleşti miştir. Diyalektik materyalizmin doğuşu, insan düşüncesinin tarih boyunca elde ettiği ilerici unsurların devamı ve bu unsurların eleştirici bir şekilde benimsenmesinin bir sonucudur. Materyalist felsefenin kökleri Antik Çağ'a kadar uzanır; bu çağın materyalistlerinin doktrinlerinde diyalektik parıltılar görülmekle beraber, bu doktrinler ya metafizik ya da mekaniktirler. Ayrıca, antik materyalistler toplumsal fenomenlerin açıklanmasında, idealizmi, doğa konusundaki materyalist görüşleriyle sentezleştirirler. Diyalektik görüş, materyalistler tarafından değil, idealist filozoflar tarafından geliştirilmiştir ve bu, Hegel'in idealist sisteminde kolaylıkla görülür. Hegel, idealist olmasına rağmen, diyalektikçi bir filozoftu. Kendilerinden önceki materyalistlerin ve idealistlerin diyalektiğini alan Marks ve Engels, bu ikisini sentezleştirmişler ve matery lizmin ancak diyalektik, diyalektiğin de ancak materyalist olduğu taktirde gerçekten bilimsel ve tutarlı olabileceğini göstermişlerdir. Diyalektik

materyalizmin doğuşu, toplumsal gelişme ve bu gelişmenin yasalarına dayanan bilimsel bir görüşün, tarihsel materyalizmin gelişmesinde en temel unsuru teşkil eder. Eğer diyalektik materyalizm olmasaydı; topluma materyalist açıdan yaklaşılmasaydı, tutarlı bir dünya görüşü yaratmak imkansız olurdu. Marks ve Engels'in, Marksizmin kurucularının çözüme kavuşturdukları sorun işte budur. Diyalektik materyalizm, dünyayı sadece açıklamakla yetinen antik felsefeden, dünyayı pratikte devrimci bir tarzda yeniden kurması ile temelden ayrılır. Dünyanın maddiliği öğretisi diyalektik materyalizmin temel unsurudur. Özellikle doğa bilimindeki bilimsel ilerlemeler ve devrimci işçi sınıfı hareketinin pratiğiyle sıkı bağlar içinde gelişen diyalektik materyalizm, sürekli gelişme halinde olan bir bilimdir. Proletaryanın onda entellektüel silahlarını, onun da proletarya da maddi silahlarını bulduğu bir bilim.

Felsefe, toplumsal bilinç bilimlerinden biridir ve son tahlilde toplumdaki ekonomik ilişkiler tarafından belirlenir. Felsefe, dünya hakkında genel bir görüş ortaya koymak ihtiyacından doğmuştur ve tarihi kökleri, gelişmesi ve bu gelişmenin yasaları ve aşamaları vardır. Toplumun sınıflara bölünmesinden sonra, ilk kez köleci toplumda (Antik Çağ) ortaya çıkan felsefenin gelişmesi, toplumun sosyo-ekonomik ve politik gelişmesi tarafından belirlenir ve şu ya da bu sınıfın menfaatlerinin savunulmasını ifade eder. Yani felsefe bağımsız değil tarafgirdir. Ve felsefedeki yanların mücadelesinin son tahlilde toplumdaki düşman sınıfların eğilim ve ideolojilerini yansıtan bir mücadele olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

Felsefede, materyalizm ve idealizm olarak iki temel akımvardır. Felsefenin gelişmesinin başlangıç noktası felsefi materyalizm idi. İdealizm ise daha sonraları materyalizme zıt bir akım olarak ortaya çıkmıştır. Felsefeyi, bir başka deyişle de filozofları, iki temel kampa bölen bilinç ile madde, düşünce ile varlık arasındaki ilişki sorunudur. Felsefenin temel sorusu şu idi: Birincil olan hangisidir; bilinç mi, yoksa madde mi, düşünce mi yoksa varlık mı? Ya da soruyu başka bir biçimde soracak olursak: dünya yaratılmış mıdır, yoksa bütün öncesizlik boyunca varmıydı?

İşte, bu soruya verilen cevaplar filozoflar iki temel kampa ayırıyordu. Bilincin maddeye, düşüncenin varlığa göre önceliğini ileri sürenler ve son tahlilde, ne şekilde olursa olsun dünyanın yaratıldığını kabul edenler idealizm kampını; maddeyi, varlığı ilk öge

sayanlar ise materyalizm kampını oluşturuyorlardı. İşte bu sorun, düşünce ile varlığın ilişkisi sorunu, geçmişte olduğu gibi bugün de hala felsefenin temel sorunudur.

Gerek materyalizm, gerekse idealizm bir dizi gelişim aşamalarından geçmiştir. Ve her iki temel akımın kendi içinde çeşitli okulları var olmuştur. Ancak, bir filozofun, materyalizmin ya da idealizmin çeşitli okullarından birisinde yer alması önemli değildir, asıl önemli ve belirleyici olan onun (filozofun) doğayı, dış dünyayı, hareket halindeki maddeyi mi, yoksa ruhu, aklı, bilinci mi birincil olarak aldığıdır. Doğa önce gelir demek, doğanın zorunluluğunu kabul etmek ve buradan düşüncenin zorunluluğuna varmak materyalizmdir. Zorunluluğun, nedenselliğin kaynağının düşünce olduğunu kabul etmek ise idealizmdir. Bu iki temel felsefi eğilim arasında ise bilinemezciliğin (=agnostisizm) çeşitli nüansları vardır.

Kısacası, materyalizm ile idealizm arasındaki temel farklılık, materyalistin, duyumu, algıyı, düşünceyi ve genel olarak insan bilincini maddenin, yani duyu organlarımız üzerinde etki yaparak duyumu yaratan şeyin, bize duyum içinde verilen nesnel gerçekliğin imgesi olarak görmesidir. Materyaliste göre, düşünce, nesnel gerçekliğin, kendisi de bir madde olan beyindeki yansımasıdır. Nesnel gerçeklik nasılsa, düşünce de öyledir; bir başka deyişle, düşüncenin hareketi, dış maddenin hareketine uygun düşer. İdealist, tersine, duyumu, algıyı, düşünceyi ve genel olarak insan bilincini maddeden, nesnel gerçeklikten kopanr. Maddeyi bilincin kendini dışa vurması olarak görür. Yani ona göre nesnel gerçeklik yoktur; ancak bilincimiz, duyumlarımız vardır ve gerçek dünya bilincimizin, duyumlarımızın dışa yansımasıdır.

Soru şudur: İnsandan, insan bilincinden bağımsız nesnel gerçeklik, mutlak bir gerçek var mıdır, yok mudur? Materyalist olmak için, bu soruyu "evet, vardır" şeklinde cevaplamak gerekir. İdealistlerin cevabı ise "hayır, yoktur" olacaktır şüphesiz. İşte felsefenin temel sorunu budur ve **"işte, gerçekte filozofları iki büyük kampa ayırmaya hala devam eden baş sorun budur."**

Mao Zedung, felsefenin temel sorusunu nasıl cevaplamaktadır acaba? O, komünist olmasa bile -her materyelistin komünist olmadığı hatırlansın- materyalizm kampında mı yoksa idealizm kampında mı yer almaktadır? Bu soruya verdiği cevabı irdelerken, kuşkusuz, düşülebilecek en büyük yanılgı, onun marksist terminoloji

ile süslediği yazılarının üstünkörü bir şekilde ele alınması olacaktır. Unutmamak gerekir ki, Marksizmin teorik zaferi ve kazandığı büyük prestij Marksizm düşmanlarını Marksist kılığına bürünmeye zorlar ve Marksizmin tarihi bu noktada zengin tecrübelere sahiptir. Ve, bu arada, yine unutulmamalıdır ki, "Gittikçe daha incelen bir Marksizm kalpazanlığı, anti-Marksist öğretilerin gittikçe daha büyük bir incelikle Marksistlik taslamaları, işte ekonomi politikte olduğu gibi taktik sorunlarda da, genel felsefede olduğu gibi bilgibilimde ve sosyolojide de çağdaş revizyonizmi nitelendiren şey"dir.

Uzun yıllar boyunca, uluslararası komünist hareket ve devrimci çevrelerde Marksizm-Leninizmin bir ustası (klasiği) ya da büyük bir marksist-leninist olarak tanımlanan Mao Zedung'un, Çin revizyonizmi tarafından, uzun süre Marksizm-Leninizmin — dolayısıyla diyalektik materyalizmin— daha da geliştirilmesini temsil ettiği yolunda propaganda edilen görüşlerinin, yani "Mao Zedung Düşüncesi"nin gerçek içeriğinin kavranabilmesi için, her şeyden önce, onun dünyaya genel bakışı, yorumlayışı yani felsefesi üzerinde açık bir düşünceye sahip olmak gerekir. Çünkü, her felsefe tarafgirdir ve belirli bir sınıfa, sınıf mücadelesinde hizmet eder. Dolayısıyla komünist geçinen Mao'nun hangi sınıfın temsilcisi olduğunun, hangi sınıfa hizmet ettiğinin anlaşılması için, onun felsefesi, biricik bilimsel dünya anlayışı olan diyalektik materyalizmin parlak ışığı altında incelenmelidir.

Her ne kadar, yazılarında Marksizmin felsefesi olan diyalektik materyalizmin bazı tezlerine , özellikle de Lenin'den aktarmalar yaparak yer verse de, Mao'nun, felsefenin temel sorununa verdiği cevap özünde idealisttir. O, büyük materyalistlik taslama çabalarına, idealistliğini sahte materyalist bir terminoloji ile gizlemeye çalışmasına rağmen materyalizmin kampında değil, idealizmin kampında yer almaktadır.

Lenin'in büyük felsefe eseri **"Materyalizm ve Ampiriokritisizm"**de kuvvetle vurguladığı gibi insan bilincinden bağımsız nesnel gerçekliğin var olup olmadığı sorunu, "filozofları iki büyük kampa ayırmaya hala devam eden baş sorun"dur.

İşte, bu "baş sorun"da Mao, idealizm kampındadır. Ona göre, bilinç madde tarafından belirlenmez, tersine, maddeyi belirleyen bilinçtir ve bu ikisi arasında özdeşlik vardır. Tarihi materyalizm açısından ifade edecek olursak bu, insanın bilincinin toplum-

sal varlığı tarafından değil, toplumsal varlığının toplumsal bilinci tarafından belirlendiği ve bu ikisinin özdeş olduğu anlamına gelir. Bu, tastamam idealizmdir. Yıllardır büyük bir komünist olarak propaganda edilen Mao'ya yöneltilen bu "suçlama" pek ağır ve haksız gelebilir okuyucuya; ancak, diyalektik materyalizm ve tarihi materyalizmin temel ilkeleri üzerine az çok bilgisi olan okuyucu, sorunun, daha doğrusu "Mao Zedung Düşüncesi"nin felsefi parçası biraz daha deşelendiğinde Marksizm kılığına bürünmüş bir Marksizm düşmanının -ama belli bir tarihi dönemde yine de ilerici olan- gerçek kimliğini açığa vurmak, diyalektik materyalizmi savunmak amacı güttüğümüzü görecek ve şüphesiz ki, bize hak verecektir.

DÜŞÜNCE İLE VARLIĞIN ÖZDEŞLİĞİ TEORİSİ İDEALİST BİR TEORİDİR

Algıların, düşüncelerin vb. hareketi, bize, duyum içinde verilen nesnel gerçekten başka bir şey olmayan maddenin hareketini yansıtır. Bu nedenle hareketi maddeden ayırma isteği, düşünceyi nesnel gerçeklikten ayırmaya eşdeğerdir, yani idealizme varmaktır. Lenin'in deyişiyle: "Duyum içinde bize verilen nesnel gerçekliği yadsıdığımız anda, inancılığa karşı her türlü silahınızı yitirirsiniz ve bilinmezliğe ya da öznelciliğe düşersiniz ve inancılık da zaten sizden daha fazlasını istemez. Eğer algısal dünya nesnel bir gerçeklik ise, o zaman kapı öteki her türlü "gerçekliğe" ya da sözde gerçekliğe kapalı demektir... Eğer dünya hareket halindeki madde ise, madde bu haraketin, bu maddenin hareketinin sonsuz karmaşık ve ayrıntılı ortaya çıkış biçimleri ve sonuçları sonu gelmez bir biçimde incelenebilir ve incelenmelidir de; ama bunun ötesinde, herkesin tanıyıp bildiği "fiziksel", dış dünyanın ötesinde bir şey olamaz." (**Materyalizm ve Ampiriyokritisizim**, s. 385-386)

İşte, yukarıda değindiğimiz gibi madde ile bilinç arasındaki, varlık ile düşünce arasındaki sorun felsefenin temel sorunudur. Engels, "**Ludwig Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesinin Sonu**" adlı eserinde "Her felsefenin ve özellikle modern felsefenin büyük temel sorunu, düşünce ile varlığın ilişkisi sorunudur" derken, filozofların düşünce ile varlığın ilişkisi sorununa verdikleri cevaba göre iki temel kampa, idealizm (son aşamada,ne cinsten olursa olsun dünyaın yaratıldığını kabul edenler) ve materyalizm (dünyanın yaratılmadığını kabul edenler) kamplarına ayrıldığını yazar.

Gelelim Mao Zedung'un düşünce ile varlığın ilişkisi sorunu-

na verdiği cevaba.

Yazılarında sık sık diyalektik materyalizmin bazı tezleri e ve Marksist-Leninist terminolojiye yer verse de Mao, aslında felsefenin temel sorusuna idealistlerin verdiği cevabı vermekte, ani varlığı değil düşünceyi birincil olarak almakta ve düşünce ile varlığın özdeşliğini (aynılığını) savunmaktadır. Onun, diyalektik materyalizmin bazı t zlerine ve Marksist-Leninist terminolojiye başvurması, felsefesinin idealist özünü materyalist bir kabukla örtme girişiminden başka bir şey değildir. O, bütün iddiasına rağmen bir eklektik-idealist filozoftan, belirli bir zaman için Çin küçük burjuvazisinin ideologundan başka bir şey olmamıştır, olamamıştır. O, diyalektik materyalizmi kaba bir revizyondan geçirmiş, eski "Çin Marksizmi"nin bir unsuru olarak "Çin felsefesi"ni oluşturmuştur. Bu felsefe, bütün materyalizmin, özellikle de Marksist-Leninist materyalizmin, hiç de yabancısı olmadığı idealist bir felsefedir.

Mao yazılarında varlığın bilinci belirlediğini, esas olanın varlık olduğunu sık sık belirtmesine rağmen, bilincin varlık üzerinde aktif karşı etkisi olduğu doğrusunu kabullenme adı altında bilincin de esas olabileceği ve varlığı belirleyebileceğini; bilincin birincil, varlığın ikincil olabileceğini, bilinç ile varlığın özdeş olduğunu savunmaktadır.

Mao'nun, felsefenin bu temel sorusuna verdiği cevabı daha yakından irdeleyelim. O, her çelişkinin iki zıt yönü olduğunu vebu yönlerin karşılıklı olarak birbirlerine dönüşebileceklerini ve böylece o çelişkiyi barındıran şeyin niteliğinin de buna uygun olarak değişeceğini belirtirken şöyle der: "Ama bu durum sabit değildir. Bir çelişmenin esas ve tali yönleri birbirine dönüşür ve buna uygun olarak o şeyin niteliği de değişir. Belli bir süreç ya da bir çelişmenin gelişmesindeki belli bir aşamada esas yön A, tali yön de B ise, başka bir aşamada ya da başka bir süreçte roller değişir." (Mao Zedung, Seçme Eserler, c.1, s. 390) O, bu görüşünü ispatlamak için bazı ömekler verdikten sonra şöyle devam eder:

"Bazıları bunun bazı çelişmeler için geçerli olmadığını sanırlar, örneğin, üretici güçler ile üretim ilişkileri arasındaki çelişmede üretici güçlerin esas yön; teori ve pratik arasındaki çelişmede pratiğin esas yön; iktisadi temel ile üstyapı arasındaki çelişmede iktisadi temelin esas yön olduğunu ve bunların karşılıklı durumlarında hiçbir değişme olmadığını düşünürler. Bu diyalektik materyalist anlayış değil, mekanik materyalist anlayıştır. Evet, üretici güçler, pratik ve iktisadi temel genellikle esas ve belir-

leyici rolü oynarlar; bunu inkar eden materyalist değildir. Ama aynı zamanda kabul edilmelidir ki, belli şartlarda üretici güçler (üretim ilişkileri olacak- bn), teori ve üstyapı gibi yönler de esas ve belirleyici rolü oynarlar... Bu söylediklerimiz materyalizme aykırı mıdır? Hayır. Çünkü bir yandan tarihin genel gelişmesi içinde maddi olanın zihinsel olanı, toplumsal varlığın toplumsal bilinci belirlediğini kabul ederken, öte yandan da zihinsel olanın maddi şeyler üzerindeki, toplumsal bilincin toplumsal varlık üzerindeki ve üst yapının iktisadi temel üzerindeki etkisini de kabul ederiz; zaten bu zorunludur. Bu, materyalizme aykırı değildir. Tam tersine, mekanik materyalizme karşı çıkmak ve kararlılıkla diyalektik materyalizmi savunmak demektir." (a.g.y s. 392-393) (abç)

Uzun ama oldukça ilginç bir pasaj bu. Bu pasajda, çok fazla yoruma ihtiyaç duymaksızın diyalektik materyalist felsefenin ardına gizlenmeye çalışan Mao'nun felsefesinin gerçek niteliğini, idealist özünü görebiliyoruz. Mekanik materyalizme karşı çıktığını ve kararlılıkla diyalektik materyalizmi savunduğunu söyleyen Mao'nun "küçük" bir hilesini de görmemize olanak sağlıyor bu pasaj aynı zamanda. Ve işte bu "küçük" hilede çok şey saklıdır.

Mao Zedung, diyalektik materyalizm ve tarihi materyalizm ile açıklanması gereken sorunlan da sözde her şeyin ona tabi olduğu zıtlıkların dönüşmesi şeması aracılığıyla açıklıyor. "Bir şeyin iki yönlü" veya "bir şeyin yeni yönüylü eski yönü" olarak dönüştüğünü pratik ile teori, ekonomik temel ve üstyapı, üretici güçler ile üretim ilişkileri arasındaki ilişkinin de sözde sözü edilen şemaya göre cereyan ettiğini ileri süren Mao'ya göre, üretici güçler ile üretim ilişkileri, ekonomik temel ile üst yapı arasındaki ilişki gibi, pratik ile teori arasındaki diyalektik ilişki de aralarında karşılıklı olarak basit bir yer değiştirmenin sürekli tekrarıdır. Burada Mao'nun üretim ilişkileri ile üretici güçler, pratik ile teori arasındaki ilişkiler vb. görüşleri üzerinde durmayacağız. Burada asıl üzerinde durulması gereken sorun zihinsel olanın maddi olanı belirleyip belirleyemeyeceğidir. Tamda bu noktada Mao'nun "küçük" hilesi üzerinde durmak gerekiyor. Zaten eklektik olan düşüncesini, mümkün olduğunca karışık koyarak, düşüncelerinin gerçek özünün anlaşılmasını oldukça zorlaştırma çabalarına rağmen, O, felsefesinin idealist özünü gizleyemez. Mao, üretici güçler ile üretim ilişkileri, pratik ile teori ve ekonomik temel ile üstyapı arasındaki ilişkiler üzerinde durup ikincilerin de belli şartlarda esas ve belirleyici olduğunu söyledikten sonra, söylediklerinin materyalizme aykırı olmadığını is-

patlamak için "çünkü bir yanda tarihin genel gelişmesi içinde maddi olanın zihinsel olanı, toplumsal varlığın toplumsal bilinci belirlediğini kabul ederken, öte yandan da zihinsel olanın maddi şeyler üzerindeki toplumsal bilincin toplumsal varlık üzerindeki ve üst yapının iktisadi temel üzerindeki etkisini de kabul ederiz; zaten bu zorunludur" (abç) der. Daha önce sunduğumuz alıntıda genel olarak bilinç ile madde ve arada toplumsal bilinç ile toplumsal varlık arasındaki ilişkiden söz etmeksizin üstyapının (konumuz açısından bilincin) da bazı şartlarda belirleyici olduğunu söylerken, şimdi, sadece 'etki'den söz etmektedir. İşte işin hilesi de buradadır zaten. Maddi olanla zihinsel olan, toplumsal varlık ile toplumsal bilinç arasındaki ilişki söz konusu olunca sadece 'etki'den bahsedilmekte ve sorunun özü geçiştirilmeye çalışılmaktadır. Halbuki, Mao'nun anlayışına göre, maddi olanla zihinsel olan bir çelişki oluştururlar ve genellikle maddi olan "esas ve belirleyici" olmasına rağmen bazı şartlarda zihinsel olan da "esas belirleyici" olur, ve tabii maddi olanı belirler! Yani, çoğu kez madde ilk veri olmasına rağmen, bazan bilinç de ilk veri olabilir; yani maddeden bağımsız bilinç sözkonusudur ve maddi bilincin nesnel gerçeklik olarak görülmesidir! İşte bu, katışıksız idealizmdir ve 'kurnaz' Mao, burada yakayı ele vermektedir. O, 1963'te yazdığı "Doğru Fikirler Nereden Gelir?" adlı makalesinde bu anlayışını daha bir açıklıkla ortaya koyar:

"Ayrıca bunlar, maddenin bilince, bilincin maddeye dönüşebileceğini de anlayamıyorlar..." (Teori ve Pratik, Sol Yayınlar, s.128)

Mao'nun madde ile bilinç, düşünce ile varlık arasındaki ilişkiye ilişkin cevabını kısaca özetlersek; madde ve bilinç bir çelişmenin iki yönüdür. Bu yönlerden madde genellikle esas yön, bilinç ise tali yöndür. Başka şartlarda ise bilinç esas yön, madde tali yön olur ve bu ikisi arasında kesin bir özdeşlik vardır, çünkü, bunlar varolmaları ve birbirlerine dönüşmeleri için birbirlerine bağımlıdırlar.

Maddenin birincil olduğunun kabulü, bilinçten, insandan bağımsız olarak nesnel gerçekliğin kabulü materyalizmdir. Diyalektik materyalizm maddeyi ilk veri olarak almasının yanısıra bilincin madde üzerindeki aktif etkisini de kabul eder ve bunu gözardı eden mekanik materyalizmi eleştirir, ama nesnel gerçekliğin yadsınmasına da en kararlı şekilde karşı çıkar. Bilincin madde üzerindeki etkisini savunma görünümü altında bilincin ilk veri olabileceği-

ni savunmak ve düşünceden bağımsız nesnel gerçekliği reddetmek; düşüncenin, duyumların nesnel gerçeklik olduğunu, bilinç ile varlığın özdeş olduğunu savunmaktır. Bu tastamam idealizmdir. Lenin ampriokritikçi Bazarov'u eleştirirken şöyle der:

"Bazarov'un yaptığı ampiriyokritisizm açıklamasını... hatırlayalım: 'duyum algıları bizim dışımızda olan gerçekliktir." Bu apaçık idealizmdir, apaçık bilinçle varlığın özdeşliği teorisidir." (**Materyalizm ve Ampiriokritisizm**, s.361)

Mao Zedung'un sözü edilen "Doğru Fikirler Nereden Gelir?" adlı makalesinin bütünü dikkate alındığı takdirde konuyla haşır neşir olmamış bir okuyucunun zihninde Mao'ya haksızlık yapıldığı izlenimi doğabilir. Okuyucu düşünebilir ki, Mao sadece dünyanın nasıl bilinebileceği ve değiştirileceği üzerinde durmaktadır. Fakat, onun, çeşitli yazılarında dile getirilen görüşlerini **bütünlüğü içinde gözönüne alırsak** işin hiç de böyle olmadığını görürüz. Eğer sadece Mao'nun bolca tekrarladığı diyalektik materyalist tez, alıntı ve terminolojinin gözümüzü küllemesini istemiyorsak 'çok dikkatli' ve 'titiz' olmalıyız. 'Çok dikkatli' olmalıyız, çünkü Mao Zedung gerçekten çok 'başarılı' bir eklektik filozoftur; 'titiz' olmalıyız, çünkü sözkonusu olan proletaryanın devrimci yolunu aydınlatan diyalektik materyalizmin burjuva dünya anlayışına karşı savunulmasıdır. 'Çok dikkatli' ve 'titiz' olunmazsa "maddenin bilince, bilincin maddeye dönüşebileceğini" söylerken Mao'nun bilincin varlık (madde) üzerindeki etkisini vurguladığı sanılabilir. Onun, varlık ve bilinç arasındaki ilişkide, bilincin varlık üzerindeki etkisini bu şekilde ifade edişi, onun sözde zıtlıkların birbirine dönüşmesi anlayışından bağımsız olarak ele alındığında, yukarıda belirtildiği gibi bilincin varlık üzerindeki aktif etkisini vurguladığı kaısını doğurabilir ki, bu doğru değildir.

Mao Zedung, bilincin varlık, toplumsal bilincin toplumsal varlık üzerindeki etkisini savunur görünürken, aslında düşüncenin (bilincin) varlık ile, toplumsal bilincin toplumsal varlık ile özdeşliğini savunmaktadır: Varlık bilince, bilinç varlığa dönüşür ve zaten bunlar (bilinç ile varlık) özdeştir. Çünkü bunlar karşılıklı olarak birbirinin varlık şartıdır. Mao'nun anlayışına göre bilinç ile varlık mutlak bir özdeşlik içindedir. Bilindiği gibi bilinç ile varlığın özdeşliği ilkesi, Hegelci sistemin de temelini meydana getirir. Ancak sisteminin tepeden tırnağa idealist niteliğine rağmen Hegel bir diyalektikçiydi. Mao gibi metafizikçi değil.

Bilinç ile varlığın özdeşliği, bilincin, duyumların nesnel gerçeklik olması demektir ki, bu idealizmdir. Lenin'in deyişiyle **"toplumsal varlıkla toplumsal bilincin özdeşliği te risi, tam bir zırva ve tamamıyla gerici bir te ridir." (Materyalizm ve Ampiriokritisizm**, s.362) (abç) Marksizmin çirkin bir biçimde teorik olarak çarpıtılmasıdır.

Maddi olan ile zihinsel olanın varolmaları için birbirine bağımlı olmalarının yanısıra —birbirlerinin varlık şartı—, bunların karşılıklı olarak yer değiştirebileceği şeklindeki görüşü Mao'nun taraftarlarınca daha açık bir şekilde savunulmaktadır. "Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi nezdindeki Devrimci Kitle Eleştirisi Yazı Grubu" tarafından yazılan felsefi makaleleri irdelediğimiz zaman Mao'nun idealist felsefesini daha yakından tanıyabileceğiz.

Makalelerden birinde Mao'nun 'maddenin bilince, bilincin maddeye dönüştürülebileceği' anlayışı üzerine şunlar söyleniyor:

"1963'de, Başkan Mao, ünlü 'Doğru Fikirler Nereden Gelir' makalesini yazdı. Bu yazıda, **'Maddenin bilince, bilincin maddeye dönüştürülebileceği'** gerçeğini ortaya koyarak, Marksist bilgi teorisini yaratıcı bir şekilde geliştirdi ve Liu Şao-Şi, Yang Şien-Çen ve avanesinin burjuva idealizmini ve metafizik düşüncesini tepeden tırnağa eleştirdi ve düşünce ile varlık arasındaki özdeşlik meselesi konusun a yürütülen mücadelenin bilimsel bir özetini yaptı." **(Felsefe Bir Sır Değildir**, Kava Yayınları, s.91)

Düşünce ile varlık arasındaki 'özdeşlik'ten ne anlaşılması gerektiği de şöyle açıklanıyor:

"Diyalektik materyalizm bize zıtların birliği kanununun evrensel olduğunu öğretir. Zıtların özdeşliği, yani varolmaları ve birbirlerine dönüşmeleri için birbirlerine bağımlı olmaları hiç şüphesiz, düşünce ile varlık arasındaki ilişkiye de uygulanabilir. Yang Sien-çen, düşünce ile varlık arasındaki özdeşliği inkar etmekle, çelişmenin iki zıt yönünü, yani belli durumlarda birbirine dönüşebilen **ve varolmaları birbirine bağlı olan düşünce ile özdeşliğini** inkar ediyordu..." (abç) **(agy**, s.89-90)

Bir başka makalede ise şunları okuyoruz:

"Marksist bilgi teorisi, düşünce ve varlık arasındaki özdeşlik meselesi üzerinde ısrarla durmuş ve düşünce ile varlığın, birbirinin zıddı olmakla beraber, birbirlerine bağlı olduklarını ve **belli durumlarda** birbirlerine dönüşebileceklerini belirtmiştir..." (abç) **(a.g.y.**, s.114)

"Etkin ve devrimci yansıma teorisi, yalnızca düşüncenin varlığın bir yansıması olduğunu belirtmekle kalmaz, aynı zamanda düşüncenin varlık üzerindeki **etkisini** de açıklar. Böylece düşünce ile varlık arasında özdeşlik olduğunu ortaya koyar." (abç) **(a.g.y.** ,s. 116)

Mao Zedung'un, kendisinden daha açık yürekli(!) taraftarla-

rının makalelerinden yaptığımız alıntılar daha da çoğaltılabilir. Ancak bunlar yeter. İdealist zırvalıklarla kendimizi daha fazla meşgul etmeye o kadar gerek yok. Şimdi şu açık yürekli(!) idealistlerimizin görüşlerini çeşitli yönleriyle irdeleyelim.

Birinci olarak; diyalektik materyalizm, varlık ile düşünce arasındaki ilişkide olduğu gibi pratik ile teori, toplumsal varlık ile toplumsal bilinç arasındaki ilişkide de varlığın, pratiğin, toplumsal varlığın birincil olduğunu, "esas belirleyici olduğu"nu, buna karşılık düşüncenin, teorinin, toplumsal bilincin ikincil olduğunu, maddi olanın bir yansısı olduğunu belirtir. Bir başka ifadeyle, düşüncenin varlığa, teorinin pratiğe, toplumsal bilincin toplumsal varlığa bağımlı olduğu ve bunun tersinin doğru olmadığını belirtir. İşte bu ilişki, maddi olan ile düşünsel olan arasındaki ilişki, diyalektik materyalizmin -onu, her türlü idealizmden ayırdeden- temel ilkesidir. Lenin'in dediği gibi;

"... Materyalizm doğayı birincil etken, ruhu ikinci etken sayar; varlığı birinci plana, düşünceyi ikinci plana koyar. İdealizm bunun tam tersini yapar." (**Materyalizm ve Ampiriokritisizm**, s. 100-101)

"Teori, doğanın, dış dünyanın bir 'imge'si (ya da bir kopyası)dır. (**age** s. 320)

Ve Marks der ki: "Maddi yaşamın üretim tarzı, genel olarak toplumsal, siyasal ve entellektüel yaşam sürecini koşullandırır. İnsanların varlığını belirleyen şey, bilinçleri değildir; tam tersine, onların bilincini belirleyen, toplumsal varlıklarıdır." (**Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı'ya Önsöz**)

Demek ki, Marksist felsefi materyalizme göre yansıtılan (madde, dış dünya vb.) ile yansıtan (duyum, düşünce vb.) arasındaki ilişkide yansıtılan ilk veri ve belirleyici olandır; yani yansıtılanı yansıtan değil, yansıtanı yansıtılan tayin eder. Materyalist bilgi teorisine göre yansıtılanın (dış dünyanın) yansıtandan (bilinçten) bağımsız olarak varoluşu materyalizmin temel ilkesidir.

Nasıl ki materyalizm, nesnel gerçekliği bilinçten, duyumdan ve insanlığın deneyinden bağımsız olarak kabul ederse, tarihsel materyalizm de toplumsal varlığın toplumsal bilinçten bağımsız olduğunu ve ikisinin özdeş olmadığını kabul eder. Genel olarak bilinç ve bu arada toplumsal bilinç ancak varlığın bir yansısıdır, yaklaşık olarak doğru bir imgesidir.

"Genel olarak varlık ile genel olarak bilinç nasıl özdeş değillerse —der Lenin— toplumsal varlık ile toplumsal bilinç de özdeş değillerdir. İn-

sanlar birbirleriyle olan ilişkilerinde bilinçli varlıklar olarak davrandıkları olgusundan toplumsal bilincin toplumsal varlıkla özdeş olduğu sonucu çıkartılamaz..... Toplumsal bilinç, toplumsal varlığı yansıtır, Marks'ın öğretisi budur. İmge, anlatılan şeyin yaklaşık gerçek bir kopyası olabilir, ama burada özdeşlikten sözetmek saçmadır. Bilinç genellikle varlığı yansıtır, bu, bütün materyalizmin genel bir önermesidir. Bunun tarihsel materyalizmin, toplumsal bilinç, toplumsal varlığı yansıtır önermesiyle olan dolaysız ve aynılmaz bağını görmemek olanaksızdır." (age, s.361) (Mao'nun toplumsal varlık ile toplumsal bilinç arasındaki ilişkiyi ele alışını, Çin'in somut koşullarıyla da birleştirerek ileride ele alacağız.)

Diyalektik materyalizm, sorunu böyle koyarken, sözde, Marksizm-Leninizmin klasiklerinden (Marks, Engels, Lenin ve Stalin) yaptığı bazı özetlemeler ile kendi idealist ve metafizik dünya anlayışının bir karışımından oluşan yazılarından dolayı diyalektik materyalizmi geliştirdiği, daha yüksek bir aşamaya çıkardığı, kulakları sağır edercesine propaganda edilen Mao Zedung ve taraftarları ne yapıyorlar? Diyalektik materyalizm, felsefenin temel sorununu yukarıdaki gibi cevaplarken onlar, maddi olan ile düşünsel olanın "bir şeyin iki yönü", "bir şeyin yeni yönü ile eski yönü" olduğunu veya "varolmaları için birbirlerine bağımlı olmaları" gerektiğini ileri sürmekte, Mao'nun meşhur sözde zıtlıkların dönüşümü şemasına uygun olarak, maddi olan ile düşünsel olanın yer değiştirebileceğini iddia etmektedirler. Onların, sözkonusu soruna verdikleri bu cevap, onların felsefi kampını belirlemek için yeterlidir: İdealizm.

Engels, aşağıdaki sözleriyle sanki, Mao Zedung ve taraftarlarının felsefesini gözler önüne seriyor:

"... yakından bakıldığında, insanların bilincinin onların varlığına bağımlı olduğu ve bunun tersinin doğru olmadığı şeklindeki görünüşte bu kadar yalın bir fikir, daha ilk sonuçlarıyla, üstü en örtülü olanı dahil [kulakları çınlayacak olanlardan biri de Mao'dur burada- ön] her türlü idealizm ile doğrudan doğruya cepheden çatışır." (Felsefe İncelemeleri, Sol Yayınları, Üçüncü baskı, s.127)(abç)

İşte kafası idealist önyargılarla dolu olan Mao ve taraftarları diyalektik materyalizmin düşünsel olanın maddi olana bağımlı olduğu ve bunun tersinin doğru olmadığı şeklindeki temel ilkesinin yerine, maddi olanın da düşünsel olana bağımlı olduğu şeklindeki idealist tezi geçirmektedirler.

Mao Zedung ve taraftarları maddi olan ile düşünsel olan arasındaki ilişkiyi de sözde zıtlıklar ve zıtların dönüşmesi şemasına

göre ele alarak, maddi olan ile düşünsel olanın özdeş olduğunu, düşünsel olanın maddi, maddi olanın düşünsel olduğunu, sözün kısası düşünsel olan olmadan maddi olan olmayacağını savunmaktadırlar. Düşünsel olan olmadan maddi olan olamayacağına göre, düşünsel olan nereden gelmektedir, kaynak nerededir? Onlara göre kaynak ya 'evrensel akıl'dır (Hegel'in Mutlak Fikir'i hatırlansın) ya da bireysel insan bilincidir. Birincisi, objektif idealizmdir, ki buna göre düşünsel olan birincil, maddi olan ise ikincildir (türevseldir) ve varlığın kaynağı "evrensel akıl"dır. İkincisi subjektif idealizmdir, buna göre de nesnel gerçeklik insanın bilme faaliyetinden ve bilme yollarından bağımsız değildir, yani varlığın kaynağı bireysel insan bilincidir. İşte Mac ve taraftarlarının felsefesi, subjektif idealisttir. Gerek objektif idealizmin, gerek subjektif idealizmin özü birdir ve bu öz kısaca şöyle özetlenebilir: dünya yaratılmıştır. Lenin'in dediği gibi önemli olan dünyanın nasıl yaratıldığı değil, onun yaratıldığının kabul edilmesidir.

"Gerçekte —der Lenin ampiriyomonist Bogdanov'u eleştirirken— doğaya uzun bir geçişin sonucu olarak 'ruhsal olanın' **soyutlaması yoluyla** varılır. Bu soyutlamalara, mutlak fikir, evrensel ben, dünya iradesi, vb., vb. adı verilmesi bizim için önemli değildir. Böylece idealizmin çeşit ri ayırdedilir ve bunların sayısı sonsuzdur. İdealizmin özü, ruhsal olanı çıkış noktası olarak almaktır; dış doğa bundan çıkartılır... Böylece birincil 'ruhsal olan' her zaman için **sulandırılmış** bir tanrıbilimi gizleyen bir **cansız soyutlama** olarak ortaya çıkar. Herkes, örneğin, insan fikrinin ne olduğunu bilir, ama insansız ya da insandan önce fikir, soyut bir fikir mutlak fikir, idealist Hegel'in tanrıbilimsel bir buluşudur. Herkes insan duyumunun ne olduğunu bilir, ama insansız ya da insandan önce gelen duyum bir saçmalıktır, cansız bir soyutlamadır, bir idealist hilesidir." **(Materyalizm ve Ampiriokritisizm, s.249)**

Demek ki, materyalizmin temel ilkesi olan yansıtılanın (maddi olan) yansıtandan (düşünsel olan) bağımsız olması ilkesi, Mao Zedung ve taraftarlarının "maddi olanla düşünsel olanın var olmaları için birbirlerine bağlı olmaları" tezi ile taban tabana zıttır. Materyalistlerin tezine göre, düşünsel olan, gelişmesinde yüksek bir kusursuzluk düzeyine erişmiş olan bir maddenin, yani beynin ürünleridir ve maddi olan olmadan olamaz. Bir başka deyişle maddi olan düşünsel olandan önce vardır. Mao Zedung ve taraftarlarının da içinde yer aldığı idealistlerin tezine göre ise düşünsel olan olmadan maddi olan var olamaz.

İkinci olarak; bütün felsefi revizyonistlerin yaptığı gibi Mao ve taraftarları da metafizik olmamak adına, maddi olanla düşünsel olanın özdeşliği fikrini savunmak gerektiğini ve bu fikrin kabulünün düşünsel olanın maddi olan üzerindeki karşı etkisinin kabulünden ibaret olduğunu ileri sürerken, aslında diyalektik materyalizmin düşünsel olanın maddi olan üzerindeki etkisine ilişkin tezlerini de revize etmektedirler.

Marksist-Leninist felsefi materyalizm, maddi olanın düşünsel olana göre ilk veri ve belirleyici olduğu ve düşünsel olandan bağımsız olarak var olduğunu temel ilke olarak alırken, diğer yandan düşünsel olanın maddi olan üzerindeki etkisinin önemini yadsımaz; aksine, düşünsel olanın maddi olan üzerindeki aktif etkisinin önemini özellikle vurgular. Diyalektik materyalizm kaba materyalizmin aksine, son tahlilde maddi olanın, temel ve belirleyici olduğunu belirtirken, düşünsel olanın maddi olan üzerindeki etkisini de kabul eder. Fakat, buradan hareket ederek düşünsel olanla maddi olanın özdeş (aynı) olduğu ve düşünsel olanın maddi olanla yer değiştirebileceği sonucuna varmak idealizme varmak demektir. Diyalektik materyalizme göre, madem ki yansıtılan yansıtandan bağımsız olarak vardır; madem ki yansıtılan ilk ve belirleyici veri, yansıtan ikincildir, türevselDir, o halde yansıtılan (madde) ile yansıtan (bilinç) özdeş olamazlar; biri diğerinden önce gelir, biri diğerinin yansısıdır ancak. Madde ile onun bir yansısı olan bilinç arasındaki karşıtlığın, ancak "birincil olan hangisidir, ikincil olan hangisidir?" sorusunun sınırları içerisinde mutlak bir anlamı vardır ve bu sınırların ötesinde bu karşıtlık izafidir (görelidir). Dolayısıyla madde, yani duyu organlarımız üzerine etki yaparak duyumu yaratan nesnel gerçeklik ile onun bir türevi, bir yansısı olan düşünsel iki olgudurlar. Bu nedenle madde ile bilinci bir tek olgu olarak ele almak yanlıştır. Bu ne kadar yanlışsa, bu ikisinin birbirlerini yadsıdıklarını söylemek de o kadar yanlıştır.

Devam edelim. Dedik ki, diyalektik materyalizm, kaba materyalizmin aksine düşünselin maddi olan üzerinde aktif etkisini reddetmez, kabul eder. Lenin, düşünsel olanın maddi olan üzerindeki aktif etkisini şu sözlerle vurgular: "... nesnel dünyayı sadece yansıtmakla kalmaz insan bilinci, yaratır aynı zamanda" (Felsefe Defterleri, s.172)

Stalin, yeni toplumsal düşüncelerin, teorilerin, politik görüş

ve kurumların toplumsal varlığı ve toplumun maddi yaşamını etkileyeceklerini belirttikten sonra Marks'ın **'Hegel'in Hukuk Felsefesi'nin Eleştirisi'**nden şu alıntıyı aktarır: "Teori, yığınları kavradığı anda maddi bir güç haline gelir." **(Diyalektik ve Tarihsel Materyalizm,** s.31) ve devamla: "Marksizm-Leninizmin gücü ve canlılığı, toplumun maddi yaşamındaki gelişmenin gereklerini doğru bir biçimde yansıtan ilerici bir teoriye dayanmasından, teoriyi kendine uygun bir düzeye çıkarmasından, bu teorinin harekete geçirici, örgütleyici ve değiştirici gücünün her zerresini kullanmayı bir görev bilmesinden gelir." (age, s.32) der.

Yine Lenin, "Devrimci teori olmadan devrimci eylem olamaz" derken teorinin pratik üzerine etkisini vurguluyordu.

Marksist felsefi materyalizm maddi olan ile düşünsel olanın özdeşliğini (aynılığını) yani "var olmaları ile birbirlerine dönüşmeleri için birbirlerine bağımlı olmaları" gerektiği fikrini reddettiği gibi, düşünsel olanın maddi olanın bir türevi olması sınırının ötesinde maddi olan ile düşünsel olan arasındaki karşıtlığın mutlak değil, yalnızca göreli olduğunu da vurgular. Ve, maddi olan ile düşünsel olan arasındaki karşıtlığın mutlak bir karşıtlık olduğunu ileri süren, maddi olan ile düşünsel olan arasına duvar çekmeye çalışan her türlü düalist görüşleri de reddeder. Düalistlere göre, düşünsel olan ile maddi olan birbirlerini yadsırlar ve doğa ve toplumun gelişmesi de bunlar arasındaki sürekli mücadeleden ibarettir. Halbuki maddi ve düşünsel olgular doğa ve toplumun iki farklı ifade biçiminden başka bir şey değildir. Bu materyalist bircilik (monizm)tir.

Materyalist kılığına bürünmüş bir maskeliler alayından başka bir şey olmayan Mao Zedung ve avanesinin madde i e bilincin özdeşliği teorileri, yıllarca önce, 1900'lerin başlarında Marks ve Engels'e karşı açık tutum takınmaktan özenle kaçınarak diyalektik materyalizme saldıran, Avusturyalı bilim adamı ve idealist filozof Mach'ın Rusya'daki takipçileri Rus Mahçılarının teorileriy e aynıdır. Rus Mahçılarından Bazarov, "çakışmak" sözcüğü üzerinde hilelere başvurarak, bu sözcüğün "tekabül etmek" anlamına değil de "özdeş olmak" anlamına geldiğini iddia ederek Engels'in duyu algılarımızla bizim dışımızda varolan gerçeğin çakıştığı şeklindeki fikrini (duyu algılarının bizim dışımızda varolan gerçeğin imgesi olduğu, ona tekabül ettiği fikri) "verilen sınırlar içerisinde" "duyu algıları bizim dışımızda varolan bir gerçektir" şeklinde çarpıtır ve, kendi (Bazarov) fikirlerini Engels'e yükler. Lenin "çakışma" sözcüğünün Rusçada uygun düşmek, uyuşmak, vb. anlamlarında kullanı-

labileceğini belirtir. Engels'in böylesine tahrif edilmesi ve bilinemezciliği ve idealizmi materyalizm olarak yutturma girişimleri karşısında Lenin şöyle der:

"İnsanın sorası gelir, nasıl olur da akıllarını yitirmemiş kişiler, kafası ve belleği yerinde olarak 'duyu algılarının' (hangi sınırlar içinde olduğu o kadar önemli değildir) 'bizim dışımızda varolan gerçek olduğunu' ileri sürebilir. Yeryüzü bizim dışımızda varolan bir gerçektir. O bizim duyu algılarımızla ne birbirleriyle 'çakışabilir' (özdeş olma anlamında), ne onunla çözülmez bir düzenleme içinde bulunabilir, ne de başka bir bağlantı içerisinde duyumla özdeş bir "öğe karmaşaları" olabilir; çünkü insanların, duyu örgenlerinin, çok az da olsa duyarlık izlerine sahip madde özelliğini taşıyan yüksek bir biçimde örgenlenmiş maddelerin bulunmadığı çağlarda, yeryüzü vardı." (Materyalizm ve Ampiriyokritisizm, s.119) (abç)

Hemen burada Mao'nun anlayışına göre madde ile bilincin bir çelişmenin iki yönü ve birbirlerinin varlık şartı olduğunu, yani bunların var olabilmeleri için birbirlerine bağımlı olmaları gerektiği ve genellikle madde esas yön bilinç tali yön olmasına rağmen "belli şartlar" (siz 'belirli sınırlar içinde' okuyun) da bunların birbirine dönüşebileceği ve bilincin madde olabileceği, algılarımızın bizim dışımızda varolan nesnel gerçeklik olabileceği şeklindeki görüşlerini hatırlayacak olursak (bkz. 'Çelişme Üzerine', Seçme Eserler I) Lenin'in sadece Rus mahçılarını değil "Çin Mahçılar"ını da eleştirdiğini göreceğiz. Mao Zedung ve taraftarları bütün felsefi yazılarında durup dinlenmeden, bıkmadan Marksist terminoloji ardına gizlenerek, bilinçle maddenin duyumlarla nesnel gerçekliğin özdeşliği idealist teorisini savunmuşlardır. Ama kullanılan terminolojinin bir felsefi eğilimin özünü değiştirebileceğini kabul etmek çocukluktan başka bir şey olmayacaktır şüphesiz. Lenin'in belirttiği gibi, duyumlarla dış dünyanın özdeşliği kabul edildiğinde idealizmden sözedilmesi gerekir,

"...çünkü, bu, Berkeleycilikten [bir piskopos olan İngiliz filozofu Berkeley, sübjektif idealizmin klasik temsilcilerinden biridir. Sübjektif idealistlere göre, nesnel gerçeklik, insandan, insanın bilme faaliyetinden bağımsız değildir. -bn] başka bir şey değildir. Bu konuda ne modern felsefeden, ne olgucu felsefeden, ne de kuşku götürmez bir olgudan iz yoktur, burada düpedüz çok eski idealist bir bilgiççilik vardır." (age, s.54)

"Mao Zedung Düşüncesi"nin savunucusu "Yazı Grubu" kendilerinin savunduğu düşünce ile varlığın özdeşliği teorisinin Rus Mahçılarının savunduğu görüşlerden "tamamen farklı olduğu"nu iddia etmektedirler. Halep oradaysa arşın burada! Rus Mahçıları

ile bizim "Yazı Grubu"muzun görüşlerini karşılaştırmak oldukça yararlı olacaktır gelinen bu noktada. Bakınız Bogdanov toplumsal varlık ile toplumsal bilincin (tabii genel olarak varlık ile bilincin) özdeşliği teorisini nasıl açıklıyor:

Bo danov'un görüşleri:

"Varoluş mücadelesinde in anlar, ancak **bilinçlerinin** yardımıyla birbirleri ile birleşebilirler: bilinç olmayınca toplumsal yaşam da yoktur. Bunun içindir ki, **toplumsal yaşam bütün belirtilerinde, bilinçli, ruhsal bir yaşamdır...Toplumsallık bilinçten ayrılamaz. Toplumsal varlık ve toplumsal bilinç** (tabii genel olarak varlık ve bilinç -bn),**bu terimlerin tam anlamlarında özdeştirler.**" (Aktaran Lenin age s.360, aç Bogdanov)

"Bilinç olmayınca toplum al yaşam da yoktur", "Toplumsallık bilinçten ayrılamaz" diyen Bogdanov, tıpkı Mao Zedung ve avanesi gibi toplumsal varlığın toplumsal bilinçten bağımsız olarak varolduğunu yadsımaktadır. Toplumsal varlık ile toplumsal bilinci bir ve aynı şey olarak, yani özdeş olarak gören Bogdanov ve diğer Rus Mahçıları bu sonuca, "Duygu algıları bizim dışımızda ulunan gerçekten başka bir şey değildir." şeklinde ifade ettikleri, genel olarak varlık ile genel olarak bilincin özdeşliği teorisi gereğince varmaktadırlar. Bu durumda nasıl Bogdanov ve diğer Rus Mahçıları idealist oluyorlar da , "maddenin bilince bilincin maddeye dönüşebileceğini", "çelişmenin iki zıt yönünün, yani belli durumlarda birbirine dönüşebilen ve varolmaları birbirlerine bağlı olan düşünce ile varlığı"n özdeşliğini savunan ve öz olarak Rus Mahçıları ile aynı felsefi anlayışa sahip olan Mao Zedung ve taraftarları materyalist, hem de diyalektik materyalist oluyorlar? Bu haksızlık olmuyor mu sizce baylar? Bütün bunlardan sonra insanın kendisine Marksist-Leninist demesi utanılacak bir şey olmaz mı?

TOPLUMSAL VARLIK TOPLUMSAL BİLİNCİ BELİRLER

Tarihin materyalist kavranışına göre, toplumsal bilinç, insanın toplumsal üretim sürecindeki yeri, üretim araçları karşısındaki konumu tarafından belirlenir. Bir başka şekilde ifade edecek olursak, insanların varlığını belirleyen bilinçleri değil, aksine onların bilincini belirleyen toplumsal varlıklardır. Zaten, madde, dış dünya olmadan düşünce ve duyum olamayacağına göre, toplumsal varlık olmadan toplumsal bilinç de olamaz. Bu, anlaşılmasında hiç bir güçlük çekilmeyecek pek basit bir düşünce gibi gelebilir insana,

ancak işte bu "pek basit" düşünce her türlü idealizm ile materyalizmi ayırdeder.

Mao, bu tarihsel materyalist tezi, Marksist terminoloji ardına gizlenerek reddetmektedir. Ona göre genel olarak varlık, genel olarak bilinç tarafından, toplumsal varlık da toplumsal bilinç tarafından belirlenir ve yine ona göre, genel olarak varlık ile genel olarak bilinç, toplumsal varlık ile toplumsal bilinç özdeştirler.

Örneğin, onun, tarihi gelişimi içinde Guomindang'ı değerlendirmesini ele alalım. O, "Çelişme Üzerine" adlı makalesinde Guomindang'ın 1924-1927 yılları arasında devrimci ve canlı olduğunu, 1927'den sonra ise zıddına dönüştüğünü ve toprak ağaları ile büyük burjuvazinin gerici bir ittifakı haline geldiğini söyler. Yine, ona göre; Guomindang, Japon emperyalizminin Çin'i işgali ve Çan Kay-Şek'in, ÇKP ile Japonya'y karşı ittifak yapmaya zorlanması için, iki generali tarafından tutuklanmasını izleyen gelişmelerden sonra "Komünist Partisi'yle işbirliği yapma doğrultusunda yeni bir değişiklik başlat"mış (Seçme Eserler, c.1, s.383) ve yeniden nitelik değiştirmiş; karşı-devrimci olmaktan çıkmış, devrimci olmuştur. O şöyle diyordu:

"... Guomindang, kendi sınıf niteliği ve emperyalistlerin satın alma girişimleri yüzünden (bunlar şartları oluşturuyordu) 1927'den sonra karşı-devrimci bir parti haline geldi. Ama Çin ile Japonya arasındaki çelişmenin keskinleşmesinden ve Komünist Partisi'nin birleşik cephe siyasetinden dolayı (şartları bunlar oluşturuyordu) Japonya'ya karşı direnmeyi kabullenmek zorunda kaldı. Çelişmeli şeyler birbirlerine dönüşürler ve burada kesin bir özdeşlik vardır." (agy s.396, abç)

Bu pasaj ve özellikle de altı çizilerek vurgulanan cümlede dile getirilen görüşler Mao Zedung'un felsefi görüşlerini değer endirmek için yeterli bir veridir bizce.

Mao Zedung'un idealizmini daha iyi kavrayabilmek için, onun, materyalist diyalektik yöntemin temel yasası olan zıtların birliği yasasını kendi burjuva görüşlerini aklamak; sınıflararası uyumu sağlamak için oportünistçe çarpıtması üzerinde -ileride ele alacağımız için- kısaca duralım. Onun diyalektiğine göre, bir nitelikten diğer bir niteliğe geçiş, karşılıklı olarak birbirini dışlayan zıtların mücadelesi sonucu sözkonusu şeyin yerini başka bir şeye bırakması olarak değil, o şeyin taşıdığı zıtlıkların niceliğinde azalış ve artış olarak ve var olan zıtlann karşılıklı basit bir yer değiştirmesi olarak gerçekleşir. Sözün kısası, Mao, devrimci değil, evrimci bir anlayışa

sahiptir. Ve, yine, ona göre istisnasız her şey bir karşıtların birliği durumudur ve herşeyin daima iki yanı vardır; ve zaten o şeyin niteliğini belirleyen de şartlara göre bu iki yandan birinin diğerine baskın çıkmasıdır. Mao'nun elinde bir zıtların birbirine dönüşmesi şeması vardır ve bütün gelişme ve değişmeler bu şemaya uygun olarak meydana gelmektedir. İşte bu anlayışını Guomindang'ın tarihine uygulayan Mao Zedung, Guomindang'ın komprador burjuvazi ve toprak ağalarının tepeden tırnağa gerici bir partisi haline gelmesinden sonra bile, biri devrimci öteki karşı-devrimci olmak üzere iki yanı olduğunu ve burada da bir karşıtların birliği durumu olduğunu söylemektedir. Öyle ya, her şeyin daima iki yanı olduğu öğretisi eski çağlardan beri vardır ve eğer tek yanlılığa düşmek istemiyorsak Guomindang'ın da iki yanı olduğu kabul edilmelidir! 1924-1927 devrimi sırasında devrimci olan (Çin'in mevcut toplumsal-ekonomik biçimlenişine saldıran) Guomindang, 1927'den sonra "kendi sınıf niteliği ve emperyalistlerin satın alma girişimleri yüzünden" karşı-devrimci (Çin'in mevcut toplumsal-ekonomik biçimlenişini koruyan) bir parti haline geldi; ne var ki, aynı Guomindang Japonya'nın Çin'e saldırması ve ÇKP'nin birleşik cephe siyaseti izlemesi nedeniyle "yeni bir değişiklik başlattı", "Japonya'ya karşı direnmeyi kabullenmek zorunda kaldı" ve böylelikle aradan on yıl geçtikten sonra Çin'in mevcut toplumsal-ekonomik biçimlenişine; emperyalizme, komprador kapitalizme, feodalizme ve bunların toplumsal hakimiyetine saldıran devrimci bir parti haline geldi ve hatta Japonya'ya karşı kurtuluş savaşının başına geçti. Ve Guomindang'ın geçirdiği evrim de, karşıtların birliği yasası gereğince meydana geldi. "Çelişmeli şeyler birbirine dönüşürler ve burada kesin bir özdeşlik vardır." İşte bu cümle çok önemlidir; burada Mao'nun sözünü ettiği "çelişmeli şeyler" Guomindang'ın devrimci ve karşı-devrimci yanlarıdır ve bu yanlar birbirine sıkıca bağlıdır;biri olmadan diğeri olamaz, bunlar birbirlerinin varlık şartıdır. Ve Mao'nun burada özdeşlikten kastettiği de budur. Guomindang dışta emperyalizm ile işbirliği, içte iç savaş politikasını değiştirmiş ve bu politika değişikliği onu, mevcut toplumsal-ekonomik biçimlenmeyi muhafaza eden bir parti olmaktan çıkarmıştır. Bir başka deyişle, genel olarak ifade edecek olursak bilinç (politika) maddeyi (bir partinin niteliğini, üretim araçları karşısındaki konumunu) belirlemiştir. Guomindang, değişmesi gerektiğinin bilincine vararak ni-

teliğini değiştirmiştir! Yukarıdaki alıntıda Mao, Guomindang'ın 1927'den sonra karşı-devrimci olmasını izah ederken onun sınıf niteliğini söz konusu etmesine rağmen, 1936'dan sonra tekrar devrimci olmasını izah ederken sınıf niteliğinden hiç söz etmemekte ve böylelikle aklınca kumazlık yapmakta, sınıf niteliği sorununu geçiştirmektedir.

Mao'nun, toplumsal bilincin toplumsal varlığı belirlediği görüşünü savunduğunu söylerken ona haksızlık etmediğimizi, onun, 1936 yılı sonunda, Sian olayından sonra söyledikleri de doğrulamaktadır:

"Bu, Çan'ın son on yılda izlediği yanlış siyasette bir değişikliğin başlangıcını belirtmektedir." (a.g.y s. 301, abç)

"Çan Kay-Şek'in uyanmaya başladığını gösteren belirtiler, Guomindang'ın on yıldır izlediği yanlış siyasete son vermeye istekli olduğunu gösteren bir işaret sayılabilir." (agy, abç)

"Eğer Çan... Guomindang'ı yeniden canlandırmak istiyorsa ve eğer inatla sürdürdüğü, dış ilişkilerinde uzlaşma yurt içinde ise iç savaş ve zulüm şeklindeki yanlış siyasetine, halkın isteğine uygun olarak son vermek istiyorsa, o zaman iyi niyetinin bir belirtisi olarak daha iyi bir yazı yazmalı, siyasi geçmişinden dolayı pişmanlık duyduğunu belirtmeli ve ilerisi için yeni bir yol çizmeliydi." (agy, abç)

Mao Zedung; 1945 tarihli "Koalisyon Hükümeti Üzerine" başlığını taşıyan program niteliğindeki siyasi raporunda ise şunları söylüyordu:

"Umarız ki, Guomindang yetkilileri, savaşın kazanılabilmesi, Çin halkının çektiği acıların hafifletilebilmesi ve yeni bir Çin'in kısa bir zamanda yaratılabilmesi uğruna şimdiki hatalı siyasetlerini (iç savaş siyaseti-bn), dünyadaki genel eğilimi ve Çin halkının duygularını dikkate alarak değiştirmeye cesaret ederler." (Seçme Eserler, c. III, s. 248-249)

Bu tip alıntılar çoğaltılabilir, ancak konumuz açısından yeterlidir sanırız.

Yukarıdaki alıntıları teker teker yorumlayacak değiliz; söylenen özet olarak şudur: Guomindang, çeşitli etkenlerin de yardımıyla yanlış bir siyaset izlediğinin farkına varmalı ve cesaretle bu yanlış siyaseti değiştirmelidir. Demek ki, 1924-1927 dönemi sırasında henüz burjuva-demokratik bir örgüt olan Guomindang'ın, emperyalizmin uşakları olan komprador burjuvazi ve toprak ağaları sınıflarının hiç bir ilerici yanı olmayan tamamen gerici bir partisi haline geldikten sonra izlediği, emperyalizm ile işbirliği içinde Çin proletaryasını, kır ve kent emekçilerini azgınca sömürme ve baskı altın-

da tutma politikası Guomindang açısından "yanlış" bulunmaktadır. Ne demektir bu? Hiç bir yorumu gerektirmeyecek kadar açıktır ki; Guomindang, her ne kadar -Mao'nun da kabul ettiği gibi- komprador burjuvazi ve toprak ağalarının partisi ise de, temsil ettiği söz konusu sınıfların sınıf menfaatlerinden, ekonomik çıkarlarından hem bağımsız (!), hem de oldukça yanlış (!) bir politika izlemiştir. Yani, her politik parti gibi bir sınıf partisi olan Guomindang, temsil ettiği sözkonusu olan sınıfları temsil etmemiştir. Hangi sınıfı ya da sınıfları, veya neyi temsil ettiğini bir Allah, bir de Mao bilir herhalde.

Komprador burjuvazi ve toprak ağalarının partisi olan Guomindang'ın "on yıldır izlediği siyaseti" kendi açısından yanlış değil doğrudur, sınıf menfaatlerine tamamen uygundur. Üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip olan ve bundan dolayı da emeğin ürünlerini özel mülk edinen komprador burjuvazi ve toprak ağaları, daha da zenginleşmek, iktidarlarını daha da pekiştirmek için emperyalizm ile uzlaşma değil fakat işbirliği içinde, Çin proletaryası ve emekçi kitlelerini iliklerine kadar azgınca sömürmüşler; mevcut toplumsal-ekonomik biçimlenmeyi devam ettirmek için, ekonomik hakimiyetlerini teminat altına almak için, politik baskı uygulamışlardır. Ve zaten başka türlü olması da mümkün değildi, çünkü özel mülkiyet temeline dayanan toplumlarda zor, sömürünün yardımcısıdır ve sömürmek, sömürmeye devam etmek isteyen, yıkılmamak için didinen her egemen sınıf kötü niyetinden değil, zorunluluktan dolayı zor uygulamak durumundadır. Ne var ki, Mao'ya göre söz konusu sınıflar kesinlikle yanlış bir politika izlemişlerdir ve onlar hala bunun farkında değildirler! İşte bu; tastamam idealizmdir. Çan Kay-Şek ve Guomindang'ın "yanlış siyasete son vermeye istekli olduğunu" söylemek ve Çan Kay-şek'in "cesaretle" (!) özeleştiri yaparak "yanlış siyasetten" vazgeçmesini ve kendine parlak bir gelecek vaadeden yeni bir yol çizmesini önermek papaz gibi vaaz vermekten başka bir anlama gelmez; ve bir papaz öyle vaaz veriyor diye huylu huyundan vazgeçmez. Eğer, Çan Kay-Şek ve Çin komprador burjuvazisi ve toprak ağaları Mao'nun kendilerine önerdiği şekilde davransaydı bu, onların kendi kendilerini inkar etmeleri olurdu ki, onlardan böylesine bir "yanlış siyaset" izlemeleri beklenemezdi. Çan Kay-Şek ve onun temsil ettiği sınıflardan böyle bir siyaset izlemeleri nasıl beklenemez ise, onların böyle bir siyaset

izlemelerini mümkün görenden de materyalist olması beklenemez. Tarih tarafından da ispatlanmıştır ki, Guomindang ve Çan Kay-Şek, izledikleri siyasetin kendi sınıf menfaatleri açısından doğru olduğu hususunda Mao'dan daha açık bir fikre sahip idiler.

Mao'ya göre, Guomindang'ın temsil ettiği sınıfların menfaatleri, emperyalizm ile işbirliği içinde Çin proletaryası, kır ve şehir emekçilerini azgınca sömürmek ve politik baskı uygulamak değil, tam tersi olmalıydı; emperyalizm ve Çin hakim sınıfları ile Çin proletaryası ve emekçisi arasında "uyum" sağlanmalı ve böylelikle keskin sınıf mücadelelerine sebep olunmamalıydı. Bir başka şekilde söyleyecek olursak, emperyalizm, komprador kapitalizm ve feodalizm kötü yanlarından temizlenmeli, ıslah edilmeli ve böylelikle "yeni bir Çin" yaratılmalıydı. En küçük bir Marksizm kırıntısı bile taşımayan bütün bu sözleri sarf eden kişi, bütün bunlardan sonra hala yüksek perdeden komünist olduğunu söyleyebilmektedir. Ama, biz biliyoruz ki, pratik materyalist için, komünist için asıl sorun, dünyayı yorumlamak ve mevcut durumu onaylayarak onda bir takım düzeltmelere girişmek değil, mevcut dünyayı devrimci bir şekilde değiştirmek; bulmuş olduğu duruma saldırmak ve onu pratik olarak değiştirmektir. Mao Zedung'un savunduğu ise, özel mülkiyet üzerine, insanın insan tarafından sömürülmesi üzerine kurulu mevcut dünyanın sürüp gitmesi, kapitalizmin ve her türlü politik gericiliğin sürüp gitmesi teorisi değil de nedir? Bu, genel olarak üst yapının, özel olarak da politikanın toplumun temeli olan üretim ilişkilerinden bağımsız olduğu; toplumsal bilincin toplumsal varlıktan bağımsız olduğu idealist teorisi değil de nedir? Bu, devletin uzlaşmaz sınıf karşıtlıklarının ürünü olduğu; her devletin bir sınıf karakteri taşıdığı ve onun görevinin mevcut üretim ilişkilerini korumak olduğu şeklindeki Marksist-Leninist öğretinin bir kenara atılması değil de nedir? Tam da bu noktada, insan sormaktan kendini alamıyor; acaba "Üç Dünya Teorisi" ne zaman "teori"leşti? Bu teorinin 1970'li yılların başında aniden ortaya çıkan bir teori olmadığı açıktır; bu teori, "Mao Zedung Düşüncesi"nin bir ürünüdür. İnsan, Mao'nun daha 1930'larda -hatta daha önceleri de- yazdıklarını Marksizm-ninizm ışığında ve her türlü önyargıdan uzak bir şekilde incelediğinde köksüz bir ağaç olmayan karşı-devrimci "Üç Dünya Teorisi"nin "canlı", "dipdiri", "Çin Marksizmi"nin derinliklerinde yatan köklerini ne kadar rahatlıkla görebiliyor?

Mao'nun idealist anlayışı sosyalizmin inşaası sürecinde burjuvaziye yaklaşımında da görülür. Ona göre, burjuvazinin ve burjuva aydınlanın üretim araçları üzerindeki özel mülkiyete son verilip toplumsal mülkiyetin sağlanmasını kabul etmeleri pekala mümkündür ve sözde, Çin'de inşa edilen sosyalizmde burjuvazi bunu gönül rahatlığıyla ve sevinçle karşılamıştır. Mao'nun "devrim" anlayışına göre, burjuva demokratik devrim aşaması sona erdikten sonra, devrim, yeni bir aşamaya sosyalist devrim aşamasına - ekletizmi nedeniyle her ne kadar bazen tersini söylese de- yükselmez. Sosyalizme geçebilmek için üretici güçlerin geliştirildiği bir aşamaya, daha doğrusu emek ile sermayenin uyumunun sağlandığı kapitalizmin gelişme aşamasına yükselir. Emek ile sermayenin uyumunun; toplumsal planda burjuvazi ile proletaryanın uyumunun sağlanması ve ÇKP'nin izlediği politika aracılığıyla burjuvazinin "eğitilerek sosyalizmi benimsemesi", sahip olduğu üretim araçlarının özel mülkiyetinden ve "sömürüden vazgeçmesi" teminat altına alınır. Mao'ya göre her şey iki yan taşıdığına göre, sosyalist devrim aşamasında burjuvazi neden ikili bir niteliğe sahip olmasın? O, "sosyalist devrim döneminde, milli burjuvazinin, kar amacıyla işçi sınıfını sömürmesi onun niteliğinin bir yanını, buna karşılık Anayasayı desteklemesi ve sosyalist dönüşümü kabul etmesi de diğer yanını oluşturur." (Seçme Eserler, C.V, s.443) diyerek Çin orta burjuvazisinin biri tutucu, diğeri yıkıcı olmak üzere iki yanı olduğu tezini ileri sürmektedir. Ona göre, üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip olması nedeniyle emeğin ürünlerini de özel mülk edinen kapitalist burjuvazi, bir yandan burjuva özellikler taşırken, diğer yandan proleter özellikler de taşımaktadır; hem kapitalizm hem de sosyalizm yanlısıdır. Aynı mantıkla proletaryaya yaklaşırsak göreceğiz ki proletarya, hem proletaryadır, hem burjuvazi vs. Mao, proletarya ile burjuvazinin, birlikte, bir karşıtların birliği durumu oluşturduklarını -proletarya olmadan burjuvazi, burjuvazi olmadan proletarya- söyleyecek yerde, uzlaşmaz bir karşıtlık teşkil eden her iki sınıfı birbirinden soyutlayarak ele almakta ve her birinde bir karşıtların birliği durumu aramaktadır. Ve, buradan hareketle kapitalist burjuvazinin hem sömürüden (kapitalizm) hem de insanın insan tarafından sömürülmediği bir toplumdan (sosyalizm) yana olduğu tezine varmaktadır. Bu tez, Proudhon'un çelişkilerin uzlaştırılması tezi ile öz olarak aynıdır. Soruna bu şekil bir yaklaşım diyalektik değil metafizik, materyalist değil idealisttir. Marksizm-Leninizm bize öğretiyor ki, kapita-

list burjuvazi ile proletarya karşıtlığının içinde özel mülkiyet (burjuvazi) tutucu, proletarya ise yıkıcı yandır; bir başka deyişle, burjuvazi, proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişkinin korunması, kapitalist üretim biçiminin sürüp gitmesi eyleminde bulunurken, proletarya, çelişkinin yok edilmesi kapitalist üretim biçiminin sona erdirilmesi eyleminde bulunur. İki sınıfın, tamamen tersi yönde eylemde bulunmaları onların üretim içindeki yerleri, üretim araçları karşısındaki konumları tarafından belirlenir. Demek ki, bir sınıfın düşüncesini, bilincini, politikasını belirleyen toplumsal üretim içinde işgal ettiği yerdir. Marks'ın dediği gibi:

"Maddi yaşamın üretim tarzı, genel olarak toplumsal, siyasal ve entellektüel yaşam sürecini koşullandırır. İnsanların varlığını belirleyen şey, bilinçleri değildir; tam tersine, onların bilincini belirleyen, toplumsal varlıklarıdır." ('Ekonomik Politiğin Eleştirisine Katkı'ya Önsöz', **Felsefe İncelemeleri**, s.118) Marksizm-Leninizm bize bunu öğretirken Mao, kapitalistlerin, üretim araçlarının özel mülkiyetine dayanan kapitalizmi değil toplumsal mülkiyete dayanan sosyalizmi kabul ettiklerini (**Seçme Eserler, C.V**, s.511) söylemektedir. Onun bu tezi kapitalist burjuvazinin gönüllü olarak üretim araçlarının özel mülkiyetinden vazgeçtiği, sömürücü bir sınıf olarak kendi kendini inkar ettiği anlamına gelir ki, işte idealizm budur.

Mao Zedung'un "materyalizmi"nin idealist özü ideolojiye yaklaşımında da, açıkça ortaya çıkar. O, sınıflara bölünmüş her toplumda, her ideolojinin belirli bir sınıf niteliği taşıyacağını reddedip ideolojileri uzlaştırmaya çalışır. Yine, ideolojinin toplumun sınıflara bölünmesiyle birlikte ortaya çıktığını kavrayamayan ya da reddeden Mao, sınıf mücadelesinin kesin olarak ortadan kalktığı komünist toplumda da ideolojilerin varolup gideceğini, ideolojilerin ebedi olduğunu savunur.

Toplumun sınıflara bölünmesiyle birlikte ortaya çıkan üstyapının bir parçası olup, son tahlilde, ekonomik ilişkileri ifade eden ideoloji, politik, hukuki, dini, etik (ahlak), estetik ve felsefi görüşler ve düşünceler sistemidir ve toplumun maddi hayatının üretiminin ürünleridir. Temel olarak gerçek üretim sürecinin gelişmesine dayanan ve hayatın doğrudan maddi üretiminden hareket eden materyalist tarih anlayışı çeşitli teorik ürünler ve felsefe, din, ahlak vb. gibi bilinç biçimlerinin tümünü hayatın doğrudan maddi üretiminden hareket ederek açıklar. Materyalist tarih anlayışının tersine pratiği fikirlere göre açıklamaz, fikirlerin oluşumunu maddi pratiğe

göre açıklar. Belirttiğimiz gibi materyalist tarih anlayışında

"... gerçek faaliyetleri içindeki insanlardan hareket edilir; bu hayati sürecin ideolojik yansı ve yankılarının gelişmesi de, insanların u gerçek yaşam süreçlerinden hareketle ortaya konabilir... Bu bakımdan ahlak, din, metafizik ve ideolojinin tüm geri kalanı, aynı şekilde bunlara tekabül eden bilinç şekilleri, derhal bütün özerk görünüşünü yitirirler. Bunların (toplumsal bilinç biçimleri -bn.) tarihi yoktur, gelişmeleri yoktur; tersine, maddi üretimlerini ve maddi ilişkilerini geliştirerek, kendilerine özgü olan bu gerçek ile, birlikte hem düşüncelerini, hem de düşüncelerinin ürünlerini değişikliğe uğratan insanların kendileridir. Yaşamı belirleyen bilinç değildir, ama bilinci belirleyen yaşamdır." (Alman İdeolojisi, s.45)

Buradan çıkaracağımız sonuç apaçıktır ki; sınıflara bölünmüş bir toplumda ideoloji zorunlu olarak bir sınıf niteliği taşır. İnsanların varlığını bilinçleri değil de, bilinçlerini varlıkları yani maddi hayatın üretim süreci içindeki yerleri, bir başka şekilde ifade edecek olursak üretim araçları karşısındaki konumu belirliyorsa ideolojinin sınıfsal niteliği kabul edilmek zorundadır. Bunu kabul etmek materyalizm, reddetmek ise idealizmdir. İdeoloji sınıfsal bir niteliğe sahip olduğuna ve maddi hayatın üretimi tarafından belirlendiğine göre, her çağda üretim araçlarını elinde bulunduran sınıfın ideolojisi ile üretim araçlarından yoksun sınıfın ideolojisi arasında da mücadeleler sürüp gelmiştir.

Bir başka deyişle, sınıfların ortaya çıktığı köleci toplumdan bu yana, sınıf mücadelelerinin tarihi olan toplumların tarihi, ideolojilerin mücadelelerinin tarihidir aynı zamanda. Demek ki, sınıflara bölünmüş bir toplumda ideolojik mücadele, sınıf mücadelesine tekabül eder, yani ideolojik çelişkiler, gerçek çelişkilerin yansılarıdır ve her toplumda hakim ideoloji ekonomik olarak hakim olan sınıfın ideolojisidir. Marks ve Engels'in belirttiği gibi:

"Egemen sınıfın düşünceleri, bütün çağlarda, egemen düşüncelerdir de, başka bir deyişle, toplumun egemen maddi gücü olan sınıf, egemen manevi güçtür de. Maddi üretim araçlarını elinde bulunduran sınıf, aynı zamanda, entellektüel üretim araçlarını da elinde bulundurur, bunlar o kadar birbirlerinin içine girmiş durumdadırlar ki, kendilerine entellektüel üretim araçları verilmeyenlerin düşünceleri de aynı zamanda bu egemen sınıfa bağımlıdır. Egemen düşünceler, egemen maddi ilişkilerin fikirsel ifadesinden başka bir şey değildirler, egemen düşünceler, fikirler biçimin kavranan maddi, egemen ilişkilerdir, şu halde bir sınıfı egemen sınıf yapan ilişkilerin ifadesidirler; başka bir deyişle bu düşünceler, onun egemenliğinin fikirleridirler... onların fikirleri, çağlarının egemen fikirleridir

ler." (agy, s.78-80)

Bilimsel sosyalizmin kurucuları, Marks ve Engels ideolojik sorunlara bu şekilde yaklaşırken, kendini emperyalizm ve proleter devrimleri çağının büyük dehası olarak ilan ettiren küçük-burjuva ideolog Mao, sosyalizm olarak adlandırılan komünizmin alt aşaması da dahil, genel olarak sınıflara bölünmüş her toplumda her ideolojinin belirli bir sınıfın maddi ilişkilerinin fikirsel ifadesinden başka bir şey olmadığın kavramamıştır. O, üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip olan ve bu nedenle de emeğin ürünlerini özel mülk edinen kapitalist burjuvazi ile bütün değerlerin yaratıcısı emeği temsil eden proletarya arasındaki uzlaşmaz karşıtlığın üzerini örtmeye, proletarya ile burjuvaziyi uzlaştırmaya, bir anlaşma zemini bulmaya çalıştı. Buna bağlı olarak da burjuvazi ile proletarya arasındaki uzlaşmaz karşıtlığın yansıması olan burjuva ideolojisi ile proleter ideolojisi arasındaki mücadeleyi de uzlaştırmaya çalıştı; hayatı boyunca, daima, uzlaşması olanaksız, taban tabana zıt iki ideolojiyi uzlaştırmanın teori ve pratiğini yaptı. "Yüz çiçek açsın, yüz düşünce akımı yarışsın" vb. gibi burjuva liberal vaazlar buna bir örnek olarak verilebilir. Karşıtların birliği yasasından yoksun kalmamak, tek yanlılığa düşmemek adı altında Mao, proleter düşünce akımının yanısıra burjuva düşünce akımlarının, yani proletaryanın ideolojisi Marksizm-Leninizmin yanısıra (onun Marksizm-Leninizmi benimseyip savunduğunu var sayıyoruz) her türlü burjuva ideolojisinin, özgürce yarışmasını salık verdi:

"Sayısız 'izm'ler olduğuna göre, neden sadece komünizm hakkında 'rafa kaldırılsın!' yaygarası koparılıyor? Açıkçası, bu 'rafa kaldırma' işi yürümeyecektir. İyisi mi bir yarışma düzenleyelim. Eğer komünizm yenilirse, biz komünistler yenilgiyi sportmence kabul ede iz. Ama eğer yenilmezse, o zaman 'tek öğreti' konusunda koparılan ve demokrasi ilkesini ihlal eden bütün yaygaralar bir an önce 'rafa kaldırılsın'." (Seçme Eserler, C.II., s.428)

Çan Kay-Şek'in 'izm'i ile, Mao ve ÇKP'nin 'izm'i arasında yarışma yapılıp yapılmadığını ve her iki tarafın yarışma boyunca sportmence davranıp davranmadığını bilmiyoruz. Ancak bildiğimiz bir şey varsa yukarıda öne sürülen görüşlerin burjuva liberal vaazlardan öte bir şey olmadığıdır. Mao Zedung, sınıflarüstü bir demokrasi anlayışının bir belirtisi olarak, biricik bilimsel dünya görüşü olan Marksist-Leninist öğretinin, Mao Zedungvari demokrasiyle çeliştiğini ve "bir an önce 'rafa kaldırıl'ması" isteğini dile getiriyor.

Çünkü ne tür olursa olsun 'tek öğreti' "demokrasi ilkesi"nin ihlali anlamına gelir ki, bu son derece kötü bir şeydir. En iyisi Çan Kay-Şek'de şu 'tek öğretisi'nden vazgeçsin, ortak noktalar bulup bir uzlaşmaya vararak herkesi memnun edecek ve tabii sınıfsal olmayan bir ideoloji yaratılsın.

Mao, diğer şeylerin yanısıra her ideolojinin belirli bir sınıfın damgasını taşıdığını da inkar etmesinin bir sonucu olarak sınıfların varolmalarının artık sözkonusu olmadığı, komünizmin üst aşamasında da hala ideolojilerin varolacağını ve aralarında ebediyete kadar mücadelenin sürüp gideceğini ileri sürer. Ona kulak verelim:

"Felsefede, materyalizm ve idealizm karşıtların birliğini oluştururlar ve birbirleriyle mücadele ederler. Aynı şey... diyalektikle metafizik için de geçerlidir. Bu iki çift karşıtlık olmadan felsefeden söz edemeyiz. ...Biz, materyalizmle idealizm, diyalektikle metafizik ve zehirli otlarla güzel kokulu çiçekler arasındaki mücadeleyi açıkça kabul ediyoruz. Bu mücadele sonsuza dek sürecek ve her aşamada bir adım ileri gidecektir." (Seçme Eserler, C.V, s.420) (abç)

Burada onun zehirli otlardan kastettiği burjuva ideolojisi; güzel kokulu çiçeklerden kastettiği ise proleter ideolojidir ve ona göre, işte bu iki karşıt şey "sonsuza dek" ya da "on bin yıl" varolmaya devam edecekler ve aralarında mücadele sürüp gidecektir. Yani, toplumun sömürücü sınıflar ve sömürülen sınıflar olarak bölünmesi sonsuza dek sürecektir. Mao'nun ileri sürdüğü bu görüşler, diyalektiğin temel yasası olan karşıtların birliği yasası ile hokkabazlık yaparak, ideolojilerini ebedileştirme aracılığıyla, sömürücü sınıfların varlığını ebedileştirmeyi amaçlayan küçük burjuvazin anti-diyalektik, anti-Marksist gerici görüşleridir. Sınıfların ortadan kalktığı komünist toplumda sömürücü sınıfların ideolojileri olamayacağı gibi, bir başka sınıfın ideolojisi de olmayacaktır. Yani komünizmde ne sömürücü egemen sınıfın maddi konumunun yansısı olan bir egemen ideoloji, ne de, proleter sınıfın damgasını taşıyan bir ideoloji olacaktır. Komünizmde sadece ve sadece komünist maddi ilişkilerin bir yansısı olan komünist "ideoloji" olacaktır.

Mao Zedung ise, tarihsel materyalist bir anlayışla açıklama yerine, ideolojik sorunları, yansıları oldukları maddi ilişkilerden büsbütün koparark, "saf aklın" ölümsüz, değişmez ve hareketsiz kategorileri olarak ele alıyor. Dolayısıyla Mao'nun "diyalektiği" materyalizm ile idealizm, diyalektik ile metafizik, tanrıtanımazlık ile

din ve burjuva ideolojisiyle proleter ideoloji vb. arasındaki karşıtlıkları da ebedi zıtlıklar olarak ve bu zıtlıkların arasındaki ilişkileri de içinde aynı zıtların ve aynı ilişkilerin yer aldığı değişmez durumların ardarda gelmesi olarak açıklamaktadır. İdeolojik sorunlara ilişkin ileri sürdüğü bu görüşleriyle, Mao, idealist tarih anlayışını, materyalist tarih anlayışının yerine geçirmiştir.

Mao, toplum tarihi hakkındaki idealist, metafizik kavrayışını o kadar ileriye götürmektedir ki, karşı-devrimci ideolojilerin ve faaliyetlerin yasaklanmasının "insanların zihnen gerilemesine" ve "sadece tek yönlü düşünmelerine" yol açacak "tehlikeli bir siyaset" olacağını ileri sürmektedir. Böylece o, insanın insan tarafından sömürülmesinin kalktığı komünizmin alt aşaması ve bir bütün olarak sınıfların da ortadan kalktığı, sınıf mücadelesinin artık sona erdiği ve dolayısıyla artık sınıf ideolojilerinden bahsedilemeyeceği komünist toplumun üst aşamasının "insanların zihnen gerilemelerine" ve "sadece tek yönlü düşünmelerine" yol açacağını savunmaktadır. Savunduğu bu görüşler nedeniyle o, komünizmin "basit", "insan doğasına aykırı" ve "tek taraflı" bir toplum olacağı şeklindeki karşı-devrimci teorilerin de "doğruluğu"nu tasdik etmektedir.

İdealizmin toplumsal köklerinin toplumun sınıflara bölünmesinde ve sömürücü sınıfların egemenliğinde yattığı, dolayısıyla sadece uzlaşmaz sınıf karşıtlıklarının değil, genel olarak sınıfların ortadan kalktığı komünist toplumda, idealizmin o güne dek sürüp gelen bütün kalıntılarıyla ortadan kalkacağı Marksizm-Leninizmin ABC'sidir. Bu nedenle idealizmin "sonsuza dek süreceği" şeklindeki bir görüş insan toplumunun hiç bir zaman sınıflı bir toplum olmaktan çıkamayacağı, insanın insan tarafından sömürülmesinin insanlığın mutlak bir kaderi olduğu, insan toplumunun kaçınılmaz zorunlulukla sınıfsız topluma doğru olan diyalektik gelişmesini inkar etmek anlamına gelir. Keza aynı şey, Lenin'in "idealizmin epistemolojik kökenleri" diye belirttiği "tek yönlülük ve tek yanlılık, kalıplaşma ve taşlaşma; subjektivizm ve subjektif körlük" yani metafizik düşünce içinde sözkonusudur. Yine burjuva ideolojisinin kökleri burjuva maddi ilişkilerde yatar. Dolayısıyla her türlü burjuva maddi ilişkilerin ortadan kalktığı bir aşamada, Mao'nun "zehirli otları" da ortadan kalkar. İnsanların "zihnen gerilemeleri"ne ya da "zihnen gelişmemeleri"ne, "tek yanlı düşünmeleri"ne vb. yol açan toplumsal işbölümüdür. Toplumdaki uzlaşmaz sınıf karşıtlıkları, in-

sanın insan tarafından sömürülmesi ve sömürücü sınıfların hakim ideolojileri toplumsal işbölümü üzerinde yükselirler ve insanların "zihnen gerilemeleri"ne, ya da "zihnen gelişememeleri"ne, "tek yanlı düşünmeleri"ne vb. etki ederler. Bütün bunların ortadan kalkması insanların her türlü yeteneklerini geliştirebilmeleri için zorunludur ve tarihin diyalektiği de bu yönde işlemektedir. Mao'nun öngördüğü yönde değil.

ÇELİŞKİ, İNSAN İRADESİNDEN BAĞIMSIZDIR, NESNELDİR

Mao, üretici güçler ile bu üretici güçlere artık tekabül etmeyen üretim ilişkileri arasındaki çelişkiden doğan toplumsal devrimin yerine kendi kafasının içindeki karşıtlıkların birbirine dönüşmesi şeklindeki saçma hareketi koymaktadır. Mao'ya göre, mevcut sorunların ve bu arada üretim araçlarının mülkiyeti sorununun çözümü halk kitlelerinin eyleminde değil, kendi kafasının diyalektik devranında yatmaktadır. Tabii bu durumda, tarihi yapan kitlelerin pratik eylemi değil, ikna, eğitim ve uzlaşmayı bilen bilgili kimselerdir.

Mao Zedung, çelişkileri uzlaştırma hevesi içinde kapitalist burjuvazi ile proletarya ve diğer emekçi kitleler arasında denge kurabilecek bir formül aramaktadır. Onun bu arayışına aşağıdaki şu sözleriyle tanık olmaktayız:

"Şeylerin somut gelişmesine bağlı olarak, ilk başta uzlaşmaz olmayan bazı çelişmeler uzlaşmaz çelişmelere, ilk başta uzlaşmaz olan bazı çelişmeler de uzlaşabilir çelişmelere dönüşür." (Seçme Eserler, C.I, s.402)

"...sömürülen sınıflarla sömüren sınıflar arasındaki çelişmelerin ise hem uzlaşmaz hem de uzlaşabilir yönleri vardır." (Seçme Eserler, C.V, s.442)

"Ülkemizde, işçi sınıfıyla milli burjuvazi arasındaki çelişme, halk içindeki çelişmeler sınıflamasına girer... Milli burjuvaziyle işçi sınıfı arasındaki çelişme sömürenle sömürülen arasındaki bir çelişmedir ve niteliği gereği uzlaşmaz bir çelişmedir. Ama, Çin'in somut koşullarında, iki sınıf arasındaki bu uzlaşmaz çelişme, doğru bir biçimde ele alınırsa, uzlaşmaz olmayan bir çelişmeye dönüştürülebilir ve barışçı yöntemlerle çözülebilir. Ama işçi sınıfıyla milli burjuvazi arasındaki çelişmeyi doğru bir biçimde ele almaz ve milli burjuvaziyle birleşme, onu eleştirme ve eğitme siyasetini izlemezsek ya da milli burjuvazi bizim bu siyasetimizi kabul etmezse, bu

çelişme bizimle düşman arasındaki bir çelişme haline gelecektir." (agy, s.443)

Bu alıntılarda öne sürülen görüşleri şöyle özetleyebiliriz: çelişkiler insan iradesinden bağımsız değillerdir, yani nesnel değillerdir. Bu, Mao'nun insanların bilincini belirleyenin toplumsal varlıkları değil, tersine, plumsal varlıklarını belirleyenin bilinçleri olduğu görüşüyle uyum içindedir.

Mao, "Çelişme Üzerine" makalesinde uzlaşabilir çelişkilerin uzlaşmaz çelişkilere dönüşümüne kendince bazı örnekler SBKP (B)'de Lenin ve Stalin'in doğru fikirleri ile Troçki, Buharin ve diğerlerinin yanlış fikirleri arasındaki çelişkiler, ÇKP içindeki çelişkileri vermesine rağmen, uzlaşmaz olan çelişkilerin uzlaşabilir çelişkilere dönüşümüne herhangi bir örnek vermeye yanaşmıyor; sadece, kapitalist toplumda ve Çin'de Guomindang bölgelerinde kırlar ile şehirler arasında ekonomik bakımdan uzlaşmaz çelişkiler olduğunu, fakat sosyalist ülkelerde ve Çin'deki üs bölgelerinde bu çelişkilerin uzlaşabilir çelişkiye dönüştüğünü söylemekle yetiniyor. Kapitalist toplum ile sosyalist toplum arasındaki nitelik farkını gözardı eden Mao, soruna hiç de açıklık getirmeyen bir örnek veriyor. O, sözkonusu "dönüşüm teorisi"ni açıklamak ve ispatlamak için kapitalist toplumdan örnekler seçmeliydi. Ancak o, bunu açık olarak yapamazdı, çünkü Marksist terminoloji ile süslenmiş idealizmi ortaya çıkardı. Sözkonusu tezini açıklarken, örnek olarak vermemesine rağmen o, aynı makalede Guomindang'ın temsil ettiği sınıflar ile Çin proletaryası ve emekçileri arasındaki çelişkilerin uzlaşmazlıklarını yırtıdiklerini, uzlaşabilir çelişkilere dönüştüklerini söylemekte ve Japonya'ya karşı savaşan herkesi de halk kavramı içine dahil etmektedir.

Mao, sadece Çin'in "özgül koşullarında" uzlaşmaz çelişkilerin uzlaşabilir çelişkilere dönüşebileceğini savunmakla kalmamakta, genel olarak sömürücü sınıflarla sömürülen sınıflar arasındaki çelişkilerin uzlaşmaz ve uzlaşabilir olmak üzere iki yönü olduğunu ve bu yönlerin birbirine dönüşeceğini vaaz etmektedir.

Mao'nun "dönüşüm teorisi"ne (uzlaşmaz çelişkilerin uzlaşabilir çelişkiye dönüşmesi) mili (orta) burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişki örnek olarak verilemez. Çünkü, zaten sözde bazen tersini söylese, hem şöyledir hem böyledir şeklindeki eklektik görüşler savunsa da o özünde, bu çekilşkiyi uzlaşmaz bir karşıtlık olarak görmemektedir.

Mao, her çelişkinin birbirlerini karşılıklı olarak dıştalayan karşıtlardan, yani uzlaşmaz karşıtlardan oluştuğunu reddetmektedir. Bir'i oluşturan karşıtlar birbirlerini karşılıklı olarak dıştaladıklarından ve aralarındaki mücadele sonucu er ya da geç şu ya da bu yöntemle karşıtlardan biri diğerini inkar edeceğinden karşıtların uzlaşmaları mümkün değildir. Çelişkiden bahsedildiğinde uzlaşmaz karşıtlardan bahsediliyor demektir ve bu nedenle uzlaşmaz çelişkilerin yanısıra bir de uzlaşılabilir çelişkilerden bahsetmek çelişkinin nesnelliğini reddetmek demektir. Örneğin proletarya ile küçük burjuvazi arasındaki çelişki genellikle uzlaşır çelişki olarak adlandırılır. Ancak bu doğru değildir; proletarya ile küçük burjuvazinin sınıfsal menfaatleri birbirine karşıttır, çünkü proleteryanın kararlı bir düşmanı olduğu halde, küçük mülk sahibi olarak küçük burjuvazi özel mülkiyetin korunmasından yanadır. Ancak, proletaryanın iktidarı ele geçirmesinden ve sosyalist üretimi örgütlemeye başlamasından sonra, sosyalist inşa süreci içinde küçük mülk sahipleri ikna, eğitim ve örnek gösterme yoluyla dönüştürülür ve böylece mücadele yoluyla işçi sınıfı ile küçük meta üreticileri arasındaki çelişki çözülmüş olur. Dolayısıyla sözkonusu çelişkinin uzlaşırlığından bahsedilmez.

Mao'nun "dönüşüm teorisi"ne ve çelişkilerin çözümü yöntemlerine ilişkin anlayışına daha bir yakından bakalım.

Üretim araçlarının özel mülkiyetine (sömürünün nedeni) sahip sınıflar ile sömürülen sınıflar arasındaki çelişkinin "niteliği gereği uzlaşmaz" olması demek, sömürücü sınıflar ile sömürülen sınıflar arasında uzlaşabilir bir çıkar karşıtlığı değil, uzlaşmaz bir çıkar karşıtlığı olması demektir. Ve bu, sömürücü bir sınıfın, sömürücü bir sınıf olarak kaldığı sürece sosyalizmden yana olmayacağı, olamayacağı anlamına gelir. Onun bu durumu, "kötü niyetli" olmasından değil, o sınıfın nesnel durumundan, üretim araçları karşısındaki konumundan ileri gelen objektif bir olgudur. Marksist-Leninist sınıf mücadelesi teorisi bize öğretmektedir ki, sosyalist devrim, sömürücü sınıfların bir sınıf olarak tasfiye edilmesi yani ölümü demektir. Bu "pek basit" nedenden ötürüdür ki sömürücü bir sınıf olarak burjuvazi, sosyalist devrime ve sosyalizme karşı gücünün yettiği oranda direnir; o, çelişkinin yıkıcı değil tutucu yanıdır. Çin'deki orta burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişkinin sözde "niteliği gereği uzlaşmaz" bir çelişki olduğunu kabul ederken,

diğer yandan ise burjuvazinin "kar amacıyla işçi sınıfını sömürmesi onun niteliğinin bir yanını, buna karşılık Anayasayı desteklemesi ve sosyalist dönüşümü kabul etmesi de diğer bir yanını oluşturur" (agy) demek sömürücü bir sınıf olarak orta burjuvazinin hem sömürüden yana, hem de sosyalizmden yana olduğunu söylemekten başka hiç bir anlama gelmez. (Çin'in "sosyalist" anayasasını inceleyemedik. Fakat E. Hoca yoldaşın belirttiğine göre Çin'de hala yürürlükte olan anayasada sömürü yasaklanmış değildir. Çin orta burjuvazisinin anayasanın bu ve buna benzer yönlerini desteklemesi mümkündür ve şüphesiz ki, bunun, burjuvazinin gerçekten sosyalist bir anayasayı benimsemesi ile uzaktan yakından ilişkisi yoktur.) Sömürücü sınıf ile sömürülen sınıf arasındaki çelişki, "niteliği gereği" yani nesnel olarak uzlaşmaz bir çelişki ise, bu ne Çin'de, ne de başka herhangi bir ülkede, şu veya bu "somut koşullar", şu ya da bu "özel koşullar" nedeniyle kişilerin iradesiyle ve tabii bu arada Mao ve taraftarlarının sömürücü sınıflara karşı birlik, eleştiri ve ikna siyaseti aracılığıyla "uzlaşmaz olmayan" çelişkiye dönüştürülemez; "dönüştürülebilir" olduğunu ileri sürmek materyalizm yerine iradeyi, objektif doğa ve toplum yasalarının karşısına koyan,insan iradesinin nesnel koşullar temeli üzerinde yükseldiğini ve son çözümlemede nesnel koşullar tarafında belirlendiğini reddeden subjektif idealist felsefi bir akım olan iradeciliğe kaymak demektir; Marksist-Leninist sınıf mücadelesi teorisini reddetmek ve sömürülen sınıfların çıkarlarına ihanet etmek demektir. Marksist-Leninist sınıf mücadelesi teorisine göre, sömürücü sınıflar, "eğitilip ikna edilmedikleri" için değil, sömürücü bir sınıf olma doğalarının bir sonucu olarak sosyalizme karşı çıkmakta ve son nefesine kadar direnmektedirler. Stalin'in belirttiği gibi:

"İkisinden biri: ya iktidara gelmiş ve diktatörlüğü örgütlendirmiş işçi sınıfı ile kapitalistler sınıfı arasında uzlaşmaz çıkar karşıtlığı vardır ya da bu çıkar karşıtlığı, mevcut değildir, o zaman geriye bir şey kalır: sınıf çıkarlarının uyumluluğunu ilan etmek.

Ya Marksist sınıf mücadelesi teorisi ya da kapitalistlerin sosyalizmde bütünleşmeleri teorisi. Ya sınıf çıkarlarının uzlaşmaz karşıtlığı ya da sınıf çıkarlarının uyumluluğu teorisi. İkisinden biri." (Leninizmin Sorunları, s.286)

Mao'nun irdelediğimiz görüşleri, Buharin'in "kapitalistlerin sosyalizmde barışçıl bütünleşmesi teorisi"nin kötü bir kopyasıdır. Stalin, Buharin'in bu "teorisi" üzerinde dururken şöyle diyor:

"Şimdiye kadar bizler, biz Marksist-Leninistler, köyün ve kentin kapitalistleri bir yanda, işçi sınıfı öte yanda olmak üzere aralarında uzlaşmaz bir çıkar karşıtlığı olduğunu düşünüyorduk. Marksist sınıf mücadelesi teorisi de kesinlikle buna dayanır. Oysa bugün Buharin'in, kapitalistlerin sosyalizmde barışçıl bütünleşme teorisine göre bütün bunlar başaşağı çevrildi, sömürenlerle sömürülenler arasındaki uzlaşmaz sınıf karşıtlığı ortadan kalkıyor, sömürenler, sosyalizmle bütünleşiyorlar." (agy, 285)

Mao'nun öne sürdüğü görüşler sömürücü sınıflara karşı uzlaşmaz bir sınıf mücadelesi yürütmenin yerine, "sınıflararası uyumun" geçirilmesidir; marksist-leninist sınıf mücadelesi teorisinin kaba bir inkarıdır; sosyalist devrimin ya da burjuva demokratik devrimin sosyalist devrime dönüştürülmesini imkansız kılan, burjuva liberal bir "teori"dir. Lenin, sömüren ile sömürülen arasındaki antagonist (uzlaşmaz) sınıf karşıtlığının çözümü için uzlaşmaz bir sınıf mücadelesini değil de "sınıflararası uyum"u geçiren Mao gibi sahte sosyalistleri eleştiriken şöyle der:

"Sınıf mücadelesinin yerine sınıflararası uyum hayallerini geçiren küçük burjuva demokratları, şu sahte sosyalistler, sosyalist dönüşümü bile hayalci bir biçimde, yani sömürücü sınıfların hakimiyetinin alaşağı edilmesi biçiminde değil de azınlığın, hedeflerinin bilincine varmış çoğunluğa barış içinde boyun eğmesi biçiminde düşünüyorlardı. Devletin sınıfların üzerinde yer alması düşüncesiyle sıkı sıkıya bağıntılı olan bu küçük burjuva ütopyası,..... pratikte emekçi sınıfların çıkarlarına ihanetle sonuçlanmıştır." (Devlet ve Devrim, Aydınlık Yayınları, s.36)

İşte Mao'nun sözde diyalektiğinin antagonist sınıf karşıtlıklarının "birlik, eleştiri ve eğitme siyaseti" aracılığıyla "antagonist olmayan" karşıtlıklara ve karşı-devrimci sınıfın devrimci bir sınıfa, hem de sosyalizmi, kendi inkarını gönül rahatlığı içinde kabullenen bir sınıfa dönüştürebileceği ütopyası da Çin pratiğinde, demokratik devrimin sosyalist devrime dönüştürülememesinin temel nedeni değilse de temel nedenlerinden birisidir.

Bütün bunların yanında Mao Zedung, sömürücü sınıfların bulunduğu toplumlar için sınıf mücadelesini kabul ederken sömürücü sınıfların olmadığı fakat sınıfların varolduğu sosyalist toplumda sınıf mücadelesini reddetmektedir. O, tantanalı bir şekilde proletarya diktatörlüğü altında sınıf mücadelesinin sürdürülmesinden bahsederken; aslında sosyalizmde "sınıfların uyumu"nu savunan Buharinci revizyonist teoriye sarılarak şöyle demektedir:

"Sovyetler Birliği'nin bugünkü toplumsal şartlarında bile işçiler ve köylüler arasında bir farklılık vardır. Ve bu farklılığın kendisi bir çelişme-

dir. Ancak emek ile sermaye arasındaki çelişmenin tersine, bu çelişme, şiddetlenerek uzlaşmaz bir çelişme haline gelmeyecek ya da sınıf mücadele i biçimine bürünmeyecektir..." (Seçme E erler, C.I, s. 374)(abç)

Burada üzerinde durulması gereken iki nokta bulunmaktadır. Birincisi; Mao Zedung doğa ve toplumda insanlann iradesinden bağımsız olarak var olan çelişmelerin objektifliğini reddede rek, şeylerin içinde bulunan, birbirlerini dıştalayan karşıtlann varlığını yok saymakta; çelişkileri uzlaşabilir ve uzlaşmaz olarak ayırarak idealist bir şekilde yorumlamaktadır. Bu açıkça çelişmenin nesnelliğinin inkarıdır.

Üzerinde duracağımız ikinci nokta; Mao Zedung'un sosyalizmde sınıf mücadelesini reddetmesidir. Ona göre, emekle sermaye çelişmesinin olmadığı toplumlarda var olan çelişmeler "sınıf mücadelesi biçimine bürünmeyecektir." Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in defalarca vurguladıkları gibi, sosyalist toplum hala sınıfların olduğu ve sınıf mücadelesinin keskinleşerek devam ettiği kapitalizmden komünizme geçiş aşamasını oluşturur. Açıktır ki, bu süreç boyunca sınıf mücadelesi kesintisiz devam edecektir. Mao'ya göre, sosyalizmde işçi sınıfı ile emekçi köylülük arasında çelişme olmakla birlikte, sınıf mücadelesi yoktur. Çelişki var, mücadele yok! Saçma!

Mao'nun baş çelişki anlayışı da çelişkinin nesnelliğini reddetmesine bir başka örnektir. Ona göre, belirli bir süreçte var olan çelişkilerden biri (baş çelişki) süreçteki diğer çelişkilerin varlığını ve gelişmesini belirler. O şöyle der:

"Karmaşık bir şeyin gelişme sürecinde birçok çelişme vardır. Bunlardan bir tanesinin varlığı ve gelişmesi, öteki çelişmelerin varlığını ve gelişimini belirler ya da etkiler. İşte bu daima baş çelişkidir." (Seçme Eserler, C.I, s.387)(abç)

Mao'nun baş çelişki sorununa ilişkin bu anlayışı şeylerin birbirleriyle ilişkili olmasının kaba bir tahrifatıdır. Doğa ve toplumda her şeyin kendi iç çelişkisine sahip olduğunu ve şeylerin gelişmesinin esas nedeninin de iç çelişki olduğunu sözde kabul eder görünen Mao, aslında herhangi bir şeyin çelişkisinin varolmasını ve gelişmesini diğer bir şeyin ya da çelişkinin varolmasına ve gelişmesine mutlak bir bağlılık içinde görür. Şeylerin birbirleriyle ilişkili olmasını, karşılıklı olarak birbirlerini etkilemesini, bir şeyin ya da şeylerin diğer şey ya da şeylerin varlığını ve gelişmesini belirlemesi olarak gören Mao, böylelikle her şeyin, maddi dünyanın nispeten bağımsız ve istikrarlı varlığa sahip bir kısmı olduğunu red-

deder.

Örneğin, onun Çin gibi yarı-sömürgelere ilişkin baş çelişki ile diğer çelişkiler arasındaki ilişki sorununa yaklaşımını ele alalım. Mao'nun anlayışına göre bir yan-sömürge eğer emperyalizmin işgaline uğramamışsa, o ülkede bulunan çelişkiler içinden feodal sistem ile halk kitleleri arasındaki çelişki baş çelişkidir. Diğer bütün çelişkilerin varolmalan ve gelişmeleri örneğin, proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişmenin varlığı ve gelişmesi, bu çelişki tarafından belirlenir, tayin edilir. Yani eğer feodal sistem ile halk kitleleri arasındaki çelişki olmazsa hiç bir başka çelişki de olamaz. Yarısömürgenin emperyalizmin işgaline uğraması durumunda da, diğer çelişkilerin varolmalarını ve gelişmelerini belirleyen baş çelişki değişir; bu kez baş çelişki emperyalizm ile yarı-sömürge ülke arasındaki çelişki olur. Ve bu çelişki diğer çelişkilerin yanısıra daha önce baş çelişki olan feodal sistem ile halk kitleleri arasındaki eski baş çelişkinin de varlığını ve gelişmesini belirler.

Hareketin bir biçiminin, bir çelişkinin varlığının hareketin diğer biçiminin, diğer bir çelişkinin varlığına bağlanması nesnel gerçekliği, çelişkinin nesnelliğini reddetmek demektir. Yani kapitalizmin varlığı ve gelişmesi feodalizmin varlığı ve gelişmesine bağlı değildir. Mao'nun emperyalizm tarafından işgal edilmemiş yarısömürge ülke örneğini ele alalım. Bu ülkede proletarya ile burjuvazi arasında da uzlaşmaz nitelikte bir çelişki vardır ve bu çelişki meta üretiminin, gelişmesi içinde kapitalist üretime dönüşmesi ile birlikte ortaya çıkar. Bu çelişki tohum halinde feodal toplumun belli bir aşamasında doğar ve kapitalizm geliştikçe, yani feodalizm çözüldükçe (ya da tasfiye olunca) daha da belirgin hale gelir; şehirde ve kırda sert sınıf mücadelelerine yol açar.

İki karşıt güç olan proletarya ile burjuvazi bir karşıtların birliği (çelişki) durumunu oluştururlar. Bu çelişkinin varlığı ve aynı zamanda gelişmesi de başka hiç bir şeye değil ama maddi hayatın üretiminin kapitalist tarzının varlığına bağlıdır. O halde, burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişkinin varlığı Mao'nun iddia ettiği gibi feodal sistem ile halk kitleleri arasındaki çelişki tarafından belirlenmez. Aksine kapitalizmin geliştiği oranda, bir başka deyişle prole-

tarya ile burjuvazi çelişkisi geliştiği oranda feodalizm gücünü yitirir, zayıflar.

Feodalizm ile halk kitleleri arasındaki çelişki burjuvazi ile proletarya çelişkisinin varlığını belirleyemeyeceği gibi, bu çelişkinin gelişmesini de belirleyemez. Çünkü bu çelişkinin kendisi bir karşıtların birliği durumudur ve bu çelişkinin gelişmesine yol açan onu oluşturan karşıtlar arasındaki mücadeledir, yani hareketin kaynağı içtedir. Bu sorunun üzerinde yeterince durduğumuzdan kısaca değinmekle yetiniyoruz.

MAO ZEDUNG'UN YÖNTEMİ METAFİZİKTİR

Eğer felsefe, doğa ve toplum olaylarının yorumlanışı anlamında dünyaya genel bir bakış ise, bu yorum nasıl yapılmaktadır? Bir başka şekilde sorulacak olursa; dünyayı bilmenin yöntemi nedir? Genel olarak yöntem, nesnel gerçekliğe yanaşma, doğa ve toplum fenomenlerini inceleme tarzıdır, bir bilme yoludur; incelenen konunun zihinde yansıtılmasını sağlamak için takip edilen yol demektir; dünyayı bilme ve anlamanın genel kurallarının tümüdür.

Her felsefi dünya görüşü belirli bir genel bilme yöntemine sahiptir. Nasıl ki, felsefe materyalizm ve idealizm olmak üzere iki genel başlık altında toplanabilirse, doğa ve toplum fenomenlerine yaklaşım, inceleme ve kavrama yöntemi de, iki genel başlık altında toplanabilir: **Diyalektik ve Metafizik.** Bilme yöntemleri doğa ve toplumun objektif yasalarına dayanıyor, gerçekliğin objektif yasalarını yansıtıyorsa bilimsel olabilir. İşte, böyle bir yöntem olan diyalektik yöntem, biricik bilimsel felsefe yöntemidir. Ve Marksist-Leninist devrimcilerin en iyi çalışma aracı ve etkili silahıdır. Her alanda bir bilme yöntemi olarak iş gören diyalektik yöntemin temelini dünyadaki gelişmelerin en genel yasaları teşkil eder. Diyalektiğe göre, her şey birbiriyle ilişkilidir; her şey gelişme ve değişme halindedir, her şey durum değiştirir; durum değiştirme nicelikten niteliğe geçiş şeklinde olur ve tüm bu gelişmelerin ve değişmelerin kaynağı, şeylerin içindeki karşıtların oluşturduğu iç çelişkilerdir. Diyalektik yöntem, metafizik yöntemin aksine, dünyayı mekanik bir biçimde birbirine bağlanmış şeyler karmaşası olarak değil, belli yasalar uyarınca hareket eden bir bütün olarak görür. Metafizik

yöntem, diyalektiğin tersine, şeyleri birbirinden ayrı olarak ele alır; şeyleri hareketsiz ve değişmez olarak, gelişmeyi de nicel değişmelerin nitel değişmelere yol açmadığı basit bir büyüme süreci olarak görür ve şeylerin hareketinin esas nedenini yani iç çelişkileri redde der. Metafizik yöntem diyalektik yöntemin tersine bilimsel olmayan bir yöntemdir.

Diyalektik (genel olarak "diyalektik" terimini düşüncenin diyalektiği, yani "subjektif diyalektik" terimi yerine kullanacağız) çeşitli biçimlerde tanımlanabilir. Ancak genel bir tanım, verecek olursak: **diyalektik; doğanın, insan toplumunun ve düşüncenin en genel gelişme yasalarının bilimidir.** Diyalektiği, Lenin'in tanımladığı gibi **"Marksizm'in bilgiteo isi"** olarak da tanımlayabiliriz. Marksis-Leninist felsefenin yaşayan ruhu olan ve genel yasaların anlayışı üstüne oturan diyalektik, yalnızca objektif gerçekliğin incelenmesi, tanınması değil, onun açıklamasıdır da aynı zamanda.

Marksist felsefi materyalizm ile Marksizm öncesi materyalizm arasındaki temel fark, birincisinin diyalektik olmasına karşılık, ikincisinin anti-diyalektik olmasıdır. Diyalektik yöntem -başaşağı da olsa- idealist Hegel tarafından geliştirilmişti. Ancak, Hegel'in diyalektik yöntemi, mevcut şekliyle kullanılamazdı. Hegel yöntemi, salt fikirden hareket eden, özünde idealist olan bir yöntemdi. Marks ve Engels, Feuerbach'ın yaptığının aksine, Hegel'i sadece yanlış olarak niteleyip bir kenara atmadılar, onun başaşağı duran diyalektik yöntemini, bilinçli diyalektiği doğanın ve tarihin materyalist anlayışı ile bütünleştirerek ayakları üzerine oturttular. Marks, kendi diyalektik yönteminin, Hegelci yöntemin tam karşıtı olduğunu söyler. Hegel'e göre insan beyninin yaşam süreci, bir başka deyişle düşünme süreci ("mutlak fikir") gerçek dünyanın yaratıcısı olup, gerçek dünya, yalnızca bu "mutlak fikir"in dışsal ve görüngüsel (fenomenal) biçimidir. Hegel'in aksine Marks için ise fikir, maddi dünyanın insan aklında yansımasından ve düşünce biçimlerine dönüşmesinden başka bir şey değildir. Ayrıntılı ve bilinçli bir biçimde diyalektiğin genel işleyiş biçimini ilk kez Hegel sunmuş olsa da, onun diyalektiği, başaşağı duran bir diyalektikti ve akla uygun özünü bulmak için bu diyalektiğin ayakları üzerine oturtulması gerekiyordu.

Materyalist diyalektiği çeşitli noktalarda geliştirdiği yıllarca yaygın olarak propaganda edilen Mao Zedung'un 'diyalektiği'nin

Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in diyalektiği ile diyalektik materyalizmden ödünç alınmış bazı tezler ve terminolojiden öte hiç bir benzerliği yoktur. Materyalist diyalektiği revize eden Mao Zedung, diyalektiğin iki önemli yasası olan niceliğin niteliğe ve niteliğin niceliğe dönüşüm yasası ile inkarın inkarı yasasını reddetmesinin yanısıra, sözde, diyalektiğin temel yasası olarak kabul ettiği karşıtların birliği yasasını (çelişki yasası) da alabildiğine çarpıtmakta ve bu yasayı diyalektiğin tek yasası olarak ilan etmektedir. Engels'i "üçcülük", Stalin'i "önemli ölçüde metafizik ve subjektif" olmakla suçlayan Mao Zedung'u, diyalektik üzerine ettiği genel ve bolca laflara bakarak değerlendirmek, lafızlarla yetinmek en büyük yanılgı olacaktır şüphesiz. Nasıl ki, bir kimse hakkında, kendisi için taşıdığı düşünceye dayanılarak bir yargıya varılamazsa, Mao Zedung da, gerek kendisinin gerekse taraftarlarının onun için söylediklerine bakılarak değerlendirilemez ve bir yargıya varılamaz.

Mao Zedung, felsefe üzerine belli başlı makalelerinden biri olan ve gürültülü bir şekilde yıllarca propaganda edilen "Çelişme Üzerine", "Halk İçindeki Çelişmelerin Doğru Ele Alınması Üzerine" ve "On Başlıca İlişki Üzerine" adlı makaleleri başta olmak üzere hemen hemen bütün yazılarında sık sık, "çelişkiler"den, "karşıtlar"dan, "karşıtların birbirine dönüşmesi"nden vs. söz eder durur. Yazılarında sık sık Marksist-Leninist klasiklerden alıntılar yapmaktan da geri durmayan Mao Zedung, hareketi açıklarken, çelişkiden, çelişkinin karşıt yönlerinden bahseder ve mücadele halindeki bu karşıt yönlerin birbirine dönüşmesi olayını incelerken materyalist diyalektik yöntemi değil, Antik çağın ilkel ve mekanik yöntemini kullanır. Ve bu ikisi arasında hiç bir fark görmez. Çünkü ona göre,

"Her şeyin sadece tek bir yönünün olduğu şeklindeki öğreti en eski zamanlardan beri varolagelmiştir; her şeyin iki yönünün olduğu yolundaki öğreti de öyle. Bunlardan birincisine metafizik, ikincisine de diyalektik denir. Eski zamanlarda yaşamış olan bir Çinli şöyle demişti:"**Yin ve Yang Tao'yu** oluşturur. **Yang** olmadan **Yin**'in olması ya da **Yin** olmadan **Yang**'ın olması mümkün değildir. Bu, iki yön olduğunu doğrulayan çok eski zamanlardaki bir öğretiydi." (Seçme Eserler, C.V, s.387)

Eski Çin felsefesine göre dünya Çi adı verilen hareket ve atalet özellikleri taşıyan **ilk maddeden** meydana gelmiştir. Yang Çi'nin arı ve hafif kısmının yukarılara yükselerek yarattığı **gökyü-**

zü, Yin ise Çi'nin arı olmayan ağır kısmının aşağılara çökerek yarattığı **yeryüzüdür.** Yani, Yang ve Yin kavramları tabiatın iki zıt kutbudur. Yang ve Yin'in birliğinden oluşan **Tao,** Çin klasik felsefesindeki ana kategorilerden biridir ve dünyadaki bütün hareket ve değişme, yani ilk maddenin hareketi ve değişmesi, karşıt iki kutbun Yang ile Yin'in karşılıklı hareketine dayanır.

Eski Çin felsefesinin güçlü etkisi altında olan Mao, diyalektiğin, ebedi karşıtlıkların kabulü olduğunu ileri sürerek Marksist diyalektik ile Antik Çağın ilkel ve mekanik diyalektiği arasındaki çok önemli farklılığı gözardı etmekte ve Marksist diyalektiğin yerine Antik Çağın ilkel ve mekanik diyalektiğini geçirmektedir. Oysa Marksist diyalektik ile Antik Çağın ilkel ve mekanik diyalektiği arasındaki farklılık, özünde Marksist diyalektik ile metafizik arasındaki farklılık kadar derindir. Çünkü Antik Çağın diyalektik düşüncesi, "olaylar bütününün sunduğu tablonun genel niteliğini" doğru olarak kavramakla birlikte, bu genel tabloyu meydana getiren ayrıntıları" -bilim henüz doğayı parçalara ayıracak ve tahlil edecek kadar ilerlememiş olduğundan ötürü- açıklıyamamıştır; ya da daha doğrusu, ayrıntılarda metafiziğe boyun eğmiştir. Oysa, "tabloyu meydana getiren ayrıntılar" doğru ve eksiksiz bir biçimde açıklanamadığı sürece, tablonun geneli hakkında da tam ve doğru bir açıklamaya ulaşmak mümkün değildir. Engels bu konuya ilişkin olarak şöyle der:

" oğayı, insan tarihini ya da kendi öz kafa etkinliğimizi düşüncenin incelemesi altına koyduğumuz zaman, bize ilk görünen şey, hiç bir şeyin olduğu gibi, olduğu yerde, olduğu biçimde kalmadığı, ama her şeyin hareket ettiği, değiştiği, olduğu ve yok olduğu sonsuz bir karşılıklı ilişkiler ve etkiler yumağı tablosudur. Demek ki, içinde ayrıntıların henüz azçok silindiği genel tabloyu görüyoruz; hareket eden, geçen ve birbirine bağlanan **şeyin kendisinden** çok, harekete, birinden öbürüne geçişlere, bağlantılara dikkat ediyoruz. Dünyayı düşünmenin bu ilk, doğal, ama aslında doğru biçimi, Ilkçağ Yunan filozoflarının düşünme biçimidir ve onu açıkça ilk formüle eden de Heraklitos olmuştur: Her şey hem kendisidir, hem de değildir, çünkü her şey akar, her şey sürekli dönüşme, oluş ve yokoluş durumundadır. Ama bu görüş biçimi olaylar bütününün sunduğu tablonun genel niteliğini ne denli doğru bir biçimde kavrarsa kavrasın, gene de bu genel tabloyu meydana getiren a rıntıları açıklamaya yetmez ve onlar açıklamaya yetenekli olmadığımız sürece, genel tablo üzerinde açık bir düşünce sahibi de olamayız. Bu ayrıntıları bilmek için, onları doğal ya da tarihsel bağlantılarından ayırmak ve nitelikleri, özel neden ve sonuçları vb.

içinde irde emek zorundayız. Bu, en başta doğa bilimi ve tarihsel araştırmanın görevidir; bu araştırma dalları, Yunanlılar önce gereç toplama zorunda olduklarına göre, Klasik Çağ Yunanlılarında çok yerinde nedenlerle ancak ikincil bir yer tutuyordu." (Anti Dühring, s.70-71)

"Antik Çağın diyalektik düşüncesinin tersine "öz anlamında ise diyalektik, çelişkinin doğrudan doğruya nesnelerin özü içinde incelenmesidir; geçici, devingen, kaygan, itibari sınırlarla birbirinden ayrılmış olanlar yalnız fenomenler değildir; şeylerin özleri de böyledirler." (Lenin, Felsefe Defterleri, s.207)

Başı üzerinde duran Hegelci diyalektik ve Marksist diyalektik arasında fark görmeyen Mao, çelişkinin, diyalektiğin özü olduğunu vb. söylemesine rağmen, o, özel olarak çelişkiyi (karşıtların birliğini), Marksist diyalektikten değil, Antik Çağın ilkel diyalektiğinden hareketle açıklamaktadır. Dolayısıyla, o, Lenin'in "diyalektiğin özü" diye vurguladığı "çelişkinin, doğrudan doğruya nesnelerin özü içinde incelenmesi"nden , "şeyleri ve kavramları, zincirlemeleri, karşılıklı bağlantıları, karşılıklı etkileri ve bundan kaynaklanan değişiklikleri, doğuşları, gelişmeleri ve yok oluşları içinde" (Anti Dühring, s. 535) ele alıp incelemeyi değil de, ebedi zıtlıklarla iş görmeyi, yani iyi-kötü, güzel-çirkin, vb. gibi kavramları iç zorunlu bağlantılardan kopuk bir biçimde, yan yana sıralamayı anlıyor. Mao, tıpkı Antik Çağın sofistleri gibi, çelişkiyi açıklama adına, soyut gerçek diye bir şey olmadığı, gerçeğin her zaman somut olduğunu bir kenara bırakarak, dışsal olgular olarak gördüğü karşıtları, mekanik bir tarzda karşı karşıya getirmekle yetinir. Enver Hoca yoldaş Mao'nun çelişkileri ele alış yöntemini eleştirirken şöyle der:

"Mao Zedung çelişkileri ele alırken, Marksist tezlerden değil, Çin filozoflarının tezlerinden yola çıkmaktadır; zıtlara dış olgular olarak mekanik biçimde bakmakta ve zıtların dönüşümünü birinin diğeriyle basit bir yer değiştirmesi olarak göstermektedir. Mao Zedung eski felsefeden alınmış olan üst-alt, ön-arka, sağ-sol, kolay-zor vb. gibi ebedi zıtları kullanmakta, özünde bizzat nesnelerin ve olayların iç çelişkilerini reddetmekte ve gelişmeyi basit bir tekrarlama olarak, içinde aynı zıtların ve bu zıtlar arasındaki aynı ilişkilerin yer aldığı değişmez durumların ardı ardına gelmesi olarak görmektedir." (Emperyalizm ve Devrim, s.297, Yıldız Yayınevi)

Mao, materyalist diyalektiğe büyük katkılar (!) yaptığı "Çelişme Üzerine" adlı makalesinde, çelişkinin incelenmesi ve açıklanması adına şunları söyler:

"Hayat olmasaydı, ölüm de olmazdı. 'Yukarısı' olmasaydı 'aşağısı' da olmazdı; 'aşağısı' olmasaydı 'yukarısı' da olmazdı. Tatlılık olmasay-

dı talihlilik de olmazdı; talihlilik olmasaydı talihsizlik de olmazdı. Kolaylık olmasaydı zorluk da olmazdı; zorluk olmasaydı kolaylık da olmazdı." (Seçme Eserler, C.I, s.395)

Bir başka yazısında "Yüz çiçek açsın, yüz düşünce akımı yarışsın" ilkesi gereğince proleter ideoloji ile burjuva ideolojisini uzlaştırma teorisi yapar ve bunun da, karşıtların mücadelesi yoluyla gelişmesi diyalektik anlayışına uygun olduğunu s ylerken şöyle der:

"İnsanlar çağlar boyunca doğruyu, iyiyi ve güzeli tartışmadılar mı? Bunların karşıtları yanlış, kötü ve çirkindir. Birincileri ikinciler olmadan var olmazlar." (Seçme Eserler, C.V, s.496)

İşte görüldüğü gibi o, çelişkilerin ele alınması ve gerçeğin kavramlar aracılığıyla kavranmasında Marksist diyalektiğin değil, Antik Çağın ilkel-mekanik diyalektik düşüncesinden hareket ediyor. Kavramanın "kavramların formu içinde dile getirilmesi" (Lenin, Felsefe Defterleri, s.211), ifade edilmesi olduğunu kavramıyor ve kavramları kendi formundan bütünüyle koparark mekanik bir şekilde karşı karşıya getiriyor.

Marks, Mao gibi ilkel ve mekanik anlayışlara sahip olan Proudhon'u eleştirirken şöyle der:

"Gerçekten de, diyalektik hareket sürecinin, k tünün karşısına iyiyi çıkarma basit hareketine indiril iği ve bir kategorinin başka bir kategoriye karşı panzehir olarak kullanılmağa başlandığı andan itibaren kategoriler, içten gelme ve kendiliğinden olma özelliklerinden tamamen yoksun bırakılmış oluyorlar; fikir (idea) 'artık işlemez', içinde hayat kalmaz." (Felsefenin Sefaleti, s.126-127, Sol Yayınları)

Mao'nun çelişki hakkındaki kavrayışının Marksist diyalektik kavrayışla uzaktan yakından ilişkili olmadığı, onun, çelişkinin karşıt y nlerini ele alışında da görülür. Nesne ve olguların bizzat içinde varolan çelişkileri, yani kendi kendine çelişki içereni inceleyip açıklama yerine, ebedi karşıtlıklarla iş g ren Mao, bir çelişkinin karşıt yönlerinin incelenmesinden, çelişkinin iç hareketinin ve gelişmesinin incelenip açıklanmasını, yani nesne ve olguların bizzat içerisinde varolan çelişkinin karşıt yönlerinin kendi özsel lirlenimi ve birliği içinde incelenmesini değil de, mekanik bir biçimde dışsal olgular olarak gördüğü karşıtların her birini diğer nden koparıp, kendi başına ele alarak onlar hakkında bir takım dışsal belirlenimler yapılmasını anlıyor. Örneğin "Çelişme Üzer ne" adlı makalesinde "her çelişmenin iki yönünü incelemeliyiz" dedikten sonra, bundan ne anladığını şöyle açıklıyor:

"Mesela, Guomindang ile Komünist Partisine bakalım. Bir yönü, Guomindang'ı alalım. Guomindang birinci birleşik cephe döneminde Sun Yat-Sen'in Rusya'yla ittifak, Komünist Partisiyle işbirliği ve köylüler ve işçiler yardım şeklindeki Üç Büyük Siyaseti'ni uyguladı; dolayısıyla devrimci ve canlıydı, çeşitli sınıfların demokratik devrimden yana bir ittifakıydı. Ama 1927'den sonra Guomindang zıddına dönüştü ve toprak ağalarıyla büyük burjuvazinin gerici bir ittifakı haline geldi. 1936 aralığındaki Sian olayından sonra Guomindang iç savaşı sona erdirme ve Japon emperyalizmine karşı ortak mücadele için Komünist Partisiyle işbirliği yapma doğrultusunda yeni bir değişiklik başla ı (yani tekrar zıddına dönüştü, "devrimci ve canlı" oldu -bn) Guomindang'ın üç aşama içindeki belirli özellikleri bunlardır.Hiç kuşkusuz bu özellikler birçok nedenden doğmuştur. Şimdi de diğer yönü, Komünist Partisini ele alalım." (**Seçme Eserler**, cilt 1, s.383)

Görüldüğü gibi Mao, çelişkinin karşıt yönlerinden her birini inceleme adına, karşıt yönlerin her birini diğeriyle olan birliği içinde ele alıp inceleme yerine, karşıtların her birinin çelişkinin hareketi ve gelişmesinde oynadığı rolü açıklamak yerine, karşıt yönlerden her birini diğerinden koparark ele almakta ve oportünist ve pragmacı bir anlayışla bir takım dışsal belirlenimlerde bulunmaktadır. Oysa, materyalist diyalektik için bir çelişkinin karşıt yönlerinden her birinin incelenmesi, bu karşıt yönlerin her birinin karşıtıyla birliği içindeki durumunun, yani bu karşıt yönlerden her birinin maddenin hareketinde ve gelişmesinde oynadığı rolün "incelenip araştırılmasıdır." "Tüm çelişki"nin "aslında kendi iki kutbunun hareketinden başka bir şey olmadığı ve bu iki kutbun doğası bütünün varoluşunun ön koşulu olduğu" (**Kutsal Aile**, s.60, Sol Yayınları)nu söyleyen Marks ve Engels, metafizik Proudhon'u eleştirirken şunları söylerler:

"Proletarya ve zenginlik, karşıtlardır. Bu karşıt oluş durumları içinde bir bütünlük meydana getirirler. Her ikisi de özel mülkiyet dünyasının oluşumlarıdır. Her birinin bu çelişki içinde hangi belli yeri kapladığını bilmektir asıl sorun. Bunların bir bütünün iki yönü olduklarını söylemek yetmez.

"Özel mülkiyet olarak, zenginlik olarak özel mülkiyet, kendi öz varoluşunu sürdürmek zorundadır ve bundan dolayı, kendi karşıtının, proletaryanın varoluşunu da sürdürmek zorundadır özel mülkiyet. Hoşnutluğunu kendi kendine bulmuş olan özel mülkiyet, çelişkinin olumlu yanıdır.

"Bunun tersine, proletarya, proletarya olarak kendi kendini yıkıp yok etmek ve dolayısıyla, yani bu kendi kendini yıkıp yok edişle bağlı bulunduğu ve onu proletarya yapan karşıtını da, yani özel mülkiyeti de yıkıp

yok etmek zorundadır. Çelişkinin olumsuz yanıdır proletarya; çelişkinin yüreğindeki kuşkudur, eriyen ve kendi kendini yok eden özel mülkiyettir.

"Öyleyse, bu çelişkinin bağrında; özel mülkiyet sahibi, koruyup sürdürücü, tutucu taraftır; proletarya ise yok edici, yıkıcı taraf. Çelişkiyi koruyup sürdüren etki, birincisinden; çelişkiyi yok eden etki ise ikincisinden gelmektedir." (Kutsal Aile'den Aktaran Lenin, **Felsefe Defterleri**, s.16-17)

Demek ki, Marksist diyalektik teoriye göre, çelişkinin karşıt yönlerinin durumunun incelenmesi, nesne ve olguların bizzat içerisinde varolan karşıt yönlerden her birinin karşıtlarıyla birlikte ele alınıp incelenerek, bu çelişkinin hareketinde ve gelişmesindeki durumların açıklanması demektir. Burjuvazi ile proletaryanın birbirlerine karşıt olduklarını Proudhon vb. gibi metafizik düşünceden kurtulamamış olan ütopik düşünürlerde söylüyorlardı... Fakat, bu, onların proletarya ile burjuvazi arasındaki karşıtlığı kavradıkları anlamına gelmiyordu. Bu ütopik düşünürler, proletarya ile burjuvaziyi mekanik bir tarzda birer dışsal olgu olarak ele alıyorlardı. Bu nedenle proletarya ile burjuvazi karşıtlığında bu karşıt yönlerden her birinin karşıtıyla birlikte bizzat bu çelişkinin hareketinde ve gelişmesindeki durumunu, oynadığı rolü açıklayamamışlardı. Bundan dolayı da, Marks ve Engels'in proletaryanın tarihsel rolüne ilişkin tahlillerini "proletaryayı tanrılar olarak görmek" şeklinde yorumluyorlardı. Geçmişin ütopik düşünürleri gibi, karşıtları metafizik bir tarzda dış olgular olarak gören Mao Zedung da, " her çelişmenin iki yönünün incelenmesi" adına çelişkideki karşıt yönlerden her birinin karşıtıyla birlikte bizzat o çelişkinin hareketinde ve gelişmesinde oynadığı rolü inceleyip açıklama yerine, karşıtların her birini diğerinden koparark kendi başına ele almaktadır. Nitekim, o, çelişki hakkındaki bu metafizik kavrayışının bir sonucu olarak, bir yandan, her çelişkinin iki yönünü inceleme adına, Guomindang'a ilişkin oportünist görüşlerini belli bir teorik temele dayandırabilmek için, Guomindang'ı kendi başına ele alarak onun devrimci ve karşı-devrimci olmak üzere iki yönünün olduğunu ve bunun sonucu olarak 1927'den sonra "zıddına dönüşerek" yani nitelik değiştirerek karşı devrimci olan Guomindang'ın, 1936'dan sonra sözde tekrar zıddına dönüşerek devrimci olduğu görüşünü ileri sürmektedir. Onun bu görüşü Guomindang'ın objektif durumuna zerrece uymamaktadır. Diğer yandan da toplumların gelişmesinde ilerici sınıfların tarihsel rolünü, onlann "yoksul olmaları" ile izah eden Mao, bir yandan, Çin'de yoksul köylülüğü "en yoksul sınıf" olma-

sından ötürü "feodal güçleri devirmenin öncü müfrezesi" ve hatta "devrimin öncü müfrezesi" (**Teorik ve Siyasal Düşünceler**, s.93-94) olduğunu ileri sürerken, öbür yandan da proletaryanın devrimdeki önder rolünü, onun "yoğun oluşu" ve "düşük ekonomik konum"a (a.g.y, s.86) sahip olmasıyla izah etmektedir. Her ne kadar, yer yer gelişmenin kaynağı olarak iç çelişkilerin varlığını kabul eder görünürse de Mao'nun çelişki anlayışı özünde metafiziktir;birer dış olgu olan karşıtların karşı karşıya getirilmesidir, yani ona göre çelişki, karşıtların basit bir ilişkisinden başka bir şey değildir.

Karşıtların birliği yasasının diyalektiğin **temel yasası** olduğunu sözde kabul eden ve kendi küçük-burjuva oportünist ve pragmacı amaçları için bu yasayı alabildiğine çarpıtan Mao Zedung, gelişmeyi, bir çelişkiyi oluşturan karşıt yönlerin basit bir yer değiştirmesi olarak görür. O, karşıtlann birliği olarak gelişmeyi açıklama adına her türlü gelişmenin kaynağı ve harekete geçirici unsuru içsel çelişkileri inkar ederek, hareketi, helezoni değil dairesel bir hareket olarak, yani aynı karşıtlar arasında basit bir yer değiştirmenin sürekli bir tekrarı olarak sunar. Oysa, karşıtların mücadelesi olan gelişme, karşıtların karşılıklı basit bir yer değiştirmesi olarak, azalış ve artış olarak, yineleniş olarak ele alınamaz. Marksist diyalektik, çelişkinin çözümünü, karşıtları içeren nesne ya da olgunun kendisinde meydana gelen niteliksel bir değişme, "eski muhtevanın yerini daha üstün bir muhtevanın alması" (Lenin, **Felsefe Defterleri**, s.79) olarak görür ve buna yol açan esas olarak iç çelişkilerdir. Gelişme karşıtların mücadelesidir. Bu demektir ki, bir şeyi oluşturan karşıtlar, çelişkili yönler sadece birbirlerinin varlık şartı olmakla kalmaz, aynı zamanda mücadele ederler ve zaten şeyleri değiştirmeye zorlayan da budur. Çelişki bir şeyin gelişme sürecinde başından itibaren vardır, dolayısıyla sürekli bir mücadele içinde olan karşıtların mücadelesi sonucu bir şey ya da süreç sona erer, yeni karşıtları içeren başka bir şey ya da süreç başlar. Metafizikçi Mao'nun vaazettiğinin aksine çelişkinin çözümü karşıtların basit bir yer değiştirmesi ve aynı karşıtların ebediyen sürüp gitmesi değildir. Böyle bir gelişme azalış ve artış olarak, yineleniş olarak gelişmedir. Nitelik değişikliklerine yol açmayan bir gelişmedir. Mao, kaba evrimci gelişme anlayışını "Çelişme Üzerine" makalesinde şöyle açıklar:

"Bir çelişmenin esas ve tali yönleri birbirine dönüşür ve buna uygun

olarak o şeyin niteliği de değişir. Belli bir süreçte ya da bir çelişmenin gelişmesindeki belli bir aşamada esas yön A, tali yön de B ise, başka bir aşamada ya da başka bir süreçte roller değişir. Bu, bir şeyin, gelişme süresi içinde, öteki yöne karşı verdiği mücadelede bir yönün gücündeki artma ya da azalma derecesi tarafından belirlenen bir değişikliktir." (Seçme Eserler C.I, s.390)

Yine aynı makalesinde şöyle der Mao:

"... bir zamanlar ezilen sınıf olan proletarya devrim yoluyla hakim sınıf haline gelir, buna karşılık bir zamanlar hakim sınıf olan burjuvazi ezilen sınıf haline gelir ve zıddının ilk baştaki yerini alır. Bu daha şimdiden Sovyetler Birliği'nde gerçekleşmiştir ve bütün dünyada gerçekleşecektir." (a.g.y, s.396)

Bir başka yazısında ise şunları söyler:

"Eğer burjuvazi ile proletarya birbirlerine dönüşemezlerse, nasıl oluyor da devrim yoluyla proletarya yöneten, burjuvazi ise yönetilen durumuna gelebiliyor? Örneğin biz, Çan Kay-Şek'in Guomindang'ının tam karşıtıydık. Birbirine karşı olan iki tarafın birbiriyle mücadele etmesi ve birbirlerini karşılıklı olarak dışarıda bırakması sonucu, hem onların hem de bizim durumumuzda bir değişiklik oldu, yani onlar yönetenken yönetilen, bizse yönetilenken yöneten haline geldik." (Seçme Eserler, C.V, s.422-423)

Görüldüğü gibi Mao, gelişme sürecini nicel değişmelerin nitel değişmelere yol açmadığı, güçlerinde artma ya da azalma olan aynı karşıtların varolup gittikleri basit bir büyüme süreci olarak görür. Karşıtların karşılıklı olarak basit yer değiştirmesini nit lik değişikliği olarak gören Mao, böylelikle, nitelik değişikliğini karşıtların mücadelesi sonucu birliğin bozulması, çelişkinin çözülmesi ve yeni bir birliğin ve yeni bir çelişkinin doğması olarak kavramaz; özü bakımından değişmenin, bir nitelikten başka bir niteliğe geçiş olduğunu reddeder. Eğer bir şeyin niteliğinin değişmesinden bahsediliyorsa bu, hareketin kaynağı olan o şeyin iç çelişkisinin çözülmüş olması, kendi çelişkisine sahip olan yeni bir şeyin doğması demektir. Yoksa, çelişkinin çözümü, onu oluşturan karşıtların basit bir yer değişimi değildir. A'nın B, B'nin de A haline gelmesi ve bunun böylece sürüp gitmesi değildir. Bu diyalektik değil metafizik bir anlayıştır. Mao'nun, diyalektiğin yasalarından biri olan niceliğin niteliğe ve niteliğin niceliğe dönüşümü yasasını reddetmesi onun metafizik anlayışının bir sonucudur.

Alıntılardan da kolaylıkla görüleceği gibi Mao Zedung, çelişkinin çözümünü karşıtların karşılıklı basit bir yer değiştirmesi ola-

rak ele alır. Proletarya hakim duruma gelirken, burjuvazi tali duruma düşer ve burjuvazi "böylece yavaş yavaş yok olup gider!" (**Seçme Eserler**, C.I, s.391) Böylece Mao'dan öğreniyoruz ki, proletarya devrimi ile burjuvazi bir sınıf olarak tasfiye edilmez, sadece "özel mülkiyetine sahip olduğu üretim araçlarından ve iktidardan yoksun kalmış bir sınıf haline gelir" (a.g.y) Demek ki, Mao'ya göre proletarya devrim yoluyla kendi diktatörlüğünü, artık kelimenin gerçek anlamında bir devlet olmayan proletarya diktatörlüğünü kurduktan sonra da "proletarya" olmaya devam eder ve burjuvazi de her türlü sömürünün kaynağı olan üretim araçlarının özel mülkiyetinden ve sömürünün aracı olan devlet iktidarından yoksun kaldığı halde varlığını sürdürür ve ancak "yavaş yavaş yok olup gider." Mao'nun sınıf mücadelesinin ebediyete kadar süreceği, "on bin yıl" süreceği anlayışını hatırlayacak olursak bu "yavaş yavaş yok olup gitme"nin basit ve o ölçüde de kaba bir aldatmaca olduğu görülür.

Mao'nun düşündüğünün aksine, iktidarı ele geçirdikten sonra proletarya, toplumun mutlak yönü haline gelmez; proletarya olmaktan çıkar. Çünkü proletaryayı proletarya olarak yaratan sadece ve sadece üretim araçlarının özel mülkiyetidir ve proletarya bir sınıf olarak en son eylemini, üretim araçlarının özel mülkiyetine son verip toplumsal mülkiyetini sağlama eylemini başarıya ulaştırmasıyla bir sınıf olarak kendi varlığına ve karşıtı olan burjuvazinin varlığına son verir. Sosyalizmde ücretli köle olarak proletaryadan değil işçi sınıfından bahsedilir ancak.

"Proletarya zaferi kazanacak olursa, bu, proletaryanın toplumun mutlak yanı halini almış olduğu anlamına gelmez katiyen; çünkü proletarya bu zaferi ancak kendi kendini ve kendisiyle birlikte karşıtını da yok ederek kazanmaktadır. Zaferi kazandığı anda da proletarya, kendini içeren karşıtıyla, özel mülkiyetle birlikte ortadan kalkmış olur." (**Kutsal Aile, aktaran Lenin, Fel efe Defterleri**, s.17)

Ancak Mao, Marksizmin kurucularının düşüncelerini paylaşmaz. Ona göre, sorunu yanlış koyan kendisi değil Marks ve Engels'tir, Lenin ve Stalin'dir. Marks, Engels, Lenin ve Stalin sınıf mücadelesinin "on bin yıl" süreceğini vs. kavramamışlardır, daha doğrusu genel olarak diyalektiği, özel olarak da tarihin diyalektiğini kavramamışlar ve zaferi kazanmasıyla proletaryanın, hem kendini hem de karşıtı olan özel mülkiyeti, dolayısıyla burjuvaziyi ortadan kaldıracağını iddia etmişlerdir. Oysa karşıtların birliği yasasına göre proletarya, gelişme içinde burjuvaziyle tekrar yer

değiştirmek kaydıyla, toplumun mutlak hakimi olduktan sonra bile proletar a olmaya, burjuvazi de bu kez "ezilen sınıf" olarak varolmaya devam eder. Öyle ya karşıtların birliği yasası gereğince gelişme ve değişme a nı zamanda devrim de karşıtların basit bir yer değiştirmesi değil midir? Zaten sosyalizm, ezilen ve yönetilen proletaryanın, ezen ve yöneten; ezen ve yöneten burjuvazinin ezilen ve yönetilen haline geldiği, yani karşıtlarına dönüştüğü bir toplum değil midir?vs. vs.

Sözün kısası Mao Zedung'a göre gelişme süreci, çelişkiyi oluşturan ebedi karşıtların basit bir yer değiştirmesinden; nicel değişikliklerin nitel değişikliklere yol açmadığı basit bir bü üme sürecinden başka bir şey değildir. Ebedi olan karşıtlar, sürekli olarak birbirlerinin yerini alırlar ve böylece doğanın, insan toplumunun ve düşüncenin gelişmesi sağlanmış olur. Mao'nun anlayışı kendi kendine hareketin, onun ka nağının karanlıkta kaldığı daha doğrusu kaynağın dışsal hale getirildiği (insan iradesi) "cansız, soluk ve kuru" bir anlayıştır. "Karşıtların birliği olarak gelişme" anlayışı değildir.

Lenin, diyalektik gelişme, yani karşıtların birliği olarak gelişme ile Mao'nun anlayışı gibi anti-diyalektik olan gelişme anlayışı üzerine şunları söylüyor:

"Gelişme karşıtların "mücadelesi"dir. Gelişmenin (evrimin) iki temel (ya da iki olası? ya da tarihsel olarak gözlemlenebilen iki?) kavramı şunlardır: Azalış ve artış olarak, yineleniş olarak gelişme ve karşıtların birliği olarak gelişme (bir birliğin karşılıklı olarak birbirlerini dıştalayan karşıtlara bölünmesi ve onların karşılıklı ilişkileri.)

"Hareketin ilk kavranışında (azalış ve artış olarak, yineleniş olarak gelişme -bn) **kendi kendine** hareket, onun **itici** gücü, onun kaynağı, onun nedeni karanlıkta kalır (ya da bu kaynak dışsal hale getirilir. Tanrı, özne vb.). Hareketin ikinci kavranışında (karşıtların birliği olarak gelişme -bn) başlıca dikkat, kesenkes **'kendi kendine'** hareketin **kaynağının** bilgisine yöneltilir.

" Birinci kavrayış, cansız, soluk ve kurudur. İkincisi canlıdır. Yalnız ikincisi, var olan her şeyin 'kendi kendine hareketinin' anahtarını verir; yalnız o, 'sıçramaların', 'sürekliliğin kesintiye uğramamasının', 'karşıtlara dönüşmenin', eskinin yıkılmasının ve yeninin doğuşunun anahtarını verir. Karşıtların birliği (çakışması, özdeşliği, eşit hareketi) koşullara bağlı, geçici, süreksiz, görelidir. Birbirlerini dıştalayan karşıtların mücadelesi, tıpkı gelişme ve hareketin mutlak oluşu gibi mutlaktır." (Diyalektik Sorunu Üzerine, **Materyalizm ve Ampiriokritisizm**, s.413-414)

Mao, sık sık karşıtlardan, karşıtların birliği ve mücadelesinden, karşıtların birliğinin geçici, şarta bağlı olduğundan sözetmesine rağmen onun gelişme anlayışı karşıtların birliği olarak gelişme değil "cansız, soluk ve kuru" olanak, azalış ve "artış olarak, yinelenış olarak gelişme"dir; aynı karşıtların korunup sürdürüldüğü bir süreçtir. Mao'nun dediği gibi:

"Zıtları canlı, şarta bağlı, hareketli ve birbirine dönüşen şeyler olarak değil de, ölü ve katı şeyler olarak görenler, sadece geçmişteki ve şimdiki gerici hakim sınıflar ve onların hizmetindeki **metafizikçilerdir.**" **(Seçme Eserler,** C.I, s. 397) (abç)

Gerçi, "Çelişme Üzerine" makalesini yazdığı Temmuz 1937'de Mao, henüz karşı-devrimci değildi, fakat karşı-devrimci Guomindang ile Japonya'ya karşı ittifak oluşturma pratik çabası içinde olan ve bu nedenle de uzlaşmaz karşıtlıkların "uzlaşmaz olmayan" karşıtlıklara dönüşebileceğinin teorisini yapan, karşı-devrimci Guomindang'la "demokratik cumhuriyet" kurma isteğiyle, "Yeni bir Çin" yaratma isteğiyle yanıp tutuşan, özellikle felsefi görüşleriyle Çin proletaryasının ve emekçi kitlelerinin bilincini karartmaya çalışan, dolayısıyla Çin'in komprador burjuvazi ve toprak ağalarına hizmet eden metafizikçi bir küçük burjuva demokratı. Ve o, süreç içinde, tarihin diyalektiği gereğince kaçınılmaz olarak bir gerici oldu. Ve mevcut dünyayı olumlayan bir gerici olarak da hayata gözlerini yumdu.

Devam edelim. Mao'nun çelişki ve gelişme hakkındaki anlayışı kendini, Stalin'e yönelttiği eleştirilerde de açığa vurmaktadır. O, Stalin'i eleştirirken şöyle der:

"Diyalektiğin dördüncü özelliği ile ilgili olarak da, bütün şeylerde var olan iç çelişmeden söz ediyor ama sonra da, karşıtların birliğinden hiç söz etmeksizin, sadece karşıtların mücadelesini ele alıyor." **(Seçme Eserler,** C.V, s.421)

"Stalin, karşıtların mücadelesiyle karşıtların birliği arasındaki bağı göremedi." (agy, s.423)

Alıntılarda da görüldüğü gibi Mao, Stalin'in doğadaki nesnelerin ve olayların iç çelişkiler içerdikleri görüşünde olduğunu kabul ediyor. Mao haklıdır. Gerçekten de Stalin "her şeyin ve her olayın yapısında iç çelişkilerin varlığını kabul eder" ve gelişmeyi de materyalist diyalektik bir yaklaşımla, doğru olarak karşıtların mücadelesi olarak görür. Şöyle der Stalin:

"Diyalektik, metafiziğin tersine, doğadaki her şeyin ve her olayın

yapısında iç çelişkilerin varlığını kabul eder. Çünkü hepsinin olumlu ve olumsuz yanları, bir geçmişi ve bir geleceği, ölen bir yanı ve gelişen bir yanı vardır. İşte bu karşıtlar arasındaki savaşım, yeniyle eski arasındaki, ölenle doğan arasındaki, yitip gidenle gelişen arasındaki savaşım, gelişme sürecinin iç kapsamını, yani nicel değişmelerin nitel değişmelere dönüşmesi biçiminde eliren iç kapsamını oluşturur.

"Bundan dolayı, diyalektik yönteme göre, alçaktan yükseğe doğru olan gelişme süreci, olayların uyumlu bir evrimi biçiminde olmayıp, maddelerin ve olayların özünde var olan çelişmelerin ortaya çıkmasına ve bu çelişmelerin temelindeki karşıt yönelişlerle işleyen "savaşım"a dayanır." (Diyalektik ve Tarihsel Materyalizm, s.18)

Stalin'in burada, her şeyin ve her olayın kendine özgü iç çelişkisinden, bu çelişkiyi oluşturan karşıtlar arasındaki mücadeleden bahsetmesi ne anlama gelir? Doğadaki her şeyin ve her olayın iç çelişki içermesi, birbirlerini karşılıklı olarak dıştalayan karşıtların birliğinin nesne ve olayların özü olduğu anlamına gelmez mi? Çelişki, karşıtların birliği değil midir? Dünyaya metafiziğin değil diyalektiğin penceresinden bakmaya az çok aşina olan herkes görecektir ki, Stalin bir şeyin olumlu ve olumsuz yanlarından, ölen bir yanı ve gelişen bir yanından bahsederken onları bir karşıtların birliği durumu olarak ele alır. Stalin, diyalektiğin, her şeyin yapısında iç çelişkinin varlığını kabul ettiğini söyledikten sonra, "çünkü hepsinin olumlu ve olumsuz yanları, bir geçmişi ve geleceği, ölen bir yanı ve gelişen bir yanı vardır" diyor. "Çünkü" sözcüğünün altı çizilmelidir. Çünkü, bu sözcük Stalin'in, olumlu ve olumsuzun, yeni ve eskinin bir karşıtların birliği durumu oluşturduğu anlayışında olduğuna işaret eder. Bir çelişkiden sözedebilmek için karşıtların varlığı gerekir ki, işte, Stalin de olumlu ve olumsuz yanlardan, yeni ve eskiden bahsederken tam da bunu anlatır. Dolayısıyla, Stalin, gelişmenin karşıtların mücadelesi olduğunu söylerken, karşıtların birliğini reddetmiyor.

Peki o halde, Mao'nun Stalin'e yönelttiği "karşıtların birliğinden hiç söz etmeksizin, sadece karşıtların mücadelesini ele alıyor" şeklindeki "eleştiri"si ne anlama geliyor? İşte, bu noktada, "eleştiri"sinin mahiyetini açığa çıkarmak için, Mao'nun karşıtların birliği ve mücadelesi hakkındaki kavrayışının altını biraz daha deşelemek gerekir. Lafta, nesne ve olayların özündeki birbirlerini karşılıklı olarak dıştalayan karşıtların birliğinden ve mücadelesinden söz etmesine rağmen aslında onun bu sorunu kavrayışı olguları muhtevaları

dışında gözönüne alan Antik Çağın ilkel ve mekanik diyalektikçileri olan sofistlerin kavrayışı ile özde farksızdır. Marksist-Leninist klasiklerden özellikle de Lenin'den bolca aktarmalar yapmasına rağmen, **diyalektiğin temel yasası olan karşıtların birliği (çelişki)** öğretisine ilişkin kavrayışı özünde metafiziktir. Karşıtların birliği yasasını iğdiş ederek sözde bu yasa gereğince alabildiğine hokkabazlık yapan Mao **"Halk İçindeki Çelişmelerin Doğru Ele Alınması Üzerine"** adlı makalesinde karşıtların birliği olarak gelişmenin şu dahiyane (!) açıklamasını yapar:

"Ülkemiz her yıl, birikimle tüketim arasında doğru bir oran kurmak, üretimle ihtiyaçlar arasında bir denge sağlamak için ekonomik bir plan yapıyor. Denge, karşıtların geçici ve göreli birliğinden başka bir şey değildir. Her yıl sonunda bu denge, bütün olarak ele alındığında , karşıtların mücadelesi tarafından bozulur; birlik değişimine uğrar, denge durumu dengesizliğe, birlik durumu birlik olmama durumuna dönüşür ve bir kere daha, gelecek için bir denge ve birlik durumu yaratmak zorunlu olur. Planlı ekonomimizin üstünlüğü işte buradadır. Aslında bu denge, bu birlik her ay ya da her dört ayda bir kısmen bozulur ve kısmen yeniden düzenlemeler gerekli olur. Zaman zaman, bizim özel düzenlemelerimiz nesnel gerçekliğe uymadığı için çelişmeler doğar ve denge bozulur. İşte hata yapmak dediğimiz şey budur. Çelişmelerin sürekli olarak ortaya çıkması ve sürekli olarak çözülmesi, şeylerin diyalektik gelişme yasasıdır." (**Seçme Eserler**, C.V, s.453)

Mao, her şeyden önce karşıtların birliği ve mücadelesini insanların kendilerinin hem "düzenleyip" hem de "bozabildiği" iradi bir yasa olarak sunuyor. Ona göre, karşıtların birliği bir yanda, karşıtların mücadelesi ise öbür yandadır. O, dış olgular olarak gördüğü karşıtlar arasındaki sözde "denge" durumunu karşıtların birliği olarak sunarken, bu "denge"nin bozulmasına karşıtların mücadelesinin neden olduğunu söyler. Bu durumda, Mao'ya göre, karşıtların birliği olarak gelişme, sözde, karşıtların mücadelesi başladığı zaman, karşıtların sözde, birliği yani "denge" yerini sözde, mücadeleye yani "dengesizliğe" bırakır ve sonra tekrar dengesizlik, "mücadele" yerini dengeye, "birliğe" bırakır ve bu, böylece izlenen yolun basit bir tekrarı olarak, dairesel bir hareket olarak sürüp gider. İşte Mao, karşıtların birliği ve mücadelesi yasasına ilişkin sahip olduğu bu metafizik ve aynı zamanda da idealist kavrayışının bir sonucu olarak, Stalin'e "iç çelişmeden söz ediyor ama, sonra da karşıtların birliğinden hiç söz etmeksizin sadece karşıtla-

rın mücadelesini ele alıyor" şeklinde bir "eleştiri" yöneltiyor. Yani, Mao'ya göre, Stalin'in birbirlerini karşılıklı olarak dıştalayan karşıtlar arasında geçici de olsa dengeyi, durgunluğu, yani hareketsizliği kabul etmediği için "önemli ölçüde metafizik"tir. Tabii Marks, Engels ve Lenin de! Marks, Engels, Lenin ve Stalin diyalektikçi geçinen metafizikçilerdir, başka bir şey değil! Şu diyalektik işini en iyi kıvıran sadece ve sadece Mao'dur!

Devam edelim. Materyalist diyalektik teoriye göre, karşıtların birliği, karşıtların mücadelesini kesinlikle dıştalamaz; tam tersine her karşıtların birliği durumu mücadeleyi de içerir.

"Diyalektik -der Engels- bugüne kadar elde ettiğimiz doğa deneylerinin verdiği sonuçlardan, genellikle bütün kutupsal karşıtlıkların, iki karşıt kutbun birbiri üzerindeki karşılıklı etkisinden ileri geldiğini, bu kutupların ayrılışının ve karşıtlaşmasının ancak bunların karşılıklı bağlantısı ve birliği çerçevesinde söz konusu olduğunu, bunun tersine, onların birliğinin de onların ayrılışında, karşılıklı bağlantısının ise ancak karşıtlaşmasında bulunduğunu tanıtlar tanıtlamaz, ne itim ile çekimin kesin dengeleşmesinden, ne bir hareket biçiminin maddenin yarısına, öteki biçiminin maddenin öteki yarısına kesin bir bölünmesinden, yani ne iki kutbun karşılıklı olarak birbirlerine nüfuz etmesinden (karşılıklı dengelenme ve nötralize etme anlamında -Editör-), ne de kesinlikle birbirlerinden ayrılmasından sözedilebilir." (**oğanın Diyalektiği,** s.98)

Karşıtların birliği ve mücadelesine ilişkin olarak Lenin de şunları söyler:

"Karşıtlar n birliği (çakışması, özdeşliği, eşit hareketi) koşullara bağlı, geçici, süreksiz, görelidir. Birbirlerini dıştalayan karşıtların mücadelesi, tıpkı gelişme ve hareketin mutlak oluşu gibi mutlaktır." **(Mat ryalizm ve Ampiriokritisizm,** s.414)

Demek ki, birbirlerini karşılıklı olarak dıştalayan karşıtların mücadelesi, aynen gelişme ve hareketin mutlak oluşu gibi mutlaktır. Ve Engels'in belirttiği gibi, bütün kutupsal karşıtlıklar iki karşıt kutbun birbiri üzerindeki karşılıklı etkisinden ileri gelir; ve dolayısıyla bu kutupların mücadelesi, ancak bunların karşılıklı bağlantısı ve birliği çerçevesinde ve onların birliği de ancak onların mücadelesinde bulunur. Birbirlerini karşılıklı olarak dıştalayan karşıtların mücadelesi, onların birliğinin varoluş biçimidir ve dolayısıyla, "hiç bir zaman, hiç bir yerde" mücadeleyi içermeyen karşıtların birliği ne olmuştur, ne de olabilir. Hareket, bu karşıtların birliği durumunun sürekli olarak ortaya çıkması ve çözülme biçimi içinde bulunur. Dolayısıyla, nasıl ki "hareketsiz madde, maddesiz hareket kadar akıl

almaz bir şey" ise; aynı şekilde mücadeleyi içermeyen karşıtların birliği de akıl almaz bir şeydir. Çünkü bütün kutupsal karşıtlıkların karşılıklı etkisi hareketin kendisini oluşturur ve işte tam da bundan dolayı hareketin geçici dahi olsa yerini hareketsizliğe bırakması düşünülemez. Neden? Şu çok basit nedenledir ki, hareketin son bulması demek, her türlü hareketin, gelişme ve değişmenin kaynağı olan çelişkinin son bulması, yani hayatın son bulması demektir. Çünkü hareketin kendisi bir çelişkidir zaten.

Engels metafizik Dühring'i eleştirirken şöyle yazar:

"**Hareket maddenin varoluş biçimidir.** (aç Engels) Hiç bir zaman, hiç bir yerde, hareketsiz madde ne olmuştur, ne de olabilir. Evren uzayında hareket, her göksel cisim üzerinde daha küçük kitlelerin mekanik hareketi, ısı, elektrik ya da manyetik akım biçiminde moleküler titreşim, kimyasal dağılma ve bileşim, organik yaşam: evrendeki her tekil madde atomu, **her belirli anda,** bu hareket biçimlerinden herhangi birine ya da aynı zamanda birçoğuna birden katılır. **Her hareketsizlik, her denge, yalnızca görelidir, ancak şu ya da bu belirli hareket biçimine göre bir anlamı vardır.** Bir cisim, örneğin yeryüzünde mekanik denge durumunda, mekanik bakımdan hareketsiz durumda bulunabilir. Bu, onun, dünyanın, tüm güneş sisteminin hareketine katılmasını hiç mi hiç engellemediği gibi, en küçük fizik parçacıklarının onun ısısı tarafından koşullandırılan titreşimlere uğramalarını da, atomların kimyasal bir süreç gerçekleştirmelerini de engelleyemez. Hareketsiz madde, maddesiz hareket denli us almaz bir şeydir. Öyleyse, maddenin kendisi gibi, hareketin yaratılması ve yok edilmesi de olanaksızdır; eski felsefenin (Descartes) 'dünyada var olan hareket miktarı değişmez kalır' derken dile getirdiği şey, budur. Demek ki hareket üretilemez, ancak aktarılabilir. Hareket bir cisimden bir başka cisime aktarıldığında, kendi geçerse hareketin nedeni olmak bakımından, etkin olarak, aktarılırsa, edilgen olarak değerlendirilebilir. Bu etkin harekete **enerji,** edilgen harekete de **enerjinin belirtisi (manifestation)** (aç Engels) diyoruz. Öyleyse, enerjinin, kendi belirtisi denli büyük olduğu açıktır, çünkü her ikisinde de gerçekleşen hareket, **aynı** (aç Engels) harekettir.

"Böylece, maddenin hareketsiz bir durumunun, **en boş, en gülünç** fikirlerden biri, arı bir **'saçma kuruntu'** olduğu anlaşılır. Bu fikre (maddenin hareketsiz bir durumu fikrine -bn) varmak için, bir cismin yeryüzünde içinde bulunabileceği göreli mekanik dengeyi mutlak bir hareketsizlik olarak düşünmek ve sonra onu evrenin tümüne geçirmek gerekir." (Anti-Dühring, s.127-128)(abç)

emek ki, maddenin hareketsiz bir durumunun varsayılması, göreli mekanik dengenin mutlak bir hareketsizlik olarak düşünülmesi, son tahlilde evrenin tümünün mutlak bir hareketsizlik duru-

munda olduğu fikrine götürür. Hareket yok, çelişki yok ve tabii hayat yok. Saçma bir anlayış! Metafizik anlayışın aksine, diyalektik anlayış için mutlak hareketsizlik, göresiz denge yoktur. Çünkü ne kadar küçük olursa olsun her cisim güneş sisteminin genel hareketine katılır ve dolayısıyla da hareket halindedir. Engels, daha ileride, belirli bir yükseklikte asılı bir taş ve doldurulmuş eski tip dolma tüfek örneklerini vererek, denge ve hareket üzerine şunları söyler:

"Gerçi hareketin kendi ölçüsünü karşıtında, dinginlikte bulması gerektiği, metafizikçimiz için çok sert bir ceviz, çok acı bir haptır. Bu bangır bangır bağıran bir çelişkidir ve Bay Dühring'e gö e, her çelişki, saçmadır. Bununla birlikte, asılı taşın, ağırlığı ve topraktan uzaklığı ile tam olarak ölçülebilir ve istendiği gibi -örneğin doğrudan doğruya düşme, eğik planda kayma ya da çıkrık hareketi biçiminde- kullanılabilir belirli bir mekanik hareket miktarını (kinetik enerji miktarı -bn) temsil ettiği bir gerçektir ve doldurulmuş tüfek konusunda da durum aynıdır. Diyalektik anlayış bakımından, hareketi kendi karşıtında, dinginlikte dışa vurma olanağı, hiç bir güçlük göstermez. Onun için, bütün bu karşıtlık, görmüş bulunduğumuz gibi, ancak gö elidir; mutlak dinginlik, koşulsuz denge yoktur. **Tekil hareket dengeye yönelir, toplu hareket dengeyi yeniden bozar.** Bundan ötü ü, dinginlik ve denge karşılaştıkları yerde, sınırlı bir hareketin sonucudurlar ve bu hareketin kendi sonucu aracıyla ölçülebileceği, kendi sonucunda dışavurabileceği ve ondan hareket ederek şu ya da bu biçim altında eski durumuna gelebileceği, kendiliğinden anlaşılır. Ama Bay Dühring, so unun bu denli yalın bir düşünülüşüyle yetinemez. Tam bir metafizikçi olarak, önce hareket ile denge arasında **gerçeklikte varolmayan** uçsuz bucaksız bir uçurum açmakla b şlar ve sonra da en hurda ayrıntısına değin kendisinin imal ettiği bu uçurumu geçmek için köprü bulamamakla şaşkınlığa düşer." (agy, s.131-132)(abç)

Ancak, metafizikçi Mao, materyalist diyalektik anlayışa katiyen katılmaz ve geçici de olsa koşulsuz dengeyi, durgunluğu, mutlak hareketsizliği kabul eder. Ona göre hareket hareketsizliğe, hareketsizlik hareketliliğe, denge dengesizliğe, dengesizlik dengeye dönüşür ve bu böylece sürüp gider. Gerçekten de, maddenin hareketsiz bir durumu fikrine, koşulsuz denge fikrine varmak için "bir cismin yeryüzünde bulunabileceği göreli mekanik dengeyi mutlak bir hareketsizlik olarak düşünmek ve sonra onu evrenin tümüne geçirmek gerekir." Tutarlı bir metafizikçinin yapması gereken de budur. Ancak Mao eklektik bir filozof olduğu ve tutarlı bir idealist olmadığı gibi tutarlı bir metafizikçi de değildir.

Materyalist diyalektik, karşıtların birliği olarak gelişmeyi, "denge" durumundan "dengesizliğe" ve tekrar "denge durumuna gelme, "birlik" durumundan "birlik olmama"durumuna ve tekrar "birlik" olma durumuna gelme vs. şeklinde dairesel basit bir hareket, izlenen yolun basit bir tekrarı olarak değil, birbirlerini karşılıklı olarak dıştalayan karşıtların mücadelesi yoluyla eski muhtevanın yerini, daha üst yeni bir muhtevanın almasına yol açan helezoni (sarmal) biçimde gelişme olarak görür. Mao'nun anlayışı ise, kendi kendine hareketin kaynağının karanlıkta kaldığı, işin içine tanrının parmağının karıştığı, "cansız, soluk ve kuru", "azalış ve artış olarak", "yineleniş olarak gelişme" anlayışıdır.

KARŞITLARIN BİRLİĞİ YASASI ÜZERİNE MAO'DAN SEÇME "İNCİLER"

Mao Zedung'un karşıtların birliği yasasını kavrayışının ne menem bir şey olduğunu, sorunun özünü öne çıkararak, detaylara inmeyerek inceledik. Buna rağmen, onun, bu yasayı kavrayışını daha doğru bir deyimle kavrayışsızlığını sergilemenin ve bu yasayı nasıl oportünistçe çarpıttığını bazı örneklerle ve fazla yoruma girmeden ele almanın faydalı olacağı da şüphe götürmez. Sözü fazla uzatmadan filozofumuz Mao'ya kulak verelim. O, 1956 yılında Latin Amerika ülkelerinden gelen parti temsilcileriyle yaptığı görüşmede şöyle diyordu:

"Çok fazla hata yapıldığında, işlerde iyiye doğru bir değişmenin başlaması kaçınılmazdır. Bu, Marksizm'dir. "Bir şey son haddine vardığında karşıtına dönüşür; **hatalar üst üste yığıldığında, aydınlık yakın demektir.**" (Seçme Eserler, C.V, s.375)

Bırakınız fazlasını, herhangi bir yoruma gerek var mı? Ebedi karşıtlıklarla hayatı boyunca haşır-neşir olan Mao, karşıtların birliğinin "eşsiz" bir yorumunu sunmaktadır bize: Yanlış ile doğru karşıttırlar ve aralarında kesin bir özdeşlik vardır. Yani varolmaları ve birbirlerine dönüşmeleri için birbirlerine bağımlıdırlar; ve çok hata yapıldığında bu kötü değil iyi bir şeydir, çünkü "bir şey son haddine vardığında karşıtına dönüşeceği"nden yanlış doğruya dönüşür. Tabii tersi bir durumda söz konusu olabilir; çok fazla doğru şey yapılırsa "karanlık yakın" demektir. En iyisi mi, gelin şu işin bir uzlaş-

ma formülünü bulalım. Hem zaten her şeyin ikili niteliği olduğu gibi, **"kötü bir şeyin ikili bir niteliği vardır, hem iyi hem de kötüdür."** (agy, s.431) Aksini iddia etmek "kötü insanları ve kötü şeyleri sadece kötü olarak görmek, meselelere tek yanlı, metafizik bir biçimde yaklaşmak demektir..." (agy) Hitler'in sadece kötü yanını, faşistliğini görmek, fakat iyi yanını, ilericiliğini ve devrimciliğini görmemek tek yanlılıktır, metafizik bir yaklaşımdır, öyle ya "kötü bir şeyin içinde iyi etkenler de vardır" (agy) Böyle söyleyen Mao kendi kendini de "metafizik" ilan eder; çünkü ona göre Troçki, Cen Du-Siu, Çang Kuo-Tao ve Kao Kang'ın yanı sıra Hitler, Çan Kay-Şek ve Rus çarı gibi bireylerin iflah olmaları mümkün değildir; "onların niteliğinin , iki değil, sadece tek yanı vardır"(agy, s.594) Mao'nun diyalektiği böyledir işte. Aynı yazısı içinde bile birbirini tekzib eden düşüncelere sık sık rastlanan Mao'nun onbir ayda bu kadar mesafe katetmesinin şaşılacak bir yanı olmasa gerek herhalde. Şu diyalektik de lastik gibi bir şey!

Sonra siz bilmiyor musunuz sayın okuyucu, "Dogmatizm karşıtına dönüştüğü zaman, ya Marksizm ya da revizyonizm haline gelir" ve ÇKP'nin tecrübesinde "dogmatizmin Marksizme dönüştüğü birçok örnek vardır, ama revizyonizme dönüştüğü çok az örnek vardır; çünkü dogmatizm, küçük burjuva aşırılığı ile lekelenmiş bir proleter düşünce okulunu temsil eder"(agy, s.506) İyi ama dogmatizm hem Marksizm hem de revizyonizme karşıt ise nasıl olur da bir proleter düşünce okulu olur? Olmaz olmaz deme, olmaz olmaz. Bunun yanısıra, "Revizyonizm ya da sağ oportünizmin dogmatizmden de tehlikeli bir burjuva düşünce akımı (agy, s.471) olduğunun da unutulmamasını salık verir bay Zedung. Onbeş gün içinde söyleniyor bütün bunlar. Böylece revizyonizmin, "küçük burjuva aşırılığı ile lekelenmiş" proleter ideolojisinden daha tehlikeli olduğunu da öğrenmiş bulunuyoruz. Ama Mao'nun diyalektiğine göre, yine biliyo uz ki; "revizyonizm son haddine vardığında" karşıtına, Marksizm-Leninizme dönüşür. Marksizm-Leninizm de "son haddine vardığında" revizyonizme tabii. O halde Marksizm-Leninizmi fazla incelememeli, fazla kitap okumamalıyız, öyle ya revizyonist olmak da var işin içinde. Karşıtların birliği yasasına Mao Zedungvari bağlı kalmak ne işler açıyor insanın başına!

"Biz, karşıtların birliği kavramına bağlıyız ve yüz çiçek açsın, yüz düşünce birbiriyle yarışsın siyasetini benimsiyoruz. Güzel kokulu çiçekler

(Marksizm -bn) açarken, zehirli otların da (revizyonizm -bn) kaçınılmaz olarak yeşerdiğini göreceksiniz. Bunda korkulacak bir şey yoktur, hatta belli koşullarda onlar bile iyi bir şeye dönüştürülebilir." (agy, s.423)

"Bırakınız yarışsınlar proleter ve burjuva düşünce akımları, çünkü gerçek marksizm ancak böyle gelişir."(agy, s.496)

Ve zaten "şeyler, en aşırı noktaya kadar gelişince karşıtına dönüşür." Bu nedenle, "bir süre için sağcıların kudurmuşcasına sağa-sola saldırmasına ve saldırganlıklarının doruğa ulaşmasına izin vereceğiz. Ne kadar çok kudururlarsa bizim için o kadar iyidir." (agy, s.507)

İşte böyle.

"Bırakınız yapsınlar kapitalizm taraftarlığı. Toplum çok karmaşıktır. Eğer sadece sosyalizm taraftarlığı olsa ve hiç kapitalizm taraftarlığı olmasa, bu çok basit olmaz mı? O zaman zıtların birliğinden mahrum kalmaz ve sadece tek taraflı olmaz mıydık? Bırakın yapsınlar, bırakın bize çılgınca saldırsınlar, caddelerde gösteri yapsınlar, ayaklanmak üzere silahlansınlar. Ben bunların hepsini onaylıyorum. Toplum çok karmaşıktır, birin ikiye bölünemeyeceği tek bir komün, tek bir sien, Merkez Komitesi'nin tek bir kesimi yoktur." (**Yayınlanmamış Yazılar**, s.169)

Karşıtların birliği uğruna bütün bunlara katlanmak zorunda mıyız tanrım? Kapitalizm olmazsa, burjuva düşünce akımları olmazsa, sosyalizm inşa edilemez mi; insanlar ideolojik bakımdan yeniden biçimlendirilemez mi? Sadece diyalektiği ve materyalizmi *öğrenmemek, metafiziği ve idealizmi öğrenmek zihni gerilemeye* yol açmaz mı? Kapitalizm kaderimiz mi, onunla yaşamak zorunda mıyız? Mao'nun bu sorulara cevabı olumludur. Ona göre sosyalizmde (daha ziyade Çin tipi sosyalizm!) tek yanlı olmamak çok yanlı olmak, metafizikçi olmamak diyalektikçi olmak için kapitalizm tara tarlığının yadırganacak hiç bir yanı yoktur; aksine gayet doğaldır ve buna kesinkes izin verilmelidir, aksi taktirde karşıtların birliğinden mahrum kalınır ve bu da her şeyin sonu olur. Hatta belki kıyamet bile kopabilir!

Mao'ya göre, Merkez Komitesi de dahil, birin ikiye bölünemeyeceği, yani karşıt şeylerden oluşmayan hiç bir şey olmaz. Onun "karşıtların birliğinden, nitelikleri farklı olan karşıt şeylerin birliğini anlıyoruz." (**Seçme Eserler**, C.V, s.386) sözlerini hatırlayacak olursak ne demek istediğini anlamakta göçlük çekmeyiz. Ona göre, komünist bir partinin, komünistlerden oluşması gereken Merkez Komitesi bile nitelikleri farklı kişilerden oluşuyor.

Mao der ki: "İki ülke arasındaki ilişki de bir karşıtların birliği durumudur. Çin ve Sovyetler Birliği sosyalist ülkelerdir." (agy, s.386)

Demek ki Mao'ya göre, insanın insan tarafından sömürülmesinin ortadan kaldırıldığı iki sosyalist ülke bile (Çin'in sosyalist olduğu varsayılırsa) **"nitelikleri farklı olan karşıt şeyler"**(abç)dir.

İşte Mao'dan niceleri içinden birkaç seçme saçma!

MAO, NİCELİĞİN NİTELİĞE, NİTELİĞİN NİCELİĞE DÖNÜŞMESİ VE İNKARIN İNKARI YASALARINI DA REDDEDİYOR

Karşıtların birliği olarak gelişme anlayışının yerine metafizik, kaba evrimci gelişme anlayışını geçiren Mao Zedung, doğanın, tarihin ve düşüncenin diyalektik hareketinin farklı özelliklerini ifade eden diyalektik yasaları, niceliğin niteliğe ve niteliğin niceliğe dönüşmesi yasası ile, yadsımanın yadsınması yasasını da reddeder. Mao, Engels'i **"üçcülük"** ile suçlarken şöyle der:

"Engels üç kategoriden söz etmişti ama bana sorarsanız ben bu kategorilerin ikisine inanmıyorum. Zıtların birliği en temel kanundur; nicelik ve niteliğin birbirine dönüşmesi, nicelik ve nitelik zıtların birliğinden ibarettir ve yadsımanın yadsınması ise hiç yoktur." (**Yayınlanmamış Yazılar**, s.179)

Böylece Mao, "en temel kanun" dediği karşıtların birliği yasasını diyalektiğin tek yasası olarak görüyor. Onun diyalektiğin sözkonusu iki yasasını reddedişi bize, metafizik Dühring'i hatırlatmaktadır. Dühring, diyalektiğin bu yasalarına "Hegelci martavallar" vb. diyerek karşı çıkarken, öncelikle Marksist diyalektik ile Hegelci diyalektik arasındaki farkı, yani Hegelci diyalektiğin aksine, Marksist diyalektiğin yasalarının, öncelikle objektif dünyanın gelişiminin yasaları olduğunu gözardı ediyordu. Mao da diyalektiğin sözkonusu yasalarını reddederken, sadece, "ben bu iki yasaya inanmıyorum" demekle yetiniyor. Oysa sorunun özü, objektif denilen diyalektik tüm doğada hakim olduğuna ve yasalar zihinden değil objektif gerçeklikten çıkarıldığına göre, Mao'nun "inanmıyorum" dediği yasaların, objektif dünyanın gelişiminin yasaları olup olmadığıdır. Söz konusu yasalara inanmayan kişi, objektif dünyanın gelişiminin yasalarına inanmıyor demektir. Karşıtların birliği yasasının "en temel kanun" olduğunu söyleyen Mao, "en temel olmayan" yasaların neler olduğunu belirtmiyor. Diyalektiğin iki yasasını redettikten sonra "en temel olmayan" yasalar hakkında konuşmak imkansız olsa gerek. Böylece Mao, diyalektiğin tek bir yasası

olduğunu iddia ediyor.

Doğa ve insan toplumu belirli objektif yasalar tarafından belirlenen sürekli bir hareket, gelişme ve değişme halindedir ve yasa, fenomenlerin zorunlu ve doğal gelişmesini belirleyen iç ve asli bağlılıktır; fenomenler ya da maddi objelerin özellikleri arasındaki bazı fenomenlerde meydana gelen değişmelerin diğer fenomenlerde belirli değişmeler meydana getirmesine yol açan, sürekli ve asli ilişkiler arasındaki nedensel, zorunlu ve istikrarlı bağlılıklar düzenini ifade eder:

"Evrensel sürecin **birlik**'in ve **bağlantılılık**'ının bağınlaşmasının ve bütünlüğünün insan tarafından edinilen bilgisinin derecelerinden **bir**'idir sadece **yasa** kavramı." (Lenin, **Felsefe Defterleri**, s.122) Yasa kavramı, bir objenin kökünü, karakterini ve gelişme eğilimlerini belirleyen, en temel ve kalıcı özelliklerin ve iç bağlantıların toplamı olan öz kavramına yakın bir kavramdır:

"**...yasa ve öz,** homojen (aynı takımdan, aynı sınıftan) daha doğrusu aynı düzeyden kavramlardır; ve insanın, fenomenler, evren, vs. hakındaki bilgisinin derinleştirilmesini dile getirirler." (agy, s.123) Yasa kavramı, içinde, bütün bilgileri bir araya getiririz; bir başka deyişle yasalar, bilgi araçlarıdırlar.

Gerçekliğin objektif yasalarının teorisi olarak da adlandırabileceğimiz diyalektik, doğanın, insan toplumunun ve düşüncenin genel hareket ve gelişme yasaları biliminden başka bir şey değildir ve bu yasalar doğa ve insan toplumunun tarihinden soyutlanırlar. Engels, ilkeleri (ya da yasaları) dış dünyadan değil de düşünceden türeten ve dış dünyanın bunlara uyması gerektiğini ileri süren Dühring'in idealist anlayışını eleştirirken şöyle der:

"... ilkeler, araştırmanın çıkış noktası değil, sonucudur; doğaya ve insanların tarihine uygulanmazlar, bunlardan soyutlanırlar; doğa ve insan dünyası ilkelere uymaz, ilkeler ancak doğa ve tarihe uydukları ölçüde doğrudur." (**Anti-Dühring**, s.92, II. Baskı)

Nasıl ki, düşüncenin diyalektiği, objektif gerçekliği yansıtıyorsa, düşüncenin yasaları da objektif gerçekliğin yasalarını, dış dünyanın yasalarını yansıtır; dış dünyanın yasaları ile düşüncenin yasaları uygunluk durumunda bulunur. O halde diyalektiğin yasaları nelerdir? Diyalektiğin yasaları (özellikleri, kategorileri, unsurları, vb.) çeşitlidir; karşıtların birliği yasası, niteliğin niceliğe ve niceliğin niteliğe dönüşümü, yadsımanın yadsınması vb. Engels diyalektiğin yasalarının esas olarak yukarıda sayılan üç yasaya in-

dirgenebileceğini söyler. St lin, diyalektiğin dört temel niteliğinden bahsederken, Lenin ise, "Felsefe Defterleri"nde diyalektiğin 16 ögesi olduğunu söyler. Fakat, her üçü de en büyük dikkati karşıtların birliği yasasına yani çelişki yasasına verirler ve işte bu yasa, diyalektiğin temel yasasıdır.

Karşıtların birliği yasası ya da çelişki yasası neden diyalektiğin özüdür, temel yasasıdır? Eğer, insan iradesinden bağımsız objektif gerçekliğin varlığını kabul ediyorsak, ki materyalist olmak için kabul etmek gerekir, o halde yine kabul etmeliyiz ki, bu objektif gerçeklik insan iradesinden bağımsız olarak hareket, gelişme ve değişme halindedir aynı zamanda. Doğa ve toplum sürekli hareket, gelişme ve değişme halindedir, hiç bir şey kesin ve mutlak değildir. Her şey kesintisiz varoluş ve yokoluş ve daha aşağıdan daha yukarıya doğru sonsuz akış süreci içinde olduğuna göre, bu hareket, gelişme ve değişme nasıl olmaktadır? Doğa, toplum ve düşüncelerin gelişmesi belirli kurallara uygun olarak mı, yoksa tam bir kaos içinde mi gerçekleşmektedir? Tabii ki onlar kaos içinde değil, belirli kurallar, yasalar gereğince gelişmektedir. O halde dünyayı yalnız tanımak değil, değiştirmek ve insanların gerçekten özgür oldukları komünist toplumu kurmak isteyen pratik materyalistler, yani komünistler amaçlarını gerçekleştirmek için söz konusu yasaları bilmeli, tanımalı ve bu yasaları kullanmalıdır. Bu yasalar nasıl bilinecektir o halde? Biricik bilimsel bilme yöntemi olan diyalektik yöntemi ile. Diyalektik yöntemin yasaları sürekli hareket, gelişme ve değişme halindeki dış dünyanın yasalarının beyindeki yansımasından başka bir şey değildir. Zaten diyalektik, dış dünyanın olduğu kadar insan düşüncesinin hareketinin de genel yasalarının bilimidir.

Diyalektiğin yasaları içinde, karşıtların birliği yasası temel yasa, diğerleri ise başlıca yasalardır. Bu başlıca yasalardan ikisi niceliğin niteliğe ve niteliğin niceliğe dönüşmesi ile yadsımanın yadsınması yasalarıdır; ve sorun diyalektiğin bir veya birden fazla yasalarının olup olmadığının biçimsel olarak kabul edilip edilmemesi değildir. Önemli olan, materyalist diyalektiğin doğru kavranıp kavranmadığıdır. İşte, Mao'nun diyalektiğin yasaları karşısındaki eklektik (seçmeci) yaklaşımının kaynağı da burada yatmaktadır. Karşıtların birliği olarak gelişmeyi, içinde ayrı karşıtların ve ilişkilerin yer aldığı durumların sürekli bir tekrarlanması olarak gören

Mao'nun, diyalektik gelişim sürecinin, öz olarak karşıtların birliği olarak gelişme özelliğini olduğu gibi, niceliğin niteliğe ve niteliğin niceliğe dönüşmesi ve yadsımanın yadsınması özelliklerini de içeren bir süreç olduğunu kavraması ya da kabul etmesi mümkün değildir.

Diyalek ik gelişim süreci, birçok özelliği içeren karmaşık ve zengin bir süreçtir. Gerek karşı ların birliği yasası, gerek diğer iki yasa, objektif dünyanın ve düşüncenin gelişim sürecinin en genel birkaç özelliğini ifade eder. Lenin diyalektik gelişme süreci üzerine şunları söyler:

"Çoğımızda, gelişme, vrim düşüncesi, hemen hemen tümüyle toplum bilincine girmiştir, ama başka yollardan, Hegel felsefesiyle değil. Bununla birlikte, Marks ve Engels'in Hegel felsefesine dayanarak formüle etmiş oldukları bu düşünce, bugünkü evrim düşüncesinden içeriği yönünden çok daha kapsamlı ve çok daha zengindir. Zaten geçmiş olan aşamaları adeta yineleyen ama onları farklı bir yoldan daha yüksek bir temel üzerinde yineleyen (yadsımanın yadsınması) bir gelişme, düz bir çizgi boyunca değil de deyim yerindeyse sarmal bir yolda olan bir gelişme; sıçramalarla, alt-üst oluşlarla, devrimlerle olan bir gelişme: 'sürekliliğin kesilmesi'; niceliğin niteliğe dönüşmesi; belirli bir cisim üzerinde, ya da belirli bir görüngü içinde, ya da belirli bir toplum içinde etki eden çeşitli eğilim ve kuvvetlerin çelişkili ve çatışmasının doğurduğu, gelişmeye doğru iç itilimler; her hangi bir görüngünün bütün yönleri (tarih sürekli olarak yeni yönler çıkarır ortaya) arasında karşılıklı bağımlılık ve en yakın ve en çözülmez bağ, belirli yasalar izleyen, hareketin düzgün ve evrensel sürecini sağlayan bir bağ-bunlar, gelişme öğretisi olarak, geleneksel olandan daha zengin olan diyalektiğin bazı özellikleridir." (Marks-Engels, Marksizm, s.20-21)

Demek ki, iç çelişkilerin bilimi olarak diyalek iğin yasaları objektif dünyanın ve düşüncenin gelişmesinde hareketin bazı özelliklerini ifade ederler. Bu itibarla objektif dünyanın ve düşüncenin gelişme süreci, eğer karşıtların birliği olarak bir gelişme şeklinde gerçekleşiyorsa, -ki öyledir- aynı zamanda, niceliğin niteliğe ve niteliğin niceliğe dönüşmesi ve yadsımanın yadsınması şeklinde bir gelişme çizgisi de izliyor demektir. Dolayısıyla, objektif dünyanın ve düşüncenin gelişme süreci, karşıtların birliği olarak gelişme özelliğine sahip ir, fakat, niceliğin ni liğe ve niteliğin niceliğe dönüşmesi ve yadsımanın yadsınması şeklinde bir gelişme özelliğine sahip değildir şeklindeki bir karşı çıkış, özünde karşıtların birliği olarak gelişmeyi reddetmekten, diyalektik gelişme anlayışının karşı-

sına metafizik ve kaba evrimci gelişme anlayışını çıkarmaktan başka bir şey değildir.

Mao Zedung'un "inanmıyorum" diyerek kestirip attığı niceliğin niteliğe ve niteliğin niceliğe dönüşmesi yasası diyalektiğin en genel yasalarından, başlıca yasalarından biridir. Bu yasa, ni elik değişmesinin, maddenin bir hareket biçiminden, diğer bir hareket biçimine geçmesi, madde ya da hareketin artması ya da eksilmesi yoluyla olduğunu gösterir. Kısacası, nitelik değişmesi, nicelik değişmelerinin, birikimlerinin doğal sonuçlarıdır. Engels, bu yasa hakkında şunları söyler:

"1. Niceliğin niteliğe ve niteliğin niceliğe dönüşmesi yasası. Kendi amacımız için biz bunu, doğada, her durum için ayrı saptanmış bir biçimde, nitel değişmelerinin ancak (enerji denilen) madde ya da hareketin nicel eklenmeleri ya da nicel eksilmeleri ile ifade edebiliriz.

"Doğadaki bütün nicel farklılıklar, ya kimyasal bileşim farklarına, ya hareketin (enerjinin) farklı niceliklerine ya da biçimlerine, ya da hemen hemen her zaman olduğu gibi, her ikisine birden dayanır. O halde, madde ya da hareket artırılmadan ya da azaltılmadan, yani bu cismin niceliği değişmeden niteliğini değiştirmek mümkün değildir. Bundan dolayı, Hegel'in gizemli yasası, bu biçimde rasyonel olmakla kalmaz, aynı zamanda, oldukça da açıktır." (Doğanın Diyalektiği, s.86-87)(abç)

Engels, diyalektik gelişmenin nitelik değişmelerine yol açmayan, basit nicelik değişmeleri olarak de il, nicel de işmelerin nitel değişmelere yol açtığı bir gelişme olduğunu göstermek için fizikte bilinen su ve elektrik ampülünün platin eli örneklerini verir. Kimyaya ilişkin olarak da şöyle der: "Kimya, cisimlerin, değişen bir nicelik bileşimi sonucu, nitelik değişikliklerinin bilimi olarak tanımlanabilir." (agy, s.89)

Engels, ilk kez Hegel tarafından formüle edilen bu yasanın her yerde geçerli olduğunu şöyle açıklar:

"Bu yasayı tanıtlamak için -der Engels- doğadan ya da insan toplumundan daha böyle yüzlerce benzer olgu çıkarabilirdik. Böylece, Marks'ın Kapital'inde, bütün bir dördüncü kısım (elbirliği, işbölümü ve manüfaktür, makineli üretim (maşinizm) ve büyük sanayi alanında nispi artı-değer üretimi) nicel bir dönüşümün, şeylerin niteliğini ve aynı biçimde, nitel bir dönüşümün de niceliğini değiştirdiğini, yani, Bay Dühring'in o hiç sevmediği deyimi kullanmak gerekirse, niceliğin niteliğe, niteliğin de niceliğe dönüştüğü sayısız durumları inceler. Örneğin, birçok bireyin elbirliğinin, birçok gücün birleşmiş bir güç durumunda kaynaşmasının, Marks gibi söylemek gerekirse kendini oluşturan güçler toplamından özsel olarak farklı (abç)

'yeni bir gizilleşmiş güç' oluşturması olgusunu anlım." (Anti-Dühring, s.220)

Aynı yasa hakkında Lenin ne diyor? Lenin, Felsefe Defterleri'nde Hegel'den bir pasaj aktarıyor ve yanına bu pasajın doğruluğunu onaylayan 'sıçramalar!' notunu düşüyor:

"Doğada sıçrama yoktur deniyor; ve genellikle halk, doğumu ya da ölümü anlamak istediği vakit, görmüş olduğumuz gibi, bunları dereceli ortaya çıkış ya da yitiş şeklinde tasarımlayarak anladığı kanısındadır. Ama görüldü ki, genel olarak varlığın dönüşümleri, bir büyüklükten bir başka büyüklüğe geçiş değildir; nitelikten niceliğe ve nicelikten niteliğe geçiştir, bir başka'ya ulaşmadır; dereceli olan'ın kopması ve önceki orada varlık'a oranla bir niteliksel başkanın ortaya çıkmasıdır. Su soğurken yavaş yavaş katılaşmaz, püre haline gelip sonra dereceli olarak buz kıvamına kadar sertleşmez, tersine birden bire katı haline girer, donma ısısına tamamen vardığında bile hareketsizce sıvı halini sürdürebilir ve en küçük bir sarsıntı suyu katı haline geçirir." (s.101-102)(abç)

Stalin de söz konusu yasanın diyalektiğin yasalarından biri olduğunu belirtir.

Görüldüğü gibi sadece Engels değil, Marks, Lenin ve Stalin de niceliğin niteliğe ve niteliğin niceliğe dönüşmesi yasasını doğanın, toplumun ve düşüncenin gelişmesinin bu genel yasasını kabul ediyorlar. Bu diyalektik yasayı "inanmıyorum" diyerek reddeden, kendini Marksist bir deha olarak yutturmaya çalışan haddini bilmez küçük burjuva demokrat Mao Zedung, metafizik Dühring ile aynı paralele düşer. Mao Zedung bir zamanlar bu yasayı kabul ediyor görünüyordu. (Bakınız "Çelişme Üzerine" makalesi ve diğer bazı yazıları) Ancak daha sonra inancını yitirmiş, "tanımıyorum" deyip çıkmış, işin içinden.

Acaba neden reddediyor bu yasayı Mao? O, bu yasayı reddediyor, çünkü, o evrimci bir anlayışa sahiptir; gelişme sürecini dairesel, çember üstünde dönen bir hareket olarak, geçmişteki olayların basit bir yinelenmesi olarak anlar; eski bir nitelikten yeni bir niteliğe geçen, basitten karmaşığa, alçaktan yükseğe doğru sürekli ve ileri bir hareket olarak anlamaz. O böylece, "yavaş nicel değişmeledren hızlı ve ani nitel değişmelere geçiş"i "bir gelişme yasası" olarak reddederken aynı zamanda, "ezilen sınıfların yaptığı devrimlerin çok normal ve kaçınılmaz olduğu"nu (Stalin) da reddeder. Dolayısıyla, bırakınız kapitalizmden sosyalizme geçişin devrim yoluyla gerçekleşeceği Marksist-Leninist tezini, o, yavaş yavaş değiş-

melerle reformlar yoluyla sosyalizme geçme düşüncesini (reformistlerin düşüncesini) bile reddeder. Öyle ya, nicelikten niteliğe ve nitelikten niceliğe geçiş diye bir diyalektik yasa yoksa, nasıl olur da bir nitelik (kapitalizm) nicel değişiklikler sonucu diğer bir niteliğe, karşıtı olan sosyalizme dönüşür? Mao Zedung, bu anlayışla, kapitalist üretim biçimi tarafından yaratılan ve onun mezar kazıcısı olan proletaryanın tarihsel rolünü de, kapitalizm çerçevesinde meydana gelen nicelik değişikliklerinin çetelesini tutmaktan ibaret görüyor. Bu diyalektik yasayı reddeden Mao Zedung, karşıtların birliği yasasından sık sık bahsetmiş olsa bile, bu durumu değiştirmiyor; çünkü nicelikten niteliğe ve nitelikten niceliğe dönüşüm ancak karşılıklı olarak birbirini dıştalayan karşıtların mücadelesi sonucu olur ve bu gelişme anlayışı karşıtların birliği olarak gelişme, yani bir bi liğin karşılıklı olarak birbirlerini dıştalayan karşıtlara bölünmesi ve onların karşılıklı ilişkileri olarak gelişmedir.

Mao Zedung, "yadsımanın yadsınması ise hiç yoktur" diyerek bu diyalektik yasayı da yine hiç bir gerekçeye dayandırmadan reddetmektedir. Ancak, inanmadığı diğer yasayı olduğu gibi, önceleri bu yasayı da kabul eder görünüyordu. (Bakınız, Yayınlanmamış Yazılar, s.60 ve 144)

Yadsımanın yadsınması (ya da inkarın inkarı yasası) da diyalektiğin diğer yasaları gibi doğanın, insan toplumunun ve düşüncenin genel bir yasasıdır. Bu yasaya göre, geçmiş olan aşamalar adeta yinelenir. Örneğin: bir orkide tohumundan hem daha çok tohum, hem de daha güzel çiçekler veren, nitelikçe daha iyi bir tohum elde edilmesi; örneğin, toprağın ortak mülkiyetine dayanan ve ürün eksikliği çekilen ilkel komünist toplumun, "herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre" ilkesinin geçerli olduğu, üretim araçlarının tekrar toplumun ortak malı olduğu, komünist toplum olarak yinelenmesi; örneğin, doğal bir ilkel materyalizm olan Antik Çağ (ilk çağ) felsefesinin idealizm tarafından yadsınması. Felsefenin gelişmesi içinde idealizmin de diyalektik materyalizm tarafından yadsınması. Her çıkış noktasına geri geliniyor, ancak daha üst bir düzeyde. İşte sarmal gelişme budur, alçaktan yükseğe, basitten karmaşığa doğru gelişme budur. Doğa, toplum ve insan düşüncesindeki gelişmeyi sarmal bir biçimde değil, dairesel bir hareket olarak ele alan Mao, bu diyalektik yasayı da reddediyor. Ancak, bir kez daha, Marksizm-Leninizmin klasikleri Mao'nun düşüncesini

paylaşmazlar; bu yasayı "Hegelci martaval" olarak niteleyip reddeden metafizikçi Dühring'i paylarlar. Bu paylamadan Mao'nun da nasibini aldığını sözkonusu bile etmiyoruz.

Engels, inkarın inkarı yasasını "son derece genel ve işte bu yüzden, büyük bir önem ve büyük bir değer taşıyan doğanın, tarihin ve düşüncenin bir gelişme yasası; görmüş bulunduğumuz gibi, hayvanlar ve bitkiler dünyası bakımından, jeoloji, matematik, tarih, felsefe bakımından geçerli olan ve Bay Dühring'in karşı gelmesine ve kafa tutmasına karşın, (Mao'nun kulakları çınlasın!) farkına varmadan kendi yordamınca uyma zorunda kaldığı yasa." (Anti-Dühring, s.240) diye değerlendirir. Engels, Marks'ın, Hegelci martavala (!) dayanarak üretim araçlarının toplumsal mülkiyetinin zorunluluğunu ispatlamaya çalıştığını söyleyen Mao'yu -pardon Dühring'i- cevaplarken şöyle yazar:

"Marks, yalnızca tarih aracıyla tanıtlar ve burada kısaca şu olguları özetler: Vaktiyle küçük işletme kendi evrimi ile kendi yokoluşunun, yani küçük mülk sahiplerinin mülksüzleştirilmesinin koşullarını nasıl zorunlu olarak yarattıysa, bugün de kapitalist üretim biçimi, kendisini yıkıma uğratacak maddesel koşulları tıpkı öyle yaratmıştır. Süreç, tarihsel bir süreçtir ve eğer aynı zamanda diyalektik ise, bu, Bay Dühring için (aynı zamanda Mao için -bn) ne denli can sıkıcı olursa olsun, Marks'ın suçu değildir.

"Marks, ancak ekonomik ve tarihsel tanıtlamasını bitirdikten sonradır ki, şöyle devam eder: "Kapitalist üretim biçiminin ürünü olan kapitalist mülk edinme biçimi, kapitalist özel mülkiyeti yaratır. Bu, mülk sahibinin emeğine dayanan kişisel özel mülkiyetin ilk yadsınmasıdır. Ama kapitalist üretim, bir doğa yasasının kaçınılmaz zorunluluğu ile kendi yadsınmasını doğurur. Yadsımanın yadsınmasıdır bu.

"Demek ki, süreci, yadsımanın yadsınması biçiminde nitelendirirken, Marks, sürecin tarihsel zorunluluğunu bu niteleme ile tanıtlamayı düşünmez. Tersine: gerçekte, sür in kısmen nasıl gerçekleştiğini, kısmen de mutlak olarak nasıl gerçekleşeceğini tarih aracılığıyla tanıtladıktan sonradır ki, Marks, bu süreci, ayrıca, belirli bir diyalektik yasaya göre gerçekleşen bir süreç olarak nitelendirir. Hepsi bu." (agy, s.230-231)

Lenin'in diyalektik gelişme anlayışını aktarırken, onun, inkarın inkarı yasasını diyalektiğin özelliklerinden biri olarak ele aldığını görmüştük. Keza Lenin, Felsefe Defterleri'nde "inkarın inkarını diyalektiğin bir ögesi olarak niteler." (s.180) O, Hegel'den aşağıdaki alıntıyı yapar: "Kendi kendini aşmak, kendi olumsuzlamasını olumsuzlamak ve sonsuz hale gelmek, doğrudan doğruya 'sonlu'nun doğasıdır." (s.92)

Ve bu alıntının yanına 'doğrudan doğruya şeylerin, doğanın, olayların yürüyüşünün diyalektiği' notunu düşer.

Lenin, inkarın inkan yasasını parti hayatına uygular. RSDİP'in II. Kongresi'nde birbirinden farklı olan çeşitli aşamalar olduğunu ve bu aşamaların her birinde, mücadele koşullarının, saldırı hedeflerinin farklı farklı olduğunu; her aşamanın, bir genel askeri harekatın ayrı bir muharebesi olduğunu söyler. Her savaşın somut koşulları incelenmedikçe mücadelenin anlaşılamayacağını ve bunun bir kez yapılınca, gelişmenin diyalektik olarak karşıtlıklar yoluyla olduğunu görürüz, diyen Lenin şöyle devam eder:

"Azınlık çoğunluk haline gelir ve çoğunluk azınlığa dönüşür; her iki taraf da saldırıdan savunmaya, savunmadan saldırıya geçer; ideolojik mücadelenin başlangıç noktası (birinci madde) 'yadsınır' ve yerini, her şeyi kapsayan bir yaygaraya bırakır; ama bunun ardından 'yadsımanın yadsınması' başlar ve farklı merkez organlarda tanrı vergisi eşimizle az çok tam iyi geçinme yolunu bulmuşken, başlangıç noktasına, salt ideolojik mücadeleye döneriz; ama bu noktada, 'tez', 'anti-tez'in ortaya koyduğu bütün sonuçlarla zenginleşmiş ve daha üst bir sentez haline gelmiştir, bu sentez içinde birinci maddeye ilişkin tecrit edilmiş raslansal yanılgı, örgüt sorunlar, üzerinde oportünist görüşlerin sözde sistemi haline dönüşmüş ve partimizin devrimci ve oportünist kanatlara bölünüşü ile bu gerçek arasındaki ilişki gittikçe artan bir şekilde herkes için açık hale gelmiştir. Kısacası, yalnızca yulaflar Hegel'e göre büyümekle kalmaz, Rus sosyal-demokratları da Hegel'e göre birbirleriyle savaşırlar." (Bir Adım İleri, İki Adım Geri, Sol Yayınları, s.263)

Mao'nun inkarın inkarı yasasını reddedişinin nedeni, onun, insanın insan tarafından sömürülmesinin nedeni olan üretim araçlarının özel mülkiyetine son verilmesinin ve bu araçların toplumsal mülkiyetinin sağlanmasının zorunluluğunu inkar etmesidir. Kapitalizmi "ebediyete" kadar sürdürme şeklindeki isteğinin bir ifadesidir. Ancak nafile! Tarihin tekerleği komünizme doğru dönmektedir ve hiç bir metafizik filozof çıkıp da, bu tekerleğe taş koyamaz, koymaya çalışan da tekerleğin altında kalır, ezilir, yok olur gider.

MAO'NUN ENGELS'E SALDIRILARI ÜZERİNE

Marks ve Lenin'e açıktan açığa eleştiri yöneltme -daha doğrusu saldırma- cesaretini kendinde bulamayan Mao, Engels ve Stalin'in şahsında Marksizm-Leninizme saldırır. Niceliğin niteliğe ve

niteliğin niceliğe dönüşmesi ve inkarın inkarı yasalarının, sadece Engels tarafından diyalektiğin yasaları olarak kabul edildiği izlenimini vermeye çalışan Mao, bu yasaları reddetmesi bir yana, bu yasaları kabul eden Engels'i idealist olmakla suçlar. Onun, Engels'e yönelttiği ikinci suçlama ise özgürlük-zorunluluk ilişkisini kavramamak, dünyayı sadece tanımakla yetinen bir filozof olmaktır. Her iki saldırısı üzerinde sırayla duralım.

O, pervasızca ahkam kestiği bir konuşmasında Engels'i **"üçcülük"** ile suçlar:

"Nicelikle niteliğin birbirine dönüşmesini, yadsınanın yadsınmasını ve zıtların birliği kanununu aynı düzeyde yan yana koymak, "tekçilik" (monizm) değil, "üçcülük"tür. **(Yayınlanmamış Yazılar, s.179)**

Daha önce de belirttiğimiz gibi Mao, zıtların birliği kanununa diyalektiğin "en temel kanunu" derken,, "en temel olmayan" kanunların ya da diyalektiğin başka kanunlarının da olduğunu kabul ediyor izlenimini yaratıyor. Engels'in bu üç kanunu "aynı düzeyde yan yana koyduğu"nu söylerken de aynı izlenimi uyandırıyor. Ancak o, kesin bir dille, her iki kanunu da reddediyor, zıtların birliği kanununun diyalektiğin tek kanunu olduğunu söylüyor. O halde, Engels'e "üçcülük" eleştirisi yöneltirken, Engels'in, bu kanunları kabul etmesini ve diyalektiğin yasalarının esas olarak üçe indirgenebileceğini söylemesini gözönünde tutarak eleştiri yöneltiyor diye düşünülebilir. "Üçcülük" eleştirisini cevaplarken ele alacağımız noktalardan biri bu olacaktır. Asıl önemli olan diğer bir nokta ise, Engels'in gelişmeyi "Hegelci üçlüler" aracılığıyla ispatladığı iddiasıdır. Bu iddia çok daha büyük önem taşımaktadır çünkü, kişiye böyle bir eleştiri yöneltmek, onu idealist olmakla eleştirmek demektir.

Marksist felsefi literatürde "bircilik" ve "ikicilik"ten başka, bir de "üçcülük" diye bir kavram yoktur. O halde, Engels'e "Hegelci üçlüler" aracılığıyla, tarihsel gelişmeyi ispatlamaya kalkan bir idealist suçlaması yöneltilmektedir. Soruna biraz daha yakından eğilelim.

Materyalizm ve idealizm iki zıt ve aynı zamanda temel felsefi akımlardır. Materyalizm, maddenin ilk veri olduğunu ve bilinci belirlediğini, düşünme sürecinin ya da fikrin, maddi dünyanın insan beyninde yansıması ve düşünce biçimlerine dönüşmesi olduğunu; doğa ve toplumun gelişmesinin bilincin gelişmesini belirledi-

ğini söyler. Materyalist monizm dünyanın temelini maddenin teşkil ettiğini söyler. İdealizme göre ise , bilinç ilk veridir ve maddeyi belirler; dış dünya bilincin (ya da fikrin) yansımasıdır. Hegel bir idealistti, çünkü ona göre, insan beyninin yaşam süreci gerçek dünyanın yaratıcısıdır, gerçek dünya bu düşünme sürecinin ("fikir"in) bir biçimidir. İdealist monizm, materyalist monizmin tam tersine, dünyanın temelini fikrin meydana getirdiğini söyler.

Bir diğer felsefi akım ise, bilinç ve maddenin daima birbirini yadsıdıklarını ve gelişmenin de bunun sonucu olduğunu söyler. İkicilik ya da düalizm denilen ve materyalizm ile idealizmin uzlaştırma çabası olarak ortaya çıkan bu felsefi akıma göre düşünce ile madde, bilinç ile varlık kesinlikle birbirlerini yadsırlar ve doğa ve toplumun gelişmesi de zihinsel ve maddi olgular arasındaki sürekli bir mücadeledir. İşte ikicilik (düalizm) budur.

Kısaca toplarsak; idealizm, düşüncenin maddeyi belirlediğini ve maddenin düşünce üzerinde herhangi bir karşı etkisi olmadığını; materyalizm ise, maddenin düşünceyi belirlediği ve düşüncenin de madde üzerinde karşı etkide bulunduğunu söyler. Düalizm ise der ki; ne madde bilinci belirler, ne de bilinç maddeyi, bu ikisi daima birbirine karşıttır, daima çatışırlar ve zaten gelişme de böyle olur.

Peki "üçcülük" nedir? Madde ile bilinç arasındaki ilişkiyi nasıl ele alır? Mao, üç yasanın yan yana koyulduğunu söyleyip, bu "üçcülük"tür derken ne demek istiyor? Felsefede, "üçcülük" diye bir şey yoktur ama "üçlülük" ya da "Hegel'ci üçlülük" vardır ve Mao'nun kastettiği de budur zaten. Bu, felsefede üç aşamalı gelişme olarak adlandırılır. Bu gelişme formülü Hegel'den çok önce bulunmuştur ve Hegel bunu geliştirmiştir. Hegel'e göre, her gelişme süreci üç aşamadan, olumlama-yadsıma-yadsımanın yadsınmasından ya da başka bir deyişle, tez-antitez-sentez'den geçer. İkinci aşama (antitez), ikinci aşamaya geçmekle kendi karşıtına dönüşen birinci aşamanın (tez) yadsınmasıdır; üçüncü aşama, ikincisinin (antitez) yadsınması, yani yadsımanın yadsınmasıdır (sentez). Üçüncü aşama, yani sentez daha zengin bir içeriğe sahip bulunan başlangıçtaki biçime dönüş anlamına gelir. İşte Hegel, gelişmeyi bu üçlü şemayla açıklıyordu. Gerçeklik, bu şemaya göre suni bir şekilde uydurulmuştu.

Hegel'e göre doğada olsun, toplumda olsun gelişme, düşün-

celerin kendi üzerinde "yabancılaşması"dır. Kendini uzay içinde bütün gelişme aşamalarını ihtiva edecek şekilde yaymasıdır. Doğa ve toplum zamanla gelişme kaydetmez, bütün dünyanın gelişmesi önceden belirlenmiştir, olan da belirlenen gelişmenin uzay içinde yerleştirilmesidir. İşte Hegel'in idealist sistemi budur.

Engels'e "üçcülük" eleştirisi yönelten o'ya göre, Engels, yadsımanın yadsınması yasasını kabul ettiğinden ötürü, gelişmeyi Hegel'ci üçlüler aracılığıyla ispatlamaya çalışır. Ona göre, Engels, gerçek dünyanın gelişmesini, "Hegel'ci üçlülere" uygun gelişme olarak görür. Yani, Engels materyalist değil, idealisttir. Bu, Engels'e ve onun şahsında Marks'a, Marksizm-Leninizme hayasızca bir saldırıdır. Bu, Dühring ve Mihailovski'nin Marks ve Engels'e saldırılarının bir tekrarıdır.

Dühring'in iddialarını ve onun Engels tarafından çürütülüşünü görmüştük. Şimdi de oldukça öğreticisi olması nedeniyle, Marks ve Engels'e dolayısıyla Marksizme yönelik saldırılara Lenin'in cevabı üzerinde kısaca duralım. Lenin, Marksistlerin kapitalist sistemin sosyalist sisteme dönüşmesinin zorunluğunu, Hegelci üçlülere (tez-antitez-sentez) dayandırdıkları iddiasında bulunan küçük burjuva ideolog halkın dostu Mihailovski'nin, daha önceleri Marks'ın burjuva eleştirmenleri tarafından kullanılan Marksizmi Hegelci diyalektikle suçlama biçimindeki yönteme sarıldığını ve teorinin kaynağına saldırdığını ve bunun için de Anti-Dühring'in "diyalektik, yadsımanın yadsınması" bölümünü kullandığını söyler. Marks'ın diyalektiğine saldıran Dühring'i cevaplarken, Engels'in, Marks'ın herhangi bir şeyi Hegelci üçlüler aracılığıyla ispatlamayı asla aklından geçirmediğini, Marks'ın yalnızca gerçek süreci incelediğini ve araştırdığını, Marks'ın tanıdığı tek teori ölçütünün, bu teorinin objektif gerçekliğe uygunluğu olduğunu söylediğini belirtir. Hegelci üçlünün doğruluğunu sergilemek için yapılan örneklemelerin bilimsel sosyalizmin çıkhğı Hegelciliğin, onun anlatım tarzının bir kalıntısı olduğunu yazar Lenin. Engels'in tartışmalarında Marksist öğretinin kaynağı üzerinde durduğunu ve bu tartışmalarda Marksist öğretinin kaynağından başka bir şey bulabilmek için "materyalistlerin en azından bir tarihsel sorunu ile ilgili gerçeklerin gücü ile değil de, üçüler aracılığıyla çözümlediklerine dair kanıt gösterilmelidir" diyen Lenin, Mihailovski'nin herhangi bir kanıt göstermeye çalışmadığını söyler. Daha sonra Mihailovski'nin Marksistlerin diyalekti-

ğe karşı tutumlarını tahrif ettiğini söyleyen Lenin, Marks ve Engels'in diyalektik yönteme ilişkin yaklaşımlarını açıklarken şöyle der:

"... Diyalektik yöntemin, ister Engels tarafından... ister Marks tarafından... verilen tanım ve anlatımını okuyan herkes, Hegelci üçlülere hiç değinilmediğini ve bu yöntemin, toplumsal ev ime, toplumsal ekonomik biçimlenmele in gelişmesinin doğal tarihsel süreci gözü ile bakmaktan ibaret olduğunu görecektir." (Halkın Dostları Kimlerdir ve Sosyal-Demokratlara Karşı Nasıl Savaşırlar, s.41 1990 baskısı)

Marks'ın diyalektik yöntemi üzerinde kısa, fakat özlü bir şekilde durduktan sonra şunları söyler Lenin:

"Burada Bay Mihailovski'nin onca cesurca savaştığı üçlüler, üçe bölmeler, diyalektik sürecin itiraz kabul etmezliği ve bunlara benzer saçmalıklar hakkında tek bir söz olsun var mıdır? Bu tanımlamanın ardından Marks, açıkça kendi yöntemini, Hegel'in yönteminin <tam karşıtı> olduğunu söylüyor. Hegel'e göre düşüncenin gelişmesi, üçlünün diyalektik yasalarına uygun olarak gerçek dünyanın gelişmesini belirler. Ve kuşkusuz, insan üçlerin öneminden, diyalektik sürecin itiraz kabul etmezliğinden ancak böyle bir durumda söz edebilir. Marks şöyle diyor: "Benim için ise, tersine, fikir, maddi dünyanın insan aklında yansımasından ve düşünce biçimlerine dönüşmesinden başka bir şey değildir." (agy, s.46-47)

İşte Dühring'in ve Mihailovski'nin komünizmin zorunluluğuna ilişkin itirazları ve işte Mao Zedung. İnkarın inkarı yasasını komünizmin zorunluluğunu inkar etmek için inkar eden Mao, Engels'e yönelttiği "üçcülük" eleştirisi ile, onun, toplumsal devrimin; toprağın ve emek tarafından yaratılmış üretim araçlarının ortak mülkiyetine dayanan komünist toplumun kurulmasının zorunluluğunu, Hegelci üçlülere dayandırdığını, Hegel'in inkarın inkarına başvurmadan ispatlayamayacağını söyler. Ancak, Mao, Dühring ve Mihailovski kadar cesur değildir, kaçak güreşir; gerekçeler öne sürmeden, bir cümleyle Engels'in idealist olduğunu ilan eder.

Mao'nun Engels'e yönelttiği özgürlük ve zorunluluk ilişkisini kavramamak "eleştirisi"ne gelince. Bir-iki sözcük darbesiyle Engels'i alaşağı eden Mao, bol bol ahkam kestiği aynı konuşmasında şöyle diyor:

"Engels, zorunluluklar ülkesinden özgürlük ülkesine doğru ilerleyişten söz etmiş ve özgürlüğün, zorunlulukların anlaşılması olduğunu söylemişti. Bu cümle tamam değildir, meselenin sadece yarısını söylemekte ve kalanını söylememektedir. Sadece anlamak, sizi özgür kılar mı? Özgürlük, zorunlulukların anlaşılması ve zorunlulukların dönüştürülmesidir; insanın

biraz çalışması da gerekir. Eğer yapacak iş olmaksızın sadece yerseniz, sadece anlarsınız, bu yeterli midir?... özgürlük ancak dönüştürme yoluyla elde edilebilecek." (Yayınlanmamış Yazılar, s. 181-182)

Bu satırlar, haddini bilmez bir küçük burjuva ideologun ukalalığını göstermesi bakımından eşsizdir. Mao Zedung revizyonistine göre, Engels, dünyayı sadece tanımakla, yorumlamakla yetinen; hazırlop yemek-içmekle meşgul olan, asıl sorunun dünyayı değiştirmek olduğunu gözardı eden bir filozoftur. Bu, Engels'e utanmazca bir saldırı ve Engels'in tahrifidir. Bakalım bu sorun üzerine yemek-içmekten başka bir şey düşünmeyen (!) Engels ne diyor:

"Özgürlük ve zorunluluk ilişkisini doğru olarak ilk düşünen Hegel oldu. Ona göre özgürlük, zorunluluğun kavranmasıdır. Zorunluluk ancak **kavranılmadığı ölçüde kördür.** Özgürlük, doğa yasaları karşısında düşlenmiş bir bağımsızlıkta değil, ama bu yasaların bilinmesinde ve bu bilme aracıyla bu yasaların belli erekler için yöntemli bir biçimde kullanılma olanağıdır. Bu, dış doğa yasaları için olduğu denli, insanın maddi ve manevi varlığını yöneten yasalar, gerçeklikte değil, -olsa olsa kafamızın içinde ayırabildiğimiz iki yasa sınıfı- için de böyledir. Öyleyse, istenç özgürlüğü, ne yaptığını bile bile karar verme yetisinden başka bir anlama gelmez. Buna göre, belirli bir sorun üzerinde bir adamın yargısı ne denli **özgürse**, bu yargının metnini belirleyen **zorunluluk** o denli büyüktür; oysa, çok sayıda çeşitli ve çelişik karar arasında görünüşte canının istediği gibi seçen, bilgisizliğe dayanan kararsızlık, bununla özgür olmayışını, egemenliği altına alacağı şeyin egemenliği altında bulunduğunu göstermekten başka bir şey yapmaz. Öyleyse özgürlük, kendimiz ve dış doğa üzerinde, doğal zorunlulukların bilgisi üzerine kurulu egemenliğe dayanır. Böylece o, zorunlu olarak, tarihsel gelişmenin bir ürünüdür." (Anti-Dühring, s.202-203)

Görüldüğü gibi Engels, Mao'nun iddia ettiği gibi, özgürlüğü, sadece zorunluluğun anlaşılması olarak düşünmez. O, özgürlüğün, doğa yasalarının ve "insanın maddi ve manevi varlığını yöneten yasalar"ın bilinmesinde ve bu yasaların belirli amaçlar için kullanılma olanağında yattığını; özgürlüğün, insanın kendisi ve dış doğa üzerinde olan egemenliğine dayandığını söyler. Çok bilmiş Mao Zedung revizyonisti ise, Engels'in Hegel'den aktardığı cümleyi, bütün içinde, cımbızlayarak çekiyor ve ahkam kesmeye başlıyor. Sadece anlamak yetmez, biraz da çalışmak gerekir. Ne tembel adammış şu Engels, dünyayı değiştirmeye çalışmadan yiyip içerek özgürlüğe erişebileceğini zannediyor (!) Ama yağma yok (!) Mao buna kesinlikle izin vermez (!)

Lenin, **"Materyalizm ve Ampiriokritisizm"** adlı dev yapıtın-

da, özgürlük ve zorunluluk ilişkisini ele alır ve Lunaçarski vb. gibi Mahçıların Engels'in sorunu ele alışının teorik önemini anlamadıklarını söyler. Mao'nun aktardığı cümlenin yer aldığı aynı pasajı aktaran Lenin, Engels'e "sorunun yarısını kavramak" eleştirisi yöneltmeyi akıl edemez ! Tersine şöyle yazar:

"Öyleyse varılan sonuç nedir? Engels'in uslamlamasının her adımı, denilebilir ki hemen her tümceciği, her önermesi, tümüyle ve özellikle diyalektik materyalizmin bilgibilimi üzerine... kurulmuştur." (s.207)

Engels, **"Ütopik Sosyalizm ve Bilimsel Sosyalizm"**de "Kader Çağından Özgürlük Çağına" ara başlığı altında özgürlük üzerine şöyle yazar:

oplumun üretim araçlarına el koyması ile, meta üretimi ve onunla birlikte, ürünün üretici üzerindeki egemenliği ortadan kaldırılır, Toplumsal üretimdeki anarşinin yerine, sistemli, belirli bir örgüt geçer. Bireysel yaşam kavgası kalmaz. Ondan sonra insan, ilk olarak, belirli bir anlamda, hayvanlar aleminden kesinlikle ayrılır ve düpedüz hayvanca yaşama koşullarından kurtulup gerçekten insanca yaşama koşullarına girer... şimdiye kadar tarihi yönetmiş olan yabancı nesnel güçler, insanın kendi denetimi altına girer. Ancak o zamandan sonra insanın kendisi, gittikçe daha bilinçli olarak, kendi öz tarihini yapacaktır, ancak o andan sonra, insanın harekete getirdiği toplumsal nedenler, çoğu zaman ve durmadan artan ölçüde, onun istediği sonuçları verecektir. **Bu, insanın zorunluluk aleminden özgürlük alemine yükselmesidir."** (s.115-116)(abç)

Bütün bunlardan sonra, özgürlük-zorunluluk ilişkisini kavramayan kimdir acaba? Toplumsal devrimin, toprağın ve üretim araçlarının toplumsal mülkiyetinin, insanlığın zorunluluk dünyasından özgürlük dünyasına yükselmesi için kaçınılmaz bir zorunluluk olduğunu reddeden Mao mu, yoksa Mao'nun tam te si düşüncelere sahip olan Marks, Engels, Lenin ve Stalin mi? Okuyucunun cevaplandırırken hiç de zo uk çekmeyeceği bir soru olmalıdır bu.

"Filozoflar yalnızca dünyayı değişik biçimlerde **yorumlamakla yetindiler,** ama söz konusu olan onu değiştirmektir. **(Alman İdeolojisi,** s.22)

İşte Engels, Mao'nun iddiasının aksine, dünyayı sadece tanımak ve yorumlamakla yetinen filozoflardan değil, onu değiştirmekten yana olan ve uzun yıllar boyunca bunun mücadelesini vermiş, proletaryanın burjuvaziye karşı sınıf mücadelesi içinde aktif olarak yer almış, kısacası bulunduğu duruma saldırmış ve dünyayı değiştirmek faaliyetine bizzat katılmış bir Marksist filozof ve eylem adamıdır.

MAO'NUN
STALİN'E SALDIRILARI ÜZERİNE BİRKAÇ SÖZ

"Çelişme Üzerine" adlı makalesinde, Stalin'den diyalektiği insan ve doğanın çeşitli yönlerine başarıyla uyguladığı, diyalektik materyalizmi ve tarihsel materyalizmi daha da geliştirdiği için övgüyle bahseden ve Stalin'i Marksizm-Leninizmin klasiklerinden biri olarak gören Mao, daha sonraki yıllarda Stalin'de "önemli ölçüde subjektivizm" ve "önemli ölçüde metafizik" vs. keşfetti. Bu "keşifler", özellikle Kruşçev revizyonistinin Stalin'e azgınca saldırdığı SBKP'nin 20. Kongresi sonrası yapıldı. Mao'nun Stalin'e saldırıları, özellikle felsefi alanda idi ve belli başlı eleştirileri de şunlardı:

a- Stalin'de önemli ölçüde metafizik vardı, iç çelişkilerden bahsetmesine rağmen karşıtların birliği ile mücadelesi arasındaki bağı göremedi.

b- Stalin'de önemli ölçüde subjektivizm vardı.

c- Stalin, uzun zaman sosyalist toplumda, üretim ilişkileriyle üretici güçler arasında çelişki olmadığını iddia etti.

a- Mao'nun Stalin'e yönelttiği "karşıtların mücadelesiyle karşıtların birliği arasındaki bağı göremedi." (Seçme Eserler, C.V, s.423), "bütün şeylerde var olan iç çelişmeden söz ediyor ama sonra da, karşıtların birliğinden hiç söz etmeksizin, sadece karşıtların mücadelesini ele alıyor." (agy, s.421) şeklindeki eleştirisini halihazırda ele almış bulunuyoruz. Şimdi de diğer "eleştiriler" üzerinde kısaca duralım. Stalin'in metafiziğini (!) sergilerken şöyle yazar Mao:

"Stalin'de önemli ölçüde metafizik vardı ve birçok kişiye metafiziği izlemelerini öğretti. Stalin... Marksist diyalektiğin dört ana özelliği olduğunu söylüyor. Stalin, birinci özellik olarak şeylerin birbirleriyle olan ilişkilerini ele alırken, bundan sanki şeyler sebepsiz yere birbirleriyle ilişkiliymiş gibi söz ediyor. Peki o zaman birbiriyle ilişkili olan nedir? Birbiriyle ilişkili olan, bir şeyin birbiriyle çelişen iki yönüdür. Her şeyin birbiriyle çelişen iki yönü vardır." (agy)

Biliniyor ki, metafizikçilere göre, şeyler birbirleriyle ilişkisiz ve rasgele olarak doğada serpiştirilmişlerdir ve karşılıklı olarak birbirlerini ekilemezler. Metafizikçi şeyleri incelerken, onlar arasındaki ilişkileri unutur, diyalektikçi aksine, şeylerin birbirleriyle ilişkileri olduğunu, karşılıklı birbirlerini etkilediklerini söyler ve onları incelerken birbirinden koparmaz. İşte Stalin'in de, diyalektiğin birinci özelliğinden bahsederken anlattığı budur ve şüphesiz Marksist-

Leninist diyalektiğe uygundur. Lenin, Felsefe Defterleri'nde "her bir şeyin (fenomenin, vs.) bağlantıları sadece katmerli ve çeşitli değil, aynı zamanda evrenseldir de. Her şey (fenomen, süreç, vs.) her 'başka'ya bağlıdır." (s.180) der. Doğayı böyle ele alış, şeylerin birbirleriyle ilişkisinin sebepsiz olması mı demektir?

"Metafizikçi için, şeyler ve onların zihinsel yansıları, idealar, ayrıklanmıştır, onların birbiri ardına ve birbirinden ayrı olarak incelenmeleri gerekir. Ve onlar, her zaman için durağan, kaskatı, belirli inceleme konularıdır." (Engels, Ütopik Sosyalizm ve Bilimsel Sosyalizm, s.83) Stalin'in felsefi görüşleri incelendiğinde, şeylerin ve onların zihinsel yansılarının bi birinden koparılmadığı onların hareketsiz belirli inceleme konuları olarak düşünülmediği ve birbirinden ayrı olarak incelenmediği görülür. Mao'nun görüşleri incelendiğinde ise -şimdiye kadar onun temel felsefi görüşleri üzerinde yeterince durduk- asıl metafizikçi olanın Stalin değil Mao Zedung olduğu kolaylıkla görülür. Mao'nun Stalin'e yöneltiği "eleştiri" haksızdır, onu gözden düşürmeye yöneliktir ve aynı zamanda Kruşçev revizyonizmine kur yapmaktan başka bir şey değildir.

Mao, Stalin'e saldırmaya devam eder:

"Stalin'in bakış açısı, Sovyetler Birliği'nde derlenen Kısa Felsefe Sözlüğü'nün dördüncü baskısındaki "özdeşlik" maddesine de yansımıştır. Orada şöyle deniyor: 'Savaş ile barış, burjuva ile proletarya, hayat ile ölüm ve buna benzer diğer olgular arasında özdeşlik olmaz, çünkü bunlar temelden birbirlerinin karşıtıdırlar ve birbirlerini karşılıklı olarak dışında bırakırlar. Başka bir deyişle, birbirlerine temelden karşıt olan bu olgular arasında Marksist anlamda özdeşlik yoktur; tersine bunlar sadece birbirlerini karşılıklı olarak dışarda bırakırlar, birbirleriyle ilişkili değillerdir ve belli koşullarda birbirlerine dönüşmezler! Bu yorum tamamen yanlıştır." (Seçme Eserler, C.V, s.422)

Mao'nun "özdeşlik" anlayışı üzerinde durmuş bulunuyoruz. Biz, burada sadece, Mao'nun Stalin'e saldırısı üzerinde kısaca durmakla yetineceğiz. Mao, Stalin'in bakış açısının sözü edilen sözlüğe yansıdığını belirtirken, Stalin'in bir şeyin hem kendisi hem de başkası olmayacağını; yani hareketten bahsedilemeyeceğini, şeylerin birbirleriyle ilişkisiz olduğunu ve belirli koşullarda birbirlerine dönüşmeyeceklerini düşündüğünü söylemek ister, daha doğrusu söyler. Bu metafizik görüşleri Stalin'e atfetmek, ona utanmazca ve aynı zamanda ukalaca bir saldırıdır. Mao Zedung revizyonistinin saldırılarının özü Stalin'in, bir şey hem kendisi ve aynı zamanda hem de başkası olamayacağı anlayışında olduğu noktasında top-

lanmaktadır. Diğer örnekleri bir kenara bırakalım ve burjuvazi-proletarya karşıtlığını ele alalım. Mao'ya göre Stalin, proletaryanın devrim yoluyla burjuvaziyi devirmek suretiyle, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyete son vererek, insanın insan tarafından sömürülmesi düzenini ortadan kaldırmayacağını düşünür; çünkü, ona göre, Stalin burjuvazi ile proletaryanın bir karşıtların birliği durumunu oluşturduklarını, burjuvazinin bu birliği sürdürmek, proletaryanın ise bu birliği bozmak istediğini kavramaz, çünkü o şeylere tek yanlı bakar, şeyleri, değişmeleri, hareketleri birbirleri üzerindeki karşılıklı etkileri içinde düşünmez. Dolayısıyla Stalin düşünür ki sosyalizm kapitalizmin yerini alamaz, o tatlı bir düşten başka bir şey değildir. Başka bir deyişle "böyle gelmiş böyle gider" der Stalin. Oysa her şeyin koşullara ve zamana bağlı olduğunu ve yavaş nicel değişmelerden hızlı ve ani nitel değişmelere geçişi, (niceliğin niteliğe ve niteliğin niceliğe geçişi) Mao'nun reddetmesine karşılık, bir gelişme yasası olarak gören Stalin, bundan ezilen sınıfların devrimlerinin çok normal ve kaçınılmaz olduğu sonucunu çıkarır.

"Dünya sürekli bir hareket ve gelişme halindeyse -der Stalin- , eskinin ölmesi ve yeninin büyümesi bir gelişme yasasıysa, açıktır ki artık 'değişmez' sosyal sistemlerin, özel mülkiyet ve sömürünün 'sonsuz ilkeleri'nin, köylünün 'toprak ağasına, işçinin kapitaliste baş eğdirilmesine ilişkin "'öncesiz ve sonsuz düşünceler'in varlığı olanaksız bir şeydir.

"Bu yüzden, nasıl bir zamanlar feodal sistemin yerini kapitalist sistem aldıysa, kapitalist sistemin yerini de sosyalist sistem alabilir. **(Diyalektik ve Tarihsel Materyalizm,** Bilim ve Sosyalizm Yayınları, s.19-20)

İşte, sosyalizmin kaçınılmazlığını böyle açıklar Stalin. Burada değişmezliğin, hareketsizliğin izi nerede? Kapitalist sistemin değişmezliği, sosyalizmin imkansızlığı görüşü nerede? Evet nerede?

Mao, aslı astarı olmayan gerekçelerle neden saldırır Stalin'e? O, Stalin'e saldırıyor, çünkü Stalin kapitalistlerin sosyalizmle bütünleşeceği, kapitalist burjuvazi ile işçi sınıfının sınıf çıkarlarının uyumu revizyonist tezini mahkum eder. Ama Mao'ya göre bu tezin kabulü karşıtların birliği yasasının bir gereğidir; bu tezi reddetmek karşıtların birliğini reddetmektir, gelişmenin durmasını kabullenmek demektir.

"Gelişme -der Stalin- iç çelişmelerin ortaya çıkmasıyla, bu çelişmeler temeline dayanan karşıt güçler arasındaki çatışmalarla ve çatışmaların sonucunda bu çelişmelerin aşılması yoluyla oluşuyorsa, açıkça anlaşılacağı gibi, proletaryanın sınıf savaşımı çok normal ve kaçınılmaz bir olaydır.

"Bu yüzden kapitalist sistemdeki çelişmeleri örtbas etmemeli (Stalin sana sesleniyor Bay Zedung), onların üstünü açıp gözler önüne sermeliyiz; sınıf çatışmasını kısıtlamamalı ve onu sonuna dek sürdürmeliyiz.

"Bu yüzden, politikada hata yapmamak için, proletarya ve burjuvazinin çıkarlarının uzlaşması üstüne kurulmuş reformist bir politika değil, kapitalizmin sosyalizmle kaynaşmasını öngören uzlaşıcı bir politika değil, uzlaşmaz bir proleter sınıf politikası yolu izlenmelidir." (agy, s.21)

Stalin'in bu sözleri, Mao Zedung'un revizyonist tezlerine indirilmiş bir balyozdur. Stalin'in Marksist diyalektik yöntemi toplum hayatına, toplum tarihine başarıyla uygulaması ve onun zamanında SSCB'de sosyalizmin inşasında kazanılan başarılardan komünizmin acımasız (!) muhalifi olan Mao'nun korkuya kapılmasından daha doğal ne olabilir ki.

b- Stalin'deki subjektivizme gelince Mao'ya kulak verelim:

"Hata yapmak derken, öznelci hataları, yanlış bir biçimde düşünmeyi kastediyoruz... Stalin niçin hata yaptı? Çünkü onun birçok meseledeki öznel düşünceleri nesnel gerçeklere uymuyordu."(**Seçme Eserler**, C.V, s.359)

Stalin'in büyük çapta "hataları" olduğunu bir başka belgeden de öğreniyoruz:

"SBKP 20. Par i Kongresi, Stalin'in putlaştırılmasına son vermek, O'nun büyük çaptaki hatalarını ortaya çıkarmak ve etkilerini yok etmekte büyük azim ve cesaret gösterdi." (**Bir Kere Daha Proletarya Diktatörlüğünün Tarihsel Tecrübesi Üzerine**, Almanya Komünist Par isi/Marksist-Leninist MK'nın Teorik yayın Organı'ndan aktaran Devrimci Proletarya, s.2, s.54)

Peki Stalin'in öznelci (subjektif) hataları nelerdi? Sosyalist inşa üzerine olan "hataları"nı bir kenara bırakacak olursak başlıcaları hangileriydi?

Stalin, sömürücü sınıfların tasfiyesinden sonra da sınıf mücadelesinin **keskinleştiğini**; proletarya diktatörlüğünün sağlamlaştırılması gerektiğini söylüyordu. O, sosyalizmin inşaasında atılan her adımla sınıf mücadelesinin gittikçe sönmesi gerektiği şeklindeki revizyonist teoriyi reddetti. Mao Zedung ve şürekasına göre, bu, Stalin'in "büyük çaptaki" subjektivist hatalarından biri olmalıydı; çünkü onlara göre Stalin'in zannettiğinin aksine sınıf mücadelesi gittikçe sönmeliydi:

"Stalin'in yaptığı gibi, sosyalist demokrasinin sağlıklı gelişiminin engellenmesiyle sonuçlanan, sınıfların kaldırılmasından sonra (hangi sınıfların?) sınıf mücadelesinin keskinleştiği (sivrildiği) vurgulanmamalıydı.

SBKP, Stalin'in hatasını bu bakımdan düzeltirse tamamen haklıdır." (agy, s.44)(abç)

Kruşçev-Brejnev revizyonistleri Stalin'in "hataları"nı düzelte düzelte bugünkü noktaya geldiler. Stalin'e saldırıda onlardan geri kalmayan Mao Zedung ve diğer Çin revizyonistlerinin geldiği nokta da, herkesin malumudur.

c- Stalin'in, uzun zaman sosyalist toplumda, üretim ilişkileriyle üretici güçler arasında çelişki olmadığını savunduğu iddiası da geçersizdir. Stalin'e bir saldırıdır. Hele hele onun 1924-1936 arası yıllar için üretici güçlerle üretim ilişkileri arasında çelişki olmadığını söylemesi mümkün değildir, çünkü bu dönemde kapitalistler (özellikle kulaklar) hala vardır. Stalin, 1924-1936 dönemini değerlendirirken şöyle yazar:

"Şimdi; 1936'da ne durumdayız?

"O zaman, NEP'in birinci döneminde, NEP'in başlangıcında, kapitalizmin bir ölçüde yeniden yaşama olanağı bulması döneminde olmamıza karşın, şimdi NEP'in son döneminde, NEP'in sonunda kapitalizmin ulusal ekonominin tüm alanlarında tasfiye edilmesi döneminde bulunuyoruz."(Leninizmin Sorunları, Sol Yayınları, s.621)

Açıktır ki, kapitalizmin şu ya da bu ölçüde varlığını sürdürdüğü şartlarda, üretici güçler ile üretim ilişkileri arasında çelişkilerin olması kaçınılmazdır. Bu nedenle Stalin'in bu çelişkileri reddetmesi sözkonusu olamaz. Bırakınız kapitalizmin varlığını, hala sürdüğü şartları, Stalin, insanın insan tarafından sömürülmesinin ortadan kaldırıldığı şartlarda da, üretici güçler ile üretim ilişkileri arasında çelişkilerin varlığını kabul eder. Stalin, bu sorunu, "SSCB'de Sosyalizmin Ekonomik Soriunları'nda (1952) Mao'nun iddiasının aksine (bakınız Seçme Eserler, C.V, s.432) tereddütlü değil oldukça açık bir şekilde, tekrar ortaya koydu. O, A.İ. Notkin'in üretim ilişkileri ile üretici güçler arasındaki tam uygunluk sorununu yanlış kullanması üzerine şöyle yazar:

"...Sonra tam uygunluk sözcükleri, kesin anlamları içinde ele alınmazlar..." "...Bunları, sosyalist rejimde üretim ilişkileri, üretim güçleri arasında ve üst yapı ile ekonomik temel geri kalmaz anlamında yorumlamak olanaksızdır..."

"Böyle olunca 'tam uygunluk' sözcüklerini nasıl anlamak gerekir? Şöyle anlamak gerekir: Sosyalist rejimde olaylar, genellikle üretim ilişkileri ile üretici güçler arasında bir çatışmaya varmazlar; toplum geri kalmış üretim ilişkileri ile üretici güçlerin niteliğini zamanında uygunluğa ulaştırma olanağına sahiptir, çünkü bağrında karşı koyuşu örgütle-

yecek çökmekte olan bir sınıf yoktur. Elbette, sosyalist rejimde de üretim ilişkilerini değiştirmek gereğini anlamayan geri kalmış atalet kuvvetleri olacaktır; ancak, kuşkusuz olayları bir çatışmaya vardırmadan bunları yola getirmek mümkün olacaktır." **(Son Yazılar,** s.104)

Burada tereddütün izi var mı?

Stalin'e yöneltilen eleştirilerin birkaçına böylece değinmiş olduk. Mao'nun Stalin'e yönelttiği "eleştiriler" temelsizdir ve bunlara karşı mücadele edilmelidir.

MAO ZEDUNG VE ÇİN REVİZYONİSTLERİ, İŞBİRLİKÇİ-TEKELCİ BURJUVAZİ VE BÜYÜK TOPRAK SAHİPLERİNİN ANTİ-EMPERYALİST VE DEMOKRATİK BİR KONUMA GİREBİLECEĞİNİ SAVUNUYORLAR

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerine göre, gerek Çin'de ve gerekse dünyanın başka ülkelerinde komprador burjuvazi ve toprak ağaları anti-emperyalist bir konuma girebilir. Onların emperyalizme karşı çıkabileceklerini savunan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, yine onların işbirlikçi tekelci burjuvazinin sömürüsüne karşı, mücadele edebileceklerini, toprak devriminden yana olabileceklerini de iddia ediyorlar. Bu idealist ve anti-Marksist anlayış, doğal olarak beraberinde Marksist-Leninist devlet ve devrim öğretilerinin reddini de getirmektedir. Eğer işbirlikçi tekelci burjuvazi ve feodal toprak ağaları, kendi öz ekonomik temellerini, yani emperyalist, işbirlikçi tekelci ve feodal sömürüyü yok etmekten, bağımsız demokratik bir toplum kurulmasından yana olabilirse, o zaman işçi sınıfı ve emekçiler bu sınıflarla demokratik halk devrimini gerçekleştirmek için uzun süreli bir bağlaşma içine girebilirler. Ya da işçi sınıfı ve emekçiler işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarını şiddete dayanan bir devrimle yıkmak yerine onları "demokratik halk cumhuriyeti"nin barışçı yoldan kurulmasına "ikna edebilirler." İşçi sınıfı ve emekçi kitlelerle işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağaları arasındaki çelişmeleri antagonist olmayan çelişmeler olarak gören bu oportünist bakış açısına göre, işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağaları devrimci demokratik iktidarda yeralabilir, işçi sınıfı ve diğer emekçilerle tek bir devlet aygıtı içinde örgütlenebilir ve

anti-emperyalist demokratik halk devriminin görevlerini onlarla birlikte yerine getirmek için uğraş verebilirler. Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin, Marksizm-Leninizme taban tabana karşıt olan bu tezleri, işbirlikçi t kelci burjuvazi ve toprak ağalarını halkın saflarında y ralan güçler, emekçilerin sınıf kardeşleri olarak görmek, bu gerici ve karşı-devrimci sınıflarla proletarya ve emekçi kitleler arasındaki çelişmeleri de halk saflarındaki çelişmeler olarak algılamak anlamına gelmektedir.

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin ötedenberi savunageldikleri bu düşünceler karşı-devrimci "üç dünya teorisi"nin temel önermelerinden bazılarını içermektedirler. Bilindiği üzere, Marksizm-Leninizmin tam bir yadsınması olan "üç dünya teorisi" işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarını emperyalizme ve iki süper devlete karşı çıkma ve ülkenin bağımsızlığını savunma yeteneğinde bir sınıf olarak görmektedir. Bu teoriye göre, işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağaları, emperyalist işletmeleri millileştirebilir, ülkenin doğal kaynaklarına sahip çıkabilir, ekonomik sistemden tedricen kopabilir. Bu karşı-devrimci teori, işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarının "milli kurtuluş ve bağımsızlık mücadelesinde muazzam bir güce sahip olduklarını" onların "dünya tarihinin tekerleğini döndüren devrimci itici güçlerden biri ve sömürgeciliğe, emperyalizme ve özellikle süper devletlere karşı mücadelede temel güç" (Aktaran **Yaşasın Marksizm-Leninizm**, s.5) olduklarını ileri sürmektedir.

Gerek Marksist-Leninist teori ve gerekse dünya halklarının devrim deneyimi, işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağası sınıflarının başta proletarya olmak üzere bütün emekçilerin can düşmanı olduklarını, onların emperyalizme uşaklıktan, onunla bağlaşmaktan hiç bir zaman vazgeçemeyeceklerini, onların hiç bir zaman bağımsızlıktan ve demokrasiden yana olamayacaklarını açıkça göstermektedir. Emperyalizme karşı mücadele, onun uşakları ve bağlaşıkları olan işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarına karşı mücadeleden hiç bir şekilde koparılamaz. Demokratik halk devrimi gerek emperyalistlere ve gerekse onların ülke içindeki dayanakları olan işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarına karşı kararlı ve amansız bir mücadeleyi gerektirir.

Devam edelim. Mao Zedung'un bu konudaki anti-Marksist anlayışlarını ortaya koymak için geniş ve nisbeten uzun alıntılara başvuracağız.

Japon emperyalizminin 1931'de Çin'e saldırısından sonra

ülkede Japon emperyalizmi aleyhinde eğilimlerin güçlendiği koşullarda ÇKP, Çin'deki tüm Japon aleyhtarı güçlere birleşik cephe çağrısında bulunmuştu. Bu çağrının hedefleri arasında Amerikan ve İngiliz emperyalizminin uşağı olan işbirlikçi-tekelci burjuvazi ve toprak ağası sınıflarının örgütü gerici Guomindang da bulunuyordu. ÇKP'nin Japon aleyhtarı milli birleşik cephe önerisini kabul etmeyen Guomindang şefi Çan Kay-Şek 1936 yılında Sian'da, ÇKP ile birleşik cephe kurmaktan yana iki Guomindang generali tarafından tutuklandı. Bilindiği gibi Çan Kay-Şek bu tutukluluğu sırasında kendi örgütü içindeki eğilimleri ve Japon saldırısının Amerikan ve İngiliz emperyalistlerinin çıkarlarına zarar verici bir noktaya ulaşmasını da gözönüne alarak ÇKP ile milli birleşik cephe kurma önerisini kabul etti. Bu olayın hemen ardından Çan Kay-Şek'in yaptığı bir açıklamayı yorumlarken Mao Zedung şöyle diyordu:

"Çan Kay-Şek'in uyanmaya başladığını gösteren belirtiler, Guomindang'ın on yıldır izlediği yanlış siyasette son vermeye istekli olduğunu gösteren bir işaret sayılabilir." (**Seçme Eserler**, c.1, s.301)

O şöyle devam ediyordu:

"Eğer Çan bu olaydan (Sian olayından-bn) gerçekten ciddi bir ders çıkarma ve Guomindang'ı yeniden canlandırmak istiyorsa ve eğer inatla sürdürdüğü dış ilişkilerinde uzlaşma, yurt içinde ise iç savaş ve zulüm şeklindeki yanlış siyasetine halkın isteğine uygun olarak son vermek istiyorsa..." (agy, s.301)

"Eğer Çan, son on yıldır Guomindang'ın gerici siyasetinin yarattığı pisliği temizleyebilirse dış işlerde uzlaşma ve yurt içinde iç savaş ve zulüm şeklindeki temel hatalarını tamamen düzeltebilirse... ve milleti kurtaracak askeri ve siyasi tedbirleri gerçekten alabilirse, o zaman Komünist Partisi onu elbette destekleyecektir." (agy, s.304) Görüldüğü gibi Mao Zedung ve Çin revizyonistleri Çan Kay-Şek'in ve Guomindang'ın ve onların temsil ettiği Amerikan ve İngiliz uşağı işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarının "uyanabileceklerini", "hatalarına" son verebileceklerini emperyalistlere uşaklık ve halka zulüm şeklindeki siyasetlerini "tamamen düzeltebileceklerini" ve birer melek olup çıkabileceklerini düşünüyorlar. Onların bu oportünist anlayışları bütün teorik yazılarında ve pratik faaliyetlerinde kendini açıkça göstermektedir.

ÇKP, 12 Aralık 1936'da meydana gelen Sian olayından önce, 25 Ağustosta Guomindang'a yazdığı bir mektupta, "eğer

yanlış siyasetinizde köklü bir değişiklik yapmaz ve nefretinizi Japon emperyalistleri yerine kendi vatandaşlarınıza yöneltmeye devam ederseniz, bugünkü durumunuzu bile koruyamadığınızı göreceksiniz." (agy, s.306) demekte ve Guomindang'ın karşı-devrimci rejimi ile o sıralar Çin'in kurtarılmış alanlarında kurulmuş bulunan "Çin İşçi ve Köylü Cumhuriyeti"nin birleştirilmesi ve ülkenin tümünü kucaklayan sözde birleşik demokratik cumhuriyetin kurulmasını talep etmektedir:

"Biz bütün ülkede bir birleşik demokratik cumhuriyetin kurulmasından ve genel seçimle işbaşına getirilmiş bir meclisin toplanmasından yanayız. Ayrıca bütün Japonya'ya karşı kurtuluş kongresini ve bütün ülke içinde bir birleşik milli savunma hükümetini destekliyoruz." (agy, s.307) ÇKP'nin mektubu devamla Guomindang yöneticilerinin; "... bütün siyasi partilerin ve yurtsever grupların yurtsever önderleriyle her meslekten kişilerle ve bütün yurtsever insanlarla birlikte Dr. Sun'un devrimci davasını sürdürme sorumluluğunu kararlılıkla omuzlayacaklarını; Japon emperyalistlerini sürüp atmak ve Çin milletini boyunduruktan kurtarmak, halkın demokratik haklarını elde etmek; Çin'in milli ekonomisini geliştirmek, halkın büyük çoğunluğunun çektiği acılara son vermek ve demokratik bir meclise ve demokratik bir hükümete sahip olan Çin demokratik cumhuriyetini kurmak üzere mücadeleye atılacaklarını..."(agy, s.310) umduklarını ve bunları yaptığı taktirde Guomindang'ın kararlılıkla destekleneceğini belirtmektedirler.

İşbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarının başta işçi sınıfı gelmek üzere emekçi kitlelerle "birleşerek", sözde "birleşik demokratik cumhuriyet" oluşturmalarını, böylece Çin'i bağımsız ve demokratik bir ülke haline getirmelerini öngören bu safsatalara Mao Zedung'un yazılarının hemen hemen tümünde sık sık rastlanmaktadır. Mao Zedung'un bazı yazılarında işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarından bütünüyle karşı-devrimci sınıflar olarak devrimin yıkması gereken sınıflar olarak söz edilmesi, kendisinin Marksist-Leninist konumda olduğunu göstermez; olsa olsa onun eklektizmini kanıtlar. Gerçekten de Mao Zedung, **Çin Toplumundaki Sınıfların Tahlili** adlı yazısında işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarından söz ederken, "Bu sınıfların varlığı Çin devrimin amaçları ile hiç bir şekilde bağdaşmaz, büyük toprak ağaları sınıfı ve özellikle komprador sınıfı **her zaman** emperyalizmin safında yer alır ve **en karşı devrimci grubu** meydana getirirler." (agy, s.12)(abç) demektedir. Gene o, **Çin Devrimi ve Çin Komünist Partisi** adlı yazısında işbirlikçi tekelci burjuvazi için şöyle diyordu:

"...emperyalist ülkelerin kapitalistlerine doğrudan hizmet eden ve

onlar tarafından beslenen bir sınıftır; sayısız bağlarla köylük bölgelerdeki feodal güçlerle sıkı sıkıya bağlıdır. Bu yüzden Çin devriminin hedeflerinden biridir ve devrim tarihinde hiç bir zaman itici bir güç olmamıştır." (**Seçme Eserler,** cilt 2, s.319) Aynı yazıda toprak ağaları için de, "Bu yüzden bir sınıf olarak, toprak ağaları devrimin itici güçlerinden değil, hedeflerinden biridir." (agy, s.319)demekteydi. Ancak gerek teorik yazıları ve gerekse izledikleri siyasetler, Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin gerçek anlayışlarının yukarıda alıntılarla dile getirilen görüşlere uygun olmadığını göstermektedir. Bu teorik anlayışları ve pratikte izledikleri siyasetler, onların Marksizm-Leninizmi ve tarihsel materyalizmi kökten reddettiklerini, sınıflarla onların ideolojisi, sınıfların ekonomik temeli ile onların siyaseti arasındaki kopmaz bağı, neden-sonuç ilişkisini hiç bir zaman kavramamış olduklarını göstermektedir.

Devam edelim. Ağustos 1935'te yayınladığı bir bildiride ÇKP, Japon emperyalist saldırısına karşı birlik çağrısında bulunuyor ve şöyle diyordu:

"Siyasi partilerin geçmişteki ve bugünkü görüş ve çıkar ayrılıkları ne olursa olsun, hepimiz 'evde çatışan kardeşler dışardan gelen saldırıya karşı birleşirler' sözünü kavramaya başlamalı..." (**Seçme Eserler**, cilt 1, s.326) Bildiri şöyle devam ediyordu: "Japonya'yla savaşmak isteyen bütün birliklerden Japonya'ya karşı **birleşik ordu kurulmalıdır.** Bu ordunun milli savunma hükümeti önderliğinde **tek bir genel karargahı olmalıdır**...Kızıl ordu, bu birleşik orduya kayıtsız-şartsız katılanların en önünde olacaktır..." (agy, s.327)(abç)

İşbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağası sınıflarını, işçi sınıfının ve emekçilerin amansız ve uzlaşmaz düşmanı olarak değil, yalnızca bazı "önemsiz" çıkar ve görüş ayrılıkları ile arası açılmış "kardeş"leri olarak gören bu anlayış sahiplerinin Leninist devlet öğretisini reddederek "birleşik ordu", "birleşik hükümet" ve "birleşik devlet"in kurulmasını savunmalarında aslında şaşılacak bir şey yoktur. Guomindang gericilerinin karşı-devrimci beyaz ordusu ile ÇKP'nin yönetimindeki Kızıl Ordu'nun birleştirilerek bir "birleşik ordu"nun, işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarının feodal-faşist diktatörlüğü ile Çin İşçi ve Köylü Cumhuriyeti'nin birleştirilerek bir "birleşik devlet" oluşturulması yolundaki görüşler, Kruşçev revizyonistlerinin 1961'de, SBKP'nin 22. Kongresi'nde ortaya attıkları "bütün halkın devleti" revizyonist tezinden farksızdır. Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin Kruşçev'in "bütün halkın devleti" re-

vizyonist tezini eleştirirken yazdıklan aynen kendi revizyonist tezleri için de geçerlidir:

"Her devlet belli bir sınıfın diktatörlüğüdür. Devlet var olduğu sürece, sınıfların üzerinde durması ya da bütün halka ait olması olanaksızdır. "**(Kruşçev'in Sahte Komünizmi ve Tüm Dünyaya Verdiği Tarihsel Dersler,** s.50)

Her devletin mutlaka bir sınıfın diktatörlüğü olduğu yolundaki Marksist-Leninist teze karşı burjuvazi, sömürücü sınıflar ve onların oportünist ve revizyonist uzantıları, devletin sınıfsal karakterini yadsır, onun bütün halka ya da bütün ulusa ait olduğunu, sınıflarüstü ya da sınıflardışı bir karaktere sahip olduğunu ileri sürerler. Onların bunu ileri sürerken güttükleri amaç, sömürüye dayalı sınıflı toplumlarda ezen ve sömürücü egemen sınıflarla, ezilen ve sömürülen sınıf (ya da sınıflar) arasındaki uzlaşmaz karşıtlığı gözlerden gizlemek; sınıfsal barış, sınıfsal uyum ve sınıfsal işbirliği teorilerini yayarak ezilen ve sömürülen sınıfların devrimci sınıf mücadelesini baltalamaktır. İşte Mao Zedung, komprador-feodal egemen sınıflarla emekçi kitleleri 'evde çatışan kardeşler' olarak nitelerken burjuvazinin ve tüm sömürücü sınıfların, her renkten oportünist ve revizyonistlerle, sosyal demokratların, reformistlerin ve sosyal-şovenlerin karşı-devrimci ve anti-Marksist tezlerini yeniden öne sürmekten başka bir şey yapmamaktadır.

Devam edelim. Kızıl Ordu'nun 5 Mayıs 1936'da Nanking'deki Guomindang hükümetine gönderdiği bir telgrafta şöyle deniyordu:

"Kızıl Ordu Devrimci Askeri Komisyonu bu telgrafla, Nanking hükümetine, ülkemizin ve halkımızın yokolma tehdidi ile karşı karşıya bulunduğu bu can alıcı anda, **geçmişteki hataları düzeltmek için** kararlı bir çaba göstererek bütün ülkede iç savaşı sona erdirmesini, **evde kavga eden kardeşler anlayışı içinde** dışardan gelecek saldırılara karşı güçbirliği yapmasını önerir. Bu, millet, ülke ve kendi çıkarımız açısından çok iyi bir şey olacaktır. Ancak sağduyu ile davranmamakta ısrar eder, **hain ve işbirlikçi olmayı tercih ederseniz,** iktidarınız eninde sonunda mutlaka çökecek, bütün ülke sizi lanetleyecektir." **(Seçme Eserler,** cilt 1, s.331)(abç)

Burada Mao Zedung'un idealist, öznelci ve iradeci anlayışları yeniden sergilenmektedir. İşbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağası sınıflarının geçmişteki hatalarını düzeltmeleri istenmekte, onların evde kavga eden kardeşler anlayışı içinde emekçi kitlelerle güç birliği yapması talep edilmekte, "hain ve işbirlikçi olmamaları"

salık verilmektedir. Marksizm-Leninizmi, diyalektik ve tarihsel materyalizmi ve toplumun nesnel gelişme yasalarını reddeden Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin bakış açısından yaklaşıldığında gerici egemen sınıfların proletaryaya ve diğer emekçilere uyguladığı sömürü ve zulüm siyaseti bir "hata" olarak adlandırılabilir ve bu "hata"nın düzeltilmesi talep edilebilir. Gene bu bakış açısından hareket edildiğinde, işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarının hain ve işbirlikçi olmaları, bu sınıfların üretim ilişkileri sistemi içinde işgal ettikleri yerle açıklanan nesnel bir olgu olarak değil, bu sınıfların ya da onun yöneticilerinin öznel istek ve çabalarına bağlı iradi bir şey olarak görülebilir. Bütün bunların ütopyacı sosyalistlerin, Dühring'in ya da Mihaylovski'nin "sistemleri" ya da öznel toplumbilimleri içinde bir yeri olabilir ama Marksizm-Leninizmde böylesi bilim-dışı zırvalara ve safsatalara yer olmadığı açıktır. Bu oportünist tezlerden hareketle Mao Zedung ve Çin revizyonistleri bütün sınıfların birleşerek kuracakları sözde "birleşik demokratik cumhuriyet"in ya da milli savunma hükümetinin her türlü antidemokratik uygulamaları ve kısıtlamaları kaldıracağını, siyasal mahkumları serbest bırakacağını, ÇKP'ye ve diğer yurtsever demokratik örgütlere legal örgütlenme hakkı tanıyacağını, halkın geçim şartlarını düzelteceğini, halk kitlelerine kararlılıkla dayanabileceğini, Japon emperyalistlerine ve Japon taraftarı ögelere karşı kesin tavır alacağını, demokratik merkeziyetçi bir yönetim sistemi uygulayabileceğini, Sovyetler Birliği ile sıkı bir bağlaşma kurabileceğini vb. hayal etmektedirler. Öyle ki, onlar Çin'deki anti-emperyalist demokratik halk devriminin özü ve esas içeriği olan toprak devriminin bile "büyük toprak ağalarının ve büyük burjuvazinin diktatörlüğü altında feodal, faşist, halk düşmanı bir devlet sistemi" (Seçme Eserler, cilt 3, s.250) olarak niteledikleri Guomindang rejiminin birleşik demokratik cumhuriyette barışçı dönüşümü süreci içinde yasal yoldan çözülebileceğini ileri sürmektedirler.

"Ülke içindeki silahlı çatışmaya son vermek için Komünist Partisi toprak ağalarının toprağına zorla el koymak siyasetini terk etmeye isteklidir ve toprak meselesi"ni, yeni demokratik cumhuriyetin inşaası sırasında yasal yoldan ve diğer uygun yollardan çözmeye hazırdır." (Seçme Eserler, cilt.1, s.321)(abç)

Eğer anti-emperyalist demokratik devrimin en önemli görev ve bileşenlerinden birisi olan toprak devrimi barışçı yoldan gerçekleştirilebiliyor, toprak sorunu "yasal yoldan ve diğer uygun yollar-

dan" çözülebiliyorsa, anti-emperyalist demokratik devrimin diğer önemli görevleri -emperyalist boyunduruğun kırılması ve işbirlikçi tekelci burjuvazinin sömürüsünün tasfiyesi- neden barışçı yoldan gerçekleştirilmesin, "yasal yoldan ve diğer uygun yollardan" çözülmesin? Eğer durum böyle ise devrime, silahlı mücadeleye, halkın örgütlenmesine ve bir Komünist Partisine ne gerek var? Mantıksal sonucuna vardırıldığında devrimin tamamen tasfiyesine yol açacak olan bu görüşler karşı-devrimci "üç dünya teorisi"nin köklerinin çok derinlerde yattığını göstermektedir.

Mao Zedung başka bir yazısında, söz konusu "milli savunma hükümeti"nin Japonya'ya karşı direnmek ve milleti kurtarmak için **devrimci siyasetler..." (Seçme Eserler,** cilt 2, s.23)(abç)izleyeceğini belirtmekte ve şöyle devam etmektedir:

"Hükümet (Guomindang Hükümeti-bn)**halkla birleşmeli, Dr. Sun Yat-Sen'in devrimci ruhunu tamamen canlandırmalı,** yukarıdaki **On Maddelik Program** uygulanmalı ve kesin zafer için çaba harcanmalıdır." (agy, **s.24)(abç)**

Lenin, **Çin'de Demokrasi ve Narodizm** adlı yazısında 'militan ve içten bir demokrat' olarak nitelediği Sun Yat-Sen'in programı için, "Çalışan ve sömürülen halka duyulan içten yakınlığı, halkın gücünün ve davasının haklılığına duyulan inancı dile getiriyor." **(Doğuda Ulusal Kurtuluş Hareketleri,** s.65-66) diyordu.

Mao Zedung yukarıdan beri sergilediğimiz "bulunmaz" düşüncelerini burada da yinelemekte, halkla birleşmeyi önerdiği Guomindang gericilerini Sun Yat-Sen'in devrimci mirasını benimsemeye, yani 'militan ve içten demokratlar' olmaya çağırmaktadır. Mao Zedung Kasım 1956'da yazdığı bir yazıda ise Dr. Sun Yat-Sen'den "büyük devrimci öncümüz" diye söz ediyor; şöyle diyordu:

"Bir avuç gerici dışında, bugün bütün Çin halkı Dr. Sun Yat-Sen'in kendisini adadığı devrimci davanın ardıllarıdır." **(Seçme Eserler,** cilt 5, s.376)

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin pragmatist ve oportünist siyaseti en gerici ögelerle sözde "komünistler" arasında bir manevi köprü kurmakta bu güçlerin hepsini Dr. Sun Yat-Sen'in devrimci davasının ardılları ve mirasçıları yapmaktadır. Bütün bu kardeşlerin 'evde çatışma çıkarmadan' Dr. Sun Yat-Sen'in devrimci mirasına sahip çıkmaları ise Mao Zedung'un sınıfsal sınırları bütünüyle ortadan kaldıran bir sınıftan ötekine geçişi bütünüyle özgür kılan oportünist düşünceleri sayesinde mümkün olmaktadır. Ger-

çekte komünistler, "büyük devrimci öncü"leri olarak görmeksizin - onların büyük devrimci öncüleri uluslararası proletaryanın önder ve öğretmenleri olan Marks, Engels, Lenin ve Stalin'dir- Dr. Sun Yat-Sen gibi devrimci demokratların mücadele ve düşünlerinin olumlu yanına sahip çıkarlar. Ama faşistler, halk düşmanları ve karşı-devrimci sınıflar hiç bir zaman geçmişin devrimci ve ilerici mirasına sahip çıkamaz, geçmişin devrimci ruhunu canlandıramazlar. Onlar bu tür girişimlerde bulunsalar bile, bu ancak halkı aldatmak ve onun gözlerini boyamak için girişilmiş bir sahtekarlık olacaktır. Tıpkı Fransız faşistlerinin Jan Dark'a Alman faşistlerinin devrimci köylü ayaklanmalarına ve Bulgar faşistlerinin Vasil Levski ve Stefan Karaca gibi ulusal kahramanlara sahip çıkmaları gibi.

Devam edelim. Sınıflar arasındaki sınırları ortadan kaldıran ve sahte diyalektiğinin yardımıyla herşeyi birbirine ve kendi karşıtına dönüştürebilen Mao Zedung, Guomindang'ın karşı-devrimci Beyaz Ordusu'nun, Kızıl Ordu'nun, bir işçi-köylü ordusunun özelliklerini kazanabileceğini savunmakta ve işbirlikçi tekelci ve feodal egemen sınıflara bu konuda tavsiyelerde bulunmaktadır. O şöyle diyordu:

"(Kızıl Ordu'nun -bn) siyasi, askeri ve örgütsel meziyetleri bütün ülkedeki dost ordular tarafından benimsenmeye değer. Kızıl Ordu başlangıçta bugünkü Kızıl Ordu değildi; o da birçok reformlardan geçti. Bunların başlıcaları ordu içindeki feodal uygulamaların terkedilmesi, subaylarla askerler arasında ve orduyla halk arasında birlik ilkesinin uygulanmasıydı. **Bütün ülkelerdeki dost ordular bu tecrübeden yararlanabilirler." (Seçme Eserler,** cilt 2, s.38)(abç)

Uzun Süreli Savaş Üzerine adlı yazısında Mao Zedung, bu oportünist görüşlerini yineliyor ve Guomindang'ın Beyaz Ordu'sunun bir halk ordusunun özelliklerini kazanabileceğini ve kazanması gerektiğini belirtiyordu.

"Esas olarak feodal bir uygulama olan dayağı ve zorbalığı kaldırarak ve subaylarla erlerin iyi ve kötü günleri paylaşmasını sağlayarak orduda doğru bir demokrasi uygulanmalıdır." (agy, s.186) Böylece gerici Guomindang hükümeti gibi onun halk düşmanı ve kan içici Beyaz Ordu'su da halkla bütünleşecekti (!)

"Halkın orduyu, kendi ordusu olarak görmesi için, ordu halkla bütünleşmelidir. Böyle bir ordu yenilmez ve Japonya gibi emperyalist bir güç ona rakip olamaz." (agy, s.187)

İşbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarının feodal-faşist

diktatörlüğü olan Guomindang rejiminin temel dayanağı ve esas ögesi olan gerici ordunun, bir Kızıl Ordu'nun, bir işçi-köylü ordusunun meziyetlerini kazanabileceği, dayağı ve zorbalığı kaldırabileceği, demokrasi uygulayabiyeceği, halkla bütünleşebileceği vb. ve bir Kızıl Ordu'ya dönüşebileceği gibisinden tezler, Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin Marksizm-Leninizmden ne denli uzak olduklarını göstermeye yeterlidir.Eğer, faşist diktatörlüğün bir bileşeni, hatta en önemli bileşeni olan Beyaz Ordu, Kızıl Ordu'ya dönüşebiliyorsa, o zaman faşist diktatörlük de kendi karşıtına demokratik halk diktatörlüğüne ya da proletarya diktatörlüğüne dönüşebilir. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri bunun da mümkün olduğunu savunmakta ve Çin'de böyle bir sürecin gerçekleşmesi için çaba göstermektedirler. Bütün sınıfların, bütün siyasal partilerin ve bütün orduların "birleşmesi" sonucunda kurulması öngörülen "birleşik demokratik cumhuriyet"ya da "milli savunma hükümeti" denen şey işte budur; böylece "büyük toprak ağalarının ve büyük burjuvazinin diktatörlüğü altında feodal, faşist, halk düşmanı bir devlet sistemi" (Seçme Eserler, cilt 3, s.250) diye tanımlanan Guomindang rejimi barışçıl yoldan, işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalar ikna edilerek demokratik halk diktatörlüğüne dönüştürülecektir (!) Mao Zedung, tek partili faşist diktatörlüğün sözde demokratik cumhuriyete dönüşümünde bir milli meclisin toplanmasına çok önem veriyordu.

"Bir milli meclise niçin bu kadar önem veriyoruz? Milli meclise, hayatın bütün alanlarını etkileyebilecek bir şey olduğu için, gerici diktatörlükten demokrasiye giden bir köprü olduğu için, milli savunma ile ilişkili olduğu için ve yasal bir kurum olduğu için önem veriyoruz." (Seçme Eserler, cilt 1, s.342)

Lenin, bütün sorunların çözümünü parlamentoda gören oportünist görüşleri eleştirirken, Rusya'da parlamento olmamasının oportünistlerin "parlamenter avanaklık"ına engel olmadığını söylemişti. Lenin'in bu gözlemi Mao Zedung ve Çin revizyonistleri için de geçerli değil midir? Çin'deki Kızıl Ordu'ya gelince, bu ordu, Beyaz Ordu'nun barışçıl dönüşümü yoluyla değil, işçilerin, köylülerin ve askerleri devrimci mücadelesi içinde oluşmuştur. Guomindang'ın ÇKP ile bağlaşma kurduğu Kuzey Seferi ve Birinci Büyük Devrim (1924-1927) döneminde ÇKP üyeleri, Milli Devrimci Ordu'nun çeşitli kademelerinde komutan, siyasal komiser vb. olarak görev almışlar ve Guomindang'ın içindeki diğer yurtsever-

demokrat ögelerle birlikte Milli Devrimci Ordu'nun bazı birliklerini demokratik ve anti-emperyalist bir ruhla eğitmişlerdi. Guomindang sağ kanadının emperyalistlerle ve onların Çin'deki uşaklarıyla bir blok kurmasını simgeleyen 1927'deki karşı-devrimci darbeden sonra işçiler, köylüler ve askerler Guomindang gericilerinin ve emperyalistlerin, tüm devrimci güçleri yok etme siyasetine karşı direndiler ve çeşitli ayaklanmalar düzenlediler. İşte Çin Kızıl Ordu'su bu mücadele süreci içinde, Milli Devrimci Ordu'nun ÇKP üyeleri ve diğer yurtsever-demokrat ögeler tarafından yönetilen ve eğitilen kesimlerinin, Guomindang gericilerine karşı silahlı direnişe geçen işçiler ve köylülerle birleşmesi sonucunda doğdu. Dolayısıyla bundan Guomindang'ın karşı-devrimci Beyaz Ordu'sunun bir halk ordusuna, bir Kızıl Ordu'ya dönüşmesinin mümkün olduğu sonucunu çıkarmak kesinlikle olanak dışıdır. Komünistlerin ve yurtsever demokratların Guomindang faşist rejimine ve onun beyaz ordusuna karşı almaları gereken tavır, onları acımasızca ezmek, parçalamak ve yok etmek olmalıydı. Komünist Enternasyonal 1928'de bu konuda şunları belirtiyordu:

"Çan Kay-Şek'in darbesinden sonra Güney Milli Ordusu pratikte emperyalist hedeflere hizmet eden bir orduya dönüşmüştür... Emperyalist ordularla ilgili olarak, ancak yenilgi programı, yani içten parçalama programı uygulayabiliriz. Özel subay birimlerinin veya burjuva sınıfının askeri örgütlerinin bulunduğu durumlarda, onları tecrit ve tasfiye etmek için çalışılmalı, yani emperyalist ülkelerde uygulanması gereken program burada da uygulanmalıdır." (**Emperyalist Savaşa Karşı Mücadele ve Görevlerimiz**, s.61) Gerici Guomindang rejiminin beyaz ordusuna karşı Çin revizyonistlerinin takındığı tavırla, Komünist Enternasyonal'in önerdiği çizginin taban tabana karşıt oldukları açıktır.

Mao Zedung ve Çin revizyonistleri birçok yerde anti-emperyalist ve demokratik devrimde belirleyici gücün işçiler ve köylüler olduğunu ve bu devrimin ancak ÇKP'nin önderliği altında zafere ulaşabileceğini söylemektedirler. Ama dikkatli bir inceleme, onların Japon aleyhtarı Milli Birleşik Cephe'de esas ve önder rolü Guomindang'a verdiklerini, onun Japon emperyalizmine karşı mücadelesinin boyutlarını çok abarttıklarını, Guomindang olmaksızın Japon emperyalizmine karşı mücadele edilemeyeceğini düşündüklerini göstermektedir. Örneğin, Ağustos 1937'de Mao Zedung şöyle diyordu:

"Bundan böyle görev: Direnme Savaşı'nda zafer için milletin

bütün güçlerini seferber etmektir ve Guomindang'ın siyasetinde tam ve esaslı bir değişiklik bunun gerçekleştirilmesine anahtar teşkil eder. (Seçme Eserler, cilt 2, s.20)(abç) O, ÇKP'nin Ağustos 1937'de Guomindang'a önerdiği **On Maddelik Program**'dan söz ederken şunları belirtiyordu:

"**Guomindang'ın rızası olmaksızın, bu programı bütün ülkede uygulamak imkansızdır,** çünkü Guomindang hala Çin'deki en büyük partidir ve iktidar partisidir." (agy s.36)(abç)

Mao Zedung'un Ekim 1938'de **ÇKP Merkez Komitesi'nin 6. Birleşik Oturumu**'na verdiği raporda ise, Guomindang'ın sözde "anti-emperyalist ve devrimci" niteliği daha da net bir biçimde vurgulanıyor ve onun Japon aleyhtarı Milli Birleşik Cephe'nin önderi ve esas gücü olduğu görüşü daha pervasız bir biçimde savunuluyordu:

"**Guomindang olmaksızın, direniş savaşını yapmak ve sürdürmek düşünülemezdi.** Şanlı tarihi içinde Guomindang, Ching'in devrilmesinde, cumhuriyetin kurulmasında, Yuan Shih-Kai'ya karşı koymada, Rusya'yla, Komünist Parti'siyle ve işçilerle-köylülerle birleşmeye ilişkin Üç Politika'nın kurulmasında ve 1926-1927 büyük devriminde başlıca rolü oynamıştır. **Bugün o birkez daha anti-Japon savaşına öncülük ediyor.** O, Üç Halk İlkesi'nin tarihsel mirasını kullanabilme yeteneğine sahip bulunmaktadır; Birbiri ardı sıra **Sun Yat-Sen ve Çan Kay-Şek gibi iki büyük önder yetiştirdi.** Ve çok sayıda sadık ve yurtsever, etkin üyeleri vardır.

"Anti-Japon savaşı sürdürmede ve anti-Japon birleşik cepheyi örgütlemede, Guomindang önder ve ana direk konumundadır... Bu, yalnızca direniş savaşı ve birleşik cepheyi sonuna dek desteklemiş olması halinde bile, Guomindang'ın parlak bir geleceği olduğunu göstermeye yeter..."(**Teorik ve Siyasal Düşünceler, s.69**)(abç)

Bu alıntılar Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağaları hakkındaki oportünist hayallerini yinelediklerini göstermekten öte onların, anti-emperyalist demokratik devrimin önderliğini bu karşı-devrimci sınıflara bırakma eğiliminde olduklarını ortaya koymaktadır. **Uzun Süreli Savaş Üzerine** adlı yazıda Mao Zedung şöyle diyordu:

"Bizim ülkemizde **halk ve hükümet, komünist partisi ve Guomindang** saldırıya karşı milli devrimci savaşta haklılık bayrağını yükseltmiştir. (**Seçme Eserler**, cilt 2, s.148)(abç) Gene aynı yazıda şunlar söyleniyor:

"Japonya'ya karşı savaş, **bütün millet tarafından** yürütülen devrimci bir savaştır ve zafer, savaşın siyasi hedefi olan Japon emperyalizmini kovmak ve özgürlüğün ve eşitliğin hüküm sürdüğü yeni bir Çin inşa etmek hedefinden ayrılamaz." (agy, s.151)(abç)

Bu pasajlar yukarıda eleştirdiğimiz hatalı anlayışı yinelemekte, Çin halkının bağımsızlık ve demokrasi özlemlerinin gerçekleştiricileri arasına işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağası sınıflarını da yerleştirmektedir. Ayrıca burada, Çin halkının Japon emperyalistleri dışında İngiltere, ABD gibi diğer emperyalist devletlerin de baskı ve sömürüsü altında olduğunu gözardı eden bir anlayış vardır. Çin halkının bağımsızlık ve demokrasiye kavuşması için yalnızca Japon emperyalistlerini ve onların uşaklarını ezmek ve mülksüzleştirmek hiç bir şekilde yeterli değildir; diğer emperyalistleri ve onların uşakları ve bağlaşıklarını da devirmek ve mülkten tecrit etmek gereklidir. Bu hatalı anlayış Mao Zedung'un pek çok konuşma ve yazısında dile gelmektedir. Örneğin, Japon emperyalizminin Çin'den kovuluşunun öngününde, Nisan 1945'te Mao Zedung,

"Bizim biricik görevimiz Japon saldırganlarını yenmek; aydınlık yeni bir Çin, bağımsız, hür, demokratik, birleşmiş, müreffeh ve güçlü bir Çin inşa etmek için Partimizin önderliğinde mücadele etmek üzere kitleleri seferber etmektir." (Seçme Eserler, cilt 3, s.220) diyor ve Japon saldırganlarının yenilmesiyle bağımsız ve demokratik yeni bir Çin'in kurulacağı hatalı görüşünü yineliyordu. Bu anlayışın temeli, Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin taktiğe ilişkin oportünist görüşleridir. Mao Zedung bu görüşlerini şöyle açıklıyordu:

"Bizim taktiğimize tek bir ilke yol gösterir;çelişmelerden yararlanmak, çoğunluğu kazanmak, azınlığa karşı çıkmak ve düşmanlarımızı teker teker ezmek."(Seçme Eserler, cilt 2, s.450)Gene o bu görüşünü şöyle yineliyordu:

"Savaşta çarpışmalara birer birer girilir ve düşman kuvvetleri birer birer yok edilir. Fabrikalar birer birer yapılır. Köylüler toprağı ancak dönüm dönüm sürebilirler... yemeye başlayınca lokma lokma yeriz." (Seçme Sözler, s.73-74)

Bu görüş, Mao Zedung ve Çin revizyonistlerini düşmanı, baş düşmandan ibaret görmeye ve baş düşman dışındaki tüm güçleri dost olarak kabul etmeye ve onlarla bağlaşmaya götürmüştür. Anti-emperyalist demokratik devrim aşamasında emperyalistlerin, işbirlikçi tekelci burjuvazinin ve toprak ağalarının, sosyalist devrim döneminde ise burjuvazinin ve sömürücü sınıfların tümünü düşman olarak görmeyen Mao Z ung ve Çin revizyonistleri, birincisinde bazen Japon empe alistlerini, bazen Çan Kay-Şek kliğini, ikincisinde ise burjuvazinin % 2'sini oluşturduklarını söyledikleri "sağcı-

ları" düşman olarak görüyorlardı. **Herşeyin** ikiye bölüneceği ve gene **herşeyin** kendi karşıtına dönüşeceği sahte diyalektiğinden hareket eden Mao Zedung, anti-emperyalist demokratik devrim aşamasında Japon uşaklarının ve sosyalist devrim aşamasında sağcıların da ayrışacağı ve dönüşeceğini savunuyorlardı. Aşağıdaki pasaj tipiktir:

"**Hainler ve Japon taraftarı unsurlar arasında bile ikili karaktere sahip kimseler vardır.** Bizim onlara karşı aynı şekilde ikili bir devrimci siyaset izlememiz gerekir. Böyleleri Japon taraftarları oldukları sürece siyasetimiz onlarla mücadle etmek ve onları tecrit etmektir. Fakat yalpaladıkları sürece siyasetimiz, böylelerini kendimize yakınlaştırma ve onları kazanmaktır."(**Seçme Eserler**, cilt 2, s.449)(abç)

Japon emperyalizminin kovulmasından sonra "özgürlüğün ve eşitliğin" hüküm sürdüğü yeni bir Çin'in kurulacağı iddiasını ele alalım. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, küçük burjuva görüşleri yüzünden, sınıfların ve sınıf mücadelesinin var olduğu koşullarda özgürlük ve eşitlikten söz edilemeyeceğini kavrayamıyorlar. Özgürlük ve eşitlik ancak sınıfsız toplumda, komünizmde mümkün olacaktır. Sınıflı toplumlarda ya devrimci sınıfın karşı-devrimci sınıf (ya da sınıflar) üzerinde, ya da karşı-devrimci sınıfın devrimci sınıf (ya da sınıflar) üzerinde diktatörlüğü vardır. Her iki durumda da özgürlükten değil, diktatörlükten söz edilebilir ancak. Lenin şöyle diyor:

"Ancak komünist toplumda, kapitalistlerin direnişi tümüyle kırıldığı zaman... **ancak o zaman**, 'devlet var olmaktan çıkar' ve 'özgürlükten söz etme olanağı doğar!" (**Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü**, s.104)

Bütün sınıflı toplumlarda, egemen sınıfın diğer sınıfları zor ve şiddet kullanarak bastırması nedeniyle eşitlikten ya da özgürlükten söz edilemez. Burjuva diktatörlüğü ya da burjuva demokrasisi, bir avuç sömürücü ve burjuvaya özgürlük ve demokrasi tanırken, halkın büyük çoğunluğuna baskı ve şiddet uygular; tersine demokratik halk diktatörlüğü ya da proleter diktatörlüğü bir avuç sömürücü ve burjuva üzerinde baskı ve şiddet uygularken geniş emekçi kitlelere demokrasi ve özgürlük tanır. ncak, sınıfların ortadan kalktığı ve dolayısıyla herhangi bir devlet aygıtına gerek duyulmadığı koşullar altındadır ki, demokrasi tam hale gelir ve yok olmaya yüz tutar. Engels'in dediği gibi:

"... özgürlükten söz etme olanağı doğar doğmaz, devlet devlet ola-

rak var olmaktan çıkar." (Aktaran, agy, s.104)

Benzeri şeyler eşitlik kavramı için de geçerlidir. Meta ekonomisi sisteminde, kapitalist toplum koşullarında, sermayenin, üretim araçlarının ve tüm zenginliklerin bir avuç burjuva ve sömürücünün elinde bulunduğu koşullarda eşitlikten söz etmek gülünçtür ve Marksizm-Leninizmin zerrece kavranmadığının bir belirtisidir. Lenin bu konuda şunları söylüyordu:

"Burjuva rejim (yani toprak ve üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin henüz varlığını sürdürdüğü rejim) ve burjuva demokrasisi dönemindeki "özgürlük ve eşitlik", biçimsel olarak kalırlar; bunlar gerçekte (biçimsel olarak özgür, biçimsel olarak eşit haklara sahip) işçilerin **ücretli köleliği ve sermayenin mutlak iktidarı**, emeğin sermaye tarafından ezilmesi anlamına gelir." (agy, s.192)

Bütün burjuva rejimlerinde özgürlük ve eşitliğin "emtia sahiplerinin ve sermayenin özgürlük ve eşitliği" olduğunu belirten Lenin, gerçek eşitliğe ancak komünist toplumda ulaşılabileceğini belirtir. Sömürüye dayanan sınıflı toplumlarda sömürücülerle sömürülenler arasında , ezenlerle ezilenler arasında eşitlik olamayacağını belirtirken, sömürüyü ortadan kaldıran sosyalizmin henüz eşitsizliği ortadan kaldırmamış olduğunu kavramak gerekir. Ürünlerin "herkesten yeteneğine göre, herkese emeğine göre" ilkesine göre bölüşüldüğü sosyalizmde (yani komünizmin ilk evresinde) burjuva hukuku devam eder. Lenin'in dediği gibi:

"Her hukuk, farklı insanlara, tek bir kuralın uygulanmasına dayanır. Bundan ötürü "eşit hak" aslında eşitliğe bir saldırı, bir adaletsizlik demektir." (**Devlet ve İhtilal**, s.102)

Bedensel güç, yetenek, zeka ve sahip olunan çocuk sayısı vb. açısından eşit olmayan bireylere eşit hak tanımak, yani onlara sosyal üründen "emeğine göre" pay vermek, fiiliyatta var olan eşitsizliği tanımak, ona boyun eğmek anlamına gelir. Gerçek eşitliğin sağlanması için hakkın eşit değil, (bedensel güç, yetenek, zeka vb. yönünden) elverişsiz durumda bulunan bireylerin lehine eşitsiz olması gerekir. Bu ise ancak, "herkesten yeteneğine göre, herkese gereksinimine göre" bölüşüm ilkesinin uygulandığı sınıfsız toplumda, yani komünist toplumun üst evresinde gerçekleşebilir. Bütün bu nedenlerden dolayı, Japon emperyalizminin kovulmasıyla özgürlük ve eşitliğin hüküm sürdüğü bir Çin kurulacağını düşleyen Mao Zedung, bunu söylemekle bir yandan kendi bilgisizliğini kanıt amakta, bir yandan da sosyalist ve komünist bir perspektife sahip olma-

dığını ortaya koymaktadır. **Yeni Demokrasi Üzerine** adlı ünlü makalesinde Mao Zedung, Çin'de gereksinim duyulan devletin, "bütün devrimci sınıfların, karşı-devrimcilerle hainler üzerindeki diktatörlüğü" (**Seçme Eserler**, cilt 2, s.353) o duğunu belirtiyor ve Guomindang'ın I. Milli Kongresi'nin , devletin bir azınlığın özel malı değil, bütün halkın malı olması gerektiğini belirten açıklamasına değinerek şunları söylüyordu:

"Guomindang 16 yıldır bu açıklamayı ihlal etmiş ve dolaysıyla şu an içinde bulunduğumuz vahim milli buhranı yaratmıştır. Bu çok büyük bir hatadır ve Guomindang'ın Japonya'ya karşı savaşın pislikleri arındıran alevleri içerisinde bu hatayı düzelteceğini ummaktayız." (agy, s.353)

Guomindang'ın bu "hata"yı düzeltmesi ve ÇKP ile diğer Japon aleyhtarı parti ve örgütlerle tek bir devlet çatısı altında birleşmesiyle (!) mümkün olabilirdi. Mao Zedung'a göre böylesi bir rejim, bütün devrimci sınıfların karşı-devrimcilerle hainler üzerindeki diktatörlüğü, yani demokratik halk diktatörlüğü olacaktır. O, ÇKP'nin amaçlarından kuşku duyulmaması için Guomindang'a ve diğer partilere güvence vermeyi de ihmal etmiyordu:

"Biz, Komünist Partisi'nin ya da herhangi başka bir partinin tek parti diktatörlüğünden yana değiliz. Biz, **bütün siyasi parti ve grupların, her kesiminden halkın ve bütün silahlı kuvvetlerin ortak diktatörlüğünden**, yani birleşik cephenin siyasi iktidarından yanayız." (agy, s.444)(abç)

İşbir ikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağası sınıflarını ve onların faşist partisi Guomindang'ı "devrimci" olarak gören bu onlayışlar, Mao Zedung ve Çin revizyonistleri tarafından daha sonraları geliştirilen karşı-devrimci "üç dünya teorisi"nin temellerini tümüyle içermektedir. Mao Zedung, "iflah olmazlar", ya da Japonya'ya karşı milli birleşik cephenin iflah olmaz kesimi diye adlandırdığı Amerikan ve İngiliz uşağı büyük burjuvazi ve büyük toprak ağalarının yeterince dürtüldükleri, teşvik edildikleri ve düzeltildikleri takdirde yeni demokratik anayasal yönetim diye de tanımladığı demokratik halk diktatörlüğünü kabul edeceklerini belirtiyor ve şöyle diyordu:

"Ancak onlar ebediyen iflah olmazlar olarak kalmazlar. Bu yüzden de hala oldukça ümitliyiz. Dünyadaki iflah olmazlar, bugün olduğu gibi yarın da , hatta yarından sonra da iflah olmayabilirler; ama asla ebediyen değil. Sonunda onlar da değişmek zorundadırlar... Ve sonunda değişirler; köpek boku gibi pis, iğrenç bir şey olurlar. Bazıları ise iyiye doğru giderler; bu da bizim onlarla tekrar mücadele etmemiz sayesinde olur. Bunlar hatalarını kavrar ve iyiye doğru bir gelişme gösterirler. Kısacası

iflah olmazlar eninde sonunda değişirler." (agy, s.417-418) Ve şöyle devam ediyordu: "Gerçekten de tasfiye edilmekten kurtulabilmeleri için, iflah olmazların önündeki tek çıkar yol ilerlemektir." (agy, s.418)

İşbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarının "hain ve işbirlikçi olmayı yeğlemeleri"ni ist yen ve onlara öğütlerde bulunan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri toplumsal sorunlara iradeci ve öznelci yaklaşımlarını, Japon emperyalizminin Çin'den kovulduğu koşullarda, Guomindang gericilerine karşı verilen iç savaş döneminde de sergiliyorlar ve toprak ağalarının, kendi yönetimleri olan Guomindang faşist diktatörlüğünü desteklememeleri için bazı siyaset ve taktikler saptıyorlardı:

"Toprak ağalarının Guomindang'a yardım etmemeleri için onlara geçim olanağı sağlamanın köylülerin ve bütün halkın yararına olduğuna kitleleri ancak o zaman ikna edebilir ve onların bunu anlamasını sağlayabiliriz."(Seçme Eserler, cilt 4, s.79)

Mao Zedung'un ve ÇKP'nin bu oportünist siyasetlerinin ve anti-Marksist safsatalarının Japon emperyalizmine ve onun uşaklarına karşı yürütülen anti-emperyalist ve demokratik-devrimci mücadeleye herhangi bir yaran dokunmamıştır. Bu oportünist siyasetler ve anti-Marksist safsatalar yalnızca Çin işçilerinin ve emekçilerinin zihinlerinde, işbirlikçi tekelci burjuvaziye, toprak ağalarına ve Guomindang faşizmine yönelik boş umutlar yaratmış ve mücadelenin gelişimine zarar vermiştir. Kendileri hakkında Mao Zedung'un ve ÇKP yönetiminin yaydığı "devrimcilik", "yurtseverlik", "demokratlık" vb. hayalleri, işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarına halkı ve devrimcileri daha iyi ve daha kolay aldatma olanağı sağlamış ve doğal olarak bu sınıfların karşı-devrimci ve halk düşmanı karakterlerini zerrece değiştirmemiştir. Bu oportünist eğilimler nedeniyle ÇKP ve ona bağlı askeri birliklerin saflarında Guomindang gericilerine karşı uyanıklığın azalması, sağcı, teslimiyetçi anlayışların gelişmesi sonucu devrimci güçler birçok kez Guomindang haydutlarının saldırılarına uğramış ve ağır kayıplar vermişlerdir. Mao Zedung ve ÇKP yönetiminin talep ettiği demokratik reformların hiç birini gerçekleştirmeyen Guomindang gericileri, Japon aleyhtarı kitle eylemlerini kanla bastırmışlardır. Milli birleşik cephenin kurulmasından sonra, kısa bir süre Japon emperyalistleriyle savaşan Guomindang gericileri, daha sonra, Mao Zedung'un da belirttiği gibi ÇKP'ye ve halka karşı aktif, Japonlara karşı ise pasif mücadele sürdürmüştür. Onlar, Japon emperyalistlerini hiç bir zaman kendi

gerçek düşmanları olarak görmedikleri için, kuvvetlerini esas olarak ÇKP'ye ve onun yönettiği devrimci-demokratik güçlere saldırmak amacıyla korumuşlardır. Milli birleşik cepheyi bozmak amacıyla sayısız komplolar tezgahlayan Guomindang gericileri, Japonya'ya karşı direniş sırasında üç kez (1940, 1941 ve 1943 yıllarında) üç büyük "anti-komünist" hareket düzenlediler. Ancak Mao Zedung ve ÇKP yönetimi sınıfsal uzlaşmacı ve oportünist çizgileri nedeniyle tutarlı bir tavır takınmadılar; işbirlikçi tekelci ve feodal egemen sınıflar hakkında besledikleri hayalleri sürdürdüler. Örneğin, 1941'de Guomindang askeri birliklerinin ÇKP'nin yönetimindeki Yeni Dördüncü Ordu'ya saldırarak 9 binden fazla er ve subayı katletmesinden sonra bile Mao Zedung şöyle diyebiliyordu:

"1- Uçurumun kenarında dizginleri çekin ve tahriklerinize son verin.

...

...

9- Bütün yurtsever tutukluları serbest bırakın.

10- Tek parti diktatörlüğüne son verip demokratik yönetimi başlatın.

11- Üç Halk İlkesi'ni uygulayın ve Dr. Sun Yat-Sen'in vasiyetine uyun.

12- Japon taraftarı kliğin ele başlarını tutuklayıp ülke kanunları uyarınca yargılayın." (**Seçme Eserler**, cilt 2, s.462)

Bu türden karşı-devrimci faaliyetlerini Japonya'ya karşı direniş savaşı boyunca sürdüren Guomindang faşistlerinden "umudu kesmeyen" Mao Zedung, II. Dünya Savaşı'nın sonuna yaklaşıldığı günlerde toplanan ÇKP 7. Kongresi'ne sunduğu siyasal raporda bu yanılgılarını yinelemekteydi.

"Umarız ki, Guomindang yetkilileri, savaşın kazanılabilmesi, Çin halkının çektiği acıların hafifletilebilmesi ve yeni bir Çin'in kısa bir zamanda yaratılabilmesi uğruna şimdiki hatalı siyasetlerini, dünyadaki genel eğilimi ve Çin halkının duygularını dikkate alarak değiştirmeye cesaret ederler." (**Seçme Eserler**, cilt 3, s.248-249)

Çin halkının çektiği acılara duyarlı (!) bir faşist diktatörlük, dünyadaki genel eğilimi (demokrasi ve sosyalizm güçlerinin büyümesi) ve Çin halkının duygularını dikkate alan bir işbirlikçi tekelci ve feodal yönetim ve "hatalı siyasetleri"nin zararını kavrayarak doğru yola gelmesi umulan emperyalist uşakları. Tarihsel materyalizmi tepe-taklak eden bu düşünceler, Mao Zedung ve Çin revizyo-

nistlerinin tüm siyasal anlayışlarını özet halinde içermekte, onların Marksizm-Leninizmle ne denli ilişkisiz olduklarını açıkça ortaya koymaktadır. Yukarıda adı geçen siyasal raporda ÇKP'nin özel programı açiklanıyor ve bu bölümde;

"Guomindang'ın tek parti dikt tö lüğünün yıkılması ve yerine demokratik koalisyon hükümeti ile bir birleşik yüksek komutanlık kurulması" (agy, s.258) talep ediliyordu. Mao Zedung'a göre bu sözde "demokratik koalisyon hükümeti", işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarının feodal-faşist diktatörlüğünün, yani Guomindang'ın tek parti diktatörlüğünün, barışçı yoldan dönüşümüyle, komprador ve feodal egemen sınıfların rızasıyla kurulacaktı. Toplumsal gelişimin bilimsel yasalarını hiçe sayan, sınıfların (ve o sınıfların örgüt ve yöneticilerinin) tavır ve siyasetlerinin, onların iktisadi temelinden, üretim sistemi içinde işgal ettikleri konumdan kaynaklandığını kavramayan Mao Zedung, tüm diğer revizyonistler gibi işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarının (ve diğer sömürücü sınıfların da) karşı-devrimci bir siyaset izleyebilecekleri gibi devrimci bir siyaset de izlebileceklerini varsaymaktadır. Bir sınıfın ne tür siyaset izleyeceği Mao Zedung fikirlerinin, hatta bizzat o sınıfın yöneticilerinin irade ve isteğiyle değil, o sınıfın maddi ve iktisadi temeli tarafından belirlenir. Bunu kavramamak tarihsel materyalizmi kavramamak demektir; insanların toplumsal varoluş biçimlerinin onların bilinçlerini belirlediğini kavramamak demektir. Mao Zedung emperyalist ve feodal baskıyı "gereksiz" ilan ederken de işte böyle idealist bir bakış açısından hareket etmekteydi:

"Çin gerekli olan iki şeyden (bağımsızlık ve demokrasiden -bn) yoksunken, gereksiz olan iki şeye sahipti... Bunlar emperyalist baskı ve feodal baskıdır. İşte bu iki gereksiz şey yüzünden Çin sömürge, yarı-sömürge ve yarı-feodal bir ülke haline gelmiştir." (**Seçme Eserler**, cilt 5, s.354)

Toplumsal kurumlar ve iktisadi kategoriler, toplumun tarihsel evrimi sonucu doğar, gelişir ve yok olurlar. İnsanların, kendi toplumsal düzenlerini bilinçli olarak düzenlemedikleri ve inşa edemedikleri tüm komünizm öncesi toplumlarda tarih kendiliğinden bir gelişim seyri izler. Söz konusu kurumlar ve kategorilerin bazı sınıflar, örgütler ya da kişiler açısından gereksiz olmaları da ortadan kaldırılmalarına yetmez. Bu kurum ve kategorilerin yok olmalarının maddi koşullan olgunlaştığı zaman bu maddi koşullar devrimci sınıfın bilincine yansır ve söz konusu sınıf toplumun gelişimi açısın-

dan "gereksiz" ya da engel haline gelen kurum ve kategorileri ortadan kaldırmak için mücadeleye atılır. Öte yandan, devrimci sınıf açısından "gereksiz" hale gelen kurum ve kategoriler, gerici sınıf açısından "gerekli"liklerini korurlar. Bu da tarihin çöplüğüne atılmasının koşulları olgunlaşmış, zamanı gelmiş kurum ve kategoriler çerçevesinde sınıf mücadelesinin yoğunlaşmasını getirir. Mao Zedung, emperyalist baskı ve feodal baskının Çin halkı açısından "gereksiz" hale gelmiş olmakla birlikte bu şeylerin emperyalistler ve onların yerli uşakları açısından gerekliliğini sürdürdüğünü kavramıyor. Aynı mantık silsilesi emperyalizm için de geçerlidir. Mao Zedung'un bu yaklaşımında onun Çin toplumundaki devrimci ve karşı-devrimci sınıflar arasındaki uzlaşmaz karşıtlığı kavramayışının, onların hepsini Çin'in yücelmesi ve güçlenmesi için çaba göstermeleri gereken "kardeşler" olarak algılamasının belirleyici bir rolü vardır. İşte o, bu oportünist sınıf kardeşliği düşüncesinden hareketle;

"Japon saldırganları yok etmek, bağımsızlığı kazanmaya çalışmak demektir. Guomindang'ın tek parti diktatörlüğünü kaldırmak, demokratik ve birleşik bir koalisyon hükümeti kurmak, Çin'in bütün askerlerini halkın silahlı gücü haline dönüştürmek, toprak reformunu uygulamak ve köylüleri esaretten kurtarmak; özgürlük, demokrasi ve birliğe ulaşmak demektir." (Seçme Eserler, cilt 3, s.278) diyordu.

Görüldüğü gibi burada Mao Zedung, anti-emperyalist demokratik devrimin hemen hemen tüm görevlerini işbirlikçi tekelci ve feodal egemen sınıflarla halkın birlikte oluşturacağı sözde "demokratik ve birleşik bir koalisyon hükümeti" aracılığıyla yerine getirmeyi ve Guomindang'ın Beyaz Ordusu'nu "halkın silahlı gücü haline dönüştürmeyi" tasarlıyor. Japon saldırganlığını yok etmekle Çin'in bağımsız hale geleceği -diğer emperyalistleri gözardı eden bir iddia- iddiası yinelenmekte, böyle bir demokratik koalisyon hükümeti eliyle toprak sorununun çözüleceği, köylülerin esaretten -feodalizmle esaret kastediliyor- kurtarılacağı; özgür, demokratik ve birleşik bir Çin'e ulaşılacağı hayal edilmektedir.

Japon emperyalistlerinin, faşist kampın yenilgisi ve Çin halkından yedikleri darbeler sonucu Çin'den çekildiği ve Guomindang gericileriyle Çin halkının devrimci-demokratik güçleri arasında yeni bir iç savaş tehlikesinin gündemde olduğu koşullarda ÇKP ile Guomindang arasında bir dizi görüşmeler yapıldı. Bu görüşmelerde ÇKP yönetimi demokratik cumhuriyet konusundaki oportünist ve

teslimiyetçi anlayışlarını sürdürdü ve komprador-feodal gerici sınıflardan işçi sınıfına kadar Çin toplumunun bütün sınıflarını kapsayan sözde "birleşik demokratik cumhuriyet" safsatasını temel alarak Guomindang gericileriyle bazı anlaşmalara vardı. 31 Ocak 1946'da Çunking'de yapılan, ÇKP ve Guomindang'ın yanısıra başka partilerin de katıldığı Siyasi Danışma Konferansı'nda kabul edilen anlaşmada;

"... ülkenin bütün siyasi partilerinin, birleşmiş, özgür ve demokratik yeni bir Çin inşa etmek için sıkı sıkıya birleşecekleri; siyasi bakımdan demokratlaşmanın, askeri birliklerin millileştirilmesinin ve bütün siyasi partiler için eşitliğin ve yasallığın gerçekleştireceği, barış ve milli kalkınmayı güvence altına almak için siyasi anlaşmazlıkların siyasi yollarla çözüleceği" (Seçme Eserler, cilt 4, s.100) belirtiliyordu.

Gene aynı anlaşmada, "bürokrat kapitalizmin gelişmesinin dizginlenmesi ve hükümet görevlerinin resmi sıfat ve etkinliklerinden vurgunculuk, tekelcilik, kaçakçılık, kamu fonlarını zimmete geçirme ve ulaşım araçlarını keyfi bir şekilde kullanmak için yararlanmalarının kesinlikle yasaklanması, köylülerin hayat şartlarının iyileştirilmesi için toprak kiralarının ve faiz oranlarının düşürülmesi, kiracılarının haklarının korunması, toprak kiralarının ödenmesinin güvence altına alınması, tarım kredilerinin arttırılması, tefeciliğin kesinlikle yasaklanması ve toprak işleyenin hedefini gerçekleştirmek için bir tarım yasasının yürürlüğe konması..." (agy, s.101) öngörülüyordu.

Böylece bir yandan Guomindang faşist diktatörlüğünün bürokrat-kapitalizmin gelişmesini, vurgunculuğu, kaçakçılığı vb. önleyebileceği, köylülerin yaşam koşullarını düzenleyebileceği, tefeciliği kaldırabileceği ve toprak işleyenin hedefini gerçekleştirebileceği (yani feodalizmi tasfiye edebileceği) ileri sürülerek kitleler aldatılıyor, bir yandan da anti-emperyalist halk devriminin kesin zaferine kadar sürdürülmesinin gerekliliği reddedilerek Guomindang'ın gericileriyle uzlaşılıyor, halkın çetin savaşlarla, kan ve ter dökerek elde ettiği kazanımlar bir tabak çorbaya satılmak isteniyordu. Bütün bunları yaptıktan sonra Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin Stalin'i suçlamaları ve "Stalin iç savaşa girişmememizi ve Çan Kay-Şek ile işbirliği yapmamızı, aksi halde Çin milletinin yok olacağını söyleyerek Çin'in devrim yapmasını önlemek istedi." (Yayınlanmamış Yazılar, s.145) demeleri tam bir ikiyüzlülük değil midir? Japon emperyalistlerinin Çin'den çekilmelerinden gerek önce ve gerekse sonra Mao Zedung ve ÇKP yönetimi Guomindang gericileriyle uzlaşmak ve bir eşmek için sonuna kadar çırpınmış, hatta onlar bu amaçla sekiz

kurtarılmış bölgeyi Guomindang gericilerine teslim edecek kadar ileri gitmişlerdir. Guomindang'ın "kendini rahat hissetmesini" ve "iç savaş komplolarını boşa çıkarmasını" sağlamak için 1945'in sonlarında Kvantung, Çekiank, Güney Anvey, Orta Anvey, Hunan, Hupeh ve Honan'ın bazı bölgelerinden oluşan sekiz kurtarılmış bölge terkedilmiş ve buralardaki halk, Guomindang cellatlarının beyaz terörüne kurban edilmiştir. Bu ödünler Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin gerici egemen sınıflar ve emperyalistler karşısındaki teslimiyetçi tutumlarını açıklıkla gözler önüne sermektedir. Ancak tüm bu ödünlere ve teslimiyetçi tutumlara rağmen kendi gücünü abartan ve halkın devrimci güçlerini küçümseyen, ABD emperyalizminin çok yönlü desteğine güvenen Guomindang gericileri Siyasi Danışma Konferans'ı sonunda varılan anlaşmaları çiğnediler; devrimci güçleri tamamen ezmek ve yok etmek amacıyla 1946'dan itibaren iç savaşı yeniden başlattılar.

Mao Zedung ve ÇKP yönetimi başka bir çıkış yolu bulamadıkları için savaşmak zorunda kaldılar ve dört yıl süren bir iç savaştan sonra iliğine dek çürümüş olan Guomindang rejimini devirdiler. Aslında Mao Zedung, Seçme Eserler'in 4. cildinin başlarındaki yazılardan da görülebileceği gibi iç savaştan, yani Guomindang faşist diktatörlüğünü yıkarak anti-emperyalist demokratik devrimin zaferinden kesinlikle yana değildir. II. Dünya Savaşı'nın bitiminden sonra Sovyetler Birliği'nin yanısıra Birleşik Amerika ve İngiltere'nin de "Çin'de bir iç savaşı onaylamadığı" (Seçme Eserler, cilt 4, s.52) hayaline kapılan Mao Zedung, bir barış ve demokrasi dönemine girildiğini, Guomindang'ın ÇKP'ye yasallık tanıyacağını, bundan böyle ÇKP'nin yasal mücadeleye ağırlık vermesi ve yasal mücadele biçimlerinde ustalaşması gerektiğini savunarak oportünist bir tavır almıştı. Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin özel olarak emperyalistlere ve onların uşaklarına ve genel olarak her türlü gericiliğe ve tüm sömürücü sınıflara karşı bu uzlaşmacı ve teslimiyetçi tutumları, onların küçük burjuva karakterinden kaynaklanıyordu. Dolayısıyla da bu oportünist eğilimler Çin halk devriminin ülke çapında zafere ulaşmasından sonra da kendilerini göstermeye devam ettiler ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin gerek iç ve gerekse dış siyasetlerinin biçimlenmesinde belirleyici rol oynadılar.

Ekim 1947'de kaleme aldığı bir bildiride Mao Zedung, komprador burjuvazi ve toprak ağası sınıflarına karşı izledikleri

uzlaşıcı ve teslimiyetçi siyaseti şöyle anlatıyordu:

"1936 Sian olayından Çin Komünist Partisi kötülüğe iyilikle karşılık verdi ve yaptıklarına pişman olur da hayatında yeni bir dönüm noktasına ulaşır ve Japon saldırılarına karşı mücadeleye kat lır umuduyla... Çan Kay-Şek'i serbest bıraktı. Ama o, her türlü minnet duygusundan yoksun olduğunu bir kere daha gösterdi... Önceki yıl (1945'te) Japonya'ya teslim oldu ve Çin halkı bir defa daha Çan Kay-Şek'i bağışladı ve başlattığı iç savaşa son vermesini, demokrasi uygulamasını, barıştan ve milli yeniden inşadan yana olan bütün partilerle elbirliği etmesini istedi... Halk, çoğunluğun çıkarları uğruna, ülkenin iyiliği için bağışlayıcı ve uzlaşıcı olduğunu defalarca gösterdi; ama ülkenin ve milletin geleceğini ayaklar altına alan Çan Kay-Şek, Amerikan emperyalizminin de yardımıyla, halka karşı görülmemiş bir saldırıya girişmekte kararlıydı." (**Seçme Eserler**, cilt 4, s.162)

Gerici Guomindang rejiminin yıkımın eşiğine geldiği 1949 Nisan'ında yazdığı bir yazıda bile Mao Zedung, faşist ve gerici yöneticilere bir "çıkış yolu" öneriyor ve onlara halkla birleşmelerini salık veriyordu:

"Nanking Guomindang hükümeti ve onun askeri idar personelinin önünde iki yol vardır. **Ya, Çan Kay-Şek savaş suçluları kliği ve onun efendisi ABD emperyalizmine sıkı sıkıya sarılacaklar, yani halk düşmanı olmaya devam edecekler** ve böylece Halk Kurtuluş Savaşı'nda Çan Kay-Şek savaş suçluları kliği ile birlikte yok olup gideceklerdir; **ya da halkın safına geçecekler**, yani Çan Kay-Şek savaş suçluları kliğinden kopacaklar, suçlarını bağışlatmak ve böylece halkın kendilerine hoşgörü ve anlayış göstermesi için Halk Kurtuluş Savaşı'na yararlı hizmetlerde bulunacaklardır." (agy, s.411)(abç)

Bu yazının kaleme alındığı sıralarda 1-15 Nisan 1949'da Pekin'de Guomindang hükümeti ile ÇKP temsilcileri arasında yapılan barış görüşmeleri sonucunda bir anlaşma imzalandı. 20 Nisan 1949'da Guomindang hükümetinin reddettiği anlaşmanın 1. bölümünün, 1. maddesinin, 1. fıkrasında şöyle deniyordu:

"**Kim olurlarsa olsunlar, bütün savaş suçluları** haklıyla haksızı gerçekten içtenlikle ayırdettiklerini ve geçmişle aralarına kesin bir çizgi çekmeye kararlı olduklarını davranışlarıyla ortaya koydukları takdirde... savaş suçlusu olmakla suçlanmaktan kurtulabilirler..." (age., s.420)(abç)

Aynı anlaşmayla ÇKP, yeniden toplanması düşünülen Siyasi Danışma Konferansı'na Nanking Guomindang hükümetinin temsilciler göndermesini ve bu konferanstan sonra kurulacak hükümetin sözde "yurtsever" kişilerin alınmasını ilke olarak kabul ediyordu. Aynı kitapta yer alan **İdealist Tarih Anlayışının İflası** adlı yazısın-

da Mao Zedung, "Elebaşılar dışında tüm gericilere, nedamet gösterdikleri taktirde hayatlarını kazanmaları için bir fırsat tanınacaktır." (agy, s.495) diyordu.

Ancak sosyal pratik, Mao Zedung'un ve Çin revizyonistlerinin hiç bir zaman düzelmeyeceklerini söyledikleri Çan Kay-Şek gibi en azılı halk düşmanlarına bile "fırsat tanımaya" hazır olduklarını göstermiştir. Enver Hoca yoldaş **Emperyalizm ve Devrim** adlı yapıtında, Japonya'nın Çin'e saldırdığı dönemde Mançurya'nın kukla imparatoru olan Pu Yi adlı hain ve emperyalist uşağının hiç bir şekilde cezalandırılmadığını, tersine saray ile birlikte korunduğunu anlatıyor. (bkz, s.310) Yayınlanmamış Yazılar'da belirtildiğine göre 1964 yılında toplanan Siyasi Danışma Konferası'nda kendisine yeni yıl tebriklerini sunmaya gelen (eski) imparator Suan Tung için Mao Zedung şöyle diyordu:

"İmparator Suan Tung ile çok iyi birleşmeliyiz. Hem Kuan Su (1875-1908 yılları arasında saltanat süren ve Suan Tung'un öncülü olan imparator -bn) hem de Suan Tung bizim efendilerimizdi. Suan Tung'un 100 Yen'den biraz fazla olan aylığı çok az. Bu adam imparatordur." (s.152)

Çin Halk Cumhuriyeti Başbakan Yardımcısı Çen Yi 29 Eylül 1965'te düzenlediği bir basın toplantısında bazı gazetecilerin Guomindang-ÇKP işbirliği hakkında sordukları soruyu şöyle yanıtlamıştı:

"Bay Li Zung-Çen'in bizimle işbirliği yapmasını memnunlukla karşılarız. **Yalnızca tek bir koşul öne sürüyoruz:** ABD emperyalizminin denetiminden kopmak ve anayurda sadakat göstermek..." (Derleyen F. Schurmann ve O. Schell, **Communist China**, s.539)(abç)

Burada bir zamanlar Çan Kay-Şek'in Peyping Karargah komutanı olan Li Zung-Çen'in 21 Ocak 1949'dan itibaren "başkan vekili" sıfatını taşıdığını ve Guomindang faşist rejiminin iki nolu adamı olduğunu hatırlatmak isteriz. Kaçmış olduğu ABD'den 1965'te Çin'e dönen Li Zung-Çen'le görüştüğünü Mao Zedung'da kabul ediyor. (bkz. **Yayınlanmamış Yazılar**, s.224) Çan Kay-Şek'in en büyük oğlu olan Çan Çing-kuo ise Guomindang gericilerinin Tayvan'a kaçmasından sonra orada kurulan faşist rejimin çeşitli kademelerde önemli görevler almış bir gericiydi. Çan Yi'nin basın t plantısı yaptığı Eylül 1965 tarihinde kendisi Tayvan'daki faşist rejimin "savunma" bakanıydı.

İşbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarının gerek birey

ve gerekse sınıf olarak dönüşümünün mümkün olduğu ve bunların anti-emperyalist ve demokratik bir konuma geçebilecekleri düşüncesi Çin revizyonistlerinin Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonraki dönemde izledikleri Tibet'e ilişkin siyasette de görülmektedir. Mao Zedung ve ÇKP, 1949'dan sonra ÇHC sınırlan içinde yer alan Tibet'teki gerici egemen sınıfların kendi devlet aygıtlarını, ordularını, sömürü ve zulümlerini hatta kölelik sistemini sürdürmelerine izin vermiş, Tibet'teki demokratik dönüşümlerin bu gerici egemen sınıfların **tedricen kazanılması ve ikna edilmesi** yoluyla gerçekleştirilmesini hedef alan bir siyaset izlemiştir. Ancak, onların izlediği bu revizyonist siyaset Tibet gerici egemen sınıflarının karşı-devrimci ve halk düşmanı niteliklerinde doğal olarak zerrece değişiklik yaratmamış, tam tersine bu karşı-devrimci ögelerin ABD emperyalistleriyle ve Hindistan gericileriyle el ele Çin Halk Cumhuriyeti'ne karşı çeşitli komplolar hazırlamalarına olanak sağlamıştır. Tibet'in gerici egemen sınıfları Tibet'i ÇHC'den koparmak amacıyla ABD emperyalistleri ve Hindistan gericilerinin aktif desteğiyle 1959 yılında karşı-devrimci bir ayaklanma düzenlemişler, ancak başarıya ulaşamamışlar ve Çin Halk Kurtuluş Ordusu güçleri tarafından ezilmişlerdi. Tibet'te köleliğin ve feodalizmin kaldırılması, emekçi kitlelerin gerici egemen sınıfların boyunduruğundan kurtulmaları ancak bu tarihten sonra mümkün oldu. Mao Zedung Tibet'e karşı uyguladıkları siyaseti anlatırken şöyle diyordu:

"Tibet'teki iktisadi ve siyasi düzenin birkaç yıl içinde adım adım ve kansız bir biçimde dönüşmesini sağlamak amacıyla, Dalay'a ve onun üst kademelerindeki görevlilerin çoğunluğunu kazanmak ve bir avuç kötü unsuru tecrit etmek için elimizden geleni yapmalı ve uygun önlemleri almalıyız." (Seçme Eserler, cilt 5, s.83)"Bırakalım halka karşı giriştikleri amansız zulmü sürdürsünler... eğer ilkokulların açılmasına razı gelmiyorlarsa, bu da kalabilir" (agy, s.85)

1951 yılında merkezi hükümet ile Tibet gericileri arasında imzalanan **"Tibet'in Barışçıl Yollarla Kurtarılması"** anlaşmasına göre Tibet'in yerel gerici hükümeti, emperyalist güçleri Tibet'ten sürüp atmak için halkı birleştirecek, Halk Kurtuluş Ordusu'nun Tibet'e girmesine yardımcı olacak ve ulusal savunmayı sağlamlaştıracak, Tibet ordusunun aşama aşama Halk Kurtuluş Ordusu ile birleşmesini sağlayacak, kendi isteği ile ülkede gereken toplumsal reformları yapacaktı. Bu süre içinde merkezi hükümet, Tibet'teki siyasal sistemi değiştirmeyecek ve çeşitli kademelerdeki görevliler,

görevlerini sürdüreceklerdi! Hatta anlaşma, geçmişte emperyalistlerle işbirliği yapmış olan görevlilerin bile cezalandırılmamasını ve görevlerinde kalmalarını kabul e iyor, fakat emperyalistlerle bağlarını koparmalarını (!) talep etmekle yetiniyordu. Sosyal pratik bütün bu oportünist tutumların Tibet gericilerinin karakterini zerrece değiştirmediğini ortaya koymuştur.

Yukarıda belirttiğimiz gibi, Mao Zedung'un ve Çin revizyonistlerinin tarihsel ve toplumsal olayları idealist bir bakış açısıyla gören ve küçük burjuva dünya görüşünden kaynaklanan oportünizmlerinin bir anlatımı da, işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarına ilericilik, demokratlık ve yurtseverlik atfetmekte yatmaktadır. İşbirlikçi tekelci burjuvazi ve tohrak ağası sınıflarına karşı alınan bu oportünist ve karşı-devrimci tutum "üç dünya teorisi"nin köklerinin çok derinlerde olduğunu göstermektedir. Mao Zedung'un görüşlerinin dikkatli bir incelemesi, "üç dünya teorisi"nin, ona ait olmadığını ileri süren görüşün ne denli kof olduğunu ortaya koymaktadır. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri Sovyet modern revizyonizmine, Titoculuğa karşı 1960'larda ikiyüzlü ve tutarsız bir mücadele vermişler ve bu arada yarı-sömürge ülkelerin egemen sınıfları olan komprador-feodal sınıfların bloklardışı ve anti-emperyalist bir siyaset izleyebileceğini ileri süren Titocu bloksuzluk teorisini yer yer reddeder gözükmüşlerdir. Ancak onlar bu dönemde bile yarı-sömürgelerdeki gerici egemen sınıflara karşı tutarlı ve ilkeli bir tavır takınmamışlardı. Örneğin 14 Haziran 1963 tarihini taşıyan ve ÇKP Merkez Komitesi tarafından SBKP Merkez Komitesine gönderilen **Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi Üzerine Bir Öneri**'de emperyalizme karşı mücadele edilecek güçlerin arasında "yurtsever olan bazı krallar ve soylular" da sayılmakta ve şöyle denmektedir:

"Bağımsızlığını yeni kazanmış bazı ülkelerde, toplumsal iç çelişmeler ve uluslararası sınıf mücadelesi keskinleştikçe, burjuvazi ve özellikle büyük burjuvazi, emperyalizmin daha çok hizmetine girme ve halk düşmanı, anti-komünist ve karşı-devrimci siyasetler izleme eğilimi göstermektedir... Bu ülkelerde burjuvazinin genel olarak ikili bir niteliği vardır. Burjuvaziyle birleşik cephe kurulduğunda, proletarya partisi, hem birlik hem de mücadele siyaseti izlemelidir. İzlenecek siyaset şudur: İlerici, anti-emperyalist ve anti-feodal eğilimleri olduğu ölçüde burjuvaziyle birleşmeli, öte yandan emperyalizmle ve feodalizmin güçleriyle uzlaşma ve işbirliği yolundaki gerici eğilimlerine karşı onunla mücadele edilmelidir." (Uluslа-

rarası Komünist Hareketin Genel Çizgisi, s.24)

Görüldüğü gibi, burada Çin revizyonistleri büyük burjuvazinin yani işbirlikçi tekelci burjuvazinin emperyalizme hizmet etme, halk düşmanı, anti-komünist ve karşı-devrimci siyasetler izleme eğilimlerini mutlak değil, nispi, geçici ve koşullara bağlı bir eğilim olarak görmektedirler. Onlara göre, büyük burjuvazinin emperyalizme uşaklık etmesi ve karşı-devrimci siyasetler izlemesi her zaman zorunlu olarak var olacak bir şey değildir; çelişmelerin ve sınıf mücadelesinin keskinleştiği dönemlere özgüdür. İkinci paragrafta aynı anlayış başka sözcüklerle dile getirilmekte, orta burjuvazi ikili karaktere sahip bir sınıf olarak değerlendirilmektedir. Oysa bu yanlıştır. O, devrimci ve karşı-devrimci olmak üzere ikili bir niteliğe sahip bir sınıf değildir. Aynı şekilde, işbirlikçi-tekelci burjuvazi de ikili bir niteliğe sahip olamaz; yani hem devrimci hem de karşı-devrimci özellikler taşıyamaz. Bu sınıf **her zaman** emperyalist uşağı, halk düşmanı, anti-komünist ve karşı-devrimci bir güçtür. Çin revizyonistlerinin işbirlikçi-tekelci burjuvaziyi ikili niteliğe sahip bir sınıf olarak görmeleri yeni ortaya çıkan bir olgu değildir. Mao Zedung bu görüşü eskiden beri savunmakta ve "birleşik demokratik cumhuriyet"e ilişkin oportünist tezlerini işte bu çürük temel üzerinde inşa etmekteydi. O yalnızca Japonya'ya karşı direniş döneminde baş düşman olarak görmediği Amerikan ve İngiliz uşağı işbirlikçi tekelci ve feodal egemen sınıfların ikili bir niteliğe sahip olduklarını, onların bir yandan ÇKP'ye karşı, bir yandan da Japon emperyalizmine karşı mücadele ettiklerini iddia etmekle kalmıyordu. Yukarıda aktardığımız pasajdan görüleceği gibi, baş düşman içinde yer alan Japon uşağı egemen sınıf kesimlerinin bile ikili niteliğe sahip olduklarını ileri sürüyordu. İşbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarının ikili niteliğe sahip olduğu oportünist tezi, bu sınıfların emperyalizme karşı mücadele edebilecekleri yolundaki zırvaların teorik temelini oluşturmaktadır. Bu görüş bloksuzluk hareketinin desteklenmesi ve karşı-devrimci "üç dünya teorisi"nin savunulmasıyla yakından ilişkilidir. Bu revizyonist anlayışlardan hareket eden Çin Halk Cumhuriyeti Başbakan Yardımcısı Çen Yi, 19 Eylül 1965'te yaptığı basın toplantısında şunları söylüyordu:

"Afrika-Asya Konferansı, bağımsızlıklarını kazanmış bulunan altmıştan fazla Afrika ve Asya ülkelerinin devlet ve hükümet başkanlarının bir toplantısıdır. Eğer bu konferans Bandung ruhunu geliştirebilir, emperyalizm ve sömürgecilikle mücadele ve dünya ulusal kurtuluş hareketinin so-

runlarını tartışabilirse, onun uluslararası yaşamda büyük bir önem taşıyacağına inanıyorum." (Communist China, s.535)

Endonezya'nın Bandung kentinde 1955 yılında yapılan toplantı bloksuzluk hareketinin başlangıcını simgeler. Çen Yi, ÇHC'nin de katıldığı Bandung toplantısının ve onun başlattığı bloksuzluk hareketinin anti-emperyalist bir nitelik taşıdığı kanısındadır; o, Afrika-Asya devlet ve hükümet başkanlan konferansının Bandung ruhunu geliştirmesi halinde uluslararası yaşamda büyük bir önem taşıyacağını belirtiyor. Bandung toplantısının, "dünya halklarının anti-emperyalist, anti-sömürgeci davasına katkıda bulunduğu"nu ileri süren Çen Yi'nin sözleri, Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağası sınıflan hakkındaki oportünist hayallerinin aynen devam ettiğini kanıtlamaktadır. Daha ilerde Çen Yi, yarı-sömürge ve sömürge ülkelerin anti-emperyalist bir devrim olmaksızın kapitalist-emperyalist sistemden kopabileceklerini ve bağımsız bir ekonomi inşa edebileceklerini ileri süren üç dünyacı tezi dile getiriyordu:

"Afrika-Asya Konferansı'nın tartışması gereken diğer bir önemli sorun, Afrika ve Asya ülkelerinin kendilerini emperyalizmin denetiminden nasıl kurtarabilecekleri ve ulusal ekonomilerini bağımsız olarak nasıl geliştirebilecekleri sorunudur..." "Eğer bir ülke dış yardıma dayanmaktan vazgeçmeye karar verir, kendi çabaları ve kaynaklarına dayanarak inşaasını sürdürür ve gereksinim duyduğu tüm ürünleri üretirse, ekonomisi birkaç yıllık bir süre içinde canlanacaktır." (agy. s.536-537)

Afrika Kurtuluş Günü'nün 9. yıldönümü dolayısıyla 25 Mayıs 1972'de **Halkın Günlüğü**'nde çıkan bir yazıda ise şöyle deniyordu:

"Afrika Birliği Örgütü, 22-26 Mayıs 1963 tarihinde Etiyopya'nın Adis Ababa kentinde toplanan Afrika Devlet Başkanları Konferansı'nda kurulmuştu. Bu önemli olay, o zaman Afrika ulusal kurtuluş hareketinde görülen hızlı ilerleyiş durumunu yansıtıyor ve Afrika halkının sarsılmaz anti-emperyalist ve anti-sömürgeci iradesini belirtiyordu. Afrika Birliği Örgütü'nün son dokuz yıl içinde enerjik faaliyeti Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının birleşik anti-emperyalist davasına önemli katkıda bulunmuştur."

Büyük çoğunluğu işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağası sınıflarını temsil eden, anti-komünist, karşı-devrimci ve halk düşmanı devlet ve hükümet başkanlarının oluşturdukları konferans, örgüt ya da hareketlere anti-emperyalistlik, demokratlık ve ilericilik payesi veren Çin revizyonistleri, bu emelleri ile halkların bilincini kararmış, onların emperyalistler, bur-

juvazi ve diğer sömürücü sınıflarca aldatılmalarına hizmet etmişlerdir ve etmektedirler. Komünistler ve gerçek devr mcilerin görevi, başta proletarya gelmek üzere, geniş emekçi kitleleri tu arlı ve uzlaşmaz sınıf mücadelesi ruhuyla eğitmek, onların aldatılarak sömürücü egemen sınıfların kuyruğu durumuna gelmelerine izin vermemek, kurtuluşun yalnızca kendi çabalarına bağlı olduğu, dışardan hiç bir gücün gelerek onları kurtaramayacağı bilinciyle onları donatmaktır. Lenin, geri ülkelerdeki komünis lerin görevlerini anlatırken şöyle diyordu:

"... siyasi bakımdan bağımsız devletler görünüşü altında ekonomik, mali ve asker bakımdan tamamen kendilerine bağımlı devletler kuran emperyalist devletlerin sistemli olarak uyguladıkları hileleri bütün ülkelerin, özellikle geri kalmış ülkelerin en geniş emekçi yığınlarına anlatıp açıklamak zorunluluğu." (Doğuda Ulusal Kurtuluş Hareketleri, s.346)

Günümüzde de emperyalistler, sosyal emperyalistler ve çeşitli ülkelerdeki gericiler; bloksuzluk hareketi, "üçüncü dünya", "bağlantısızlar" gibi aldatıcı kavramların yardımıyla proletarya ve ezilen halkların gözünü boyamak ve onların devrimci mücadelelerini bastırmak için yoğun çaba harcıyarlar. Her türden oportünist ve revizyonist akımlar ve bu arada Çin revizyonistleri bu karşı-devrimci çabalarında onların baş yardımcılarıdır.

Mao Zedung'un kendisi, Çin'deki işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağası sınıfları hakkında bu tür oportünist hayalleri öteden beri yaymış, onların işçi sınıfı ve emekçilerle sözde "birleşik demokratik cumhuriyet" içinde birleşeceklerini, anti-emperyalist demokratik halk devriminin görevlerini yerine getirerek kendi kendilerini tasfiye edeceklerini ya da dönüştürebileceklerini öteden beri savunmuştu. Ancak, doğal olarak o, bu tür hayalleri, yalnızca Çin'deki işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağası sınıfları hakkında beslemiyordu. Onun ve Çin revizyonistlerinin bu oportünist görüşleri, emperyalistler de içinde olmak üzere tüm sömürücü sınıflara sınıf kardeşliği duygu ve bakış açısıyla yaklaşan küçük burjuva oportünizminin görüşleriydi. Mao Zedung, daha 1946 yılında şunları söylüyordu:

"Birleşik Amerika ile Sovyetler Birliği arasında Avrupa, Asya ve Afrika'daki birçok kapitalist, sömürge, yarı-sömürge ülkeyi kapsayan geniş bir bölge vardır. ABD gericileri bu ülkeleri boyunduruk altına almadan, Sovyetler Birliği'ne bir saldırı söz konusu olamaz... Şuna inanıyorum ki, bu ülkeler çok geçmeden kendilerini gerçekten ezenin Sovyetler Birliği mi, yoksa Birleşik Amerika mı? olduğunu kavrayacaklardır." (Seçme Eserler, cilt 4, s.106-108)

Eğer Mao Zedung'un iddia ettiği gibi, ABD emperyalistleri sosyalist Sovyetler Birliği'ne saldırmak için önce "ara bölge"deki ülkelere saldıracaklarsa o halde bu ülkelerle sosyalizmin anayurdu arasında ortak bir temel, ortak bir anti-emperyalist (daha doğrusu anti-Amerikan) yazgı söz konusu olmaz mı? Mao Zedung ve Çin revizyonistleri bu soruları olumlu olarak yanıtlamaktadırlar. 1956'da yaptığı bir başka konuşmada Mao Zedung şöyle diyordu:

"Birleşik Amerika'nın saldırısına hedef olmayan hiç bir doğu ülkesi yoktur. Birleşik Amerika bizim Tayvan eyaletimizi işgal etti. İçlerinden bazılarının Birleşik Amerika'nın müttefiki olmasına rağmen, Japonya, Kore, Filipinler, Vietnam ve Pakistan ABD saldırısına hedef olmaktadır. Halk ve bazı ülkelerin yönetimleri hoşnutsuzluk duymaktadır." "Bütün ezilen ülkeler bağımsızlık istiyor." (Seçme Eserler, cilt 5, s.350)(abç)

Görüldüğü gibi Mao Zedung, "ara bölge"deki kapitalist, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin egemen sınıfları olan tekelci burjuvazinin, işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarının 1946'da henüz kendilerini ezenin kim olduğunu -Birleşik Amerika mı, yoksa Sovyetler Birliği mi? olduğunu- kavramamış olduklarını, ancak çok geçmeden bunu kavrayacaklarını ileri sürmektedir. "Üçüncü dünyanın henüz tamamlanmamış bir süreç" olduğunu savunan günümüz Çin revizyonistlerinin tezlerinin bir yinelenmesi olan bu görüşün mantıksal sonucu, bu ülkelerin egemen sınıflarının "uyandıkları", yani kendilerini ezenin kim olduğunu kavradıkları zaman, ABD emperyalizmine karşı tavır alacakları ve sosyalist Sovyetler Birliği ile saf tutacaklarıdır. Baş düşman dışındaki tüm kapitalist, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin ve onların egemen sınıflarının son çözümlemede sosyalizm güçleri arasında yer aldıklarını ileri süren bu görüş, bugün de aynen savunulmaktadır.

Mao Zedung'un 1964'te Japon sosyalistleriyle yaptığı ve 11 Ağustos 1964'te bir Japon dergisinde yayınlanan görüşmede ileri sürdüğü tezlerde, katıksız "üç dünyacı" ve karşı-devrimci görüşlerin çok önceden beri Çin'in iç ve dış siyasetine yön verdiğini kanıtlamaktadır. Mao Zedung bu görüşmede şunları söylüyordu:

"Japonya ile Çin ortaklaşa hareket etmeli ve birlikte çalışmalıdırlar. Japonya sınai yönden nisbeten gelişmiş bir ülke olduğu için bize birçok bakımdan yardım edebilir. Fakat biz birbirimizi siyasal olarak da desteklemeliyiz. Neden birkaç yıl önce olduğu gibi birbirimize karşı mücadele edelim?" (Communist China, s.368)

Mao Zedung daha sonra şöyle devam ediyordu:

"Savaşın (II. Dünya Savaşı- bn) Japonya, Amerikan emperyalizminin egemenliği altına girdi; tıpkı Güney Kore, Filipinler, Tayland vb. ABD emperyalizminin yönetimi altına girmesi gibi. ABD'nin elleri Pasifik Okyanusu'nun batı kesimine ve Güney Doğu Asya'ya kadar uzanmıştır. Bu uzanan eller çok uzundur." "ABD, Avrupa'ya egemendir; Kanada'ya egemendir; Küba dışında Latin Amerika'ya egemendir. Onun elleri ta Afrika'ya kadar uzanıyor." "Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın tüm ulusları emperyalizme karşı ayaklanıyorlar; **hatta Avrupa, Kanada ve diğer ülkeler bile emperyalizme karşı ayaklanıyorlar. Emperyalistler, emperyalistlere karşı ayaklanıyorlar.** De Gaulle'ün yaptığı bu değil mi?" "Hali hazırda, dünyada iki ara bölge vardır. Asya, Afrika ve Latin Amerika birinci ara bölgeyi oluştururlar. Avrupa, Kuzey Amerika ve Okyanusya ise ikinci ara bölgeyi oluştururlar. Japon tekelci sermayesi ikinci ara bölgeye dahildir; fakat o bile ABD'den hoşnutsuzdur ve onun bazı temsilcileri ABD'ye açıkça karşı çıkmaktadırlar: Japon tekelci sermayesi şimdilik ABD'ye bağımlı ve da onun da Amerikan boyunduruğunu atacağı zaman gelecektir." (agy., s.368)

Mao Zedung devamla, Japon emperyalistlerinin diğer ülkelerin halklarına karşı yürüttüğü saldırgan ve emperyalist eylemleri övüyor ve büyüklüğünün bir simgesi olarak ele alacak kadar ileri gidiyor:

"Japon halkı büyük halktır. Onlar, ABD'yle, Ingiltere'yle ve Fransa'yla savaştılar. Onlar, Pearl Harbour saldırısını gerçekleştirdiler; onlar Vietnam'ı, Filipinler'i, Tayland'ı, Malezya'yı ve Endonezya'yı işgal ettiler. Onların ileri harekatı Hindistan'ın doğusuna kadar ulaştı..." "Japonya'nın bütünüyle bağımsız olması, Asya'daki ulusal bağımsızlık için mücadele veren güçlerle ilişkiler kurması ve işbirliğine girmesi (ikinci dünyayla üçüncü dünyanın işbirliği düşü-bn)onun için en iyisi olmaz mıydı? (agy., s.369)

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin yüzlerindeki Marksist-Leninist cilanın bir parça kazınması, altındaki oportünist ve revizyonist içeriğin görülmesine ve açığa çıkmasına yetiyor. Onların amacı, daha 1964'te, "sınai yönden nisbeten gelişmiş ülke" olduğunu belirttikleri Japonya ile işbirliği yaparak güçlü bir devlet inşa etmek ve böylece kendi hegemonyacı emellerini gerçekleştirmekti. Japon emperyalistlerinin gerçekleştirmiş olduğu saldırı ve istilaların (Vietnam'ın, Filipinler'in, Tayland'ın vb. işgali) Çin revizyonistlerinin gözünde tüttüğü anlaşılıyor. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri hegemonya amaçlarına ulaşabilmek için Japon tekelci sermayesine alçakça yaltaklanmakta, ender görülen bir pervasızlıkla Japon em-

peryalistlerinin komşu ülkelerin halklarına karşı giriştikleri saldırgan eylemleri övmekte ve onlara karşı-devrimci bir bağlaşma önerisinde bulunmaktadırlar.

Bu konuşmada yer alan "birinci ara bölge" ve "ikinci ara bölge" kavramları, karşı-devrimci "üç dünya teorisi"nin 'üçüncü dünya' ve 'ikinci dünya' kavramlarına denk düşmektedir. Mao Zedung, daha o zamandan gayet açık bir biçimde "birinci ara bölge"deki ve "ikinci ara bölge"deki ülkelerle birleşmeyi ve onlarla birlikte o dönem dünya halklarının baş düşmanı olan ABD emperyalizmine karşı mücadeleyi savunmaktadır. "Emperyalistler, emperyalistlere karşı ayaklanıyorlar"; yani bir kısım emperyalistler (sözde ikinci ara bölgenin emperyalistleri) emperyalizme (yani ABD'ye) karşı ayaklanıyorlar. Her şeyin ve her siyasal gücün ikili nitelik taşıdığı biçimindeki felsefi zırvaya dayandırılan bu anlayışa göre emperyalistler de ikili bir nitelik taşımakta (!); yani emperyalist ve karşı-devrimci yönleri yanında anti-emperyalist ve devrimci bir yöne de sahip bulunmaktadırlar (!)

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağaları ve genel olarak sömürücü sınıflar hakkındaki görüşlerinin Marksizm-Leninizmle, Marksist-Leninist devlet ve devrim öğretisiyle uzaktan yakından bir ilgisinin olmadığı açıktır. Tarihsel idealizmden kaynaklanan ve günün gereklerine göre çeşitli kılıklara bürünebilen bu görüşler çeşitli oportünist, revizyonist, sosyal demokrat görüşlerin Marksizm-Leninizmle cilalanmış eklektik bir karmaşasından başka bir şey değildir.

MAO ZEDUNG VE ÇİN REVİZYONİSTLERİ İŞÇİ SINIFININ DEVRİMDE ÖNDER ROLÜNÜ REDDEDİYOR, STRATEJİLERİNİN ODAĞINDA KÖYLÜLÜĞÜ TUTUYOR VE SALT ASKERİ BAKIŞ AÇISIYLA HAREKET EDİYORLAR

İnsan toplumunun sınıflara bölünmesinden, yani köleci toplumdan bu yana insanlık tarihi, sömürü ve zulmü ebediyen ortadan kaldırma, insanlar arasında barışa, kardeşliğe ve karşılıklı dayanışmaya dayanan adaletli bir toplum kurma ülküsünü taşıyan pek çok düşünce ve eyleme tanık olmuştur. Ancak sömürünün ve zulmün ve bunların temelinde yatan sınıf ayrımının ortadan kaldırılmasının maddi ekonomik koşullarının bulunmadığı kapitalizm-öncesi dönemde tüm bu düşünceler birer ütopya olmaktan ileri gidememiş, bu yolda girişilen tüm eylemler bir doğa yasası zorunluluğuyla yenilgiye uğramıştır. Ancak kapitalizmin ve büyük ölçekli sanayiin gelişmesi ve bu gelişmenin özgül ürünü olan modern işçi sınıfının, sanayi proletaryasının doğuşu, sömürü ve zulümden arınmış sınıfsız bir toplumun kurulması için gerçek bir olanak yaratmıştır. Kapitalizm koşullarında, burjuvazinin egemenliği altında hızla gelişen üretici güçler ve emeğin üretkenliğinin daha önceki dönemlere kıyasla muazzam boyutlarda artışı, toplumun, üretimin yetersizliğinden kaynaklanan sınıflara bölünüşünü ortadan kaldırmak için gereken koşulları yarattı. Kapitalist üretim ilişkilerinin, üretici güçlerin gelişmesine giderek daha fazla engel olmasının bir anlatımı olarak keskinleşen burjuvazi-proletarya çelişmesi toplumun yeni bir aşamaya —komünizm— sıçramasının habercisiydi.

Bilimsel sosyalizmi, tüm öteki sosyalizm biçimlerinden ayırt eden en önemli özelliklerden birisi de çağdaş toplumun sonuna kadar devrimci ve komünizme götürebilecek tek gücünün proletarya o olduğu görüşünden hareket etmesidir. Proletarya, yalnızca sosyalist ve komünist bir gelecek için yürütülen mücadelenin en sağlam dayanağı olmakla kalmaz; o, ortaçağ kalıntılarına, feodalizme karşı mücadelede de en devrimci sınıftır. Bu durum feodalizmin yanısıra emperyalist boyunduruğa ve işbirlikçi tekelci burjuvaziye karşı mücadelenin de gündemde olduğu sömürge ve yarısömürge ülkeler için de aynen geçerlidir. Proletaryanın, devrim ve sosyalizm mücadelesinde önder olmasını sağlayan koşullar nelerdir? Neden başka bir sınıf —örneğin küçük burjuvazi— proletaryanın bu tarihsel görevini yerine getiremez?

Çünkü, proletarya en ileri üretim biçimine —kapitalizme— bağlıdır. Varlığının maddi ve ekonomik temeli çökmekte ve dağılmakta olduğundan, sınıf olarak giderek yok olan ve ortadan kalkan küçük burjuvazinin tersine, proletarya kapitalizmin gelişmesi ölçüsünde sayıca artmaktadır.

Çünkü, kapitalizmin gelişmesine paralel olarak giderek daha büyük işletmelerde toplanan ve yoğunlaşan ve kapitalist üretimin disipliniyle eğitilen proletarya, üretim ilişkileri sistemi içindeki konumu itibariyle kolayca örgütlenme ve toplumun sinir sistemini felce uğratma olanağına sahiptir.

Çünkü, yalnızca proletarya, devrimde önder rolü oynamasını sağlayacak bilimsel teoriye, Marksizm-Leninizme ve toplumun gelişme yasalarının bilgisine sahiptir. Ve ancak o kararlı ve militan, çelik iradeli ve örnek bir devrimci öncüye yani Komünist Partisi gibi bir örgüte sahip olabilir. Marks ve Engels, **Komünist Manifesto**'da şöyle yazıyorlardı:

"Bugün, burjuvazinin karşısında duran bütün sınıflardan yalnız proletarya gerçekten devrimci bir sınıftır. Öteki sınıflar modern sanayi karşısında çürümekte ve sonunda da ortadan kaybolmaktadırlar; modern sanayiin özel ürünü ve asıl ürünü proletaryadır." (s.56)

Daha ilerde ise şunu belirtiyorlardı:

"Bugüne kadar, toplumda üste çıkan her sınıf, elegeçirdiği üstün durumunu, bütün toplumu kendi mülk edinme şartlarına uydurarak sağlamlaştırmaya çalışmıştır. Proleterler ise, kendi eski mülk edinme tarzlarını ortadan kaldırmadan, dolayısıyla daha önceki bütün mülk edinme tarzlarını da ortadan kaldırmadan, toplumun üretici güçlerine egemen olamazlar.

Onların güven altına alacak ve sağlamlaştıracak bir şeyleri yoktur; ödevleri, önceki bireysel mülkiyetin bütün güvenlik ve sigortalarını tahrip etmektir." (agy, s.57)

Başka bir deyişle, proletarya tüm toplumu kurtarmadan kendisini kurtaramaz. Bu gerçeği Engels şöyle dile getiriyordu:

"Proletarya, siyasi iktidarı ele geçirir ve üretim araçlarını devlet mülkiyeti haline getirir." "Ama böyle yaparken, proletarya olarak kendini ortadan kaldırır, bütün sınıf farklarını ve uzlaşmaz sınıf karşıtlıklarını ortadan kaldırır, devleti de devlet olarak ortadan kaldırır." **(Ütopik Sosyalizm ve Bilimsel Sosyalizm,** s.96)

Köylülüğün ve küçük-burjuvazinin, hatta kapitalizmin ilkel biçimlerinin koşulları altında çalışan proleterlerin bile kendilerini çevreleyen koşulları görme ve tahlil etme, birleşme ve sömürücü egemen sınıflara karşı kararlıca mücadeleye atılma olanakları ya yoktur ya da çok azdır. Tersine büyük-ölçekli üretim, proleterleri her türlü küçük-burjuva önyargı ve hayallerden arındırarak onların, yeni bir toplum uğruna girişilecek mücadelenin kararlı bir savaşçısı ve önderi olmalarının maddi önkoşullarını yaratır. Lenin bu olguyu şöyle açıklıyor:

"Fabrika işçisinin, genel kapitalist ilişkiler sistemi içindeki bu durumu onu, işçi sınıfını kurtuluşu uğruna mücadelenin tek savaşçısı yapar, çünkü yalnızca kapitalizmin gelişmesinin daha yüksek aşaması, büyük ölçekli makinalı sanayi, bu mücadele için gerekli maddi koşulları ve toplumsal güçleri yaratır. Kapitalist gelişme biçimlerinin düşük olduğu başka her yerde, bu maddi koşullar mevcut değildir, üretim binlerce ufak işletme arasında dağılmıştır. (...), çünkü sömürülenlerin çoğu, hala küçük işletmelere sahiptir ve böylece mücadele vermeleri gereken burjuva sisteme bağlanmışlardır; bu, kapitalizmi kaldırabilecek toplumsal güçlerin gelişmesini geciktirir ve engeller. Dağınık, bireysel küçük sömürü, çalışan halkı bir yere bağlar, onları böler, sınıf dayanışması bilincine ulaşmalarını engeller, başkıya özel bir bireyin değil, tüm ekonomik sistemin neden olduğunu anlar anlamaz birleşmelerini engeller. Büyük ölçekli kapitalizm ise, tersine, tüm işçilerin eski toplumla, belli bir yerle ve belli bir sömürüyle olan bağlarını koparır, onları birleştirir, düşünmeye zorlar ve örgütlü bir mücadeleye başlamalarını olanaklı kılan koşullar içine sokar. Bundan dolayı da, sosyal-demokratlar (komünistler—bn) tüm dikkatlerini ve tüm faaliyetlerini işçi sınıfı üzerine yoğunlaştırırlar. Onun ileri temsilcileri, bilimsel sosyalizmin fikirlerini, Rus işçisinin tarihsel rolü fikrini iyice kavradıkları zaman, bu fikirler yaygınlaştığı zaman ve işçilerin bugünkü dağınık ekonomik savaşını bilinçli sınıf mücadelesine dönüştürmek üzere işçiler arasında sağlam örgütler kurulduğu zaman —Rus işçisi tüm demokratik öğelerin başını çeke-

rek mutlakiyeti devirecek ve RUSYA PROLETARYASINI (BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETARYASIYLA YANYANA) **açık siyasal mücadelenin düz yolundan komünist devrimin zaferine** götürecektir." (**"Halkın ostları' Kimlerdir?**, s.196-197)

Büyük ölçekli üretimin biraraya toplandığı, disiplinli ve kollektif eyleme hazırladığı proletaryanın toplam nüfus içindeki oranının düşük olması, onun devrimde önder rolü oynamasını engelleyemez. Köylülük ve küçük-burjuvazi sömürücü egemen sınıfların ideolojik ve siyasal etkisine, proletaryadan çok daha fazla açık olmalarının yanısıra, içinde bulundukları üretim koşulları —küçük ve birbirinden soyutlanmış bireysel işletmeler, geri teknik, sömürüyle ve üretim araçlarının mülkiyetiyle bağlarını tam olarak koparmamış olma nedeniyle sosyalist devrime önderlik edemezler. Marks şöyle diyor:

"Küçük köylüler, üyelerinin hepsi aynı koşullar içinde yaşayan ama birbirleriyle gerçek ilişkilerle birleşmemiş bulunan muazzam bir kitle meydana getirir. Onların üretim tarzları, onları, karşılıklı ilişkiler kurmaya götüreceği yerde birbirinden ayırır." (**Louis Bonaparte'in 18. Brumaire'i**, s.131) (Ancak bu sınıfların feodalizme, ortaçağ kalıntılarına ve emperyalist saldırıya karşı yürütülen anti-emperyalist demokratik karakterdeki devrimlere ve ulusal kurtuluş savaşlarına tutarsız bir biçimde de olsa önderlik etme olanakları olduğu tarihsel deneyim tarafından tanıtlanmıştır.)

Rusya ve Arnavutluk'taki demokratik ve sosyalist devrimlerin deneyimi, proletaryanın, toplam nüfusa oranının çok düşük olması halinde bile —eğer Marksist-Leninist bir öncüye sahipse— demokratik devrimi, sosyalist devrime dönüştürerek, sosyalizme geçebileceğini ve proleter diktatörlüğünü kurabileceğini göstermiştir. Lenin bu konuda şunları söylüyordu:

"Herhangi bir kapitalist ülkede, proletaryanın gücü toplam nüfus içerisinde temsil ettiği orana göre çok daha fazladır. Bu, proletaryanın kapitalizmin tüm ekonomik sisteminin merkezine ve sinirine ekonomik olarak egemen olmasından ötürüdür. Ve gene kapitalizm koşullarında proletaryanın emekçi halkın ezici çoğunluğunun gerçek çıkarlarını ekonomik ve siyasal olarak ifade etmesinden ötürüdür". "Bu nedenle, proletarya, nüfusun azınlığını oluşturduğu zaman bile (ya da sınıf bilincine ulaşmış ve proletaryanın gerçek devrimci öncüsünün nüfusun bir azınlığını oluşturduğu zaman) burjuvaziyi alaşağı etmek yeteneğindedir. ..." (**Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü**, s.247)

Mao Zedung ve Çin revizyonistleri yazılarında proletaryanın

tarihsel görevini ve anti-emperyalist demokratik ve sosyalist devrimlerdeki vazgeçilmez önderlik rolünü kavramış oldukları izlenimini yaratan görüşlere yer vermektedirler. Örneğin, **Çin Devrimi ve Çin Komünist Partisi** başlıklı yazısında Mao Zedung şöyle diyordu:

"Bütün dünyadaki proletaryayla aynı olan temel niteliklerine yani ekonominin en ileri biçimi ile olan yakınlığına, kuvvetli disiplin ve örgütlenme anlayışına ve özel üretim araçlarından yoksun oluşuna ek olarak Çin proletaryasının pek çok önemli niteliği vardır" (**SE**, c.2, s.324)

Ancak, diğer birçok konuda olduğu gibi görünüşte Marksizm-Leninizmin ilkelerini savunmasına rağmen, bu konuda da Mao Zedung ve Çin revizyonistleri anti-Marksist bir konumdadırlar. Teori ve pratikleri, onların, proletaryanın, tarihsel görevini ve önderlik rolünü asla kavramadıklarını, proletaryanın ve onun Marksist-Leninist partisinin rolünü yerine göre burjuvaziye, köylülüğe, gençliğe, orduya, hatta işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağası sınıflarına verdiklerinin, proletaryaya hiç bir şekilde de güvenmediklerinin, birçok durumda kitlelerin kendiliğinden-gelme hareketinin kuyruğunda gittiklerinin ya da kitleleri devrimci proletaryanın bilinç düzeyine çıkaracakları yerde kendilerini kitlelerin geri bilinç düzeyine indirdiklerinin ya da inmeyi savunduklarının pek çok kanıtını sunmaktadır. 1923'te kaleme aldığı **Ulusal Devrimde Tüccarların Rolü** adlı yazıda Mao Zedung, emperyalizmin baskısından en fazla tüccarların acı çektiği iddiasıyla anti-emperyalist demokratik devrime onların önderlik etmesi gerektiğini ileri sürüyordu:

"Bu devrim tüm bir halkın görevidir. Tüccarlar, işçiler, köylüler, öğrenciler ve öğretmenlerin hepsi de devrim çalışmasının bir bölümünde sorumluluk almak zorundadırlar; **ama tarihsel zorunluluk ve mevcut eğilimler nedeniyle, ulusal devrimde tüccarların sorumlu olmaları gereken iş, halkın geri kalanının yüklenmeleri gereken işten hem daha acil, hem de daha önemlidir.** Biliyoruz ki, yarı-sömürge Çin'in bu politikası, tüm ülke halkının üstüne çifte ezilme altında derin bir acı çekmektedir. Ancak bu acıları en şiddetli ve en acil olarak duyanlar üccarlardır" (**Teorik ve Siyasal Düşünceler**, s.47, abç) Aynı yazıda şu görüşlere de yer veriliyordu:

"Tüccarların örgütü ne kadar geniş olursa, etkileri o kadar büyük, tüm halkı yönlendirme yetenekleri o kadar büyük ve devrimin başarısı o kadar çabuk olur!" (agy, s.48-49)

Mao Zedung'un burada belirttiği tüccarlar, Çan Kay-Şek'in

1927'deki karşı-devrimci darbesi sırasında ve sonrasında emperyalizmle karşı-devrimci bir blok kuran Şanghay burjuvazisidir. İşte o, işçi sınıfı ve diğer sömürülen halk katmanları dururken önderliği bu gerici sınıfa verecek kadar Marksizm-Leninizmden uzaktı.

1924-1927 yıllarında Guomindang ile ÇKP'nin emperyalist uşağı Kuzeyli savaş ağalarına karşı yürüttükleri ortak savaş sırasında Çin'in bazı kırsal alanlarında köylülerin, özellikle yoksul köylülerin anti-feodal mücadelesi büyük bir gelişme göstermişti. Köylü mücadelesinin geliştiği eyaletlerden biri olan Hunan'da yaptığı araştırmayla ilgili olarak yazdığı Mart 1927 tarihli yazıda Mao Zedung yoksul köylüleri "devrimin öncüleri" olarak niteliyor ve şöyle diyordu:

"Bu yoksul köylüler feodal güçleri yıkma mücadelesinin öncüleri ve uzun yıllar boyunca başarılamamış büyük bir devrimci görevi gerçekleştiren kahramanlardır. Yoksul köylü sınıfı (eşrafın deyimiyle 'ayaktakımı'...) olmadan, köylük bölgelerde bu günkü devrimci ortamı yaratmak ya da mahalli zorbaları ve mütegallibeyi yıkmak ve demokratik devrimi tamamlamak imkansız olurdu. Köylü birliklerinin önderliğini ellerine geçirmişlerdir." (**Seçme Eserler**, c.1, s.34-35) Biraz ilerde ise şunlar söyleniyor:

" oksul köylülerin önderliği mutlaka gereklidir. Yoksul köylüler olmadan devrim olmaz, onların rolünü inkar e mek, devrimi inkar etmek demektir." (agy, s.35)

Yoksul köylüler, gerek demokratik halk devriminde ve gerekse sosyalist devrimde önemli bir rol oynarlar ve kentlerin yarı-proleter öğeleriyle birlikte, proletaryanın en yakın ve en güvenilir bağlaşığını oluştururlar. Ancak bu durum, proletaryanın önderlik rolünün, yoksul köylülere verilmesini gerektirmez. Gerek yoksul köylüler ve gerekse diğer proleter olmayan emekçi katmanlar, içinde bulundukları ekonomik koşullar nedeniyle demokratik devrime tarlı bir biçimde önderlik edemezler. Onların gerçek potansiyeli ve gücü, ancak sanayi proletaryasının ve onun partisi olan Komünist Partisinin önderliği altında tam anlamıyla seferber edilebilir. Mao Zedung'un aynı yazıda, oksul köylüler devrimin genel yönelimi konusunda hiç bir zaman yanılmamışlardır'(agy, s.31) demesi de bir yanılgıya tanıklık etmektedir. Çünkü gerek Çin'in ve gerekse diğer ülkelerin tarihi, proletaryanın önderliğinden yoksun olduğu taktirde devrimci köylü hareketinin eşkiyalık ve benzeri biçimlerde soysuzlaşabileceğini, egemen sınıfların değişik kesimleri arasındaki iktidar mücadelesinde bir kaldıraç haline düşebileceğini pek çok kez

göstermiştir. Köylü hareketinin ya da yoksul köylü hareketinin genel yöneliminin her zaman doğru olduğu düşüncesinden hareket eden Mao Zedung, kendi içinde tutarlı bir mantıkla şu hatalı sonuca varmaktadır:

"Yakında Çin'in orta, kuzey ve güney eyaletlerinde yüzmilyonlarca köylü ne kadar büyük olursa olsun hiç bir gücün durduramayacağı güçlü bir fırtına gibi, bir kasırga gibi çok ani ve şiddetli bir şekilde ayaklanacaktır... her devrimci parti ve her devrimci yoldaş sınanacak ve kitlelerin verdiği karara göre ya kabul edilecek ya da reddedilecektir." (agy, s.24)

Devrimci proletaryanın bilinçli önderliğinden yoksun kendiliğinden-gelme kitle hareketinin —ister köylü hareketi olsun, isterse işçi hareketi— devrimci partileri sınavdan geçirmesi ve bu partilerin devrimci olup olmadığının kitlelerin vereceği karara göre değerlendirilmesi kendiliğinden gelmeliğe boyun eğmektir. Gerek Çin'de ve gerekse başka ülkelerde devrimci proletaryanın bilinçli önderliğinden yoksun olan kendiliğinden-gelme kitle hareketlerinin yolundan saptığı, hatta karşı-devrimci faaliyet ve amaçlara alet olduğu çok görülmüştür. **Ne Yapmalı** adlı ünlü yapıtında Lenin kendiliğinden-gelme işçi hareketinin, işçi sınıfını kapitalistlerden bazı ekonomik ve sosyal haklar isteme düzeyinde bırakacağını, onu siyasal iktidarı ele geçirme ve devrim yapma hedefine yöneltemeyeceğini söylüyor, işçi hareketinin kuyruğuna takılınması gerektiğini savunan "ekonomistler"i eleştiriyordu. Stalin de bu konuda şunları söylüyordu:

"Kendiliğindenliği yüceltme teorisi, kendiliğinden harekete, bilinçli, planlı bir nitelik verilmesine karşı çıkar; bu teori, partinin işçi sınıfının başında yürümesine, partinin kitlelerin siyasal bilinç düzeyini yükseltmesine, partinin harekete kılavuzluk etmesine karşıdır. bu teori, hareketin bilinçli öğelerin hareket seyrini izlemesine engel olmamalarını, partinin kendiliğinden hareketi gözlemlemekle yetinmesini, hareketin ardından sürüklenmesini ister. Kendiliğindenlik teorisi hareket içindeki bilinç öğesinin rolünün azaltılması teorisidir, 'kuyrukçuluk' ideolojisidir; bu teori tüm oportünizmin mantıki temelidir" (**Leninizmin Sorunları**, s.25)

Devrimci proletaryanın önder rolünü reddeden Mao Zedung ve Çin revizyonistleri köklü bir kendiliğindenliği yüceltme yani kuyrukçuluk anlayışına sahiptirler. Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin oportünizmlerinin 'mantıki temeli' Stalin'in de belirttiği gibi budur; yani kendiliğinden-gelme harekete kölece boyun eğmedir. Onların bu oportünist anlayışları, Marksist-Leninist teoriyi küçümse-

yerek kitlelerin geri bilinciyle uzlaşmalarında, teorinin ve bilimin önemini reddederek "bütün bilgeliğin kitlelerden geldiğini" iddia etmelerinde, gerek Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşundan önce ve gerekse sonra kendiliğinden oluşan çeşitli kitle hareketlerinin kuyruğuna takılmalarında kendini göstermektedir. Mao Zedung'un yazı ve konuşmalarında sıradan ve bilinçsiz halk kitlelerine yaltaklanan, bütün bilgeliğin, kültürün ve uygarlığın yaratıcısının kitleler olduğunu ileri süren, komünistlerin ve devrimcilerin kitlelerin öğrencisi olmaları gerektiği, onların siyasetlerini sıradan kitlelerin istek ve anlayışlarına uygun bir biçimde formüle etmeleri gerektiğini vb. ileri süren pek çok pasaja rastlamak mümkündür. Bunlardan bir kaçını inceleyelim:

"Köylüler ve zanaatkarlar bu toplumun (feodal toplum-bn) zenginliğini ve **kültürünü** yaratan başlıca sınıflardır" (SE, c.2, s.302, abç) "Gerçek kahramanların kitleler olduğu, buna karşılık bizim genellikle çocuksu ve bilgisiz olduğumuz kavranmalıdır. Bu kavranmadıkça en basit bilgileri bile edinmek imkansızdır." (SE, c.3, s.11)

"Yalnızca işçilerin, köylülerin ve askerlerin ihtiyacını duydukları ve kolayca benimseyebilecekleri şeyleri yaygınlaştırmalıyız. Bunun için, işçileri, köylüleri ve askerleri eğitme görevinden önce, onlardan öğrenme görevi gelir." (agy, s.87-88, abç)

"Doğru bir görev, doğru bir siyaset ve doğru bir çalışma t rzı belli bir anda ve yerde **daima kitlelerin taleplerine uygun düşer** ve kitlelerle bağlarımızı sağlamlaştırır. Yanlış bir görev, yanlış bir siyaset ve yanlış bir çalışma tarzı belli bir anda ve **yerde kitlelerin taleplerine daima ters düşer** ve bizi kitlelerden koparır." (agy, s.293, abç)

"Bütün bilgelik kitlelerden gelir. Her zaman en cahil olanların aydınlar olduğunu söyledim." (SE, c.5, s.539)

"Biz kitlelere inanıyoruz. Kitlelerin öğretmeni olmak için önce onların öğrencisi olmalıyız." (Yayınlanmamış Yazılar, s.2 9)

Marksizm-Leninizm, ilkel komünal toplumdan bu yana, yani küçük bir azınlığın büyük bir çoğunluğu sömürdüğü bütün sınıflı toplumlarda yaratılan kültür, bilim ve uygarlığın esas olarak egemen sınıflarca yaratıldığını savunur. Çünkü bu toplumlarda, emekçi kitleler zamanlarının hemen hemen tümünü üretim faaliyetine ayırmak zorundadırlar. Öte yandan, sömürücü egemen sınıflar, emekçi kitlelere okumak, aydınlamak ve eğitim görmek yeterince için olanak tanımazlar; bunlar üretim araçlarını kendi mülkiyet ve denetimleri altında bulundurdukları gibi kültürü, eğitimi ve bilimi de kendi tekellerine almışlardır. Marks'ın dediği gibi, "Maddi üretim araçlarını

elinde bulunduran sınıf, aynı zamanda entellektüel üretim araçlarını da emrinde bulundurur..." (**Alman İdeolojisi**, s.83) Bu durum kafa emeği ile kol emeği arasındaki bu karşıtlık, üretici güçlerin gelişmesi sonucu, sınıfların ortadan kaldırılmasının maddi temelinin doğduğu koşullarda, sosyalizm ve komünizm koşullarında değişebilir ancak. İktidarı ve üretim araçlarını ele geçiren devrimci proletarya, kültür, bilim ve eğitimi de eski egemen sınıfların denetiminden çıkararak tüm emekçilere mal eder. Geçmiş çağlarda ancak üretim faaliyetine katılmak zorunluluğu altında olmayan egemen sınıf mensuplarının katılabildiği kültür, bilim, sanat ve eğitim faaliyetleri böylece tüm emekçilerin hizmetine açılır.

Sömürüye dayanan sınıflı toplumlarda entellektüel üretim faaliyetlerinin, sömürücü sınıflardan gelen aydınlar tarafından yürütülmesi, bilim ve kültürün onlar tarafından yaratılması olgusu bilimsel sosyalizm teorisi için de doğrudur. Ekonomistlerin, bilimsel sosyalizmin, işçi sınıfının gelişiminin kendiliğinden yarattığı bir şey olduğu, yani Mao Zedung'un deyişiyle, kitlelerce yaratıldığı yolundaki iddiaları Lenin ve diğer Marksistler tarafından acımasızca eleştirilmiştir. O zamanlar Marksist olan Kautsky,

"Kapitalist gelişme sonucu, proletaryanın sayısı arttığı ölçüde, kapitalizme karşı mücadeleye zorlanmakta ve bu mücadeleyi başarabilir güce ulaşmaktadır. Proletarya, sosyalizmin imkan ve gereğinin 'bilincine' varmaktadır." (Aktaran Lenin, **Ne Yapmalı?**, s.52) diyen **Avusturya Sosyal-Demokrat Partisi Program Taslağı**'nı eleştirirken şöyle diyordu:

"Bugünün sosyalist bilinci, ancak derin bir bilimsel bilgi temeli üzerinde yükselebilir. Gerçekten, modern iktisat bilimi sosyalist üretim için örneğin modern teknoloji kadar gerekli ve şarttır ve proletarya ne birincisini ne de ikincisini yaratamaz, ne kadar isterse de yaratamaz; her ikisi de modern toplumsal süreçten doğup gelmişlerdir. Bilimin taşıyıcısı proletarya değil, burjuva aydınlar zümresidir. (İtalikler bizim); modern sosyalizmin ilk şekillenmesi, bu zümre üyelerinin birey olarak kafalarında olmuştur ve onlar bunu, entellektüel bakımdan daha gelişmiş olan proleterlere iletmişlerdir ve bu proleterler de modern sosyalizmi, şartların mümkün kıldığı yerlerde, proleter sınıf mücadelesine sokmuşlardır. Demek ki, sosyalist bilinç proleter sınıf mücadelesine dıştan ithal edilmiş bir şeydir.(...), bu mücadelenin içinden kendiliğinden (...) meydana gelmiş bir şey değildir," (Aktaran Lenin, **agy**, s.52-53)

Sıradan kitlelerin, bilinçli proleterlerden ve Marksist-Leninistlerden daha bilgili olduğu, bu sonuncuların, onların öğret-

meni olmadan önce öğrencisi olması gerektiği, tüm kültür ve bilgeliğin sıradan kitlelerce yaratıldığı türünden görüşler iflah olmaz bir kuyrukçuluğun anlatımıdırlar. Ve zorunlu olarak devrimci proletaryanın önder rolünün yadsınmasına götürürler.

Komünistlerin işçi sınıfının ileri öğeleri olduğunu ve işçileri ve devrimci kitleleri devrim ve sosyalizm mücadelesinde ancak onların yönetebileceğini reddeden bu kuyrukçu anlayış Marksizm-Leninizme tamamen aykırıdır. Lenin'in ölümünden hemen sonra SSCB Sovyetleri İkinci Kongresi'nde yaptığı konuşmada Stalin komünistlerden şöyle söz ediyordu:

"Biz komünistler özel bir hamurdan yoğrulmuş insanlarız. Biz özel bir iplikten dokunmuşuz. Biz büyük proleter stratejistin ordusunu, Lenin yoldaşın ordusunu oluşturanlarız. Bu ordunun bir ferdi olmanın onurundan daha büyük bir şey yoktur." (Aktaran **SBKP (B) Tarihi**, s.317)

Acaba komünistlerin "özel bir iplikten dokunmuş" olmaları, "özel bir hamurdan yoğrulmuş" olmaları, kitlelerin önderleri ve öğretmenleri olmaları onların kitlelere danışmalarını, onların deneyimlerinden yararlanmalarını ve bir anlamda (ama Mao Zedung'un anladığı anlamda değil) kitlelerin öğrencisi olmalarını engeller mi? Elbette Hayır. Mao Zedung ve Çin revizyonistlerine göre kitlelere güvenmek ve onların öğrencisi olmak, komünistlerin önder ve öğretmen rolüyle çelişmektedir. Bu yüzden, onlar her türlü bilgeliğin kitlelerden geldiği kuyrukçu formülasyonuna sarılarak devrimci proletaryanın ve Komünist Partisinin önder ve öğretmen rolünü hiçe indiriyorlar. Eğer sıradan kitleler, ortalama işçi, komünistlerden daha bilgili, daha kültürlü ve daha bilinçli iseler, devrimci proletaryanın ve onun Marksist-Leninist öncüsünün kitleleri eğitme, bilinçlendirme ve seferber etmesi gereği zorunlu olarak ortadan kalkar. Eğer kitleler, devrimci proletaryanın ve onun Marksist-Leninist öncüsünün yardımı ve faaliyeti olmaksızın bilinçlenebiliyorlarsa, o zaman gene bu sınıfın ve onun öncü örgütünün yardımı olmaksızın örgütlenebilir ve gerici egemen sınıfları yıkabilirler.

Kitlelerin kendiliğinden bilinçlenebileceği ve devrimin gereğini kavrayabileceği safsatasına inandığı içindir ki, Mao Zedung **doğru** bir siyasetin **daima** kitlelerin taleplerine **uygun** düşeceğini, **yanlış** bir siyasetin ise gene **daima** kitlelerin taleplerine **ters** düşeceğini iddia etmektedir. Oysa gerçek yaşamda ne görüyoruz? Kitlerin bilinç düzeyinin düşük olduğu koşullarda doğru bir siyasetin onlar tarafından kavranmadığı, yani Mao Zedung'un deyişiyle

"belli bir anda ve yerde kitlelerin taleplerine" ters düştüğü sık sık karşılaşılan bir durumdur. Doğru bir siyasetin ortaya konması, kitlelerin bu siyaseti kabul etmeleri ve yaşama geçirmeleri için yeterli olsaydı, o zaman ne kitleler arasında propaganda ve bilinçlendirme faaliyeti yürütmeye, ne de devrimci bir parti örgütlemeye gerek olurdu. Rahatlıkla görülebileceği gibi Mao Zedung'un ve Çin revizyonistlerinin yaklaşımı tepeden tırnağa oportünist bir yaklaşımdır. Ve proletaryanın tarihsel görevinin reddi ve onun önder rolünün yadsınması anlamına gelmektedir. Her türden oportünistlerin tersine, Marksist-Leninistler gerek proletaryanın ve gerekse diğer emekçi kitlelerin ancak Marksist-Leninist bir partinin öncülüğü ve çetin mücadelesi sonucunda bilinçlenebileceklerini, böyle bir partinin ise görevini ancak en ileri teoriyi kendine kılavuz edinmekle gerçekleştirebileceğini kabul ederler. Kendiliğinden gelmeliğe boyun eğme anlayışı Mao Zedung'un bu noktada da oportünist bir tutum alması, Marksist-Leninist teorinin incelenmesine karşı çıkması sonucunu vermiştir. O şöyle diyordu:

"Şurası açıktır ki, çok fazla kitap okumamalıyız. Marksist kitapları okumalıyız, ama gene de çok fazla değil. Bir düzine kadarını okumak yeter. Eğer çok fazla okursak, kendi zıddımıza dönüşebilir, kitap kurtları, dogmatikler, revizyonistler haline gelebiliriz." (age, s.164) "Eğer çok fazl akitap okursanız, bunlar sonunda zihninizi köreltir." (Yayınlanmamış Yazılar (abç), s.164)

Aynı yazıda Mao Zedung çok tanınmış kişileri örnek olarak göstererek, fazla okumayan kişilerin yaşamlarında daha başarılı olduklarını, daha fazla ilerlediklerini sözde kanıtlamaya(!) çalışıyor. Acaba Mao Zedung, ekonomi-politik, felsefe, doğal bilimler, matematik, siyaset vb. konularında binlerce ve onbinlerce yapıtı ve kitabı inceleyen ve bu bilgi dağının üzerinde bilimsel sosyalizmi kuran ve geliştiren Marks, Engels, Lenin ve Stalin hakkında ne düşünüyordu? Görünüşte onlar hakkında bir yığın övgü dolu söz söylemesine rağmen, aslında onlar için pek iyi şeyler düşünmediği ortadadır. Çünkü gerek Mao Zedung'un ve gerekse onun izleyicilerinin teori ve pratiği bilimsel sosyalizmin büyük ustalarının teori ve pratiğinden bir uçurumla ayrılmıştır. Az okumakla ve teori hakkında fazla bir şey öğrenmemekle kişinin sorunları daha iyi kavrayabileceği tezi, çağdışı ve dar kafalı bir köylünün savunabileceği bir saçmalıktır. Doğa bilimlerinin ve toplumsal bilimlerin gelişmesi, bir yığın yeni uzmanlık dallarının ortaya çıkması, insan bilgi-

sinin her alanda görülmedik ölçülerde gelişmesi karşısında, insanın fazla okumakla, kapsamlı inceleme ve araştırma yapmakla bilgisinin daha fazla değil, daha az olacağı tezi, Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin yalnızca lafta savunduğu bir şey olmakla kalmamış, pratiğe de konmuştur. Özellikle "Kültür Devrimi"nden sonra, kafa emeği ile kol emeği arasındaki farkı azaltmak ve okulları revizyonizmin denetiminden kurtarmak bahanesiyle çeşitli bilimsel uzmanlık dallarındaki eğitim ve araştırma faaliyetleri kısıtlanmış, çeşitli düzeylerdeki okullarda eğitim süreleri kısaltılmıştır. Temmuz 1968'de Mao Zedung şöyle diyordu:

"Üniversitelere hala ihtiyacımız vardır; bununla esas olarak bilim ve mühendislik fakültelerini kastediyorum. Bununla birlikte, okul süresini kısaltmak, eğitimi devrimcileştirmek, proleter siyasetini kumanda yerine oturtmak... gereklidir." (Aktaran **People's China**, s.119)

Bilim adamlarının ve teknik uzmanların kapsamlı bir eğitim görmelerinin gereksiz olduğunu düşünen Mao Zedung, "hem eski, hem de modern çağlarda, Çin'de ve Çin dışında birçok fen adamı kendilerini pratik olarak yetiştirdi." (**Yayınlanmamış Yazılar**, s.162) diyordu. Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin bilimin ve teorinin önemini küçümseyen küçük-burjuva kökenli anlayışları, onların, proleter partisi, sosyalist inşa gibi bir dizi önemli konudaki anla ışları üzerinde de önemli bir etki yapmıştır. Kitlenin ve sıradan emekçinin bilgeliğini vurgulayan bir partinin gerçek bir proleter partisi olmasının, kendini Marksist-Leninist teoriyle ve toplumsal gelişimin yasalarının bilgisiyle donatmasının mümkün olmadığı açıktır. Öte yandan, ancak en gelişmiş teknik ve modern üretim teknolojisinin bilgisi temeli üzerinde kurulabilecek olan sosyalizmin, Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin bu köylü dar kafalılıklarıyla kurulamayacağı da yeterince berrak olsa gerekir.

Devam edelim, Marksist-Leninist teorinin öneminin küçümsenmesi ve kendiliğinden-gelme harekete planlı ve bilinçli bir nitelik vermenin reddi ve bu temelde kendiliğinden-gelme kitle hareketinin kuyruğuna sürüklenme 1958'de ortaya çıkan maceracı "Büyük İleri Atılım" siyasetinde ve 1966'da başlayan "Kültür Devrimi"nde de görülmüştür. Bu hareketlerin her ikisi de proletaryanın önderliğinden yoksun bir biçimde, plansız ve denetimsiz olarak köylü ve gençlik kitleleri tarafından başlatılmışlardı. Örneğin "Kültür Devrimi" ile ilgili olarak Mao Zedung şu itirafta bulunuyordu:

"Bir büyük duvar afişinin, Kızıl Muhafızların ve büyük devrimci tec-

rübe alışverişinin bu kadar büyük bir olay yaratacağını hiç düşünmemiştim." (agy, s.224)

Uzun Devrim adlı yapıtında Mao Zedung'un yakın dostu olan Edgar Snow da aynı gözlemde bulunuyor ve şöyle diyordu:

"Kızıl muhafızlar ilk defa Mayıs sonlarında Beyda'de (Pekin Üniversitesi) ortaya çıktılar ve Liu (Şao-Şi—bn)'nun 'çalışma ekipleri' tarafından 'parti aleyhtarı' damgası vurularak hemen bastırıldılar. Onları kimin harekete geçirdiği kesin olarak bilinmiyordu. Han-çov'da rastladığım ve Mao'nun Kültür Devrimi sırasında izlediği stratejiyi çok yakından bilen bir general Kızıl Muhafızların ortaya çıkışının ne önceden planlandığını ne de önceden beklendiğini söyledi." **(Uzun Devrim**, s.101)

Mao Zedung ve Çin revizyonistleri aynı kuyrukçu tavrı, Guomindang karşısında da gösterdiler. Onlar, gerek ulusal devrimci bir örgüt olduğu dönemde, gerekse işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarının faşist bir partisi haline gelmiş olduğu dönemde anti-emperyalist demokratik devrimin önderliğini Guomindang'a bırakma eğilimindeydiler. ÇKP'nin bu menşevik tutumu Kominte r. tarafından birçok kez eleştirildi. Örneğin, 1928'de toplanan Komintem'in 6. Kongresi'nde ÇKP şöyle eleştiriliyordu:

"Bu savaşta (Kuzey Seferi—bn) ÇKP'nin görevi, o dönemde hüküm süren devrimci durumdan tam olarak faydalanmak, kendi proleter sınıf ordusunu kurmak ve devrimin önderliğinin ele geçirilmesinde proletaryanın mücadelesinin yolunu açmak için askeri örgütlenmeyi, işçilerin ve köylülerin askeri eğitimini genişletmek olmalıydı. Kuzey Seferi döneminde objektif şartlar Komünist Partisinin lehine olmasına rağmen, o, ordu içindeki çalışmasını yönlendirmek için Guomindang'ın askeri ve siyasal organlarından faydalanmakta tereddüt etti ve kendi silahlı güçlerini yaratmak için hiç bir çaba göstermedi. **Komünist Partisi, kendisini tüm olarak Guomindang emirleriyle hareket etmeye hasretti."** (**Emperyalist Savaşa Karşı Mücadele ve Görevlerimiz**, s.42, abç)

1927 karşı-devriminden sonra Guomindang'ın temsil ettiği karşı-devrimci güçlerle ÇKP'nin önderliği altındaki devrimci-demokratik güçler arasında kanlı bir iç savaş dönemi yaşandı. Dolayısıyla bu koşullarda devrimin önderliğinin kim ve hangi sınıf tarafından yapılacağı tartışma konusu olamazdı. Ama 1937'de Japon emperyalist saldırısına karşı milli birleşik cephenin kurulduğu koşullarda önderlik sorunu yeniden gündeme geldi. Japon aleyhtarı birleşik cephenin kuruluşunun 2. yılında ÇKP MK'nin 6. Birleşik Oturumu'na verilen bir raporda, Mao Zedung, devrimin önderliğini işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarının faşist

partisi Guomindang'a teslim ettiklerini şöyle açıklıyordu:

"Guomindang olmaksızın, direniş savaşını yapmak ve sürdürmek düşünülemezdi.... Bugün o bir kez daha büyük anti-Japon savaşına öncülük ediyor..." "Anti-Japon savaşı sürdürmede ve anti-Japon Birleşik Cephe'yi örgütlemede, **Guomindang önder ve ana direk konumundadır.**" **(Teorik ve Siyasal Düşünceleri,** s.69, abç)

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarının karşı-devrimci bir örgütünü, demokratik halk devriminin önderi olarak görmeleri, bu sınıfların emperyalizme, işbirlikçi tekelci kapitalizme ve feodalizme karşı bağımsız ve demokratik bir Çin'in kurulması için çalışabileceklerini, emperyalizm ile bağlarını keserek "devrimci' bir güç haline gelebileceklerini varsayan idealist görüşe dayanıyordu. Ayrıca onlar, devrimci proletaryanın, işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarıyla geçici bağlaşmalara girdiği istisnai koşullarda, önderliği sıkı sıkıya elinde bulundurması gerektiğini yadsıyarak, kuyrukçu ve teslimiyetçi bir konuma da düşmektedirler.

Mao Zedung değişik dönemlerde gençliği de öncü ve önder bir güç olarak niteleyen ifadelerde kullanmıştır. Örneğin, Mayıs 1939'da, 4 Mayıs 1919'daki devrimci gençlik hareketinin 20. yıldönümü münasebetiyle yapılan bir toplantıda Mao Zedung gençliği devrimin öncü ve önder gücü ilan ediyordu.

"Yirmi yıl önce bugün Çin'de 4 Mayıs Hareketi olarak bilinen büyük bir tarihi olay meydana geldi. Öğrencilerin katıldığı bu hareketin muazzam bir önemi vardır. 4 Mayıs Hareketi'nden bu yana Çin gençliği nasıl bir rol oynadı? Bir bakıma onlar öncü rolü oynadılar. İflah olmazlar dışında herkes bu gerçeği kabul etmektedir. öncü rolü ne demektir? Başa geçip devrimci safların en önünde ilerlemek demektir." **(SE,** c.2, s.247)

Gençlik ve devrimci aydınlar 1966'da patlak veren ve "Büyük Proleter Kültür Devrimi" olarak anılan siyasal kargaşalıkta da önemli bir rol oynadılar. Temmuz 1966'da yaptığı bir konuşmada Mao Zedung, "Hepinize söyüyorum: Gençlik, Büyük Proleter Kültür Devrimi'nin büyük ordusudur. Sonuna kadar seferber edilmelidir." **(Yayınlanmamış Yazılar,** s.208) diyordu. ÇKP MK'nin 11. Plenumunda, 'Kültür Devrimi'ne ilişkin olarak alınan **Onaltı Madde Kararı**'nda gençliğin öncü rolü şöyle dile getiriliyordu:

"Eskiden bilinmeyen çok sayıda devrimci genç cesur ve yiğit devrimciler olduklarını göstermişlerdir. Eyleme geçmede arzulu oldukları gibi, akıllıdırlar da. Büyük harfli afişler ve büyük tartışmalar ortamında meseleleri ortaya koymakta, etraflı teşhir ve eleştirilerde bulunmakta ve burjuvazi-

nin gizli ve açık temsilcilerine karşı kararlı saldırılara girişmektedirler." (Aktaran Jean Daubier, **Çin Kültür Devrimi Tarihi**, s.355)

Kendiliğinden patlak veren ve onmilyonlarca orta öğrenim gencinin seferber olmasına yolaçan bu kitle hareketi, Mao Zedung ve yandaşları tarafından, o sıralar parti aygıtına egemen olan Liu Şao-Şi, Deng Siao-Ping ve yandaşlarını tasfiye etmek için kullanıldı. Moo Zedung'u destekleyen Savunma Bakanı Lin Biao'nun ordunun denetimini elinde bulundurması "Kültür evrimi" adı verilen kargaşadan Mao Zedung'un üstün çıkmasında belirleyici rol oynadı.

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin, proletaryanın önder rolünü reddetmelerinin en çarpıcı örneklerinden biride onların orduya ve savaşa atfettikleri belirleyici önemdir. Onlar, orduya ve savaşa her zaman özel bir önem vermişler, orduyu Komünist Partisinin, savaşı siyasetin önüne geçirmişlerdir. Mao Zedung'un, "Bir halkın ordusu yoksa hiç bir şeyi yoktur" (SE, c.3, s.271) deyişi, onların yaklaşımını en iyi biçimde özetlemektedir. Bu deyişte anlatımını bulan görüş, orduyu partinin ve proletaryanın sahip olabileceği diğer herşeyin önüne geçiren; parti, sendika, kitle örgütlerini vb. hiçe sayan askeri bir anlayışı yansıtmaktadır. Mao Zedung'a ve Çin revizyonistlerine göre, henüz ordularını örgütlememiş bulunan halklar, bir komünist partisine, güçlü kitle örgütlerine sahip olsalar bile onların "hiçbirşeyi yoktur"(!). Gene onlara göre Kızıl Ordu'nun Ekim evrimi'nden **sonra kurulduğu** 1917 Rusyası'ndaki halkın da "hiç bir şeyi yoktu"(!) Kuşku yok ki, bir Komünist Partisinin önderliği altındaki bir halk ordusunun varlığı, gerek anti-emperyalist demokratik devrimde, gerekse de sosyalist devrimde muazzam bir önem taşır. Ancak bu gerçek, halk ordusunu komünist partisinden ve proletaryanın ve kitlelerin sahip olabileceği herşeyden daha önemli gören askeri bakış açısını doğrulamaz. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri öteden beri orduyu, partinin üzerine çıkarmışlar, partinin işlevlerini orduya vermişler ve onu ordunun asit bir uzantısı olarak görmüşlerdir. Daha 1928 yılında yazdığı **Çinkang Dağlarındaki Mücadele** adlı yazısında Mao Zedung, partinin işlevlerini orduya yüklüyor ve şöyle diyordu:

"Kızıl ordu askerleri, siyasi eğitimden geçtikten sonra, sınıf bilincine ulaşmış, toprak dağıtımı, siyasal iktidarın kurulması, işçi ve köylülerin silahlandırılması gibi meselelerin esaslarını öğrenmişlerdir." (SE, c.1, s.93)

Kızıl Ordu'nun kur lması halinde gerek parti örgütleri kur-

mak ve gerekse diğer görev ve faaliyetleri yürütmek olanağının doğacağı görüşü **Savaş ve Strateji Meseleleri** adlı yazıda dile getiriliyordu.

"Bununla birlikte, silahlarımız sayesinde 8. Yol Ordusu'nun Kuzey Çin'de kurduğu güçlü parti örgütleri örneğinde olduğu gibi, parti örgütleri yaratabiliriz. Aynı zamanda kadrolar, okullar, kültür ve kitle hareketleri de yaratabiliriz. Yenan'da herşey silahlara sahip olmakla yaratılmıştır. Herşey silahların namlusundadır." (SE, c.2, s.227, abç)

Marksist-Leninist öğretiye göre, parti, proletaryanın diğer örgütlerinin üzerinde bir konuma sahiptir. O, proletaryanın sınıf örgütünün en yüksek biçimidir. Bu nedenle parti, tüm diğer proleter örgütlerini yönetmek, kurmak, denetlemekle vb. yükümlüdür. Ve hiç bir diğer örgüt, partinin bu önder rolünü yerine getiremez. Bu bakımdan Kızıl Ordu'nun parti örgütleri yaratması anlayışının oportünist bir anlayış olduğu, orduyu partinin, savaşı siyasetin üzerinde görmeyi yansıttığı açıktır. Ancak Mao Zedung bununla da kalmamakta, "kadrolar, okullar, kültür ve kitle hareketleri"nin de silahlara sahip olmakla, yani Kızıl Ordu tarafından yaratılabileceğini söylemektedir. Böylesi görüşler, proletarya partisi ve onun temsil ettiği işçi sınıfını önderlik konumundan uzaklaştıran, herşeyde ve her alanda işçi sınıfının ve onun öncü örgütünün önderlik etmesini ve edebileceğini savunan proleter-sınıfsal bakış açısına tamamen ters düşen bir bakış açısını, küçük burjuva oportünizminin bakış açısını yansıtmaktadır. Silahların ve Kızıl Ordu'nun **kitle hareketleri** yaratmasına gelince, bu da iradeci bir anlayışı dile getirmektedir.

Kitle hareketleri ve ayaklanmalar, meydana gelmelerine olanak veren nesnel koşullar varsa geliştirilebilir ve "yaratılabilirler"; eğer bu koşullar yoksa kitle hareketleri ve ayaklanmalar askeri güç ya da silahlarla meydana getirilemez, "yaratılamazlar". Burada askeri gücü ve orduyu toplumsal gelişmenin nesnel yasalarının üzerine koyan, bu nesnel yasaları yadsıyan iradeci bir anlayış sözkonusudur. Zaten Mao Zedung'un (devrimci olsun olmasın) savaşın herşeye kadir olduğunu iddia etmesi de kendisinde böyle bir eğilimin, "silahlar herşeyi belirler" anlayışının varolduğunu göstermektedir. Sun Yat-Sen ve Çan Kay-Şek'in orduya karşı tavırlarını koyarken Mao Zedung şöyle diyordu:

"(Çan Kay-Şek —bn) şu hayati noktaya sıkı sıkıya bağlı kalmıştır. **ordusu olan güçlüdür ve savaş herşeyi tayin eder.** Bu açıdan ondan öğreneceklerimiz var. **Bu açıdan, Sun Yat-sen ve Çan Kay-Şek bizim öğret-**

menlerimizdir." (SE, c.2, s.226, abç) Ve daha aşağıda şöyle devam ediyordu:

"Bazı kimseler, 'savaş herşeye kadirdir' anlayışının savunucuları olduğumuzu söyleyerek bizimle alay ediyorlar. Evet, biz devrimci savaşın herşeye kadir olduğunu savunuyoruz; bu kötü değil iyidir, Marksisttir." (agy, s.227)

Marksist-Leninistler, işçi sınıfının ve diğer emekçilerin silahı ellerinde bulundurmalarına, savaş deneyimi edinmelerine ve emekçilerden oluşan, Marksist-Leninist partinin komutası altında bir Kızıl Ordu'nun varlığına son derece büyük bir önem verirler. Lenin, "Silah elde etmeye ve bunların kullanılışını öğrenmeye çalışmayan ezilen bir sınıf, köle muamelesi görmeye, hakeder." **(Sosyalizm ve Savaş**, s.62) diyordu.

Ancak bu, savaşın ya da devrimci savaşın her zaman belirleyici halka olduğu ya da herşeyi belirlediği biçimindeki anti-Marksist anlayışı doğrulamaz. Marksist-Leninistler, belirleyici halkanın ve herşeyi belirleyenin proleter siyaseti, proleter sınıf mücadelesi olduğunu savunurlar. Proleter siyaseti; tüm sorunların — siyasal, ekonomik, tekniksel, kültürel, askeri vb.— proletaryanın siyasal hedeflerine ve sosyalizm ve komünizm mücadelesinin çıkarlarına uygun bir şekilde, bu hedeflere ulaşılmak için verilen mücadelenin çıkarlarına bağlı bir şekilde ele alınması gerektiğini savunurlar.

Orduyu ve savaşı herşeyin üzerine koyan anlayışını daha sonraları da sürdüren Mao Zedung, Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşunun yakınlaştığı yıllarda şöyle diyordu:

"Tüm ordu kadroları şunları becerecek durumda olmalıdırlar: İşçilere önderlik etmek ve sendikaları örgütlemek, gençliği seferber etmek ve örgütlemek, kurtarılmış yeni bölgelerin yeni kadrolarıyla birleşmek ve onları eğitmek, sanayi ve ticareti yönetmek, okulları, gazeteleri, haber ajanslarını ve radyo istasyonlarını yönetmek; dışişleriyle uğraşmak, demokratik partilere ve halk örgütlerine ilişkin sorunları düzenlemek, şehirle köy arasındaki ilişkileri düzenlemek; yiyecek, kömür ve diğer temel ihtiyaç maddelerine ilişkin sorunları çözümlemek, parasal ve mali sorunların üstesinden gelmek" (Aktaran Enver Hoca, **Emperyalizm ve Devrim**, s.291)

Gene aynı dönemde Mao Zedung, "parti örgütleri kurmak" da içinde olmak üzere birçok görevi Partiye ve orduya yüklüyor ve şöyle diyordu:

"Güney hala G omindang'ın yönetimi altındadır. Orada partinin **ve Halk Kurtuluş Ordusu'nun görevleri** Guomindang gerici silahlı kuvvet-

lerini şehirlerde ve köylük bölgelerde yok etmek, **parti örgütleri kurmak,** siyasi iktidar organları kurmak, kitleleri harekete geçirmek, sendikalar,köylü dernekleri ve daha başka halk örgütleri kurmak, halkın silahlı kuvvetlerini inşa etmek, arta kalan Guomindang kuvvetlerini temizlemek ve üretimi eski durumuna getirip geliştirmektir." (SE, c.4, s.393, abç)

Eğer bütün bu görevleri ordu yapabiliyorsa, bir partiye ne gerek olduğu partinin önder ve kılavuz rolünden sözetmeye ne gerek olduğu, sorusu sorulabilir. Bu sorunun yanıtı, ÇKP'nin gerçekten işçi sınıfının önderliğini simgeleyen ve önder ve klavuz nitelikli bir örgüt olmadığı şeklindedir. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri partinin orduya, siyasetin silahlara komuta etmesi gerektiğini lafta kabul ediyor gözükmesine rağmen, tüm pratik faaliyetlerinde ve birçok yerde teoride de partinin önder rolünü yadsıyarak önderliği orduya vermişler, partiyi ordunun basit bir uzantısı gibi görmüşlerdir. Partiyi işçi sınıfının en ileri öğelerinin bir örgütü ve sınıfın tüm diğer örgütlerine komuta eden en yüksek örgüt biçimi olarak tanımayan, tersine "gerilla birlikleri **halkın en bilinçli ve en devrimci kesimini** meydana getirirler" (**Halk Savaşında Temel Taktikler**, s.85, abç) diyen Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin bu görüşü özünde önderliğin proletaryadan alınarak küçük burjuvaziye, özellikle de köylülüğe verilmesi anlamına gelmektedir. Mücadelenin en fazla gelişmiş olduğu kırsal alanlarda üslenen Çin Halk Kurtuluş Ordusu, esasta, yani mensuplarının çoğunluğu açısından da bir köylü ordusuydu.

Ordunun bu önemli ve belirleyici rolü, Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra da devam etti. Bu durum "Kültür Devrimi" sırasında ve sonrasında özellikle açık bir biçimde görüldü. "Halk Komünleri"nin ve "Büyük İleri Atılım"ın başarısızlıkla sonuçlanması, Mao Zedung'un ÇKP içindeki konumunu ve gücünü kısmen zayıflattı. Çin'deki en güçlü adam görünümünü korumasına rağmen Mao Zedung, devlet başkanlığı görevini 1958'de Liu Şao-şi'ye bıraktı. 1958-65 yıllarında parti aygıtı Mao Zedung'un denetiminden çıkmış, Liu Şao-Şi, Deng Siao-Ping ve Peng Çen'in denetimine girmiştir. Öyle ki, "Kültür Devrmi"ni başlatmak amacıyla 1965'te hazırladığı bir yazıyı parti basımında yayımlatmayı başaramayan Mao Zedung, "Bana Buda gibi davrandılar, fakat söylediklerimi kimse dinlemiyordu." (**People's China**, s.224) demekteydi. Ve Parti ve devlet yöneticilerinin kendisine "ölmüş bir ata gibi muamele" (**Yayınlanmamış Yazılar**, s.223) ettiklerinden yakınıyordu. Hizipler arasındaki

bu mücadelede Mao Zedung esas olarak, Lin Biao'nun yönetimindeki orduya ve kitleler arasında sahip olduğu saygınlığa dayanıyordu. O, bu dönemde, ordunun yönetici ve önder tutumunu yeniden vurgulayarak bu konudaki eski anti-Marksist anlayışı sürdürdüğünü gösterdi. "Sanayide Ta-Çing'den öğrenin, tarımda Ta-Çay'dan öğrenin, bütün ülke halkı Halk Kurtuluş Ordusu'ndan öğrensin" sloganının atıldığı bu sıralarda Şubat 1964'te Mao Zedung şöyle diyordu:

"Şu anda Kurtuluş Ordusu'ndan öğreniyoruz. Petrol Bakanlığından öğreniyoruz, şehirlerdeki, köylerdeki, fabrika ve okullardaki örneklerden öğreniyoruz ve çalışmamızdaki hatalarımızı yeniyoruz." (**Yayınlanmamış Yazılar**, s.154)

"Bütün bakanlıklar Kurtuluş Ordusu'ndan öğrenmeli, bir siyasi bölüm kurmalı ve siyasi çalışmaları güçlendirmelidirler" (agy, s.155)

Temmuz 1964'te yeğeni Yuan-Sin'le konuşmasında Mao Zedung aynı görüşü yineliyordu:

"Bütün ülke, Halk Kurtuluş Ordusu'ndan geniş çapta öğrenmeye girişmiş bulunuyor." (agy, s.158)

Edgar Snow, "Kültür Devrimi'nin yarattığı kargaşalığı durultmak amacıyla Mao Zedung'un 1967'de ordudan, 'sanayii, tarımı, solun geniş kitlelerini desteklemesini, askeri kontrolü sağlamasını, ideoloji ve askeri eğitime önderlik etmesini istemek zorunda kaldığını" belirtiyor. (**Uzun Devrim**, s.110)

1 Ağustos 1968'de yayımlanan Halkın Günlüğü gazetesi ise, "Ordu gelenekleri, partinin gelenekleridir" (Aktaran, **Marksizm ve Maoizm**, s.127) diye yazıyordu. "Kültür Devrimi" sırasında farklı hiziplere ve farklı kitle örgütlerine bağlı kişiler ve gruplar arasında çatışmaların yoğunlaşması üzerine üniversiteleri, fabrikaları, işletmeleri denetleme ve çatışan hizipleri uzlaştırma görevini üstlenen ordu, 'Kültür Devrimi'nden sonra kurulan "devrimci komiteler"de de yönetici bir rol oynuyordu. Paris Komünü'nün 100. yıldönümünde [illegible]ın Günlüğü, **Kızıl Bayrak ve Kurtuluş Ordusu Gazetesi** yazı kurullarının ortak olarak yayınladıkları **Yaşasın Proletarya Diktatörlüğünün Zaferi** adlı broşürde, proletarya diktatörlüğü sisteminde ordunun rolü şöyle konuyordu:

"Bir Marksist-Leninist partinin önderliğindeki Halk Ordusu, hem proletarya diktatörlüğünün sağlam direğidir, hem de kapitalizme geri dönüşü önleyen etkenlerden başlıcasıdır." (s.9)

Kapitalizme geri dönüşü önleyen etkenlerden **başlıcası** olarak nitelenen halk ordusunun, Marksist-Leninist partiye kıyasla

daha önemli olduğu ve asıl belirleyici örgüt olduğu biçimindeki oportünist ve askeri anlayış, burada yeniden dile getirilmektedir.

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin işçi sınıfının önder rolünü reddetmeleri, onların "halk savaşı" teorilerinde de gözükmektedir. Bilindiği gibi, bu teori, kentleri karşı-devrimin kaleleri olarak görmekte ve buraların devrimin üssü olarak kabul edilen kırsal alanlardan kuşatılmasını savunmaktadır. Bu teori, aslında Mao Zedung'un işçi sınıfına güvenmeyen ve onun yerine devrimin önderlik mevkiine köylülüğü getiren küçük burjuva bakış açısının bir ürünüdür. 'Çin Devrimi ve ÇKP' adlı yazısında Mao Zedung, Çin devriminin kırlardan kentlere doğ u ilerleyeceğini şöyle açıklıyordu:

"Böyle düşmanlar karşısında, devrimci üs bölgeleri meselesi ortaya çıkıyor. Çin müttefikleri tarafından uzun süredir işgal altında bulunduğuna göre, devrimci safların, geri köyleri ileri köylere dönüştürmeleri, köylük bölgelere saldırmak için şehirleri kullanmakta olan vahşi düşmanlarına karşı sağlamlaştırılmış üs bölgelerini devrimin büyük birer askeri, siyasi, iktisadi ve kültürel kalesi haline getirmeleri, böylece uzun süreli savaşla devrimin nihai zaferini yavaş yavaş gerçekleştirmeleri zorunludur. Eğer emperyalizm ve onun uşaklarıyla uzlaşmaya değil de savaşmaya kararlı iseler ve eğer güçlerini geliştirmek ve çelikleştirmek istiyorlarsa ve kendi güçleri yetersizken kuvvetli bir düşmanla kesin savaşlara girmek istemiyorlarsa böyle yapmaları zorunludur. İşte bu yüzden, Çin devriminde zafer ilk önce köylük bölgelerde kazanılabilir." (SE, c.2, s.316)

Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, önceleri bu stratejiyi Çin'e özgü bir şey olarak görürlerken, daha sonraları bunun tüm sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde geçerli olan bir yol olduğunu ileri sürdüler. 1965'te kaleme aldığı **Yaşasın Halk Savaşının Zaferi** adlı yapıtında Lin Biao şöyle diyordu:

"Bu teori, yalnızca Çin için geçerli değil, dünyanın her yerindeki ezilen ulusların ve halkların devrimci mücadelelerine de büyük bir katkıdır." (s.46) Ve o şöyle devam ediyordu:

"Ayrıca belirtilmelidir ki, Mao Tse-Tung arkadaşın kırlık bölgelerde devrimci üsler kurma ve kentleri kırlık bölgelerden kuşatma teorisi ezilen bütün ulusların ve halkların bugünkü devrimci mücadeleleri için ve özellikle Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki ezilen ulusların ve halkların Amerikan emperyalizmine ve onun uşaklarına karşı verdikleri devrimci mücadeleler için büyük önem taşıyan, evrensel ve pratik önem taşıyan bir teoridir." "..... Bu ülkelerin çoğundaki temel politik ve ekonomik koşullarla, eski Çin'de hüküm süren koşullar arasında pek çok benzerlikler vardır. Çin'de olduğu gibi, bu ülkelerde de köylü sorunu son derece önemlidir.

Köylüler, emperyalistlere ve onların uşaklarına karşı milli demokratik devrimin ana gücünü oluştururlar. Emperyalistler bu ülkelere karşı saldırılarda bulunurken, çoğunlukla büyük kentleri ve ana haberleşme hatlarını ele geçirerek işe başlarlar. Ama, geniş kırlık bölgeleri tamamen denetimleri altına almak onların gücü dışındadır." (s.50-51)

Feodalizmin güçlü ve kapitalizmin zayıf olduğu ve buna bağlı olarak anti-feodal toprak devrimi mücadelesinin demokratik halk devriminde belirleyici rol oynadığı ve sanayi proletaryasının burjuvazi ve gericiliğe karşı mücadelesinin fazla gelişmediği koşullarda devrimin kırlardan kentlere doğru bir rota izlemesi mümkündür. Marksist-Leninistler, böyle bir olasılığı reddetmemekle birlikte, devrimin rotası hakkında genel ve dogmatik formüllerin kullanılmasına karşı çıkar ve bunun her ülkenin somut sosyo-ekonomik, coğrafik, siyasal ve kültürel vb. özelliklerinin **somut bir tahlili** sonucunda saptanmasını savunurlar. Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin, kentlerin kırlardan kuşatılmasına ve proletaryanın köylülük tarafından kurtarılmayı beklemesine dayanan anti-Marksist halk savaşı teorisini, kapitalizmin ve proletaryanın gelişme düzeyini ve feodalizmin ve toprak sorununun önem derecesini ve sözkonusu ülkelerin diğer özelliklerini hiç hesaba katmadan tüm sömürge ve yarı-sömürge ülkeler için geçerli bir model saymaları, onların, Marksizmdeki en temel şeyin, Marksizmin yaşayan ruhunun, somut şartların somut tahlili olduğunu söyleyen Lenin'i ve Marksizm-Leninizmi tamamen yadsıdıklarının bir başka kanıtıdır. Ancak, devrimin rotasının kırlardan kentlere doğru olduğu ülkelerde de Marksist-Leninistler, proletaryayı, köylülük tarafından kurtarılmayı bekleyen pasif bir güç, kentleri de karşı-devrimin bir üssü olarak görmezler, proletarya ve diğer kent emekçilerinin mücadelesini geliştirmek için en büyük çabayı gösterirler.

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin savundukları "halk savaşı teorisi"nin başlıca yanılgılarından biri, onun, devrimin yolu sorununu, taktik bir sorun değil, stratejik bir sorun olarak alması; bir ilke düzeyine yükseltmesidir. Oysa devrimin nasıl bir rotada ilerleyeceği, ya da gelişeceği taktik bir sorundur ve bu da tamamen bir ülkede devrimin nesnel ve öznel koşullarına bağlıdır. Dolayısıyla devrimin rotası hakkında genel geçerliliği olan formüller kullanılamayacağı gibi, önceden hazırlanmış formüller de ileri sürülemez. Çünkü ilk olarak, devrimin nesnel ve öznel koşulları değişkendir; ülkeden ülkeye değişeceği gibi, bir ülkede belli bir dönemden belli

bir döneme de değişir. İkinci olarak, farklı ülkelerin (bunlar sömürge ve yarı-sömürge ülkeler olsa da) ekonomik, toplumsal, politik coğrafik, kültürel vb. özellikleri aynılaştırılamaz. Demek oluyor ki, devrimin yolu sorunu tamamen somut bir sorundur ve somut koşulları içerisinde saptanır. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, bütün bunları yadsıyorlar. Onların "halk savaşı teorisi" bir formüller yığınıdır.

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin "halk savaşı teorisi", aynı zamanda işçi sınıfının ve kent emekçilerinin karşı-devrimci iktidara karşı geniş kitle eylemlerine, genel grevlere, ayaklanmalara vb. girişmeyeceği ve girişemeyeceği varsayımına dayanıyor. Onların tezleri hatalı, ancak kendi içinde tutarlıdır. Eğer bu sınıf ve katmanlar karşı-devrimin terörü karşısında sinip kalmışlarsa, o zaman kentlerin gericiliğin kalesi olmasından doğal(!) ne olabilir? Oysa bu, gerek genel olarak, gerekse de Çin açısından yanlıştır. 1927'deki karşı-devrimci darbeden önce Çin proletaryası emperyalistlerin ve burjuvazinin ellerindeki çeşitli işletmelerde birçok etkili grev eylemine girişmiş ve geniş halk kitlelerini arkasında sürüklemişti. 1 Haziran 1925'te Şanghay'da yapılan greve 200.000'in, 19 Haziran 1925'te Hong Kong'da yapılan 16 ay süren greve ise 250 binin üzerinde işçi katılmıştı. Bu dönemde, ÇKP'nin yönetimi altında örgütlenen işçi sendikalarının üye sayısı üç milyonu buluyordu. Guomindang sağ kanadının devrime karşı dönmesi ve emperyalistlerle bağlaşmasından sonra başlayan beyaz terör döneminde, sendikaların kapatılmasına, yasal mücadele olanakları ellerinden alınmasına rağmen, işçiler mücadelelerini yasadışı grevler, direnişler gibi çeşitli biçimlerde sürdürdüler. Guomindang'ın faşist baskılarının en yoğun olduğu 1936'nın Mayısında Şanghay'da 45.000 işçi Japon aleyhtarı bir grev eylemini gerçekleştirdi. İşçi sınıfına güveni olmayan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri kentlerde verilecek mücadeleyi tamamen pasifist, teslimiyetçi ve sağ oportünist bir tarzda kavrıyorlar, aceleciliğe ve maceracılığa karşı çıkma yaftası altında kendilerini gerici egemen sınıfların koyduğu yasa ve yönetmeliklerle ve halkın gelenekleriyle sınırlıyorlardı. Onların kentlerdeki politikası, beklemek, saklamak, sınıf mücadelesinin dışında ve ondan kopuk "yeraltı örgütleri" inşa etmekten ibaretti. Demokratik halk devriminin zaferine kadar olan dönemde ÇKP'nin kentlerdeki çalışmasını yöneten Liu Şao-Şi'nin uyguladığı

taktik ve siyasetleri Mao Zedung şöyle anlatıyordu:

"Yoldaş Liu Şao-Şi'nin Beyaz bölgelerde çalışma konusundaki taktikleri de gene böyle bir model teşkil ederler. Liu Şao-Şi, Beyaz bölgelerde ve özellikle şehirlerde düşman gücüyle kendi gücümüz arasındaki apaçık eşitsizliği yerinde bir tutumla saptamış ve devrimin 1927'deki yenilgisinden sonra, geri çekilme ve savunmamızın sistemli olarak örgütlenmesi ve 'gelecekte devrimci saldırılardan ve şartlar bizim aleyhimizdeyken düşmanlarla kesin hesaplaşmalardan kaçınılmasını' savunmuştur."

"Ayrıca kitle çalışmasında 'açık meşru yollardan mümkün olduğu kadar yararlanırken' parti yeraltı örgütlerinin böyle kitle çalışmalarında, güçlerini uzun süre saklayabilmelerini, kitlelerin arasına nüfuz edebilmelerini, 'kitlelerin güçlerini biriktirip kuvvetlendirilebilmelerini ve onların politik bilinçlerinin yükselebilmelerini' sağlamak üzere; Partinin 1924-27 devrim dönemindeki açık örgütlerinin sistemli olarak ve mutlaka yeraltı örgütlerine dönüştürülmesini de savunmuştur. Kitle mücadelelerine önderlik açısından, Yoldaş Liu Şao-Şi, belli bir zaman ve yerdeki duruma ve özel koşulları ve kitlelerin politik bilinç seviyelerine uygun olarak kitle mücadelesini başlatmak için, kitlelerin kabul edebileceği sınırlı şiarların, talep ve mücadele biçimlerinin öne sürülmesini ve mücadelenin seyri içinde, değişen koşullara uygun olarak ya tedricen kitle mücadelesini daha yüksek bir aşamaya götürmenin, ya da nereye kadar gidileceğini bilerek daha yüksek bir aşamada ve daha büyük çaptaki gelecek savaşa hazırlanmak üzere geçici olarak savaşı sona erdirmenin gerektiğini ileri sürmüştür." (**Sağ ve Sol Sapma**, s.72-73)

1945 yılında kaleme alınan **Partimizin Tarihindeki Bazı Meseleler Üzerine Karar** adlı bu belgede, Liu Sao-şi'nin kent çalışmasında izlediği çizgiyi onaylayan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, Liu Şao-şi'nin tasfiye edilmesinden sonra, 1971'de yazılan **Çin Komünist Partisi Kısa Tarihi**'nde Liu Şao-Şi'yi sahtekarca mahkum ediyor ve şöyle diyorlardı:

"(Liu Şao-Şi—bn) Beyaz bölgelerde bulunduğu sıralardaki çalışmasında doğru çizginin temsilcisi olmakla böbürlenerek gerçek yüzünü gizledi. Aslında daha o zamandan bir dönek, gizli hain ve bozguncuydu. **Ve Beyaz Bölgelerde başından sonuna kadar hatalı bir çizgi izlemişti.** 'Kendi kendini eğitme' adlı fesat tohumları saçan kitabında, Japon emperyalizminin alt edilmesi meselesiyle ilgili tek bir satır yazmadı. Guomindang gericilerine karşı nasıl mücadele edilmesi gerektiği ve siyasi iktidarın silahlı mücadele yoluyla ele geçirilmesi hakkında tek bir söz etmedi." (s.19, abç)

Aslında Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, Liu Şao-Şi'nin kent çalışmasında izlediği çizgiyi mahkum ederken, kendilerini de mahkum etmektedirler. Çünkü Liu Şao-Şi, bu çizgiyi kendi başına

oluşturmadığı gibi, yukarıdaki karardan yapılan alıntıdan görüldüğü gibi, Mao Zedung ve ÇKP yönetimi bu çizgiyi bütünüyle onaylıyorlardı. Onların teslimiyetçi bakış açıları kentlerde grev yapabilmeyi yasal hakların varoluşuna bağlayan şu pasajda da açıkça görülmektedir:

"Dolayısıyla yararlanabileceğimiz bir parlamentomuz, işçileri legal olarak grev için örgütleme hakkımız yoktur. Komünist partisinin buradaki (Çin'deki—bn) görevi esas olarak ayaklanma ve savaşı başlatmadan önce uzun bir legal mücadele döneminden geçmek ve önce büyük şehirleri ele geçirip ardından köylük bölgeleri işgal etmek değil, tam tersidir." (SE, c.2, s.222)

İşçi sınıfının ve diğer emekçi kitlelerin grev eylemine ya da başka bir mücadeleye atılıp atılmayacaklarını belirleyen onların siyasal bilinç düzeyi ve örgütlenme düzeyleridir. Yasal hakların bulunması ancak tali bir etken olabilir. Kentlerde grev ve benzeri kitle eylemlerinin yapılamayacağını ve **bundan dolayı** kırları temel almayı savunmak, kentlerdeki mücadelenin yürütülebilmesini parlamentonun ve legal hakların varlığına bağlamak, legaliteye tapan, burjuva demokrasisi hakkında oportünist hayaller besleyen ve kitlelere güvenmeyen kimselere özgü anlayışlardır. Burjuva demokrasisinin, proletarya ve emekçiler için bir diktatörlük olduğunu, burjuvazinin ve sömürücü sınıfların emekçileri ezmesine hizmet eden bir rejim olduğunu kavramayan ve bu rejim hakkında oportünist hayaller besleyen Mao Zedung, kapitalist ülkelerde yasal örgütlenmenin esas ve yasadışı örgütlenmenin tali olduğunu bile savunabiliyordu. O şöyle diyordu:

"Orada (kapitalist ülkelerde—bn) örgütlenme biçimi legaldir, mücadele biçimi kansızdır. (askeri değildir.)" (agy, s.222)

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin bu öğretileri, onların burjuva demokrasisinin özünü kavramadıklarını gösterdiği gibi, kapitalist-emperyalist ülkeler proletaryasının devrimci mücadelelerinin deneyimine de gözlerini kapattıklarını gösteriyor. Özellikle, kapitalizmin emperyalizm aşamasına evriminden sonra, burjuvazi-proletarya çelişmesinin keskinleştiği koşullarda sömürücü egemen sınıf, proletarya ve diğer emekçilere acımasızca terör uygulamaktan, onun örgütlerini dağıtmaktan, önderlerini katletmekten hiç bir şekilde geri durmaz. Bu nedenledir ki, Komünist Enternasyonal, kapitalist emperyalist ülkelerdeki tüm komünist partilerinin yasal örgütlenmeye paralel olarak bir de yasa-dışı örgütlenme yapmalarını

ve bu ikincisini temel kılmalarını zorunlu bir şart olarak koyuyordu. Bütün burjuva demokratik ülkelerdeki proletaryanın mücadelesinin deneyimi, sömürücü egemen sınıfın halka ve proletaryaya çeşitli biçim ve derecelerde beyaz terörü sürekli olarak uyguladığını göstermektedir. Bütün bunları görmemesi için insanın, Mao Zedung ve Çin revizyonistleri gibi burjuva demokratik ön yargılarla gözleri körleşen küçük burjuva oportünistleri konumuna düşmesi gerekir.

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin, işçi sınıfının tarihsel görevini ve onun devrimde önder rolünü reddetmeleri, dünya devrimci sürecine ilişkin tahlillerinde de kendini göstermektedir. Kızıl Bayrak Yazı Kurulu'nun 1963'te yazdığı **Çağdaş Dünyada Leninizmin Bazı Önemli Sorunları** adlı makalede köylü mücadelesinin ve ezilen ulusların kurtuluş mücadelelerinin dünya proleter-sosyalist devrimi açısından taşıdığı büyük önem vurgulanırken şöyle denilmektedir:

"Böylece Marks, Engels, Lenin ve Stalin, **Avrupa ve Amerika proletaryasının kurtuluşu ve zaferi için gerekli iki temel koşulu** apaçık bir biçimde ortaya koydular. Dış durumla ilgili olarak gelişen ulusal kurtuluş savaşımlarının önde gelen kapitalist ülkelere kesin bir vuruş indireceğini belirttiler." **(Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz**, s.166, abç)

Aynı yazıda şu görüşe de yer veriliyor:

"Bir tüm olarak uluslararası proletaryanın devrimci davası bir anlamda dünya nüfusunun ezici çoğunluğunu barındıran bu bölgelerdeki halk savaşımlarının sonucuna ve bu devrimci savaşımların desteğinin kazanılmasına bağlıdır." (agy, s.167)

4 Kasım 1975 tarihli Halkın Günlüğü gazetesinde, Mao Zedung'un AEP'nin 5. Kongresi'ne gönderdiği telgraf yayınlanmıştı. Bu telgrafta şöyle bir cümle yeralıyordu:

"Asya, Afrika ve Latin Amerika'da devrimci fırtına bütün eski dünyayı paramparça e ecek, **belirleyici ve yıkıcı darbeleri** kaçınılmaz olarak indirecektir." (Aktaran, **Ekonomi-Politik**, Komün Yay. s.247, abç)

Görüldüğü gibi Çin revizyonistleri, ulusal kurtuluş savaşlarının dünya devrimci süreci içinde önemli bir yer taşıdığını ve devrimci proletaryanın önemli bir yedeği olduğunu —ki, kuşkusuz doğrudur— belirtmekle kalmıyorlar; onlar Avrupa ve Amerika proletaryasının kurtuluşunun Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki ulusal kurtuluş mücadelelerinin zaferine bağlı olduğunu, bu ülkelerdeki ezilen halkların kurtuluş mücadelelerin zaferini metropol ülkeler proletaryasının kurtuluşu ve devrimi için **z runlu bir önkoşul** oldu-

ğunu ileri sürüyorlar. Aynı anti-Marksist tezi Lin Biao **Yaşasın Halk Savaşının Zaferi** adlı kitabında da dile getiriyor. Ayrıca bu yapıtında Lin Biao, dünya devrimci süreci içindeki iki ana aşama — proletaryanın sosyalist devrimci hareketi ve ezilen ulusların anti-emperyalist demokratik devrimci hareketi— arasındaki ilişkiyi Çin devrimindeki kent-kır ilişkisine benzeterek Avrupa ve Kuzey Amerika'nın dünya karşı-devriminin kaleleri; Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın ise dünya devriminin üsleri olduğunu ima etmekte ve şöyle demektedir:

"Yeryüzünün tümünü ele alırsak, Kuzey Amerika'yla Batı Avrupa'ya 'dünyanın kentleri' denebilirse, Asya, Afrika ve Latin Amerika da 'dünyanın kırlık bölgeleri'ni oluştururlar. 2. Dünya Savaşından bu yana devrimci proletarya hareketini, türlü nedenler yüzünden Kuzey Amerika ve Batı Avrupa kapitalistleri geçici olarak bastırabildikleri halde, Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki devrimci halk hareketleri hızla büyümektedir. Böylece, çağdaş dünya devrimi de bir bakıma kentlerin kırlık bölgelerden kuşatılması görüntüsünü vermektedir. Son çözümlemede, dünya devrimci davasının tümü, dünya nüfusunun büyük çoğunluğunu meydana getiren Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının devrimci mücadelelerine dayanmaktadır." (s.51)

O halde Lin Biao'ya göre — tabii Mao Zedung'a ve bir bütün olarak Çin revizyonistlerine göre de—, nasıl Çin devriminde kentlerin ve proletaryanın kurtuluşu köylülüğün mücadelesine bağlı idiyse, aynı şekilde metropol ülkeler proletaryasının kurtuluşu da dünya köylülüğünün, yani ezilen ulusların mücadelelerine bağlıdır. Bu sözde "strateji"nin köylülüğü devrimin merkezine koyan ve proletaryanın önder rolünü reddeden küçük burjuva oportünist bir bakış açısının ürünü olduğu açıktır.

Bütün bu olgular, Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin çağın merkezine köylülüğü koyduklarını, proletaryanın önder rolünü ona verdiklerini ve bu yaklaşımın Mao Zedung'un düşüncelerinde ve pratiğinde özel ve merkezi bir yer tuttuğunu doğrulamaktadır. O, yazılarında ve konuşmalarında sık sık köylülerden öğrenmekten, köylülerin öğrencisi olmaktan, köylülere hizmet etmekten sözeder. Kapitalizmin nispeten az geliştiği ve köylülük ve kent küçük burjuvazisinin toplam nüfusun ezici çoğunluğunu oluşturduğu Çin'de, ordu da, aslında "üniformalı köylülük"ten başka bir şey değildi. Devrimde proletaryanın hegemonyası düşüncesini reddeden Mao Zedung, "Yeni Demokrasinin siyasal düzeni, ,

özünde iktidarın köylülüğe verilmesi demektir" (Aktaran Enver Hoca, **Emperyalizm ve Devrim**, s.302) diyor, Guomindang ile ÇKP arasındaki anlaşmazlığın özünde "toprak ilişkileri meselesinde" (**SE**, c.3, s.275) olduğunu belirtiyordu. Proletarya önderliğinde gelişen bir anti-emperyalist demokratik devrim —süreçte köylülük önemli bir rol oynamasına rağmen— her ülkede köylü devrimi değildir ve iktidarın tek başına köylülüğe verilmesiyle sonuçlanmaz. Bu devrim, proletarya önderliğinde bir halk devrimidir. Bu devrimin zaferi, işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak sahipleri egemenliğinin yıkılarak proletarya önderliğinde emekçi halkın iktidara gelmesi demektir. Dolayısıyla, sözkonusu olan tek başına köylülüğün iktidara gelmesi değil, işçi sınıfı ile küçük burjuva köylülüğün ya da işçi sınıfıyla proleter olmayan şehir ve kır emekçilerinin ve diğer ilerici katmanların bağlaşma içinde iktidara gelmesidir.

Gerçek bir proletarya partisi ile Guomindang gibi işbirlikçi tekelci feodal karakterdeki bir partinin arasındaki farka gelince, bu **son çözümlemede**, birisinin sosyalizmden diğerisinin ise kapitalizmden yana olmasında yatar. Feodalizme ve toprak sorununa karşı alınan tavır, çok önemli olmakla birlikte, sorunun özünü oluşturmaz. Guomindang ile ÇKP arasındaki anlaşmazlığın özünde "toprak ilişkileri meselesinde" olduğunu söylerken Mao Zedung farkında olmaksızın ÇKP'nin perspektifinin demokratik devrimle sınırlı olduğunu ele veriyordu. Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin köylülüğü çağın merkezine koyan bakış açıları; onların, köylülüğün, proletaryaya, devrimcilere ve aydınlara önderlik edebileceği, bu sınıf ve katmanların hepsinin de köylülerden öğrenmeleri gerektiğini savunmasında; şehirlerin yozlaştırıcı, köylerinse devrimcileştirici bir yapıya sahip olduğunu ileri sürmelerinde de görülebilir. Mao Zedung şöyle diyordu:

"... köylük bölgelere gidip köylülerle yaşadığımda ne kadar çok şey bildiklerini görmek, beni derinden etkiledi. Onların bilgisinin engin olduğunu ve onlarla aşık atamayacağımı, tersine onlardan öğrenmek gerektiğini anladım." (**Yayınlanmamış Yazılar**, s.206)

Şehirlere gitmesinin ÇKP'nin bozulmasına yolaçtığını ileri süren Mao Zedung, proletaryaya güvensizliğini daha açık bir biçimde anlatıyor ve şöyle diyordu:

"Eğer şehirlere girmeseydik onları Çan Kay-Şek işgal ediyor olacaktı. Ama bu aynı zamanda köt bir şeydir. Çünkü partimizin bozulmasına sebep oldu." (agy, s.246)

Şehirlerin ve proletaryanın bozucu ve yozlaştırıcı, kırların ve köylerin canlandırıcı ve devrimci niteliklere sahip olduğunu düşünen Mao Zedung, bu tezi, Gueveracılığa sempati duyan Fransız küçük burjuva devrimcisi Regis Debray'ın "burjuva şehir-proleter kır" anti-Marksist formülünü hatırlatmaktadır. Edgar Snow'un gözlemleri de Mao Zedung'un bu anlayışını doğrulayıcı niteliktedir:

"Mao şehir hayatından hoşlanmıyor, şehir hayatına güvenmiyordu. 1949'dan önceki zamanının çoğunu savaşçı bir siyaset adamı olarak geçirmişti; tek bir kurşun sıkmamış ya da hiç tarla sürmemiş 'uzmanları' ve aydınları küçümsüyor, en iyi askerlerini meydana getiren yoksul köylülere saygı duyuyor, büyük ölçüde köy proletaryası saflarından gelen 'yeni işçileri' yüceltiyor ve şehir yozluklarına karşı korumaya çalışıyor ve silahlı mücadeleden coşkunluk duyuyordu" (Uzun Devrim, s.82)

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin diğer küçük burjuva kökenli anlayışları gibi bu anlayışları da, Marksist-Leninist öğretinin yadsınmasına dayanmaktadır. Şehir yaşantısının yozlaştırıcı bir etkisi olduğu düşüncesi tipik köylü ve Narodniklere yakışır bir düşüncedir. Bu düşünce aslında şehirlerin ve kapitalizmin yerinden ettiği, temelini aşındırdığı küçük burjuvazinin orta çağa, 'eski günlere' ve doğal ekonomiye yani geriye dönük özlemlerinin bir yansımasıdır. Küçük burjuva sosyalistleri, büyük ölçekli modern kapitalist üretimde yalnızca olumsuz bir yan —köylülüğü ve küçük burjuvaziyi yıkıma sürekleyen, yerinden yurdundan ve toprağından eden, yoksulluğun ve sömürünün derin uçurumuna atan yanı— görür ve bu çıkmazdan kurtulmak için ortaçağın, kapitalizm-öncesi dönemin kendi kendine yeterli doğal ekonomisinin yeniden kurulmasının olanaklarını ararlar. Oysa devrimci proletarya, büyük ölçekli modern kapitalist üretimin olumsuz ve yıkıcı yanını gördüğü gibi, onun gelişmesinin yeni bir toplumsal düzenin maddi koşullarını, kapitalizmin çelişmelerinden kurtulmanın koşullarını da yarattığını kavrar. Ve bu çelişmelerden geriye ve ortaçağa değil; *ileriye*, komünizme doğru yürüyerek kurtulunabileceğini, başka bir çıkış yolu olmadığını kavrar. Bu konudaki anlayışları, aslında Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin Marksist-Leninist olmadıklarını, işçi sınıfının temsilcileri olmadıklarını, baştan aşağı köylü ve küçük burjuva devrimcileri olduklarını çarpıcı bir biçimde ortaya koymaktadır. Şehir yaşantısının yozlaştırıcı ve kır yaşantısının devrimcileştirici etkileri olduğuna inanan Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin ÇHC'nin kuruluşundan sonra, bu anlayışlarına uygun olarak yürüt-

tükleri bir faaliyet de, aydınların, öğrencilerin, memurlann 'yeniden eğitilmek' ve 'proleterleşmek' için köylere gönderilmesi ve tarlalarda çalıştırılması idi. İlk kez 1968'de kurulan ve daha sonra yaygınlaştırılan 7 Mayıs Kadro Okulları Mao Zedung'un ve Çin revizyonistlerinin anlayışlarına ışık tutmaktadır. Kırsal alanlarda kurulan bu okullarda aydınlar, öğrenciler, belirli bir süre kalıyor ve köylülerle birlikte üretime katılarak, kendilerini sözde 'proleterleştiriyorlardı.' Liaoning Eyaleti 7 Mayıs Kadro Okulu yöneticisi Miao Pao-Tai, bu okulların temelinde yatan düşünceyi şöyle açıklıyordu:

"Son 8 yılın pratik deneyimi, kadroların kırsal alanlara gidip yeniden eğitim görmelerinin, onların devrimi sürdürme bilincinin yükseltilmesi, burjuva hakkının kısıtlanması, kadrolar arasında yeni bir burjuva öğelerin doğmasının toprağını ve koşullarını ortadan kaldırmak açısından elverişli olduğunu kanıtlamıştır. Bu, revizyonizmle savaşmak ve onu önlemek için stratejik değer taşıyan bir önlemdir." (**Peking Review**, Mayıs 1976, sayı 21)

Bürokratlaşmamaların ve kitlelerden kopmamaları için kadroların, memurların ve aydınlann üretime katılmaları olumlu ve devrimci bir önlem olmakla birlikte, Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin bu faaliyete yükledikleri önem çok daha üst düzeydedir. Onlar üretime katılmanın, kadroların bilincini yükselteceğini, burjuva öğelerin doğmasını engelleyeceğini iddia etmekte ve bu tür faaliyetin revizyonizmle mücadelede 'stratejik değer taşıyan bir önlem' olduğunu ileri sürmektedirler. Kadroların proleterleşmesinde ve burjuva yozlaşmasının önlenmesinde sınıf mücadelesi ve bu mücadele içinde proleter dünya görüşünün daha derinden kavranması belirleyici önem taşır. Doğru bir siyaset ve proleter ideoloji olmaksızın üretime katılma kadroların bilincini geliştirmede ve burjuva yozlaşmanın önlenmesi doğrultusunda etki yapamaz. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri bu konudaki tavırları, onların proleter sınıf mücadelesinin ve Marksist-Leninist teorinin önemini yadsıyan anti-Marksist konumlarından olduğu kadar köy ve köylülüğün devrimcileştirici etkisine, köylerin tüm bilgelik ve kültürün kaynağı olduğuna ilişkin oportünist ve köy merkezci bakış açılarından kaynaklanmaktadır.

Özetleyecek olursak Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin çağın özelliklerini, proletaryanın tarihsel görevini ve önder rolünü asla kavramadıklarını, çağın merkezine köylülüğü koyarak, Marksizm-Leninizme bütünüyle aykın bir konuma düştüklerini ve devri-

min önderliği konusunda ilkesiz ve pragmatist bir tutum takındıklarını belirtebiliriz. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri bu temel sorundaki oportünist eğilimleri, onların proletaryanın değil, köylülüğün ve küçük burjuvazinin adına hareket eden, bu katmanların çıkarlarını dile getiren bir grup olduklarını açıkça ortaya koymaktadır.

MAO ZEDUNG VE ÇİN REVİZYONİSTLERİ BURJUVAZİ VE DİĞER SÖMÜRÜCÜ SINIFLARIN KAPİTALİZME VE SÖMÜRÜYE KARŞI ÇIKIP SOSYALİZMİ DESTEKLEYEBİLECEKLERİNİ SAVUNUYOR VE PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜNÜ REDDEDİYORLAR

Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, burjuvazinin, hatta işbirlikçi tekelci burjuvazinin ve toprak ağalarının sosyalizmin ve sınıfsız toplumun inşasını ve proletarya diktatörlüğünü destekleyebileceklerini savunmaktadırlar. Onlar bu gibi Marksizm-Leninizmle hiç bir ilgisi olmayan görüşleri yalnızca teoride savunmakla kalmamış, kendi pratik faaliyetlerinde de yol gösterici ilke olarak almışlardır. Bu revizyonist ve karşı-devrimci anlayışların doğal bir sonucu olarak, anti-emperyalist demokratik devrimin görevlerinin esas olarak tamamlanmış olduğu ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulduğu 1949 yılından sonra Çin'de sosyalizmin inşası yönünde herhangi bir ciddi adım atılmamıştır. Zaten atılması da mümkün değildi; çünkü sosyalizmin ve sınıfsız toplumun inşası ancak ve ancak Çin'in demokratik halk devrimine önderlik edememiş olan işçi sınıfının iktidarı ve önderliği elinde bulundurduğu koşullarda gerçekleşebilirdi. Kapitalist toplumdan komünist topluma geçiş aşamasına denk düşen sosyalizm tarihsel dönemi, yenilen eski dünyanın (yani burjuvazinin) güçleriyle, yükselen yeni dünyanın (yani işçi sınıfının) güçleri arasında yaşamın her alanında —ekonomik, ideolojik, siyasal, askeri, kültürel vb.— amansız bir mücadeleyi zorunlu kılar. Devrimci proletarya, kendi durumunu sağlamlaştırmak, devrilen sömürücü sınıfların yeniden iktidara tırmanmak için mutlaka yapa-

cakları girişimleri ezmek, sosyalizmi inşa etmek vb. için tüm burjuvazi ve gerici sınıflar üzerinde bir diktatörlük yönetimine gereksinim duyar. Proletarya diktatörlüğü rejimi, devrildikten sonra bile çeşitli nedenlerden ötürü —dış emperyalizmin desteği, kendi ellerinde hala bulundurdukları üretim araçları ve zenginlik, küçük üreticilerin kendiliğindenci kapitalist eğilimleri, kitlelerin bilinç düzeyindeki gerilik vb.- proletarya ve bağlaşıklarından daha güçlü olan devrilmiş gerici egemen sınıfları bastırmak için mutlaka gerekli olduğundan, bu diktatörlüğü zayıflatan her tutum ve eğilim sosyalizmin inşasını tehlikeye düşürür ve kapitalizmin restorasyonu için elverişli koşulları yaratır. Komünizme geçiş, sosyalist devrimin başlıca üç alanda geliştirilmesi ve zaferiyle mümkündür: siyasi, iktisadi ve ideolojik alanlar. Sosyalist devrimin siyasi alandaki görevi, sömürücü egemen sınıfların devrilmesini ve proletarya diktatörlüğünün kurulmasını, iktisadi alandaki görevi bu sınıfların mülksüzleştirilmesini ve sosyalist ekonominin inşasını, ideolojik alandaki görevi de proletarya kitlelerinin ve diğer emekçi kitlelerin komünizm ruhuyla eğitimini kapsar. **Komünist Enternasyonal Programı** bu görevleri şöyle belirtiyordu:

"Bir bütün olarak geçiş dönemini belirleyen şey, sömürücülerin direnişinin amansızca bastırılması, sosyalist inşanın örgütlenmesi, halk kitlelerinin sosyalizm ruhuyla yeniden eğitilmesi ve sınıf ayrılıklarının giderek ortadan kaldırılmasıdır." (s.48)

Bütün bu görevlerin gerçekleştirilmesi, proletaryanın ve onun bağlaşıklarının, burjuvaziye ve diğer sömürücü sınıflara (ve onların iç ve dış bağlaşıklarına) karşı dişe diş ve amansız bir sınıf mücadelesi yürütmelerini gerektirir. Lenin'in dediği gibi;

"Proletarya diktatörlüğü, proletaryanın burjuvaziye karşı verdiği sınıf mücadelesinin en kararlı ve devrimci biçimidir." (**Kitle İçinde Parti Çalışması**, s.125)

Mao Zedung'un ve Çin revizyonistlerinin sosyalizm ve proletarya diktatörlüğü sorunlarına yaklaşımı Marksist-Leninistlerin yaklaşımıyla taban tabana karşıttır. Sosyalizm tarihsel döneminde burjuvaziyle işçi sınıfı arasındaki çelişmeyi antagonist olmayan bir çelişme, halk saflarındaki bir çelişme olarak ele alan Çin revizyonistleri, yalnızca genel olarak burjuvazinin değil, en azılı gericilerin, toprak ağalarının ve faşistlerin bile sosyalizmi ve proletarya diktatörlüğünü savunup destekleyebileceğini (!) ileri sürmektedirler. Onların bu anti-Marksist anlayışı "ikinci dünya" denen emperyalist

metropollerdeki işçi sınıfına sosyalist devrimi yasaklayan, onlara "kendi tekelci burjuvazileriyle birleşerek sosyal-emperyalist Rusya'ya karşı mücadele etmelerini" öğütleyen, bu emperyalist metropollerdeki yani sözde "ikinci dünya"daki tekelci burjuvaziyi dünya proleter-sosyalist devriminin yedek gücü olarak gören emperyalist ve karşı-devrimci "üç dünya eorisi"nin temellerinden biridir. Burjuvazinin ve sömürücü sınıfların sosyalizmi ve proletarya diktatörlüğünü destekleyebileceğini düşünen Mao Zedung ve Çin revizyonistleri bu anlayıştan hareketle burjuva ideolojisinin ve çeşitli gerici düşüncelerin yayılmasına ve yığınların zehirlenmesine hiç bir şekilde karşı çıkmamaktadırlar. "Yüz çiçek açsın, yüz düşünce birbiriyle yarışsın" sloganı bu anlayışın ürünüdür. Gene bu oportünist düşünceler Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin burjuva partilerinin özgürce örgütlenmesine olanak tanıması, gerici egemen sınıfların mensuplarının Halk Cumhuriyetinin devlet aygıtının çeşitli kademelerine yerleştirilmesi, burjuvazinin ve diğer sömürücü sınıfların **sınıf olarak** ikna ve eğitim yoluyla sosyalizme ve komünizme kazanılması gibisinden uygulamalara yol açmıştır. Mart 1949'da **ÇKP 7. Merkez Komitesi'nin 2. Genel Toplantısı'na Rapor**'unda Mao Zedung şöyle diyordu:

"Devrimci dönem içinde, karşı-devrimci güçleri tamamen devirebilmemiz ve Çin'deki hem karşı-devrimci, hem de emperyalist güçleri tamamen devirebilmemiz, devrimin zafere ulaşmasından sonra ise, üretimi hızla yeniden inşa edip geliştirebilmemiz, yabancı emperyalizmle baş edebilmemiz, Çin'i bir tarım ülkesi olmaktan çıkarıp giderek bir sanayi ülkesine dönüştürebilmemiz için ve **Çin'i büyük bir sosyalist devlet haline getirebilmemiz için** Partimizin aynı zamanda şehir küçük burjuvazisi ve **milli burjuvazinin** bizimle işbirliği yapabilecek mümkün olduğu kadar çok temsilcisi, aydını ve siyasi grubu ile de birleşilmesi gerekir." (SE, c.4, s.401, abç)

Demokratik halk devriminin zaferinin öngününde Mao Zedung, gerek işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarının, gerekse orta-burjuvazinin eğitilerek sosyalizme hazırlanacağını ileri sürüyordu:

"Gerici sınıfların üyelerinin bu şekilde yeniden biçimlendirilmesi, ancak komünist partisinin önderliğinde demokratik halk diktatörlüğü tarafından başarılabilir. Bu gerçekleştirildiği zaman Çin'in başlıca sömürücü sınıfları, toprak ağası sınıfı ve bürokrat burjuvazi (tekelci kapitalist sınıf) tamamen tasfiye edilmiş olacaktır. Geriye milli burjuvazi kalıyor; bugünkü aşamada bunların bir çoğuyla uygun eğitim çalışmaları yapabiliriz. Sos-

yalizmi gerçekleştirme, yani özel girişimi devletleştirme zamanı geldiğinde, bu sınıfı eğitme ve yeniden biçimlendirme çalışmasını bir adım ileri götüreceğiz." (agy, s.452)

Mao Zedung birçok başka konuda olduğu gibi bu konuda da birbiriyle çelişen, birbirini çürüten karşıt görüşler savunmuştur. Doğaldır ki, onun bu eklektik tutumu Marksizm-Leninizmden değil, küçük-burjuva oportünizminden kaynaklanmaktadır. 10 Mart 1949'da, **ÇKP 7. Merkez Komitesinin 2. Genel Toplantısına Rapor**'unda burjuvaziye karşı uygulanan kısıtlama ile burjuvazinin bu kısıtlamaya karşı çıkmasının "yeni demokratik devlette sınıf mücadelesinin esas biçimi" (SE, c.4, s.396) olacağını savundu. Rapor da şu cümleler de yer alıyordu:

"Çin devriminin ülke çapında zafere ulaşmasından ve toprak meselesinin çözülmesinden sonra Çin'de hala iki temel çelişme varolacaktır. Birincisi, iç çelişme, yani işçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki çelişmedir. İkincisi ise, dış çelişme yani Çin ile emperyalist ülkeler arasındaki çelişmedir." (aynı yerde, s.397)

Öte yandan gene Mao Zedung, Haziran 1952'de,

"Toprak ağası sınıfının ve bürokrat kapitalist sınıfın alaşağı edilmesi sonucunda, işçi sınıfı ile milli burjuvazi arasındaki çelişme Çin'deki baş çelişme durumuna gelmiştir; dolayısıyla bundan böyle milli burjuvazi bir ara sınıf olarak tanımlanmamalıdır" (SE, c.5, s.87) diyordu.

Ancak bu alıntılarda yansıyan görüş aslında Mao Zedung'un ve Çin revizyonistlerinin gerçek görüşü değildi. Zaten onların sosyal pratiği de orta burjuvaziyi, tasfiye edilmesi gereken düşman bir sınıf olarak değil, dost bir sınıf, halk saflarında yer alan ve işçi sınıfıyla arasında antagonizma bulunmayan ve sosyalizmden yana bir güç olarak gördüklerini net bir biçimde ortaya koymaktadır. Mao Zedung milli burjuvazi dediği orta burjuvaziden ve onun pratiklerinden sözederken "demokratik" terimini kullanmaya özen göstermiş "milli" burjuvazyi ve onun partilerini hiç bir zaman "karşı-devrimci" olarak nitelememiş, bu sınıfı ve onun partilerini "düşman" gözüyle görmemiştir. O, karşı-devrimci derken işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarının kalıntılarını ve burjuvazinin içinde yeralan ve "sosyalizmin inşasına karşı koyan küçük bir azınlık"ı kastetmektedir. Mao Zedung'a göre milli burjuvazinin büyük çoğunluğu, süreç içinde kendilerini yeniden kalıba dökebilir, sosyalizmi ve proletarya diktatörlüğünü destekleyebilirler. (Hatta o, karşı-devrimci ya da sağcı diye nitelediği öğelerin bile kendi arala-

rında ayrışacaklarını, bir avuç iflah olmaz sağcı dışında **tüm ulusun** sosyalizmden yana olabileceğini ileri sürmektedir.) Bu anlayışa uygun olarak Mao Zedung, 1950'de

"... milli burjuvaziyle siyasi, iktisadi ve örgütsel bakımdan bir birleşik cephe kurmuş bulunuyoruz." (SE, c.5, s.56) diyordu. Aynı görüş Ekim 1955'te **ÇKP MK'nın Genişletilmiş 6. Genel Toplantısı'nda** yineleniyordu:

"Şimdi iki ittifakımız var; biri köylülerle, diğeri milli burjuvaziyle. Her ikisi de bizim için vazgeçilmezdir." (agy, s.241)

Kasım 1956'da **ÇKP 8. MK'nin 2. Genel Toplantısında** yaptığı konuşmada, Mao Zedung, "kapitalistlerin sosyalist dönüşümü davul zurnayla karşıladıklarını " (agy, s.391) söylüyor ve ulus ya da sınıf düşmanlarını şöyle tanımlıyordu:

"Milletin düşmanları da **(ki bunlar emperyalistlerden ve yabancı tekelci kapitalistlerden başkası değildir.)** sınıf düşmanlarıdır." (agy, s.392, abç) Mao Zedung bu opportünist görüşlerini **Halk İçindeki Çelişmelerin Doğru Ele Alınması Üzerine** adlı ünlü makalesinde daha da derinleştirdi:

"Ülkemizde, işçi sınıfıyla milli burjuvazi arasındaki çelişme halk içindeki çelişmeler sınıflamasına girer. Genel olarak ikisi arasındaki sınıf mücadelesi, halkın saflarındaki bir sınıf mücadelesidir; çünkü Çin milli burjuvazisinin ikili bir niteliği vardır. Burjuva demokratik devrimi döneminde, milli burjuvazini hem devrimci hem de uzlaşmacı bir niteliğe sahipti. Sosyalist devrim döneminde, milli burjuvazinin kar amacıyla işçi sınıfını sömürmesi onun niteliğinin bir yanını, buna karşılık Anayasayı desteklemesi ve sosyalist dönüşümü kabul etmesi de diğer yanını oluşturur. .... Milli burjuvaziyle işçi sınıfı arasındaki çelişme sömürenle sömürülen arasındaki bir çelişmedir ve niteliği gereği uzlaşmaz bir çelişmedir. Ama Çin'in somut koşullarında, iki sınıf arasındaki bu uzlaşmaz çelişme, doğru bir biçimde ele alınırsa, uzlaşmaz olmayan bir çelişmeye dönüştürülebilir ve barışçı yöntemlerle çözülebilir." (agy, s.443)

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerine göre sosyalizm davası, **hangi sınıftan olursa olsun tüm Çinlilerin** ortak sorunudur.

"İşçi sınıfının ve Komünist Partisinin önderlik ettiği 600 milyonluk halkımız, tek bir yumruk gibi birleşerek sosyalizmin inşası yüce görevine sarılmıştır" (agy, s.441, abç) Bütün bunlar Mao Zedung'un ve ÇKP'nin Marksist-Leninist bir dünya görüşüne ve proleter-devrimci bakış açısına sahip olmadığını, kapitalizmin ve sömürücü sistemin savunucusu olan burjuvazi ile sosyalizm ve komünizm ülküleri uğrunda mücadele veren işçi sınıfı arasında derin bir uçurum, uzlaş-

maz bir karşıtlık olduğnun kavrayamadığını göstermektedir. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, Çin toplumundaki tüm sınıfları "evde çatışan kardeşler" sosyal-demokrat bakış açısıyla görmekte ve bunun sonucu olarak sınıf uzlaşmasını, sınıf işbirliğini savunmaktadırlar. Adı geçen yazıda yeralan şu cümleler Mao Zedung'un Buharinci, sosyal-demokrat ve küçük burjuva milliyetçi bakış açısına ışık tutmaktadır:

"Burjuvazinin ve eski toplumdan gelen aydınların büyük çoğunluğu yurtseverdir ve gelişen anayurtlarına hizmet etmek istemektedirler; sosyalizm davasına ve Komünist Partisinin önderliğinde emekçi halka sırt çevirirlerse dayanacak hiç bir şeyleri kalmayacağını ve parlak bir geleceklerinin olmayacağını biliyorlar." (agy, s.469-470)

Mayıs 1957'de yazılan ve Parti kadrolarına dağıtılan bir yazıda ise şöyle deniliyor:

"Eski topluma hizmet etmiş olan burjuva unsurların ve aydınların sayısı Çin'de birkaç milyona ulaşmaktadır ve onların bizim için çalışmalarına ihtiyacımız vardır; sosyalizm davasına daha iyi hizmet etmelerini sağlamak, yeniden kalıba dökülmelerini ilerletmek ve giderek işçi sınıfının bir parçası haline gelmelerine yardımcı olarak onları bugün olduklarının karşıtına dönüştürmek için onlarla ilişkilerimizi daha da geliştirmeliyiz. **Onların çoğu bu hedefe kesinlikle ulaşacaktır.**" (agy, s.509-510, abç)

İktidarı ele geçirdikten sonra devrimci proletarya, kendisine karşı yıkıcı ve baltalayıcı faaliyetler sürdüren sömürücü sınıf mensuplarıyla, kendisiyle uzlaşan, daha güçlü olduğu pratikte kanıtlanmış olan proletaryaya —şimdilik de olsa— boyun eğen sömürücü sınıf mensupları arasında ayırım yapar, proleter devlet iktidarı, birincilerini acımadan demir bir yumrukla ezerken, ikincilerle işbirliği yapabilir; onların ekonomi, askerlik, kültür vb. alanlarındaki deneyim ve uzmanlıklarından yararlanma yolunu deneyebilir. Özellikle üretim güçlerinin azgelişmiş ve emekçi kitlelerin kültür ve eğitim düzeyinin geri olduğu ülkelerde böyle bir uygulama daha da ivedi bir zorunluluk olarak kendini gösterir. Ekim devriminin zaferinden sonra Rusya'da Bolşevikler burjuva uzmanları ve burjuva aydınları ile kısa süreli bir işbirliğine girdiler. Bu uzmanların ve aydınların parti üyelerinin denetiminde sürdürdükleri faaliyet işçi kökenli kızıl uzmanların geniş ölçüde yetiştirildiği döneme dek sürdü. Lenin ve Stalin bu süreç içinde bazı burjuva öğelerin ve teknik aydınların sosyalizmi benimseyebileceğini de söylemişlerdir. Ancak Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin anlayışı ile, Lenin ve Stalin'in anla-

yışları arasında köklü bir fark vardır. Birinciler, burjuvazinin **sınıf olarak** sosyalizm davasına kazanılabileceğini ve proletarya dikatörlüğünü destekleyebileceği iddiasını öne sürerken, ikinciler, burjuvazi saflarındaki ek tek bireylerin evriminden ve kazanılmasından sözediyorlar ve burjuvaziyi **sınıf olarak** ezilmesi gereken bir güç olarak algılıyorlardı. Orta burjuvazi ile işçi sınıfı arasındaki çelişmeyi halk saflarında yeralan sınıflar arasındaki bir çelişme, antagonist olmayan bir çelişme olarak gören Mao Zedung, bu çelişmenin yerine başka bir çelişme koyuyor. Bu çelişme, burjuva sağcıları ile halk arasındaki çelişmedir. **1957 Yazındaki Durum** adlı yazısında Mao Zedung şöyle diyor:

"Ülkemizde sosyalist devrim dönemi boyunca Komünist Partisi'ne, halka ve sosyalizme karşı olan burjuva sağcıları ile halk arasındaki çelişme, bizimle düşman arasındaki bir çelişmedir; yani düşmanca, uzlaşmaz bir çelişmedir, bir ölüm kalım meselesidir. İşçi sınıfına ve Komünist Partisi'ne karşı çılgınca saldırılara girişmiş olan burjuva sağcıları gericidir ya da karşı-devrimcilerdir." (agy, s.544)

Sağcıların niteliğini anlatırken Mao Zedung; "Sağcılar Komünist Partisi'ne, halka ve sosyalizme karşı oldukları için düşman bir güçtürler" (agy, s.588) diyordu.

Mao Zedung'un ve Çin revizyonistlerinin, yalnızca burjuvazinin değil, aynı zamanda işbirlikçi tekelci burjuvazinin, oprak ağalarının ve faşistlerin bile sosyalizmi ve proletarya dikatörlüğünü destekleyebileceklerini savunduklarını söylemiştik. Bujuva sağcıları olarak adlandırılan öğelere karşı alınan avır buna örnektir. Bu sağcı öğelerle halk arasındaki çelişmenin uzlaşmaz, düşmanca bir çelişme olduğunu, bunların komünist parisine, halka, sosyalizme karşı olduklarını söylemesine rağmen, Mao Zedung bunların da değişebileceklerini, kendi karşı arına dönüşerek iyi ve yararlı öğeler durumuna gelebileceklerini ileri sürüyordu:

"Sağcıların önünde iki yol vardır. Birincisi, kuyruklarını bacaklarının arasına kıstırmak ve doğru yola gelmektir. Diğeri ise, mesele çıkarmaya devam etmek ve kendi sonlarını hazırlamaktır. Sağcı beyler seçimi siz yapacaksınız, inisiyatif (kısa bir süre için) sizin elinizdedir." (agy, s.510)

Başka bir yerde ise Mao Zedung şöyle diyordu:

"Diyalektiğe uygun olarak, sağcılar, kanımca iki kesime bölünecekler. Her halde önemli bir kesimi, olayların genel akışının etkisiyle daha berrak düşünecek, tutumlarını değiştirecek, kendilerine çeki düzen verecek ve inatçılıktan vazgeçeceklerdir." (agy, s.581)

Burjuvazinin yüzde ikisini oluşturduğunu söylediği sağcılar

için asla umutsuz olmayan Mao Zedung, onlar için "büyük çoğunluğu gelecekte değiştirilebilir ve dönüştürülebilir" (Yayınlanmamış Yazılar, s.64) demektedir. Sosyalizm tarihsel döneminde, burjuvazinin değil de, onun küçük bir azınlığını oluşturan sağcıların düşman olarak görülmesi, öte yandan burjuvazinin ezici çoğunluğunun sosyalizmden yana olacağı oportünist tezi, Marksizm-Leninizme tamamen aykırıdır. Bu dönemde, burjuvazinin bir kesimi değil tümü, yani **sınıf olarak** burjuvazi karşı-devrimcidir ve devrimin hedefidir. Dolayısıyla temel çelişmeyi, burjuvazinin bir kesimi olan "sağcılarla" halk arasındaki çelişme olarak saptamak ve burjuvazi ile proletarya arasındaki temel ve uzlaşmaz çelişmeyi örtbas etmek hiç bir şekilde kabul edilemez ve bu çelişme barışçı yöntemlerle çözülebilecek bir çelişme olarak ele alınamaz. Burjuvazinin ve sömürücü sınıfların proletarya diktatörlüğünü ve sosyalizmi destekleyemeyecekleri iki kere ikinin dört ettiği kadar açıktır. Sosyalizm sömürünün ortadan kaldırıldığı, sömürücü sınıfların her türlü ekonomik ve siyasi ayrıcalıklarına son verildiği bir geçiş sistemidir. Kapitalizm ile, sınıfların bütünüyle ortadan kaldırıldığı komünist toplum arasında bir geçiş dönemini temsil eden sosyalizm, ancak proletarya ve diğer sömürülen sınıflarca desteklenebilir. Burjuvazi diğer sömürücü sınıfların sosyalizmi desteklemeleri ve kabullenmeleri, bu sınıfların kendi kendilerini yok etmeyi, kendi bindikleri dalı kesmeyi kabullenmeleri demektir, ki bunun olanaksız olduğu açıktır. Böyle bir şeyi, ancak tarihsel materyalizmi bir kenara fırlatan, sınıfla onun siyaseti, ekonomik temelle siyasal üst yapı arasındaki neden-sonuç bağlantısını reddeden tarihsel idealizm savunucularınca ileri sürülebilir. Böylesi bir tezin savunulması, siyasal olarak burjuvazinin ve diğer sömürücü sınıfların kuyruğu haline gelme, onlarla proletarya ve diğer emekçiler arasındaki uzlaşmaz sınıf mücadelesinin yerine sınıfsal işbirliği ve sınıfsal uyum teorisinin konması anlamını taşır. Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin, burjuvazi ve sömürücü sınıflarla işbirliği ve bağlaşma halinde sosyalizmin kurulabileceği yolundaki tezlerine gelince, bunlar aslında hiç de yeni değildir; bu gibi sözde "Marksist" tezler öteden beri her renkten oportünist, revizyonist ve sınıf işbirlikçileri tarafından hararetle savunulagelen tezlerdir. Sovyetler Birliği'nde kapitalizmin son mevzilerine, kırsal alandaki kulaklara karşı saldırıya geçildiğinde, Buharin, kapitalistlerin sosyalizmde barışçıl olarak bütünleşecekleri-

ni savunarak aynı anti-Marksist ve sınıf işbirlikçi konumu benimsemişti. Buharin'e göre, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşasının ilerlemesiyle birlikte sınıf mücadelesi giderek zayıflıyor ve sönmeye yüz tutuyordu. Ona göre bu koşullar altında kapitalistler ve özellikle kulaklar sosyalizme yanaşıyorlar; proletarya ve onun devletine karşı mücadele etmekten vazgeçiyorlardı. Stalin, böyle bir anlayışın işçi sınıfı ve emekçilerin uyanıklıklarını yitirmelerine, onların burjuvaziye karşı mücadelesinin zayıflamasına yolaçacağına, kulakların Sovyet iktidarına karşı mücadelelerini kolaylaştıracağına işaret ediyor ve şöyle diyordu:

"Şimdiye kadar bizler, biz Marksist-Leninistler, köyün ve kentin kapitalistleri bir yanda, işçi sınıfı öte yanda olmak üzere, aralarında **uzlaşmaz** bir çıkar karşıtlığı olduğunu düşünüyorduk. Marksist sınıf mücadelesi teorisi de kesinlikle buna dayanır. Oysa, bugün Buharin'in, kapitalistlerin sosyalizmde **barışçıl bütünleşmesi** teorisine göre bütün bunlar başaşağı çevrildi, sömürenlerle sömürülenler arasındaki uzlaşmaz sınıf karşıtlığı ortadan kalkıyor, sömürenler sosyalizmde bütünleşiyorlar." (**Leninizmin Sorunları**, s.285)

Lenin'in izinden giden Stalin, bir yandan köylülükle herhangi bir bağlaşmayı bütünüyle reddeden ve sosyalist devrim döneminde proleter devleti ile köylülük arasında düşmanca çatışmaların **kaçınılmaz** olduğunu ileri süren Troçkistlerin "sol" sapmasını mahkum ederken, bir yandan da köylülükle her türlü bağlaşmadan yana olan Buharincilerin sağ sapmasını mahkum etti. O şöyle diyordu:

"Bu demektir ki, bize gerekli olan, köylülük ile herhangi bir ittifak değil, ama köylülüğün kapitalist unsurlarına karşı mücadeleye dayanan bir ittifaktır." (agy, s.293)

Her türden oportünistlerin ve revizyonistlerin savunduğu gibi burjuvazi ve sömürücü sınıflar sosyalizmi ve proletarya diktatörlüğünü destekleyip kabul edebileceklerse, o zaman işçi sınıfının bu sınıflar üzerindeki diktatörlük uygulama gereği de ortadan kalkar; işçi sınıfının diğer emekçi sınıf ve katmanlarla bağlaşarak sermayeye ve sömürücü sınıfların kalıntılarına karşı diktatörlük uygulamasının yerine, onun **bu sınıflarla bağlaşması** geçer. İşte Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin savunduğu ve uyguladığı sınıfsal işbirliği siyaseti bu anlayışların ürünüdür. Bu oportünist anlayış, ister istemez, zorunlu olarak işçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki çelişmelerin antagonist olmayan nitelikte çelişmeler olduğu ve barışçıl

yollardan çözülebileceği anlayışıyla elele gider.

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin bu anlayışa uygun olarak gerek Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulmasından önce ve gerekse sonra işbirlikçi tekelci burjuvazi, toprak ağaları ve diğer sömürücü sınıflarla işbirliği yapmayı öngören siyasetleri, onların proletarya diktatörlüğü öğretisini asla kavramadıklarını göstermektedir.

Lenin, yalnızca sınıf mücadelesini kabul etmenin Marksist-Leninist olmak için yeterli olmadığını söylüyor ve şöyle diyordu:

"Marksizmi sınıflar savaşımı öğretisine indirgemek, onun kolunu kanadını kırpmak, bozmak, onu burjuvazi için kabul edilebilir bir şeye indirgemek demektir. Aslında, sınıflar savaşımının kabulünü, **proletarya** diktatoryasının kabulüne dek **genişleten** kişi bir Marksistir ancak. Marksisti alelade küçük (ve büyük) burjuvadan temelden ayıran şey, işte budur. Marksizmin **gerçekten** anlaşılıp, kabul edildiğini bu denektaşıyla ölçmek gerekir." **(Devlet ve İhtilal, s.39-40)**

Marksist-Leninist proletarya diktatörlüğü teorisi, proletaryanın, diğer emekçi sınıf ve tabakalarla anlaşarak burjuvaziye ve tüm diğer sömürücü sınıflara karşı topyekün bir diktatörlük uygulamasını, onları bütünüyle mülksüzleştirmesini, bu sınıf ve tabakalara karşı yaşamın her alanında uzun süreli ve kararlı bir sınıf mücadelesi yürütmesini öngörür. Lenin, proletarya diktatörlüğünü şöyle tanımlıyordu:

"Proletarya diktatörlüğü, emekçilerin öncüsü proletarya ile proleter olmayan birçok emekçi katmanlar (küçük burjuvazi, küçük patronlar, köylüler, aydınlar, vb.) ya da bu katmanların çoğunluğu arasındaki, sermayeye karşı yönelmiş, sermayenin tamamen devrilmesini, burjuvazinin direncinin ve restorasyon girişimlerinin tamamen ezilmesini, sosyalizmin kuruluşu ve kesin olarak pekişmesini amaçlayan özel bir sınıf bağlaşması biçimidir." **(Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü, s.193)**

Ancak böyle bir diktatörlüğün varlığı koşullarındadır ki, proletarya tarihsel görevini yerine getirebilir; sömürüyü, sınıfları ve devleti tamamen ortadan kaldırarak komünizm yüce hedefine ulaşabilir. Mao Zedung'un ve Çin revizyonistlerinin sosyalizmi burjuvazi ile diğer sömürücü sınıflarla işbirliği ve bağlaşma halinde kurma öğretisi, doğal olarak proletarya diktatörlüğünün reddini de beraberinde getirmektedir. Bu anti-Marksist anlayışın yaşama geçirildiği ÇHC'de her türlü burjuva öğeler, gericiler, Guomindang bürokratları ve karşı-devrimciler yeni devlet aygıtının içinde yeralmış

ya da eski yerlerini korumuşlardır. Mao Zedung bunu şöyle dile getiriyordu:

"Çin'de iki ittifak vardır; biri, işçi sınıfının köylülerle ittifakı, diğeri ise işçi sınıfının kapitalistlerle, profesörlerle, yüksek teknik personelle, bizim safımıza geçen Guomindang generalleriyle, dini önderlerle, demokratik partilerle ve parti bağı olmayan demokratlarla ittifakıdır. Her iki ittifak da gereklidir ve sürdürülmelidir." (SE, c.5, s.146)

Başbakan Yardımcısı Çen Yi'nin 29 Eylül 1965 tarihli basın toplantısında söyledikleri anımsansın. Bu toplantıda Çen Yi, Guomindang'ın Başkanvekili Li Zung-çen'in ÇKP ile işbirliği yapmasını memnunlukla karşıladığını, ABD emperyalistleriyle bağlarını kesmeleri durumunda, aynı şeyin Çan Kay-şek, Çan Çing-kuo ya da her hangi bir Tayvanlı gerici birey ya da grup için de geçerli olacağını belirtiyordu. Birçok burjuvanın bakanlık ve yüksek yöneticilik görevleri yapmaları, iç savaşta ÇKP'ye karşı savaşan Vey Lei-huang adlı Guomindang generalinin 1959-1960 yıllarında Milli Savunma Konseyi'nde görev yapması, Çan Kay-şek'in önde gelen generallerinden Çang Çih-çung'un 1954'te Milli Savunma Konseyi Başkan Yardımcılığına getirilmesi, Guomindang Başkanvekili Li Zung-çen'in 1965'te, sürgünde bulunduğu ABD'den Çin'e çağrılması, Mao Zedung'un sağcı olduğunu belirttiği Çang Po çun'un bakanlık yapması gene Mao Zedung'un "sapına kadar gerici" diye nitelediği Liang Şu-ming'in Merkezi Halk Hükümeti Konseyi'nde yeralması, gene onun "KP'ye, halka ve sosyalizme karşı oldukları için düşman bir güç" olarak tanımladığı sağcıların Milli Halk Meclisi'nde görev yapmaları vb. Mao Zedung'un ve Çin revizyonistlerinin, her türlü burjuva ve gerici ögeleri 1949'dan sonra kurulan yeni devlet aygıtının çeşitli kademelerine aldıklarının somut örnekleridir. **Çin Devrimi ve Sonrası** adlı kitapta belirtildiğine göre, 30 Eylül 1949'da ÇHC Başkanlığına getirilen Mao Zedung'un altı başkan yardımcısından üçü ÇKP üyesi olmayan kimselerdi: Çang Lang (Demokrasi Birliği'nin başkanı), Li Çi-Sen (Devrimci Guomindang Komitesi'nin Başkanı) ve Bayan Sun Yat-sen. Gene aynı yapıtta ÇHC'nin kurulmasıyla oluşan 1944 sandalyeli Siyasal Halk Danışma Konseyi'nde ÇKP'nin yalnızca 16 sandalyeye sahip olduğu belirtiliyor. Demokratik halk devriminin zaferinin öngününde, Nisan 1949'da ÇKP ile Guomindang arasındaki görüşmelerden sonra hazırlanan, fakat sonradan Guomindang gericilerince reddedilen İç Barış Anlaşması'nda da Nanking gerici hükümetinde yeralan

bazı sözde " urtsever" kişilere devrimden sonra yönetici kademelerde görev verileceğine dair güvenceler yeraldığı görülmektedir.

"Madde 23. İç Barış Anlaşması, Nanking'deki Milli Hükümet heyetince imzalandıktan ve bu hükümet tarafından yürürlüğe konduktan sonra, ÇKP heyeti Yeni Siyasi Danışma Konferansı'nın hazırlık komitesine, Nanking'deki Milli Hükümetin, Konferansa temsilci olarak belli sayıda yurtsever kişiyi göndermesine izin verilmesini önerme yükümlülüğünü üstlenecektir...."

"Madde 24. Nanking'deki Milli Hükümetin temsilcilerini Yeni Siyasi Danışma Konferansı'na göndermesinden sonra, ÇKP, işbirliğinin yararları açısından, Nanking'deki Milli Hükümetten belli sayıda yurtsever kişinin Demokratik Koalisyon Hükümetine katılması gerektiğini Konferansa önerme yükümlülüğünü üstlenecektir." (SE, c.4, s.428)

Orta burjuvaziyle bir birleşik cephe kurulmasından yana olan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri demokratik halk devriminin zaferinden sonra burjuva partilerinin varlıklarını korumalarına izin vermişler, bu partilerin çeşitli devlet organlarında temsilini sağlamışlar, onlarla uzun süreli bir işbirliği ve birarada yaşamadan ve karşılıklı denetimden yana olduklarını açıklamışlardır. Halk İçindeki Çelişmelerin Doğru Ele Alınması Üzerine adlı makalesinde Mao Zedung şöyle diyordu:

"Burjuva ve küçük burjuva demokratik partilerin işçi sınıfının partisiyle uzun bir süre yanyana yaşamasına neden izin veriliyor? Çünkü sosyalizm davası için halkı birleştirme görevine gerçekten bağlı ve halkın güvenine sahip olan bütün siyasi partilere karşı uzun süreli bir arada yaşama siyasetini benimsememek için herhangi bir neden yoktur...."

.....

"Çeşitli partiler arasında karşılıklı denetimde, birbirlerine danışmaları ve birbirlerini eleştirmeleri anlamında, uzun süreden beri varolan bir olgudur. Karşılıklı denetim elbette tek yanlı bir mesele değildir; Komünist Partinin demokratik partiler üzerinde denetim uygulayabilmesi ve onların da Komünist Partiyi denetleyebilmesi demektir." (SE, c.5, s.473-474)

Mao Zedung bütün burjuva partilerinin sosyalizm koşullarında karşı-devrimci olmak zorunda olduklarını ve onların proletarya demokrasisine karşı gerici burjuva demokrasisinden yana olacaklarını kavramamaktadır. Demokrasi bir devlet biçimidir ve her zaman sınıfsal bir karakter taşır. Her demokrasi aynı zamanda bir diktatörlüktür; burjuva demokrasisi, burjuvazinin ve sömürücü sınıfların proletarya ve diğer emekçiler üzerinde diktatörlüğü iken, proletarya ve diğer emekçilerin bağlaşmasına dayanan proletarya de-

mokrasisi ise, proletaryanın burjuvazi ve sömürücü sınıflar üzerindeki diktatörlüğüdür. Sınıfsal bir karakter taşımayan ya da sınıflarüstü bir devlet olamayacağı gibi gene sınıfsal bir karakter taşımayan, arı bir demokrasi de olamaz. Emperyalizme, işbirlikçi tekelci burjuvaziye ve feodalizme karşı mücadele, yani anti-emperyalist demokratik devrim aşamasında burjuva demokrasisinin bir biçimi olan küçük burjuva demokrasisi ilerici, devrimci bir rol oynar. Ancak kapitalizme ve burjuvaziye karşı mücadele koşullarında, yani sosyalist devrim aşamasında burjuva demokrasisi zorunlu olarak gerici ve karşı-devrimci bir rol oynayacaktır. Mao Zedung'un ve Çin revizyonistlerinin, burjuva partilerden ve kapitalistlerden demokratik partiler ve demokratlar diye sözetmesi, bu partiler ve kişilerin burjuva sınıfsal niteliğini gözardı ettiğini ve böylece onların gerici karakterlerinin gözlerden gizlenmesine hizmet ettiğini göstermektedir.

Yukardaki alıntılarda Mao Zedung burjuvazi hakkında her zamanki anti-Marksist görüşlerini ileri sürmekte ve burjuva partileriyle uzun süreli (yani sosyalizm tarihsel dönemi boyunca) bir arada yaşamayı, karşılıklı denetimi savunuyor. Burjuva partileriyle Komünist Partisinin uzun süreli bir arada yaşaması ve birbirlerini karşılıklı olarak denetlemeleri tezi, burjuvazinin ve sömürücü sınıfların sosyalizmi ve sömürünün ortadan kaldırılmasını destekleyebilecekleri oportünist tezinin doğrudan bir sonucu, "burjuvazi ile işçi sınıfının birleşik cephesi" tezinin örgütsel anlatımıdır. "Karşılıklı denetim" kavramı da proleter diktatörlüğü kavramı ile taban tabana karşıttır. Proletaryanın partisi, ancak proletarya kitlesi ve emekçiler tarafından denetlenebilir ve denetlenmelidir de. Burjuvazi ve onun partileri tarafından denetlenmeyi kabul eden ve isteyen bir Komünist Partisi proletaryanın öncü birliği niteliğini kaçınılmaz olarak yitirir; burjuvazinin artçı birliği yani kuyruğu durumuna gelir. Burjuva partileri, tıpkı kendilerini doğuran sınıf gibi sosyalizm koşullarında ancak kapitalizmin geri getirilmesi için çalışabilir; bunu reddetmek tarihsel materyalizmi reddetmek demektir. Zaten Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin burjuvazi ve onun partileri karşısında takındıkları oportünist tutum, onların, burjuvazinin sınıf karakterinin değişebileceği, onun sömürücü olmaktan çıkabileceği idealist varsayımına dayanmaktadır. "İyi kapitalistler" ile "kötü kapitalistler" arasında ayrım yapan Mao Zedung, Eylül 1953'te bur-

juva partilerinin ve kapitalistlerin temsilcileri ile yaptığı bir toplantıda şöyle diyordu:

"Bazı kapitalistler kendilerini devletten çok uzakta tutmaktadırlar ve 'kar herşeyden önce gelir' şeklindeki zihniyetlerini değiştirmemişlerdir." (agy, s.128)

Mao Zedung'a göre kapitalistler "kar her şeyden önce gelir" şeklindeki zihniyetlerini değiştirmeli, devlete ve emekçilere yaklaşmalı ve sosyalizm doğrultusunda evrim göstermelidirler. Böyle bir evrim mümkün görüldüğüne göre bunu nasıl gerçekleştirmeli? Mao Zedung aynı konuşmada bu soruyu şöyle yanıtlıyordu:

"Kapitalistleri yurtseverlik ruhuyla eğitmeye devam etmek gereklidir ve bu amaçla onların arasından, daha geniş ufuklu ve Komünist Partiye eğilimli olan kimseleri sistemli bir şekilde kazanmaya çalışmalıyız; böylece öteki kapitalistlerin çoğu onlar aracılığıyla ikna edilebilir." (agy, s.128-129)

Bu anti-Marksist zırvalara göre burjuvazi, "proletarya diktatörlüğü"nün devlet aygıtı içinde de rahatlıkla yeralabilir. Zaten Çin'deki uygulama da bu yönde olmuştur. Mao Zedung bunu şöyle itiraf ediyordu:

"Bakanlarımızın, bakan yardımcılarımızın, bölüm ya da büro başkanlarımızın ve ayrıca eyalet düzeyindeki kadrolarımızın **önemli bir bölümü** toprak ağası zengin köylü ve hali vakti yerinde orta köylü ailelerinden gelmektedir." (agy, s.402, abç)

Marksist-Leninist ideolojinin hiç bir zaman egemen olmadığı Çin koşullarında bu burjuva ögelerin kendi sınıflarının çıkarları doğrultusunda faaliyet gösterecekleri ve egemen oldukları ölçüde burjuvazinin diktatörlüğünü uygulayacakları açıktır. "Karşılıklı denetim", "uzun süreli işbirliği" gibi anlayışların sonucu olarak burjuva, gerici ve anti-komünist ögelerin devlet aygıtı içinde yeralmaları Çin'de proleter diktatörlüğünün hiç bir zaman uygulanmadığının bir başka kanıtıdır. Proletarya, kendi iktidarını hiç bir burjuva ya da küçük burjuva partiyle paylaşmaz. Stalin şöyle diyor:

"...proletarya diktatörlüğü, ancak bir parti, komünistlerin, önderliği diğer partilerle paylaşmayan ve asla **paylaşmaması gereken** partisi ona önderlik ettiği taktirde eksiksiz kalabilir." (Aktaran Enver Hoca, **Emperyalizm ve Devrim**, s.249)

İktidarı ele geçiren proletarya, siyasal durumunu sağlamlaştırmak ve sosyalizmi inşa etmek için önce burjuvaziyi ve büyük toprak sahiplerini bedelsiz olarak mülksüzleştirir; daha sonra tarım,

sanayi ve ticaret sektörlerindeki küçük ve orta boydaki işletmelerin sosyalizasyonunu gerçekleştirir. Üretim araçlarının kollektif dönüşümünün hızı, üretici güçlerin gelişkinlik düzeyi ve kitlelerin (özellikle kırlardaki ve kentlerdeki küçük üreticilerin) bilinç düzeyi tarafından belirlenir. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, oportünist anlayışları nedeniyle, sosyalist devrimin **siyasal** görevlerini (burjuva devlet aygıtını yıkmak, burjuvazi ve sömürücü sınıfları siyasal iktidardan bütünüyle söküp atmak, proletarya diktatörlüğünü kurmak) gerçekleştirmedikleri gibi onun **ekonomik** görevlerini (burjuvazinin ve sömürücü sınıfların tümüyle mülksüzleştirilmesi, küçük üretimin kollektif dönüşümü) de yerine getirmemişler, sosyalist bir ekonomik temel inşa etmemişlerdir. Zaten proletaryanın devrimde önderliği ve proletarya diktatörlüğü olmaksızın sosyalist devrimin ekonomik görevlerinin (siyasal ve ideolojik görevlerinin de) gerçekleştirilmesi düşünülemez.

Yukarıda görüldüğü gibi Mao Zedung ve Çin revizyonistleri yalnızca milli burjuvaziye karşı değil, işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalarına karşı da uzlaşıcı bir siyaset izlemeye eğilimliydiler. Onların bu tavrı, Marksizmin-Leninizmin temel önermelerinden birinin, yani tek tutarlı devrimci, tek tutarlı demokrat sınıfın işçi sınıfı olduğu öğretisini doğrulamıştır. Ancak bir yandan işçi ve köylü (özellikle köylü) kitlelerinin baskısı, diğer yandan uluslararası ölçüde sosyalizmin ve proletaryanın güçlenmesi ve Çin'i etkilemesi sonucunda feodalizm ve işbirlikçi tekelci kapitalizm esas olarak tasfiye edildi; emperyalist devletler (özellikle ABD) Çin'den ellerini çekmek zorunda kaldılar. Ne var ki, Mao Zedung'un ve Çin revizyonistlerinin ekonomik alanda bu sınıflara (yani işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağaları) karşı da uzlaşıcı bir siyaset izleme eğiliminde oldukları bir olgudur. Örneğin, Mao Zedung toprak ağalarının sanayi ve ticaret sektörlerindeki zenginliklerine el konmasına karşı çıkıyor ve şöyle diyordu:

"Bunların (yani **toprak ağalarının** ve zengin köylülerin -bn) sanayi ve ticarete geçmelerini bir 'kılık değiştirme' olarak görmek ve dolayısıyla buna karşı çıkarak, sanayi ve ticarete aktarılan mülklere el koyup dağıtmak hatalıdır. **Toprak ağalarının** ve zengin köylülerin sanayi ve ticaret alanındaki mülkleri genel olarak korunmalıdır." (**Seçme Eserler**, c.4, s.222, abç)

Nisan 1948'de Mao Zedung, Halk Kurtuluş Ordusu'nun ele geçirdiği şehirlerde izlenecek ekonomik siyaseti açıklarken şunu

belirtiyordu:

"Küçük bürokratlar ve toprak ağaları tarafından yönetilen işletmelere ise el konulmayacaktır." (agy, s.269)

Ancak yukarda belirtilen etkenler nedeniyle bu uzlaşıcı siyaset sistemli bir biçimde yaşama geçirilemedi ve Çin'de demokratik halk devriminin görevleri esas olarak yerine getirildi. Bununla birlikte işbirlikçi tekelci burjuvalara, toprak ağalarına ve diğer gerici öğelere karşı takınılan liberal tavır nedeniyle bu devrimin zaferi aslında yenilgisinin tohumlarını da içinde taşıyordu.

Devam edelim: Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin burjuvaziyi mülksüzleştirme ve üretim araçlarından tecrit etme konusundaki isteksizliği demokratik halk devriminin zaferinden sonra da devam ediyordu. ÇHC'nin kurulmasından sonra ÇKP ile burjuva partileri arasında gerçekleştirilen 1949'daki Çin Halk Siyasi Danışma Konferansında hazırlanan Ortak Programın 31. maddesi şunu belirtiyordu:

"Devlet ve özel sermaye tarafından ortaklaşa işletilen işletmeler devlet kapitalizmi niteliğini taşıyan işletmelerdir. Gerekli ve uygulanabilir olduğu zamanlarda özel sermaye, devlet işletmeleri için hammadde işleme, devletle ortak işletmeler çalıştırma ya da devletten işletme ruhsatı alarak devlet işletmelerini çalıştırma ve milli kaynakları kullanma vb. gibi yollarla devlet kapitalizmi yönünde gelişmeye teşvik edilmelidir." (**Seçme Eserler**, c.5, s.130)

Kapitalist Sanayi ve Ticaretin Tek Dönüşüm Yolu başlıklı makalesinde Mao Zedung, Çin'de kapitalizmden sosyalizme geçişin Ortak Programını 31. maddesinde konan siyasete uygun bir şekilde olacağını belirtiyor ve şöyle diyordu:

"Ortak Programın 31. maddesinde ortaya konan siyaset artık berrak bir şekilde kavranmalı ve somut olarak adım adım uygulanmalıdır. 'Berrak bir şekilde kavramak' merkezi ve yerel kademelerde yönetici görevlerde olan kimselerin, herşeyden önce **devlet kapitalizminin kapitalist sanayi ve ticaretin dönüşümünün ve sosyalizme geçişin giderek tamamlanmasının tek yolu olduğunu** kesinlikle kavramaları anlamına gelmektedir." (agy, s.127, abç)

Ekim 1953'te yaptığı bir konuşmada ise Mao Zedung, "Özel mülkiyetin iki türünden emekçi halkın mülkiyeti kollektif mülkiyete burjuvazinin mülkiyeti ise devlet mülkiyetine dönüştürülmelidir. **(Devlet ile özel sermayenin ortak yönetimi yoluyla sosyalizmde bütünleşme)**" (agy, s.154, abç) diyordu.

Açıkça görüldüğü gibi, Mao Zedung ve Çin revizyonistleri sosyalizmin bütün alanlarda burjuvaziye karşı genel bir saldırı ve tasfiye süreci içinde değil, **burjuvaziyi barışçıl bir biçimde sosyalizmde bütünleştirerek** inşa edileceğini savunmaktadırlar. Artı-değer sömürüsü (sabit faiz ve yüksek aylıklar biçiminde) devam eden ve çoğu durumda işletmelerinin denetimini ellerinden kaçırmayan burjuvaların, bu durumdan şikayetçi olmalarını gerektirecek herhangi bir şey olmadığı ortadadır. Sabit faiz ödemeleri ve yüksek aylıklar biçimindeki artı-değer sömürüsünün uzun süreli olarak devam etmesinden yana olan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri bu yolla burjuvaziyi satın aldıklarını iddia ediyorlardı. Ocak 1957'de Parti Komitesi Sekreterleri Konferansındaki konuşmasında Mao Zedung şunları belirtiyordu:

"Şehirlerdeki siyasetimizin sağa saptığı şeklindeki suçlamaya gelince, kapitalistlerin geçimini sağlamaya ve yedi yıllık bir süre için onlara sabit bir faiz ödemeye söz verdiğimiz için, bunun doğru olduğu söylenebilir. Yedi yılın sonunda ne yapılmalıdır? Buna o zamanın koşullarına göre karar verilecektir. Bu meseleyi açık bırakmak, yani onlara sabit bir faiz ödemeye devam etmek daha iyidir. Bu küçük fiyatı ödeyerek bu sınıfı satın alıyoruz." (agy, s.408-409)

Öte yandan **Halk İçindeki Çelişmelerin Doğru Ele Alınması Üzerine** adlı makalesinde Mao Zedung 1956 yılında üretim araçlarının kooperatifleştirilmesinin esas olarak tamamlandığını ileri sürüyordu:

"Toplumsal düzenimizdeki dönüşüme ilişkin olarak, 1956 yılı, özel mülkiyet altındaki ticaret ve sanayi işlemelerinin devletle özel sermayenin ortak işlemelerine dönüşmesine, ayrıca tarım ve el sanatlarının kooperatif dönüşümüne tanık oldu." (agy, s.460-461)

Sözkonusu sanayi ve ticaret işletmelerinin eski sahibi olan kapitalistler hakkında ise Mao Zedung şu bilgiyi veriyor:

"Burjuva unsurlar bir yandan devletle özel sermayenin ortak işletmelerinde idari görevler almışlardır. Ve sömürücü durumundan çıkarak kendi emeğiyle yaşayan insanlar haline gelmektedirler; diğer yandan ortak işletmelerindeki sermayeleri üzerinden hala sabit bir faiz almaktadırlar, yani sömürüyle olan bağlarını henüz koparmamışlardır." (agy, s.462,)

Bu alıntılardan çıkan sonuçları özetlersek, Çin'de,

a) Kapitalistlerin ellerindeki üretim araçlarına bedelsiz olarak el konmadığı, tersine onlara devlet-özel sermaye karma girişimi haline getirilen bu işletmelerdeki payları üzerinden belirli bir faiz ödendiği ve bunun kapitalist sanayi ve ticaretin sosyalizasyo-

nunun **tek yolu** olarak görüldüğü,

b) Kapitalistlerin ve burjuvaların devlet-özel sermaye karma girişimi haline getirilen bu işletmelerin yönetimini ellerinde bulundurmaya devam ettikleri anlaşılmaktadır. Böylesi bir uygulamanın sosyalizmle hiç bir ilgisi olmadığı açıktır. Sosyalizmin inşası, siyasal iktidarın, proletaryanın ve bağlaşıklarının elinde bulunmasının yanısıra üretim araçlarının bütünüyle proletaryanın yönetimi ve denetimi altına girmesini ve sömürünün bütün biçimlerinin kaldırılmasını gerektirir. Oysa Çin'de ne burjuvazi üretim araçlarından tam anlamıyla tecrit edilmiş, ne de (işletmeleri devlet-özel sermaye karma girişimi haline getiren kapitalistlere sabit bir faiz ödenmesinde yapıldığı gibi) sömürüye son verilmiştir. Kapitalizmin ekonomik temeli yıkılmadan (yani işçi sınıfının ve diğer emekçilerin artıdeğerin sızdırılması yoluyla sömürülmesine son verilmeden) ve üretim araçları proletaryanın ve onun devlet aygıtının denetimine ve sahipliğine girmeden sosyalizmden sözedilemeyeceği Marksizmin alfabesidir. Bu durum, anti-emperyalist ve demokratik devrimin zaferinden sonra Çin'de sosyalizmin inşasına geçilmediğini, burjuvazinin siyasal ve ekonomik mevzilerini esas olarak koruduğunu ve dolayısıyla 1949 sonrası Çin'inde kapitalist bir toplumla karşı karşıya olduğumuzu ortaya koymaktadır. Kaldı ki, iktidarın işçi sınıfının elinde bulunmadığı, yani proleter diktatörlüğünün varolmadığı koşullarda özel mülkiyete son verilmesi ve üretim araçlarının kamulaştırılması ya da kamu mülkiyetinde bulunması da gene **kapitalist bir önlem olmaktan** öte gidemez. Kruşçev dönek kliğinin 1953'ten sonra devlet iktidarını gaspettiği Sovyetler Birliği'nde üretim araçları mülkiyetinin kollektif biçimi ve kabuğu korunmuş olmasına rağmen işletmelerin denetimi revizyonist kliğin çizgisindeki yeni burjuva ve bürokrat öğelerin eline geçtiği için ekonominin sosyalist içeriğinin yerini kapitalist bir içeriğe bırakması da böyle açıklanır zaten. Her türlü devletleştirmeyi sosyalist bir önlem olarak görenleri eleştiren Engels şöyle diyordu:

"Ama son zamanlarda, Bismarck sanayi kurumlarının devletleştirilmesine giriştiğinden beri, her türlü devlet mülkiyetini Bismarck'a özgü ilan eden, zaman zaman uşaklığa doğru yozlaşan, bir çeşit düzmece sosyalizm doğdu. Ve elbette, tütün sanayiine devletin elkoyması sosyalistliğe özgü bir önlemse, Napolyon ve Metternich sosyalizmin kurucuları arasında saymak gerekti." **(Ütopik Sosyalizm ve Bilimsel Sosyalizm,** s.93, dipnot).

Bugün gerek ülkemizde ve gerekse çeşitli gerici burjuva ya da emperyalist devletlerde ekonominin bazı kesimleri devlet mülkiyeti altında bulunmaktadır. Ne varki, siyasal iktidarın karşı-devrimci sınıfların, işçi sınıfı dışındaki diğer sınıfların elinde bulunduğu koşullarda bu tür devlet ya da kamu mülkiyetinin sosyalizmle uzaktan yakından bir ilgisinin olamayacağı açıktır. Konumuza dönersek, proletaryanın iktidarda bulunmadığı Çin'de devletleştirilen ya da devlet-özel sermaye karma girişimi olarak sürdürülen işletmelere, ekonominin sosyalist sektörü gözüyle bakılamayacağının açık olduğu görülecektir. Kültür Devriminden sonra Nisan 1969'da toplanan **ÇKP 9. Milli Kongresi'nde seçilen Merkez Komitesi'nin 1. Genel Toplantısı**'nda yaptığı konuşmada Mao Zedung, "Temelimiz sağlamlaştırılmış değildir. Kendi gözlemime dayanarak şunu söyleyebilirim: Bütün fabrikalarda veya fabrikaların ezici çoğunluğunda değil **ama fabrikaların oldukça büyük bir çoğunluğunda önderlik gerçek Marksistlerin ve hatta işçi kitlelerinin elinde değildir."** (**Yayınlanmamış Yazılar**, s.240, abç) diyerek işletmelerin çoğunluğunun kapitalist ve revizyonist öğelerin denetimi altında bulunduğunu kabul ediyordu. Üretim araçlarının sözde "sosyalizasyonu"ndan sonra, Ekim 1957'e yaptığı bir konuşmada Mao Zedung, "toprak ağalarının, zengin köylülerin ve milli burjuvazinin Çin'de hala varolduğunu, toprak ağalarının ve zengin köylülerin kırsal alanda yaşayan nüfusun % 10'unu oluşturduklarını, ayrıca Çin'de 5 milyon aydının yanısıra 700.000 kapitalist bulunduğunu" belirtiyor. (bkz. SE, c.5, s.576-578) Bütün bu olgular Çin'de sosyalizmin inşa edilmediğini ortaya koymaktadır.

TİKP revizyonistlerinin yayın organı **Türkiye Gerçeği**'nin 5. sayısında yayınlanan **Mao Zedung ve Milli Burjuvazi** adlı yazıda verilen bilgiler burjuvaziye ve sömürücü sınıflara karşı izlenen "iyiliksever" tutumun Kültür Devriminden sonra da devam ettiğini, Mao Zedung'un ölümü ve "Dörtlü"nün tasfiyesinden sonra derinleşerek sürdüğünü gösteriyor:

"Mao Zedung Kültür Devrimi sırasında milli burjuvaziye karşı izlenen siyaseti sabote eden Lin Biao ve Dörtlü Çeteye karşı mücadele etti. 1969 Mayıs'ında, o günkü aşamada milli burjuvazinin hala (hala!) ikili bir niteliğe sahip olduğunu belirten bir belgeyi imzaladı. Belgede, milli burjuva unsurların çoğunun yurtsever olduğu, parti önderliğini ve sosyalist dönüşümü kabul ettikleri ve onlara karşı 'birleşme, eleştirme ve eğitme' siyasetinin uygulanması gerektiği açıklanıyordu. 1971 Şubat'ında Mao Zedung ve Parti MK, elkonmuş olan ev eşyalarının ve üretim araçlarının dışındaki diğer mallarının milli burjuva unsurlara geri verilmesini kararlaştırdı....

Son olarak da 1979 yılında ÇKP MK, milli burjuvazi konusunda 8 karar aldı. Bu kararlarda, Kültür Devrimi sırasında, elkonan, milli burjuvalara ait banka tasarrufları, Kültür Devriminden önce kamulaştırma bedelinin ödenmesi siyasetinin bir parçası olarak devlet tarafından ödenmiş paralardı. Diğerleri de geçim araçlarıydı. Hepsi yasal gelir ve mülkiyeti ifade ediyordu. Milli burjuvaziyi kazanma siyasetinin bir parçası olarak yüksek maaş ödenmesi, milli burjuvalara ödenen ve Kültür Devrimi sırasında kesilen maaşlar yeniden yürürlüğe girdi, ellerinden alınan özel konutların geri verilmesine karar verildi. Kapitalistlerin çocukları aile kökenlerine göre değil, bugünkü siyasi tutumlarına göre değerlendirilecektir. Partiye, Gençlik Birliğine alınma ya da iş bulma konusunda herhangi bir ayırım yapılmayacaktır." (s.30)

Çin'de sosyalist devrimin siyasal ve ekonomik görevlerinin yerine getirilmediğini öz olarak koyduk. Şimdi bir de ideolojik alandaki görevin nasıl ele alındığını görelim. Burjuvazinin ve sömürücü sınıfların sosyalizmi ve proleter diktatörlüğünü destekleyebileceklerini savunan Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin burjuva ideolojisine karşı takındıklan tavır, bu sınıfa karşı takındıkları genel tavırla uyum içindedir; yani onlar burjuva ideolojisinin her türlü gerici ve karşı-devrimci, sosyalizm aleyhtarı düşüncelerin özgürce açıklanmasından ve kitlelerin kafasını zehirlemesine izin verilmesinden yanadırlar. Bu liberal anlayışın Marksist-Leninist ideolojik mücadele anlayışı ile hiçbir ilgisi olmadığı açıktır. Proletarya, kendi diktatörlüğü altında burjuva ideolojisinin, gerici, karşı-devrimci ve sosyalizm aleyhtarı düşüncelerin özgürce yayılmasına izin veremez. Proletarya ve onun öncü birliği olan komünist partisi, sosyalizm ve komünizmin inşası için başta proletarya olmak üzere, tüm emekçi yığınların her türden feodal, burjuva, küçük burjuva, ataerkil, dinsel, ideolojik vb. düşüncelerden bütünüyle arındırılması gereğinden hareket eder. Tam bir ideolojik devrim olmadan proletarya ve diğer emekçiler, proleter olmayan ideoloji ve düşüncelerin etkisinden bütünüyle sıyrılmadan sosyalist devrim pekiştirilemez ve komünizme geçilemez. Komünist Manifesto'da Marks ve Engels şöyle diyorlardı:

"Komünist devrimi, geleneksel mülkiyet ilişkileriyle en kökten bir bağ koparıştır; onun için gelişmesi sürecinde geleneksel fikirlerle de bağlarını tam olarak koparmasına şaşmamak gerekir." (s.69)

İdeolojik devrimin gerçekleştirilmesi, sınıfların ortadan kaldırılmasının ve sınıfsız, komünist topluma geçişin vazgeçilmez bir önkoşuludur. Komünizm, yalnızca emeğin üretkenliğinin muazzam öl-

çüde artışına, şehirle kır, kafa emeği ile kol emeği arasındaki karşıtlıkların ortadan kalkmasına dayanmakla kalmaz; o aynı zamanda yepyeni bir insanın yaratılmasına, "Bir Shylock açgözlülüğüyle 'acaba komşumdan yarım saat fazla çalışmıyor muyum, onunkinden daha az ücret almıyor muyum?' biçiminde hesaplamaya zorlayan 'burjuva hukukunun sınırlı ufku'nu" (Devlet ve İhtilal, s.106) aşan insanın biçimlenmesine, "**bugünkü** ortalama insanın **ortadan kalkması** varsay mına dayanır." (agy, s.107)

Üretim araçlarının kollektifleştirilmesi ve sosyalist ekonomik temelin inşasından sonra ideoloji alanında burjuvazi ile proletarya arasındaki mücadelenin uzun süre daha devam edeceği, Stalin'in, SBKP'nin 17. Kongresine, Ocak 1934'te sunduğu Rapor'da da belirtiliyordu. **SBKP(B) Tarihi** bu konuda şunları söylüyor:

"İnsanların düşünceleri, içinde yaşadıkları iktisadi şartlara nazaran daha yavaş değişir. Bundan dolayı iktisadi alanda kapitalizm yok edilmesine rağmen, burjuva düşüncelerin kalıntıları insanların zihinlerinde yaşamaya devam etmişti ve edecekti." (s.377)

Sovyetler Birliği'nde ve Doğu Avrupa'daki bir kısım "Halk Demokrasisi" ülkelerinde sosyalizmin inşasından ve sömürücü sınıfların ortadan kaldırılmasından sonra kapitalizmin restorasyonu, ideolojik alanda devrimin sürdürülmesinin can alıcı önemini ortaya koymaktadır. Çeşitli ülkelerin, sosyalizmin inşasında elde ettikleri deneyimleri inceleyen AEP'in 5. Kongresi, üretim araçlarının sosyalizasyonu tamamlandığı ve sömürücü sınıfların ortadan kaldırıldığı koşullarda ideolojik alanı, "sınıf mücadelesinin başlıca alanı" olarak nitelendirdi. Kongre, "ideoloji ve kültür alanında devrimin kesin zaferi sağlanmadığı sürece sosyalist devrimin iktisadi ve siyasi alanlardaki zaferi de teminat altında sayılmaz." (Aktaran **AEP Tarihi**, c.3, s.99) diyerek işçi sınıfının görevini doğru olarak saptadı. AEP'in tavrıyla taban tabana karşıt bir tavır takınan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, sınıf işbirlikçi ve anti-Marksist anlayışları gereği bu sorunda da revizyonist bir konumda bulunmaktadırlar. Onlar yalnızca ÇKP ile işbirliği yapmayı kabul eden ve sözde "sosyalizmin inşasını" destekleyen burjuva öğelere karşı uzlaşmaz bir ideolojik mücadele vermemekle ve onların kendi burjuva düşünce ve görüşlerini özgürce yaymalarını özendirmekle kalmıyorlar; ÇKP ile işbirliği yapmayı reddeden ve ona sürekli saldıran ve Mao Zedung'un diğer burjuvalardan farklı olarak "sağcı" diye adlandırdığı kişilere karşı da aynı tavrı takınıyorlardı. **On Başlıca İlişki Üzerine** adlı yazısında Mao

Zedung şunları söylüyordu:

"Biz bilinçli olarak demokratik partilerin varlıklarını sürdürmelerine izin verdik, onlara görüşlerini açıklama fırsatı tanıdık ve onlara karşı hem birlik, hem mücadele siyaseti uyguladık. Bizi iyi niyetle eleştiren bütün demokrat kişilerle birleşiriz... Hatta Lung Yun, Liang Şu-Ming ve Peng gibi bize sövüp sayan kişilerin bile geçimini sağlamalı ve bize sövüp saymalarına izin vererek saçmalıklarını reddetmeli ama söylediklerinde akla yakın şeyler varsa onları kabul etmeliyiz. Bu, parti için, halk için ve sosyalizm için daha yararlıdır." (Seçme Eserler, c.5, s.337)

Mao Zedung, güzel kokulu çiçeklerin yanında zehirli otların da açmasına izin verilmesi gerektiğini savunuyor ve bunu sözde diyalektiğin gerekleriyle açıklıyordu. 1957'de sağcılara karşı açılan kampanya sırasında ÇKP'nin gazeteleri sağcıların görüşlerini olduğu gibi yayınladılar. Bu kampanyanın ilk döneminde ÇKP örgütleri, üyeleri ve yayın organlarının sağcıların ideolojik saldırılarına yanıt vermeleri kararlaştırılmıştı. Mao Zedung, buna "zehiri dışa akıtmak" diyor ve böylece kitlelerin, sağcıların yüzünü daha iyi göreceğini, bir yandan da ÇKP üyelerinin bu yanlış düşüncelerin saldırısı karşısında daha da çelikleşeceğini, aşılanmış olacaklarını ileri sürüyordu. Mao Zedung, Marksizm-Leninizmin idealist ve gerici düşüncelerle mücadele içinde geliştiği ve onun diğer ideolojilerden ve düşünce sistemlerinden üstün olduğu doğrusundan hareket ederek bu tür anti-Marksist ve sosyalizm aleyhtarı düşüncelerin gerici egemen sınıfların kalıntıları ve burjuvazi tarafından yayılmasına karışmamak gerektiğini ileri sürüyordu. Bu liberal tavrı aşılanmaya ve bedenin mikroplara savaşarak hastalığa karşı dayanıklılığının artırılması sürecine benzeten Mao Zedung, burjuvazi ve sömürücü sınıfların ideolojik saldırısı karşısındaki uzlaşmacı ve teslimiyetçi eğilimini gizlemek için diyalektiksel materyalizme sığınmaya da kalkıyor. Materyalizm ile idealizm ve diyalektik yöntem ile metafizik yöntem arasında, devrimci düşüncelerle karşı-devrimci düşünceler arasında uzun süreli bir mücadelenin olacağı gerçeği proletaryanın idealizme, metafiziğe ve karşı-devrimci düşüncelere hoşgörüyle ve liberalce yaklaşmasını gerektirmez; çünkü ideoloji alanındaki mücadele genel sınıf mücadelesinin kopmaz bir parçasıdır. Bu mücadele siyasal iktidarın ele geçirilmesi ya da elde tutulması için verilen mücadeleden bağımsız değildir. Sosyalizm tarihsel döneminde, burjuvazi ve onun kalıntıları proletarya ve emekçi halka karşı ideoloji alanında mücadele verirken, bunu proletarya-

nın siyasal mevzilerini zayıflatmak, yıpratmak ve proleter diktatörlüğünü çökertmek perpektifiyle yaparlar. Tersine, proletaryanın, burjuvazinin ve sömürücü sınıfların ideolojilerine karşı (sosyalizm koşullarında) verdiği mücadele de proleter diktatörlüğünün sağlamlaşmasına, burjuvazinin ve sömürücü sınıfların kapitalizmi yeniden canlandırma girişimlerini önlemeye hizmet eder. Demokratik halk devriminin gerçekleştirildiği ancak sosyalizmin kurulmamış olduğu Çin koşullarında burjuvazinin ve diğer sömürücü sınıfların proletarya ve emekçi halka karşı sürdürdükleri ideolojik mücadele bu sınıfların, demokratik halk devriminin kazançlarını yoketme, burjuvazinin ve sömürücü sınıfların mevzilerini sağlamlaştırma amacıyla yürüttükleri siyasal mücadelenin kopmaz bir parçası olarak düşünülmelidir. Mao Zedung'un ve Çin revizyonistlerinin gerici ve sömürücü egemen sınıfların ideolojik saldırısı karşısında takındıkları hayır hah tavır, bu sınıfların tedricen güçlenmelerine ve durumlarını daha da sağlamlaştırmalarına yol açmıştır. Mao Zedung'un ve Çin revizyonistlerinin ideoloji alanında burjuvaziye karşı takındıkları liberal tavır, onların ekonomi ve siyaset alanındaki liberal tavırlarından ayrı düşünülemez ve düşünülmemelidir. Burjuvaziyi tutarlı bir biçimde mülksüzleştirmeyen ve onu siyasal iktidar organlarından ecrit etmeyen Mao Zedung ve Çin revizyonistleri buna paralel olarak ideoloji alanında da teslimiyetçi bir tavır takındılar. Bu davranış tarzı kaçınılmaz bir biçimde özel olarak burjuva ideolojisinin ve genel olarak burjuvazinin durumunun güçlenmesi sonucunu verdi. Lenin'in dediği gibi, "**Biri** seçilmelidir: Ya burjuva ideolojisi ya da sosyalist ideoloji. İkisinin ortası yoktur... Bu yüzden sosyalist ideolojiyi **şu ya da bu şekilde** küçümsemek, **sosyalist ideolojiden en ufak bir şekilde sapmak,** burjuva ideolojisini kuvvetlendirir." (Aktaran **SBKP(B) Tarihi,** s.57)

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin burjuvaziye karşı takındıkları tavır, gerek Çin'deki sömürücü sınıfların ve gerekse dünyanın çeşitli ülkelerindeki emperyalistlerin ve gericilerin sıcak onayını almıştı. O, emperyalistlerin ve burjuvazinin kendisinin ve Çinli revizyonistlerin oportünist siyasetlerinin "lehine" nasıl tanıklık ettiğini şöyle anlatıyor:

"Ekim Devrimi burjuvaziyi devirdi; bu, dünya arihinde eşi görülmemiş bir olaydı. Bütün ülkelerin burjuvazisi bu devrime kara çalmak için veryansın ediyor, onun hakkında tek bir iyi şey söylemiyordu. **Rusya'daki burjuvazi karşı-devrimci bir sınıftı;** o sırada devlet kapitalizmini reddedi-

yor işi yavaşlatma ve sabotaj eylemleri örgütlüyor ve silaha sarılıyordu. Rusya proletaryası için burjuvazinin işini bitirmekten başka çare yoktu. Bu başka ülkelerin burjuvazisini kızdırdı, ve onların saldırgan bir dil kullanmasına yol açtı. **Çin'de ise biz milli burjuvazimize nisbeten daha yumuşak davrandık; onlar kendilerini biraz daha rahat hissediyor ve siyasetimizde bazı iyi şeylerin olduğuna inanıyorlar.**" (SE, c.5, s.356, abç)

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin kendi kendilerini sergiledikleri bu pasaj, onların "sosyalizmlerinin" ne menem bir şey olduğunu, "başka ülkelerin burjuvazisini kızdır"mayan ve Çin burjuvazisinin "kendilerini ... *rahat hisset*"melerine yoloçan sözde, "sosyalizmin" kapitalizmden başka bir şey olmadığını, proletaryanın ve diğer emekçilerin burjuvazi ve diğer sömürücü sınıflarca sömürülmesine son vermediğini gösteriyor.

Bütün bu olgular, Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin burjuvaziye ve sömürücü sınıflara karşı her alanda uzlaşmaz bir sınıf mücadelesi sürdürmekten yana olmadıklarını; onların proletarya ile burjuvaziyi, sömürülenlerle sömürücüleri uzlaştırmaya çalışan, proleter diktatörlüğünden öcü gibi korkan, *proletarya ile burjuvazi* arasında varolmayan bir "orta yol" arayan küçük-burjuvalar olduklarını göstermektedir.

MAO ZEDUNG'DA GEÇİŞ DÖNEMİ, BİR DÜZEN ÖRGÜTLENMESİDİR, MAO LENİNİST KESİNTİSİZ DEVRİM TEORİSİ

Mao Ze ung ve Çin reviz onistlerinin işbirlikçi tekelci ve feodal egemen sınıflarla proletarya ve emekçi yığınları tek bir devlet çatısı altında sözde "birleşik demokratik cumhuriyet" içinde birleştirme yolundaki bütünüyle saçma tezlerinin bir kenara atılması, onların "demokratik halk diktatörlüğü" konusundaki anti-Marksist anlayışlarını çürüğe çıkarmak için gerekli, ancak yeterli değildir. Çünkü onlar, bu saçma tezin yanısıra, ondan kısmen farklı, ama Marksizm-Leninizme aynı derecede aykırı bir başka formülasyon da sunmaktadırlar. Bu tez, demokratik halk diktatörlüğünün dört sınıfın —işçi sınıfı, köylülük, küçük burjuvazi ve orta burjuvazi— ortak diktatörlüğü olduğu ve bu diktatörlüğün ilkede hem burjuva diktatörlüğünden hem de proletarya diktatörlüğünden farklı üçüncü bir çağdaş devlet tipi olduğu tezidir. Onlar, demokratik halk diktatörlüğünde proletaryanın önder rolünü reddeden bu anlayışlarıyla bağlantılı olarak demokratik devrimden sosyalist devrime kesintisiz geçişi reddediyor; devrimin bu iki aşaması arasına bir "Çin Seddi" koyuyorlar. Mao Zedung, **"Yeni Demokrasi Üzerine"** adlı ünlü makalesinde demokratik halk diktatörlüğü anlayışını şöyle açıklıyordu:

"Bu yeni demokratik cumhuriyet, eski demokratik biçim olan ve zaten günü geçmiş bulunan burjuva diktatörlüğü altındaki eski Avrupa-Amerikan tipi kapitalist cumhuriyetten farklı olacaktır. Diğer taraftan SSCB'de daha şimdiden gelişip serpilmeye başlayan proletarya diktatörlüğü altındaki Sovyet tipi sosyalist cumhuriyetten de farklı olacaktır. .. bütün sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde üçüncü bir devlet biçimi, yani yeni demokratik cumhuriyet kabul edilmelidir. Bu biçim, belli bir tarihi dönem için geçerlidir ve bu yüzden bir geçiş biçimidir; ama gene de zorunlu bir bi-

çimdir ve bundan vazgeçilemez.

"Dolayısıyla, çeşitli tipteki devlet sistemleri siyasal iktidarlarının sınıf niteliğine göre üç temel biçimde özetlenebilir: 1)Burjuva diktatörlüğü altındaki cumhuriyetler; 2)Proletarya diktatörlüğü altındaki cumhuriyetler; 3) Birkaç devrimci sınıfın ortak diktatörlüğü altındaki cumhuriyetler.

"Sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde... devlet ve hükümet yapıları zorunlu olarak temelde aynı, yani birkaç anti-emperyalist sınıfın ortak diktatörlüğü altındaki yeni demokratik bir devlet olacaktır. Bugünün Çin'inde Japonya'ya karşı birleşik cephe yeni demokratik devlet biçimini temsil etmektedir. Japonya'ya karşıdır ve anti-emperyalisttir; aynı zamanda birkaç devrimci sınıfın ittifakı olan bir birleşik cephe ir." (agy, s.352)

"Yeni Demokratik Anayasal Yönetim" adlı yazısında ise Mao Zedung şöyle diyordu:

"Yeni demokratik anayasal yönetim nedir? Çeşitli devrimci sınıfların hainler ve gericiler üzerindeki ortak diktatörlüğüdür. Bir zamanlar biri şöyle demişti: 'yiyecek bir şey varsa herkes paylaşsın'. Sanırım yeni demokrasinin ne demek olduğunu buna dayanarak gösterebiliriz. Nasıl ki, herkesin eldeki yiyeceği paylaşması gerekiyorsa, iktidarın da bir tek parti, grup ya da sınıfın tekelinde bulunmaması gerekir." (agy, s.413)

Mao Zedung'dan aktardığımız bu pasajların temel düşünlerini özetlersek, onun;

a) Bütün sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde proletarya diktatörlüğünün kurulmasına kadar geçen dönemde dört sınıfın —işçi sınıfı, köylülük, küçük burjuvazi ve orta burjuvazi— ortak diktatörlüğünün kurulmasının zorunlu olduğunu,

b) Bu diktatörlüğünün devlet tipinin bir demokratik cumhuriyet olduğunu,

c) Bu diktatörlüğün sınıf niteliği bakımından burjuva diktatörlüğünden ve proletarya diktatörlüğünden ilkede farklı üçüncü bir çağdaş devlet olduğunu savunduğu görülüyor.

Bu son noktadan başlayalım. Marksist-Leninistler, devrimin gelişim aşamalarına uygun olarak, proletaryanın diğer devrimci sınıf ve katmanlarla bağlaşmasına ve bu bağlaşmanın devlet aygıtına yansımasına, yani proletaryanın ve diğer devrimci sınıfların aynı devlet aygıtı içinde yeralmalarına ilke olarak karşı değildirler. Ancak devlet aygıtı içinde birden fazla devrimci sınıfın yeraldığı bu gibi durumlarda da devlet kaçınılmaz olarak bir sınıf damgasını taşıyacak, devletin politik karakteri, dayandığı sınıf bağlaşması ve önündeki görevler tarafından belirlenecektir. Tek bir sınıfın diktatörlüğü kavramı Marksizm-Leninizm hakkında yüzeysel bilgisi olan-

lara birden fazla sınıfın bağlaşmasına dayanan devlet kavramıyla çelişen bir kavram gibi gözükür; oysa öyle değildir.

Mao Zedung'un demokratik halk diktatörlüğünün ilkede hem burjuva (küçük burjuva demokrasisi dahil) demokrasisinden, hem de proleter demokrasisinden farklı üçüncü bir çağdaş devlet tipi olduğu tezi, anti-Leninist "ortak diktatörlük" anlayışına dayanmaktadır. Mao Zedung sözkonusu teziyle, Leninist devlet öğretisini ve Lenin'in devlete ilişkin tanımını reddetmekte, sınıflarüstü devlet oportünist anlayışına kapıyı aralamaktadır. Çünkü birden fazla sınıfın bağlaşmasına dayandığı durumda da devlet, bir sınıf diktatörlüğü olma işlevini yitiremez; aksine, sınıfsal bir nitelik taşır, taşımak zorundadır. Fakat Mao Zedung'un kavrayamadığı, ya da reddettiği, tam da budur. Ona göre, "birkaç devrimci sınıfın ortak diktatörlüğü" olan "demokratik halk iktidarı", sınıfsal bir nitelik taşımaz. Özü ne proleterdir, ne burjuvadır ve ne de küçük burjuvadır; ne proleter demokrasinin, ne burjuva demokrasisinin ve ne de devrimci burjuva demokrasisinin bir biçimidir, yani kısacası, o, sınıflarüstü ya da dışıdır. Mao'nun "Yeni Demokrasi" dediği de budur. "Yeni Demokrasi(!)" burjuva demokrasisi de değil, küçük burjuva devrimci demokrasisi de değil, proleter demokrasisi de değil! Ya ne? Sınıflar-üstü ya da dışı demokrasi! Bu ise Marksist-Leninist devlet öğretisinin red ve inkar edilmesinden başka bir şey değildir.

Burjuva olsun, proleter olsun devlet biçimleri çeşitlidir. Fakat özleri aynıdır; ya burjuva diktatörlüğü, ya da proletarya diktatörlüğü. Lenin şöyle diyordu:

"Burjuva devlet biçimleri son derece çeşitlidir, ama özleri hep aynıdır. Bütün bu devletler, son çözümlemede, şu ya da bu biçimde, ama zorunlu olarak bir burjuva diktatoryasıdır. Elbette kapitalizmden komünizme geçiş de, siyasal biçimler bakımından büyük bir bolluk ve geniş bir çeşitlilik göstermekten geri kalamaz; ama hepsinin özü, zorunlu olarak aynı kalacaktır: Proletarya diktatoryası." **(Devlet ve İhtilal**, s.41)

Bilindiği gibi, en kısa ve özlü tanımıyla devlet, örgütlenmiş zor demektir. Ama açık ki, her diktatörlüğün de bir sınıf özü vardır. Marksist-Leninist literatürde genel olarak diktatörlükten değil, sınıf diktatörüğünden söz edilmesi de bu nedenledir. Birden fazla sınıfın bağlaşmasına dayanan bir devlet, kuşkusuz ki, bağlaşmada yeralan sınıflardan ne yalnız başına şunun ne de yalnız başına bunun iktidarıdır; aksine iktidar, bağlaşmada yer alan sınıflar arasında bölüşülmüştür, yani birlikte bir diktatörlük uygulama durumu

sözkonusudur; böyle olsa da, o, son çözümlemede yine de sınıfsal bir nitelik taşır, taşımak zorundadır. Birden fazla sınıfın bağlaşmasına dayanan bir diktatörlüğün politik karakterini belirleyen, diktatörlüğün üzerinde yükseldiği bağlaşmanın karakteri, önündeki görevler, yani kısaca eyleminin içeriğidir.

Öte yandan Mao Zedung, "birden çok devrimci sınıfın ortak diktatörlüğü"nü sınıflarüstü ya da dışı gördüğü, gösterdiği gibi, demokratik halk diktatörlüğü konusundaki anlayışı başka açılardan da Marksizme aykırıdır. Mao Zedung gerçekte proletarya ve köylülüğün devrimci-demokratik diktatörlüğü Leninist formülasyonunu savunmamıştır. Onun savunduğu "birden çok devrimci sınıfın ortak diktatörlüğü" formülasyonudur. Oysa bu iki formülasyon bir ve aynı şey değildir. Proletarya ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü Leninist formülasyonu, proletaryanın, kırın ve kentin küçük burjuva katmanlarıyla bağlaşmasına dayanan ve demokratik devrimin zaferiyle kurulan bir iktidarın özlü anlatımıdır; o bir düzen örgütlenmesi değil, bir savaş örgütlenmesidir. Devrimci proletarya, demokratik devrimi, bu iktidar şiarı altında sürdürmeli; orta burjuvaziyi —liberal burjuvazi— tecrit ederek, köylülüğü ve kent küçük burjuvazisini yanına alarak, demokratik devrimin kesin zaferi için savaşmalı ve devrimde ve iktidarda hegemonyasını sağlayarak, kesintisizce sosyalizme geçmelidir. Ama sözkonusu Maocu formülasyon, bütün bunların yadsınması anlamına gelmektedir. Çünkü o, yalnızca proletaryanın, köylülük ve kent küçük burjuvazisiyle bağlaşmasına ve bu bağlaşmanın devlet iktidarına yansımasına değil, onun ötesinde orta burjuvaziyle de bağlaşmasına ve bu bağlaşmanın devlet iktidarına yansımasının öngörülmesine dayanır. Burada asıl önemli olan şudur: Devrimci proletaryanın, orta burjuvaziyle stratejik bağlaşması olanaklı mıdır ve bu neyi ifade eder?

Orta burjuvazi liberal burjuvazidir; onun politik eğilimi liberalizmdir ve liberalizm de genellikle karşı-devrimci bir rol oynar. Orta burjuvaziye karşı, devrimci proletaryanın tavrını saptarken, elbette genel olarak sınıf mücadelesinin gelişme düzeyini ve özel olarak burjuvazinin farklılaşmasını yani, bu sınıfın devrimci ve uzlaşıcı kanatlara bölünüp bölünmediğini incelemek gerekir. Sınıf mücadelesinin geliştiği ve burjuvazinin farklılaştığı koşullarda, orta burjuvazi bir tüm olarak karşı-devrimcidir. Fakat Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, bu Marksist-Leninist yaklaşımlar yadsıdıkları

için orta burjuvaziyi her zaman için devrimci, her zaman tutarlı bir anti-emperyalist sınıf olarak görmüşlerdir. Onların bu anlayışları, orta burjuvazinin sömürücü bir sınıf olduğunu, proletarya ve emekçilerle antagonist çelişkileri bulunduğunu görmemeleriyle, ya da görmezden gelmeleriyle yakından bağlantılıdır. Oysa orta burjuvazi her zaman emperyalistlere ve onların ülke içindeki uşaklarına teslim olmaya hazır bir sınıftır. O, anti-emperyalist demokratik devrimin kesin zaferinden ve devrime proletaryanın önderlik etmesinden yana değildir ve olamaz da. Çünkü, anti-emperyalist demokratik devrimin kesin zaferi ve bu devrimin proletaryanın önderliğinde gerçekleşmesi, zorunlu olarak, devrimin kesintisiz bir şekilde sürdürülmesini ve proletarya diktatörlüğünün kurularak, sosyalizme geçilmesini gündeme getirecektir ki, bu da bir sınıf olarak burjuvazinin, yani genel olarak kapitalizmin tasfiyesinin öngörülmesi anlamına gelir. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, orta burjuvaziyi, devrimci bir sınıf, halk içindeki bir sınıf, dost bir sınıf vb. görüp değerlendirerek, onunla stratejik bağlaşmayı öngörerek, proletarya ve emekçilerin bilincini karartmışlar ve onların orta burjuvazi tarafından aldatılmalarını sağlamışlardır. Onlar, daha önce de üzerinde durduğumuz gibi, burjuvazi ve diğer sömürücü sınıfların kapitalizme ve sömürüye karşı çıkıp, sosyalizmi destekleyebileceklerini ileri sürecek kadar işi ileri götürmüşlerdir.

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin orta burjuvazi ile stratejik bağlaşma öngörmeleri ve gerçekleştirmeleri, **ilk olarak**; doğrudan bu sınıfla proletarya ve emekçiler arasındaki antagonizmayı reddetmeleri, proletarya ile burjuvazi arasındaki uzlaşmaz sınıf karşıtlığını yadsımaları, ve sınıf uzlaşıcılığını savunmaları demektir. Nitekim Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin sınıf mücadelesi geliştiği ve burjuvazi farklılaştığı halde, proletarya ve emekçiler arasındaki antagonizmayı sözkonusu dahi yapmamaları bir rastlantı değildir. Eğer, proletarya ve emekçilerle orta burjuvazi arasındaki uzlaşmaz sınıf karşıtlığını yadsımamış olsalardı, onu devrimci bir sınıf olarak görüp, her dönemde onunla stratejik bağlaşma yanlısı olamazlardı. Bu burjuva-liberal yaklaşımla, anti-kapitalist mücadele perspektifine, sosyalist ve komünist bir perspektife sahip olunamayacağı açık olsa gerek. Komünistlerin görevinin başta proletarya gelmek üzere, geniş emeçi yığınları, tutarlı ve uzlaşmaz sınıf mücadelesi ruhuyla eğitmek, onların aldatılarak, burjuvazinin kuyruğu durumuna gelmelerine izin vermemek olduğu gözönünde tutu-

lursa, bunun anlamı daha derinden kavranabilir.

İkinci olarak; proletaryanın ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğünün reddedilerek, bunun yerine, "birden çok devrimci sınıfın or k diktatörlüğü"nün savunulmasıdır. Kuşkusuz bunlar arasındaki farklılık basit bir niteleme farklılığı değildir. Sınıf bileşimleri, görevleri ve işlevleri gözönünde tutulursa, bunlar arasındaki farklılık temele ilişkindir ve özünde Leninist kesintisiz devrim teorisinin savunulup savunulmamasına denk düşer. Bu formülasyonlar, temel iktidar şiarı olarak savunulduğuna göre, aradaki farklılık, iktidar sorununa tekabül ettiği için yaşamsal bir öneme sahiptir. Leninist devrimci demokratik diktatörlük anlayışı devrimin zaferiyle beraber kurulacak iktidarın anlatımıdır. Bu iktidar tüm burjuvaziye karşı savaşımdan değil, işbirlikçi tekelci burjuvazi ve büyük toprak sahipleri egemenliğine ve emperyalist bağımlılığa karşı savaşımdan doğar ve bu iktidar, devrimin zaferini sağlayan silahlı işçi ve küçük mülk sahibi emekçi yığınlara, bu sınıf ar arasındaki demokratik irade birliğine dayanır ve ekonomik ve toplumsal yapının demokratikleştirilmesini kendisine program edinmiştir. Demek oluyor ki, Leninist devrimci demokratik diktatörlük şiarı, liberal burjuvaziyi tecrit etmenin ve devrimin kesin zaferinin bir aracıdır. Bu şiarda anlatımını bulan diktatörlük, proletaryayı iktidara götüren en kısa yoldur. Buna karşın Mao Zedung ve Çin revizyonistlerince savunulan "birden çok devrimci sınıfın ortak diktatörlüğü" ise, sınıf bileşimi bakımından dört sınıfa, yani proletarya, köylülük, kent küçük burjuvazisi ve orta burjuvaziye dayandığı için, o, anti-emperyalist demokratik devrimin kesin zaferinin bir aracı ve proletaryayı iktidara götüren en kısa yol değildir. Aksine, devrimi boğma rolü oynar; liberal burjuvaziyi iktidara götürür.

Üçüncü olarak; anti-emperyalist demokratik devrimde proletaryanın hegemonyası ve öncülüğünün, dolayısıyla devrimin kesintisiz bir şekilde sürdürülmesi ve sosyalizme geçişin yadsınmasıdır. Devrimde proletaryanın hegemonyası ve öncülüğü olmadan, devrimin, sosyalist devrime dönüştürülerek proletarya diktatörlüğünün kurulması ve sosyalizme geçilmesi düşünülemez. Anti-emperyalist demokratik devrimin proletaryanın hegemonyası ve öncülüğü altında gelişmesi, liberal —orta— burjuvazinin tecrit edilmesiyle, yalıtılmasına bağlıdır. Bu sağlanmadan emekçi sınıf ve katmanların proletaryanın yanına çekilmesi olanaklı değildir.

Dördüncü olarak; burjuva bir ekonomik ve toplumsal düze-

nin örgütlendirilmesini öngörmektedir. Oysa Lenin, proletarya ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğünü sözkonusu yaparak, "demokratik diktatörlük bir düzen örgütlenmesi değil, savaş örgütlenmesidir." (İlk Bolşevik Kongresi, s.89-90) diyordu. Elbette ki, işbirlikçi-tekelci burjuvazi ve büyük toprak sahipleri egemenliğine karşı savaşımdan işçi ve emekçi yığınların silahlı başkaldırısından doğacak diktatörlük, doğal ve kaçınılmaz olarak bir savaş örgütlenmesidir. Yani temsili örgenlikler değil, silahlanmış işçi ve emekçi yığınların, devrilen egemen sınıfların her türlü karşıdevrimci girişimlerini kuvvet kullanarak ezen, gücünü yasadan değil, yığınların ayaklanmasından alan bir devrimci diktatörlük olacaktır. Devrimci proletarya, asgari programının tamamlanmasını beklemeden, devrimin yarattığı bu yeni koşullarda olanaklı olan en kısa sürede bu diktatörlüğü, kendi sınıf diktatörlüğüne, proletaryanın sosyalist diktatörlüğüne dönüştürmeli ve sosyalizme geçmelidir. Yani devrimci proletarya, asgari programında somutlanan ekonomik ve toplumsal reformların sonuna kadar gerçekleştirilmesini beklemediği gibi, bunların kurumsallaşmasını da —ki düzen örgütlenmesi bu demektir— öngörmez. Gerçekte bunların kurumsallaşmasını, ya da böyle bir düzenin örgütlendirilmesini öngörmek, ulusal kapitalizmi inşa etmekle, burjuva demokratik ekonomik-toplumsal bir yapılanmayı savunmakla özdeştir. Devrimci proletarya, devrimci demokratik diktatörlük altında ulusal kapitalizmin inşasını savunamaz. Anti-kapitalist bir perspektife sahip olmayan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, anti-emperyalist demokratik devrimi ve "birden çok devrimci sınıfın ortak diktatörlüğü"nü proletarya ve emekçilere kurtuluş olarak sunmuşlar ve bu diktatörlük altında burjuva ekonomik ve toplumsal bir düzenin örgütlenmesini savunmuşlar ve gerçekleştirmişlerdir. Zaten, sınıf bileşimi bakımından proletarya, köylülük, şehir küçük burjuvazisi ve orta burjuvaziye dayanan "birkaç sınıfın ortak diktatörlüğü" altında bundan başka bir iş de yapılamaz.

Beşinci olarak; bir devlet tipi olarak sovyetleri reddetmektedir. Çünkü orta burjuvazi, sovyetlerin ya da komünün ilkelerini benimseyemez; böyle bir devlet örgütlenmesinden yana olamaz. Çünkü, komün ya da sovyetler, sömürücü bir devlet değildir. Çünkü, komün ya da sovyetler, ayaklanan devrimci yığınların temsilcilerinin doğrudan doğruya iktidarı oluşturdukları; halka yabancı, onun üzerinde bir güç olarak yeralan ordu, polis ve bürokrasi-

nin dağıtılarak yerini silahlanmış proleter ve emekçi yığınlann aldığı, yığınlarca seçilen, gene yığınlarca her an görevden alınabilen ve ortalama bir işçi ücreti alan görevlilerin görevlendirildiği ve hareketli bir örgenliğe dayanan; bu özellikleri nedeniyle artık gerçek anlamda bir devletten çok, sönmeye başlayan bir devlet tipidir. İşte orta burjuvazinin böyle bir devlette proletarya ve diğer emekçilerle birlikte yer alması ya da onu desteklemesi düşünülemez.

Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, devrimci demokratik diktatörlüğün devlet tipi olarak "yeni demokratik cumhuriyeti" savunuyorlar, sovyet tipine karşı çıkıyorlar. Onlar, Paris Komünü'nden sonra, insanlığın yaratmış olduğu en yüksek devlet tipinin sovyetler olduğunu ve sovyetlerin pratik olarak gerçekleşmesiyle bir devlet tipi olarak demokratik cumhuriyetin artık eskidiğini, tarihsel olarak geride kaldığını anlayamıyorlar. Devletin demokratik cumhuriyet tipinde direnmeleri, onların küçük burjuva sınıf niteliklerine uygundur. Ötesinde, Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, sovyetleri yalnızca proletarya diktatörlüğünün devlet tipi olarak algılamaktadırlar. Oysa bir devlet tipi olarak sovyetler, proletarya diktatörlüğünün olduğu gibi, devrimci demokratik bir diktatörlüğün de siyasal biçimleridirler.

Devam edelim. Burjuvazi ile proletarya arasındaki uzlaşmaz sınıf karşıtlığını, yazılarında hiç bir zaman dile getirmeyen Mao Zedung, Mart 1948'de kaleme aldığı bir talimatta milli burjuvazi dediği, orta burjuva içindeki gerici kanadı, yalnızca, "emperyalizm, feodalizm ve bürokrat kapitalizme bağlanan bir demokratik halk devrimine karşı çıkan bir kaç sağcı unsur"(**Seçme Yazılar**, c.4, s.225)dan ibaret görüyordu. Mao Zedung, yazılarında ve konuşmalarında "milli burjuvazi"nin kaypak ve tutarsız bir yapıya sahip olduğunu yer yer söylemesine rağmen, pratikte bu sınıfa karşı hiç bir ciddi ideolojik ve siyasal mücadele vermemiş, onu tutarlı bir anti-emperyalist sınıf olarak görmüş ve her zaman onunla uzlaşmanın yollarını aramıştır. Japon emperyalizmine karşı savaş döneminde "kurtarılmış bölgeler"de uygulanan "üçte bir" sistemi bu açıdan tipik bir örnek oluşturmaktadır. Mart 1940'da yazdığı **Japon Aleyhtarı Üs Bölgelerinde Siyasi İktidar Meselesi Üzerine** başlıklı yazıda Mao Zedung "siyasi iktidar organlarında birleşik cephe ilkesinin uygulanması açısından sandalyelerin dağılımı şöyle olmalıdır: Üçte biri komünistlere, üçte biri partili olmayan solcu ilericilere ve üçte biri de ne solcu, ne de sağcı olan ara kesimlere"(**Seçme Yazılar**, c.2, s.423) diyor-

du.

Böylece ÇKP üyeleri toplam sandalye sayısının yalnızca üçte birini elde bulunduruyor, sandalyelerin üçte ikisi ise küçükburjuvazi, orta burjuvazi ve aydınlanmış eşrafa veriliyordu. Tamamen ÇKP'nin, ÇKP'nin yönettiği 8. Yol Ordusu'nun Yeni 4. Ordu'nun ve diğer halk silahlı kuvvetlerinin ve başta yoksul köylülük gelmek üzere kitlelerin mücadelesi ile, onların döktükleri kan ve terle inşa edilmiş ve savunulmuş olan 'kurtarılmış bölge'lerdeki devlet iktidarını gönüllü olarak küçük burjuvaziyle ve orta-burjuvaziyle paylaşmaya yönelmeleri Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin ilkesiz ve oportünist tutumlarını bütünüyle açığa çıkarmaktadır. Mao Zedung, Ocak 1948'de ÇKP içerisindeki "sol" sapmayı eleştirme bahanesiyle, proletaryanın hegemonyasını savunan devrimci öğelere şöyle saldırıyordu:

"'Ülkeyi ele geçirenler yoksul köylüler ve tarım işçileridir, dolayısıyla ülkeyi onlar yönetmelidir' sloganı yanlıştır. Köylerde ülkeyi elegeçiren ve ülkeyi yönetmesi gerekenler halkın sadece yoksul köylüler ve tarım işçileri değil, ÇKP önderliği altında birleşen tarım işçileri, yoksul köylüler, orta köylüler ve diğer emekçi halktır. Bir bütün olarak ülkede, ülkeyi ele geçiren ve ülkeyi yönetmesi gerekenler, halkın sa ece bir kısmı değil, (Komünist Partisi vasıtasıyla) işçi sınıfının önderliğinde birleşen işçiler (yeni zengin köylüler dahil) köylülür, küçük bağımsız esnaf ve zanaatkarlar, gerici güçlerin ezdiği ve zarar verdiği orta ve küçük kapitalistler, öğrenciler, öğretmenler, profesörler ve sıradan aydınlar, serbest meslek sahipleri, aydınlanmış eşraf, sıradan devlet memurları, ezilen azınlık miliyetler ve ülke dışında yaşayan Çin'lilerdir." (**Seçme Yazılar**, c.4, s.201-202)

Gene o, sözde, "sol" sapmacıları eleştirirken "... tek yanlı olarak yoksul köylülerin ve tarım işçilerinin ülkeyi fethetmeleri ve ülkeyi onların yönetmeleri gerektiği... ya da demokratik hükümetin sadece işçileri, yoksul köylüleri ve tarım işçilerini dinlemesi gerektiği görüşlerini savunmuşlar, orta köylülerden, bağımsız zanaatkardan, milli burjuvaziden ve aydınlardan hemen hiç sözetmemişlerdir. Bu ciddi bir ilke hatasıdır." (agy, s.215) diyordu.

Demokratik devrimde proletaryanın hegemonyasını, proletarya ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü düşününü reddeden Mao Zedung, ülkeyi işçilerin ve emekçi köylülerin yönetmesine karşı çıkıyor ve bunun savunulmasını "ciddi bir ilke hatası" olarak niteliyor. Ona göre, ilkeli olmak ülkeyi işçi sınıfı ile burjuvazinin "ortaklaşa yönetmesi"dir; kurtarılmış bölgelerdeki iktidar organlarının —sandalyelerin üçte ikisini, ÇKP üyesi olmayan öğelere,

küçük burjuvaziye ve orta burjuvaziye olmak üzere— önemli bir bölümünü burjuvaziye vermektedir. Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki devrimlerin zaferiyle kurulacak olan devrimci demokratik diktatörlükte orta burjuvazinin mutlaka yeralması gerektiğini savunmaları, genel olarak burjuvaziye ve sömürücü sınıflara, özel olarak da orta burjuvaziye ilişkin uzlaşıcı ve oportünist eğilimlerinden, proletaryanın hegemonyasını reddeden menşevik anlayışlarından kaynaklanmaktadır.

Proletaryanın önderliği altında bir demokratik halk diktatörlüğü kurma anlayışına sahip olmayan ve sözde kabul etmesine rağmen, anti-emperyalist demokratik devrimde proletaryanın hegemonyası düşüncesini reddeden Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, anti-emperyalist demokratik devrimden sosyalist devrime kesintisiz geçişe karşı çıkmaktadırlar. Anti-emperyalist demokratik devrim aşamasında da olsa devrimci proletarya, esas hedefi olan sosyalist devrimi yapma ve sınıfsız toplum kurma görevini gerçekleştirme perspektifini hiç bir zaman bir kenara bırakmaz ve gözardı etmez. Köylülüğü ve eski toplumun gerici güçlerine karşı mücadele eden diğer devrimci demokratik güçleri kararlı bir biçimde desteklemekten asla geri durmayan devrimci proletarya, kendi esas hedefini, sonal amacını gözden kaçırırsa kendi tarihsel görevine ihanet etmiş ve zorunlu olarak burjuva demokrasisinin kuyruğu haline gelmiş olur. Devrimci proletarya, anti-emperyalist demokratik devrimde burjuvazinin ya da küçük burjuvazinin yamağı durumunda olmamalı; tersine ona en aktif bir biçimde katılmalı ve onun önderliğini ele geçirmelidir. **Sosyal-demokratların Köylü Hareketine Karşı Tutumu** adlı yazısında Lenin şöyle diyordu:

"Demokratik devrimden, güçlerimiz ölçüsünde, bilinçli ve örgütlü proletaryanın güçleri ölçüsünde, sosyalist devrime geçmeye hemen başlayacağız. Biz sürekli devrimden yanayız. Yarı yolda durmayacağız." (Aktaran Stalin, **Leninizmin Sorunları**, .140)

Lenin'in demokratik devrimden sosyalist devrime kesintisiz geçiş çizgisine karşı çıkan Menşevikler ve onların II. Enternasyonalci kafadarları, demokratik devrimin zaferinden sonra uzun bir sürecin geçmesi gerektiğini savunuyorlar ve demokratik devrimle sosyalist devrim arasına bir Çin Seddi koyuyorlardı. Onlara göre, bu uzun "sessizlik ve barışçı gelişme" döneminde, proletarya, sayıca çoğalarak nüfusun çoğunluğunu meydana getirecek, kendisini siyasal ve kültürel olarak eğitecek, kapitalizmin ve burjuvazinin üretici

güçleri geliştirmesini bekleyecek ve ancak bundan sonra sosyalist devrime girişilebilecekti. Bu anlayışlarına uygun olarak Menşevikler ve II. Enternasyonal oportünistleri demokratik devrimde hegemonyayı burjuvaziye bırakmaktan yana çıkıyorlardı.

Demokratik Devrimde Sosyal Demokrasinin İki Taktiği adlı yapıtında ve diğer yazılarında Lenin, bu kuyrukçu anlayışı eleştirdi ve proletaryanın, köylülük ve kent küçük burjuvazisiyle bağlaşarak, kararsız ve tutarsız burjuvaziyi tecrit etmesini, kendi önderliği altında demokratik devrimi gerçekleştirerek sosyalist devrime kesintisiz geçişi önerdi. Lenin'in bu parlak öğretisi, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki anti-emperyalist demokratik halk devrimleri için de tümüyle geçerlidir. Bu ülkelerde, devrimci proletarya, tüm anti-emperyalist ve demokratik güçleri kendi önderliği altında toplayarak demokratik halk devrimini gerçekleştirmek ve durmaksızın sosyalist devrime geçmekle yükümlüdür.

Demokratik devrimle sınırlı bir perspektife sahip olan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, anti-emperyalist demokratik devrimin zaferiyle kurulacak "yeni demokratik toplumun" kapitalizm doğrultusunda da gelişebileceğini savunuyorlardı. Sosyalist devrime kesintisiz geçişten yana olmayan Mao Zedung, "demokratik halk cumhuriyeti"nde orta burjuvazinin yani kapitalist burjuvazinin özgürce gelişebileceğini, zenginleşebileceğini söylüyor, "yeni demokratik devlet"in emekle sermayenin uyumunu sağlaması gerektiğini ileri sürüyordu:

"Ancak, milli burjuvazi, emperyalizme karşı, birleşik cepheye katıldığı taktirde, işçi sınıfı ve milli burjuvazi ortak çıkarlara sahip olacaklardır. Burjuva demokratik devrim döneminde halk cumhuriyeti emperyalist ve feodal mülkiyet dışındaki özel mülkiyeti kamulaştırmayacak ve milli burjuvazinin sanayi ve ticaret işletmelerine el koymak şöyle dursun, onların gelişmesini teşvik edecektir... Demokratik devrim aşamasında emek ile sermaye arasındaki mücadelenin bir sınırı vardır. Halk Cumhuriyetinin iş kanunları işçilerin çıkarlarını koruyacak, ancak milli burjuvazinin kar etmesini ve sanayi, ticaret işletmelerini geliştirmesini de önlemeyecektir." (**Seçme Yazılar**, c.1, s.196-197)

ÇKP'nin 7. Milli Kongresi'ne sunduğu Siyasal Rapor'da ise Mao Zedung şöyle diyordu:

"Bazı kişiler, Çin komünistlerinin bireysel inisiyatifin gelişmesine, özel sermayenin büyümesine, özel mülkiyetin korunmasına karşı olduğundan şüphe etmektedirler, fakat bunlar yanılıyorlar. Çin halkının bireysel inisiyatifinin gelişmesine gaddarca köstek olan, özel sermayenin büyüme-

sini engelleyen ve halkın mallarını tahrip eden, yabancı baskısı ve feodal baskıdır." (**Seçme Yazılar**, c.3, s.253)

"Yeni demokratik devlet sisteminde, emek ve sermayenin çıkarlarını düzenleme siyaseti benimsenecektir. Bu siyaset, devlet sektörü ile özel sektörün, emekle sermayenin, sanayi üretimi geliştirmek üzere beraberce çalışmaları için, bir yandan işçilerin çıkarlarını koruyacak.... öte yandan da gereğince idare edilen devlet işletmelerinin, özel işletmelerin ve kooperatif işletmelerin kanunla tespit edilmiş karlarını güvence altına alacaktır." (agy, s.280)

Görüldüğü gibi, Mao Zedung, proletarya ile burjuvazinin "kardeşçe" yaşamasını ve bunların elbirliğiyle Çin'i güçlü bir sanayi ülkesi haline getirmelerini düşlüyor. "Sınıflararası uyum ve barış içinde bir arada yaşama"dan yana olan ve her kapitalist toplumda proletarya ile burjuvazi arasında patlak vermesi kaçınılmaz olan sınıf mücadelesinden ödü kopan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, anti-emperyalist demokratik devrimin gelişimi ve bu devrimin bu aşamasına özgü çelişmelerin çözülmesiyle burjuvazi-proletarya çelişmesinin keskinleşerek ön plana geçeceğini göremiyor, ya da görmek istemiyorlar. Anti-emperyalist demokratik devrimin zaferinden doğan, proletaryanın hegemonyası altındaki devrimci demokratik bir diktatörlük, burjuvaziyle barış içinde yaşamaz. Devrimin ilk adımı ve ilk zaferiyle birlikte, sınıflar arasındaki temel ilişkiler değişir; yeni koşullarda proletarya ile tüm burjuvazi arasındaki çelişki ve savaşım hızla keskinleşir. Diğer şeylerin yanısıra tam da bu savaşımın mantığı , devrimci proletaryanın önüne, hegemonyası altındaki diktatörlüğü bu savaşa sokmayı, sosyalist önlemlere başvurmayı dayatır ve bu aşamadan sonra tüm burjuvazinin tasfiyesi sorunu gündeme gelir. Ama Mao Zedung ve Çin revizyonistleri için bütün bunların pek bir önemi yoktur. Onlar için önemli olan, emperyalist ve feodal sömürünün tasfiye edilmesi, işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağası sınıflarının mülksüzleştirilmesinden sonra, orta burjuvazi ile başta proletarya olmak üzere emekçi yığınların "hep birlikte", Çin'in gelişmesi, güçlenmesi ve sanayileşmesi için "uyum içinde" çalışmaktır. Onlar, böylesi bir gelişmeyi hayal ediyorlar. Oysa, ekonomik-toplumsal hedefleri ve programı bakımından kapitalizmin sınırlarının dışına çıkmayan, genel olarak meta ekonomisi sistemine dokunmayan demokratik devrim, zorunlu olarak burjuvazi ile proletarya arasındaki sınıf çelişmesinin keskinleşmesine yolaçar ve sosyalist devrimi gündeme getirir. Lenin bu ko-

nuda şunları söylüyordu:

"Toprak beylerinin mülksüzleştirilmesi ve tam anlamıyla özgürlük, sayısız ata ve ineğe sahip olan zengin köylü ile toprak emekçisi, yarıcı köylü arasındaki uçurumu ortadan kaldıracak mı? Hayır, kaldırmayacaktır. Tam tersine en yüksek kast (toprak beyleri) ne kadar tam olarak bozguna uğratılır ve ortadan kaldırılırsa burjuvazi ile proletarya arasındaki sınıf ayrılığı da o kadar derinleşecektir." (İşçi sınıfı ve Köylülük, s.218-219)

İşte bundan dolayıdır ki, komünistler, hedefleri ve sonal amaçları olan sosyalizmi ve komünizmi hiç bir zaman gözden kaçırmamalı; proleter olmayan emekçi yığınların ve diğer devrimci sınıfların, emperyalizme, işbirlikçi tekelci burjuvaziye ve top ak ağalarına karşı yürüttükleri anti-empe yalist demokratik devrimci mücadeleyi sonuna dek desteklerken, bir yandan da kent ve kır proletaryasını Marksizm-Leninizm ruhuyla eğitmeli ve onları diğer sınıflardan bağımsız proleter sınıf örgütlerinde —parti, sendika, kooperatif, vb.— bir araya getirmeli, burjuvaziye ve t m sömürücü sınıflara karşı uzlaşmaz mücadele anlayışıyla donatmalıdırlar. Eğer proletarya yığınları, daha anti-emperyalist demokratik devrim aşamasında, sonal amaç olan komünizm konusunda aydınlatılmaz; diğer sınıflardan bağımsız proleter sınıf örgütlerinde toplanmaz, burjuvaziye karşı girişilecek sosyalist devrim mücadelesi ve proletarya diktatörlüğü için hazırlanmazlarsa, o zaman demokratik devrimden sosyalist devrime geçişin gerçekleştirilmesi —nesnel koşullar elverişli olsa bile— olanaklı olmayacak; proletarya, burjuvazinin güçsüz bir yardımcısı, uzantısı durumuna gelecektir. Lenin şöyle diyordu:

"Sosyal-demokrasi (komünist hareket —bn), birçok kez, köylü hareketinin kendisine çifte bir görev yüklediğini belirtmiştir. Bu hareket, devrimci-demokratik bir hareket olduğuna göre, onu mutlaka desteklemeli ve ileriye doğru itmeliyiz. Ama öte yandan biz, kendi proleter sınıf görüş açımıza sıkı sıkıya bağlı kalmalı, tarım proletaryası ve kent proletaryası örneğine uygun olarak ve onunla birlikte bağımsız bir sınıf partisi içinde örgütlendirmeli, tarım proletaryasına kendi çıkarlarıyla burjuva köylülerin çıkarları arasındaki çelişkiyi açıklamalı, onu sosyalist devrim için mücadeleye çağırmalı, zulmün ve yoksulluğun bazı köylü tabakalarını küçük burjuva haline getirmekle sona ermeyeceğini, bunların ortadan kalkması için sosyalist düzenin, tüm burjuva düzenin yerini alması gerektiğini göstermeliyiz." (agy, s.169)

Sosyalist bir perspektife sahip olmayan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, demokratik devrimle sınırlı perspektiflerinin zorunlu

ve kaçınılmaz sonucu olarak, yıllarca kırsal alanlarda mücadele verdikleri halde, hiç bir zaman kır proletaryasını kendi bağımsız sınıf örgütlerinde birleştirmeyi düşünmediler, bu yönde çaba göstermediler. Onlar kent ve kır proletaryasını hiç bir zaman sonal amaçları konusunda, sosyalizm ve komünizm konusunda eğitmediler; proleterya diktatörlüğü için hazırlamadılar; ona, proletarya ile burjuvazi arasında uzlaşmaz bir karşıtlık olduğunu, bu uzlaşmaz karşıtlığın ancak tutarlı sınıf mücadelesi yoluyla, sosyalist devrimle, burjuvazinin tamamen tasfiyesiyle çözülebileceğini öğretmediler. Bunun nedeni, onların burjuvazi ile proletarya arasındaki sınıf çelişmesini uzlaşabilir nitelikte olduğu ve bundan dolayı, burjuvazinin sosyalizmi desteklemeye, proletarya diktatörlüğünü kabul etmeye "ikna edilebileceği"ne inanmalarıydı. Bu yüzden onlar, proletaryanın burjuvaziye karşı sürdürdüğü sınıf mücadelesinin geliştirilmesini değil, söndürülmesini savundular ve "emekle sermayenin uyumu" yıllanmış oportünist tezine sarıldılar. Buna bağlı olarak Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, anti-emperyalist demokratik halk devrimini geçici bir amaç, kalımlı olmayan bir amaç olarak görmediler; onu sonal hedefleri olarak ilan ettiler. Örneğin Mayıs 1938'de kaleme aldığı **Uzun Süreli Savaş Üzerine** adlı yazısında Mao Zedung, nihai siyasi hedefin Japon emperyalizmini kovarak bağımsız bir Çin kurmak olduğunu belirtiyordu:

"Düşmanı bu kısmi yokedişlerimizin sonuçlarını biriktirip büyük stratejik zaferleri dönüştürmeli ve böylelikle düşmanı topraklarımızdan sürmek, anavatanı korumak ve yeni bir Çin inşa etmek olan nihai siyasi hedefimize ulaşmalıyız." (**Seçme Yazılar**, c.2, s.156, abç)

Görüldüğü gibi burada, nihai siyasi hedef Japon emperyalizmini Çin'den kovmak olarak belirlenmiştir ki, bu anti-emperyalist demokratik halk devriminin zaferinden, yani tüm emperyalistlerin Çin'den kovulması ve işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağası sınıflarının tümden tasfiyesi hedefinden, yani asgari programdan daha kısıtlı bir hedefi göstermektedir. Mao Zedung taktiğe ilişkin oportünist anlayışlarına uygun olarak, baş düşmanı düşmanla özdeşleştirmekte; asgari program yerine "özel program"ı geçirmektedir.

Çin halk devriminin zaferinin öngününde, Nisan 1948'de yaptığı bir konuşmada Mao Zedung "yeni demokratik devrimin nihai hedefi"ni şöyle belirtiyordu:

"Feodal sistemin yokedilmesi ve tarım ürünlerinin geliştirilmesi, sa-

nayi üretiminin gelişmesinin ve bir tarım ülkesinin bir sanayi ülkesine dönüşmesinin temellerini atacaktır. Bu, yeni demokratik devrimin nihai hedefidir." (**Seçme Yazılar**, c.4, s.259-260)

Bu ve benzeri küçük burjuva oportünist anlayışların yol göstericiliği altında ilerleyen Çin devrimi, zorunlu olarak anti-emperyalist demokratik bir devrim olarak kaldı; sosyalist devrime dönüştürülemedi. Bu olgular da, Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin küçük burjuva niteliklerini ortaya koymaktadır.

Mao Zedung'un Strateji ve Ara Aşama Görüşleri

Stalin, strateji ve taktiği "proletaryanın sınıf mücadelesindeki önderliğinin bilimi" olarak tanımlıyordu. O, stratejinin temel çelişme tarafından belirlenebileceği anlayışında değildir; örneğin Rusya'da devrimin birinci ve ikinci aşaması boyunca proletaryanın stratejisini açıklarken, ya da strateji ve taktik üzerine açıklama ve genellemeler yaptığı yazılarında temel çelişmenin saptanmasından yola çıkmaz. Aynı şey Lenin için de geçerlidir. Lenin de stratejinin oluşturulmasına ilişkin olarak, temel çelişmeden hareket etmez, stratejik planı temel çelişme tespiti üzerine inşa etmez. Marks ve Engels'inde şu ya da bu ülkede devrim stratejisine ilişkin saptamalarında temel çelişme tespitinden yola çıktıkları iddia edilemez. Fakat Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, temel çelişme ve "baş çelişme" kavramlarına, strateji, taktik ve program sorunları bakımından özel bir önem vermişlerdir. Onlar, temel çelişme kavramına ve temel çelişme saptamasına stratejinin oluşturulması yönteminde belirleyici rol yüklemişlerdir. Oysa Marksist-Leninistler, stratejik planı oluşturma tarzında ya da yönteminde temel çelişme kavramı ve saptamasına belirleyici bir rol vermemişlerdir. Mao Zedung, temel çelişmeye verdiği rolü açıklarken şöyle diyordu:

"Bir şeyin gelişme sürecindeki temel çelişme ve bu sürecin temel çelişme tarafından belirlenen özü, süreç tamamlanıncaya kadar kaybolmaz; ama uzunca bir süreçte şartlar genellikle her aşamada değişir. Çünkü bir şeyin gelişme sürecindeki temel çelişmenin niteliği ve sürecin özü değişmediği halde, temel çelişme uzunca bir süreç içinde bir aşamadan diğerine geçerken gittikçe şiddetlenir. Ayrıca temel çelişme tarafından belirlenen ya da etkilenen büyük, küçük çeşitli çelişmelerden bazıları şiddetlenir, bazıları geçici olarak ya da kısmen çözülür ya da hafifler ve bazı yeni çelişmeler doğar; bundan dolayı süreç aşamalara ayrılır." (**Seçme Yazılar**, c.1,

s.381)

Görüldüğü gibi, Mao Zedung stratejinin temel çelişme tarafından belirlenebileceği anlayışındadır. Oysa, Marksizm-Leninizmin stratejiyle ilgili genellemelerine bağlı kalındığında, stratejiyi saptamak için yapılması gereken, devrimin içinde bulunduğu aşamayı temel kabul ederek, bu aşama boyunca, proletaryanın "ana darbesinin doğrultusunu" saptamak, "devrimci güçlerin uygun düzenlenmesi için (ana ve ikincil yedek güçler) plan hazırlamak"tır; ama strateji aynı zamanda "devrimin belli aşaması boyunca bu planının gerçekleştirilmesi için mücadele etmeyi" de kapsar. (Bkz, Stalin, **Leninizmin Sorunları**, s.71,72) O halde stratejiyi belirlemek için, yapılması gereken, temel çelişmenin saptanması değil, sınıfların ekonomik ve toplumsal durumlarının materyalist çözümlenmesidir. Devrimci teorinin ışığında sınıfların "hangi yönde ve nasıl" hareket edebileceklerinin aydınlatılması, proletaryanın devrimci görevlerini başarabilmek için, bu sınıflara karşı nasıl davranabileceğinin ve davranması gerektiğinin doğru olarak saptanabilmesinin ön koşuludur. Sınıfların "hangi yönde ve nasıl" hareket edebileceklerine bağlı olarak proletaryanın bu sınıflara karşı tutumu belirlenerek stratejik plan hazırlanır.

Mao Zedung temel çelişmeyi şöyle tanımlıyordu:

"Yalnızca maddenin hareket biçimlerinin her büyük sistemin özel çelişmesini ve sistemin bu özel çelişme tarafından belirlenen özünü incelemekle yetinmemek, aynı zamanda maddenin her hareket biçiminin uzun gelişme seyri içindeki her sürecin özel çelişmesini ve özünü de incelemek gerekir. Her hareket biçiminde, gerçek olan (düşsel olmayan), her gelişme süreci, nitelik bakımından farklıdır. İncelememiz bu noktayı vurgulamalı ve bu noktadan yola çıkılmalıdır." (**Seçme Yazılar**, c.1, s.406)

Mao Zedung, "maddenin hareket biçimlerinin her büyük sisteminden" söz etmektedir ki, "büyük sistem" kavramıyla anlatılan maddenin "uzun gelişme seyri"dir. "Maddenin hareket biçimlerinin her büyük sisteminin" özel çelişmesinin sistemin "özünü" ya da "niteliğini" belirlediğine işaret etmektedir. Dikkatli bir şekilde incelendiğinde görünen şu ki, Mao'ya göre, "maddenin hareket biçimlerinin her büyük sistemi" ya da "maddenin her hareket biçiminin uzun gelişme" seyri, kendi "özel çelişmesi" tarafından "belirlenen" "farklı" nitelikteki süreçlerin bir toplamıdır. Demek oluyor ki, aynı nitelikteki uzun bir süreç, farklı niteliklerdeki süreçlerin bir toplamından oluşmaktadır. O, "bütün hareket biçimlerindeki gerçek

olan (hayali olmayan) her gelişme süreci (buna her aşama da denebilir—bn) nitelik bakımından birbirinden farklıdır." der ve "bu noktadan yola çıkılması"nı tavsiye eder. Bu sürecin, kendi özgül çelişmeleri tarafından belirlenen, farklı özdeki ya da nitelikteki farklı süreçlerin bir toplamı olduğu doğru olarak kabul edilebilir mi? Bunun doğru olduğunu kabul etmek, farklı nitelikteki süreçlerin ardarda birbirini izlemesinden, ya da yığılmasından daha farklı nitelikte bir sürecin ve bu sürecin özel çelişmesinin oluşabileceğini benimsemek demektir. Ki, böyle bir benimseme; diyalektik değil, metafizik; materyalist değil, idealist olur.

Mao Zedung, "maddenin hareket biçimlerinin her büyük sistemi"ni aynı zamanda, bu "sistem"i oluşturan "uzun gelişme yolundaki her aşamasında bu her aşamanın" "özel çelişkisi"ni ve bu "özel çelişki" tarafından "belirlenen" niteliğini inceledikten sonra, farklı çelişmelerin farklı yöntemlerle çözüleceği sorununu, somut koşulların somut tahlilini yapmanın gerekliliğini, vs. sözkonusu ediyor ve temel çelişki kavramına geliyor ve şunları söylüyordu:

"Bir şeyin gelişme sürecindeki temel çelişki ile bu temel çelişkinin belirlediği sürecin niteliği süreç tamamlanmadan ortadan kalkmaz. Yalnız bir şeyin uzun gelişme sürecindeki her aşamanın koşulları, bir başka aşamada farklıdır. Bunun nedeni bir şeyin ya da bir niteliğin gelişmesindeki temel çelişmenin niteliği değişmemekle birlikte, uzun gelişme sürecinin çeşitli aşamalarında, bu temel çelişkinin artan bir yoğunluk kazanmasıdır." (**Teori ve Pratik**, s.4)

Mao, bu genellemesine kapitalizmin gelişimini örnek veriyordu. Serbest rekabetçi dönem ve emperyalizm döneminde, her iki dönemde de emek-sermaye çelişmesi temel çelişmedir; ama emperyalizm döneminde diğer şeylerin yanısıra emek-sermaye çelişmesi yoğunlaşmıştır. Üzerinde durduğu bu örnekten yola çıkarak, yukarıda üzerinde durduğumuz genellemelerine dönersek, Mao'ya göre, örneğin, serbest rekabet ve tekelci aşaması dahil bir tüm olarak kapitalizmin varlığı süreci, 'maddenin hareket biçimlerinin her büyük sistem'inden birisi olduğu söylenebilir; bu durumda, Mao'nun tutarlı olabilmesi için, "maddenin haraket biçiminin —örneğin kapitalist toplum— uzun gelişme yolundaki her aşamasında özel çelişkiyi ve niteliğini de incelemek gerekir" şeklindeki düşüncesine göre, kapitalizmin her gelişme aşamasının, kendi "özel çelişmesi" tarafından belirlenen farklı bir "niteliği"nin olması ve bir tüm olarak kapitalizmin, farklı nitelikteki süreçlerin bir toplamı ol-

ması gerekirdi. "Her hareket biçiminde gerçek olan (düşsel olmayan) her gelişme süreci, nitelik bakımından farklı" olarak görüldüğüne göre ve yine "her gelişme süreci"nin "özel çelişmesi" olduğu savunulduğuna göre, bu böyle olmalıydı. Şu halde Mao burada eklektik ya da seçmeci bir konumda bulunmaktadır.

Öte yandan, Mao'dan aktardığımız pasajdaki tanımda ister "her hareket biçiminin uzun seyri" olsun, isterse bu "uzun seyir içindeki her süreç"i olsun bir tek temel çelişmesi olacağı imajını taşıyor. Ama Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, "Emperyalizm ile Çin milleti arasındaki çelişme ve feodalizmle geniş halk kitleleri arasındaki çelişme günümüzdeki Çin toplumunun temel çelişmeleri"(Bkz. **Seçme Yazılar**, c.2, s.369)dir diyorlardı. Bu bakımdan onların temel çelişme tanımlarının kendisi ile, ömeğin Çin ve diğer sömürge ve yarı-sömürge ülkeler için yaptıkları iki temel çelişme tesbiti de tutarsız, eklektik karakterdedir.

Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, maddenin her hareket biçiminin olduğu gibi, her ekonomik ve toplumsal sürecin de bir tek temel çelişmesi olduğu gerçeğini yadsıyorlar. Oysa her sürecin bir tek temel çelişmesi olur, olmak zorundadır. Çünkü temel çelişme, genel bir tanım yapmak gerekirse, varlığı ve gelişmesiyle şeyleri karakterize eden, ya da bir süreci belirleyen çelişmedir. Ekonomik ve toplumsal planda ise, bu; üretim biçimlerinin içsel çelişmesidir, yani üretim ilişkileriyle üretici güçler arasındaki çelişmedir. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri yarı-sömürge ve yarı-feodal Çin için "iki temel çelişme" tesbit ederek, anti-emperyalist demokratik devrimi gerçekte iki ayrı devrim aşaması olarak algılıyorlar. Nitekim, anti-emperyalist demokratik devrim sürecinde, "milli devrim" ve "demokratik devrim"i sözkonusu yapmaları da bunu gösteriyor. Ömeğin Mao Zedung, **Çin Devriminin Görevleri** üzerine dururken şunları söylüyordu:

"... yabancı emperyalist baskıyı ortadan kaldırmak için bir milli devrim ve feodal toprak ağası baskısını yoketmek için de, bir demokratik devrim yapmaktır. En önemli ve en başta gelen görev, emperyalizmi yıkmak için milli devrim yapmaktır." **(Seçme Yazılar, c.2, s.375)**

Görüldüğü gibi, Mao Zedung, anti-emperyalist demokratik devrimi eklektik bir şekilde, biri "milli devrim" ve diğeri de "demokratik devrim" olmak üzere iki devrimin bir toplamı olarak ele alıyor. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, önce, toplumda "iki temel çelişme" tespit ediyorlar, sonra da bu çelişmelerin çözümü için

farklı devrimleri saptıyorlar ve en sonunda da gündemdeki devrimin bu iki devrimin bir toplamı olarak "milli demokratik halk devrimi" olduğunu belirtiyorlar. Demek ki, "milli demokratik halk devrimi", hem bir tek devrimdir ve hem de iki ayrı devrimdir; ya da "milli demokratik halk devrimi" aşaması, hem bir tek devrim aşamasıdır ve hem de ardarda gelen, birbirini tamamlayan ve birbirinin toplamı olan iki ayrı devrim aşamasıdır. Yani revizyonistlerin söyledikleri yanlış olduğu gibi, iç tutarlılıktan da yoksundur.

Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, anti-emperyalist demokratik devrimi eklektik bir şekilde, biri "milli", diğeri "demokratik" olmak üzere "iki devrim"in bir toplamı olarak ele almanın da ötesinde, strateji sorununda hatalı bir yaklaşım içerisindeydiler. Mao Zedung **Koalisyon Hükümeti Üzerine** adlı makalesinde şöyle diyordu:

"Her dönemde partimizin, bu genel programa ("asgari program" sözkonusu yapılıyor—bn) dayalı özel bir programı da olmalıdır. Yeni demokrasi genel programımız, bütün bir burjuva demokratik devrim aşaması boyunca, yani birkaç on yıl değişmeden kalacaktır. Ama bu aşama boyunca çeşitli dönemlerde şartlar değişmiştir ya da değişmektedir ve bizim de buna uygun olarak özel programımızı değiştirmek zorunda kalmamız doğaldır. Örneğin yeni demokrasi genel programımız Kuzey Seferi, Toprak Devrimi Savaşı ve Japonya'ya karşı Direnme Savaşı dönemleri boyunca aynı kalmış, fakat bu üç dönemde dost ve düşmanlarımız aynı kalmadığından özel programımızda değişmeler olmuştur." (**Seçme Yazılar**, c.3, s.257)

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerine göre, asgari program oluşturmak yeterli değildir, aynı zamanda her dönemde "özel program" da oluşturmak gerekir. Onlara göre, "özel program", "ara aşamaya" uyarlanmış asgari programdır. Yani, "milli demokratik halk devrimi" süreci boyunca değişen şartların belirlediği "ara aşamalara" özgü program da gereklidir, vazgeçilemez. Böylece her "ara aşamaya" uygun bir de "özel strateji" oluşturulması gündeme geliyor. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, "ara aşamanın özel stratejisi"ni de öngörüyorlar. Açıkça görülüyor ki, onlar, program, strateji ve taktiğe ilişkin Marksist-Leninist anlayışları anlaşılmaz hale getiriyorlar.

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin, "ara aşamalar"ın "özel program"ları ve "özel strateji"leri olacağını savunmalarında başlangıç noktası temel çelişmeye ilişkin anlayışlarıdır ve bu "baş çelişme" sorunuyla tamamlanıyor. Daha önce de üzerinde durdu-

ğumuz gibi, Mao Zedung, "maddenin hareket biçimlerinin her büyük sisteminden" —uzun gelişme seyri— (burada bu "milli demokratik halk devrimi" süreci oluyor-bn) bu "büyük sistem"in "özünü" ya da "niteliği"ni belirleyen "özel çelişmesi"nden, (burada bu "milli demokratik halk devrimi" sürecindeki "iki temel çelişme" oluyor-bn) bahsediyordu. Devamla o, ikinci bir unsur üzerinde duruyor, "maddenin hareket biçiminin uzun gelişme seyri içindeki her sürecin özel çelişmesini ve özünü incelemek gerektiğini, "her hareket biçiminde, gerçek olan (düşsel olmayan) her gelişme sürecinin nitelik bakımından farklı olduğu"nu belirtiyordu. Bu ikinci yanla sözkonusu yapılan "uzun gelişme seyri"ndeki ya da "her büyük sistem"deki "ara aşama"lardan başka bir şey değildir. Ve Zaten Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, her ara aşamanın niteliğini ve buna bağlı olarak sürecin tümünü etkileyen ve tayin edenin "baş çelişme" olduğunu savunuyorlar. Onlara göre, **a)** Milli demokratik halk devrimi süreci bir bütün teşkil eder, bununla birlikte bu süreç, **b)** Farklı nitelikteki ara aşamalardan meydana gelir ya da her gelişme aşaması farklı niteliktedir, **c)** Her aşamanın farklı niteliğini ve **d)** Buna bağlı olarak baş çelişmeyi belirlemek gerekir, **e)** Baş çelişme ara aşamayı belirler, milli demokratik halk devrimi sürecinin tümünü etkiler ve tayin eder, **f)** Temel çelişmelerin yoğunlaşmasını, yani somut biçimlenişini ve **g)** Hangisinin ön plana çıktığını incelemek gerekir.

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerine göre bir ara aşamayı, bir başka ara aşamadan ayıran ve ara aşamaya niteliğini veren baş çelişki, hem öne çıkan temel çelişmenin o ara aşamada yoğunlaşmasıyla oluşuyor ve hem de temel çelişmelerin çözümü mücadelesinin hangi temelde yürütüleceğini belirliyor, ama aynı zamanda baş çelişki baş düşmanlara karşı mücadelede merkezi görevi oluşturuyor. Fakat iş bunlarla da kalmıyor; baş çelişki, ara aşamaya özgü stratejiyi de belirliyor, ki ara aşamalara özgü strateji ile ara aşamalara özgü özel program da sıkıca birbiriyle bağlıdır; öyle ki, ara aşamaya özgü strateji ve özel program baş çelişkisiz düşünülemez. Görüldüğü gibi, Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin, devrimci program, strateji ve taktiğin sorunlarını ele alırken ileri sürdükleri tez, kavram, kategori ve tanımlamalar bir bütün oluşturmaktadır. Bir özetini yapmak gerekirse, temel çelişme ya da çelişmeler devrim aşamasını ve devrim aşaması boyunca izlenecek genel stratejiyi belirler; her ara aşamada yoğunlaşan —

biçimlenen— temel çelişmelerin karşı-devrim yönündeki güçler baş düşmanlardır; çelişkilerden kendi usulünce yararlanmak ve düşmanların işini teker teker bitirmek için baş düşmana karşı baş düşman dışındaki düşmanlarla işbirliği yapılmalıdır; temel çelişmelerin nasıl biçimlenip, hangisinin öne çıktığının saptanmasıyla baş çelişki belirlenir, ara aşamaya niteliğini veren baş çelişki tarafından belirlenen ara aşamaya özgü özel bir program oluşturulmalıdır; o ara aşamanın merkezi hedefleri baş çelişki tarafından belirlenir; ara aşamay özgü strateji devrim aşamasının genel stratejisine ve ara aşamaya özgü program da, asgari, ya da genel programa dayalı olmalıdır. Görüldüğü gibi, Maocu kavram ve tanımlarla ilmik ilmik işlenmiş oportünist bir doku sözkonusudur. Marksizm-Leninizmde bunlara yer yoktur.

İster "ara aşamanın özel programı" olsun, isterse "ara aşamanın özel stratejisi" olsun, isterse de "baş çelişki" kavramı ve tanımlamaları olsun, bunlar Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin, "düşmanları teker teker yenme", "baş düşman dışındaki düşmanlarla baş düşmana karşı mücadelede cephe kurma" gibi yaklaşımlarından ayrı, tecrit olarak ele alınamazlar. Çin revizyonistlerinin, bu Maocu kavram ve tanımlamaların, Marksizm-Leninizmin geliştirilmesinin bir ifadesi olduğu propagandası boştur; bu iddianın aksine bunlar, Marksizm-Leninizmin bozulması çabasının somutlaştığı bazı öğelerdir. Bütün oportünistler ve revizyonistler gibi, onlar da, koşullardaki değişme ve gelişme yaftasını kullanarak ilerleyegelmişlerdir.

Şüphesiz ki, materyalist diyalektiğe bağlı kalındığı sürece, herhangi bir süreçte koşulların devamlı değiştiği, anlaşılır bir şeydir; her şey hareket halindedir, her şey, her an, hem kendisidir ve hem de kendisi değildir. Böyle olduğu içindir ki, herhangi bir sürecin şu ya da bu kesimi, bölümü, kendine özgü özellikleriyle, sürecin diğer kesimlerinden "aşamalarından" ayrılabilir. Belirli bir devrim sürecini düşündüğümüzde, temel koşullar yürürlükteyken, güncel ya da aktüel koşulların devamlı değiştiğini, aktüel koşullardaki değişmelerin temel koşulları etkilediğini görürüz. Güncel koşullardaki değişmelerin, zamanında ve doğru olarak anlaşılması, güncel politikalar bakımından önem taşır ama aktüel durumdaki gelişme ve değişmeler stratejiyi değiştirmez ya da sürecin bu kesitine özgü, "özel strateji"ler inşa edilmesini gerektirmez. Stalin, "Strateji, devrimin ana güçleri ve bu güçlerin yedekleriyle uğraşır. Devrim yeni

bir aşamaya geçince strateji de değişir ama belirli bir aşama boyunca strateji, esas olarak değişmez." (**Leninizmin Sorunları**, s.73) derken, sorunu tamamen doğru koyuyordu.

Eğer "ara aşama"larda, hiç değilse yedeklerde bir değişme olmuyorsa, "ara aşamanın özel stratejisi"ni oluşturmaktan bahsetmenin hiç bir anlamı olamaz; ama "baş çelişki"nin belirlediği ara aşamaya özgü bir strateji tespit etmek zorunluğu görüldüğüne göre, demek ki, hiç değilse yedeklerde bir değişiklik sözkonusudur. Burada bir kez daha baş düşmanlar dışındaki düşmanlar içerisinde bağlaşıklar aranması durumuyla karşılaşıyoruz. Nitekim Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin daha önce de üzerinde durduğumuz gibi, her zaman gerici egemen sınıflar içinde bağlaşıklar araması durumuyla karşılaşıyoruz. Nitekim Mao Zedung ve Çin revizyonistleri daha önce de üzerinde durduğumuz gibi, her zaman gerici egemen sınıflar içerisinde bağlaşıklar arıyorlar, onların baş düşman dışında kalan kesimlerini dost görüyorlar ve hatta onlarla "birleşik bir koalisyon hükümeti"nin kurulmasını talep ediyorlar, bunun için çalışıyorlardı. Demek ki, onların "özel program", "özel strateji" ve "baş çelişki" anlayışları sınıf işbirlikçisi ve gerici karakterdedirler ve 70'li yıllarda piyasaya sürülen karşı-devrimci "üç dünya teorisi"nin tarihsel kökleri ta buralara kadar dayanmaktadır.

MAO ZEDUNG VE ÇİN REVİZYONİSTLERİ, MARKSİST-LENİNİST PROLETARYA PARTİSİ ÖĞRETİSİNİ ÇARPITIYOR VE REDDEDİYORLAR

Proletaryanın mücadelesinin ve çağdaş siyasal devrimlerin tarihi bize şunu öğretiyor: Eğer bir proletarya partisi yoksa; çelik disiplinli, Marksist-Leninist teoriyle silahlanmış, başta işçi sınıfı olmak üzere, emekçi kitlelerle kaynaşmış, ilkelerde sağlam ve taktiklerde esnek bir Marksist-Leninist partisi yoksa, o zaman proletarya tarihsel görevini yerine getiremez ve devrime önderlik edemez. Komünistlerin ve Marksist-Leninist partinin özelliklerini anlatırken Marks ve Engels şöyle diyorlardı:

"1-Ayrı ayrı ülkelerin proleterlerinin ulus ölçüsündeki mücadelelerinde, her türlü ulusallıktan bağımsız olarak, bütün proletaryanın ortak çıkarlarını gösterir ve öne çıkarırlar. 2- İşçi sınıfının burjuvaziye karşı mücadelesinin geçmek zorunda olduğu çeşitli gelişme aşamalarında, her zaman ve her yerde, bir bütün olarak hareketin çıkarlarını temsil ederler." "Onun için komünistler, hem uygulamada her ülkenin işçi sınıfı partilerinin en ileri ve kararlı bölümüdür, bütün ötekileri ileriye iten bölümüdür; hem de, büyük proletarya yığını üstünde, proletarya hareketinin yürüyüş çizgisinin şartlarını ve ulaşacağı genel sonuçları teorik olarak anlamada üstünlüğe sahiptirler." (**Komünist Manifesto**, s.59-60) Komünist partisi işçi sınıfının en ileri teoriyle, Marksizm-Leninizm bilimiyle silahlanmış bir öncü birliği olmalıdır; bu olmaksızın işçi sınıfının sıradan üyelerinin duygu ve düşüncelerini yansıtmakla yetinen bir parti, işçi sınıfının öncü birliği, onun genel kurmayı görevini yerine getire-

mez. Komünist partisi aynı zamanda başta işçi sınıfı gelmek üzere emekçi kitlelerle sıkı sıkıya kaynaşmış, onların sevgi ve saygısını kazanmış bir örgüt olmalıdır. Komünist partisi tüzüğü tarafından belirlenen örgütsel bir biçime, alt organlarla üst organlar ve partinin çeşitli kademeleri arasındaki ilişkileri belirleyen kurallara, sağlam ve bilinçli bir disipline vb. sahip olmalıdır. İşçi sınıfının çeşitli örgütleri —sendikalar, dernekler, kooperatifler, parlamento grupları vb.— içinde parti, en üst konumda bulunmalıdır. İşçi sınıfının en ileri, en bilinçli en yiğit ve en deneyimli öğelerinden oluşan parti doğal olarak sınıfın örgütlenmesinin en üst biçimini temsil eder.

İşçi sınıfının, yönetici merkezi ve genel kurmayı olan komünist partisi olmaksızın devrim ve sosyalizm mücadelesinde üzerine düşen önderlik rolünü ve tarihsel görevlerini yerine getiremeyeceğini bilen tüm sınıf düşmanları esas vuruşlarını partiye, işçi sınıfının bilinçli öncü öğelerine yöneltirler. Her türden oportünist ve revizyonistler, bu noktada komünist partisinin önder rolünün zayıflatılması ve onun yıkılması çabalarında işçi sınıfının düşmanlarına, sömürücü sınıflara yardım ederler. I. Enternasyonal döneminde ve sonradan Marks ve Engels'e karşı mücadele eden Bakunin ve Lassale'den, Engels'in eleştirdiği ve sergilediği II. Enternasyonal oportünistlerine, Bernstein'a, Lenin'in ve Stalin'in mücadele ettiği Kautskistler, Ekonomistler, Menşevikler, Troçkistlerden, Yugoslav revizyonistleri, Sovyet modern revizyonistleri, Avrokomünistler ve Çin revizyonistlerine kadar tüm oportünist ve revizyonist akımlar Marksist-Leninist proletarya partisi öğretisine şu ya da bu biçimde karşı çıkmış, bu öğretiyi şu ya da bu biçimde bozmaya, çarpıtmaya çalışmışlardır. Marks ve Engels'in partiye ilişkin öğretilerini parlak bir biçimde geliştiren Lenin, komünist partisinin rolünü tamamen reddeden ve işçi sınıfının patronlara ve hükümete karşı sürdürülen ekonomik mücadelenin seyri içinde kendiliğinden sınıf bilincine ulaşacağını savunan ekonomistlere, partiyi her grevcinin, her sempatizanın, her profesörün kendiliğinden katılabileceği bir kitle örgütüne dönüştürmek isteyen ve böylece parti ile sınıf arasındaki sınırı ortadan kaldıran Menşeviklere ve diğerlerine karşı amansızca mücadele ederek Marksist Parti öğretisini geliştirdi. Oportünist ve revizyonist akımlar, komünist partisinin önder rolünü zayıflatmak ve onu yıkmak için çeşitli anti-Marksist anlayışlar geliştirmişlerdir ve geliştirmektedirler. Sağdan ve 'sol'dan Marksist-Leninist prole-

t rya partisi öğretisine yöneltilen saldırılar biçim olarak büyük bir çeşitlilik göstermelerine rağmen, bu oportünist saldırıların hepsi de partinin yukarıda sıraladığımız özelliklerinin yadsınması ve reddi noktasında birleşirler. Çünkü oportünistler de hizmet ettikleri efendileri sömürücü sınıflar gibi, nasıl genel kurmayı olmayan bir ordunun harekat ve savaş yeteneği olmazsa, Marksist-Leninist öncüsü olmayan bir proletaryanın da aynı şekilde siyasal harekat yeteneği olmay cağını bilmektedirler. Lenin bu konuda şöyle diyordu:

"Pr letaryanın iktidar mücadelesinde örgütünden başka hiç bir silahı yoktur." (Aktaran Soren, **Lenin'in Parti Öğretisi**, s.37) Gene Lenin şunu belirtiyordu:

"İşçi sınıfının gücü örgütünde yatar. Örgüt olmaksızın proletarya hiç bir şey gibidir. Örgütlü olduğunda ise her şeydir." (agy, s.37)

Şimdi Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin, Lenin'in, o olmaksızın proletaryanın "hiç bir şey gibi" olacağını söylediği proletarya partisi öğretisine nasıl saldırdıklarını ele alalım. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, gerek teoride ve gerekse pratikte Marksist-Leninist proletarya partisi öğretisine çeşitli yönlerden saldırmış, onu çeşitli yönlerden çarpıtmışlardır. Onlar Marksizm-Leninizmi yönetici ideoloji olarak kabul etmedikleri, diyalektiksel materyalist ve tarihsel materyalist bakış açısını, devrimde proletaryanın hegemonyasını, sosyalizmi ve komünizmi reddettikleri gibi Marksist-Leninist partinin örgütsel işleyiş kurallarını da çarpıtıyor, partiyi sınıfsal sınırları olmayan bir kitle örgütü olarak algılıyor, onu, içinde her türlü oportünist ve revizyonist öğenin yer alabileceği farklı platformlara sahip, farklı hiziplerin bir arada bulunabileceği bir blok organı olarak kabul ediyorlardı. Burjuvazi partileri ile 'karşılıklı denetim' ilkesini uygulayan ve fiiliyatta çoğu zaman ordunun peşinden giden ve kendi içinde birden fazla çizginin sürekli olarak varolacağını ve varolması gerektiğini savunan böyle bir partinin, proletaryanın öncü birliği rolünü oynayabileceği zaten hiç bir zaman düşünülemezdi. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, komünist partisini, hiç bir zaman işçi sınıfının ileri öğelerinin bir örgütü olarak kavramıyorlardı. 1928'de kaleme aldığı Çinkang Dağlarındaki Mücadele başlıklı yazıda Mao Zedung şöyle diyordu:

"Bugün Kızıl Ordu'da partililerin parti üyesi olmayanlara oranı, aşağı yukarı bire üçtür; yani ortalama olarak her dört kişiden biri parti

üyesi dir. Son zamanlarda, savaşçılar arasında partiye daha çok üye kaydederek bu oranı **her iki kişiden biri parti üyesi** olacak şekilde yükseltmeye karar verdik." (**SE**, c.1, s.96)

Mao Zedung'un her iki kişiden birisini parti üyesi yapmayı önerdiği o günün Kızıl Ordusu'nun bileşimi gene aynı yazıda şöyle açıklanıyordu:

"Sınıf kökeni bakımından Kızıl Ordu kısmen işçi ve köylülerden, kısmen de lumpen proleterlerden oluşmaktadır..." "Kızıl Ordu askerlerinin çoğu daha önce paralı asker olarak çalışmış olanlardan meydana gelmektedir..." (agy, s.93)

Çoğu paralı asker kökenli olup, son derece düşük bir siyasal bilinç ve kültür düzeyinde bulunan Kızıl Ordu askerlerinin yarısını parti üyesi yapmayı öneren anlayışın "işçi sınıfının öncü birliği olarak parti" anlayışından bir uçurumla ayrılmış olduğunu görmek için pek keskin gözlere gerek yok. Aynı yazının 15 nolu dipnotunda yapılan açıklamadan, yukarıda belirtilen siyasetin gelip geçici değil, sürekli uygulanan bir siyaset olduğu anlaşılmaktadır. Dipnotta şöyle deniyor:

"Kızıl Ordu'nun daha sonraki tecrübeleri, Kızıl Ordu'da bir parti üyesine karşı partili olmayan iki asker şeklindeki oranın uygun olduğunu gösterdi. Bu oran Kızıl Ordu'da ve daha sonra da Halk Kurtuluş Ordusu'nda genellikle korundu." (agy, s.120)

Yazıda verilen diğer bilgiler de bu anlayışın köklülüğünü doğrulamaktadır. Mao Zedung'un kendisi partiye, mevki düşkünlerinin ve parti üyesi olmaya layık olmayan öğelerin alındığını ve bunun zararlı sonuçlarını şöyle anlatıyordu:

"Devrimin yükselişi sırasında (Haziranda) partinin, katılmak isteyen herkesi üye kaydetmesinden yararlanan birçok mevki düşkünü partiye sızdı. Bunun sonucunda sınır bölgelerindeki üye sayısı hızla onbinin üstüne çıktı. Parti kollarının ve ilçe komitelerinin yöneticileri çoğunlukla yeni üyelerden olduğu için, iyi bir parti-içi eğitim yapılması da sözkonusu değildi. Beyaz terör darbesini indirir indirmez, mevki düşkünleri saflarımızı terkettiler ve yoldaşlarımızı yakalamada karşı-devrimcilere rehberlik ettiler. Beyaz bölgelerdeki parti örgütlerinin çoğu çöktü." (agy, s.109)

Proletarya ve diğer emekçiler içinde komünist bilince ulaşmış ileri öğeleri değil, demokratik eğilim taşıyan herkesi partiye alma uygulaması daha sonraki yıllarda da sürmüştür. Örneğin, Nisan 1945'te, ÇKP'nin 7. Kongresi'ne verdiği raporda Mao Zedung,

parti üyelerinin çoğunluğunun ideolojilerinin saf olmadığını kabul ediyordu:

"Bugün partimizin 1.210.000 üyesi vardır. Bunun büyük çoğunluğu partiye direnme savaşı sırasında katılmıştır ve ideolojileri birçok bakımdan saf değildir." (**Seçme Eserler**, c.3, s.292)

Çin'de, kapitalizmin nispeten az gelişmiş olması ve partinin kırsal alanları kendisine temel alması ve kentlerdeki işçi sınıfı ile bağlarının kopuk olması, ÇKP'nin üyelerinin ezici çoğunluğunun küçük burjuva ve köylü kökenli olmalarına yolaçtı. Böylesi bir durumun, sınıf bilinçli işçilerin bile küçük burjuvazinin ideolojik ve siyasal etkisinin altında kalmalarının nesnel koşullarını yaratacağı açıktır. Lenin Şubat Devrimi'nden sonra Rusya'daki ikili iktidar durumunu, Sovyetlerde örgütlenmiş olan silahlı işçi, asker ve köylülerin geçici hükümetin temsil ettiği burjuvazinin iktidarına nasıl olup da göz yumduklarını, iktidarın bir kesimini nasıl burjuvaziye kaptırdıklarını açıklarken şöyle diyordu:

"Yaman bir küçük-burjuva dalgası her şeyi sulara batırmıştı; sadece sayıyla değil, ideolojisiyle de bilinçli proletaryayı ezmişti; yani çok geniş işçi çevrelerine siyasetteki küçük burjuva görüşlerini bulaştırmış, onları kirletmişti." (**Nisan Tezleri ve Ekim Devrimi**, s.37)

Mao Zedung'un kendisi de 1945'te yazdığı bir yazıda geniş bir küçük burjuva kitlesinin bulunduğu Çin'de, bu sınıfın ideolojik ve siyasi etkisinin ÇKP üzerinde görüldüğünü kabul ediyordu:

"Yarı-sömürge ve yarı-feodal Çin yoğun küçük burjuvazisi olan bir ülkedir. Partimiz sadece bu geniş tabaka ile sarılmış olmakla kalmayıp parti içinde de küçük-burjuva kaynaklı kimseler üyeliğin çoğunluğunu teşkil ederler... Ayrıca Çin'deki ekonomik koşullar altında, işçi kitleleri ve partideki işçi sınıfı kökenli üyeler bile, bir küçük burjuva özelliği taşıyabilirler. Bu yüzden partimiz içinde küçük burjuva ideolojisinin sık sık görülmesi şaşırtıcı değil, kaçınılmaz bir olaydır." (**Sağ ve Sol Sapma**, s.92)

Bu koşullarda bulunan gerçek bir komünist partisi, proletaryanın, yabancı sınıfların ideolojik ve siyasal etkisine girmemesi ve Marksizm-Leninizmin arılığının korunması için çok daha yoğun bir çaba harcamak zorundadır. Böylesi bir çabanın en önemli öğelerinden birisi de partiye ancak ve ancak proletaryanın öncü savaşçısı niteliğine sahip işçi, emekçi ve aydınların alınması ve onların sistemli bir tarzda Marksist-Leninist eğitime tabi tutulmasıdır. Ancak küçük burjuva oportünist bir ideolojiye sahip olan Mao Zedung ve

Çin revizyonistlerinin diğer alanlarda sahip olmadıkları Marksist-Leninist tutuma bu alanda sahip olmaları mümkün değildir. Onlar, Marksist-Leninist ideolojiyi benimsemeyen küçük-burjuva öğelerin ya da ağır ideolojik ve siyasal hatalar işlemiş oportünist öğelerin partiye alınması ya da partide kalmasını doğru görüyorlardı. **Partimizin Tarihindeki Bazı Meseleler Üzerine Karar** adlı makalesinde Mao Zedung şöyle diyordu:

"Küçük-burjuva devrimcisi niteliği taşıyan parti üyeleri, partiye örgütsel açıdan katılmışlardır. Ama ideolojik açıdan partiye katılmamışlardır. Bunlar, Marksist-Leninist kılığına bürünmüş liberal, reformist, anarşist, Blankist vs. kişilerdir." (**Sağ ve Sol Sapma**, s.94)

Bu anlayış, ÇHC'nin kurulmasından sonra da sürdürülmüştür. 1956'da yaptığı bir konuşmada Mao Zedung Parti içindeki aydınların küçük burjuvaziyi temsil ettiklerini şöyle açıklıyordu:

"Partimiz, belli sayıda aydını da saflarına kabul etmiştir; on milyondan fazla üyemiz arasındaki yüksek, orta ve aşağı düzeydeki aydınların sayısı yaklaşık olarak bir milyondur. Bunların emperyalizmi ya da toprak ağası sınıfını, bürokrat kapitalist sınıfı ya da milli burjuvaziyi temsil ettiklerini söylemek doğru olmaz; doğru olan bunları **küçük burjuva** sınıflamasına sokmaktır." (Seçme Eserler, c.5, s.365, abç)

Gerçek bir komünist partisi, değişik sınıf ya da toplumsal katmanlardan gelen öğeleri kendi yapısına alabilir. Ancak bunun zorunlu ve vazgeçilmez koşulu, o kişilerin kendi küçük burjuva ya da burjuva ideolojilerini terketmeleri, Marksizm-Leninizmi benimsemeleri ve proletaryanın asgari ve azami programını gerçekleştirmek için partinin disiplinine kayıtsız koşulsuz bağlanarak örgütlü çalışmaya katılmalarıdır. Komünist partisinin, bu niteliklere sahip olmayan ancak halkın mücadelesine katkıda bulunabilecek kişileri üye kabul etmemesi, onlara sırtını döndüğü ve onlarla ortak düşmana karşı işbirliği yapmayı reddettiği anlamına gelmez. Devrimci proletarya, içinde bulunulan koşullara göre, mevcut düzene karşı çıkan tüm devrimci güçlerle ve öğelerle geçici ya da nispeten uzun süreli bağlaşmalara girer. Ama bunun yeri komünist partisinin içi değildir. Çünkü Stalin'in dediği gibi; "... komünist partisi çeşitli sınıfların unsurlarının oluşturduğu bir blok partisi değil, proletaryanın yekpare partisidir." (Aktaran Enver Hoca, **Emperyalizm ve Devrim**, s.287)

Yukarıda belirtilen oportünist anlayış Mao Zedung ve Çin re-

vizyonistlerinin ağır ve karşı-devrimci hatalar işlemiş ve hatalarını düzeltmemiş oportünist öğeleri hatta anti-komünist kimseleri partiye üye etmeye kadar götürüyordu. Mao Zedung, uyguladıkları oportünist üye kabul siyasetinin sonuçlarını kendi ağzıyla itiraf ediyordu:

"Çok sayıda üyenin can alıcı anlarda yalpalaması, bu toplumsal nedenlerin partimiz içindeki yansımalarından biridir. Bu yalpalayan unsurlar oportünist niteliktedir. Yani bu gibi insanlar, bir çıkar umdukları zaman bir şey, başka yerden bir çıkar umdukları zaman ise dönüp başka bir şey yaparlar. Belli ilkelerden, belli kurallardan ve belli bir yönelimden yoksundurlar, bugün bu tarafa yarın o tarafa giderler." (**Seçme Eserler**, c.5, s.366)

Başka bir yerde de, "Komünist partimize burjuva unsurlar sızmıştır" diyen Mao Zedung şöyle devam ediyordu:

"Parti üyelerimiz arasında **birçok burjuva ve küçük burjuva unsur** vardır. Bunlar tahlil edilip iki gruba ayrılmalıdır. Büyük çoğunluk iyi insanlardır. Bunlar Marksizmi kabul etmeye istekli olduğundan, komünizme kazanılabilirler." (**Yayınlanmamış Yazılar**, s.102, abç)

ÇKP içindeki durumun gerçek Komünist Partilerindeki durumdan bir uçurumla ayrıldığı görülmektedir. "Sahte parti üyelerini üste para verseler de almak istemeyiz" diyen Lenin'in Bolşevik Partisi'nde ve diğer proletarya partilerinde anti-Marksist ideoloji ve düşüncelere karşı kesintisiz ideolojik mücadele uygulanmasının yanısıra örgütte zaman zaman "temizlik" yapılarak, parti üyesi niteliğine layık olmadığı saptanan ya da proletaryanın öncü savaşçısı niteliğini yitiren öğeler partiden tasfiye ediliyorlardı. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri ise, Vang Ming ve Li Li-San gibi ağır çizgi hatası işlemiş ve bizzat kendilerinin "su katılmamış oportünistler" (Seçme Eserler, c.5, s.364) diye niteledikleri kimseleri parti merkez komitesine yükseltiyor ve anti-komünist olduğunu söyledikleri kimseleri bile parti içinde tutuyorlardı. Ekim 1957'de Yüksek Devlet Konferansı'nda yaptığı bir konuşmada Mao Zedung, "Bazıları KP'ye katılmıştır ama anti-komünisttir. Ting Ling ile Feng Sueh-feng, anti-komünist olan komünistler değil midir?" (age, s.582) diyordu. Mao Zedung başka (emperyalist) ülkelerle işbirliği yapan, parti aleyhtarı gizli ve yıkıcı gruplara katılan kişilerin de partide kalmasından yanaydı. Ve bu gibi kimseleri "yoldaş" olarak nitelendiriyordu. O Eylül 1962'de şöyle diyordu:

"Ben ısrar ediyorum yoldaşlar, **ister yabancı ülkelerle bağlarınız olsun, ya da isterse gizli parti aleyhtarı gruplara katılmış olun,** hatalarınızı ortaya döker ve bütün gerçeği söylerseniz, sizi sevinçle karşılar ve size yapacak iş veririz. Hiç bir şart altında böyle insanları görmemezlikten gelme tavrını almamalı, hele hele idam yöntemine hiç başvurmamalıyız. İdamlar üzerindeki yasağımızı kaldıramayız." **(Yayınlanmamış Yazılar,** s.148, abç)

Diğer bir ilginç nokta da şudur: Mao Zedung ve Çin revizyonistleri karşı-devrimcilere takındıkları liberal tutumu parti (ve devlet vb.) organlarına sızmış olan karşı-devrimcileri ele alırken daha ileri boyutlara vardırıyorlardı. Genellikle mümkün olduğu kadar az da olsa küçük sayıda karşı-devrimciyi öldürmekten yana gözüken Mao Zedung, parti (devlet vb.) organlarına sızmış olan karşı-devrimcilerin hiçbirinin öldürülmemesini savunuyordu. Böylesi bir tutumun doğal sonucunun karşı-devrimci öğelerin partiye (ve devlet vb.) organlarına sızmasının özendirilmesi olacağı açıktır. O şöyle diyordu:

"Dördüncüsü, parti ve hükümet organlarındaki, okullardaki ve ordu birliklerindeki karşı-devrimcileri temizlemede Yenan'da başlattığımız, 'kimseyi öldürmemek ve pek az kimseyi tutuklamak' şeklindeki siyasetimize bağlı kalmalıyız. Karşı-devrimci olduğu saptananlar, bağlı oldukları örgütler tarafından soruşturulmalıdır. Kamu güvenliği organları bunları tutuklamamalı, savcılık organları herhangi bir kovuşturmaya girişmemeli ve mahkemeler de bunları yargılamamalıdırlar." **(Seçme Eserler,** c.5, s.340)

Daha ilerde Mao Zedung, parti ve hükümet organlarındaki karşı-devrimcilerden hiç birinin idam edilmeyeceğini belirten bir yazı çıkarılmayacağını, çünkü bu anti-Marksist ve oportünist tutumun kitlelerden gizli tutulması gerektiğini belirtiyordu:

"Bizim siyasetimiz, parti içinde dikkate alınacak ve kamuya açıklanması gerekmeyen bir şeydir; yapmamız gereken tek şey, bunu pratikte mümkün olduğu kadar uygulamaktır." (agy, s.341)

Aynı yazıda Mao Zedung, bu oportünist siyasetin etkisini anlatırken de şunları söylüyordu:

"Böylece birçok kimse gönül rahatlığına kavuşacak ve parti içindeki yoldaşlar arasında güvensizliğin önüne geçilmiş olacaktır." (agy, s.342)

Parti içine sızmış olan karşı-devrimcilerin hiçbir koşul altında öldürülmeyeceğinin belirtilmesinin kimleri gönül rahatlığına kavuşturacağını, ne gibi öğeler arasında güvensizlik doğmasının önüne

geçeceği düşünülürse, burada Mao Zedung'un. ÇKP içinde kabank sayıda karşı-devrimcilerin bulunduğunu pek de üstü kapalı sayılmayacak bir üslupla itiraf ettiği görülebilir. Mao Zedung, Mayıs 1957'lerde, parti içinde burjuva liberalizmine bayılan, parti önderliğine karşı çıkan, merkeziyetçiliği reddeden ve demokrasi isteyen sağcı aydınların bulunduğunu belirtiyor ve şöyle devam ediyordu:

"Bu gibileriyle parti dışındaki sağcı aydınlar birlikte hareket ediyor ve uyumlu bir grup oluşturuyorlar, iki kardeş gibi içtikleri su ayrı gitmiyor." (agy, s.506)

Kuşku yok ki, Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin partiye ilişkin örgütsel pratikleri, oportünist, revizyonist ve küçük burjuva öğelerin, hatta burjuvaların, karşı-devrimcilerin ve anti-komünist kimselerin komünist partisine katılabileceğini düşünmeleri, onların felsefi ve siyasal anlayışlarıyla ilgilidir. Her şeyin kendi karşıtına dönüşebileceği, her şeyin ikili bir doğası olduğu, burjuvazi ve sömürücü sınıfların sosyalizmi ve proletarya diktatörlüğünü destekleyebileceği yolundaki saçma görüşlerle yukarda anılan örgütsel pratik arasındaki zorunlu bir mantıksal bağ olduğu su götürmez. Eğer diyalektiksel ve tarihsel materyalizm yellere savruluyor, sınıflar arasındaki sınırlar Mao Zedung'un bir işaretiyle ortadan kalkıyor ve böylece işbirlikçi tekelci burjuvazi ve feodaller anti-emperyalist ve demokrat, burjuvalar ve sağcılar sosyalizmden yana olabiliyorlarsa, her türden oportünist, revizyonist ve anti-Marksist öğeler neden komünist ve Marksist-Leninist(!) olmasınlar? Zaten Mao Zedung'a göre, "partiye giren herkesin yüzde yüz Marksist olması gerekmez." "aslında Marksistler de derece derecedir. Yüzde 100, 90, 80, 70, 60, 50 Marksist olanlar olduğu gibi, sadece yüzde 10 ya da yüzde 20 Marksist olanlar da vardır." (SE, c.5, s.595) Marksizmi yüzde hesabına vuran Mao Zedung'un bu anlayışı, onun Marksizm-Leninizmden ne denli uzak olduğunun bir başka kanıtıdır. Devam edelim.

Oportünist ve revizyonist küçük burjuva öğelerin pa tiye kabul edilmesi, ya da parti içinde kalmaları, doğal olarak bu örgütte ideolojik birliğin olmaması anlamına gelecektir. Marksist-Leninist ideo bji ile anti-Marksist ideolojiler arasında birlik olamayacağı gibi, gerçek örgütsel birlik, proleter demir disiplin ancak Marksist-Leninist ideolojinin egemen olduğu, gerçek bir komünist partisinde olabilir. Revizyonist ve opo tünist örgütlerde, burjuva

partilerinde hiç bir zaman sıkı bir birlik, sağlam bir disiplin olamaz; tersine bunların hepsi zorunlu olarak birden çok hizip ve gruplara bölünmüş durumdadırlar. Marksist-Leninist ideolojinin rakipsiz egemenliğinin kabul edilmediği, küçük burjuva ve burjuva ideolojisinin varlığına göz yumulmasının savunulduğu ÇKP içinde de, bu anlayışın zorunlu bir sonucu olarak, farklı ideolojik-siyasal platformlara sahip, farklı gruplar ve hizipler olagelmiştir. Mao Zedung 1944 yılında yaptığı bir konuşmada, 1935'teki Zunyi toplantısından sonra sürdürülen mücadeleler ve düzeltme hareketleri sonucunda ÇKP içinde eskiden varolan ve "aynı hatalı siyasi programlara ve örgütsel biçimlere sahip olan hiziplerin" (SE, c.3, s.180) artık ortadan kalktığını, onların yalnızca kalıntılarının varolduğunu söylüyordu. Ancak ÇKP'nin tarihinin incelenmesi 1943-44 yıllarına kadar varoldukları Mao Zedung tarafından da kabul edilen birbirinden farklı ideolojik ve siyasal platformlara sahip grupların bu tarihten sonra da devam ettiklerini gösteriyor. 1950'lerde ortaya çıkarılıp tasfiye edilen Kao Kang, Cao Şu-Şi ittifakı ve Peng Te-Huay kliği, 1966'da başlatılan "Kültür Devrimi"yle tasfiye edilen Lin Şao-Şi kliği ve 1971'de bir uçak kazasıyla öldüğü iddia edilen Lin Biao kliği hemen akla gelen örneklerdir. Zaten bir yandan, parti içinde sağcıları, oportünistleri, küçük burjuvaları kabul etmek, öte yandan ise hiziplerin kalmadığını ileri sürmek birbiriyle çelişir. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, daha sonraları kaleme aldıkları yazılarda ÇKP içinde farklı grupların sürekli olarak varolduğunu ve sosyalizm tarihsel döneminde de (hatta komünist toplumda bile) varolmaya devam edeceğini savunuyorlardı. Bilindiği gibi, Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, sosyalizm tarihsel döneminde, üretim araçlarının kollektifleştirilmesinden sonra bile sömürücü sınıfların varolacağını ve sınıfsal temelleri yok edilmemiş olan burjuvazi ile proletarya arasında mücadelenin devam edeceğini savunmaktadırlar. Onlara göre, bu sınıf mücadelesi zorunlu olarak parti içinde yansımasını bulur; sosyalizm koşullarında sınıflar ve sınıf mücadelesi varolacağı için bu dönem boyunca parti içinde iki çizgi mücadelesi de kaçınılmazdır(!). 1973'te toplanan ÇKP 10. Milli Kongresi'ne sunduğu raporda Çu En-lay bunu şöyle koyuyordu:

"Bu tarihi dönem (sosyalizm —bn) boyunca, sınıflar, sınıf çelişmeleri ve sınıf mücadelesi vardır; sosyalist yol ile kapitalist yol arasındaki mücadele vardır, kapitalizmin geri getirilmesi tehlikesi vardır; emperyalizmin

ve sosyal-emperyalizmin yıkıcılık ve saldırı tehdidi vardır. Daha uzun bir zaman, parti içinde bu çelişmeleri yansıtan iki çizgi arasındaki mücadeleler olacak ve bu mücadeleler on kere, yirmi kere, otuz kere tekrarlanacaktır.... Bu insan iradesinden bağımsız bir şeydir." (ÇKP 10. Milli Kongre Belgeleri, s.20) Bu anlayıştan hareket eden Mao Zedung ve Çin revizyonistleri farklı hiziplerin varlığını ve mücadelesini doğal ve meşru bir şey olarak görmektedir. Onlara göre, doğadaki ve toplumdaki her şey gibi karşıtların mücadelesi sonucu gelişen partide iki çizginin (ya da birden çok çizginin) varolması yalnızca kaçınılmaz değildir; bu, partinin gelişmesini ve ilerlemesini sağladığı için iyi ve olumlu bir şeydir de. Onlar, farklı ideolojik platformlara sahip ve birbirinden bağımsız örgütlenmeleri olan hizipler ve bunlar arasındaki mücadele olmazsa partinin yozlaşacağını, dağılıp sona ereceğini düşünmektedirler. ÇKP 9. Milli Kongresi'ne Rapor'da şu satırları okuyoruz:

"Partideki iki çizgi arasındaki zıtlık ve mücadele, sınıflar arasındaki çelişmenin ve toplumdaki eski ile yeni arasındaki çelişmenin parti içindeki yansımasıdır. Parti içinde çelişmeler ve bu çelişmeleri çözmek için mücadeleler olmasaydı ve parti bayat olanı atıp taze olanı almasaydı, partinin hayatı sona ererdi." (s.49) Parti İçi Mücadele ve Partinin Gelişmesi başlıklı bir yazıda ise şöyle deniyor:

"Bir parti sınıf mücadelesinden doğar ve parti varolduğu sürece sınıf mücadelesini yansıtan bir parti içi mücadele olagelir...." "Sosyalizm koşullarında parti-içi mücadele, esas olarak parti içindeki Marksistlerle, parti içindeki burjuvazi yani kapitalist yolcular arasında cereyan eder. Bu mücadele, iki antagonist sınıf —proletarya ve burjuvazi— arasındaki bir mücadeledir". "Sınıfların ve sınıf mücadelesinin varlığı, burjuva hakkının varlığı ve uluslararası burjuvazinin ve revizyonizmin etkisi parti içinde yeni burjuva öğelerin doğmasına yolaçar. Parti içindeki proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişme, kaçınılmaz olarak parti-içi sınıf mücadelesinde ve iki çizgi mücadelesinde anlatımını bulur. Parti ancak bu mücadele aracılığıyla gelişebilir ve ilerleyebilir." (Peking Review, Ağustos 1976, sayı 34)

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerine göre, doğada ve toplumda varolan herşey ikiye bölünme eğilimindedir. Onlar bu sözde "diyalektiksel" yasalarını siyasal pratiklere de uygulamaktadırlar. Onlara göre, burjuvazi ile proletarya arasındaki sınıf mücadelesi devam ettiği sürece, komünist partileri de ikiye bölünme eğilimi

gösterecekler ve bu partilerde zorunlu olarak bir Marksist-Leninist kanatla bir burjuva-revizyonist kanat oluşacaktır. **Kızıl Bayrak** gazetesi 1964'te yayımladığı bir makalede bunu şöyle açıklıyordu:

"Uluslararası komünist hareket içindeki bu iki büyük gerileme, herşeyde olduğu gibi bir siyasi partinin de, kendisini ikiye bölme eğiliminde olduğunu göstermektedir. Bir M-L siyasi partinin gelişmesi zorunlu olarak kendisine karşıt revizyonist bir grubun ortaya çıkışını ya da bunun tersini içerir. Bu gerçek, yalnız tek bir ülke için değil, bütün ülkeler için geçerlidir; aslında dünyada proletaryanın siyasi partilerinin ilk ortaya çıkışından beri bu böyle olmuştur. Bu, proletarya ile burjuvazi arasındaki sınıf mücadelesinin komünist hareket içindeki zorunlu bir yansımasıdır." (**"Devrim İçin Halefler Yetiştirmek"**, s.10-11)

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin iki çizgi mücadelesini, toplumdaki sınıf mücadelesinin doğal ve vazgeçilmez bir ürünü olarak gören anlayışları, parti içinde farklı platformlara ve kendi özel örgütlenmelerine sahip farklı hizipleri meşru kılmanın teorik bir aracıdır. Onlara göre Marksist-Leninist bir parti, içinde burjuvazinin ve revizyonist bir çizginin bulunmadığı bir parti değildir; (onlar böyle bir şeyi olanaksız görmektedirler) Marksist-Leninist bir parti, Marksist-Leninist çizginin burjuva-revizyonist çizgi üzerinde egemenliğini, üstünlüğünü kurmuş olduğu bir partidir ancak; karşıt yönleri olmayan bir çelişme olamayacağı gibi, burjuvazisi olmayan bir Marksist-Leninist parti de olamaz(!). **Kapitalist Yolcular Partinin İçindeki Burjuvazidir** başlıklı yazıda şöyle deniliyordu:

"Bir partinin Marksist mi yoksa revizyonist mi olduğunu yargılamanın ölçütü partinin içindeki bir burjuvazinin olup olmadığı değil; fakat esas olarak parti önderliğinin proleter devrimcilerin mi, yoksa burjuvazinin temsilcilerinin mi elinde olduğunu ve Marksist çizginin mi yoksa revizyonist çizginin mi parti içinde egemen konumda olduğudur." (**Peking Review**, Ocak 1976, sayı 25)

Mao Zedung bu konuda şöyle diyordu:

"Sosyalist devrimi yapıyorsunuz, ama burjuvazinin nerede olduğunu bilmiyorsunuz. O tam da Komünist Partisi'nin içindedir, kapitalist yolu tutan iktidarın sahipleridir. Kapitalist yolcular hala kapitalist yoldadırlar." (Aktaran agd)

Farklı hiziplerin varlığının kaçınılmaz, hatta partinin — sözde karşıtların mücadelesi yoluyla— gelişmesine(!) hizmet edeceği için yararlı da gören Mao Zedung ve Çin revizyonistleri yalnız-

ca, bu hizipler arası mücadelenin belirli kurallara göre sürdürülmesini talep ediyorlardı. Mao Zedung'un ünlü "Revizyonizmi değil, Marksizmi uygulayın; bölünmeyin, birleşin; entrika ve komplolarla uğraşmayın, açık ve dürüst olun" sloganı bu kuralların bir anlatımıydı. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri gizli hiziplerin örgütlenmemesi, hiziplerin birbirlerini sabote etmemesi ve "birlik"ten yana olunmasını (nasıl bir birlikse?) bu mücadelenin belirli sınırlar içinde tutulmasını, fiilen farklı hizip ve örgütler halinde parçalanmış olan partinin, biçimsel olarak parçalanmasına yolaçılmamasını istiyorlardı yalnızca. Ocak 1962'de yaptığı bir konuşmada Mao Zedung şöyle diyordu:

"Açık muhalefet gruplarından korkmuyoruz, biz sadece gizli muhalefet gruplarından korkuyoruz. Böyle insanlar gerçeği sizin yüzünüze söylemezler, yüzünüze söyledikleri, sadece yalan ve sahtekarlıktır. Gerçek amaçlarını ortaya koymazlar. Ama disiplini bozmadıkça, gizli hizipçi faaliyetler sürdürmedikçe, konuşmalarına daima izin vermeliyiz ve yanlış şeyler söyleseler bile, onları cezalandırmamalıyız... Çoğunluk tarafından alınan kararlara uydukları sürece, azınlığın kendi çeşitli fikirlerini korumasına izin verilebilir. Gerek parti içinde ve gerekse dışında azınlığın kendi fikirlerini korumasına izin vermenin faydası vardır." **(Yayınlanmamış Yazılar**, s.137)

O, Ağustos 1966'da ÇKP 8. MK'nin 11. Genel Toplantısının kapanışında yaptığı konuşmada sorunu daha açık koyuyordu.

"Partimizin dışında bir parti var mıdır? Böyle olduğu ve partinin içinde hiziplerin olduğunu düşünüyorum... Partimizde hizip olmadığını söyleyebilirsiniz, ama vardır. Mesela, kitle hareketlerine karşı tavır konusunda iki hizip vardır. Mesele, hangi hizibin çoğunlukta ve hangi hizibin azınlıkta olduğudur." (agy, s.219)

Mao Zedung, hizipçi faaliyetlerini açık olarak yürüttüklerini söyledikleri Çen Du-Siyu, Çang Kao-Tang, Vang Ming, Lo Lung-çan ve Li Li-San'ın durumlarının "o kadar önemli" (agy, s.223) olmadığını, fakat Kao Kang, Cao Şu-Şih ve Peng De-Huay gibi hizipçi faaliyetlerini gizli bir biçimde sürdürenlerin sonlarının kötü olacağını söylüyordu. Parti içinde burjuvazi ile proletaryanın ve her türlü ideoloji ve siyasetin barış içinde bir arada yaşamasından yana olan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri bu anlayışlarının zorunlu bir sonucu olarak, burjuva ve küçük-burjuva eğilimlere karşı mücadelenin ideolojik mücadele ile sınırlandırılması gerektiğini,

oportünist ve revizyonist öğe ve gruplara karşı herhangi bir örgütsel önlem alınmamasını savunmaktadırlar. Oysa bu görüş tamamen sakat ve zararlı bir görüştür; parti hatalarını düzeltmemekte ısrar eden, kendi merkeziyetçi disiplinine uymayan oportünist ve revizyonist öğeleri temizlemez, kendi içinde farklı hiziplerin ve grupların meydana gelmesine göz yumarsa, II. Enternasyonal'in oportünist sözde "partileri" gibi bir burjuva kulübüne döner; kapitalizmi devirmek ve sosyalizmi kurmak gibi görevlerini hiçbir şekilde yerine getirmez. Stalin bu konuda şunları söylüyor:

"İdeolojik mücadele ile partinin içindeki oportünist öğelerin 'yenilebileceği'ni, parti çerçevesi içinde bu öğelerin 'üstesinden gelinebileceği'ni savunan teori, partiyi felce ve kronik sakatlığa mahkum etmenin belirtisi olan çürük ve tehlikeli bir teoridir; bu teori partinin oportünizme peşkeş çekilmesi tehlikesini doğurur; proletaryayı devrimci partisinden emperyalizme karşı mücadelesinde başlıca silahından yoksun bırakmakla tehdit eder. Eğer saflarında Martov'lar ve Dan'lar, Potressov'lar ve Akselrod'lar bulunsaydı, partimiz, doğru yolu tutamaz, iktidarı ele alıp proletarya diktatörlüğünü örgütlendiremez, iç savaştan zaferle çıkamazdı. Eğer partimiz, iç birliğini ve saflarının eşsiz birliğini sağlayabildiyse, bu, herşeyden önce oportünizm pisliğinden kendini zamanında arıtması, tasfiyecileri ve menşevikleri saflarından kovmayı bilmesinden ötürüdür. Proleter partilerin gelişme ve güçlenme yolu, oportünistlerden ve reformistlerden, sosyal-emperyalistlerden ve sosyal-şovenlerden, sosyal yurtseverlerden ve sosyal-pasifistlerden saflarını arıtmaktan geçer. Parti, saflarını oportünist öğelerden arıtarak güçlenir." (**Leninizmin Sorunları**, s.97-98)

Hiziplerin varlığının kabul edilmesi ve meşru görülmesi, oportünizm pisliğinden bir türlü arınmamış olan ÇKP'nin Marksist-Leninist bir parti olmadığının bir başka kanıtıdır. İçinde her türlü anti-Marksist görüşlerin özgürce savunulduğu bir örgüt olan ÇKP Marksist-Leninist ideolojik birliğin olmamasının zorunlu bir sonucu olarak örgütsel birlikten de yoksundu. Hiziplerin varlığı ve bunların meşru görülmesi Marksist-Leninist bir parti açısından kesinlikle kabul edilmez bir şeydir; çünkü böyle bir durumda merkeziyetçilikten, demir disiplinden ve irade birliğinden sözedilemez; farklı platformlara sahip hiziplerin ve birden çok merkezin varolduğu —ki bu, hiç bir merkezin olmaması demektir— bir duruma yolaçarak partiyi felce uğratır. Proletaryanın demir disiplinine ve merkeziyetçiliğe büyük önem veren Lenin şöyle diyordu:

"Tekrar ediyorum, Rusya'da muzaffer proletarya iktidarının deneyimi, düşünmeyi bilmeyenlere ya da henüz bu sorunu düşünmek fırsatını bulamayanlara açıkça göstermiştir ki, mutlak bir merkeziyetçilik ve proletaryanın en sıkı disiplini; burjuvaziyi yenilgiye uğratmak için temel koşullardan biridir." (**Sol Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı**, s.12)

Ekim Devrimi'nden sonra RKP(B) içinde ortaya çıkan "İşçi Muhalefeti" ve "Demokratik Merkeziyetçiler" gibi gruplar da parti içinde hizip kurma özgürlüğünü talep ediyorlardı. Lenin ve Bolşevik Partisi bu tür eğilimlere karşı amansızca mücadele etti. Mart 1921'de toplanan 10. Parti Kongresi hizip örgütlenmesini ve hizipçiliği mahkum eden bir karar aldı. Lenin tarafından hazırlanan ve "**Parti Birliği Üzerine**" başlığını taşıyan kararda, Sovyet iktidarının düşmanlarının parti içinde meydana gelebilecek en ufak bir çatlaktan bile proletaryayı iktidardan düşürmek için yararlanabileceklerini belirtiliyor ve şöyle devam ediliyordu:

"Kongre, şu ya da bu platform temelinde oluşmuş, bütün grupların derhal kendilerini dağıtmalarını emreder ve bütün örgütleri tek bir hizip belirtisine bile izin vermeyecek şekilde son derece uyanık olmakla görevlendirir. Bu parti kararının uygulanmaması, zorunlu olarak, partiden derhal ve kayıtsız şartsız ihracı da beraberinde getirmelidir." (**Örgütlenme**, s.239)

Marksist-Leninist parti içindeki oportünist eğilimlerin karşısında proletaryanın tavrı nedir? Marksist-Leninistler ulusal ve uluslararası alandaki sınıf çelişmelerinin komünist partisi içine yansıyacağını kabul ederler. Emperyalizm, sömürücü sınıflar ve küçük burjuvazi varolduğu sürece, bunların proletarya ve onun partisi üzerinde ideolojik ve siyasal bir etkilenme yaratmasının dış koşulları varolacaktır. Bu sınıfların anti-Marksist ideolojileri çok çeşitli yollardan proletarya partisi saflarına sızabilir. Komünistlerin düşünce ve davranışlarını şu ya da bu oranda etkileyebilir, hatta bazı komünistlerin yozlaşmasına ve burjuvalaşmasına yolaçabilir. Ancak asıl önemli olan nokta bu yabancı sınıfların ideolojik etkisine ve siyasal baskılarına ve bu yabancı etkilerin örgütsel plandaki yansımalarına karşı nasıl tavır takınılacağıdır. Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin, anti-proleter ideolojilere karşı takındıkları liberal uzlaşmacı tavrı kökten reddeden Marksist-Leninistler, komünist partisi içerisinde ortaya çıkan her türlü yabancı ideoloji, düşünce ve eğilimlere karşı uzlaşmaz bir mücadele yürütürler. Burjuvazi ile

proletarya, burjuva ideolojisi ile proletarya ideolojisi arasındaki çelişmelerin uzlaşabilir nitelik taşıdığını savunan Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin (ve tüm diğer oportünist ve revizyonist akımların) tersine Marksist-Leninistler, bu çelişmenin antagonist bir nitelik taşıdığı gerçeğinden hareket ederler. Komünist partisi içinde ortaya çıkabilecek olan yabancı ideolojik ve siyasal eğilimler, zamanında gereken ideolojik mücadeleler verilerek ve gereken örgütsel önlemler alınarak ortadan kaldırılmazsa farklı hizipler biçiminde billurlaşabilirler. Komünistlerin uyanık olmadığı ya da uzlaşıcı hatalar işledikleri koşullarda farklı ideolojik platformlara sahip farklı hizipler doğabilir. Komünist partisinin zayıflığının bir ürünü olan böyle bir gelişme, Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin iddialarının tersine kaçınılmaz değildir. Marksist-Leninist çizgiden her türlü sapmalara ve burjuva ideolojisinin bütün belirtilerine karşı gereken uyanıklığa ve mücadeleci ruha sahip olan bir komünist partisi, kendi içinde hiziplerin oluşmasına izin vermeyi yabancı ideolojik belirtilere karşı uzlaşmaz bir ideolojik mücadele verip, yozlaşan ve ideolojik mücadele yoluyla düzelmeyecek öğeleri de saflarından tasfiye eder. Bu bakımdan, bu konuda II. Enternasyonal oportünistlerinin (ki bunlar oportünizmi sosyal-demokrasinin meşru gölgesi sayıyorlardı) ve tüm diğer oportünist ve revizyonist akımların izleyicisi durumunda olan Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin iddialarının tersine, farklı hiziplerin oluşumu nesnel bir yasa, insan iradesinden bağımsız ve engellenmesi olanaksız bir olgu değildir. Parti içinde beliren oportünist ve revizyonist eğilimlere karşı amansız ve tutarlı bir ideolojik ve örgütsel mücadele yürüten partiler, kendi içlerinde burjuva ve küçük-burjuva hiziplerin ortaya çıkmasını önleyebilirler.

Marksist-Leninist proletarya partisi öğretisi, partinin de doğadaki ve toplumdaki tüm diğer şeylerde olduğu gibi, karşıtların mücadelesi yasasına uygun olarak geliştiğini kabul eder. Ancak Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin tersine Marksist-Leninistler, a) oportünist ve revizyonist eğilimlere hoşgörü göstermez, bunların kökünü kazımak için bunlara karşı ideolojik alanda amansızca mücadele ederler, b) parti içindeki görüş ayrılıklarının ve çelişmelerin kendilerini farklı ideolojik platformlara ve bağımsız örgütsel yapılara sahip hizipler biçiminde ortaya koymasına izin vermezler, c) yozlaşmış ve proletaryanın öncü savaşçısı niteliğini yitirmiş öğelere karşı örgütsel önlemler alarak bunları partiden tasfiye ederler. Sta-

lin, Bolşevik partisinin gelişimini değerlendirirken şöyle diyordu:

"Partimizin tarihini 1903 yılında Bolşevik grubun ortaya çıktığı andan başlayarak ve bu olayın aşamalarını izleyerek ele alırsak, partimizin tarihini parti içi çelişkilerin giderilmesinin ve bu çelişkilerin giderilmesi temeli üzerinde partimizin derece derece güçlendirilmesinin tarihi olduğu kuşkusuz söylenebilir." (Troçkizm mi Leninizm mi?, s.185-186)

Bu gelişim yasasının yalnızca SBKP için geçerli olmakla kalmayıp "oldukça büyük bütün partiler için değişmeyen bir gelişme yasası" olduğunu belirten Stalin, daha ilerde şöyle devam ediyordu:

"Bu çelişkilerden (parti-içi çelişkiler—bn) ve görüş ayrılıklarından kaçınılabilinir mi? Hayır, kaçınılmaz. Bu çelişkilerden kaçınılabileceğine inanmak, kendini aldatmak demektir. Engels, parti-içi çelişkilerin örtbas edilemeyeceğini, çelişkilerin tartışılarak sonuca bağlanmasının zorunlu olduğunu söylerken haklıydı.

"Ama bu, partinin bir tartışma kulübüne dönüşeceği anlamına gelmez. Tersine, proletarya partisi, bir mücadele örgütüdür ve öyle kalmak zorunluluğundadır. Bununla düpedüz demek istiyorum ki, parti içindeki görüş ayrılıkları ilkeye ilişkin nitelikteyseler onlardan kaçınılmamalı, bunlara göz yumulmamalıdır. Bununla düpedüz demek istiyorum ki, proletarya partisi asıl Marksist yol için mücadele edilerek burjuvazinin baskısına ve sızmasına karşı korunabilir. Bununla düpedüz demek istiyorum ki, parti ancak parti içi çelişmelerin giderilmesiyle sağlığa ve kararlılığa kavuşturulabilir." (agy, s.193)

Görüldüğü gibi, Mao Zedung ve Çin revizyonistleri komünist partisinin, parti-içi çelişmelerin giderilmesi yoluyla gelişebileceği biçimindeki Marksist-Leninist yasayı çarpıtmış, bu yasayı, parti içinde her zaman bir proleter karargahla bir burjuva karargah, bir Marksist-Leninist çizgi ile bir burjuva-revizyonist çizgi olacağı biçiminde değiştirerek oportünist bir yoruma tabi tutmuşlardır. Marksist-Leninist proletarya partisi öğretisini bütünüyle yadsıyan ve partiyi bir "hizipler konfederasyonu" olarak gören Mao Zedung ve Çin revizyonistleri parti içi demokrasiyi de çarpıtıyorlar ve partinin tabanının yönetim üzerinde demokratik bir denetim kurmasını engelliyorlardı. Bunun en ilginç belirtilerinden biri ÇKP'nin kongrelerinin çoğunlukla çok seyrek aralıklarla yapılmış olmasıdır. Örneğin, ÇKP'nin 1928'de toplanan 6. Milli Kongresi ile 1945'te toplanan 7. Milli Kongresi arasında tam 17 yıl, 7. Milli Kongre'yle, ÇHC'nin

kuruluşundan sonra 1956'da toplanan 8. Milli Kongresi arasında 11 yıl, 8. Milli Kongre'yle, partinin fiilen yıkıldığı ve ordunun yardımıyla "yeniden inşa edildiği" "Kültür Devrimi"nden sonra 1969'da toplanan 9. Milli Kongre arasında ise 13 yıl geçmiştir. Bilindiği gibi, komünist partilerinde, kongre en yüksek ve en yetkili organdır. Bir komünist partisinde kongrelerin seyrek toplanması, sınıf mücadelesinin çetin zorlayıcı etkisi altında olsa bile parti içi demokrasinin zayıflamasına, tabanın yönetim üzerindeki demokratik denetiminin yetersiz kalmasına yolaçar. ÇKP 1921'de yapılan 1. Milli Kongresi'nden 1977 yılında yapılan 11. Kongresine kadar geçen 56 yıl içinde ortalama 5 yıl 1 ayda bir kongre toplamıştır. Ancak bu 11 kongreden 6 tanesinin Mao Zedung'un parti yönetimini ele geçirmesinden önce ÇKP'nin Komintern'in yol göstericiliğini en azından bir dereceye kadar kabul ettiği koşullarda gerçekleştirildiği gözönüne alınmalıdır. ÇKP'nin bu tarihe kadar yapılan 11 Kongresinden 6 tanesi, Mao Zedung'un partinin yönetimini ele geçirdiği 1935'teki Zunyi toplantısından önce (ortalama 2 yıl 4 ayda bir kongre), 5 tanesi ise bu tarihten sonra (ortalama 8 yıl 5 ayda bir kongre) yapılmıştır. Bunu SBKP(B)'nin kongrelerinin durumu ile karşılaştıralım. Bolşevik Partisi'nin başlangıcı olarak kabul edilen 1903 yılından Stalin'in katıldığı son kongre olan 1952 yılındaki 19. Kongreye kadar olan 49 yıl içinde kongre 19 kez toplanmıştır. Kongreler arasında ortalama süre yaklaşık 2,5 yıldır. Görüldüğü gibi Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, parti kongresinin düzenli ve mümkün olduğu kadar sık toplanması gerektiği biçiminde bir anlayışa sahip değillerdi. Öte yandan Enver Hoca'nın **Emperyalizm ve Devrim** adlı kitabında belirtildiğine göre,

"Kaldı ki, bu kongrelerin toplanması dahi biçimseldi; bunlar çalışma toplantısından çok birer gösteriydi. Kongre delegeleri, parti yaşamına ilişkin M-L ilkelere ve kurallara uygun olarak seçilmemişlerdi; tersine yönetici organlar tarafından tayin edilmişlerdi ve sürekli temsilcilik sistemine göre hareket ediyorlardı." (s.288)

Bu şekilde toplanan kongrelerin, örgütün kollektif iradesini yansıtamayacağı; parti içi demokrasinin çiğnenmesi ve partinin bir avuç yöneticinin isteğine uygun bir biçimde yönetilmesi anlamına geleceği açıktır. Enver Hoca, gene aynı yerde Mao Zedung'un çevresinde Siyasal Büroyu, Merkez Komitesi'ni ve diğer parti ve devlet örgütlerini denetleyen, demokratik seçim yoluyla oluşmayan ya

da demokratik seçim yoluyla işbaşına gelen parti organlarının atamasıyla oluşturulmamış olan ve Genel Büro adını taşıyan özel bir aygıtın oluşturulduğunu belirtiyor. Ona göre 50.000'in üzerinde güce sahip bir silahlı kuvveti elinin altında bulunduran; "bu büroya giriş ve çalışması hakkında bilgi edinme, MK ve Siyasal Büro üyeleri dahil herkese yasaktı. Şu ya da bu hizipçi grubun düşürülmesi ya da yükseltilmesine ilişkin planlar bu büroda hazırlanmaktaydı. Bu büronun üyeleri her yerde hazır bulunuyorlardı; izliyor, gözetliyor ve bağımsız olarak, yani partinin denetiminin dışında rapor veriyorlardı." (Emperyalizm ve Devrim, s.288-289) Mao Zedung'un ÇKP içindeki yönetici konumunun sağlandığı 1935 yılındaki Zunyi toplantısında Marksist-Leninist bir partinin örgütsel işleyiş kurallarının ÇKP içinde geçerli olmadığını ortaya koymaktadır. Çin Devrimci Savaşında Strateji Meseleleri adlı yazının 6 nolu dipnotu, "1935 Ocak'ında Zunyi'de MK'nin Siyasal Büroyu toplantıya çağırdığını belirtiyor."(Bkz. SE, c.1, s.294) "Kültür Devrimi" sırasında da başta, seçilmiş ve Liu Şao-Şi yanlılarının çoğunlukta bulunduğu bir MK varken, Mao Zedung orduyu dayanarak partinin denetimini ele geçirmişti. Bu dönemde Mao Zedung, Lin Biao, Çu En-Lay, Çiang Cing, Çen Bo-da vb.'nden oluşan küçük bir grup MK adına hareket ederek "Kültür Devrimi"ni yönettiler.

ÇKP'de rastlanan bir başka anti-Marksist (hatta feodal) uygulamada Mao Zedung'un kendisinden sonra, partinin başına geçecek kimseyi yani kendi ardılını atamasıdır. Hiç bir Marksist-Leninist partide, hatta az çok tutarlı hiç bir demokratik örgütte görülmeyen bir uygulamaya göre, Mao Zedung 1959 Nisan'ında kendisinin ölümünden sonra yerini Liu Şao-Şi'nin alacağını açıkladı. Liu Şao-Şi ve yandaşlarını iktidardan düşüren "Kültür Devrimi"nden sonra Nisan 1969'da toplanan ÇKP 9. Milli Kongresi, Mao Zedung'u MK başkanı seçerken, başkan yardımcılığına seçtiği Lin Biao'nun Mao Zedung'un "en yakın silah arkadaşı ve ardılı" olduğu ibaresini parti tüzüğüne koyuyordu. Lin Biao'nun 1971'de Mao Zedung'a karşı başarısız bir darbe girişiminden sonra kaçmak isterken uçağının düşmesi sonucu öldüğü açıklandı. 1974'teki 10. Milli Kongre parti tüzüğünde değişiklik yaparak Lin Biao'nun Mao Zedung'un "en yakın silah arkadaşı ve ardılı" olduğu ibaresini tüzükten çıkardı. Mao Zedung, son olarak, Hua Guo-Feng'i kendi ardılı olarak atadı. ÇKP'nin 11. Milli Kongresi'ne Parti Tüzü-

günün Gözden Geçirilmesi Üzerine Rapor sunan MK 1. Başkan Yardımcısı Yeh Çien-yeng, Mao Zedung'un 1976'da hasta olduğu sırada Hua Guo-feng'e kendi el yazısıyla gönderdiği bir notta "başta sen oldukça gönlüm rahat" (Bkz. ÇKP 11. Ulusal Kongre Belgeleri, s.101) dediğini ileri sürüyordu. **Halkın Günlüğü, Kızıl Bayrak ve Kurtuluş Ordusu** gazetesi yazı kurullarının 25 Ekim 1976 tarihli ve "Büyük Tarihsel Zafer" başlıklı ortak baş yazılarında ise şöyle deniyordu:

"**Hua Gua-Feng** yoldaş, büyük önder Mao Zedung tarafından kendi ardılı olarak seçildi. Başkan Mao, Nisan 1976'da Hua Guo-feng yoldaşın ÇKP MK 1. Başkan Yardımcılığı ve Devlet Konseyi başkanlığı mevkilerine getirilmesini önerdi. Daha sonra 20 isan'da Başkan Mao, Hua Guo-feng yoldaşa kendi el yazısıyla gönderdiği bir notta 'başta sen oldukça gönlüm rahat' dedi." (Aktaran **Peking Review**, Ekim 1976, sayı 44)

Gerçek komünist partilerinde hiç bir yönetici ne denli yüksek bir konumda bulunursa bulunsun, ayrıcalıklara ya da özel haklara sahip değildir; tüm parti üyeleri gibi onlar da partinin disiplinine ve iç işleyişini saptayan kurallara uymak zorundadırlar. Oysa ÇKP'de Mao Zedung, görmüş olduğumuz gibi çeşitli ayrıcalık ve özel haklara sahipti. Parti kongrelerini istediği zaman topluyor, rakiplerini askeri güce dayanarak mevkilerinden uzaklaştırıyor, kendine ardıl atıyor, istediği kişiyi parti hiyerarşisinde yükseltebiliyor ya da alçaltabiliyor, seçilmiş organların dışında yetkisiz organlar, (Genel Büro gibi) kuruyor, kendisini putlaştırıyordu. Kendisini MK'nın üzerine koyan Mao Zedung Mayıs 1953'te şöyle diyordu:

"Bundan böyle, Merkez Komitesi adına gönderilen bütün belge ve telgraflar ancak ben gözden geçirdikten sonra yollanabilir, aksi taktirde geçersizdir. Lütfen, dikkat edin." (**Seçme Eserler**, c.5, s.103)

Tepedekilerin özel hak ve ayrıcalıklara sahip olmaları, parti tüzüğü ve disiplinine uymak zorunda olmamaları Leninist parti öğretisiyle çelişen bir anlayış ve uygulamadır. **SBKP(B) Tarihi** bu konuda şunları söylüyor:

"Parti, pratik çalışması içerisinde, saflarındaki birliği korumak istiyorsa, hem önderler, hem de sıradan üyelere, sıradan parti üyelerine eşit olarak uygulanan ortak bir proleter disiplini kurmalıdır. Böylece parti içerisinde disipline bağlı olmayan "seçkin azınlık" ve disipline bağlı olan "çoğunluk" diye bir bölünme olmamalıdır. Bu durum gözönünde bulundurulmazsa, partinin bütünlüğünü ve parti saflarının birliği sağlanamaz." (s.72)

Feodal imparatorluklarda görülen ardıl atama işlemine gelince, böyle bir uygulama komünist partilerinin işleyişini yöneten ilke ve kurallara büsbütün yabancıdır. Partinin şu ya da bu kademesinde görevlendirilecek kişileri hiç kimse kendi keyfine göre atayamaz; bu yerler yetkili kurullar ve organlar tarafından tüzük kurallarına uygun bir biçimde doldurulmak zorundadır. Kollektif yönetim ve parti-içi demokrasi anlayışından yoksun olan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, ÇKP içinde bir yandan liberalizmi körüklerken, bir yandan da yöneticilerin sınırsız yetkilere sahip oldukları bürokratik ve merkeziyetçi bir yapı yaratmışlardı. **"Parti Komitelerinin Çalışma Yöntemleri"** adlı yazısında Mao Zedung, parti komitesini bir 'manga'ya, komite sekreteri ile komite üyeleri arasındaki ilişkileri ise, manga komutanı ile manga mensupları arasındaki ilişkiye benzetiyordu. Bu benzetmenin tamamen yanlış olduğu, ordu içinde geçerli olan işleyiş ilkelerinin, bir komünist partisi içinde geçerli olmayacağı, orduduki askeri disiplin yöntemleri ile partideki demokratik merkeziyetçiliğin birbirinden tamamen farklı şeyler olduğu açıktır.

Proletaryanın çağın merkezinde olan sınıf olduğunu, onun önder rolünün belirleyeceğini kavramayan Mao Zedung, "Komünist partisi yoksulların partisidir" (**Seçme Eserler**, c.4, s.462) diyerek partinin, proletaryanın öncü birliği olduğunu yadsıyor ve onun kitlelere önderlik eden, onlara yol gösteren bir örgüt olarak değil, onların duygu ve düşüncelerini kaydeden ve onların kuyruğundan sürüklenen bir ardçı birlik gibi algılıyordu. Önderlik yöntemlerini incelediği bir yazıda Mao Zedung şöyle diyordu:

"Önderlik konusunda doğru fikirler oluşturmak üzere kitlelerin fikirlerini almak ve bunları derli toplu hale getirmek ve yeniden kitlelere gitmek, bu fikirlerde sebat etmek ve onları derinliğine uygulamak, işte önderliğin temel yöntemi budur." (**Seçme Eserler**, c., s.131)

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin bu sakat görüşleri, onların bütün bilgeliğin kaynağını kitlelerde gören kuyrukçu ve kendiliğindenci anlayışlarının bir ürünüdür. Şurası açıktır ki, işçi sınıfı, kitleleri, kendiliğinden, dışardan sosyalist bir siyasal bilinç aktarımı olmaksızın, siyasal sınıf bilincine, burjuva düzenin zorla yıkılması ve yerine proletarya diktatörlüğü kurulması gerektiği bilincine ulaşamazlar ve sınıf mücadelesine rehberlik etmek için gereken genel ve özel sosyalist siyasetleri oluşturamazlar. Bu, ancak proletarya-

nın ileri öğelerinin birliği, onun genel kurmayı olan komünist partisi tarafından gerçekleşebilir.

Lenin, "Öncü sınıfın doğru taktiğinin temeli, ancak belirli bir toplumdaki istisnasız tüm sınıfların ilişkiler bütününün objektif bir şekilde incelenmesine ve dolayısıyla bu toplumun objektif gelişme derecesinin ve öteki toplumlarla karşılıklı ilişkilerinin bilinmesine dayanabilir." (Karl Marks ve Doktrini, s.40) diyordu.

Proletaryanın doğru taktiğinin temelini oluşturan tüm bu bilgilerin elde edilmesi ancak en ileri teori ile donanmış, insanlığın şimdiye kadar yaptığı bilgi ve kültür bi ikimini kavrayabilen, sınıf mücadelesinin yasalarının bilgisiyle ve devrimci hareketin deneyimiyle silahlanmış bir öncü birlik tarafından gerçekleştirilebilir. Kitlelerin fikirlerini almakla yetinen bir örgütün, bütün bu bilgileri kavrayabileceği ve bu temelde proletaryanın doğru taktiğini oluşturarak ona öncülük edebileceğini düşünmek bile gülünçtür. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, her renkten oportünist ve revizyonist akımlar gibi, Marksist-Leninist proletarya partisi öğretisini çeşitli yönlerden çarpıtmışlar; komünist partisini hiç bir zaman sınıfının en ileri, en yiğit, en bilinçli ve en deneyimli üyelerinden oluşan öncü birliği olarak kavrayamamışlar ve onun örgütsel kurallarını ve iç işleyiş ilkelerini reddetmişlerdir. Onların bu anti-Marksist anlayış ve pratikleri küçük-burjuva dünya görüşlerinden, proleter devrimi ve proleter diktatörlüğünü reddeden oportünist ve sınıf işbirlikçi anlayışlarından ayrılamaz. Proletaryanın tarihsel görevini kavrayamayan ve sosyalizm ve komünizm mücadelesini reddedenler, doğal olarak bu mücadelede proletaryanın en temel silahı olan proletarya partisinin işlevini, ilkelerini ve gerçek içeriğini de çarpıtacak ve reddedeceklerdir.

MAO ZEDUNG VE ÇİN REVİZYONİSTLERİ, PROLETER ENTERNASYONALİZMİNİ REDDETMEKTE, BURJUVA-MİLLİYETÇİ VE ŞOVEN BİR KONUMDA DURMAKTADIRLAR

Bilimsel sosyalizmin kurucuları olan Marks ve Engels 1848 yılında kaleme aldıkları **Komünist Manifesto**'da

"Özünde öyle olmamakla birlik , proyetaryanın burjuvaziye karşı savaşımı başlangıçta ulus ölçüsünde bir savaşım biçimine bürünür. Her ülkenin proletaryası, elbette ki, her şeyden önce kendi burjuvazisiyle hesaplaşmalıdır" (s.41) diyerek tek tek ülkeler proletaryasının "kendi" burjuvazisine karşı yürüttüğü mücadelenin enternasyonalist görevler içerisinde yer aldığını vurguluyorlardı. Proletarya, enternasyonalist görevlerini yerine getirebilmek için öncelikle "kendi" burjuvazisiyle her çeşit bağlarını kesinkes koparmalı ona karşı amansız bir savaşıma girmelidir. Onlar komünistlerin; "Ayrı ayrı ülkelerin proleterlerinin ulus ölçüsündeki mücadelelerinde, her türlü ulusallıktan bağımsız olarak bütün proletaryanın ortak çıkarlarını gösterir" (s.43) dediklerini ve öne çıkardıklarını belirtmişler, **"Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz!"** ölümsüz sloganını atarak, dünya proletaryasının ortak yazgısını ve tüm sömürücü sınıflara karşı ortak mücadelelerini vurgulamışlardı. Onlar, bütün yaşamları boyunca işçi sınıfının ve emekçilerin birleşmeleri ve devrimci sınıf bilincine ulaşmaları için, onların birlik ve dayanışmasını bozan, onları burjuvazinin ve sömürücü sınıfların ideolojik ve siyasal köleliği altına sokan milliyetçiliğe ve şovenizme karşı mücadele ettiler. Devrimci proletaryanın ulusal zulme karşı durmasının tek nedeni, onun en tutarlı devrimci sınıf olması, her

türlü zulme ve haksızlığa karşı çıkması değildir. Bunun bir başka nedeni de, Marks ve Engels'in "Başka ulusları ezen bir ulus özgür olamaz" (Aktaran Lenin, **Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı,** s.134)cümlesinde ifadesini bulan gerçektir. Bilimsel sosyalizmin kurucuları, ulusal sorunu başlı başına bir sorun olarak ele almıyor onu proletarya devrimi davasının bir parçası olarak görüyorlardı. Onlar, ulusal zulme ve ulusal eşitsizliğe karşı mücadeleyi, proletaryanın burjuvaziye ve diğer sömürücü sınıflara olan ideolojik ve siyasal bağımlılığından kurtulmasının bir ön koşulu olarak algılıyorlardı. Bununla Marks ve Engels, "kendi" burjuvazisinin İrlanda ulusunu ezmesine göz yummakla İngiliz proletaryasının kendi zincirlerini sağlamlaştırdığını, İngiliz proletaryasının sosyalist devrim mücadelesinin zaferinin, İrlanda'nın İngiliz sömürgeciliğine karşı yürüttüğü mücadelenin zaferine bağlı olduğunu söylemek istiyorlardı. Devrimci proletarya, ulusal zulmün ve ulusal eşitsizliğin bütün biçimlerine karşı en acımasız ve en sert bir mücadele vermeden değişik milliyetlerden işçiler ve emekçiler arasındaki güvensizlik ve düşmanlığı yıkamaz. Bu güvensizlik ve düşmanlık yıkılmadıkça proletarya zafere ulaşamaz; ulaşsa bile zaferini pekiştiremez. Lenin şöyle diyor: "Ulusların ve dillerin eşitliğinin kabulü, Marksistler için önem taşıyor. Ama, bu yanlızca, en tutarlı demokratlar Marksistler olduğu için değil. İşçilerin sınıf savaşımında, proletarya dayanışmasının ve yoldaşça birliğin istemleri de, ulusalcı güvensizliğin bütün izlerini, yabancılaşmayı, kuşku ve düşmanlığı ortadan kaldırmak üzere, ulusal-toplulukların tam eşitliğini gerektiriyor. Tam eşitlik, herhangi bir dil için her türlü ayrıcalığın reddini ve bütün ulusal toplulukların kendi kaderini tayin hakkını da içeriyor." (İncelmiş Ulusalcılıkla İşçilerin Yozlaştırılması, **Ulusal Sorun ve Ulusal Kurtuluş Savaşları,** s.186)

Komünistler her zaman proletaryayı ve emekçileri burjuvaziye ve tüm sömürücü sınıflara karşı uzlaşmaz sınıf mücadelesi ruhuyla, bütün ülkelerin proleterleriyle ve tüm ezilen uluslarla dayanışmayı öngören proleter enternasyonalizmi ruhuyla eğitirler. Hangi milliyetten olursa olsun tüm sömürülenlerin ve ezilenlerin emperyalizme ve dünya gericiliğine karşı mücadelesini savunur, destekler ve örgütler. Buna karşılık, burjuvazi ve sömürücü sınıflar ise her zaman işçileri ve emekçileri milliyetçilik ve şovenizm duygularıyla zehirlemeye, böylece onları "kendi" burjuvazilerinin kuyruğuna takmaya, onların ideolojik ve siyasal köleleri durumuna getirmeye çalışırlar. İşçi sınıfının ve emekçilerin saflarında milliyetçi ve

şoven düşünce ve duyguların yayılması, onların, diğer milliyetlerden işçilerin ve emekçilerin devrimci kurtuluş mücadelelerini desteklemelerini engeller, "kendi" burjuvazisine karşı mücadelelerini zayıflatır. Lenin şöyle diyor:

"Sömü üye karşı başarıyla mücadele edebilmek için, proletaryanın milliyetçilikten arınmış bulunması ve sözgelimi çeşitli ulusların burjuvazileri arasında süreduran üstünlük kavgasında tamamen tarafsız olması gerekir. Herhangi bir ulusun proletaryası "kendi" ulusal burjuvazisinin ayrıcalıklarını azıcık bile destekleyecek olsa, bu durum başka bir ulusun proletaryası arasında kaçınılmaz olarak güvensizlik yaratır. İşçilerin uluslararası sınıf dayanışmasını zayıflatır ve işçileri bölerek burjuvaziyi memnun eder." (Aktaran G. Thomson, **Marks'dan Mao Zedung'a,** s.81-82)

Gerçekten de uluslararası komünist ve işçi hareketinin deneyimi, oportünist ve revizyonistlerin, aynı zamanda milliyetçi ve şoven nitelik taşıdıklarını ve burjuvazinin bu uşaklarının, işçilerin ve diğer emekçilerin devrim davasına olduğu kadar proleter enternasyonalizme de düşman olduklarını göstermiştir. Buna karşılık devrimci proletarya, yanlızca kendi ülkelerinde devrimin, sosyalizmin ve komünizmin zaferi için mücadele etmekle kalmaz; tüm dünyada her türlü gericiliğin yıkılması, sınıfsız ve sömürüsüz bir toplum düzeninin kurulması için savaşır. Bilimsel sosyalizmin kurucuları ulusal sorunun tam ve kesin bir çözümünün ancak böylesi bir düzende, yani komünist toplumda gerçekleşebileceğini savunuyor ve şöyle diyorlardı:

"İnsanın insan tarafından sömürülmesi ortadan kaldırıldığı ölçüde, bir ulusun başka bir ulus tarafından sömürülmesi de o tadan kaldırılmış olacaktır. Ulusun kendi içindeki sınıflar arasındaki uzlaşmaz karşıtlık ortadan kalktığı ölçüde, bir ulusun başka bir ulusa düşmanlığı da son bulacaktır." (Komünist Manifesto'dan aktaran G. Thomson, agy, s.75)

Bu pasajdan da görülebileceği gibi enternasyonalizm ülküsüyle komünizm ülküsü arasında kopmaz bir bağ vardı. Lenin'in " er türlü emperyaliste karşı ileri ülkelerin devrimcileriyle ve ezilen halklarla ittifak." (Aktaran **Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi I,** s.31) diye tanımladığı proleter enternasyonalizmi burjuva milliyetçiliğine, şovenizme, ulusal zulme ve ulusal eşitsizliğe karşı uzlaşmaz bir mücadeleyi ve bütün ilerici ve devrimci mücadelenin desteklenmesini ifade ediyordu. Lenin, Stalin ve Komünist Enternasyonal, enternasyonalizmi lafta kabul eden, ancak fiiliyatta milliyetçi bir siyaset izleyen küçük burjuva hareketlere ve "Merkez-

ciler"e kar ı amansızca mücadele ettiler. Lenin'in Komünist Enternasyonal'e katılmak isteyen partiler için kaleme aldığı ünlü 21 koşuldan 8.si aynen öyleydi:

"8. Burjuvazisi sömürge sahibi olan ve başka ulusları ezen ülkelerde, partilerin sömürgeler ve ezilen uluslar sorununda özellikle belirgin ve açık bir tavır almaları zorunludur. Komünist Enternasyonal'e katılmak isteyen her parti, "kendi" emperyalistlerinin sömürgelerde giriştiği oyunları teşhir etmek, sömürgelerdeki her kurtuluş hareketini sırf sözlerle değil, eylemlerle de desteklemek, kendi ülkesinin empe alistlerinin bu sömürgelerden kovulmasını teşvik etmek, ülkenin işçilerinin yüreklerinde sömürgelerin ve ezilen ulusların çalışan nüfuslarına karşı gerçekten kardeşçe duygular yaratmaya yönelik bir eğitim çabası sürdürmek ve ülkesinin askeri birlikleri içinde sömürge halkları üzerindeki her türlü baskıya karşı sistemli bir ajitasyon yürütmek yükümlülüklerini taşır." (III. Enternasyonal, Belge Yayınları, s.31-32)

Devrimci proletaryanın milliyetçiliğe ve şovenizme karşı uzlaşmaz bir tavır alması, onun kendini ulustan soyutlaması, ulusun ilerici ve devrimci değerlerine sahip çıkmaması, geçmişin olumlu mirasını reddetmesi gerektiği anlamına gelmez. Komünist Enternasyonal'in 7. Dünya Kongresinde Dimitrov bunu şöyle açıklıyordu:

"Biz komünistler, burjuva milliyetçiliğinin bütün biçimlerinin, ilkelere bağlı ve uzlaşmaz düşmanlarıyız. Fakat biz, milli nihilizm taraftarları değiliz ve hiç bir zaman bu şekilde ortaya çıkmamalıyız." (Savaşa ve Faşizme Karşı Birleşik Cephe, s.136)

Dimitrov faşistlerin ve gerici egemen sınıfların geçmişin devrimci gelenek, kültür ve değerlerini kendi karşı-devrimci amaçları için kullanmaya çalıştıklarını, komünistlerin bu gerici çabaları boşa çıkarmaları ve ulusun tarihi, geçmişindeki değerli ve olumlu şeyleri onlara bırakmaması gerektiğini söylüyor. Böyle yapmayanları Lenin ve Stalin'in ulusal soruna ilişkin öğretilerini tam olarak kavrayamadıklarını belirtiyordu. Marks, Engels, Lenin ve Stalin devrimci proleterlerin uluslararası dayanışmasına her zaman büyük değer vermişler; işçi sınıfının, burjuvazinin ve küçük burjuvazinin ideolojik ve siyasal etkisinden kurtularak kendi tarihi görevi için mücadele etmesine özen göstermişlerdi. 1864'te I. Enternasyonal'in 1889'da II. Enternasyonal'in ve 1919'da III. Enternasyonal'in kurulması ve çalışmaları bu çabanın bir anlatımıdır. Bugün de, Marksist-Leninist partiler bu enternasyonalist geleneği sürdürmekte, birbirlerinin mücadelesini desteklemektedirler.

Ekim 1917'de Rusya'da proleter devrimin zaferi ve dünya-

nın altında biri üzerinde proleter diktatörlüğünün kurulması proleter enternasyonalizmine yeni boyutlar getirdi. Artık dünya işçi sınıfı burjuvaziye, emperyalizme ve gericiliğe karşı mücadelesinde sağlamca dayanabileceği bir üsse sahipti. Lenin'in, Stalin'in Sosyalist Sovyetler Birliği, işçi sınıfının ve ezilen ulusların devrim ve ulusal kurtuluş mücadelelerini her yolla destekleyerek, komünist partilerine yardım ederek görevini onurlu bir biçimde yerine getirdi. Öte yandan, dünya işçi sınıfı ve çeşitli ülkelerdeki komünist partileri de emperyalist devletlerin kuşatması ve saldırı tehdidi altında bulunan Sovyetler Birliği'ni savunmakla yükümlüydüler. Komünist Enternasyonal'e katılmanın 21 koşulundan 14.sü bu noktayı vurguluyordu. Bu koşula göre bütün komünist partileri; "Bütün Sovyet Cumhuriyetlerine, karşı-devrimci güçlerle yürüttükleri mücadelede kayıtsız koşulsuz destek sağla" (III. Enternasyonal, s.33)makla yükümlüydüler.

Mao Zedung ve Çin revizyonistleri sık sık proleter enternasyonalizminden, işçi sınıfının ve ezilen ulusların devrimci mücadelelerinin desteklenmesinden emperyalizme, sosyal emperyalizme ve dünya gericiliğine karşı mücadeleden, burjuva milliyetçiliğine, şovenizme, oportünizme ve revizyonizme karşı ideolojik mücadelenin gereğinden söz ederler. Ancak onlar aynı II. Enternasyonal'in oportünist sosyal demokrat partileri gibi lafta enternasyonalizmi savunmakta, "ama eylemde, propaganda, uyandırma girişimlerinde ve pratik çalışmada küçük burjuva ulusalcılığına ve pasifizme sapmaktadırlar." (Ulusal Sorun ve Sömürge Sorunu Üzerine Tezlerin Ön Taslağı, **Ulusal Sorun ve Ulusal Kurtuluş Savaşları**, s.390)

Onlar için önemli olan Çin ulusudur, Çin ulusunun öz çıkarıdır. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, Çin ulusunu ve Çinli olan her şeyi yüceltmekte, göklere çıkartmakta, başka ulusları ve onlara ait olan şeyleri aşağılamakta ve hor görmektedir. Onların yazılarında ve konuşmalarında Çin'in geçmişte şanlı bir tarihi olduğundan, büyük imparatorluklar kurduğundan vb. sık sık sözedilir. Çin'in kendine özgü nitelikleri olduğunu sürekli vurgulayan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, dogmatizme ve basma kalıpçılığa karşı mücadele maskesi altında oportünist ve revizyonist tezler savunmuşlar; Marksizm-Leninizmi ülkenin somut koşullarına uydurma bahanesiyle onu "Çinlileştirmeye" yönelmişlerdir. Onların gözünde Marksizm-Leninizm, işçi sınıfının ve emekçilerin zulüm ve sömürüden kurtuluşlarını sağlayacak ve sınıfsız topluma giden yola ışık tutacak bir öğreti değil, Çin ulusunun kurtuluşunu, yeniden dirilmesi-

ni ve güçlenmesini mümkün kılan "faydalı bir şey"dir. Bu milliyetçi şoven görüşler, komprador burjuvazi ve toprak ağalarından işçi sınıfına kadar bütün sınıfları kucaklayan sözde "birleşik demokratik cumhuriyet" teziyle; sosyalizmin, gericiler içinde olmak kaydıyla **tek yumruk halinde** birleşen 600 milyon Çinlinin ortak çabasıyla kurtulacağı oportünist anlayışıyla uyum içindedir. ÇKP'nin kurucularından Li Da-Şao şöyle diyordu:

"Avrupalılar dünyanın yalnız beyaz derililere ait olduğunu, beyazların üst sınıfı, buna karşı derisi renkli halkların aşağı sınıf oluşturduğu görüşündeler. Çin halkı... dünyanın diğer ırklarına karşı, kendi ulusal niteliklerini bir kez daha kanıtlayacağı bir sınıf mücadelesi vermeye hazırlamalıdır." (Aktaran Enver Hoca, **Emperyalizm ve Devrim,** s.312)

Çin'i, Çinlileri ve Çin ulusunu yücelten bu tür şoven ve milliyetçi ifadelere Mao Zedung'un pek çok yazısında rastlamak mümkündür. Örneğin **"Çin Devrimi ve Çin Komünist Partisi"** adlı yazıda, (Seçme Eserler'de bu satırların çıkarıldığını belirtelim) şöyle diyordu:

"Dünyanın öteki büyük halkları gibi aynı çizgiler boyunca gelişerek Çin halkı (başlıca olarak Hanlar) ilk önce sınıfsız, eşitlikçi, ilkel **komünist bir toplumda** onbinlerce yıllık bir yaşam içinden geçti." **(Teorik ve Siyasal Düşünceler,** s.13) -Daha ileride o şöyle devam ediyor:

"Bütün dünyada Çin milleti sadece çalışkanlığı ve dayanıklılığı ile değil aynı zamanda ateşli bir hürriyet aşkı ve zengin devrimci gelenekleri ile de tanınır. Mesela Han halkının tarihi, Çinlilerin hiç bir zaman zorba yönetimlere boyun eğmediği ve daima bunları yıkmak ya da değiştirmek için devrimci yollara başvurduğunu gösterir... Bütün Çin milliyetleri eşitlik temeli üzerinde kurulan birlikten yanadır ve bir milliyetin diğerini ezmesine karşıdır. Binlerce yıllık yazılı tarih boyunca, Çin milleti birçok milli kahraman ve devrimci önder yetiştirmiştir. Görüldüğü gibi Çin milleti şanlı bir devrimci geleneğe ve parlak bir tarihi mirasa sahiptir." **(Seçme Eserler,** cilt 2, s.361)**(abç)** Ağustos 1956'da yaptığı bir başka konuşmada Mao Zedung:

"Partimiz **büyük** bir parti, halkımız **büyük** bir halk, devrimimiz **büyük** bir devrimdir ve inşa çalışmamız da **büyük**tür. Yeryüzünde 600 milyon nüfusa sahip olan tek ülke Çin'dir. **(Seçme Eserler,** cilt 5, s.358) **(abç)**

Buram buram Çin milliyetçiliği kokan bu pasajlarda dile gelen görüşler Marksizm-Leninizmle taban tabana karşıt görüşlerdir. Marksizm-Leninizm, büyük halk-küçük halk, büyük devrim-küçük devrim, ya da büyük parti-küçük parti gibi ayrımları tanı-

maz. Bir halkın nüfus bakımından diğer bir halktan daha kalabalık olması bu iki halk arasında bir nitelik farkı olduğu anlamına gelmez. Çin milletinin bütün dünyada çalışkanlığı, ateşli hürriyet aşkı ve zengin devrimci gelenekleriyle tanındığını iddia eden Mao Zedung, Çin halkı ile diğer halklar arasında böylesi bir nitelik farkı olduğunu söylemek istemektedir. Komünist partileri arasında ve proletaryanın önderlik ettiği devrimler arasında büyük parti küçük-parti ya da büyük devrim-küçük devrim ayırımı yapmak katıksız burjuva milliyetçiliğinden başka bir şey değildir.

"Halkımızın çoğunluğunun iyi insanlar olduğuna ve Çin ulusunun iyi bir ulus olduğuna inanıyorum. **Bizim ulusumuz son derece duygulu, iyi yürekli, akıllı ve cesur bir ulustur.**" (agy, s.537)(abç) diyen Mao Zedung; zorba yöntemlere karşı direnme, iyi yüreklilik, akıllılık vb. gibi erdemlerin yalnızca Çin halkına özgü erdemler olmadığını, bütün halkların bu erdemlere sahip olduğunu reddetmektedir. Öte yandan, zulme karşı direnme, iyi yüreklilik gibi erdemlerin yalnızca halklarda bulunduğu, kendileri de ulusun içinde yer alan sömürücü egemen sınıfların bu erdemlere sahip olamayacakları unutulmamalıdır. Oysa bilindiği gibi, ulus kavramı; halkın ve emekçilerin yanısıra karşı-devrimci ve sömürücü sınıf katmanlarını da içerir. Bilinçli Rus proleterlerinin ulusal gurur duygusuna yabancı olmadıklarını anlatırken Lenin, ulusun ezici çoğunluğunu oluşturan emekçilerle, karşı-devrimci egemen sınıflar arasında kesin bir ayırım yapıyordu:

"Ulusal gurur duygusu, bize, biz bilinçli büyük Rus proleterlerine yabancı bir duygu mudur? Elbette ki değildir! Biz, dilimizi ve yurdumuzu severiz; biz, yurdumuzun emekçi yığınlarını (yani yurdumuz nüfusunun ondadokuzunu) demokratik ve sosyalist bilinç düzeyine yükseltmek için elimizden geleni yapıyoruz. Çar'ın kasapları, soylular ve kapitalistler elinde, güzel yurdumuzun uğradığı hakaretleri, zulüm ve aşağılamaları görmek ve duymak bizim için çok acıdır. Radişçev'i, Dekobristleri ve 1870'lerin devrimcilerini kendi içinden yaratmış olan biz Büyük Rusların, bu zulüm ve aşağılamalara karşı göstermiş olduğumuz direnişten ötürü gurur duyuyoruz. Büyük Rus işçi sınıfının, 1905'te yığınların güçlü devrimci par isini yaratmış olmasından ötürü; Büyük Rus köylülüğünün demokrasiyi benimsemeye başlamasından, papazların ve büyük toprak sahiplerinin boyunduruğunu kırma işine girişmesinden ötürü, gurur duyuyoruz." (Büyük Rus Ulusal Gururu Üzerine, **Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı,** s.132-133)

Lenin'in yukarıdaki pasajı devrimci proletaryanın ulusa, hal-

kın tarihi geçmişine nasıl baktığını, ne tür bir yaklaşım içinde olduğunu göstermesi bakımından öğreticidir. M-L'ler her şeye ve her soruna proleter-sınıfsal bir bakış açısıyla yaklaşırlar; her şeyi ve her sorunu proletaryanın devrim, sosyalizm ve komünizm uğruna yürüttüğü mücadelenin çıkarları açısından değerlendirir ve yargılarlar. Geçmişin mirasına gelince... O da, Marksizm-Leninizmin eleştiri süzgecinden geçirilmeli, ondaki ilerici, demokratik ve olumlu öz alınmalı, gerici, karşı-devrimci ve olumsuz yönler reddedilmelidir. Örneğin, biz Türkiye komünistleri M-L eleştiri süzgecinden geçirmeden, Türkiye halkının geçmişinde var olan her şeyi kabul edemeyiz. Osmanlı feodal sultanlarının fetih, yağma ve başka halkları ezme siyaseti ya da geçmişin feodal kültürü ve sanatı, biz Türkiye komünistlerinin reddetmeleri gereken şeylerdir. Çeşitli milliyetlerden Türkiye halkının emperyalist işgale karşı verdiği ulusal kurtuluş savaşı, köylü yığınlarının feodal sömürü ve zulme karşı direnişi, emekçi köylülerin ve zanaatkarların erdemleri ya da antifeodal öz taşıyan halk kültürü ve sanatı ise bizim kabul etmemiz, özümlememiz ve bugünün sınıf mücadelesinde keskin birer ideolojik silah haline getirmemiz gereken şeylerdir. Enternasyonalist olan komünistler yalnız kendi uluslarının ve halklarının ilerici ve olumlu değerlerine sahip çıkmakla kalmazlar; tüm ulusların ve halkların ilerici ve olumlu değerlerine de sahip çıkar ve bunları özümlerler. Türkiye komünistleri ve devrimcileri, 16. yüzyılda Alman soylulanna karşı savaşımış olan Münzerlerin, 1789 Büyük Fransız Devrimi'nin yiğit savaşçılarının, Rus Çarlığına karşı kahramanca mücadele eden Dekabristlerin, Paris komünarlarının, 1 Mayıs geleneğini yaratan kahraman Amerikan proletaryasının, demokrasi ve sosyalizm uğruna ve kanlarını dökmüş olan bütün halk kahramanlarının devrimci mücadelelerinin de mirasçısıdırlar. Ama dünyayı kendi tarlasından ya da dükkanından ibaret sanan ya da gökyüzünü dibinden seyrettiği kuyunun ağzı büyüklüğünde gören kurbağanın bakış açısını aşamayan küçük burjuva milliyetçileri başka ulusların ve halkların olumlu ve ilerici değerlerine gözlerini kaparlar. Milliyetçi ve şoven bakış açıları nedeniyle Çinli olan her şeyi yücelten Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, ilerici-gerici ayırımı yapmadan Çin'in tarihi geçmişine tümüyle sahip çıkmakta, geçmişin köleci ve feodal devlet adamlarını ve yöneticilerini bile göklere çıkarmaktadırlar. Mao Zedung şöyle diyordu:

"Çin uygarlığının bütün tarihi boyunca tarımın ve zanaatın yüksek bir gelişme düzeyinde olduğu bilinen bir gerçektir. Bir çok büyük düşünür, bilgin, mucit, devlet adamı, asker, edebiyatçı ve sanatçı yetişmiş, zengin bir klasik eserler hazinesi meydana gelmiştir." (Çin Devrimi ve Komünist Partisi, **Seçme Eserler**, cilt 2, s.360)

Çin Komünist Partisinin Milli Savaştaki Rolü adlı yazısındaysa Mao Zedung şunları söylüyordu:

"Milli tarihimiz binlerce yıl gerilere uzanır ve kendine has özellikleri, sayısız hazineleri vardır. Ama bizler bu meselelerde ilkokul çocukları kadar cahiliz. Bugünkü Çin, geçmişteki Çin'den doğmuştur; biz, tarihi ele alışımızda Marksistiz ve bundan dolayı da tarihimizi bir kenara atmamalıyız. Konfüçyus'tan Sun Yat-Sen'e kadar olan tarihimizi özetlemeli, bu değerli tarihi mirasa sahip çıkmalıyız. Bu, günümüzün büyük hareketine rehberlik etme açısından çok önemlidir. agy., s.252)

Görüldüğü gibi Mao Zedung, köleleri ve serfleri ezen ve onların devrimci ayaklanmalarını kanla bastıran devlet adamlarını ve askerleri "değerli tarihi mirasın" ögeleri olarak görmektedir. Gene o, feodal sömürü düzeninin savunucusu olan ve kitlelerin her türlü gerici otoriteye kölece boyun eğmeleri gerektiğini ileri süren Konfüçyus'a ve diğer gerici düşünürlere vb. sahip çıkmakta, komşu ülkeleri istila ederek Çin'i büyük bir imparatorluk haline getiren yöneticilere sarılmaktadır. İlerici-gerici ayrımı yapmadan Çinli olan her şeye sahip çıkan Mao, Sun Yat-Sen gibi devrimci demokratları, Konfüçyus gibi gerici düşünür ve devlet adamlarıyla aynı kefeye koymaktadır. Çin'in geçmişinde Mao Zedung'un da sözünü ettiği, köle isyanları, köylü ayaklanmaları ve halk kitlelerinin köleciliğe ve feodalizme karşı, yürüttüğü bu mücadelenin ideolojik yansıması olan devrimci sanat ve kültür vb. de vardır. Komünistlerin sahip çıkması gereken tarihi miras budur.

Gerek Mao Zedung ve gerekse diğer ÇKP yöneticileri milliyetçi ve şoven anlayışlarının bir soncu olarak Çin halkının devrimci niteliklerini ve Çin devriminin önemini her zaman abartmışlar; Çin halkının ve onun devrimini tüm diğer halkların izlemesi gereken bir örnek olarak görmüşlerdir. Daha 1930 yılında, o zamanlar ÇKP'nin merkez önderliğini ellerinde bulunduran Li Li Sancılar; "Çin devriminin genel patlayışının dünya devriminin genel patlayışına yol açacağını" (**Sağ ve Sol Sapma**, s.40) ileri sürüyorlardı.

Edgar Snow'la 1936 yılında yaptığı bir görüşmedeyse Mao Zedung şöyle diyordu:

"Dünya durumunda Çin devrimi bir anahtar etkendir, her ülkenin halkı özellikle sömürge ülkelerin emekçi yığınları, onun zaferini yürekten beklemektedir. Çin devrimi tam iktidara gelince, bir çok sömürge ülkelerin yığınları Çin örneğini izleyecekler ve aynı biçimde kendi öz zaferlerini elde edeceklerdir." **(Teorik ve Siyasal Düşünceler,** s.174)(abç) "En büyük biziz" anlayışıyla hareket eden ve kendilerini dev aynasında gören Çin revizyonistleri başka ülkeler halklarının devrimci mücadeleleri-ni ve devrimci deneyimlerini küçümsüyorlar ve dikkate almıyorlardı. Onlar, Mao Zedung'un "halk savaşı teorisi"nin uluslararası bir önem taşıdığını, tüm sömürge ve yarı-sömürge ülkeler için geçerli olduğunu, bu "teori"nin Marksizm-Leninizme yapılmış bir katkı olduğunu iddia ediyor ve şöyle diyorlardı:

"ÇKP'ce yönetilen halk savaşı, direniş savaşını ve devrimci iç savaşları kapsayarak 22 yıl sürdü. Bu modern tarihte proletaryanın yönettiği en uzun, en karmaşık halk savaşıdır ve deneyimce en zengin olanıdır." (Lin Biao, **Yaşasın Halk Savaşının Zaferi,** s.56) 20 Şubat 1966 tarihli Halkın Günlüğü gazetesinde yer alan aşağıdaki pasaj, Çin revizyonistlerinin bakış açılarını ve kendilerini abartan tavırlarını daha açık bir biçimde ortaya koyuyordu:

"Çinliler, en devrimci ve en ilerici ulustur. Çin halkının yürüttüğü yol, onların da (dünya halklarının) girmeyi özlediği yoldur" (Aktaran **Marksizm ve Maoizm,** s.272)

Bu durumda dünya halklarına düşen, zafere ulaşmasını yürekten bekledikleri ve "deneyimce en zengin olan" bu "en devrimci ve ilerici ulus"un yolunu izlemek, onların önderliğini kabul etmek ve devrimlerini gerçekleştirmek için onlara dayanmak olmayacak mıydı? Mao Zedung bu soruyu olumlu bir biçimde yanıtlıyordu:

"Halklar, Çin'in yolunun kurtuluş olduğunu anlıyorlar. Çin, dünya devriminin sadece siyasi değil, fakat aynı zamanda teknik ve askeri bir merkezi de olmak zorundadır." (Aktaran J. Daubier, **Çin Kültür Devrimi Tarihi,** s.376)(abç)

Çin'in dünya durumunda anahtar bir ülke olduğu, ÇKP'nin yönettiği halk savaşının deneyimce en zengin olanı olduğu, Mao Zedung'un "halk savaşı teorisi"nin Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkeleri halklarının emperyalist ve gerici boyunduruktan kurtulmaları için yürüttükleri mücadele açısından büyük önem taşıdığı, Çin'in dünya devriminin siyasi, teknik ve askeri merkezi olduğu türünden iddia ve tezler, aslında Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin bu ülkeler üzerinde hegemonya kurma amaçlarının teorisini yapmaktan başka bir şey değillerdir. Bu konuya daha ilerde yine değineceğiz.

Mao Zedung ve Çin revizyonistleri bütün burjuva milliyetçileri gibi, ulusu, tarihin belli bir aşamasında doğan ve belirli bir aşamasında ortadan kalkacak olan bir tarihsel kategori olarak gözlemek yerine, onu öncesiz ve sonrasız bir şey olarak görme eğilimindedirler. **"Çin Devrimi ve Çin Komünist Partisi"** adlı yazıda Mao Zedung'un;**"Binlerce yıllık yazılı tarih boyunca**, Çin milleti birçok milli kahraman ve devrimci önder yetişti miştir. (**Seçme Eserler,** cilt 2, s.305)(abç) dedeği hatırlansın. Gene o, **"Milli tarihimiz binlerce yıl gerilere uzanır** ve kendine has özellikleri, sayısız hazineleri vardır." (agy., s.252) (abç) diyordu.

Bilindiği gibi ulus (ya da millet) feodalizmin çöküşü ve kapitalizmin doğuşu döneminde ortaya çıkmıştır; insan toplumunun kuruluşundan eri varolan bir kategori değildir. Lenin bunu şöyle açıklıyor:

" Bütün dünyada kapitalizmin feodalizme karşı nihai zaferi dönemi, ulusal hareketlerle ilgili olmuştur. Bu hareketlerin iktisadi temeli, meta üretiminin tam zaferini sağlamak için yurtiçi pazarı ele geçirmek zorunda olması, aynı dili konuşan bir halkın yaşadığı bölgeleri siyasi bakımdan birleştirme zorunda olması gerçeğinde yatar ve bu dilin gelişmesini ve edebiyatta kök salmasını önleyen bütün engeller ortadan kaldırılmalıdır." **(Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı,** s.58)

Aynı topraklar üzerinde yaşayan ve aynı dili konuşan insan toplulukları kapitalizm öncesi dönemlerde de var olmuştur. Şüphesiz feodal üretim ilişkilerinin yerini kapitalist üretim ilişkiyerinin alması ölçüsünde, birbirinden kopuk iktisadi birimlerin yerini kapitalist pazarın alması ölçüsünde, eski halk topluluğu ulusa dönüşür. Kapitalizmden komünizme geçiş süreci içinde ulusal sınırlar giderek ortadan kalkacak, farklı ulusal ekonomiler tek bir dünya ekonomisi, farklı ulusal kültürler de tek bir uluslararası komünist kültür içinde eriyecek, farklı ulusların kendilerine özgü ulusal özellikleri tedricen ortadan kalkacaktır. Mao Zedung bütün bunları reddediyor. Ağustos 1956'da o şunları söyleyebiliyordu:

"Çinli şeyler değişecektir. Siyasi, iktisadi ve kültürel bakımdan Çin'in çehresi büyük değişiklikler geçirmektedir. Fakat ne kadar değişirlerse değişsinler, **Çinli şeyler her zaman kendi özelliklerine sahip olacaklardır." (Yayınlanmamış Yazılar,** s.39)(abç)

Ulusu, bütün diğer burjuva ve küçük burjuva milliyetçileri gibi öncesiz ve sonrasız bir toplumsal kategori olarak görme eğiliminde olan Mao Zedung, Çin halkını milliyetçi ve şoven düşünce-

lerle zehirleme çabasını kesintisiz sürdürmüştür. Çin halkının ve ulusunun diğer halklardan ve uluslardan üstün olduğu ve üstün olması gerektiği düşününe dayanan bu propaganda, "kitlelerin milli gurur duygusunun geliştirilmesi" olarak adlandırılıyordu. İşçi sınıfı ve diğer emekçiler arasında bilimsel sosyalizm ve Marksizm-Leninizm propagandası yerine ulusal bilincin geliştirilmesi için yapılan milliyetçi propagandanın geçirilmesi Çin revizyonistlerinin küçük burjuva sınıf karakterlerinin doğal bir sonucuydu. 1938'de Japon emperyalizmine karşı savaş sırasında ÇKP Merkez Komitesi'ne sunduğu bir raporda Mao Zedung; "Geniş kitlelerin milli bilinci, kendine olan milli saygısı ve milli güveni yeterince gelişmemiştir; halkın büyük çoğunluğu örgütlenememiştir." (**Seçme Eserler**, cilt 2, s.237) diyordu. Gene aynı dönemde ÇKP'nin kültür ve eğitim siyasetini açıklarken Mao Zedung şunları söylüyordu;

"Bu siyaset, savaş için gerekli bilgi ve yeteneklerin ve halk kitleleri arasında milli gurur duygusunun geliştirilmesi ve yayılması üzerinde yoğunlaştırılmalıdır. (**Siyaset Uzerine**, s.530)(agy.)

Marksist-Leninistler, işçi yığınları arasında ve diğer emekçiler arasında proleter sınıf bilincini geliştirmeye çalışırlar, ulusal bilinci değil. Kitleler arasında ulusal bilinç geliştirmek, ancak burjuvazinin ve küçük burjuvazinin işi olabilir. Komünistlerin ve devrimci proletaryanın duyacağı milli gurur, ancak sosyalist ve demokratik ve anti-emperyalist bilinç temelinde yükselen bir milli gurur olacaktır. Lenin, proletaryanın ulusal hareketlerde ilerici olan yanı desteklemesi gerektiğini belirtiyor ve burjuva milliyetçiliğinin savunulmasına karşı çıkıyordu;

"Proletarya, milliyetçiliği desteklerken aşırı davranışlara gidemez, çünkü daha ileride, milliyetçiliği güçlendirmeyi hedef tutan burjuvazinin olumlu eylemi başlar." (*Ulusal Sorun Üzerine Eleştirici Notlar*, ***Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı***, s.35) Az ilerde ise Lenin şöyle devam ediyordu:

"Ulusal boyunduruğa karşı savaşım mı? Evet, elbette. Her türlü ulusal gelişme için, genel olarak "ulusal kültür" için savaşım mı? Elbette ki hayır." (agy., s.34)

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin burjuva milliyetçi ve şoven düşünceleri yaygınlaştırmaları ve Marksizm-Leninizm propagandasını önemsememeleri elbetteki nedensiz değildi. Onların amacı; Çin işçi sınıfının ve emekçilerinin zulüm ve sömürüden tam ve kesin kurtuluşu, sosyalizm ve komünizmin inşaası değildi. Burju-

va demokratik devrimle sınırlı bir perspektife sahip olan Çin revizyonistlerinin gerçek amacı birleşik, güçlü ve büyük bir Çin yaratmaktı. Mao Zedung, "Komünistlerin... **bütün milleti birleştirmenin** büyük sorumluluğunu bilinçli bir şekilde yüklenme" (**Seçme Eserler**, cilt2., s.200)leri gerektiğinden söz etmektedir. Gerçekten de Çin revizyonistleri başından beri karşı-devrimci ve faşist güçler de içinde olmak üzere, her zaman **bütün milleti birleştirmeye** çalışmışlardır. Oysa Marksist-Leninistler bütün mille i birleştirme biçiminde bir görev tanımazlar, onlar milli demokratik halk devrimi döneminde olsun, sosyalist devrim döneminde olsun milletin bütünlüğünü değil, onun devrimden yana olan kesimlerini birleştirmek için çalışırlar. Millet kavramı, devrimci sınıf ve katmanların yanısıra, karşı-devrimci sınıf ve katmanları da içerir. M-L'lerin ise devrimci sınıflarla karşı-devrimci sınıflan birleştirmek ya da karşı-devrimci sınıflarla birleşmek gibi bir sorunları yoktur ve olamuz. İşçi sınıfı ve emekçilerin, komprador burjuvazi ve toprak ağası sınıflarıyla birleşerek sözde bir "birleşik demokratik cumhuriyet" çatısı altında biraraya gelmelerini savunan Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin bu teslimiyetçi ve oportünist düşünceleri, onların milliyetçi ve şoven emellerinden kaynaklanmaktadır. Mao Zedung, 1940'ta kaleme aldığı Çin Devrimi ve Çin Komünist Par isi adlı yazısında şöyle diyordu:

"... Çin'e askeri yenilgilerin acısını tattırdıktan sonra, emperyalist ülkeler Çin'in egemenliği altındaki ülkeleri, aynı zamanda ondan kendi topraklarının bir kısmını zorla aldılar. **Japonya Kore'yi, Taiwan'ı, Ryukyu adalarını, Portartun'u kendine mal etti. İngiltere Burma'yı, Buhutun'u, Nepal'i ve Hong-Kong'u aldı. Fransa Annam'ı zaptetti. Protekiz gibi küçük, zayıf bir ülke bile bizden Macao'yu kopardı.** Em ryalistler aynı zamanda, topraklarından bir kısmını aldıkları Çin'i muazzam kefaletler ödemeye zorladılar. Böylece geniş Çin feodal imparatorluğuna karşı ağır darbeler indirdi. (**Teorik ve Siyasal Düşünceler**, s.174)

Mao Zedung ve Çin revizyonistleri Çin'in eskiden işgal altında tuttuğu ülkeleri yeniden ele geçirmeyi hayal ediyor. Çin'in eski "şanlı" imparatorluk dönemini yeniden canlandırmayı tasarlıyorlardı. 19. yüzyıldan önce Çin, güçlü bir feodal imparatorluktu; birçok komşu ülkeyi ilhak etmişti ya da etkisi altında bulunduruyordu. (Kore, Bhutan, Nepal, Burma, Annam vb.) Bu dönemde Çin, uygarlık ve kültürel gelişme açısından dünyadaki en ileri ülkelerden biriydi; yerleşik ve istikrarlı bir devlet örgütüne sahipti. Bu durum Çinlilerde, özellikle yöne ici katmanlara mensup olanlarda, diğer

halkları küçümseyen ve horlayan, Çin'i yücelten ve dünyanın merkezine oturtan bir bakış açısının oluşumuna yol açmıştır. Enternasyonalist düşünce ve anlayışların bilinçli ve kapsamlı bir tarzda yaygınlaştırılmaması durumunda eski ve feodal kökenli Çin merkezci eğilimlerin yeniden depreşmesi ve gelişmesi kaçınılmazdı. Nitekim Mao Zedung 1953'te şöyle yazıyordu:

"Son iki-üç yıl içinde ortaya çıkan durum, Han şovenizminin hemen her yerde varolduğunu göstermektedir. Eğer bugünden, zamanında eğitim yapmazsak ve parti içindeki ve halk arasındaki Han şovenizmini kararlılıkla altedemezsek, çok tehlikeli bir durum doğacaktır." **(Seçme Eserler,** cilt 5, s.98-99)

Yukarıdan beri anlatılanlar, Mao Zedung'un, Han şovenizmi tehlikesine karşı yaptığı bu uyarının içten bir uyarı olduğuna inanmaya olanak vermemektedir. O, gerek 1949'da Çin Halk Devriminin zaferinden önce ve gerekse sonra, her zaman Çin milliyetçiliğini ve şovenizmini kışkırtmış, komşu ülkelere karşı yayılma ve hegemonya emelleri beslemiş ve Çin'i dünyanın en güçlü ülkesi yapmanın düşüyle yaşamıştır. Eylül 1949'da o şöyle diyordu:

"Büyük muzaffer Çin Halk Kurtuluş Savaşı ve büyük halk devrimi Çin halkının büyük kültürünü canlandırmıştır ve canlandırmaktadır. Manevi bakımdan Çin halkı daha şimdiden kapitalist dünyadakilerin hepsinden üst ndü." **(Seçme Eserler,** c.4, s.500) Mao Zedung Ekim 1957'de yaptığı bir konuşmada şunları söylüyordu:

"Çin birgün **dünyanın en yüksek verim sağlayan ülkesi** haline gelecektir." **(Seçme Eserler,** cilt 5, s.560)(abç)

En güçlü ve en büyük olma isteğiyle yanıp tutuşan Çin revizyonistlerinin milliyetçi, şoven ve yayılmacı bir bakış açısına sahip olmasında, en azılı karşı-devrimciler ve faşistler de içinde olmak üzere, **bütün** Çinlileri birleştirmek istemelerinde şaşılacak bir yan yoktur. Burjuva milliyetçiliği, sömürenle sömürülen arasındaki sınıf ayrılığını ve düşmanlığı ya toptan yadsır ya da önemsiz ve ikinci planda bir şey olarak görür. Böylece farklı uluslardan proleterlerin ve emekçilerin yazgı birliği ve devrimci dayanışmasının yerine aynı ulusa mensup bireylerin, devrimci ve karşı-devrimci sınıfların "ulusal birliği" ve "ulusal dayanışması" geçirilir; sınıf bilinci yerine ulusal bilinç yaygınlaştırılır. Bu tür amaçlarla yola çıkan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, sınıfsal bir karakteri olan, proletaryanın ve emekçi yığınların sosyalizm ve komünizm mücadelesinin yolunu aydınlatan Marksizm-Leninist öğretiye, sınıfsal bir karakteri olma-

yan, **Çin ulusunun tümüne, hangi sınıftan olursa olsun bütün Çinlilere** hizmet edebilecek, onlann büyük, güçlü ve birleşik bir Çin yaratma özlemlerini gerçekleştirmede işe yarayabilecek bir araç olarak yaklaşmaktadırlar. Onlar bunu şöyle açıklıyorlar:

"1840'daki Afyon Savaşından 1919 yılındaki 4 Mayıs hareketinin arifesine kadar 70 yılı aşkın bir süre Çinliler, kendilerini emperyalizme karşı korumak için hiç bir ideolojik silaha sahip değildiler. Eski inatçı feodalizmin ideolojik silahları yenilgiye uğramış, boyun eğmek zorunda kalmış ve iflas etmişti. Başka çareleri olmayan Çinliler kendilerini emperyalizmin anavatanı olan Batı'daki burjuvazinin devrimci dönemindeki cephaneliğinden ödünç alınan evrim teorisi, doğal haklar ve burjuva cumhuriyeti teorisi gibi ideolojik silahlar ve siyasi formüllerle silahlandırmak zorunda kalmışlardı. Çinliler siyasi partiler kurup devrimler yaptılar ve bu yoldan yabancı devletlere karşı direnebileceklerini ve bir cumhuriyet kurabileceklerini sandılar. Fakat, bütün bu ideolojik silahlar da, feodalizminkiler gibi son derece çürük çıktı, yenilgiye uğradı, geri çekildi ve iflas etti.

1917 Rus devrimi Çinlileri uyandırdı ve onlara yeni bir şey, Marksizm-Leninizmi öğretti. Çin'de çığır açan bir olay oldu. Çin Komünist Partisi doğdu. Sun Yat-Sen bile "ittifak"ı savundu. Kısacası, o gün bugündür Çin'in yönelimi değişti. (**Seçme Eserler,** cilt 4, s.497-498) Daha ilerde Mao Zedung şöyle diyordu:

"Bu yüzden Çin'liler, başka bir şeyi (Marksizm-Leninizm kastediliyor) öğrenmeye başladılar ve ne gariptir ki, bunun işe yaradığını derhal farkettiler." (agy., s.498)(abç)

Görüldüğü gibi tarihsel materyalizmi yellere savuran Mao Zedung, feodalizmin ve burjuvazinin ideolojik silahlarının Çin'i hedef alan dış saldırı karşısında güçsüz kaldıklarını, oysa Marksizm-Leninizmin "işe yaradığını" söylüyor. O, böylece kendisinin ve Çin revizyonistlerinin demokratik devrimle sınırlı bir perspektiflerinin olduğunu, gerçek amaçlarının Çin'i dış saldından korumaktan ibaret olduğunu açığa vuruyor. Bütünüyle faydacı bir yaklaşıma sahip olan Çin revizyonistleri ve Mao Zedung, sonuna kadar deneyci bir bakış açısıyla ve sonuçları açısından yaklaşıyorlar. Oysa feodallerin ve burjuvazinin (ve dolayısıyla onların ideolojilerinin) kapitalist ve emperyalist saldırıya karşı koyamayacakları ya da tutarlı bir biçimde karşı koyamayacakları bilimsel olarak kanıtlanması mümkün olan bir gerçektir. Öte yandan Mao Zedung, M-L öğretinin **tüm Çinlilerce** benimsenmesinin mümkün olmadığını, ancak işçi sınıfının, diğer emekçilerin ve onlardan yana çıkan devrimci aydınların bu öğretiyi kabul edebileceklerini kavramıyor. "**Demok-**

ratik Halk Diktatörlüğü Üzerine" adlı makalesinde Mao Zedung benzeri görüşleri yineliyor. 1840 Afyon Savaşından sonra Çinlilerin gerçeği Batı'da aradıklarını, ancak bu yolla Çin'i kurtarabileceklerine inandıklarını söylüyor ve şöyle devam ediyor:

"Emperyalist saldırı Çinlilerin Batı'dan öğrenme hayallerini yıktı. Tuhaf şey; neden daima öğretmenler öğrencilerine saldırıyorlardı? **Çin'liler, Batı'dan bir yığın şey öğrendiler, ama bunlar işlerine yaramadı ve ülkülerini hiç bir zaman gerçekleştiremediler.** (agy., s.445)(abç)

Daha ilerde ise Mao Zedung şöyle diyor:

"Ekim Devrimi sayesinde, bütün dünyada olduğu gibi **Çin'de de ilericiler, bir ulusun kaderini incelemenin ve kendi sorunlarını yeniden ele almanın araca olarak proleter dünya görüşünü benimsediler.** Vardıkları sonuç şuydu: Rus'ların yolundan gidin." (agy., s.446)(abç)

Burada burjuva milliyetçi bakış açısının bir ürünü olan "Çin'liler ve onların ülküleri" kavramıyla karşı karşıya geliyoruz. İkinci alıntıda Mao Zedung, soruna yaklaşım biçimini daha açık bir şekilde dile getiriyor. Çinli ilericilerin, ulusların kaderlerini incelemenin ve sorunları çözmenin bir aracı olarak yararlı gördükleri için "proleter dünya görüşünü benimsedi"klerini söylüyor. Böylece, işçi sınıfı ve emekçilerin sosyalist ve komünist bir t plum kurmalarının bir aracı olan Marksizm-Leninizm, ulusun kurtuluşunu sağlamaktan başka bir amacı olmayan çeşitli sınıflardan kişilerin rahatlıkla benimseyebilecekleri bir öğreti olarak kavranıyor. Sınıfla onun ideolojisi ve ekonomik temelle ideolojik ve siyasal üst yapı arasındaki kopmaz bağı kavramayan ve idealizmin batağına batmış olan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri Marksizm-Leninist öğretiye böyle faydacı bir anlayışla yaklaştıkları için, doğal olarak kitlelerde proleter sosyalist bilinç değil, ulusal bilinç yaratmaya; proleter ideolojisini değil, burjuva ideolojisini yaygınlaştırmaya yönelmişlerdir.

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin burjuva milliyetçi bakış açıları onların Çin'i bir **tüm olarak, ülke olarak devrimci ve ilerici** görmelerinde de anlatımını bulmaktadır. Marksist-Leninist sınıf çözümlemesinin ve sorunları sınıfsal bir bakış açısıyla ele almanın yadsınmasına dayanan bu yöntem, oportünist bir yöntemdir ve "üç dünya teorisi"nin temellerini t hum halinde içinde taşımaktadır. Bilindiği gibi "üç dünya teorisi" sözde "üçüncü dünya"ya giren ülkeleri **bir tüm olarak, ülke olarak, devrimci ve ilerici** görmekte, bu ülkelerin dünya devriminin temel gücü olduklarını ileri sürmektedir. 1938'de yazdığı "Uzun Süreli Savaş Üzerine" adlı

yazısında Mao Zedung şöyle diyordu:

" Bugünkü Çin hangi bakımdan ilericidir? İlericidir, çünkü artık tamamen feodal bir ülke değildir ve daha şimdiden Çin'de biraz kapitalizm vardır, burjuvazimiz ve proletaryamız vardır, uyanmış ve uyanmakta olan muazzam sayıda insanımız vardır, bir komünist partimiz vardır." (Seçme Eserler, cilt.2, s.145-146)

Şüphesiz ki, bir ülkede kapitalizmin gelişmesi proletaryanın doğmasına, bilimin, tekniğin ve üretici güçlerin ilerlemesine, feodal uyuşukluğun ortadan kalkmasına, kendi içinde kapalı doğal ya da yarı-doğal ekonominin yerini meta ekonomisinin almasına vb. yol açar. Ancak bundan günümüzde feodal bir ülkenin gerici, kapitalist bir ülkenin ya da kapitalizmin gelişmekte olduğu bir ülkenin ilerici olduğu sonucu çıkmaz. Mao Zedung'un uyguladığı ölçütle (biraz kapitalizmin, burjuvazi ve proletaryanın olması, uyanmış kitlelerin ve komünist partisinin olması) dünyadaki tüm ülkeleri, hatta emperyalist ve faşist ülkeleri bile ilerici görmemek için hiç bir neden yoktur. Çünkü bu ülkelerin hemen hemen hepsinde kapitalizm vardır, burjuvazi ve proletarya vardır, uyanmış kişiler ve komünist partisi vardır. Tarihsel koşulları ve tarihsel gelişmenin yönünü göz önünde tutarak, bir ülkenin ilerici mi yoksa gerici mi olduğu, o ülkenin rejimine, o ülkede devlet gücünün hangi sınıfın elinde bulunduğuna ve günümüzde emperyalizme darbeler indirip indirmediğine bakarak anlaşılabilir. Çağımızda ilerici ülkeler, ancak proletarya diktatörlüğünün, halk demokrasisinin bulunduğu ülkeler ya da diğer herhangi bir anti-emperyalist rejimin bulunduğu ülkeler olabilir. **Yeni Demokrasi Üzerine** adlı makalesinde Mao Zedung aynı görüşü yineliyor ve şöyle diyordu:

"Devrimci bir Çin'in , Japon istilasına karşı savaşan bir Çin'in mutlaka gerçekleştirmesi gereken iç siyasi ilişkileri bunlardır." (agy., s.416)(abç) -ve- Devrimci bir Çin'in, Japon saldırısına karşı savaşan bir Çin'i kurmak zorunda olduğu ve kaçınılmaz olarak kuracağı yurt içi ekonomik ilişkiler bunlardır." (agy., s.418)(abç)

Bu satırların yazıldığı sırada aslında iki ayrı Çin vardı: Birini, **Guamindang'ın faşist diktatörlüğünün egemen olduğu gerici Çin**, ikincisi de **ÇKP'nin yönettiği Sovyet bölgesindeki devrimci Çin**. Ayrıca o dönemde Çin'in önemli bir kısmı Japon emperyalistlerinin işgali altındaydı. Guamindang gericilerinin egemenliği altındaki bölgelerle, ÇKP'nin yönettiği bölgeler arasında herhangi bir ayırım yapmadan, Japon emperyalistlerine karşı bir birleşik cephe-

nin oluşturulmuş olmasından hareketle, Çin'i bir **tüm olarak, ülke olarak** "devrimci" diye nitelemek Marksim-Leninizmle bağdaşmayan bir tutumdur.

Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, Çin'de azınlık milliyet durumunda bulunan ve Han milliyetinden olmayan halklara karşı da faydacı ve milliyetçi bir biçimde yaklaşıyorlar, bu milliyetlerin egemen sınıflarıyla uzlaşıyorlar ve bu milliyetlerden halkın kurtuluşunun Hanların kurtuluşuna bağlı olduğunu ileri sürüyorlardı. **"Halk İçindeki Çelişmelerin Doğru Ele Alınması Üzerine"** adlı yazısında Mao Zedung şöyle diyordu:

"Ülkemizdeki **azınlık milliyetlerin** nüfusu 30 milyonun üzerindedir. Toplam nüfusun yanlızca % 6'sını oluşturmalarına **rağmen**, Çin'in toplam yüzölçümünün % 50-60'ını oluşturan geniş bölgelerde yaşıyorlar. **Dolayısıyla Han halkıyla azınlık milliyetleri arasında iyi ilişkiler geliştirmek zorunludur."** (**Seçme Eserlere,** cilt 5, s.465)(abç) **"On Başlı İlişki Üzerine"** adlı yazıdaysa Mao Zedung aynı konuda şunları söylüyordu:

"Ülkemizde azınlık milliyetlerin nüfusu az olmakla birlikte kapladıkları alan **geniştir.** Han halkı **nüfusun** % 94'ünü, yani büyük çoğunluğunu **oluşturmaktadır.** Eğer onlar Han şovenizmine kapılıpta azınlık halklarına karşı ayırım yapsalardı bu çok kötü olurdu. Hem kimin toprağı daha çoktur? ... aslında nüfusu çok olan Han milliyeti, toprakları geniş ve kaynakları zengin olan ya da en azından toprak altındaki kaynakları zengin olan da azınlık milliyetleridir." (agy., s.335-336)

Mao Zedung ve Çin revizyonistleri Han milliyetiyle azınlık milliyetler arasında iyi ilişkiler kurma zorunluluğunu herhangi bir ilke ya da proleter enternasyonalizmin gereklerine değil de, azınlık milliyetlerin oturdukları alanın **geniş** ve kaynakları yönünden zengin olmasına bağlıyor. Bu faydacı ve çıkarcı yaklaşımlar, onların burjuva milliyetçi bakış açılarını tamamen ele vermektedir. Çin revizyonistleri azınlık milliyetler halklarının Hanların yardımı olmadan emper alizmin, feodalizmin ve bürokrat kapitalizmin egemenliğinden kurtulamayacaklarını ileri sürmektedirler. Onlar şöyle diyorlardı:

"Tarih göstermiştir ki, üç düşmana karşı özellikle de emperyalist saldırı ve **baskıya** karşı mücadele için **sadece Hanlarla birleşildiği zaman azınlık** milliyetler milli eşitlik ve kurtuluş elde edebilirler." (Luicum, **Milli Mesele ve Sınıf Müadelesi I,** Halkın Birliği, sayı 16, s.12)

Burada yansıyan, Han milliyetinden olmayan halkları küçümseyen şovenist bir bakış açısıdır. Çin revizyonistleri azınlık milliyetlerin gerici egemen sınıflara karşı da "iyiliksever" bir siyaset iz-

lemiş, onları ikna ederek "kazanmaya" çalışmışlardı. 1949'da Çin Halk Cumhuriyetinin kurulmasından sonra Tibet'te gerici egemen sınıfların sömürü ve zulümlerini sürdürmelerine izin verilmesi bunun tipik bir örneğidir. 1951 yılında Merkezi Halk Hükümeti ile Tibet gericileri arasında yapılan "Tibet'in Barışçı Yolla Kurtarılması" anlaşmasına göre, Tibet'in yerel gerici hükümeti emperyalist güçleri Tibet'ten sürüp atmak için halkı birleştirecek, Halk Kurtuluş Ordusu'nun Tibet'e girmesine yardımcı olacak, ulusal savunmayı sağlamlaştıracak, Tibet ordusunun aşama aşama Halk Kurtuluş Ordusu ile birleşmesini sağlayacak ve kendi isteğiyle ülkede gereken topulmsal reformları yapacaktı. Mao Zedung bu siyaseti anlatırken şöyle diyor:

"Tibet'teki iktisadi ve siyasi düzenin birkaç yıl içinde adım adım ve kansız bir biçimde dönüşmesini sağlamak amacıyla, Dalay'ı ve onun üst kademelerdeki görevlilerinin çoğunluğunu kazanmak ve bir avuç kötü unsuru tecrit etmek için elimizden geleni yapmalı ve uygun önlemleri almalıyız." (**Seçme Eserler**, cilt 5, s.83)

Sosyal pratik, bu opportünist ve uzlaşıcı tutumların Tibet gerici egemen sınıflarının niteliğini zerre kadar değiştirmediğini ortaya koydu; bunlar ABD emperyalistlerinin ve Hint gericilerinin aktif desteğiyle Tibet'i Çin Halk Cumhuriyeti'nden koparmak için 1959 yılında karşı-devrimci bir ayaklanma düzenlemiş, ancak başarıya ulaşamamışlardı. Lüi Cun'un yazısından, azınlık milliyetlerin gerici egemen sınıflarıyla uzlaşma ve onları tedricen kazanma siyasetinin yanlızca Tibet'te uygulanmadığı, tüm azınlık milliyetlerle ilişkilerde geçerli olan genel bir siyaset olduğu anlaşılıyor. O, bunu şöyle dile getiriyor:

"Birleşik cephe siyaseti, azınlık milliyetlerin yurtsever üst tabakaları da dahil, yerine getirilmelidir." (**Milli Mesele ve Sınıf Mücadelesi**, Halkın Birliği, sayı.16, s.13) Az ilerde ise şu satırları okuyoruz: "Partimizin azınlık milliyetlerin üst tabakası arasındaki çalışmasının amacı onları anti-emperyalist yurtsever birleşik cepheye kazanmak. Çünkü bundan amaç, esas düşmanlarımıza karşı, ki bunun başı emperyalistlerdir, mücadelede birleşebilecek bütün güçlerle birleşmektir." (agy., s.13)

Büyük Han şovenizminin etkisi altında olan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri yanlızca azınlık milliyetler halklarını küçümsemekle kalmıyorlar; bu milliyetlere mensup gerici egemen sınıflarla uzlaşarak azınlık milliyetler halklarının "kendi" gerici egemen sınıfları tarafından ezilmesi ve sömürülmesine de yardımcı oluyorlardı.

Bütün bunların proleter enternasyonalizmiyle en ufak bir ilişkisinin olmadığı açıktır. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri kendi küçük burjuva ve oportünist nitelikleri gereği emperyalizme ve özellikle ABD emperyalizmine karşı da tutarlı tavır takınmamışlar; onlar hakkında çeşitli hayaller yaymışlar, onlarla şu ya da bu düzeyde uzlaşmışlar, işçi sınıfı ve ezilen ulusların anti-emperyalist ve devrimci mücadelelerini kararlı bir biçimde desteklememişlerdir. Mao Zedung daha 1939 yılında **ABD emperyalistlerinin, faşist kampa karşı daha aktif bir biçimde mücadele etmesini ve ABD'nin dünyadaki siyasal gelişmelere daha aktif bir biçimde karışmasını savunan bir kesimini ilerici ve demokrat ilan ediyordu.** Ona göre, ABD egemen sınıfları içinde gerici olanlar yanlızca yalıtımcılık (izolasyonizm) siyasetini savunan, yani ABD'nin geleneksel etki alanlarındaki (özellikle Latin Amerika'daki) durumunu sağlamlaştırmasını ve dünyanın diğer bölgelerindeki siyasal gelişmelere nisbeten daha az karışmasını savunan kesimlerdi. Böylece o, daha saldırgan ve daha emperyalist tekelci burjuva kesimlerini aklama konumuna düşüyordu. O şöyle diyordu:

"İngiltere, Amerika ve Fransa gibi demokratik ülkelerde Çin direniş savaşına duygudaşlık besleyen ve Çin'in Japon emperyalizmi tarafından işgaline karşı olan çeşitli toplumsal tabakalardan bütün ilerici insanları kapsayan geniş halk yığınları var. Çin'in direniş savaşına karşı çıkan yanlızca gerici bir hiziptir... İngiltere, Amerika gibi bütün demokratik ülkelerde, bugün bir yalıtımcı görüş geçerlidir. Bu görüşün taraftarları, eğer Çin yenilirse, İngiltere, Amerika ve öteki ülkelerin şimdiki rahatlıklarını sürdüremeyeceklerini anlamıyorlar... Başkan Roosevelt'in demokrasinin savunusuyla ilgili bildirisini benimsiyoruz. Öte yandan biz, Camberlain tarafından uygulanan, Batı'da faşist devletlere teslimiyet politikasına kararlılıkla karşı çıkıyoruz." (Teorik ve Siyasal Düşünceler, s.186-187)

Açıktır ki, bir emperyalist ülkedeki farklı tekelci burjuva klikleri arasında gerek iç siyaset sorunlarına, gerekse dış siyaset sorunlarına ilişkin olarak çeşitli taktiksel görüş ayrılıkları çıkabilir. Bundan hareketle emperyalistlerin bir kesiminin "ilerici", diğer bir kesiminin ise gerici ilan edilmesi Leninist emperyalizm öğretisinin zerre kadar kavranmadığını gösterir. Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin, ABD emperyalist burjuvazisinin, Başkan Roosevelt tarafından temsil edilen kesimi hakkında beslediği oportünist hayaller daha sonraki yıllarda da varlığını devam ettirdi. Mao Zedung'a göre "ilerici" ve "demokrat" olan, ABD'nin gerçek çıkarlarının ne-

rede yattığını daha iyi kavrayan Roosevelt, Guamindang gericilerini desteklemiyordu; Guamindang'ı destekleyenler, ABD'nin Çin elçisi Hurley ve onun görüşlerini benimseyen bir kısım ABD yöneticileriydi. O bu görüşlerini şöyle açıklıyordu:

"Büyükelçi Patrick J. Hurley tarafından temsil edilen Amerika'nın Çin'e karşı politikasının **Çin halkı için de, Amerika halkı için de bir tehlike yarattığı, gitgide daha da açık duruma gelmektedir. Ancak uzun bir dönem için Çin ve Amerika'nın toplum çıkarlarını hesaba katarak bu tehlikenin üstesinden gelinebilir.** Bu tehlike Çin'de iç savaş tehlikesidir... Önceki başkan Roosevelt bunu hesaba aldı ve bu nedenle Birleşik Devletlerin çıkarına Çin'deki bir tarafa karşı ötekine yardım etme politikasından kaçındı."(agy., s.194)

Büyükelçi Hurley'in Guomindang'ı Çin Komünist Partisi'nin ve onun yönettiği devrimci kitlelere karşı destekleme siyasetini anlatırken de Mao Zedung şöyle diyordu: "Bu, kuşkusuz yanlızca Hurley'in kişisel fikri değil, Amerikan hükümetinin bir bölümünün de fikridir; ancak bu hatalı ve tehlikeli bir fikirdir ve Roosevelt'in politikasına ters düşmektedir." "agy., s.194)

Daha ilerde, Amerika kamuoyunun büyük bir kısmını ve bazı siyaset adamlarıyla askerlerin, bu siyaseti hatalı gördüklerini ve değiştirilmesini istediklerini belirten Mao Zedung, şöyle devam ediyor:

"Birlikte Japon haydutları üstünde zafer kazanmamız ve dünya barışını kurmamız için, Amerikan kamuoyu arasındaki, **Amerikan politikacaları ve askeri şahsiyetleri arasındaki, hepsi de bir eşitlik temeli üzerinde davranmaya hazır olan dürüst ögelerin, Hurley'in hatalı politikasını düzeltmek** için işe karışacağını umuyoruz." (agy., s.197)(abç)

Mao Zedung'un ABD emperyalizmine yaptığı, birlikte zafer kazanma ve barışı kurma çağrısını bir kenara bırakalım. ABD tekelci burjuvazisinin farklı klikleri arasında Çin'e ve Çin'deki çeşitli siyasal güçlere karşı takınılacak tavır konusunda görüş ayrılıkları vardı ve bu görüş ayrılıkları belirli bir süre devam etti. Ama bundan, bir tekelci burjuva kesiminin güttüğü siyasetin Çin halkının ve Amerikan halkının çıkarlarına uygun olduğu sonucunu ancak aptallar ya da iflah olmaz oportünistler çıkarabilir. Başkan Roosevelt'in ve onun temsil ettiği tekelci burjuva kesiminin bir yansızlık siyaseti izlediği, yani Guamindang ile ÇKP arasında yan tutmadığı iddiası da gerçeklere uygun değildir. Çin ile eşitlik temeli üzerinde ilişki kurmayı düşünebilecek **"dürüst"(!)** emperyalist politikacılar ve askeri şahsiyetlere gelince; böy e düşüncelerin su katılmamış opor-

tünist ve "üç dünyacı" düşünceler olduğunu söyleyebiliriz. Bilindiği gibi karşı-devrimci "üç dünya teorisi" de bazı emperyalist devletlerin, özellikle "ikinci dünyaya" mensup olanların yarı-sömürge ülkelerle eşitlik temeli üzerinde ve karşılıklı yarara dayanan ekonomik, siyasi vb. ilişkiler kurabileceklerini ileri sürmektedir. Bütün bu zırvalıkların Marksizm-Leninizmle uzaktan yakından ilgisi olmadığı açıktır. Mao Zedung Haziran 1949'da yaptığı bir başka konuşmada ABD emperyalistlerini ve diğer emperyalistleri Guamindang gericileriyle ilişkilerini kesmeye ve onları **ÇKP ile ilişki kurmaya** çağırıyor ve şöyle diyordu:

"Aynı zamanda bütün dünyaya şunu ilan ederiz ki, bizim karşı çıktığımız yanlızca emperyalist sistem ve onun Çin halkına karşı giriştiği komplolardır. Çin gericileriyle ilişkilerini kesmeye istekli oldukları, onlarla komplolara girişmekten ya da onlara yardımcı olmaktan vazgeçtikleri ve halk Çin'e karşı **iki yüzlü değil, gerçekten dostça** bir tavır takındıkları taktirde bütün ülkelerle eşitlik, karşılıklı yarar, toprak bütünlüğü ve egemenliği, karşılıklı saygı ilkeleri temelinde diplomatik ilişkiler kurulmasını görüşmeye hazırız." (Yeni Siyasi Danışma Konferansı Hazırlık Toplantısında Konuşma, **Seçme Eserler,** cilt 4, s.441)(abç)

Tarihsel materyalizmin yerine tarihsel idealizmi geçiren Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, emperyalizmin gericilerle ilişkilerini kesmekten vazgeçmeyeceğini, sosyalist ve demokratik ülkelere karşı dostça bir tavır takınmayacağını, ezilen ülkelerle eşitlik, karşılıklı yarar, toprak bütünlüğü ve egemenliği, karşılıklı saygı ilişkileri temelinde ilişkiler kuramayacağını kavramıyorlar. Onlar, emperyalizmin savaş, ezilen ülkelerin yağmalanması, eşitsizlik ve demokrasinin yadsınması olduğunu söyleyen Leninist emperyalizm teorisinden habersizdirler. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri tıpkı Lenin'in şiddetle eleştirdiği ve mahkum ettiği Kautsky gibi, emperyalistlerin temelden farklı iki siyaset izlemelerinin mümkün olduğunu savunuyorlar. Tekellerin ilhakçı olmayan bir siyaset izleyebileceklerini, tekeller ve mali sermaye grupları arasında yapılacak anlaşmalarla ultra-emperyalist bir mali sermaye barışının sağlanabileceğini ve emperyalist savaştan kaçmanın mümkün olabileceğini ileri süren Kautsky'yi Lenin şu sözlerle yerin dibine batırıyordu:

"İşin esası şu ki, Kautsky emperyalizmin siyasetini ekonomisinden ayırıyor, ilhaklardan finans kapitalin "yeğ gördüğü" bir siyaset olarak söz ediyor ve buna karşı yine bu aynı finans kapital temeli üzerinde mümkün olduğunu iddia ettiği bir başka burjuva siyaseti çıkarıyor. O halde ekono-

mide tekeller, siyasette tekelci olmayan, şiddete başvurmayan, ilhakçı olmayan yöntemlerle pekala bağdaşabilir. O halde tam da bu finans kapital döneminde tamamlanmış olan, halen en büyük kapitalist devletler arasındaki rekabetin bugünkü özel biçimlerinin temelini teşkil eden dünya topraklarının paylaşılması emperyalist olmayan bir siyasetle bağdaşabilir. Sonuç kapitalizmin en son aşamasının en derin çelişkilerini olanca derinlikleriyle gözler önüne sermek dururken, onları örtbas etmek ve körleştirmektir. Sonuç, Marksizm yerine burjuva reformculuğudur." (Emperyalizm'den aktaran **Doğu'da Ulusal Kurtuluş Hareketleri,** s.188) Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin emperyalizm hakkındaki görüşlerinin Kautsky'nin su katılmamış reformist görüşlerinden bir farkı var mıdır?

1950-1951 yıllarında ABD emperyalistlerinin ve uşaklarının Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'ne saldırmaları üzerine Çin'in bu ülkeye askeri birlikler göndermiş olması, Çin revizyonistleri tarafından kendi "enternasyonalizm"lerinin bir belirtisi olarak sunulmaktadır. Çin'in Kore'ye askeri güç ve yardım göndermesi aslında enternasyonalist bir anlayışla yapılan bir yardım değildi; Çin'in sınırlarına doğru ilerleyen ABD kuvvetlerini püskürtmek amacını taşıyordu. Çu En-Lay, Edgar Snow ile yaptığı bir görüşmede bunu şöyle açıklıyordu:

"Çin halkı, Kore'nin, Birleşik Devletlere karşı direniş savaşında yanlızca gönüllü desteği sağlama eyleminde bulunabilirdi. Fakat biz bu eyleme ABD'nin Tayvan Boğazına kuvvetlerini yerleştirmesinde ve Tayvan üzerinde askeri denetim uygulamaya başlamasından dört ay sonrasına ve ABD askeri birlikleri 38. paraleli geçerek Yalu Irmağı'na (Çin-Kore sınırı) yaklaşana kadar geçmedik. (Aktaran **Communist Chine,** s.316) ABD'nin ünlü gazetelerinden New York Times'tan James Reston ile Ağustos 1971'de yaptığı görüşmede Başbakan Çu En-Lay Amerikan hükümetinin son on yıl içinde Hindiçini'ndeki askeri faaliyetleri için 120 milyar dolar harcadığını ve ağır kayıplar verdiğini, Vietnam halkının da ağır maddi zarar gördüğünü ve insan kaybına uğradığını belirttikten sonra bütün bunların gereksiz olduğunu, ABD emperyalistlerinin saldırılarına son vermelerinin uygun olacağını söylüyordu. O, Fransız emperyalistlerinin Cezayir'den çekilmelerinin onlar için onur kırıcı bir şey olmadığını, aynı şeyi ABD emperyalistlerinin de Vietnam'da yapabileceklerini ve yapmaları gerektiğini ileri sürüyor ve şöyle diyordu:

"Örneğin, Vietnam'dan tam bir çekilme son derece onur verici bir şey olacaktır. Vietnam'dan çekilmenin onur kırıcı nesi var? Bence bu son

derece onur verici birşey olacaktır. General de Goulle Cezayir'den çekildiğinde bütün dünya bunu olumlu karşıladı; Cezayir halkı da öyle. Fransa ile Cezayir arasındaki ilişkiler De Goulle zamanında düzeldi." (Aktaran People's Chine, s.507)

Emperyalistlerin onurlarının ve gururlarının incinmesi konusunda son derece duyarlı olan Çu En-Lay revizyonisti, emperyalizmin ni eliğini kavrayamamakta, onların hiç bir zaman halkları ezme ve sömürme siyasetinden vazgeçmeyeceklerini, ancak ezilen halkların devrimci mücadelesinin ağır ve yıkıcı darbelerini yedikten sonra pençelerini geri çekebileceklerini anlamamaktadır. Gerek Cezayir ve Vietnam halklarının ve gerekse diğer halkların ulusal kurtuluş mücadelelerinin deneyimi bu yasayı doğrulamaktadır. Çin revizyonistlerinin genel olarak emperyalistler e ve özel olarak ABD emperyalistleriyle uzlaşma eğilimi, 1972'de Mao Zedung'un ABD başkanı Nikson'la görüşmesi ve "Şanghay Bildirisi" diye bilinen Çin-Amerikan ortak açıklamasının yayımlanmasında da kendini gösterdi. ABD uçaklarının Vietnam'ı en yoğun bir biçimde bombaladıkları koşullarda yapılan bu görüşme, Çin revizyonistlerinin proleter enternasyonalizminden ne kadar uzak olduklarını açıkça ortaya koymaktadır. Saldırgan ve emperyalist niteliğinden tek kelimeyle bile bahsedilmeyen bildiride şu sözler yer alıyordu:

"... iki taraf, toplumsal sistemleri ne olursa olsun ülkelerin, ilişkilerini bütün devletlerin egemenliği ve toprak bütünlüğü, başka devletlere karşı saldırmazlık, başka devletlerin içişlerine karışmama, eşitlik ve karşılıklı yarar ve barış içinde bir arada yaşama ilkelerine saygı temelinde sürdürmeleri gerektiğinde anlaştılar. Uluslararası anlaşmazlıklar bu temelde, kuvvete yada kuvvet tehditine başvurmaksızın çözülmelidir. Bir eşik Devletler ve Çin Halk Cumhuriyeti karşılıklı ilişkilerinde bu ilkeleri uygulamaya hazırdırlar." (Aktaran People's Chine, s.596)

Dünya halklarının baş düşmanı olan ABD emperyalistleriyle imzalanan bu bildiri bir ihanet belgesidir; bu kan içici canavarın başka ülkelerin toprak bütünlüğüne saygı gösterebileceği; bu ülkelerin içişlerine karışmayabileceği ve bü ün ülkelerde eşitlik, karşılıklı yarar temelinde ilişki kurabileceği ve barış içinde birarada yaşamadan yana olabileceği vb. konularda boş hayaller yaymakta, dünya halklarını ABD emperyalizmi ve diğer emperyalistlere karşı mücadelelerinde ideolojik olarak silahsızlandırmakta, emperyalizmi bir barış meleği gibi göstermektedir.

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin ABD emperyalistleriy-

le bu flörtleri, onlann 1970'lerin başlanndan itibaren tam anlamıyla uygulamaya geçirdikleri "üç dünya"cı siyasetlerinin bir anlatımından başka bir şey de ildi. Ancak olgular ve yukarıdan beri anlatılagelenler, "üç dünya teorisi"nin ve "üç dünya"cı anlayışlannın köklerinin çok derinlerde yattığını ortaya koymaktadır. Mao Zedung daha 1946 yılında Amerikalı muhabir Anna Louise Strong ile yaptığı bir görüşmede, "üç dünya teorisi"nin , daha sonra zeminini oluşturacak olan "ara bölgeler teorisi"ni ortaya atmıştı. Bu teoriye göre sosyalist Sovyetler Birliği ile emperyalist ABD arasında yer alan bir dizi emperyalist, yarı-sömürge ve sömürge ülkeler ABD saldırısının hedefidirler. Dolaysıyla, bu teoriye göre bu ülkelerle Sovyetler Birliği arasında ABD emperyalizmine karşı bir birleşik cephenin kurulması koşulları vardır. Mao Zedung şöyle diyordu:

"Birleşik Amerika ile Sovyetler Birliği arasında, Avrupa, Afrika ve Asya'daki birçok kapitalist, sömürge ve yarı-sömürge ülkeyi kapsayan geniş bir bölge vardır. ABD gericileri bu ülkeleri boyunduruk altına almadan, Sovyetler Birliği'ne bir saldırı söz konusu olamaz." (Amerikalı muhabir Anna Louise Strong'la yapılan konuşma, **eçme Eserler,** cilt 4, s.106-107)

O şöyle devam ediyordu:

"ABD gericileri, kurmuş oldukları ve dünyanın her tarafında kurmaya hazırlandıklan asker üslerin, Sovyetler Birliği'ni hedef aldığını söylemektedirler. Evet, bu askeri üsler Sovyetler Birliği'ni hedef almaktadır. Ama şu anda, ABD saldırısından ilk önce zarar görecek olan Sovyetler Birliği değil, bu askeri üslerin bulunduğu ülkelerdir. **Şuna inanıyoruz ki, bu ülkeler çok geçmeden, kendilerini gerçekten ezenin Sovyetler Birliği mi, yoksa Birleşik Amerika mı olduğunu kavrayacaklardır."** (agy., s.107-108)(abç)

Görüldüğü gibi idealist mantığı Mao Zedung'u "ara bölgedeki" sömürge, yarı-sömürge ve emperyalist ülkelerin ve onların gerici egemen sınıflarının "uyaracaklarını" ve ABD emperyalizmine karşı tavır alacaklarını düşünmesine yol açmaktadır. Ağustos 1964'te Japon sosyalistleriyle yaptığı bir görüşmede Mao Zedung bu görüşlerini daha da açık bir biçimde ortaya koyuyordu:

"ABD, Avrupa'ya egemendir; Kanada'ya egemendir; Küba dışında Latin Amerika'ya egemendir. Onun elleri ta Afrika'ya kadar uzanıyor.

"Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın tüm ulusları emperyalizme karşı ayaklanıyorlar, **hatta Avrupa, Kanada ve diğer ülkeler bile emperyalizme karşı ayaklanıyorlar. Emperyalistler emperyalistlere karşı ayaklanıyorlar.** De Goulle'nin yaptığı bu değil mi? Halihazırda dünyada iki ara

bölge vardır. Asya, Afrika ve Latin Amerika birinci ara bölgeyi oluştururlar. Avrupa, Kuzey Amerika ve Okyanusya ise ikinci ara bölgeyi oluştururlar. Japon tekelci sermayesi ikinci ara bölgeye dahildir; fakat o bile ABD'den hoşnutsuzdur ve onun bazı temsilcileri ABD'ye açıkça karşı çıkmaktadırlar." (Aktaran **Communist Chine**, s.368)(abç)

Karşı-devrimci ve oportünist "üç dünya teorisi" 1974'den itibaren revizyonist Çin yönetimi tarafından açıkça ve resmen savunulmaya başlandı. Bu "teori"nin karşı-devrimci ve emperyalist niteliği bilinmekte olduğundan burada üzerinde fazlaca durmayacağız. Ancak bu "teori"nin açık bir biçimde formüle edilmesi, Çin revizyonistlerinin emperyalizmle ve özellikle Batı emperyalist blokuyla uzlaşma ve birleşme eğilimlerinin daha da berrak bir biçimde görülmesini sağlamıştır. Sözde iki süper devlet aslında ise, Rus sosyal emperyalizmini dünya devriminin baş düşmanı, hatta tek düşmanı olarak kabul eden ve "ikinci ve üçüncü dünya" ülkelerinin halklarına, kendi gerici egemen sınıfları ve Amerikan emperyalizmiyle birlikte Rus sosyal emperyalizmine karşı bir ittifak öneren bu "teori" Marksizm-Leninizmin ve proleter enternasyonalizmin açıktan ve doğrudan yadsınmasını dile getirmektedir.

Çeşitli ülkelerin emperyalist ve gerici egemen sınıflarına karşı aldıkları tutarsız, uzlaşıcı ve giderek ittifaka yönelen oportünist tavırlarının kaçınılmaz bir sonucu olarak Mao Zedung ve Çin revizyonistleri işçi sınıfının ve ezilen ulusların devrimci mücadelelerine de ciddi bir destekte bulunmamışlardır. Revizyonist Çin yönetimi, Rus sosyal emperyalistlerinin işçi sınıfının ve ezilen ulusların devrimci mücadelelerine ihanetlerini sergilemiş ve kendisinin sözde tutarlı enternasyonalist bir konumda bulunduğunun sürekli çığırtkanlığını yapmıştır. Ancak fiiliyatta küçük burjuva, oportünist ve burjuva milliyetçi tutumlarından ötürü onlar, metropol ülkeler proletaryasının ve sömürge, yarı-sömürge ülkelerdeki ezilen ulusların devrimci mücadelelerini desteklemekte tutarsız ve kararsız davranmışlar, 1960'ların sonundan ve 1970'lerin başından itibaren bu mücadelelere karşı emperyalizme ve dünya gericiliğiyle birlikte saf tutmuşlardır.

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin "proleter enternasyonalizm"lerinin ihanetlerinin çarpıcı bir örneği Seylan'da 1971 yılında patlak veren devrimci ayaklanmaya karşı almış oldukları tutumdur. Gerici Bandaranaika rejimine karşı küçük burjuva devrimcilerinin önderliğinde başlayan ayaklanma kitlesel bir nitelik

taşıyordu; emperyalizme ve mevcut burjuva rejimine karşı yönelmiş devrimci bir hareketti. ABD, Rusya, İngiltere, Fransa ve Hindistan'ın ayaklanmayı bastırmak için Seylan gericilerine silah, askeri malzeme ve para yardımı yaptıkları günlerde Çin Halk Cumhuriyeti, Seylan gericilerine 150 milyon Rapi değerinde yardımda bulundu. Başbakan Çu En-Lay, bu ihanet eyleminin belgesi olarak Seylan Başbakanı Bandaranaike'ye bir mektup yolladı. O, bu mektupta, elini Seylan işçi ve köylülerinin kanıyla yıkamış olan Bandaranaike'ye ve Seylan gericilerine övgüler dizdikten sonra, kendilerine şimdilik 150 milyon Rapi değerinde yardım yaptıklarını, gerek duyulursa ilerde yeniden yardım edeceklerini belirtiyor, ayaklanmayı yöneten devrimci örgütleri kınıyor ve onları emperyalizmin aleti olduklarını ileri sürüyordu. O, kendisinin ve Çin revizyonistlerinin bu ihanet eylemini gözlerden gizlemek için Çin halkının öteden beri hem "sol" oportünizme, hem de "sağ"oportünizme karşı mücadele etmiş olduklarını söylüyordu. Gerici bir burjuva politikacısına gönderilen mektupta yer alan "sol" oportünizmle ilgili gevezelik, Çin revizyonistlerinin Seylan halkına karşı giriştiği komployu kamufle etmekten başka bir amaç taşımıyordu. Marksist-Leninistler devrimci bir örgütün ve devrimci bir kitle hareketinin hatalarını elbette ki eleştirirler. Ancak bu eleştirinin yeri, emperyalist uşaklarına ve halk düşmanlarına gönderilen bir dostluk mektubu değildir; öte yandan Marksist-Leninistler, emperyalizme ve gericiliğe darbe vuran her devrimci hareketi desteklemekle yükümlüdürler; söz konusu hareketin küçük burjuvazinin veya milli burjuvazinin sol kanadı önderliğinde olması, sağ oportünist ya da sol oportünist hatalar taşıması bu ilkeyi zerrece etkilemez. Hatalı ve uzlaşıcı yönleri vb. olduğu gerekçesiyle devrimci bir halk hareketine karşı gerici kampı desteklemek, devrimden tamamen vazgeçildiğini ve Marksizm-Leninizmden koptuğunu gösterir. Lenin, İrlanda ayaklanmasını, askeri darbeye benzeten İngiliz liberallerini şöyle eleştiriyor ve yere çalıyordu:

"Sömürgelerde ve Avrupa'da küçük milletlerin ayaklanmaları olmaksızın, bütün **önyargıyla** küçük burjuvazinin bir kesiminin devrimci patlamalar olmaksızın, siyasi bilince varmamış proleter ve yarı-proleter yığınların toprak ağaları, klise ve krallığın baskısına karşı, milli baskıya karşı hareketleri olmaksızın sosyal devrimin **mümkün olabileceğini sanmak, sosyal devrimi reddetmektir.**" **(Doğu'da Ulusal Kurtuluş Hareketleri,** s.243)

Çin revizyonistleri, özellikle 1960'ların ikinci yarısından itibaren çeşitli emperyalistlerle, hatta en azılı halk düşmanı ve faşist yönetimlerle ilişkilerini geliştirdiler. Bunda Sovyet-Çin ilişkilerinin gerginleşmesinin hızlandırıcı (fakat tali) bir rolü oldu. Onlar, iki baş düşmana (ABD emperyalizmine ve Rus sosyal emperyalizmine) karşı olduğu gerekçesiyle Avrupa Ortak Pazarı'nı ve NATO'yu desteklediler; sözde bloksuzluk siyasetinden yana olduğu gerekçesiyle çeşitli yarı-sömürge ülkelerin gerici yöneticilerine ekonomik ve askeri yardımlar yaptılar; Güneydoğu Asya ülkelerindeki çeşitli halkların yürüttüğü silahlı mücadeleleri değişik yollarla baltaladılar. 1970 yılında Doğu Bengal halkının (gericilerce yönetilen Rus sosyal emperyalistleri ve Hindistan gericileri tarafından desteklenen) Pakistan gericilerine karşı ayaklanması sırasında Çin revizyonistleri sonuncuları desteklediler; onlar, Rus sosyal emperyalistlerinin ve Hint gericilerinin karşı-devrimci ve kışkırtıcı siyasetlerini tek yanlı bir biçimde sergilerken, ABD uşağı Pakistan faşist yönetiminin Doğu Bengal halkına karşı uyguladığı zulüm ve katliamlara tek sözcükle olsun karşı çıkmadılar. Çin revizyonistleri, 11 Eylül 1973'te devlet başkanı ve reformist Allende'yi faşist bir askeri darbe ile devirerek Şili'de 50 bin kadar işçi, köylü ve devrimciyi katleden ABD uşağı Pinochet ile de iyi ilişkilere sahiptiler. Onlar faşist Pinochet rejimini hiç bir zaman teşhir etmedikleri gibi, onlarla diplomatik ilişkilerini de eskisi gibi sürdürdüler; hatta faşist rejime ekonomik yardımda bile bulundular. International Herald Tribune adlı Amerikan gazetesinin bir muhabiriyle yaptığı görüşmede Pinochet, Çin revizyonistlerinin "lehine" şöyle tanıklık ediyordu:

"Rusya ve Küba durumlarını güçlendirmek, Şili'yi Allende zamanında olduğu gibi, Güney Amerika'da kendi üsleri haline getirmek isitiyorlar. O zaman Şili bütün kıtayı kaplayan eylemlerinin merkezi durumundaydı. Şili, gerillalar için, gizli fonların dağıtımı için, Güney Amerika'daki tüm teröristlere silah yollamak için merkez haline getirilmişti. Çin'e gelince, o tamamen farklıdır. Çin, bu gibi faaliyetlere katılmamıştır." (Aktaran, İşçi Sınıfı Hareketini Bölücü Akımlar, s.158)(abç)

Ülkesindeki ve kıtadaki siyasal gelişmeleri ABD emperyalizminin gözleriyle gören bu uşak, yukardaki konuşmasında, Rusya'nın sosyal emperyalist emellerle giriştiği faaliyetle, devrimci faaliyet arasında herhangi bir ayırım yapmaksızın kimin efendisi, kimin ABD'ye zararlı eylemlerde bulunup bulunmadığına değiniyor. Onun konuşmasından, Çin'in bu kıtada "rahat durduğu", yani

ABD emperyalizmini ve ona bağlı gerici ve faşist klikleri rahatsız edecek herhangi bir şey yapmadığı anlaşılmaktadır.

Çin revizyonistleri Angola'da Portekiz sömürgecilerine karşı sürdürülen ulusal kurtuluş savaşının zafere yaklaştığı dönemde ulusal kurtuluş mücadelesini yöneten örgütler arasında çıkan anlaşmazlıklar ve sürtüşmeler sırasında da gericiler arasında tercih yaptılar. Onlar, Rus sosyal emperyalistlerinin silahlandırdığı ve desteklediği MPLA örgütü ile ABD emperyalizminden yana bir tutum alan UNITA ve FNLA örgütleri arasında gelişen iç savaş sırasında ABD emperyalizminin kuyruğuna takıldılar; bu örgütlere silah, malzeme ve askeri danışman yollayarak Angola halkının katledilmesine katkıda bulundular.

1970'li yıllara girilmesiyle birlikte Çin revizyonistleri giderek sosyal emperyalist bir dış siyaset izlemeye yöneldiler. Onlar Etiyopya-Somali savaşında Somali'yi desteklediler; sözde, Arap halklarının ve Filistin devriminin yanında yer alır gözükmelerine rağmen, aslında onların mücadelelerine karşı olan bir tutum takındılar. Mısır-İsrail anlaşmasını onayladılar; İran'daki faşist Şah rejiminin silahlanmasını olumlu bir gelişme olarak değerlendirdiler; Zaire'ye yapılan sosyal emperyalist müdahale sırasında iktidardaki ABD uşağı faşist Mabutu kliğini desteklediler; ABD emperyalizminin, dünyanın çeşitli bölgelerindeki yayılma, hegemonya kurma ve saldırı faaliyetlerini desteklediler; Güneydoğu Asya'da çeşitli dolaplar çevirerek Vietnam-Kamboçya savaşını kışkırttılar ve Vietnam'a saldırdılar. Bugün Amerikan, Alman, Japon, İngiliz ve Fransız tekellerinin milyarlarca dolar tutarındaki yatırımları Çin'e akmakta, Çin sosyal emperyalizmi ile Batı emperyalistleri arasında ekonomik, siyasal, askeri vb. alanlardaki ittifak giderek daha ileri boyutlara varmaktadır. Çin sosyal emperyalistleri Amerikan ve diğer Batılı emperyalist devletlere dayanarak güçlenmeye ve dünya siyasetinde söz sahibi olacak güçlü bir emperyalist devlet durumuna gelmeye çalışmaktadır. Kötü ünlü "üç dünya teorisi" bu karşı-devrimci faaliyetin ideolojik yansımasından başka bir şey değildir. Çin sosyal emperyalistleri sözde iki süper devleti gerçekte ise tek düşman gördüğü Rus sosyal emperyalizmini "teşhir ederek" kendilerinin zayıf ülkelerin koruyucusu sözde "üçüncü dünya"nın doğal önderi oldukları görüşünü yaymaya ve kabul ettirmeye çalışıyorlar. Enver Hoca bu konuda şunları söylüyor:

"Bugün Çin'de egemen olan grup, Çin'in kendini de dahil ettiği -ki, bu rastgele ya da gizli emeller beslemeden yapılmıyor- "üçüncü dünya"ya büyük önem vermektedirler. Çinli revizyonistlerin "üçüncü dünya"sı iyi tanımlanmış bir siyasal amaç gütmektedir. Bu, Çin'i en kısa sürede ve en hızlı biçimde bir süper devlete dönüştürmeyi amaçlayan stratejinin parçasıdır. Çin yanlızca toplu potansiyelini arttıracak büyük bir güç yaratmak için değil, iki süper devlet olan Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği'ne karşı koyma, pazarları ve etki alanlarını paylaşma pazarlıklarında ağır basma ve gerçek bir emperyalist süper devlet konumunu kazanma yolunda da kendisine yardımcı olacak büyük bir güç yaratmak için, "üçüncü dünya"nın ya da "bloksuz" ülkelerin ya da "gelişmekte olan" ülkelerin tümünü kendi etrafında toplamaya çalışmaktadır. Çin, dünyanın mümkün olan en çok sayıda devletini kendi etrafında toplama amacına, kendisini halkların yeni sömürgecilikten kurtuluşunu ve emperyalizme karşı mücadele içinde sosyalizme geçişini savunuyormuş gibi gösteren sloganla varmaya çalışıyor." (Emperyalizm ve Devrim, s.252-253)

Sosyal emperyalist bir ülke durumuna gelen Çin, artık 1950 ve 1960'lardaki gibi dünya devrim cephesinin tutarsız bir ögesi ya da bileşeni olarak görülmez; o, bugün pazarları, etki alanları, stratejik mevziler vb. için mücadele eden ve komşu ülkelere silahlı müdahale yapan, doğrudan savaş kışkırtıcılığı yapan; işçi sınıfının ve ezilen ulusların devrimci mücadelelerini ezmek için çalışan emperyalist devletlerden biri ve dünya karşı-devrim cephesinin aktif bir ögesi olarak görülmelidir.

Lenin, emperyalizme karşı mücadelenin oportünizme ve revizyonizme karşı mücadeleyle birleştirilmediği taktirde boş laftan ibaret kalacağını söylemişti. Gerçekten de, işçi sınıfını ve halkları aldatan, onları boş hayallerle avutan, tutarlı ve militan bir kavgadan alıkoyan oportünist ve revizyonist akımlarla mücadele emperyalizme, burjuvaziye ve gericiliğe karşı yürütülen devrimci mücadelenin kopmaz bir parçasıdır. Oportünist ve anti-Marksist bir siyaset izleyen Çin revizyonistleri doğal olarak kendileriyle aynı sınıfsal karakteri taşıyan oportünist ve anti-Marksist akımlara karşı gerçek bir mücadele vermemişlerdir ve zaten veremezlerdi. Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin yazılarını inceleyenler bu metinlerde sosyal demokrasi, reformizm, Troçkizm, anarşizm vb. oportünist ve anti-Marksist akım ve eğilimlere karşı herhangi bir ciddi mücadele belirtisine rastlamayacaklardır. Oysa bu ve benzeri akımların işçi sınıfı ve emekçi kitleler üzerindeki etkisi kırılmadan devrimci proletaryanın önder konumunun sağlamlaştırılamayacağı ve devrimin

ileriye doğru güvenli adımlar atamayacağı kesindir. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri Titoculuğa ve Kruşçev-Brejnev revizyonizmine karşı kısmi bir mücadele yürütmüşlerdir; ancak gerçekler bu mücadelenin ilkeli ve M-L bir konumdan hareketle sürdürülen bir mücadele olmadığını burjuva milliyetçi ve şoven amaçlarla ve faydacı bir anlayışla sürdürülen kaypak ve tutarsız bir mücadele olduğunu ortaya koymuştur. Yugoslavya'yı kapitalist bir yola sokan Tito ve revizyonist çetesi 1948'de Kominform tarafından mahkum edilip, uluslararası komünist hareketin saflarından atıldığında Mao Zedung ve Çin yönetimi bunu görünüşte onaylamış ve Kominform'un kararını desteklemişti. Ancak daha sonralan Mao Zedung'un o sıralar Kominform'un bu kararını yanlış bulduğu, ancak Sovyetler Birliği ile ilişkilerinin bozulmaması için bu karara açıkça karşı çıkmadığı ortaya çıktı. SBKP'nin revizyonist 20. Kongresi'nden sonra o, 1956 yılında yazdığı bir yazıda Stalin'in Yugoslavya sorununda yanlış bir karar verdiğini söyledi. Kruşçev-Brejnev revizyonistleriyle ideolojik polemiklerin başlamasıyla Çin revizyonistleri çarkederek Tito revizyonizmine "amansızca" saldırmaya başladılar. 31 Aralık 1962'de Renmin Ribao'da yayımlanan **"Togliatti Arkadaşla Aramızdaki Farklılıklar"** adlı başyazıda Tito ve kliği hakkında şunlar söyleniyordu:

"T to grubu, "sosyalizmin" kuruluşu için, kendisini emperyalizme satarak ilerlediği "eşsiz yolu" değiştirmiş değildir. Tersine bu kişiler, Amerikan emperyalizminin saldırı ve savaş politikasının hizmetinde gitgide daha ateşli bir biçimde çalışmaktadırlar. Amerikan emperyalizmi Tito grubunu, geçenlerde 100 milyon doları aşkın ek yardımla ödüllendirmiştir, T to grubu, eskiden beri kullandığı "bloklar dışı kalma" ve "olumlu bir biçimde bir arada yaşama" örtüleri altında Asya, Afrika ve Lat n Amerika halklarının ulusal ve demokratik hareketlerini baltalamak ve sosyalist kampla bütün barışsever ülkelerin birliğini çökertmek için elinden geleni yapmaktadır." **(Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz,** s. 55-56)

Mao Zedung daha sonra yeniden tavır değiştirerek Tito ile görüşmek istediğini söyledi. Tito, 8 Eylül 1978'de Slovenya Sosyalist Cumhuriyeti eylemcileri önündeki konuşmasında şunları söylüyordu:

"Ben daha henüz Mao hayatta iken Çin'e davet edilmiştim. Federal Yürütme Kurulu Başkanı Cemal Bigediç ile görüşmeler sırasında, Mao Zedung, benim Çin'i ziyaret etmemi istediğini ona söylemişti." (Aktaran, E. Hoca, **Emperyalizm ve Devrim,** s.320)

Mao Zedung'un yapmaya fırsat bulamadığı görüşmeyi, onun halefi Hua Gua-Feng yaptı. Devlet başkanı olduktan sonra Romanya ve Yugoslavya'yı ziyaret eden Hua Gua-Feng Tito'yla görüştü ve Yugoslavya'nın sosyalist bir ülke olduğunu, Yugoslavya Komünist Birliği'nin Marksist-Leninist bir parti olduğunu savundu. Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin Kruşçev modern revizyonizmine karşı mücadelesi de ilkesiz, oportünist ve burjuva milliyetçi temelde sürdürülen bir mücadele olmuştur. SBKP'nin revizyonist 20. Kongresi'ni alkışlayan Mao Zedung, Sovyet modern revizyonistlerinin Stalin'e ve onun kişiliğinde Marksizm-Leninizme karşı giriştikleri saldırıyı desteklemiştir. Stalin'in sözde % 70 doğru, % 30 yanlış olduğu yolundaki oportünist tezin arkasına saklanan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri Kruşçev-Brejnev karşı-devrimci kliği ile elele vererek Stalin'i karalamaya çalıştılar. Nisan 1956'da kaleme aldığı "Proletarya Diktatörlüğünün Tarihsel eneyim"i adlı yazısında Mao Zedung şöyle diyordu:

"Yaşamının ikinci kısmında Stalin, bu kişiye tapıcılıktan giderek daha çok hoşlanır oldu ve demokratik merkeziyetçi parti sistemini, kollektif önderliği bireysel sorumlulukla birleştirme ilkesini çiğnedi, sonuç olarak bazı ağır hatalar yaptı. Örneğin karşı-devrimi bastırmanın ölçütünü kaçırdı; anti-faşist savaşın öngününde gerekli olan uyanıklığı gösteremedi; tarımın daha da geliştirilmesine ve köylülüğün maddi refahına dikkat göstermeyi ihmal etti; uluslararası komünist hareket üzerine kesinlikle yanlış önermelerde bulundu ve özellikle Yugoslavya sorununda yanlış bir karar verdi. Bu konularda, Stalin öznelcilik ve tek yanlılığın kurbanı oldu, nesnel gerçekten ve yığınlardan kendini kopardı.

"20. Kongre'de başlatılan kişiye tapıcılığa karşı savaşım, ilerlemelerine set çeken ideolojik engelleri temizlemek için komünistler ve Sovyetler Birliği halkı tarafından yürütülen büyük ve cesur bir savaştır..." **(Teorik ve Siyasal Düşünceler, s.218)**

Mao Zedung, Stalin'in bir metafizikçi olduğunu ve birçok kişiye metafizik yöntemi izlemeyi öğrettiğini, onun karşıtların birliği ile karşıtların mücadelesi arasındaki bağı kavramadığını, Vang Ming'in önce "sol" sonra da "sağ" oportünist görüşlerinin Stalin'den kaynaklandığını, Stalin'in, Çin devriminin zafere ulaşmasını engellemek istediğini vb. öne sürerek ona iftira etti. O şöyle diyordu:

"Çin devrimi Stalin'in iradesine karşı gelerek zafer kazandı. Lu Sün'ün **Ah Kü'nü** gerçek hikayesinde anlatılan sahte yabancı şeytan halkın devrim yapmasına izin vermiyordu." **(Yayınlanmamış Yazılar, s.54)**

Sovyet modern revizyonistleriyle Stalin döneminin Sosyalist Sovyetler Birliği arasındaki köklü ve aşılmaz uçurumu gözardı eden Mao Zedung ve Çin revizyonistleri Kruşçevcilerle ÇKP arasındaki anlaşmazlık ve sürtüşmeleri Stalin ile ÇKP yönetimi arasındaki anlaşmazlıkların doğrudan bir devamı olarak görüyor ve şöyle diyorlardı:

"Bütün 1960 yılını Kruşçev'le savaşarak geçirdik. İşte görüyorsunuz, sosyalist ülkeler arasında ve Marksizm-Leninizm içinde de böyle bir sorun ortaya çıkabiliyor. Ama gerçekte bunun kökleri, çok eskiden olmuş olan olaylarda, geçmişte yatmaktadır. Çin'in devrim yapmasına izin vermediler; bu 1945'te oldu. (agy., s.145)

Stalin ve onun temsil ettiği proletarya ile Kruşçev ve onun temsil ettiği burokrat burjuvazi arasında hiç bir ayırım yapmayan Mao Zedung, soruna Ruslarla Çinliler arasında varolan bir uluslararası çatışma gözüyle bakıyor; sınıfsal ölçütler yerine ulusal ölçütleri öne çıkaran burjuva milliyetçilerin anti-Marksist bakış açısından hareket ediyor. Mao Zedung ve onun kafadarlarına göre çelişmelerin varlığı evrensel olduğuna göre sosyalist ülkeler ve komünist partileri arasında da çelişme, sürtüşme ve çatışmalar kaçınılmazdır(!) Mao Zedung bu anlayışını şöyle dile getiriyor:

"Bence sürtüşme kaçınılmazdır. Kimse komünist partileri arasında sürtüşme olmadığını sanmasın. Şu yaşadığımız dünyada sürtüşme olmaması mümkün müdür? **Marksizm çelişmelerle ve mücadelelerle uğraştığından içinde sürtüşmeyi barındıran bir ideolojidir.** Her zaman çelişme vardır ve çelişmenin bulunduğu her yerde de mücadele vardır. Şimdi Çin ile Sovyetler Birliği arasında bazı çelişmeler var. (**Seçme Eserler, cilt 5,** s.417)(abç)

M-L partiler ve sosyalist ülkeler arasında çelişmeler ve görüş ayrılıkları olabilir; ancak bunlar hiç bir şekilde sürtüşme ve çatışma olarak nitelenemezler; uzlaşmaz ve düşmanca bir karakter taşımazlar. Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin Stalin'e ve onun yönettiği Bolşevik Partisi ile Sosyalist Sovyetler Birliği'ne karşı besledikleri düşmanlık, son çözümlemede onların küçük burjuva, oportünist ve revizyonist, milliyetçi şoven anlayışlarından kaynaklanıyordu. Onlar, Sosyalist Sovyetler Birliği'ni hiç bir zaman dünya proletaryasının anayurdu, emperyalist ve gerici saldırılara karşı kayıtsız koşulsuz savunulması gereken bir sosyalizm kalesi olarak görmediler. Büyük devlet şovenizmi ve burjuva milliyetçiliğinden kopamayanların böyle davranmalarında şaşılacak bir şey yoktur.

Mao Zedung ve Çin revizyonistleri Kruşçev modern revizyonizmine karşı mücadelelerinde de her zaman ikircikli ve kararsız davranmışlar; uzun süre revizyonist şefleri ikna etme hayalleri beslemişlerdir. Kruşçev'in düşürülmesi ve Brejnev-Kosigin kliğinin onun yerini almasından sonra, zaten kısmi olan ideolojik polemikleri kesmişler, AEP'e ve diğer Marksist-Leninist parti ve gruplara da böyle davranmaları için baskı yapmışlardır. Bir süre Sovyet modern revizyonistleriyle ABD emperyalizmine karşı "eylem birliği" oluşturmayı savunmuş hemen hemen her zaman onlarla uzlaşmanın yollarını aramışlardır.

Mao Zedung ve Çin revizyonistleri burjuva milliyetçi bakış açıları nedeniyle Komünist Enternasyonal'e, diğer ülkelerdeki proletarya partilerine karşı daha kayıtsız, ya da düşmanca bir tutum takınmışlardı. ÇKP kadrolarını ve Çinli emekçileri enternasyonalist bir ruhla eğitmeyen küçük burjuva milliyetçi Çin revizyonistleri, Komintern'e çeşitli hatalı eleştiriler yönelttiler; onun yönergelerini dikkate almadılar; gönderdiği temsilcilerin öğütlerini ve Komintern'in yönetici organlarının strateji ve taktik konusunda yaptığı eleştirileri reddettiler. Başka halkların devrimci deneyimlerini küçümseyen Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, kendi dar deneyci bakış açılarından hareketle Çin'i en iyi Çinlilerin anlayabileceğini, Komintern'deki "yabancı yoldaş"ların Çin'i ve Çin'in sorunlarını anlamayacaklarını ileri sürüyor ve şöyle diyorlardı:

"Genel olarak konuşursak, Çin'in objektif gerçeğini kavrayanlar Komünist Enternasyonal'deki Çin meseleleriyle ilgili yoldaşlar değil, biz Çinliler olduk." **(Yayınlanmamış Yazılar,** s.126)

Devrimci proletaryanın uluslararası disiplinini tanımayan Mao Zedung bunu şöyle dile getiriyordu:

"III. Enternasyonal'in dağılmasından önce bile, biz III. Enternasyonal'in emirlerine itaat etmiyorduk. Zunyi Konferansı'nda itaat etmedik ve daha sonra 'Düzeltme Hareketi' de dahil olmak üzere, niha et bir karar tasarısını (Partimizin Tarihindeki Bazı Meseleler Üzerine Karar) benimsediğimiz ve "solculuk" hatalarını düzelttiğimiz 7. Kongre'ye kadar uzanan on yıl bo unca onlara hiç itaat etmedik. Bu doğmatikler, Çin'in özelliklerini hiç ama hiç incelemiyorlardı." (agy., s.172)

1919 yılında kurulan ve 1943'e kadar faaliyet gösteren Komintern bir dünya partisi olarak kurulmuştu. Çeşitli ülkelerdeki komünist partileri, ancak Komintem'e katılmanın 21 koşulunu yerine getirdikleri ve Komintern'in tüzüğüne uymayı kabul ettikleri taktirde

bu örgüte katılabilirlerdi. Kapitalist-emperyalist sis emin iç çelişmelerinin ve bunalımın keskinleştiği bir dönemde kurulan ve faaliyet gösteren Komintern'e katılan çeşitli ülkelerin komünist partileri bütünüyle onun disiplinine bağlıydılar ve onun söz konusu ülkedeki şubesi olarak görülmekteydiler. Komintern'in tüzüğünde:

"Komünist Enternasyonal, zafere daha çabuk ulaşmak için kapitalizmi ortadan kaldırma ve komünizmi yaratma amacıyla mücadele eden 'Emekçiler Birliği'nin sıkı merkezi bir örgütlenmeye sahip olması gerektiğini bilir. Komünist Enternasyonal gerçekten, fiilen bütün dünyanın birleşik komünist partisi gibi olmalıdır. Ayrı ayrı ülkelerde çalışan partiler sadece onun tekil seksiyonları olmak durumundadırlar." (III. Enternasyonal, s.25) denmektedir. Komintern'e katılmanın Lenin tarafından kaleme alınan 21 koşulundan 16. sırada şöyle deniyor:

"16. Komünist Enternasyonal Kongresi'nin ve Yürütme Komitesi'nin bütün kararları, Komünist Enternasyonal'e üye olan bütün partiler için bağlayıcıdır. En keskin iç savaş koşullarında faaliyet gösteren Komünist Enternasyonal, II. Enternasyonal'de olduğundan çok daha fazla merkeziyetçi bir tarzda örgütlenmek zorundadır." (agy. s.33)

Durum böyle iken Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin Komünist Enternasyonal'in disiplinine ve talimatlarına uymamaları ne anlama geliyordu? Bu, onların disiplini kölelik, tüzüğü bir cendere olarak gören Menşevikler ve dünya proletaryasının en bilinçli ve en seçkin temsilcilerinden oluşan bir komünist örgüte güvenmeyen milliyetçi küçük burjuvalar olduklarından başka bir anlama gelmiyordu.

Mao Zedung ve Çin revizyonistleri burjuva milliyetçi ve oportünist nitelikleri gereği başka ülkelerdeki devrimci proleterlere ve onların komünist partilerine herhangi bir biçimde yardım etmeyi düşünmüyorlardı. Proleter enternasyonalizmin gereklerinden biri de, daha güçlü ve daha deneyimli komünist partilerinin güç ve deneyim yönünden daha elverişsiz bir konumda bulunan diğer partilere yardımcı olmalarıdır. İktidarı ele geçirmiş olan komünist partilerinin yükümlülükleri ise daha fazla ve daha çeşitli olmak zorundadır; iktidarı henüz ele geçirmemiş olan kardeş partilere her çeşit maddi ve manevi desteği sağlamakla yükümlüdürler. Öte yandan KP'ler, ortak düşmanları olan emperyalizme, burjuvaziye, gericiliğe ve her ürden oportünist ve revizyonist akımlara karşı ortak ve doğru taktikler ve siyasetler saptamak amacıyla zaman zaman bir araya gelmek, toplantılar yapmak gereği duyarlar.

Aynı zamanda ve daha da önemlisi dünya proletarya diktatörlüğü uğruna mücadele eden bütün ülkelerin, komünist partileri somut koşullara uygun merkezi bir örgütlenme yaratma, yani tek bir uluslararası komünist partisi içinde birleşmek için çalışırlar. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri Marksist-Leninist partilerin kurulması, güçlenmesi, eğitilmesi ve sist-Leninist parti ve örgütler arasında deneyim ve görüş alış-verişi sağlanması vb. yönünde hiç bir çaba harcamamışlardır. E. Hoca'nın belirttiğine göre; ÇKP yöneticileri, AEP'in çeşitli Marksist-Leninist parti ve örgütler arasında ortak toplantılar yapma yönündeki önerilerini,ha a ikili görüşme önerilerini bile geri çevirmişlerdir. ÇKP'nin önde gelen yöneticilerinden Geng Biao 1973'te AEP'ten yoldaşlarla görüşürken şöyle diyordu:

"Çin, Marksist-Leninist partilerin kurulmasını uygun bulmuyor ve bu partilerin temsilcilerinin Çin'e gelmesini istemiyor. Onların gelmesi bizi rahatsız ediyor. Ama elimizden ne gelir, onları geri çeviremeyiz. Burjuva pa ilerini çeviremeyiz. Burjuva partilerin temsilcilerini nasıl kabul ediyorsak, onları da kabul ediyoruz." (Aktaran, E. Hoca, **Emperyalizm ve Devrim**, s.317)

Marksist-Leninist partiler arasındaki ilişkilere yol gösteren ilkeleri kabul etmeyen Çin revizyonistleri, aynen Sovyet revizyonistleri gibi "ana parti" ya da "orkestra şefi" rolü oynamaya kalkışmış, diğer ülkelerdeki Marksist-Leninist partilere kendi eşitleri gözüyle bakmamışlırdır. ÇKP revizyonistlerinin, kendilerini çeşitli konularda ilkeli bir biçimde eleştiren AEP'e karşı takındıkları tavır eleştirilere yanıt vermeme, ilkeli tartışmadan ve görüşmeden kaçınma ve en sonunda yaptığı gibi ekonomik ve tekniksel yardımı keserek 'baskı altına alma' onların niteliğini açıklıkla ortaya koymaktadır. Gene onların, özellikle son yıllarda Marksist-Leninist partilere çeşitli biçimlerde saldırmaları ve kendilerinin borazanlığını yapan ve kendileri gibi Marksizm-Leninizmle hiç bir ilgisi olmayan "üç dünya"cı parti ve grupları desteklemeleri, proleter enternasyonalizminden ne denli uzak olduklarını göstermektedir.

Mao Zedung ve Çin revizyonistleri soyut Marksizm diye bir şey olmadığını ileri sürerek Marksist-Leninist teoriye, Marksizm-Leninizme de karşı çıkmaktadırlar. Mao Zedung bu konuda şunları söylüyor:

"Bir komünist Marksist bir enternasyonalisttir, ama Marksizm uygulama aşamasından önce ulusal bir biçim almalıdır. **Soyut Marksizm diye bir şey yoktur, ancak somut Marksizm vardır. Somut Marksizm dediği-**

miz ise ulusal biçim almış olan, yani soyut olarak kullanılan Marksizm değil, Çin'de yürürlükte olan somut koşullar içinde somut savaşıma uygulanan Marksizmdir. Yüce Çin halkının bir parçası olan, halkına etiyle kemiğiyle bağlı bir Çin komünisti, eğer Çin'in özelliklerinden ayrı bir Marksizmden söz ederse, bu Marksizm yanlızca boş bir soyutlamadır. Bu yüzden Marksizmin Çinlileştirilmesi , yani, bütün belirtileriyle Çin'in özelliklerini içerdiğine emin olmak, onu, bu özelliklere göre kullanmak gecikmeksizin tüm parti tarafından anlaşılması ve çözümleri gereken bir sorun olmuştur." (Teorik ve Si asal Düşünceler, s.19-20)

O, Şubat 1942'de Yenan'daki parti okulunun açılmasında yaptığı bir konuşmada şöyle diyordu:

"Bu teoriyi yanlızca okur, ama tarihsel ve devrimci gerçeğin araştırılması için bir temel olarak kullanmazsak, Çin'in gerçek zorunluluklarıyla u um içinde olan bir teori, kendimizin olan ve özgül nitelikte olan bir teoriyi yaratmazsak, kendimizin birer Marksist teorisyenler olduğumuzu söylemek sorumsuzluk olur." (agy., s.21-22)

Benzeri görüşleri 1945'de yapılan ÇKP 7. Kongresi de şöyle dile getiriyordu:

"Mao Zedung düşüncesi, dünya görüşüyle, çalışma tarzıyla Çin'lileştirilmiş Marksizmdir.

"Mao Zedung düşüncesi, Marksist-Leninist teoriyi Çin devrimin pratiği ile birleştirmiş bir düşüncedir. O, Çin komünizmidir. Çin Marksizmidir.

"Mao Zedung düşüncesi, Marksizmin millileştirilmesinin mükemmel bir örneğidir." (Aktaran, Proleter Devrimci Teori, s.5, s.10)

Marksist-Leninistler doğmatizme ve basma kalıpçılığa karşıdırlar. Onlar, yanlızca Marksist-Leninist eorisinin öğrenilmesinin ve Marksist-Leninist klasiklerin ezberlenmesinin proletaryaya devrim mücadelesinde önderlik etmek için hiç bir şekilde yeterli olmadığını belirler. Lenin, somut koşulların somut çözümlemesinin Marksizmin ruhu olduğunu söylemişti. Bu nedenle Marksist-Leninistler her an, var olan durumun mümkün olan en ayrıntılı çözümlemesini yapmaktan yanadırlar. Çünkü, "yanlızca belirli bir toplumdaki tüm olarak bütün sınıflar arasındaki ilişkilerin genel toplamının nesnel bir değerlendirilmesi ve bunun sonucu olarak bu topulumun ulaştığı nesnel gelişim aşamasının ve onunla öteki toplumlar arasındaki ilişkilerin bir değerlendirilmesi, ileri bir sınıfın doğru taktikleri için temel görevi görebilir." (Lenin, Karl Marks, Marks Engels Marksizm, s.47)

Ülkenin ekonomik, siyasal vb. durumu, ülkedeki çeşitli sınıfların ve siyasal güçlerin mevzilenmesi, işçi sınıfının ve emekçi kitle-

lerin devrime hazırlık derecesi, egemen sınıfların ve onlann değişik kesimlerinin tutum ve siyasetleri, partinin gücü ve etki derecesi ve uluslararası durum konusunda somut, bilimsel ve nesnel bir çözümleme yapmaksızın Marksist-Leninistler işçi sınıfına ve emekçi kitlelere doğru bir biçimde önderlik edemezler. Marksist-Leninist teorinin ülkenin somut koşullarının çözümlenmesinde böyle yaratıcı bir tarzda kullanılması, Marksist-Leninist teorinin ülke devriminin somut pratiğiyle kaynaştırılması, Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin ileri sürdükleri gibi, bu teorinin genel ve evrensel niteliğini yitirip o ülkeye özgü bir şey durumuna dönüştüğü anlamına gelir mi? Soyut Marksizm diye bir şeyin olmadığı, ancak somut Marksizmin, daha doğrusu somut Marksizmlerin olduğu iddiası bilimsel bir temele dayanmakta mıdır? Elbette ki hayır. Soyut Marksizm, yani tek tek ülkelerdeki somut uygulamalardan bağımsız, teori düzeyinde Marksizm vardır. Felsefe, ekonomik politik ve Marksist sınıf mücadelesi gibi ögelerden oluşan Marksist teori vardır. Soyut Marksizmin olmadığını iddia etmek, Marksist teorinin olmadığını iddia etmekle özdeştir. Dimitrov teoriyi şöyle tanılıyor:

"Devrimci teori, devrimci hareketin genelleştirilmiş, özetlenmiş tecrübesidir." (Faşizme Karşı İşçi Sınıfının Birliği İçin, **Savaşa ve Faşizme Karşı Birleşik Cephe,** s.187)

Marksist teori ya da Marksizm-Leninizm, işçi sınıfının burjuvaziye ve diğer sömürücü sınıflara karşı sürdürdüğü sınıf mücadelesinin ideolojik planda ki yansımasıdır; işçi sınıfının ve diğer emekçilerin çeşitli ülkelerde sürdürdükleri mücadelelerin somut deneyimlerinin genelleştirilmesiyle gelişir ve zenginleşir. Tam tersine, olmayan, olmayacak olan, Mao Zedung'un "somut Marksizm" dediği şeydir. Çin'e özgü ekonomik politik ya da Çin'e özgü bir Marksist felsefe nasıl olamazsa aynı şekilde Çin'e özgü bir Marksizm de olamaz. Marksizm-Leninizm bir bilimdir; doğayı, toplumu ve insan düşüncesini incelemek için yararlanılabilecek tek doğru ve bilimsel dünya görüşüdür. Marksist-Leninist teorinin ve onun ögelerinin yasaları evrensel geçerlilik taşırlar; yani yalnız Çin'de değil dünyanın her yerinde geçerlidirler. Yalnız bugünün olaylarını değil geçmişin ve geleceğin olaylarını ve olgularını da açıklama yeteneğine sahiptirler. Marksist-Leninist teorinin şu ya da bu ülkenin durumunu ve koşullarını incelemek için kullanılması onun "ulusallaştığı" evrensel ve genel niteliğini yitirdiği anlamına gelmez. Nasıl bir Çin

fiziği, Rus kimyası, Hint biyolojisi yok; fizik, kimya, biyoloji gibi dünyanın her yerinde geçerli bilim dallan varsa, aynı şekilde bir Çin Marksizmi, Rus Marksizmi ya da Hint Marksizmi yoktur. Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin bu sorun üzerinde yarattıkları karışıklık, kendi oportünist ve burjuva milliyetçi bakış açılarından olduğu kadar, köylü darkafalılıklarından ve bilgi teorisine ilişkin olarak sahip oldukları dar deneyci anlayışlarından da kaynaklanmaktadır.

MAO ZEDUNG VE ÇİN REVİZYONİSTLERİ SOSYALİST İNŞAYA İLİŞKİN MARKSİST-LENİNİST İLKELERİ VE YASALARI REDDEDİYORLAR

Mao Zedung ve Çin revizyonistleri milli demokratik devrimle sınırlı perspektifleri ve küçük burjuva oportünist nitelikleri gereği, sosyalizmin inşasına ilişkin yasalan ve Marksist-Leninist ilkeleri kavrayamamışlardır. Sosyalizmin ve komünizmin büyük ölçekli üretim temeli üzerinde kurulabileceğini anlamayan bu oportünistlerin "sosyalizm"i, teknik yönden geri ve küçük çaplı işletmelere dayanan bir "köylü sosyalizmi", yani kapitalizmin bir türü olmuştur. Bu alanda da burjuvazi ile proletaryayı uzlaştırmaya, sınıf çelişmelerini sözde köreltmeye çalışan bu Çin Narodnikleri modern toplumda burjuvazinin yolu ile proletaryanın yolu dışında bir "üçüncü yol"un da olduğunu vaaz etmişlerdir. Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin sosyalizmin inşası konusundaki düşünceleri II. Enternasyonal oportünizminin, Troçkizmin, revizyonizmin Marksist-Leninist düşüncelerle eklektik bir bulamacı olmaktan öte gidememiş birçok durumda karşıt ve birbirini çürüten tezlerin birarada savunulduğu bir "sistem" görünümünü taşımıştır.

İnsanlığın tarihi boyunca yarattığı bilgi birikiminden Marksizm-Leninizmin süzgecinden geçirip yararlanma yerine bu birikimi —her ne türden olursa olsun Çinli olanı hariç— Marksist-Leninist öğreti de dahil olmak üzere, güvenilmez ve tek yanlı bulan Mao, komünizmin ilke ve yasalarının evrensel olduklarını, her ülkeye olduğu gibi Çin'e de uygulanması gerektiğini reddeder. Herhangi bir

şeyi, herhangi bir ekonomik ve toplumsal olguyu incelemek için, konumuz açısından sosyalist ekonominin örgütlenmesine başlamak ve bu örgütlenmenin sorunlarını çözmek için, bilimsel sosyalizmin ilke ve yasalarını kılavuz olarak almayı son derece yanlış bulur. Ona göre, bu yöntem, Marksizm-Leninizmin her zaman karşı çıktığı bir yöntemdir. (**Sovyet İktisadının Eleştirisi,** Birikim yayınları, s.74). Bu yüce öğretinin adını kendine kalkan yaparak, ona karaçalan, somut olma, somut koşulların tahlili adına Çin'deki sözde sosyalist toplumun inşasına önderlik etmede tam bir yeteneksizlik göstermesine şaşırmamak gerekir.

Bilimsel sosyalizmin kurucuları, Mao'nun tersine, insanlığın bütün tarihi boyunca biriktirdiği bilgi dağından yararlanmışlar ve biricik bilimsel dünya görüşü olan diyalektik materyalizmin ilkelerini insan toplumunun evrimine uygulamışlar ve genel olarak insan toplumunun, özel olarak da kapitalist toplumun ilke ve yasalarını ortaya çıkarmışlardır. Onlar, kendi kafalarında bir takım ilke ve yasalar tasarlayıp bunları doğaya ve insanlığın tarihine uygulama gibi bir çaba içine girmemişler, insan iradesinden bağımsız nesnel gerçekliğin yasalarını, yine bu nesnel gerçeklikten çıkarmışlardır. Engels'in dediği gibi:

"ilkeler, araştırmanın çıkış noktası değil, sonucudur; doğaya ve insanların tarihine uygulanamazlar, bunlardan soyutlanırlar. Doğa ve insan dünyası ilkelere uymaz, ilkeler ancak doğa ve tarihe uydukları ölçüde doğrudur. Sorunun tek materyalist anlayışı budur..." (**Anti-Dühring,** s.92)

İnsanların maddi yaşam araçlarının üretimini ve değişimini yöneten yasalarını toplumsal üretim ilişkilerinin yeni insanlar arasındaki ekonomik ilişkilerinin gelişmesini inceleyen bilim, ekonomi-politiktir. Belirtildiği gibi, ekonomi politiğin de yasaları vardır ve bu yasalar nesneldir. Bu nedenle, insanlar, bu yasaları ancak keşfedebilirler ve kullanabilirler; onları ne yok edebilirler ne de yeni yeni yasalar yaratabilirler. Bundan dolayı, Mao Zedung, Çin'de sosyalist bir toplumun inşası için bu yasaları bilmeli, anlamalı ve kullanmalıydı; Marksist değil, burjuva olan dünya görüşünün onu bundan alıkoyduğunu biliyoruz. Marksist-Leninist ekonomi politiğin cahili olan Mao Zedung, her toplumsal oluşumun olduğu gibi, sosyalizmin de çeşitli ekonomik yasaları olduğunu; sosyalizmin ekonomi politiğinin yasalarının, insanların iradelerinden bağımsız olarak varolan nesnel yasaların insanların beynindeki yansımaları olduğunu kavramadığı gibi, aynı zamanda, her toplumsal ekonomik bi-

çimlerinin, ekonomik yasalarından sadece bir tekinin o toplumsal oluşumun temel ekonomik yasası olduğunu da kavramadı.

Sosyalist Sovyetler Birliği'nin sosyalist inşadaki tecrübelerine de çok bilmiş ukala bir küçük burjuva gibi burun kıvıran Mao Zedung, sosyalizmin ekonomi politiğinin yasalarına değinmekten ürkmekte, bu yasalara fazla değinmemeyi yeğlemekte; ama bu arada da sosyalizmin birden fazla temel ekonomik yasası olduğunu da söylemekten geri durmamaktadır. Sosyalist ekonomide kapitalist üretimdeki rekabet ve anarşi yasasının yerini uyumlu gelişme yasasının aldığını kabul eder görünen Mao, uyumlu gelişme yasasının yaklaşık gerekliliklerinin yansıması olan ekonomik planların (yıllık ve beş yıllık) bu yasayı tam olarak yansıtamayabileceğinden hareketle (bu arada belirtelim ki bu yasanın ihtiyaçlarını tam olarak yansıtan planlar düzenletebilir) açıkça ifade etmesi bile kendince sosyalizmin temel bir ekonomik yasasını bulmuştur:

"Denge göreli, **dengesizlik mutlaktır. Bu, sosyalist toplum için geçerli olduğuna inandığım evrensel** bir yasadır.... Planlama ile ulaşılan çeşitli dengeler dönemsel, geçici, şartlı; dolayısıyla görelidir." **(Sovyet İktisadının Eleştirisi** s.83, abç).

Mao Zedung, aynı anlayışını, 1957 yılında yazdığı "Halk İçindeki Çelişmelerin oğru Olarak Ele Alınması Üzerine" başlıklı makalesinde de dile getiriyordu. Ona göre, ekonomik planların, sosyalist ekonominin uyumlu (orantılı) gelişmesi yasasını tam olarak yansıtmaması, bir başka deyişle dengesizlik, sosyalizmin temel ekonomik yasasıdır. "Sosyalist toplumun ulusal ekonomisinin planlı, oranlı bir gelişmesi olabilir, bu da dengesizliklerin düzenlenmesini mümkün kılar. Ancak dengesizlik ortadan kalkmaz. Dengesizlik şeylerin doğasındadır. Özel mülkiyet yokedildiğinden ekonominin planlı örgütlenmesi mümkün oldu. Giderek, bu da bir çok göreli dönemsel denge yaratmak için **dengesizliğin nesnel yasalarını** bilinçli olarak kontrol etmeyi ve kullanmayı mümkün kıldı." **(Sovyet İktisadının Eleştirisi,** s.82-83, abç) Demek ki, yapılan ekonomik planın tam olarak gerçekleşmemesi, "üretimle ihtiyaçlar arasında bir denge sağla"namaması **(Seçme Eserler** c.5, s.453), yani dengesizlik, sosyalizmin temel ekonomik yasasıdır.

"Temel ekonomik yasa" kavramından ve bu arada sosyalizmin temel ekonomik yasasından ne anlaşılması gerektiğinden de hiç bir şey anlamayan Mao, üstü örtülü olsa da, dengesizliği sosyalizmin temel ekonomik yasası olarak görmesinin yanısıra "sosyalizmin temel iktisadi yasaları"ndan ve "Büyük İleri Atılımı"nda "sos-

yalizmin temel iktisadı yasaları ve üretimi genişletme ihtiyacı temelinde gerçekleştirdik"lerinden (Sovyet İktisadının Eleştirisi, s.90) sözeder. Eleştirdiği kitapta "tartışılan sosyalizmin temel iktisadi yasalarının tümüyle hatalı olduğu söylenemez" der (agy, s.114) Hemen biraz ilerde, sosyalist toplumda bunalımların meydana gelmemesinin esas nedeninin mülkiyet sistemi olduğunu söylerken de şöyle der: "Yeni sosyalizmin temel yasaları, üretim ve dağılımın ulusal planlaması, rekabet ve anarşinin olmayışı vb...." (agy, s.92)

Birçok sorunu olduğu gibi, bu sorunu da karmakarışık, anlaşılması güç bir şekilde ortaya koyuşla karşı karşıyayız. Ancak, Mao'nun görüşlerini kendi içinde tutarlı bir şekilde düzeltmek şüphesiz ki, bizim görevimiz değildir. Bizim burada görevimiz, bu eklektik ideolojinin, eklektizmini sergileyerek ve okuyucuya onun sosyalizmin temel ekonomik yasasından bihaber olduğunu göstermektir.

Toplum yaşamının temeli olan toplumsal üretimin ve ürünlerin üretilmesinin yasalarının bilimi olan ekonomi-politiğin yasaları, her toplumsal oluşum açısından çeşitlidir. Ancak, her toplumsal oluşumun tek bir temel ekonomik yasası vardır. Ekonomik yasa; toplumsal üretimin amacını, toplumsal üretimin tabi olduğu görevi ifade eder. Örneğin kapitalist üretim insanların maddi ve kültürel ihtiyaçlarının azami tatmini ile ilgilenmez, onun amacı, başta kendi varlığının ve gelişmesinin temeli olan artı-değeri yaratan işçi sınıfı ve diğer emekçileri azgınca sömürerek kendini yeniden üretmektir. Demek ki, kapitalist üretim, artı-değer yaratmaya yönelir; onun varlığının ve gelişmesinin temeli odur; bu nedenle kapitalist karın doğuşu ve artışı yasası olan artı-değer yasası, Stalin'in deyişiyle "Kapitalizmin temel ekonomik yasası kavramına en iyi uyan yasa"dır. "Artı-değer öğretisi, Marks'ın iktisadi teorisinin temel taşıdır." (Lenin). Stalin'in dediği gibi, genel olarak kapitalizmin temel ekonomik yasası olan artı-değer yasasının kapitalizmin yeni gelişme aşamasının tekelci kapitalizm aşamasının koşullarına uygun olarak geliştirmesi gerekir; çünkü tekelci kapitalizm (emperyalizm) herhangi bir kar ile yetinmez, ortalama kar ya da ortalama karın bir miktar artması demek olan fazla-karla yetinmez; **o azami kar ister. İşte azami kar yasası** tekelci kapitalizmin temel ekonomik yasasıdır.

Sosyalist toplumun, komünizme doğru hareketinin ve gelişmesinin yasası olan temel ekonomik yasa, sosyalizmin temel eko-

nomik yasası, toplumun durmadan artan maddi ve kültürel gereksinimlerinin azami ölçüde tatmin edilmesidir.

Tekelci kapitalist üretimin amacı azami kar yaratmak olduğu halde, sosyalist üretimin amacı kar değil, insanın maddi ve kültürel ihtiyaçlarının karşılanmasıdır, tatminidir. Bütün toplumun ihtiyaçlarının karşılanması sosyalist üretimin amacıdır , çünkü, artık üretim araçlarının özel mülkiyeti yerini toplumsal mülkiyete bırakmıştır ve insanın insan tarafından sömürülmesinin ekonomik temeli ortadan kaldırılmıştır. Sosyalizmde insana, sosyalist üretimin amacı olarak bakıldığını belirten Stalin, sosyalizmin temel ekonomik yasasının şu çarpıcı formülasyonunu verir:

"Yani bütün toplumun durmadan artan maddi ve kültürel gereksinimlerinin azami ölçüde giderilmesi —işte sosyalist üretimin üstün bir teknik temel üzerinde sosyalist üretimi durmadan artırmak ve yetkinleştirmek —işte bu amaca erişmenin :

"Sosyalizmin temel ekonomik yasası budur." (Son Yazılar, s.136)

Görüldüğü gibi, sosyalizmin temel ekonomik yasası tekdir, Mao'nun iddia ettiği gibi —"iddia" sözcüğü bile fazla, kafadan attığı gibi demek daha doğru olacaktır.— birden fazla değil. Her ne kadar Mao, bu "yasalar"ın neler olduğunu açıklıkla ortaya koymamışsa da, onun hesabına şunlan sayabiliriz: dengesizlik, üretimin ve dağılımın planlanması, rekabet veya anarşinin olmaması, oranlı gelişme, vb.— tabii bu saydıklanmıza son ikisi hariç ne kadar ekonomik yasa" denebilirse.

Ekonomi politik ile ekonomik politikayı birbirine karıştıran Mao Zedung unutmaktadır ki, birden çok temel yasadan bahsetmek, bizzat temel yasa kavramının kendisiyle çelişir. Sosyalizmin birden fazla temel ekonomik yasası olduğunu iddia eden Yaroşenko'yu eleştirirken Stalin şöyle der:

"2. Bu ya da şu toplumsal oluşumun temel ekonomik yasasından sözedilirken, çoğu kez, söylenmese de, bu oluşumun birçok temel ekonomik yasası olamayacağı, ancak bir tek temel ekonomik yasası olacağı kabul edilir, özellikle bir temel yasa olduğu için böyledir. Aksi halde, her toplumsal oluşum için elimizde birçok temel ekonomik yasamız olurdu, bu da temel yasa kavramıyla çelişir."(agy, s.132)

Yukarıda Mao'nun ekonomi politik ile ekonomi politikayı birbirine karıştırdığını söyledik; çünkü, ulusal ekonomin planlanması gibi bir sorunu ekonomi politiğin konusu içine dahil ediyor. Halbuki ulusal ekonominin planlanması vb. sorunlar yönetici kurumla-

rın ekonomik politikasının konusudur. İnsanlar arasındaki üretim ilişkilerinin yasalarını inceleyen **ekonomi politik** ile ekonomi politiğin yasalarını somutlaştıran, onlardan pratik sonuçlar çıkaran ve gündelik eyleminde onlardan ilham alan ekonomik politikayı birbirine karıştırmak, "Ekonomi politiği ekonomik politikanın sorunları ile yüklemek, onu bilim olarak öldürmek demektir." (Stalin, agy, s.131)

Bu bilimi anlamamakta "büyük bir yetenek" gösteren Mao Zedung'un yaptığı da bundan başka nedir ki?

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerine göre, milli demokratik halk devriminin zaferinden sonra uzun bir "yeni demokratik toplum" döneminden geçilmesi zorunluluğu vardır. Onlara göre, bu dönemde milli kapitalizm özgür bir biçimde gelişmeli, sosyalizme geçişin maddi ve tekniksel temellerini yaratmalı, üretici güçleri geliştirmelidir. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, aslında, II. Enternasyonal oportünistlerinin ve proleter devrimi ve sosyalizme karşı çıkan her türden oportünistin ve revizyonistin çiğnediği çürümüş sakızı çiğniyorlar. II. Enternasyonal oportünistleri, sosyalist devrimden ve sosyalizmin inşasına başlamasından önce, üretici güçlerin kapitalist toplumda burjuvazi tarafından büyük ölçüde geliştirilmesi ve işçilerin ve emekçilerin kültürel düzeylerinin yükselmesinin beklenmesi gerektiğini, çünkü bunlar olmadan sosyalizmin inşasına başlanamayacağını savunuyorlardı. Stalin bunu şöyle açıklıyor:

"Bütün ülkelerin oportünistleri, proletarya devriminin ancak sanayileşmede gelişmiş ülkelerde başlayabileceğini ileri sürerler —elbette, eğer teorilerine göre devrimin başlaması gerekirse—; bu ülkeler sanayi açısından ne kadar gelişmiş olurlarsa sosyalizmin zaferi şanslarının o kadar çok olacağını ileri sürerler; ve tek ülkede, özellikle de bu ülke kapitalist yönden az gelişmişse, sosyalizmin zaferinin mümkün olması, onlar için tamamen inanılmaz bir şey olarak, sözkonusu değildir." (**Troçkizm mi Leninizm mi,** s.50-51)

Aynı devrim kaçaklarını Lenin şöyle yanıtlıyordu:

"Örneğin bu adamların Batı Avrupa sosyal demokrasisinin gelişimi sırasında ezbere öğrenmiş oldukları ve sosyalizm için henüz gelişmemiş olduğumuz biçimindeki ve içlerinden bazı "bilgili" baylardan belirttikleri gibi, bizde sosyalizmin nesnel ekonomik koşullarının olmadığı biçimindeki iddiaları da sınırsız şabloncu bir iddiadır. Ve hiç kimsenin aklına da şu soruyu sormak gelmiyor: İyi ama, önünde devrimci bir durum, I. Emperyalist Savaşta ortaya çıktığı gibi bir durum bulan bir halk, durumun çaresizliğinin etkisiyle, gene de uygarlığa doğru ileri bir adım atmanın pek de alışılmış olmayan koşulları için mücadele şansını sağlayan bir savaşa atılamaz

mıydı?

"Rusya, üzerinde sosyalizmin gerçekleşebileceği; üretici güçlerin gelişim aşamasına erişmemiştir. İçlerinde elbette ki Zuhanov'un da bulunduğu bütün II. Enternasyonal kahramanları, bu cümleyle resmi geçit yapıyorlar. Bu yadsınamaz cümleyi binbir şekilde ağızlarına sakız yapmakta ve devrimimizin değerlendirilmesinde bu cümlenin belirleyici olduğunu söylemektedirler." (Lenin'den Aktaran **Proleter Devrimin Teorisi**, s.72)

Lenin devamla şöyle diyordu:

"Sosyalizmin kurulabilmesi için belli bir kültür düzeyi gerekli ise (ki bu belirli kültür düzeyinin ne olduğunu kimse söyleyemez.) neden işe bu belli düzeyin koşullarını elde etmede önce devrimci yoldan, sonra da işçi-köylü iktidarı ve Sovyet sistemi temelinde başlamayalım? Ve diğer halklara yetişmek için yola koyulmayalım?" (agy, s.73)

Bolşevik Partisinin önderlik ettiği Rusya proletaryası ve emekçileri menşeviklerin ve her renkten oportünistlerin, "Rusya'da sosyalizmin inşasının maddi ve ekonomik ön koşullarının olmadığı, dolayısıyla proletaryanın iktidarı ele geçirmemesi gerektiği" yolundaki gevezeliklerini bir yana iterek 1917 Ekim'ine kadar iktidarı ele geçirdi. Rusya Bolşevikleri bir yandan burjuvazinin, toprak ağalarının ve emperyalistlerin karşı-devrimci girişimlerini bastırırken, bir yandan da adım adım sosyalizmin inşasına giriştiler. Ekim Devrimi'nden ve özellikle Lenin'in 1924'te ölümünden sonra Stalin ve diğer Bolşeviklerle, Troçki, Zinovyev ve ortakları arasında gelişen tartışmanın en önemli yönlerinden biri, tek bir ülkede, kapitalist-emperyalist kuşatma altındaki geri bir ülkede, sosyalizmin kurulmasının mümkün olup olmadığı sorunuydu. II. Enternasyonal oportünistlerinin ve menşeviklerin izinden giden Troçki, Zinovyev ve ortakları Rusya'da üretici güçlerin gelişim düzeyinin ve emekçilerinin kültür ve eğitim düzeyinin düşük olduğunu, bu yüzden Rusya proletaryasının kendi çabalarıyla sosyalizmi kuramayacağını iddia ediyorlardı. Onlara göre, Rusya proletaryası, Avrupa'da proleter devrimlerinin olmasını beklemeliydi; çünkü o, bu ülkelerin muzaffer proletaryasının kendi devleti eliyle yapacağı ekonomik ve tekniksel yardım olmadan sosyalizmi kuramazdı. Stalin, Marksist-Leninist öğretiye dayanarak Troçki'nin ve Zinovyev'in görüşlerinin aslında Menşeviklerin ve II. Enternasyonal oportünistlerinin görüşlerinden farksız olduğunu, Rusya proletaryasının köylülükle bağlaşarak sosyalizmi inşa edecek güce sahip olduğunu belirtti; Troçkistlerin ve Zinovyevcilerin kaderci ve burjuvazi karşısında teslimiyetçi anlayış-

larını mahkum etti. Bu oportünist ve teslimiyetçi görüşlerin mantıksal sonucu, Avrupa'da yakın gelecekte proleter devrimlerinin patlak vermemesi halinde sovyet iktidarının kaçınılmaz olarak çökeceği ve Rusya'da burjuvazinin iktidarı yeniden ele geçirmesinin engellenemeyeceği idi. Oysa Lenin, kapitalizmin eşitsiz ekonomik ve siyasal gelişiminin şiddetlenmiş olduğu emperyalizm çağında tek bir ülkede proletaryanın zafere ulaşmasının "tipik bir durum" olacağını, proletaryanın birçok ülkede birden aynı anda zafere ulaşmasının ise "ender bir istisna" sayılmasını gerektiğini söylüyordu. Daha 1915 Ağustosunda kaleme aldığı **Avrupa Birleşik Devletleri Sloganı Üzerine** adlı yazısında o şöyle diyordu:

"Böylece, sosyalizmin zaferi, önce birkaç ya da hatta yalnızca bir tek kapitalist ülkede olanaklıdır. Bu ülkenin başarılı proletaryası, kapitalistleri mülksüzleştirdikten ve kendi sosyalist üretimini örgütledikten sonra öteki ülkelerin ezilen sınıflarını kendi davasına çekerek, bu ülkelerde kapitalistlere karşı ayaklanmalarına yol açacak ve sömürücü sınıflara ve onların devletine, gerektiğinde silahlı kuvvetle bile karşı koyarak dünyanın geri kalanını, kapitalist dünyanın karşısına çıkaracaktır." (Marks, Engels, Marksizm,s.333)

II. Enternasyonal oportünistleri ve onların izinden gidenler **sosyalizmin inşasına başlanması ile sosyalist toplumun tam olarak inşasını birbirine karıştırmaktadırlar.** Sosyalist toplumun **tam olarak inşası** için üretici güçlerin önemli ölçüde geliştirilmesi, kapitalist toplumda varolandan daha yüksek bir emek üretkenliği düzeyine ulaşılması, tarımın ve sanayiin büyük çaplı üretim temelinde örgütlenmesi, ülkenin bütünüyle elektrifikasyonu ve işçilerin ve emekçilerin siyasal ve kültürel düzeyinin büyük ölçüde yükselmiş olması gerekir. Ama Marksist-Leninistler, iktidarı ele geçiren proletaryanın **sosyalizmin inşasına başlaması** için üretici güçlerin ve kültür düzeyinin gelişmiş olması gibi bir önkoşul kabul etmediğini bilirler. Lenin'in ve Stalin'in izinden yürüyen AEP, bu konuda kendi deneyimini özetlerken şöyle diyordu:

"Parti, sosyalist üretim ilişkilerinin kurulması için, geri kalmış olan üretici güçlerin daha yüksek bir düzeye çıkarılmasını beklemedi. Parti, sosyalist toplumun tam olarak inşaası aşamasında yerine getirilecek bir görev olan sosyalizmin yeterli maddi-teknik temelinin tamamlanmasını beklemeden, sosyalist üretim ilişkilerini ilk önce şehirlerde, sonra da köylük bölgelerde kurdu... "(AEP Tarihi, cilt 3, s.181).

Sosyalizmin inşasına başlanması için gelişmiş bir maddi-

ekonomik temelin varlığını gerekli gören ve Troçki ile Zinovyev'in çürüğe çıkarılmış oportünist görüşlerine sarılan Mao Zedung şöyle diyordu:

"Çin'in iktisadi geriliğini gözönüne alacak olursak, devrimin ülke çapında zafere ulaşmasından sonra bile, ekonominin geniş yukarı küçük burjuvazi ve orta burjuvazi tarafından temsil edilen kapitalist sektörünün varlığını uzun bir zaman sürdürmesine izin vermek gerekecektir... Bu kapitalist sektör o zaman bile tüm milli ekonominin vazgeçilmez bir parçası olacaktır." (SE, c.4, s.184-185).

ÇKP 7. Merkez Komitesi'nin İkinci Genel Toplantısı'na Rapor'unda ise şu satırları okuyoruz:

"Gerek bu nedenle Çin milli burjuvazisinin devrimciliği gerekse Çin'in ekonomisinin hala geri olduğu için devrimin zafere ulaşmasından sonra da oldukça uzun bir süre boyunca, şehirlerdeki ve köylük bölgelerdeki özel kapitalizmin olumlu niteliklerinden milli ekonomiye zararlı değil, yararlı olan bütün kapitalist unsurların varlıklarını sü dürmelerine ve gelişmelerine izin verilmelidir. Bu, yalnız kaçınılmaz değil, iktisadi bakımdan gereklidir de." (agy, s.395-396)

Görüldüğü gibi Mao Zedung, Çin'in iktisadi bakımdan geri ve üretici güçlerinin gelişim düzeyi açısından zayıf bir konumda olduğu ve Çin milli burjuvazisinin "devrimci olduğu" gerekçesiyle devrimin zaferinden sonra kapitalist unsurların varlıklarını uzun bir süre sürdürmeleri gerektiğini savunuyor. O, iktisadi bakımdan geri olan Çin'de sosyalizme geçilmeden önce bir "yeni demokratik ekonomi" aşamasından geçilmesini gerekli görüyor. 1945 yılında ÇKP'nin 7. Kongresine sunduğu raporda Mao Zedung bu görüşünü şöyle dile getiriyordu:

"Birleşik yeni demokratik devlet olmadan, yeni demokratik ekonominin devlet sektörü, özel kapitalist sektörü ve kooperatif sektörü gelişmeden, milli, bilimsel bir kültür, bir kitle kültürü, yani yeni demokratik bir kültür gelişmeden ve yüzmilyonla ca insanın kişiliği kurtarılıp geliştirilmeden, kısacası Komünist Partisi'nin önderliğinde yeni tipte kapsamlı bir burjuva demokratik devrim olmadan, sömürge, yarı-sömürge ve yarı-feodal düzenin yıkıntıları üzerinde bir sosyalist toplum inşa etmeye çalışmak bir ham hayal olur." (Koalisyon Hükümeti Üzerine, SE, c.3, s.255)

Proletaryanın iktidarı ele geçirdiği bir ülkede üretici güçlerin, tekniğin, sanayiin ve kültürün gelişim düzeyi sosyalizmin inşasına başlanıp başlanmayacağı noktasında belirleyici bir etki yapmaz; bu düzey ancak sosyalizmin inşasının temposu noktasında belirleyici bir etki yapar. Elbette, üretici güçlerin nispeten düşük bir geliş-

me düzeyinde olduğu ülkelerde, proletaryanın iktidarı elegeçirmesinden sonra sosyalist inşanın temposu daha yavaş olacaktır. Bu gibi ülkelerde, iktidarı ele geçiren proletarya, ekonominin kumanda edici tepelerini, yani belirleyici üretim araçlarını, büyük sanayi işletmelerini, ulaştırma ve haberleşme tesislerini, enerji üretim merkezlerini, bankaları, dış ticareti, toptan ticareti ve büyük çiftlikleri vb. derhal denetimi altına alır. Devlet iktidarının ve belirleyici üretim araçlarının kendi elinde bulunmasından yararlanan devrimci proletarya nispeten uzun bir süre içinde ekonominin sosyalist dönüşümünü tamamlamak için mücadele eder. Üretici güçlerin ve kapitalizmin gelişim düzeyinin Batı Avrupa ülkelerine kıyasla çok düşük olduğu Rusya'da 1917 Ekim Devrimi sonrasında varolan ekonomik yapıyı tanımlarken Lenin, bu ekonominin bir "geçiş ekonomisi" niteliği taşıdığını söylüyor ve şöyle devam ediyordu:

"Ama geçiş sözcüğü ne anlama gelir? Bir ekonomiye uygulandığı şekliyle, bugünkü düzenin hem kapitalizmin hem de sosyalizmin unsurlarını, parçalarını, kırıntılarını kapsadığı anlamına gelmez mi? Bu anlama geldiğini herkes kabul edecektir. Ama bunu kabul edenlerin hepsi, bugün Rusya'da mevcut olan çeşitli toplumsal-ekonomik yapıları gerçekten hangi unsurların oluşturduğunu düşünmek zahmetine katlanmıyor. Ve sorunun çözülmesi zor olan kısmı da budur.

"Bu unsurları sıralayalım:

"1) Ataerkil, yani önemli ölçüde doğal köylü ekonomisi;

"2) Küçük meta üretimi (bu, tahıllarını satan köylülerin çoğunluğunu kapsar);

"3) Özel kapitalizm;

"4) Devlet kapitalizmi;

"5) Sosyalizm.

"Rusya o kadar geniştir ve o kadar çeşitlilik gösterir ki, bütün bu farklı toplumsal-ekonomik biçimler birbirine karışmıştır. Durumun kendi özgül niteliğini oluşturan şey budur.

"Akla şu soru geliyor: Egemen olan unsurlar hangileridir? Açıktır ki, bir küçük-köylü ülkesinde egemen olan unsur küçük-burjuva unsurdur. Ve bu böyle olmak zorundadır; Çünkü büyük çoğunluk, toprağı işleyenlerin büyük çoğunluğu, küçük meta üreticileridir." (Ayni Vergi Üzerine, **İşçi sınıfı ve Köylülük**, s.422)

Küçük meta üreticileri, kapitalizme ve burjuvaziye, dayanacakları sağlam bir temel oluştururlar. Bu tabakanın farklılaşması sonucu ortaya çıkacak olan kapitalist unsurlar, proletarya diktatörlüğü altında bile işçi sınıfına karşı mücadele eden bir "yeni burju-

vazi" tabakası oluştururlar. Lenin, küçük burjuvazinin ağır bastığı, iktisadi bakımdan geri ülkelerde çok uzun ve çok sabırlı bir eğitime, örgütleme ve dönüştürme siyasetine gerek olduğunu belirtiyor: "Sınıfları ortadan kaldırmak demek, **küçük meta üreticilerini de ortadan kaldırmaktır; oysa** bunları **kovama** ız, bunları ezemeyiz, bunlarla i i **geçinmek zorundayız.** Bunları değiştirebiliriz, yeniden eğitebiliriz (ve öyle yapmalıyız da). Ama çok uzun çok yavaş ve çok özenli bir örgütlendirme çalışmasıyla bu yolda başarı sağlayabiliriz." (**"Sol" Komünizm Bir Çocukluk Hastalığı**, s.38)

Üretici güçlerin ve kültürün yüksek düzeyde gelişmiş olmadığı, küçük üretimin yaygın olduğu, proletaryanın toplam nüfusun nispeten küçük bir bölümünü oluşturduğu koşullarda, sosyalist ekonominin tam olarak inşasının maddi koşulları henüz olgunlaşmamıştır. Böylesi durumlarda hemen alınması gereken sosyalist tedbirlerin ilerisinde kapitalizmi, küçük üretimi ve pazar ilişkilerini vaktinden önce ortadan kaldırma girişimleri boşa çıkmaya mahkumdur. Örneğin, Ekim Devrimi'nden sonra Rusya'da sosyalist ekonominin inşası epey uzun bir zaman kesitini kapsadı; çünkü bu ülkenin tarımı ve sanayisi aralıksız yedi yıl süren savaşlar sonunda büyük ölçüde yıkıma uğramıştı ve ülke genelinde bir "küçük-burjuvalar ülkesi" durumundaydı. Lenin'in tarımın kollektifleştirilmesi konusunda söyledikleri hayli öğreticidir. O, şöyle diyordu:

"Büyük tarım üretiminin artırılması bir yana, onların korunması bile, çok iyi gelişmiş bilinçli olarak devrimci, iyi bir meslek ve siyasal örgütlenme okulundan geçmiş bir köy proletaryasının varlığını gerektirir. Bu koşulun henüz mevcut olmadığı yerde, bu çalışmanın ulaşılmak istenen amaca uygun olarak bilinçli ve yetenekli işçilere verilmesinin mümkün olmadığı yerde, devlet tarafından yönetilen büyük tarım işletmelerini vaktinden önce kurmak girişimi ancak proletarya iktidarını tehlikeye düşürür, "sovyet işletmeleri"nin kuruluşunda aşırı bir ihtiyat ve en ciddi şekilde hazırlanmak gerekmektedir." (İşçi Sınıfı ve Köylülük, s.415)

Ancak bütün bunlardan, sosyalizmin hızlı bir biçimde inşasının maddi koşullarının tam olarak bulunmadığı ülkelerde, iktidarı ele geçirmiş olan proletaryanın, henüz mülksüzleştirilmemiş olan burjuva ve küçük burjuva öğelerinin özgürce gelişmelerine göz yumması, ekonominin sosyalist olmayan (kapitalist, küçük burjuva vb.) sektörlerinin hiç bir kısıtlamaya tabi tutulmaması gerektiği sonucu kesinlikle çıkmaz. Mao Zedung'un iddiasının tersine Marksist-Leninistler, sosyalizmin inşasına geçilmesi için sözde yeni demokratik ekonominin devlet sektörünün, özel kapitalist sektörü ve koope-

ratif sektörünün gelişmesini beklemeyi savunmazlar; onlar sosyalizmin inşasına geçilmesi için bilimsel bir kültürün gelişmesini, yüzmilyonlarca insanın kişiliğinin kurtarılıp geliştirilmesini de beklemekten yana değillerdir.

Kapitalist ve küçük burjuva unsurların engelsiz ve özgür faaliyeti, zorunlu olarak kapitalizmin yeniden canlanması ve proletarya diktatörlüğünün yıkılması sonucunu verecektir. İktidarı ele geçiren devrimci proletarya, hızlı bir kollektifleştirmenin nesnel koşullarının henüz oluşmamış olduğu durumlarda kapitalistlerin ve küçük-burjuvazinin faaliyetini kısıtlar ve denetim altına alır; işçilerin ve emekçilerin haklarını koruyan yasalar çıkararak ağır vergiler yükleyerek vb. önlemlerle burjuva unsurların gelişmesini ve güçlenmesini engeller. Bir yandan işçilerin ve emekçilerin siyasal ve kültürel düzeylerini yükselterek, bir yandan da ekonominin sosyalist sektörünü adım adım genişleterek sosyalizmin tam olarak inşasının ve komünizme geçişin koşullarını hazırlar, örneğin, Rusya'da küçük üretimin kısa sürede dönüştürülmesinin ve kulakların derhal mülksüzleştirilmesinin koşullarının olmadığını saptayan Bolşevik Partisi esnek bir siyaset izledi. Bir yandan, kentteki ve kırdaki küçük üreticilerin proletarya ile, Sovyet iktidarıyla bağlaşması ve onların kooperatif örgütlenmeleri aracılığıyla sosyalist ekonominin çerçevesi içine çekilmesine çalışırken, bir yandan da kulakları tecrit eden, onların gelişmesini kısıtlayan önlemler aldı. Ancak Sovyet iktidarı, kulakların sınıf olarak varlıklarını korumalarına geçici olarak göz yummakla birlikte karşı-devrimci faaliyetlere girişen kulakları cezalandırdı ve onların ellerindeki toprağa ve üretim araçlarına el koydu. Örneğin 1918 yazında Yoksul Köylü Komiteleri'nin kurulmasından sonra karşı-devrimci kulaklara ait 50 milyon hektar toprak yoksul ve orta-köylülere dağıtıldı. Bu dönemde Sovyet hükümeti;

"Kulaklara yüksek vergiler koymuş, tahıllarını devlete sabit fiyatlarla satmaya mecbur etmişti, toprak kiralama kanunuyla kulakların kullanabileceği toprağı bir ölçüde kısıtlayabilmişti; özel çiftliklerde ücret karşılığında işçi çalıştırılmasına ilişkin kanunla, kulakların çiftliklerinin büyüklüğünü sınırlandırmıştı. Fakat, toprak kiralama ve işçi çalıştırma konusundaki kanunlar, kulakların varlığına izin verdiğinden ve ellerindeki malların zaptı yasak olduğundan, kulaklar bir çeşit güvenlik altında bulundukları için Sovyet iktidarı kulakları ortadan kaldırma politikasını daha uygulamamıştı. Uyguladığı politika, kulak sınıfının büyümesini durduruyor, bu kısıtla-

maların baskısına dayanamayan bazı kulak kesimlerinin işten çekilmesine, mahvına sebep oluyordu. Fakat bu politika, kulakların sınıf olarak dayandığı iktisadi temelleri yıkmıyor, onları ortadan kaldırmıyordu. Bu, kulakları ortadan kaldırma politikası değil, onları kısıtlama politikasıydı. Bu politika, kollektif çiftlikler ve devlet çiftlikleri zayıf olduğu ve kulakların yetiştirdiği tahılı yetiştiremediği sürece gerekliydi." (SBKP(B) Tarihi, s.370)

1929'dan itibaren Sovyet iktidarı, tarımın kollektifleştirilmesinin maddi ve toplumsal koşullarının olgunlaşmış olmasından hareketle, kulakları kısıtlama siyasetinden, onları sınıf olarak yok etme siyasetine geçti. Kulakların ellerindeki üretim araçlarına ve zenginliklere (toprak, çiftlik binası, tarım makinaları, çekim hayvanları vb.) el konularak bunlar kolhozlara (kollektif çiftlikler) ve sovhozlara (devlet çiftlikleri) verildi. Stalin, 1929'dan önce kulakların ellerindeki üretim araçlarına el koymanın maceracı bir siyaset olacağını, çünkü, bu tarihe kadar kolhozların ve sovhozların, kulağın tarım üretiminin yerini dolduracak, ülkenin tarımsal ürün gereksinimini karşılayabilecek ölçüde gelişmemiş olduğunu belirtmektedir. Görüldüğü gibi, Lenin, Stalin ve Bolşevikler, Rusya'da üretici güçlerin geri olmasından burjuvazinin özgürce ve kısıtlamasız bir biçimde gelişmesi gerektiği sonucunu çıkarmıyorlar; onlar, bir yandan ülkenin ekonomik bakımdan geriliğini hesaba katarken, bir yandan da sosyalizmin inşasına girişmeyi ve bu faaliyeti mümkün olan en büyük hızla yürütmeyi öngörüyorlardı.

Arnavutluk Emek Partisi'nin deneyimi de Lenin'in ve Stalin'in sosyalizmin inşasına ilişkin görüş ve uygulamalarını doğrulamaktadır. Zaten Avrupa'nın ekonomik gelişme düzeyi bakımından en geri ülkesi olan Arnavutluk, II Düny Savaşından faşist işgalciler tarafından tamamen yıkıma uğratılmış bir ekonomiyle çıkmıştı. AEP Tarihi bunu şöyle anlatıyor:

"Ülkemiz kurtulduğu zaman acıklı bir durumdaydı. Arnavutluk, savaşta çok büyük zarara uğramıştı. Ekonomisi temelinden sarsılmıştı. Büyük küçük bütün köprüler havaya uçurulmuş, karayolları, limanlar ve telefon şebekesi işlemez hale getirilmişti. Elektrik enerjisi yoktu, madenler çalışmaz durumdaydı ve yıkılmaktan kurtulan yeni fabrikalar bile hammadde yokluğundan dolayı çalışamıyordu. Bütün ülkede işsizlik yaygındı.

"Tarımda çok kötü bir durumdaydı; toprakların bir kısmı işlenmemiş bir haldeydi; büyük baş hayvanların üçte biri, özellikle de yük hayvanları yok edilmişti.

"Mal yokluğu ve ulaşım araçlarının bulunmayışı yüzünden ticaret tam bir durgunluk içindeydi. Hiç bir mali kaynak yoktu; bankadaki altın

rezervi istilacılar tarafından yağma edilmişti. Enflasyon görülmemiş bir dereceye varmıştı. Halk, kışa, giyecekten, yiyecekten ve barınaktan yoksun olarak giriyordu. Bütün ülke kıtlık ve salgın hastalık tehdidi altındaydı." (**AEP Tarihi**, Cilt 2, s.13-14)

Arnavutluk Komünist Partisi, ekonominin durmuş olan çarklarını harekete geçirmek için bazı ivedi önlemler alırken, emperyalistlere ve gerici burjuvaziye ait üretim araçlarını millileştirirken ve büyük toprak sahiplerinin topraklarını köylülere dağıtırken, sosyalist nitelikte önlemler de alıyordu. Ülkenin kurtuluşundan ve proletarya diktatörlüğünün kuruluşundan sonra, ekonominin inşası konusunda iki ayrı görüş belirdi; Seyfullah Maleşova'nın başını çektiği oportünist grup, "Özel kapitalist sektörün faaliyetine ve onun denetimsiz ve sınırsız gelişmesine tam bir serbestlik tanınmasını savunuyor ve şehirlerdeki ve köylerdeki kooperatif sektörünün desteklenmesine karşı çıkıyordu. Özünde sosyalizmin inşasına karşıydı ve kapitalizmin serbestçe gelişmesinden yanaydı." (agy, s.40) Buna karşılık Enver Hoca ve partinin ezici çoğunluğu, ekonominin kilit noktalarının sosyalist devletin denetimi altına alınmasını, şehirlerdeki ve köylerdeki küçük üreticilerin, üretici ve tüketici kooperatifleri içinde örgütlenerek adım adım ekonominin sosyalist sektörünün içine çekilmesini, hemen mülksüzleştirilmesi için koşulların uygun olmadığı özel kapitalistlerin ise sıkı bir biçimde denetlenmesini ve kısıtlanmalarını savundu. AKP, kırsal alanlardaki inşa çalışmasında "yoksul köylülere dayanmak, orta köylülerle ittifak yapmak ve zengin köylülere karşı mücadele etmek" biçimindeki Leninist sloganı kendisine rehber aldı. Ülke ekonomisinin yıkıma uğramış olması ve üretici güçlerin çok geri olmasından hareketle, burjuvaziyi teşvik etmek ve kapitalizmin gelişimini savunmak gibisinden oportünist siyasetler savunmadı. Partinin, kurtuluştan sonra toplanan Birinci Kongresi bu konuda şu sonuçlara varmıştı:

"Yaygın bir kollektifleşmenin şartları henüz olgunlaşmadığı için, Parti, bu alandaki siyasetini şöyle ifade etti: 'Kollektifleşme için ne çok fazla acele edelim ne de yerimizde sayalım'.

"Tarım işletmelerinin büyük bir bölümünü oluşturan özel çiftlikler geri bir durumdaydı; bu yüzden, tarım üretimini arttırmak amacıyla kendi başlarına çalışan köylülere çok yönlü yardımda bulunulması gerekli görüldü.

"Kongre aynı zamanda, köylük bölgelerde özel çiftliklerin hakim olduğu şartlarda kapitalizmin gelişmesi tehlikesinin bir an bile gözden kaçırılmaması gerektiğine işaret etti. Köylük bölgelerdeki kapitalist unsurlara

karşı bir iktisadi kısıtlama ve siyasi tecrit siyas tinin uygulanması gerektiğini belirten talimat ar yayınlandı." (agy, s.87)

Gelelim Çin'in durumuna. Burjuvazi ile uzun süreli bir işbirliği ve bağlaşma siyasetinin izlendiği Çin koşullarında, burjuvazinin ve diğer sömürücülerin sosyalizmde bütünleşmesi anlayışından ve oportünist "üretici güçler teorisi"nden hareketle, bu sınıflara karşı ne ortadan kaldırma, ne de kısıtlama siyaseti uygulandı. Tersine, "özel kapitalizmin olumlu niteliklerinden milli ekonominin geliştirilmesi uğruna mümkün olduğu kadar yararlanmak" (Mao Zedung) gerekçesiyle burjuvazinin engelsiz ve kısıtlamasız bir biçimde gelişmesi teşvik edildi. Bu siyaset, gerek kentlerde ve gerekse kırsal alanlarda — özellikle milli kapitalizmin gelişmesini köstekleyen emperyalizmin, komprador kapitalizmin ve feodalizmin tasfiye edildiği koşullarda, burjuvazinin giderek güçlenmesine, kapitalizmin maddi temellerinin sağlamlaşmasına yolaçtı. Niteliği itibariyle zaten burjuva olan milli demokratik devrim, burjuvazinin ve kapitalizmin gelişmesi için yolu temizler, onun gelişmesinin önündeki engelleri kaldırır. Lenin şöyle diyor:

"Burjuva devrim, geçmişin kalıntılarını, (yalnızca otokrasiyi değil, monarşiyi de içeren) feodal kalıntıları, en kararlı bir biçimde süpürüp atan ve kapitalizmin en geniş, en özgür ve en hızlı bir biçimde gelişmesini en eksiksiz bir biçimde güvence altına alan bir altüst oluşun ta kendisidir." (Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği, s.51)

Demokratik devrimde proletarya ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğünden proletaryanın sosyalist diktatörlüğüne kesintisiz geçişin olması ekonomi de burjuva kapitalist üretim ilişkileri yerine sosyalist üretim ilişkilerinin kurulmasını mümkün kılmaktadır. Demokratik devrimle sosyalist devrimin "tek tek özgün"unsurları içiçe geçmekte, demokratik devrim bazı sosyalizm unsurlarını kendi içinde taşırken, sosyalist devrimde demokratik devrimin bazı görevlerini yerine getirmektedir. Çin'de demokratik devrim proletaryanın değil, küçük burjuvazinin önderliği altında gerçekleştirilmiştir... Demokratik devrimden sosyalist devrime kesintisiz geçiş sözkonusu değildir. Lenin'in dediği gibi; "... Proletarya iktidarda olmadıkça sosyalizm düşünülemez. Bu da işin ABC'sidir."

1949'da demokratik devrimin ülke çapında zafere ulaşmasından sonra Mao Zedung ve oportünist ÇKP yönetimi köklü demokratik önlemler aldılar; emperyalist ve komprador sermayeye el konuldu, büyük toprak sahiplerinin topraklarına el konularak bun-

lar köylülere dağıtıldı. İşçiler, köylüler ve diğer halk kesimlerinin iktisadi ve toplumsal durumlarını düzeltmek için çaba gösterildi.

Sosyalizme kesintisiz geçişin sağlanmadığı koşullarda demokratik devrimin zaferinin kapitalizmin özgürce gelişmesine yolaçacağını söyleyen Marksist-Leninist teori bir kez daha doğrulandı. Mao Zedung uyguladıkları siyasetin sonuçlarını şöyle açıklıyordu:

"Herkesin açıkça bildiği gibi, son yıllarda köylük bölgelerde kapitalizmin kendiliğinden güçleri sürekli ola ak artmakta, her yerde zengin köylüler ortaya çıkmakta ve hali vakti yerinde orta köylülerin çoğu zengin köylü haline gelmeye çalışmaktadır. Öte yandan pek çok yoksul köylü yeterince üretim a acına sahip olmadığı için yoksulluk içinde yaşamakta, bazıları borca gi mekte, bazıları toprağını satmakta ya da kiralamakta." (SE, c.5, s.229)

Burjuvazi ile uzun süreli işbirliği siyaseti izleyen, bu sınıfın sosyalizmi ve proletarya diktatörlüğünü destekleyebileceğini savunan, burjuvaların ellerindeki üretim araçlarına el koymayan, tersine bu üretim araçlarının bedelini ödeyerek devletleştiren, devletleştirilen işletmelerin yönetimini gene eski kapitalistlere bırakan Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin sosyalist değil, kapitalist bir toplum inşa edecekleri açıktı. Ancak kendi küçük burjuva anlayışları gereği, bu Çin narodnikleri, kapitalizmin gelişmesinden kaçınabileceklerini hayal ediyorlardı. Ekonomik konumları itibarıyla proletarya ile burjuvazi arasında bir yer işgal eden küçük burjuvazi, kaçınılmaz olarak bu iki sınıf arasında yalpalar ve bu sınıf temsilcileri sınıf çelişmelerini ve uzlaşmaz sınıf karşıtlıklarını uzlaş ırma hayalleri kurmaya eğilimlidirler. Lenin küçük burjuvaziden sözederken şöyle diyordu:

"Böyle bir ekonomik konum, kaçınılmaz olarak, proletarya ile burjuvazi arasında yalpalamalarına neden olur. Bu iki sınıf arasındaki mücadelenin büründüğü keskin biçim karşısında, tüm toplumsal ilişkilerdeki, inanılmaz ölçüde şiddetli kopuş karşısında ve köylülerin ve genel olarak küçük burjuvazinin, eskiye alışılmışa ve değişmeyene duyduğu büyük bağlılık karşısında, çok doğaldır ki, onların bir taraftan öbürüne kayışlarını kaçınılmaz olarak göreceğiz, yalpaladıklarını, değiştiklerini, kararsız olduklarını vb. göreceğiz." (İşçi Sınıfı ve Köylülük, s.390)

Sözde, sınıf farklılaşmasının artışına engel olmak, yoksul köylülerin ezilmesini önlemek, Çin'in ekonomik gelişme sorununu çözmek ve sosyalizmi inşa etmek gibi "amaçlardan" yola çıkan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, 1950'lerin ortalarından itibaren kırsal alanlarda küçük üretimin sözde "sosyalist dönüşümü"ne

ve tarımsal kooperatifleşmeye giriştiler. 1955-1957 yıllarında yaklaşık 500 milyon köylü tarımsal üretim kooperatiflerinde örgütlendiler. 1955'in sonunda 75 milyon köylü ailesi (toplam köylü ailelerinin % 63'ü) kooperatiflere girmişlerdi. Bu oran 1956'da %83'ü, 1957'de ise %97'yi buldu. Ancak, proletaryanın iktidarda olmadığı Çin koşullarında, Mao Zedung'un oportünist anlayışlarına uygun olarak kurulan bu kooperatifler, görünüşte sosyalist ülkelerdeki kooperatifleri ve kollektif işletmeleri andırsalar bile aslında onlardan farklıydılar. Bu kooperatifler kollektif kapitalist işletmeler olduklarından, kırda sınıf farklılaşmasını, kır burjuvazisi ve kır proletaryası şeklindeki kutuplaşmayı durduramadılar, durduramazlardı da. Proletaryanın iktidarda olmadığı bir ülkede, meta ekonomisinin işleyişi ve kendiliğinden pazar ilişkileri zorunlu olarak küçük üreticilerin önemsiz bir kesiminin zenginleşmesine ve sermaye birikimi yapmasına yolaçarken, büyük bir kesiminin de ellerindeki üretim araçlarını, zenginlikleri yitirerek yoksullaşmalarına, süreç içinde iş güçlerinden başka satacak şeyleri kalmayan proleterler haline dönüşmesine yolaçacaktır. Burjuvazinin sosyalizmi destekleyebileceğine inanan ve geri bir ülke olan Çin'de kapitalizmin özgürce gelişmesine izin vererek üretici güçlerin geliştirilmesinden yana olan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, oportünist anlayışları gereği meta ekonomisinin doğal işleyişine hemen hemen hiç karışmadılar. Buharinci anlayışlan gereği toprak ağalarının ve zengin köylülerin tarım kooperatiflerine girmesinden yana olan Mao Zedung şöyle diyordu:

"Bir il ve bucak esas olarak kooperatifleştiğinde, yani köylü ailelerinin % 70-80'i kooperatiflere katıldığında sağlamlaştırılmış kooperatifler toprak ağalarıyla zengin köylüleri davranışlarına göre, grup grup ve aşama aşama ele almaya başlayabilirler. Tutumu iyi olanlara, dürüst olup yasaya uyanlara kooperatif üyeliği tanınabilir." (SE, c.5, s.258)

Proletaryanın kendi devrimci iktidarını kurduğu ülkelerde kooperatifler sosyalist inşada önemli bir rol oynarlar. Üretici güçlerin ve kapitalizmin gelişme düzeyinin daha düşük olduğu küçük burjuvazinin toplam nüfusun nispeten daha büyük bir kesimini oluşturduğu geri ülkelerde bu önem daha da artar. Proletarya diktatörlüğü koşullarında, komünist partisi, şehir ve kırın küçük üreticileriyle nüfusun bütün emekçi kesimleriyle burjuvaziye ve gericiliğin diğer kalıntılarına karşı siyasi, askeri ve ekonomik bir ittifak kurar ve süreç içinde küçük burjuva yığınlan kollektif üretimin, sosyalist eko-

nominin üstünlüğüne ikna ederek sosyalizme kazanır. Bu, uzun ve sabırlı bir mücadeleyi, proleter devletin köylü ve kentli küçük üreticileri ideolojik ve siyasal yönden eğitmesini, onlara makina kredi vb. vererek yardımcı olmasını, onların sınai mamul gereksinmelerini karşılamasını gerektirir. Kooperatifler, küçük üretimin bireysel işletmesi ile geleceğin sosyalist kollektif işletmesi arasındaki bu geçiş aşamasının, küçük burjuva yığınların tedricen sosyalist ekonomi örgütlenmesi içine çekildiği aşamanın, ekonomik örgüt biçimi olarak önem taşırlar. Engels "küçük köylü karşısındaki ödevimiz, ilkin, onu buna zorlayarak değil, ama örnekler aracılığıyla buna götürerek, ve toplumun yardımını onun buyruğu altına koyarak, onun bireysel mülkiyeti ve işletmesini, kooperatif işletmeye dönüştürmektir." (**Almanya'da Burjuva Demokratik Devrim**, s.424) diyordu.

Lenin, burjuva toplumundaki kooperatifçilikle, proletaryanın iktidarı eline geçirmiş olduğu sosyalist toplumdaki kooperatifçilik arasında köklü bir fark olduğunu belirtiyor ve kooperatifler aracılığıyla sosyalizme sıkıntısız bir geçiş hayali kuran ütopyacıları şöyle eleştiriyordu:

"Robert Owen'den başlayarak eski kooperatifçilerin planları ne bakımdan hayalidir? Çünkü bunlar, sınıf mücadelesi gibi, işçi sınıfı tarafından siyasal iktidarın ele geçirilmesi gibi, sömürücü sınıf egemenliğinin ortadan kaldırılması gibi temel sorunu hesaba katmaksızın, barışçı yoldan modern toplumun sosyalist topluma dönüşebileceğini hayal ediyorlardı." (*Kooperatifçilik Üzerine*, **İşçi Sınıfı ve Köylülük**, s.500)

Kapitalist toplumda "kollektif kapitalist işletme"lerden başka bir şey olmayan kooperatifler sosyalist toplumda sosyalizmin kuruluşuna götüren araçlardır. Lenin Kooperatiflerin önemini şöyle açıklıyordu:

"Gerçekten, başlıca üretim araçlar üzerinde devlet iktidarı ve devlet iktidarının proletaryanın elinde oluşu, bu proletaryanın milyonlar ve milyonlarca küçük ve küçük köylüyle olan ittifakı köylülüğün proletarya tarafından yönetiminin güvenlik altına alınmış bulunması, vb. eskiden bezirganlık saydığımız ve bugün de, NEP düzeninde, bazı bakımlardan öyle saymakta haklı olduğumuz kooperatifçilikten, sadece kooperatifçilikten hareket ederek tam bir sosyalist toplum kurmak için gerekli olan herşey değil midir? Bu henüz, sosyalist bir toplumun kuruluşu değildir, ama bu kuruluş için gerekli ve yeterli olan herşeydir." (Kooperatifçilik üzerine, agy, s.495)

Burjuvazi ve diğer sömürücü sınıflara karşı iyiliksever bir tutum takınan ve onları sosyalizmin ve komünizmin "dostları" olarak gören Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin oportünist siyaset-

leri Çin'deki kooperatiflerin aslında proletarya ve diğer emekçilere değil, küçük-burjuvazinin üst kesimine ve yeni burjuva unsurlara hizmet eden "kollektif kapitalist işletme"ler olmasından başka bir sonuç vermedi.

Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, burjuvaziye karşı izledikleri uzlaşıcı ve teslimiyetçi siyaseti Çin'de kapitalizmin güçlerinin sınırsız bir biçimde gelişimine izin veren oportünist anlayışlarını, Lenin'in sağlığında Rusya'da uygulanmasına başlanan NEP (Yeni Ekonomik Politika)'e benzetiyor ve ikisi arasında paralellik kurmaya çalışıyorlardı. Mao Zedung şöyle diyordu:

"Burjuvaziyle ittifakımızın ne yararı vardır? Bu ittifak, tarım ürünleriyle değiştirilecek daha fazla mamul madde elde etmemizi sağlamaktadır. Ekim Devrimi'nden sonraki belli bir dönemde Lenin'in kafasını meşgul eden işte bu meseleydi. Devletin karşılık olarak vereceği mamül madde olmadığı için köylüler tahıllarını satmayı reddediyor ve kağıt para kabul etmiyorlardı... Burjuvaziyle ittifak yapmamız ve şimdilik kapitalist işletmelere el koymaktan kaçınarak bunları kullanmak, kısıtlamak ve dönüştürmek siyasetini benimsememiz, köylülerin ihtiyaçlarını karşılamak ve tahıllarını ve hatta bazı sanayi hammaddelerini satmada gösterdikleri isteksizliğin üstesinden gelmek için daha fazla mamul madde elde etme hedefini gütmektedir." (SE, c.5, s.241)

Mao Zedung'un iddiasının tersine, Rusya'daki NEP uygulamasıyla, Çin revizyonistlerinin burjuvaziyle uzun süreli işbirliği ve sömürücü sınıfların sosyalizmde bütünleşmesi oportünist çizgisi arasında hiç bir benzerlik yoktur. Herşeyden önce, NEP, proletaryanın devlet iktidarını ve belirleyici üretim araçlarını (ekonominin kumanda tepelerini) sımsıkı elinde tuttuğu koşullarda uygulanmaya başlandı. Bu bakımdan, kapitalizmin ve serbest ticaretin sınırlı bir canlanışına yol açan NEP, hiç bir suretle Sovyet iktidarının varlığını tehlikeye düşüremez, kapitalizmin özgür ve dizginsiz bir biçimde gelişmesi sonucunu vermezdi. Rusya'da 1918-20 yılları arasındaki İç Savaş döneminde Savaş Komünizmi denen bir ekonomik siyaset uygulanmıştı. Bu siyasete göre, köylüler kendi tüketimleri için gerekli olan ürünün dışında kalan tüm ürünü —yani artık ürünü— Sovyet iktidarına veriyorlardı. Savaş Komünizmi politikası, kentlerin işçi sınıfı ile köylülük arasında beyaz muhafızlara, emperyalistlere, toprak ağalarına, kapitalistlere ve onların Ekim Devrimi'nin kazanımlarını geri alma ve kendi yöntemlerini yeniden kurma çabalarına karşı kurulan askeri bir bağlaşmaydı. Kızıl Ordu ve Sov-

yet İktidarı, köylüleri toprak ağalarına ve köylülerin diğer düşmanlarına karşı koruyor, köylüler de Kızıl Ordu'ya ve kentlerin işçi sınıfına besin maddeleri sağlıyorlardı. İç savaşın sona erdiği ve beyaz muhafızların son kalıntılarının da Rusya topraklarından temizlendiği koşullarda artık bu temel, işçi sınıfıyla köylülük arasındaki bağlaşma için yetersiz hale gelmişti. Artık asıl görev, yedi yıl süren aralıksız savaşlar sonunda büyük ölçüde işlemez hale gelmiş olan ekonomiyi yeniden canlandırmak, ülkenin ekonomik gelişmesini sağlamak, fabrikalara hammadde, kentlerin işçi yığınlarına besin maddesi sağlamak ve üretimi arttırmaktı. Bu koşullarda Bolşevik Partisi NEP'i benimsedi. Buna göre artık Sovyet iktidarı, köylülerin ürün fazlasına elkoymayacak, onlardan belirli bir ayni vergi alacak, köylülerin ürünlerinin geri kalan bölümünü istedikleri gibi kullanmalarına ve pazarda satmalarına izin verecekti. Lenin, Savaş Komünizminin, savaşın gerekierinden doğan geçici bir siyaset olduğunu belirttikten sonra bir küçük burjuva ülkesinde, iktidarda bulunan proletaryanın doğru siyasetinin köylülere sınai mallar, mamül maddeler vermek, buna karşılık tahıl ve diğer tarımsal hammaddeleri almak olacağını söylüyordu. Ancak böyle bir siyaset izleyebilmek için proleter devlet iktidarının elinde güçlü ve işleyen sanayi işletmelerinin bulunması zorunluydu. Dünya Savaşı'nın ve İç Savaşın darmadağın ettiği Rusya'nın ekonomisi, proletaryanın sosyalist toplumu inşa etme görevlerine uygun düşen bu siyaseti uygulamasına o anda olanak vermiyordu. Lenin NEP ile birlikte uygulamaya konulan ayni vergi siyasetinin böyle bir doğru siyasete geçişin bir aracı olduğunu söylüyordu. Böylece Sovyet iktidarı, işçi sınıfını ve orduyu beslemek için gerek duyduğu tahıl fabrikalarını işletmek için gerek duyduğu tarımsal hammaddelerinin bir kısmını vergi olarak alacak, bir kısmını ise köylülere sattığı sınai malların karşılığında elde edecekti. Elinde kısmi bir birikim yapma olanağı doğan köylüler ise kooperatifleri aracılığıyla ya da bireysel olarak tarım ve küçük sanayiye yatırım yapacak, üretici güçlerin gelişimine kısmi bir katkıda bulunacaklardı. Kapitalizmin kısmi bir canlanmasına yolaçan NEP, tarımın ve sanayiin ilerlemesine tarım ve sanayi arasındaki meta dolaşımının artmasına ve böylelikle işçi-köylü bağlaşmasının pekişmesine yolaçtı. NEP, Troçkistlerin ve diğer muhalefet gruplarının iddia ettiği gibi, kayıtsız-koşulsuz bir geri çekilme değildi; hele Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin burjuvaziyle

uzun süreli bir arada yaşama ve bağlaşma anlayışlarını doğrulayan bir uygulama hiç değildi. Lenin ve Bolşevikler, NEP'i ileri doğru sıçramak için geriye doğru bir adım atmaya benzetiyor ve hiç bir şekilde burjuvaziyle uzun süreli bir anlaşmayı ve bağlaşmayı öngörmüyorlardı. NEP'in kabul edilişinin ikinci yılında, Mart 1922'de toplanan Onbirinci Parti kongresinde Lenin, geri çekilmenin sona erdiğini açıkladı ve "özel sermayeye karşı saldırıya hazırlanın" sloganını attı. Oysa Mao Zedung ve Çin revizyonistleri hiç bir zaman özel sermayeye ve kapitalizme karşı bir saldırı düşünmemişler, her zaman emekle sermayenin uyumundan, burjuvazi ile proletaryanın kardeşliğinden, yani küçük burjuva demokratik gevezeliklerle süslenmiş bir kapitalizmden yana olmuşlardır.

II. Enternasyonal oportünistlerinin ve Buharin'in karşıdevrimci izinden giden Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, burjuvazinin sosyalizmi ve proletarya diktatörlüğünü benimseyip destekleyebileceğini savunmuşlar ve bu oportünist anlayışlarına uygun bir siyaset izlemişlerdir. ÇKP revizyonistleri, milli demokratik halk devriminin görevlerinin esas olarak tamamlanmış olduğu 1949 yılından sonra milli burjuvaziyle uzun süreli bir birleşik cephe kurmayı, burjuva partileri ile Çin Komünist Partisi'nin birarada yaşamasını ve karşılıklı denetimini savunmuşlar, karşı devrimci ve halk düşmanı çeşitli burjuva ve gerici unsurları devletin çeşitli kademelerinde görevlendirmişlerdir. Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra 1949'da Çin Halk Siyasi Danışma Konferansı'nda ÇKP ile burjuva partileri bir araya gelerek bir Ortak Program hazırladılar. **Kapitalist Sanayi ve Ticaretin Tek Dönüşüm Yolu** başlıklı makalesinde Mao Zedung, Çin'de kapitalizmden sosyalizme geçişin, Ortak Program'ın 31. maddesinde konan siyasete uygun bir şekilde olacağını belirtiyor ve şöyle diyordu:

"Ortak Program'ın 31. maddesinde ortaya konan siyaset artık berrak bir şekilde kavranmalı ve somut olarak adım adım uygulanmalıdır. 'Berrak bir şekilde kavramak', merkezi ve yerel kademelerde yönetici görevlerde olan kimselerin, herşeyden önce devlet kapitalizminin kapitalist sanayi ve ticaretin dönüşümünün ve sosyalizme geçişin giderek tamamlanmasının tek yolu olduğunu kesinlikle kavramaları anlamına gelmektedir." (SE, c.5, s.127, abç)

Böylece, Çin burjuvazisinin ve onun partilerinin sözde kendi kapitalist sömürülerine son vermek ve sosyalizmi inşa etmek amacıyla ÇKP ile birlikte bir Ortak Program hazırlayacak kadar yurtse-

ver ve iyi niyetli oldukları(!)nı öğrenmiş bulunuyoruz. Mao Zedung'un, "kapitalist sanayi ve ticaretin dönüşümünün ve sosyalizme geçişin giderek tamamlanmasının tek yolu" olarak nitelediği devlet kapitalizminin ne menem bir şey olduğunu üç sayfa ilerde öğreniyoruz. Burada şöyle deniyor:

"Devlet ve özel sermaye tarafından ortaklaşa işletilen işletmeler devlet kapitalizmi niteliği taşıyan işletmelerdir. Gerekli ve uygulanabilir olduğu zamanlarda, özel sermaye, devlet işletmeleri için hammadde işleme, devletle ortak işletmeler çalıştırma ya da devletten işletme ruhsatı alarak devlet işletmeleri çalıştırma ve milli kaynakları kullanma vb. gibi yollarla devlet kapitalizmi yönünde gelişmeye teşvik edilmelidir." (agy, s.130)

Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra Mao Zedung ve ÇKP yönetimi, burjuvazinin sınıf olarak tasfiyesine ve bu sınıfın elinde bulunan üretim araçlarına el konulmasına yönelmediler. Tersine, onlar, özel kapitalistlere ait olan işletmeleri bedel ödeyerek satın aldılar ve bunları devlet ile özel sermayenin ortak yönetimi altına koydular. 1953 Ekiminde yaptığı bir konuşmada Mao Zedung, "Özel mülkiyetin iki türünden emekçi halkın mülkiyeti kollektif mülkiyete, burjuvazinin mülkiyeti ise devlet mülkiyetine dönüştürülmelidir. (devlet ile özel sermayenin ortak yönetimi yoluyla sosyalizmde bütünleşme)." (agy, s.154) diyordu.

Açıkça görülebileceği gibi, Mao Zedung ve Çin revizyonistleri sosyalizmin bütün alanlarda burjuvaziye karşı genel bir saldırı ve tasfiye süreci içinde değil, burjuvaziyi **barışçıl bir biçimde sosyalizmde bütünleştirerek inşa** edileceğini savunmaktadırlar. Bu tür bir "sosyalizm"de artı-değer sömürüsü (yüksek yönetici aylıkları ve sabit faiz ödemeleri biçiminde) devam etmekte işletmelerin yönetimi genellikle eski sahiplerinin elinde kalmaktadır. Sabit faiz ödemeleri ve yüksek yönetici aylıkları biçimindeki artı-değer sömürüsünün uzun süreli olarak devam edilmesinden yana olan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri bu yolla burjuvaziyi "satın aldıklarını" iddia ediyorlardı. Ocak 1957'de Parti Komitesi Sekreterleri Konferansı'nda yaptığı konuşmada Mao Zedung şöyle diyordu:

"Şehirlerdeki siyasetimizin sağa saptığı şeklindeki suçlamaya gelince, kapitalistlerin geçimini sağlamaya ve yedi yıllık bir süre için onlara sabit bir faiz ödemeye söz verdiğimiz için, bunun doğru olduğu söylenebilir. Yedi yılın sonunda ne yapılmalıdır? Buna, o zamanın koşullarına göre karar verilecektir. Bu meseleyi açık bırakmak, yani onlara sabit bir faiz ödemeye devam etmek daha iyidir. Bu küçük fiyatı ödeyerek bu sınıfı satın alıyoruz." (agy, s.408-409)

Bu "burjuvazinin satın alınması" sorunu üzerinde biraz duralım. Marks, 19. yüzyıl İngiltere'sinin durumunu incelerken bu ülkede militarizmin ve bürokrasinin çok az gelişmiş olduğunu, köylülerin ve küçük üreticilerin toplam nüfus içinde nisbeten sınırlı bir yer tuttuğunu, nüfusun çoğunluğunu oluşturan proleterlerin sendikalar içinde kusursuz bir biçimde örgütlenmiş olduklarını, sosyalist düşüncelerin tarım işçileri arasında hızla yayılmakta olduğunu, proletaryanın yüksek bir kültür düzeyinde bulunduğunu, İngiliz kapitalistlerinin siyasi ve iktisadi sorunları uzlaşma yoluyla çözme alışkanlığında olduklarını hesaba katarak bu ülkede sosyalist devrimin barışçı yolla gerçekleşmesinin ve burjuvaziye barışçı yoldan boyun eğdirmenin mümkün olduğu düşüncesine ulaşmıştı. Marks'ın, o dönemin İngilteresi ve Amerika Birleşik Devletleri için, o da bir olasılık olarak mümkün gördüğü barışçı yol, 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarında serbest rekabetçi kapitalizmin tekelci kapitalizme dönüşmesi ve emperyalizmin doğuşuyla geçerliliğini tümden yitirdi. Lenin bunu şöyle açıklıyordu:

"Bugün, 1917'de, birinci büyük emperyalist savaş çağında, Marks'ın bu sınırlaması artık geçerli değildir. Amerika gibi İngiltere de Anglosakson özgürlüğünün (militarizm ve bürokratizm yokluğu) dünyadaki bu en büyük ve son temsilcileri de, herşeyi kendilerine bağımlılaştıran ve herşeyi kendi ağırlıkları altında ezen askeri ve bürokratik kurumların aşağılık ve kanlı Avrupai bataklığı içine boylu boyunca battılar. Şimdi, Amerika'da olduğu gibi İngiltere'de de "her gerçek halk devriminin ilk koşulu", (bundan böyle bütün emperyalist ülkelerde olduğu gibi, bu ülkelerde de, 1914'ten 1917'ye dek, "Avrupai" bir yetkinliğe eriştirilmiş olan) 'hazır devlet makinasını' **parçalamak, yıkmaktır.**" **(Devlet ve ihtilal,** s.54)

Kendi burjuvazilerini satın aldıklarını iddia eden Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, bu satınalma işleminin iç mekanizması hakkında, bunu mümkün kılan (varsa eğer) koşullar hakkında hiç bir açıklama yapmaya kalkışmamaktadırlar. Emperyalizm ve proleter devrimleri çağında burjuvaziye barışçı yolla boyun eğdirilmesi olanağı yoktur. (Ancak, şu istisnayla; Lenin'in belirttiği gibi, sosyalist kuşatma altında bulunan bir ülkede, burjuvazinin canını kurtarmak için iktidarı bırakmak zorunda kalması durumu). Sosyalizm ancak burjuvazinin devrilmesi ve onun devlet aygıtının şiddet yoluyla parçalanması ile muzaffer olabilir. Kaldı ki Çin, burjuvazisinin uzlaşmaz ve vahşi niteliği, proletaryanın sayıca çok az oluşu, proletaryanın ve emekçi yığınların genel kültür düzeyinin son dere-

ce düşük oluşu gibi özellikleri açısından da diğer ülkelere göre daha geri ve daha olumsuz bir konumda bulunmaktadır. Her halükarda, Çin burjuvazisinin satın alınması yoluyla sosyalizme kazanılması ya da toplumun sosyalist dönüşümüne gözyumması olanağı yoktur. Bu iddia ne teorik, ne de pratik yönden hiç bir bilimsel gerekçe ya da kanıta dayandırılamaz. Burjuvazilerini satın aldıklarını iddia eden Mao Zedung ve Çin revizyonistlerine gelince, asıl kendilerinin burjuvazi tarafından adım adım satın alındıklarını sosyal pratik ortaya koydu. Çin halk devriminin zaferinden **yirmi yıl sonra,** Nisan 1969'da toplanan ÇKP 9. Milli Kongresi'nde seçilen Merkez Komitesi'nin Birinci Genel Toplantısı'nda yaptığı konuşmada Mao Zedung, işletmelerin çoğunun burjuva ve revizyonist unsurların elinde olduğunu kabul etmek zorunda kalmıştı:

"Temelimiz sağlamlaştırılmış değildir. Kendi gözlemime dayanarak şunu söyleyebilirim: Bütün fabrikalarda veya fabrikaların ezici çoğunluğunda değil ama **fabrikaların oldukça büyük bir çoğunluğunda önderlik gerçek Marksistlerin ve hatta işçi kitlelerinin elinde değildir."** (**Yayınlanmamış Yazılar,** s.240, abç)

TİKP revizyonistlerinin yayın organı Türkiye Gerçeği'nin beşinci sayısında yayınlanan **Mao Zedung ve Milli Burjuvazi** adlı yazıda verilen bilgiler, burjuvaziye, sömürücü sınıflara karşı izlenen "iyiliksever" tutumun Kültür Devrimi'nden sonra da devam ettiğini, Mao Zedung'un ölümü ve "Dörtlü"nün tasfiyesinden sonra derinleşerek sürdüğünü gösteriyor..

"Mao Zedung Kültür Devrimi sırasında milli burjuvaziye karşı izlenen siyaseti sabote eden Lin Biao ve Dörtlü Çete'ye karşı mücadele etti. 1969 Mayısında o günkü aşamada milli burjuvazinin hala (hala!) ikili bir niteliğe sahip olduğunu belirten bir belgeyi imzaladı. Belgede, milli burjuva unsurların çoğunun yurtsever olduğu, parti önderliğini ve sosyalist dönüşümü kabul ettikleri ve onlara karşı 'birleşme eleştirme ve eğitme siyaseti uygulanması gerektiği' açıklanıyordu.

"1971 Şubat'ında Mao Zedung ve Parti MK, elkonmuş olan ev eşyalarının ve üretim araçlarının dışındaki diğer mallarının milli burjuva unsurlara geri verilmesini kararlaştırdı.

"Son olarak da 1979 yılında ÇKP MK milli burjuvazi konusunda sekiz karar aldı. Bu kararlarda, Kültür Devrimi sırasında el konan milli burjuvalara ait banka tasarrufları hükümet tahvilleri, altın ve gümüşün geri verilmesi kararlaştırıldı. Banka tasarrufları, Kültür Devrimi'nden önce kamulaştırma bedelinin ödenmesi siyasetinin bir parçası olarak devlet tarafından ödenmiş paralardı. Diğerleri de geçim araçlarıydı. Hepsi yasal

gelir ve mülkiyeti ifade ediyordu. Milli burjuvaziyi kazanma siyasetinin bir parçası olarak yüksek maaş ödenmesi, milli burjuvalara ödenen ve Kültür Devrimi sırasında kesilen maaşlar yeniden yürürlüğe girdi. Ellerinden alınan özel konutların geri verilmesine karar verildi. Kapitalistlerin çocukları aile kökenlerine göre değil, bugünkü siyasi tutumlarına göre değerlendirilecektir. Partiye, Gençlik Birliği'ne alınma ya da iş bulma konusunda herhangi bir ayrım yapılmayacaktır." (s.30)

Gerek Çin revizyonistleri ve gerekse onların uşağı TİKP hainleri, oportünizmin ve burjuva karşı-devriminin batağına o denli derin batmışlardır ki, insanın aklına ister istemez Lenin'in Kautsky'i eleştirirken söyledikleri geliyor:

'Kautsky nin bu savı öylesine eğlendirici ki, insan gerçekten bir bolluğun sıkıntısını (buna yapılabilecek itirazların çokluğundan gelen sıkıntıyı) çekiyor, nereden başlayacağını bilemiyor." (Proletarya devrimi ve Dönek Kautsky, s.88)

Evet, kişi Çin revizyonistlerinin çeşitli oportünist görüşlerini eleştirirken de benzeri bir bolluğun sıkıntısını çekiyor. Herşeyden önce bir sınıf olarak orta burjuvazinin ikili niteliğinden bahsetmek doğru değildir.

Sosyalist devrim aşamasında burjuvazinin tümü düşman saftadır. Zaten, bu aşamada burjuvazinin milli burjuvazi-komprador burjuvazi biçiminde bir ayrıma tabi tutulamayacağı da ortadadır. Mao Zedung, Çin halk devriminin zaferinden sonra da 'milli burjuvazi' terimini kullanmaya devam etmiş ve 1957'de kaleme aldığı Halk İçindeki Çelişmelerin Doğru Ele alınması Üzerine adlı makalesinde bu sınıfın ikili niteliğinin sürdüğünü iddia etmişti:

"Sosyalist devrim döneminde, milli burjuvazinin kar amacıyla işçi sınıfını sömürmesi onun niteliğinin bir yanını, buna karşılık Anayasayı desteklemesi ve sosyalist dönüşümü kabul etmesi de diğer yanını oluşturur." (SE, c.5, s.443)

Mao Zedung ve ÇKP Merkez Komitesi'nin 1971 Şubatında aldıkları karar burjuvaziyle işbirliği siyasetinin derinleşerek devam ettiğini gösteren bir olgudur. Deng Siao Ping ve Hua Guo Feng'in yönetimindeki karşı-devrimci kliğin aldığını son önlemlere gelince... Bu önlemler, küçük burjuvazinin parti ve devlet saflarında oluşan bürokratik burjuvaziyekarşı, ilerici bir muhteva taşıyan siyasi mücadelenin bir anlatımı olan ancak daha başından itibaren hizipler dalaşmasından başka bir şey olmayan Kültür Devrimi'nin izlerini tamamen silmek ve bu mücadelenin "intikamını almak" isteyen ve burjuvaziyle aralarında kalan son önemsiz çitleri de yıkarak onun-

la tamamen birleşmeye çabalayan uluslararası burjuvaziye de kapıları açan revizyonist kliklerin iyi bir öz-sergileniminden başka bir şey değildir.

Burjuvazinin ve sömürücü sınıfların proletarya diktatörlüğünü ve sosyalizmi kabul edemeyecekleri, desteklemeyecekleri iki kere ikinin dört ettiği kadar açıktır. Sosyalizm, sömürünün ortadan kaldırıldığı, sömürücü sınıfların her türlü ekonomik ve siyasal ayrıcalıklarına ve bizzat toplumsal varlıklarına son verildiği bir geçiş sistemidir. Kapitalizm ile, sınıfların ortadan kaldırıldığı komünist toplum arasında bir geçiş dönemini temsil eden ve proletarya tarafından inşa edilen sosyalizm, ancak diğer emekçi sınıf ve tabakalar tarafından desteklenebilir. Burjuvazi ve diğer sömürücü sınıfların sosyalizmi ve proletarya diktatörlüğünü destekleyebilecekleri tezi, tarihsel materyalizmi bir kenara fırlatan, sınıfla onun siyaseti, ekonomik temelle ideolojik üst yapı arasındaki neden sonuç bağlantısını reddeden idealistlerin savunabilecekleri bir tezdir. Mao Zedung ve Çin revizyonistlerini burjuvazinin siyasi kuyruğu, onun ideolojik köleleri haline getiren bu tez, aslında hiç de yeni değildir. Bu gibi sözde Marksist tezler öteden beri her renkten oportünist ve revizyonist akım tarafından savunulmuştur ve savunulmaktadır. Mao Zedung ve kafadarlarının ısıtıp önümüze koydukları bu bayat aşın bir benzerini 1930'ların Rusya'sında Bolşevik Partisi'ne sunan Buharin olmuştu. Sovyetler Birliği'nde kapitalizmin artık son mevzilerine karşı, kırsal alanlardaki kulaklara karşı saldırıya geçildiğinde Buharin kapitalistlerin sosyalizmde barışçıl olarak bütünleşeceklerini savunarak anti-Marksist ve sınıf işbirlikçi bir konumu benimsedi. Ona göre, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşasının ilerlemesiyle birlikte sınıf mücadelesi giderek zayıflıyor ve sönmeye yüz tutuyordu. Bu koşullar altında kapitalistler ve özellikle kulaklar sosyalizme yanaşıyorlar; proletarya ve onun devletine karşı mücadele etmekten vazgeçiyorlardı. Stalin, bu oportünist ve teslimiyetçi tavra karşı mücadelede Bolşevik Partisi'ne önderlik etti, böyle bir anlayışın işçi sınıfının ve emekçilerin siyasi uyanıklıklarını yitirmelerine ve kulakların Sovyet iktidarına karşı yürüttükleri mücadeleyi kolaylaştıracağına işaret etti. O şöyle diyordu:

"Şimdiye kadar bizler, biz Marksist-Leninistler, köyün ve kentin kapitalistleri bir yanda, işçi sınıfı öte yanda olmak üzere, aralarında uzlaşmaz bir çıkar karşıtlığı olduğunu düşünüyorduk. Marksist sınıf mücadelesi teorisi de kesinlikle buna dayanır. Oysa, bugün Buharin'in kapitalistlerin

sosyalizmde **barışçıl bütünleşmesi** teorisine göre bütün bunlar başaşağı çevrildi, sömürenlerle sömürülenler arasındaki uzlaşmaz sınıf karşıtlığı ortadan kalkıyor, sömürenler sosyalizmde bütünleşiyorlar." (**Leninizmin Sorunları**, s.285)

Devam edelim. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, sosyalist inşa konusunda yalnızca hatalı tezler savunmakla kalmıyorlar, onlar aynı zamanda eklektik ve birbirini çürüten tezler de savunuyorlar. Örneğin, gelişmiş üretici güçler, ileri bir kültür vb. olmadan sosyalizmin inşasına **başlanamayacağını** ileri süren bu oportünistler, **sosyalizmin tam olarak inşası ve komünizme geçilmesi için** gelişmiş üretici güçler, ileri bir maddi ekonomik temele gerek olduğunu reddetmiş, ilkel üretici güçlere ve zayıf bir maddi-ekonomik temele dayanarak komünizme geçilebileceğini savunmuşlardır. Marksist ekonomi politikten bihaber oldukları için bazı ütopyacı deneylere de girişmiş ve kafalarını kayaya çarpmışlardır.

Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongresi'ne sunduğu bir taslakta Lenin şöyle diyordu:

"7. Kapitalizme karşı sosyalizmin kazandığı zafer ve sosyalizmin güçlenmesi, ancak sömürücülerin tüm direnişini kesin olarak kırdıktan, iktidara iyice yerleştikten ve tam bir otorite sağlayan proletarya devleti iktidarı, büyük kollektif üretim ve en modern tekniğin (bu sonuncu, bizzat tüm ekonominin elektriklendirilmesine bağlıdır) meydana getireceği temel üstünde bütün sanayii yeni baştan örgütlendirildiği zaman gerçekleşmiş olacaktır." (Tarım Sorunuyla ilgili Tezlerin ilk Taslağı, **İşçi Sınıfı ve Köylülük**, s.416)

Ayni Vergi Üzerine yazısında devlet kapitalizmi ile sosyalizm arasındaki ilişkiye değinen Lenin şunları yazıyordu:

"Almanya'da, **Junker-burjuva emperyalizmine bağımlı** modern büyük-çapta kapitalist tekniğin ve planlı örgütlenmenin "en son şeklini" buluruz. Altı çizili sözcükleri çıkarın ve militarist, Junker-burjuva emperyalist devletin yerine yine bir devlet, ama farklı bir toplumsal tipte, farklı bir sınıf özü olan bir devlet, bir sovyet devleti yani bir işçi devleti koyun, o zaman sosyalizm için gerekli koşulların hepsini bulacaksınız.

"Modern bilimin en son buluşlarına dayanan büyük-çapta kapitalist sanayi tekniği olmaksızın sosyalizm düşünülemez. Sosyalizm, on milyonlarca insanı üretimde ve dağıtımda tek bir standarta en sıkı bir biçimde uymak zorunda bırakan planlı bir devlet örgütü olmaksızın, düşünülemez. Biz marksistler, daima bu konudan sözettik ve bunu bile anlamayan kimselerle (anarşistler ve sol sosyalist-devrimcilerin yarısından çoğu) konuşmak için bir kaç saniye bile harcamaya değmez." (agy, s.426)

Sosyalizmin tam olarak inşası ve komünizme geçilmesi için üretici güçlerin dev bir ileri atılım yapması ve üretim yetersizliğinin ortadan kaldırılması gerekir. Sınıfların, devletin, kafa emeği ile kol emeği ve kent ile kır arasındaki karşıtlığın ortadan kaldırılması ve sınıfsız topluma geçilmesi ancak bu suretle mümkün olabilir. Üretici güçlerin büyük ölçüde gelişmesinden Lenin, tüm ülkenin elektrifikasyonu ve büyük çapta makina sanayiinin yaygınlaşmasını anlıyor: "Lenin'in formülü: **Komünizm, Sovyet iktidarı, artı, bütün ülkelerin elektriklendirilmesidir."** (Aktaran Stalin, **Son Yazılar**, s.118)

Büyük çapta üretim aynı zamanda bütün emekçilerin yönetim faaliyetine katılmasının objektif koşullarını yaratır. Kapitalist toplumun ve ondan önceki sınıflı toplumların devletleri her zaman sömürücü bir azınlığa hizmet etmişler, geniş emekçi yığınların ezilmesine yarayan aletler olmuşlardır. Toplumun dışında ve onun üzerinde yeralan bu devletler, halktan kopuk ve ona karşı olan bir ordu ve bürokrasi aygıtından oluşurlar. Sosyalist devrimde yönetici gücün proletarya olduğu, sömürülen çoğunluğun sömürücü azınlık üzerindeki diktatörlüğü kurulur. Sosyalist devrim, burjuvazinin ve sömürücü sınıfların devlet aygıtının zor yoluyla parçalanmasını ve yerine proletarya diktatörlüğünün konmasını içerir. Sınıfların olmadığı bir topluma, yani komünist topluma bir geçiş aracından başka bir şey olmayan proletarya diktatörlüğü artık sözcüğün gerçek anlamında, alışılmış anlamında bir devlet olmaktan çıkıyordu, çünkü Engels'in dediği gibi, "**proletarya, devlet erkini** (iktidar -bn) ele geçirir ve üretim araçlarını **önce devlet mülkiyeti durumuna dönüştürür.** Ama, bunu yapmakla, proletarya olarak kendi kendini ortadan kaldırır, bütün sınıf farklılıklarıyla sınıf karşıtlıklarını, ve aynı biçimde, devlet olarak devleti de ortadan kaldırır." (**Anti-Dühring**, s.443)

Sömürülen çoğunluğun sömürücü azınlık üzerindeki diktatörlüğü olan proleter devlet, topluma yabancılaşmış, onun üzerinde yeralan özel bir baskı gücüne, özel silahlı adam müfrezelerine gerek duymaz. Ama, o yine de burjuvaziye karşı, proletaryanın özel bir baskı gücüdür. Proleter devlet, geniş işçi ve emekçi yığınlarının silahlanmasını ve yönetime fiilen katılmasını gerektirir. Toplumun ve ekonominin yönetimini ellerine alan işçi ve emekçi yığınları, eski ayrıcalıklı bürokrasinin ve askeri aygıtın yerini alırlar. Proletaryaya toplumu ve ekonomiyi yönetme, sosyalizmi inşa etme yeteneğini veren büyük çapta kapitalist üretimdir; onun tekniği ve disiplinidir. Modern sanayi proletaryasının ancak ve ancak bu sını-

fın sosyalizmin inşasına önderlik edebilecek niteliklere sahip olmasının nedeni budur. Lenin şöyle diyor:

"Tüm 'çalışan halk'ın bu işi yapmakta eşit ölçüde yetenekli olduğu varsayımı boş bir laf ya da nuh nebiden kalma, Marksizm-öncesi bir sosyalistin hayali olacaktır; çünkü bu yetenek kendiliğinden doğmaz, tarihsel olarak büyür ve **yalnızca** geniş-ölçekli kapitalist üretimin maddi koşullarından çıkar. Kapitalizmden sosyalizme giden yolun başlangıcında, bu yeteneğe **yalnızca** proletarya sahiptir." (Büyük Bir Başlangıç, **Marks, Engels, Marksizm**, s.472)

Zaten Batı Avrupa ile Rusya'yı karşılaştırır ve Rusya'da sosyalist devrime başlamanın (yani iktidarı proletaryaya vermenin) nispeten kolay, ama sosyalist devrimi sürdürmenin ve sosyalizmi inşa etmenin çok daha zor olduğunu, Batı Avrupa'daysa, durumun bunun tersi olduğunu söylerken Lenin'in kastettiği buydu. Batı Avrupa'nın kapitalist ülkelerinde üretici güçlerin yüksek bir gelişmişlik düzeyinde olması, proletaryanın nüfusun çoğunluğunu ya da büyük bir azınlığını oluşturması iktidarı elegeçiren proletaryanın sosyalizmin inşasını nispeten daha kolay bir biçimde gerçekleştirmesini mümkün kılıyordu. Modern sanayi proletaryası, kapitalist büyük çapta üretimin okulundan geçerek, makinaları ve tekniği kullanmasını, ekonomiyi ve toplumu yönetmesini öğrenir. Lenin şöyle diyor:

"Kapitalist kültür, büyük üretimi, fabrikaları, demiryollarını, postayı, telefonu vb. **yaratmıştır. Ve bu temel üzerinde,** eski "devlet iktdarı" görevlerinin büyük çoğunluğu öylesine basitleştirilmiş ve öylesine basit kayıt-kuyut, denetim işlemlerine indirgenebilmişlerdir ki, ilköğretimden geçmiş bulunan herkes bu işleri yapabilir; basit bir "işçi ücreti" ile bütün bu işler pekala yapılabilir; öyleyse, bu işlerden her tür ayrıcalıklı, "hiyerarşik" nitelik kaldırılabilir,(**kaldırılmalıdır da.**)" (Devlet ve İhtilal, s.61)

Daha ilerde Lenin şöyle devam ediyor:

"Biz işçiler, kapitalizm tarafından daha önce yaratılmış bulunan şeyi hareket noktası alıp, kendi işçi deneyimimize dayanarak, sert bir disiplin, silahlı işçilerin devlet iktdarı tarafından korunan demirden bir disiplin kurarak, büyük üretimi, biz **kendimiz** örgütleyeceğiz; devlet memurlarını (elbette her tür ve her düzeydeki uzmanları yerinde tutarak) yönergelerimizin basit uygulayıcıları rolüne, sorumlu, geri alınması olanaklı ve mütevazi bir para alan 'gözetimciler ve muhasebeciler' durumuna indirgeyeceğiz: İşte bizim **proleterce görevimiz budur; işte proleter devrimi** yaparken, kendisinden **başlanması** olanaklı ve kendisinden başlanması gereken **şey** budur. Büyük üretim temeline dayanan bu ilk önlemler, kendi-

liğinden tüm memurculuğun kerte kerte 'sönme'sine; gitgide basitleşen, gözetim ve muhasebe görevlerinin, zamanla bir alışkanlık durumuna gelmek ve en sonu özel bir kategorideki bireylerin özel görevleri olarak ortadan kalkmak üzere, bunların sırayla herkes tarafından yapılacağı bir düzenin - tırnak içinde olmayan ve ücretli köleliğe hiç benzemeyen bir düzeninkerte kerte kurulmasına götürecektir." (agy, s.68)

Bilimin, kültürün ve teknik bilgilerin egemen sömürücü sınıfın temsilcileri olan bir avuç aydının, uzmanın ve yöneticinin tekelinde bulunduğu tüm kapitalizm öncesi toplumlarda, kapitalist toplumda da aydınlar burjuvazinin hizmetindedirler, sosyalizmin inşasına geçişin mümkün olmayışının nedenlerinden biri de budur.Lenin, Marksizm öncesi sosyalistlerin, sosyalizmin ve komünizmin inşasının maddi, ekonomik ve kültürel önkoşullarını kavramadıklarını belirtirken, bir yandan bu toplumlardaki üretici güçlerin düzeyinin toplumu tam bir bolluğa—tüketim nesneleri bolluğuna— kavuşturabilecek kadar ileri olmadığını, bir yandan da bu toplumların ulaşmış olduğu ekonomik ve teknik düzeyin geniş emekçi kitleleri uygarlık, kültür ve eğitimden uzak tuttuğunu anlatmak istiyor.

Bir yandan oportünist "üretici güçler teorisi"ni savunurken, diğer yandan bir ülkenin geri olmasının sosyalizme geçiş açısından daha avantajlı bir durum yarattığının teorisini yapan Mao Zedung, kapitalizmden sosyalizme geçiş sorununda, sosyalist ekonominin örgütlenmesi sorununda Lenin'i tahrif etmekten de geri durmamaktadır. O, Stalin'in ölümünden sonra Sovyetler Birliği'nde yayınlanan **"Siyasal İktisat: Ders Kitabı"** adlı kitabı eleştirirken şöyle der:

"Lenin der ki, 'bir ülke ne kadar geri olursa kapitalizmden sosyalizme geçiş o kadar güç olur'. Bugün bu iddia doğru görünmektedir. Aslında ekonomi ne kadar geri olursa geçiş o kadar daha az zordur, çünkü halk ne kadar yoksul olursa devrimi o kadar çok ister". (Sovyet İktisadının Eleştirisi, s.46)

Bu dahiyane tezi (!) ispatlama gayreti içinde Mao, gelişmiş kapitalist ülkelerde "istihdam ve ücret düzeyi görece daha yüksek" olduğu ve işçi sınıfının "burjuvaziden derin bir şekilde etkilen"diğinden dolayı "sosyalist dönüşümü tamamlama"nın daha kolay olmayacağını söyler, çünkü, ona göre, gelişmiş kapitalist ülkelerde farklılaşma derecesi zaten yüksek olduğundan —bu yadsınamaz bir doğrudur, şüphesiz— proletaryanın kendi iktidarını kurmasından sonra "başlıca sorun makinalaşmak değil, halkı dönüştürmek olacaktır."

Anlaşılan odur ki, "en yoksul olan en devrimci" düşüncesinde olan Mao Zedung, sosyalist dönüşümü, sosyalist üretimin örgütlenmesinden bağımsız bir şekilde, halkın bilinçlendirilmesine, kültürel vb. bakımından eğitilmesine indirgiyor. Ve o, bu sahte Marksist tezini öne sürerken kendi revizyonist emellerine alet etmek için Lenin'i tahrif etmektedir. Lenin, kapitalizmden sosyalizme geçişten sözederken, kapitalist ekonomi düzeninden sosyalist ekonomik düzeye geçişi kasteder, yoksa işçi sınıfını ve diğer emekçi kitleleri komünist bir ruhla eğitme ve kültür düzeylerini yükseltmeyi değil. Eğer Lenin yukarıda aktarılan sözleriyle bu uzun süreli işi, tüm bir kapitalizmden komünizme geçiş sürecinde sürüp gidecek bu işi kastetseydi, üretimin sosyalist örgütlenmesi üzerine sadece gevezelik yapmış olurdu. işte Mao, Lenin'i tahrif ederek, esas sorunu kapitalist ekonomiden sosyalist ekonomiye geçiş sorununu geçiştirmeye çalışmaktadır.

Devrimci proletarya, komünizmi kapitalist toplumdan aldığı miras temelinde kurmak zorundadır. Bu geçiş döneminde proletaryanın öncü müfrezesi yalnızca üretici güçlerin, tekniğin ve kültürün geliştirilmesine çalışmakta, devrilmiş olan sömürücülerin geriye dönüş için yapacakları ayaklanma girişimlerini bastırmakla kalmayacak hepsinden önemlisi özellikle proleter olmayan emekçi yığınların küçük burjuva anlayış, alışkanlık ve zihniyetleriyle de mücadele edecek, bu yığınları uzun sürede gerek ekonomik temelleri ve gerekse de ideolojileriyle proleterleştirmek için savaşacaktır. Lenin şöyle diyor:

"Zafere ulaşmak için, sosyalizmi kurmak ve sağlamlaştırmak için proletarya, iki katlı ya da ikili bir görevi yerine getirmelidir: birincisi, sermayeye karşı devrimci mücadeledeki üstün yiğitliğiyle, tüm çalışan ve sömürülen halk yığınını kendi yanına kazanmalıdır, onları kazanmak, örgütlemek ve burjuvaziyi altetmek ve direnişini bütünüyle kırma mücadelesinde onlara önderlik etmelidir. Ikincisi, tüm çalışan ve ezilen halk yığını olduğu gibi, bütün küçük-burjuva grupları da, yeni ekonomik kuruluş yoluna, yeni toplumsal bağlar, yeni bir emek disiplini, bilimdeki son gelişmeler ve kapitalist teknoloji ile geniş-ölçekli sosyalist üretimi yaratan sınıf bilincine sahip işçilerin yığınsal birliğini birleştirecek yeni bir emek örgütlenmesi yaratma yoluna yöneltmelidir.

"Ikinci görev; birincisinden daha zordur, çünkü tek tek yiğitçe coşkunluk hareketiyle yerine getirilmesi olanaksızdır; sade, günlük çalışmada en uzun, en dirençli ve en zor yığınsal kahramanlığı gerektirir. Ama bu görev birincisinden daha önemlidir, çünkü son tahlilde burjuvazi üzerinde

zaferler kazanmanın en derin güç kaynağı ve bu zaferlerin dayanıklılığın ve sürekliliğin tek güvencesi, yalnızca, yeni ve daha yüksek bir toplumsal üretim biçimini, kapitalist ve küçük-burjuva üretim yerine, geniş-ölçekli sosyalist üretimin konması olabilir." (Büyük bir Başlangıç; Marks, Engels, Marksizm, s.474-475) Diğer şeylerin yanısıra kapitalist ve küçük burjuva üretimin yerine büyük çapta sosyalist üretimin geçirilmesi sağlanmadan sosyalizmin tam olarak inşası olanaklı değildir.

Bu uzun bir mücadeleyi gerektirir. Sosyalist toplumda ideoloji ve kültür alanındaki sınıf mücadelesi ve küçük burjuva yığınların işçiler haline gelmeleri süreci, üretim araçlarının kollektivizasyonu ve sosyalizmin inşasının esas olarak tamamlanmasından sonra da devam eder. Bu uzun mücadele döneminde, kapitalizm ile komünizm arasındaki bu geçiş aşamasında proletarya diktatörlüğü zorunludur; burjuvazinin ve diğer sömürücülerin geriye dönüş çabalarını, küçük burjuvazinin yalpalamalarını ve kararsızlıklarını etkisizleştirebilecek, tüm emekçi yığınları komünizm ruhuyla eğitebilecek ve üretici güçleri durmaksızın geliştirebilecek tek güç devrimci proletarya ve onun çelikten diktatörlüğü olabilir. Ancak, Anarşistler, anarko sendikalistler ve benzerleri sosyalizmin tam olarak inşası ve komünizme geçilmesi için büyük çapta kapitalist üretimin gelişmiş üretici güçlerin kültürün gereğini, modern sanayi proletaryasının tarihsel rolünü kavramazlar. Her türlü otoriteye karşı çıkan, bu temelde proletarya diktatörlüğünün önemini ve gereğini de yadsıyan bu akımlar, gelişen kapitalizmin yoksullaştırdığı kentlerin ve kırların küçük burjuva yığınlarının kapitalizme karşı tepkisinin bir anlatımıdırlar. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, sosyalizmin tam olarak inşası ve komünizme geçiş sorununda yarı-anarşist bir bakış açısına sahiptirler. Onlar, sosyalizmin ancak, "tüm toplumsal ekonominin örgütsel yeniden kuruluşu ile, bireysel, dağınık, küçük meta üretiminden, büyük toplumsal üretime geçişle" (Lenin) tam olarak kurulabileceğini ve bu geçişin zorunlu olarak son derece uzun süreceğini , bunun idari ve yasal önlemlerle halledilemeyeceğini, küçük üreticilerin, özellikle de köylülüğün üretim tekniklerinde köklü bir ileri atılımı zorunlu kıldığını kavrayamamaktadırlar. Çin yöneticileri, demokratik halk devriminin zaferinden kısa bir süre sonra, 1955-1957 yıllarında giriştikleri yoğun bir kampanya sonucunda beşyüz milyondan fazla köylüyü tarımsal üretim kooperatiflerinde örgütlemişlerdi. Ancak genel olarak üretici güçlerin ve özel olarak ağır sanayiin ve tarım makinaları sanayiin gelişmemiş oldu-

ğu koşullarda bu kooperatifler üretimin örgütlenmesinde bir nitelik sıçramasını msil etmiyorlardı. İlkel gereçlere, el emeğine ve köylüler arasındaki basit işbirliğine dayanan bu kooperatifler, proletaryanın iktidarda olması halinde sosyalizm doğrultusunda atılmış bir adım sayılabilirdi. Ancak Çin koşullarında, bu kooperatifler "kapitalist kurumlar" olmaktan öteye gidemediler ve kapitalizmin temellerini güçlendirdiler. Proletaryanın iktidarda olduğu bir ülkede köylülüğün (ve kentteki küçük burjuva yığınların) kooperatiflerde örgütlenmeleri için genel olarak üretici güçlerin ve özel olarak tarım makinaları sanayiin gelişmesinin beklenmesi sözkonusu olamaz. Köylülük ve kent küçük burjuvazisi mümkün olduğu ölçüde ve mümkün olan en kısa süre içinde kooperatiflerde örgütlenirler; proleter devlet bu kooperatiflere kredi, araç-gereç ve diğer yönlerden yardım ederek onları kerte kerte ekonominin sosyalist sektörü içine çekme siyasetini uygular. Tarımın sosyalist dönüşümü ve bir bütün olarak ekonominin sosyalist dönüşümü yalnızca köy ve kentteki küçük üreticilerin kooperatifler içinde toplanmasıyla sağlanamaz; sosyalizmin zaferinin güvence altına alınabilmesi için gerek tarımın gerekse ekonominin diğer kesimlerinin modern araç-gereçlerle donatılması, emek üretkenliğinin yükseltilmesi ve Lenin'in dediği gibi "kapitalist ve küçük burjuva üretimin yerine, geniş ölçekli sosyalist üretimin konması" gerekir. **SBKP(B) Tarihi**'nin belirttiği gibi:

"Milyonlarca küçük, bireysel köylü işletmelerinden, büyük kollektif çiftliklere geçişi sağlayabilmek için, traktör fabrikaları, modern tarım araçları imal eden atölyeler kurmak ve tarımı bu araçlarla donatmak gerekiyordu. Bu, köylük bölgelerde sosyalizmin zaferinin temeliydi." (s.349)

Oysa Mao Zedung, Çin'in üretici güçlerinin genel gelişim düzeyi ve tarım tekniği yönünden son derece geri olmaya devam ettiği, sanayiin tarım kooperatiflerini modern tarım araçlarıyla vb. donatmak için gereken üretim düzeyine sahip olmaktan çok uzak olduğu koşullarda, köylüler arasındaki basit işbirliğine dayanan kooperatiflerin kurulmasıyla Çin'de (yalnızca Çin'in kırsal alanlarında değil tümünde) sosyalizmin zaferinin güvence altına alınmış olduğunu iddia ediyordu:

"1955 yılı Çin'de sosyalizm ile kapitalizm arasındaki mücadelede belirleyici bir yıl olmuştur." (SE, c.5, s.283, abç) O gene aynı yazıda şunları söylüyordu: "Bu yılın (1955 -bn) sonuna kadar sosyalizmin zaferi büyük ölçüde güvence altına alınacaktır." (agy, s.283, abç)

Sosyalizmin inşasında önemli bir mesafe katedildiğinde,

yani sanayi ve tarım alanında özel kapitalizm ortadan kaldırılıp yerine büyük ölçekli kollektif üretim modern bir teknik temel üzerinde yeniden örgütlendiğinde ki, sosyalizmin kapitalizme üstün geldiği söylenebilir. Sovyetler Birliği bu noktaya ancak 1936'da gelebildi. Artık bu tarihte, kapitalizmin son kalıntıları olan kırsal alanlardaki kulak sınıfı da tamamen ortadan kaldırılmış, küçük üreticiler kooperatif ve kollektif işletmelerde örgütlenmişlerdi. SSCB sanayisi 1937 yılının sonunda, 1927 yılı üretiminin yüzde 428'ine, 1913 üretiminin ise yüzde 700'üne ulaşmıştı. 1913'te 105 milyon hektar olan ekim alanı 1937'de 135 milyon hektarı bulmuş, toplam köylü ailelerinin yüzde 93'ünü oluşturan 18.500.000 aile kollektif çiftliklerde örgütlenmişti.

Arnavutluk Halk Cumhuriyeti'nde de sosyalizmin kapitalizme ve küçük üretime karşı zaferi esas olarak 1960 yılında tamamlanmıştı. 1960 yılının toplam sanayi üretimi 1955 yılının 2,2 katı, 1938 yılının ise 25 katıydı. Tarımdaki sosyalist sektör ekili alanların yüzde 87'sini kapsıyordu. 1960'da tarım üretimi 1955 yılına kıyasla % 25 oranında artmıştı. Artık sanayi kesiminde yaratılan gelir, toplam milli gelirin yüzde 40'ını oluşturuyordu. **AEP Tarihi** bu konuda şunları söylüyor:

"Temel üretim ve dağıtım araçlarının yani sanayi, madenler, ulaşım, bankalar ve ticaretin ortak mülkiyete dönüştürülmesi ve tarımın sosyalist kollektifleştirilmesi, genel olarak çeşitli ekonomi biçimlerinin yeraldığı ekonomiye son verdi ve onun yerine tek bir sosyalist ekonomi sistemi yaratti. 1960'da sosyalist sektör, toplam sanayi üretiminin yüzde 99'unu, toplam tarım üretiminin yüzde 80'ini, toplam ticaretin yüzde 100'ünü ve perakende ticaretin yüzde 90'ını kapsıyordu. Milli gelirin yaklaşık olarak 90'ını sosyalist sektörden geliyordu. Dördüncü parti Kongresi bu köklü iktisadi ve sosyal değişikliklerden şu sonucu çıkardı. **Arnavutluk Halk Cumhuriyeti'nde sosyalizmin iktisadi temeli, hem şehirlerde hem de köylük bölgelerde inşa edilmiştir.**

"Üretimde sosyalist ilişkilerin zafere ulaşmasıyla birlikte, sömürücü sınıflar ve insanın insan tarafından sömürülmesi ortadan kalktı." (Cilt 3, s.9-10)

Dünyanın "en devrimci ulusu"nun başkanı olmakla övünen küçük burjuva sosyalisti, Rus bolşeviklerinin 19 yılda 1917-36, Arnavutluk komünistlerinin 16 yılda (1944-60) yapabildiklerini 6 yılda (1949-55) yapmış olduğunu iddia ediyordu. Beşyüz milyon köylünün nisbeten kısa bir süre içinde kooperatiflerde örgütlenme-

sinden ve sosyalizmin kapitalizm üzerinde zafer kazandığı kanısına varan Mao Zedung, Ocak 1958'de yaptığı bir konuşmada Çin ulusunu bir atoma benzetiyor ve şöyle diyordu:

"Şimdi şevkimiz artmıştır. Biz şimdi şevkle yanan ateşli bir ulusuz. Bunun için iyi bir benzetme var: Ulusumuz bir atom gibidir. Bu atom çekirdeği parçalandığı zaman çıkan ısı enerjisinin gerçekten müthiş bir gücü olacaktır. Daha önce yapamadığımız şeyleri yapmayı başarabileceğiz." (**Yayınlanmamış Yazılar**, s.44)

Tarım "kooperatifleşmesi"nin tamamlanmasından ve 1957'de sağcılara karşı yürütülen kampanyanın sona erdirilmesinden sonra Mao Zedung ve ÇKP yöneticileri sosyalizmin inşasına ilişkin yeni anti-Marksist formülasyonlar geliştirdiler. Bunlar o zaman "Üç Kızıl Bayrak" diye anılan "Genel Çizgi", "Halk Komünleri" ve "Büyük İleri Atılım" adı verilen siyasetlerdi. 29 Ağustos 1958'de toplanan ÇKP Merkez Komitesi "halk komünlerinin kurulmasını kabul eden bir karar aldı. Bu karar uyarınca bir kaç ay içinde 500 milyon köylüyü kucaklayan 740 bin tarımsal üretim kooperatifi 26 bin "Halk Komünleri" içinde örgütlendi. Bir süre sonra, bu komünlerinin boyutlarının aşırı derecede büyük olduğu kanısına varılarak bu 26.000 "komün" daha küçük boyutlu 75.000 birim halinde yeniden örgütlendi. Aralık 1958'de Vuhan'da toplanan Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin, "Doğu Asya'nın geniş ufkunda henüz doğmuş bir sabah güneşini andıran yeni bir toplumsal örgütlenme biçimi" (Aktaran, **People's China**, s.28) diye nitelendirdiği bu "komün"ler, yalnızca çok sayıda kooperatifi bir araya getirmekle kalmıyorlardı; bunlar aynı zamanda tarımın dışında sanayi, ticaret, eğitim vb. ile ilgili görevleri de yürüten yarı-özerk yönetim birimleri olarak tasarlanıyorlardı. ÇKP yönetimi ve Mao Zedung, bu yarı-özerk yönetim birimlerinin, kendi güçlerine dayanarak, devletten hemen hemen hiç yardım almadan tarımın makinalaşmasını sağlayacaklarına, yerel sanayileri geliştirerek Çin'in sanayileşme sorununu çözeceklerine vb. inanıyorlar. Böylece Çin; tarım, sanayi, ticaret, eğitim, savunma vb. gibi toplumsal işleri kendi bağrında birleştiren ve kendi gereksinimlerinin çoğunu kendi faaliyetiyle karşılayan "Halk Komünleri"nin bir federasyonu biçiminde örgütlenecekti. Devlet, "Halk Komünleri"ni üretim planlaması konusunda özgür bırakacak, onlara zorunlu üretim kotaları uygulamayacaktı., kendisi ancak stratejik sanayileri doğrudan denetlemekle yetinecek, merk zi otoritenin bazı işlevlerini, "komün"lere bırocaktı. Mao Ze-

dung ve Çin revizyonistleri "Halk Komünleri"ni aynı zamanda Çin'in hızla sosyalizmden komünizme geçişini sağlayacak bir örgütsel biçim olarak algılıyorlardı. Onlara göre, çeşitli işlevleri kendi bağrında birleştiren "komün", kent ile kır, kafa ile kol emeği arasındaki karşıtlıkları gidermenin ve komünizme ulaşmanın başlıca aracı olacaktı. Yukarda sözü edilen 29 Ağustos 1958 tarihli kararda şöyle deniyordu:

"Halk komünü, sosyalizmden komünizme derece derece geçişin en iyi örgütsel biçimidir ve gelişimi içinde gelecekteki komünist toplumun başlıca birimi olacaktır.... **"Ülkemizde komünizme erişilmesi açıktır ki, artık uzak bir gelecek sorunu olmaktan çıkmıştır.** Halk komününden enerjik bir biçimde yararlanmalı, onun aracılığıyla komünizme geçişin somut yolunu bulmalıyız." (Aktaran, **Marksizm ve Maoizm,** s.36)

Aynı kararda şu görüşlere de yer veriliyordu: "Onlarca ya da yüzlerce aileyi kapsayan tek ürüne yönelik tarımsal üretici kooperatifleri, gelişmenin gereklerini artık karşılayabilecek durumda değildir. Tarımın, ormancılığın, hayvancılığın, kümes hayvancılığının ve balıkçılığın kapsamlı olarak gelişeceği ve sanayii, tarımı, ticareti, eğitimi ve askeri örgütlenmeyi birleştirecek olan halk komünlerinin kurulması bugün için, hızlandırılmış sosyalist kuruluşta köylülere öncülük etmeyi, programın baş hedefi olarak sosyalizmi kurmayı ve tedricen komünizme geçmeyi hedef alan zorunlu bir temel politikadır."(agy, s.194)

Bu anarşist-narodnik ve anti-Marksist görüşlere paralel olarak ÇKP yönetimi "Büyük İleri Atılım" adı verilen maceracı bir ekonomik gelişme siyasetini de uygulamaya koydu. Adından başka tanım komünleri ile hiç bir benzerliği olmayan "Halk Komünleri" aracılığıyla Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, üç yıllık sıkı bir çalışmadan sonra binlerce yıllık mutluluğa (yani komünizme) ulaşılacağını ileri sürerek Çin'i bir ekonomik yıkıma sürüklediler. Ocak 1958'de **Yüksek Devlet Konferansı'nda Konuşmasında** Mao Zedung;

"Önderlik etmenin iki yolu vardır. Biri iyidir, diğeri pek iyi değildir. Bununla, birinin Dulles'in yolu diğerinin bizimki... olduğunu kastetmek istemiyorum. Sosyalizmin inşasında iki önderlik yöntemi, iki çalışma tarzı olduğunu söylemek istiyorum. Kooperatifleşme meselesi hakkında bazı kimseler daha hızlı olmayı, diğerleri ise daha yavaş bir yaklaşmayı öneriyorlar. İlk yöntemin doğru olduğuna inanıyorum. **Demiri tavında dövmek ve sonuca oyalanmadan bir hamlede ulaşmak daha iyidir." (Yayınlanmamış Yazılar,** s.45, abç) diyordu.

Sosyalizmin inşasında biri daha hızlı olmayı, biri de daha

yavaş olmayı yeğleyen iki ayrı yaklaşım, iki ayrı önderlik yöntemi olduğunu belirtirken Mao Zedung, Lenin ve Stalin döneminin Sovyetler Birliği'nde ve halk demokrasisi ülkelerinde uygulanan yaklaşımla kendilerininkini kıyaslamaktadır. Mart 1958'de yaptığı bir konuşmada söyledikleri bunu açıklıkla ortaya koymaktadır. O şöyle diyordu:

"Sosyalizmi inşa etmek için iki çizgi vardır: soğuk ve ölçülü bir şekilde mi yoksa cesaret ve şevkle mi ilerlemek daha iyidir?... Sovyetler Birliği kırk yıl içinde çok az miktarda yiyecek ve diğer maddeler üretebilmiştir. Şayet önümüzdeki on sekiz yıl içinde onların son kırk yılda gerçekleştirdiklerine ulaşabilirsek, doğal olarak herşey yolunda demektir." (age, s.56)

Küçük burjuva aceleciliğine kapılan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri sosyalizmin inşasında "eski dogmatik formüller"den kurtulduklarını ilan ettiler; Marksist ekonomi-politiği ve sosyalizmin inşasını yöneten ilke ve yasaları reddeden bu oportünistler, kendilerine "sosyalizmi inşada vargücümüzle, yüksek hedeflere yönelerek daha büyük, daha hızlı ve daha iyi ve daha ekonomik sonuçlar elde etme şeklindeki genel çizginin kılavuzluğunda maceracı bir rota izlemeye koyuldular. 22 Mart 1958'de yaptığı konuşmada Mao Zedung sözde sağcılığa ve tutuculuğa karşı çıkma bahanesi altında "sol" oportünist anlayışlarını şöyle ortaya koyuyordu:

"Sulama, hataların düzeltilmesi, sağcılığa karşı mücadele, 600 milyon insanın büyük bir harekete katılması... Bu, büyüklük ve başarı peşinde koşmak istemek değil de nedir? 'İşçiler için ortalama üretim normlarını yüksek tutalım', 'Çabuk sonuçlar için sabırsızlanmakta' değil miyiz? Eski sistemde ve eski gerici üretim ilişkilerinden nefret etmezsek, ne yaptığımızı zannediyoruz?" (agy, s.72)

Mao Zedung'un dediği gibi, "Demiri tavında dövmek ve sonuca oyalanmadan ve bir hamlede ulaşmak" şüphe yok ki, "daha iyi" olabilir. Ne var ki, insan toplumunun gelişmesini, ekonominin ve üretici güçlerin gelişmesini, sosyalizmin inşasını belirleyen bir takım objektif yasalar vardır ve bu yasalar tek tek kişilerin, grupların, partilerin ya da sınıfların iradesinden bağımsızdırlar. Şüphesiz, doğa yasalarında olduğu gibi, toplumun ve ekonominin gelişimini yöneten yasalarda da anlatımını bulan ilişkilerin insanlar tarafından kavranması, onlara belirli bir özgürlük sağlar. Engels'in dediği gibi;

"Kendi öz toplumsal pratiklerinin, şimdiye değin, karşılarında doğal, yabancı ve egemenlik altına alıcı yasaları olarak dikilen yasaları,

bundan böyle insanlar tarafından tam bir bilinçle uygulanan ve bu yoldan egemenlik altına alınmış yasalardır." (Anti-Dühring, s.447) Zorunluluğu kavrayarak, toplumun ve ekonominin gelişimini yöneten yasaları, tıpkı doğa yasalarını yaptığı gibi evcilleştirme, yani onların varlığını, etki biçimini vb. hesaba katarak onlardan yararlanma ve böylece bu yasaları "egemenlik altına alma" olanağına çağımızda ancak tek bilimsel dünya görüşüne sahip olan komünistler sahip olabilirler. Marksist-Leninist dünya görüşünden yoksun olan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri iradeci ve öznelci (subjektivist) bir bakışaçısıyla hareket ederek geniş kitleleri (kendi anlatımlarıyla 600 milyon kişiyi) olağanüstü bir seferberliğe sürüklemiş ve böylece bir kaç yılda "sonuca oyalanmadan ve bir hamlede ulaşma"ya yani özde "komünizme" varmaya çalışmışlardır. "Büyük İleri Atılım" adı verilen bu sözde ekonomik gelişme çizgisine göre "Halk Komünleri"nden yararlanılarak işçi ve özellikle köylü kitleleri geniş ölçüde seferber edilecek, bu kitlenin el emeğine ve ilkel araçlarına dayanılarak Çin'in her yanında çeşitli büyüklükte sulama tesisleri ve barajlar inşa edilecek; böylelikle tarım üretiminde büyük bir sıçrama sağlanacaktı(!) Gene aynı güçlere ve aynı ekonomik-tekniksel temele dayanılarak ve yerel kaynaklardan yararlanılarak ülkenin sanayi ve üretimi büyük ölçüde arttırılacak ve Çin kısa zamanda gelişmiş kapitalist ülkelerin düzeyine yükselecekti(!) "Büyük İleri Atılım" merkezi bir ekonomik plan olmaksızın, ekonominin çeşitli sektörleri arasındaki ilişki ve dengenin sürdürülmesi için gerekli hesaplar yapılmaksızın girişilmiş anarşik bir faaliyetti. Çok yüksek tutulan üretim hedeflerine kısa zamanda ulaşılması için üst kademelerden yapılan siyasal baskı üretim aletlerinin kullanımına ilişkin teknolojik kuralların çiğnenmesine yolaçtı. Yerel kaynaklara ve ilkel tekniğe dayanarak maden çıkarma, çelik, makina, kamyon vb. üretme çabaları sonucunda ekonomi rayından çıktı; bol miktarda işe yaramaz ve kalitesiz mal üretildi. Bazı sektörlerde hammadde ve ara madde darlığı çekilirken, bazılarında da gereksiz stoklar oluştu. Özellikle, köylerde ve kasabalarda basit ve ilkel eritme ocakları ve geri teknikle çelik üretme ve Çin'in çelik üretimini 10.700.000 tona çıkarma tasarısı tam bir fiyaskoyla sonuçlandı. Mao edung bütün bu faaliyetin merkezi bir yönetimden, plan ve koordinasyondan yoksun ve anarşik niteliğini şöyle ifade ediyordu:

"Sosyalist insanın genel çizgisinin açıklanmasından sonra, daha bir süre, hala yeterli tecrübemiz olmadığı için şartlara uygun eksiksiz ve

bir dizi genel ve özel siyaset ve yöntemleri formüle etmeye ne vaktimiz ne de imkanımız olmamıştı. Bu şartlar altında kadrolar ve kitleler ne bütünsel bir eğitim malzemesine sahiptirler; ne de siyaset üzerine sistematik bir eğitim görmüşlerdi; bu yüzden, gerçek bir kavrayış ve hareket birliğine sahip olmak mümkün değildi." (**Yayınlanmamış Yazılar**, s.132)

Bütün bu plansız ve maceracı ekonomik gelişme çizgisi (1960 yılında Sovyet yardımının aniden kesilmesi ve şiddetli kuraklığın da eklenen etkisiyle) Çin'i ağır bir ekonomik bunalıma sürükledi. Aslında bütün bunlar, Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin, Marksizm-Leninizmden değil, küçük burjuva opportünist ve maceracı görüşlerden esinlendiklerini ortaya koyuyordu.

Bir grup Amerikalı uzmanın hazırladığı verilere göre "Büyük İleri Atılım" yıllarında Çin'in toplam ve kişi başına gayri-safi ulusal ürünü önemli bir düşüş gösteriyordu. Bu rakamlar şöyle bir seyir izlemiştir:

GAYRİ-SAFİ ULUSAL ÜRÜN

Yıl	Toplam Milyar Yuan	Kişi Başına Yuan	Yıl	Toplam Milyar Yuan	Kişi Başına Yuan
1952	68.6	121	1959	176.8	267
1953	73.3	126	1960	155.9	232
1954	77.8	131	1961	127.5	187
1955	83.3	137	1962	99.5	144
1956	96.4	155	1963	107.4	153
1957	104.2	164	1964	117.3	165
1958	145.0	222	1965	126.2	175

Kaynak: Kıta Çin'inin Ekonomik Görünüşü, Birleşik Devletler Kongresi'nin Ortak Ekonomik Komitesi için Hazırlanmış Etüdler, Washington, 1967, c.1, s.50 (Aktaran, **Marksizm ve Maoizm**, s.198)

Rakamlardan da görülebileceği gibi Çin'in toplam gayri-safi ulusal ürünü 1959 yılında 176,8 milyar yuana ulaşmışken ardarda üç yıl düşerek 99,5 milyar yuana kadar inmiş, ondan sonra üç yıl üstüste zayıf bir ilerleme göstererek 1965'te 126,2 milyar yuana ulaşmış, ancak bu y la dek daha 1959 yılının düzeyine çıkamamış, hatta onun çok altında kalmıştır. Kişi başına gayri-safi ulusal ürün için de aynı şey, daha da fazlasıyla geçerlidir.

"Halk Komünleri"ne ve "Büyük İleri Atılım"a ilişkin siyasetlerinin en azından bir dereceye kadar hatalı olduğunu Mao Zedung

da kabul etti ve göstermelik bir özeleştiri yaptı. 1959'un ikinci yarısından itibaren ÇKP yönetimi, başarısızlıkla sonuçlandığı belli olan "Büyük İleri Atılım"ı durdurdu. "Halk Komünleri"nin kuruluşu sırasında köylülerden alınarak "kollektifleştirilen" toprakların bir kısmı kendilerine geri verildi. Serbest pazar genişletilerek tarım üretiminin gelişmesi teşvik edildi. Küçük burjuvazinin tipik özelliği olan yalpalamasını, bir aşırı uçtan diğerine gidişini, aşırı iyimserlikten aşırı karamsarlığa yönelen Mao Zedung dile getiriyor. 'Büyük İleri Atılım'ın başlarında komünizme birkaç yılda varacağını iddia ederken, bu girişimin başarısızlığa uğramasından sonra, "Güçlü bir sosyalist ekonomi inşa etmeye gelince, Çin'de buna elli yıl yetmez; yüzyıl hatta daha da uzun sürebilir." (**Yayınlanmamış Yazılar**, s.128) diyordu. O daha ilerde şunları söylüyordu: "Ülkemizde büyük ve güçlü bir sosyalist ekonomi inşa etmenin yüzyıldan daha fazla süreceğini sanıyorum." (agy, s.128)

Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, sosyalizmin tam olarak inşası ve komünizme geçilmesi için üretici güçlerin dev bir ilerleme yapması, gerçek bir "Büyük İleri Atılım" yapması, tüketim araçlarının miktarının, "herkesten yeteneğine göre, herkese gereksinimine göre" komünist bölüşüm ilkesine uygun bir düzeye yükselmesi gerektiğini kavramıyordu. Onlar bunu kavramadıkları gibi küçük ve orta köylülüğün sosyalist inşaya ve komünizme katılmasının uzun bir süre alacağını, emekçi köylülük kollektif işletmenin bireysel işletmeye üstünlüğünü görüp kavramadan, proleter devlet emekçi köylülere makina, kredi vb türünden yardımları geniş ölçüde götürmeden, işçi sınıfıyla emekçi köylülük arasında kapitalizme karşı bir bağlaşma oluşmadan bunun mümkün olamayacağını anlayamıyorlardı.

Lenin; "Biz, pratikte, köylüye ulaşabilen bir deneyim ile, ortaklığı, artele dayanan bir tarıma geçişin zorunlu ve mümkün olduğunu tanıtladığımız zaman, ancak o zaman, Rusya gibi uçsuz bucaksız bir köylü ülkesinde sosyalist tarıma giden yolda ciddi bir adım atıldığını söylemeye hak kazanmış olacağız" (**İşçi Sınıfı ve Köylülük**, s.394) diyordu. O, proleter devleti ve işçi sınıfının emekçi köylülere ortaklaşa tarımın kollektif işletmeciliğinin eski köylü tarımından, bireysel işletmecilikten daha üstün, daha yararlı olduğunu kavratmadan, onları burjuvazinin ve kulakların ideolojik ve siyasal etkisinden kurtarmadan sosyalizmin tam olarak inşa edilemeyeceğinin bilincindeydi. Bu nedenle Lenin, devrimci işçilerin ne kadar kötü koşullar içinde de olsalar emekçi

köylülere yardımcı olmalarını, bu yardımın kurulan kollektif tarım işletmeleri aracılığıyla yapılan yoldaşça, komünistçe bir yardım olması gerektiğini vb. söylüyordu. Başka türlü olması da düşünülemezdi zaten, yüzyıllardan beri üretim araçlarının özel mülkiyeti sistemi içinde yaşamış ve sömürücü egemen sınıflarca ezilmiş ve sömürülmüş olan köylülerin geleneksel bireycilikleri ve özel mülkiyet tutkuları ancak bu yolla, sabırlı bir ikna, eğitim ve örneklerle faaliyetiyle kırılabilirdi. Çin'de proletaryanın iktidarda olduğu varsayılsaydı bile geniş küçük ve orta köylü kitlelerinin böylesine kısa bir süre içinde komünizme kazanılabileceği düşünülemezdi. Çin revizyonistleri, 1955-57 yılları arasında tarımsal üretimin kooperatifleri içinde örgütledikleri 500 milyon köylüyü, 2-3 yıl içinde kollektif mülkiyetin en yüksek biçimi olan "komün"ler içinde yeniden örgütlediklerini iddia ettikleri zaman bunun Marksist ekonomi-politik konusunda tam bir bilgisizlik örneği demek olacağını anlamamak mümkün olamaz. Bilindiği gibi, kollektif çiftliklerin en ilkel biçimlerinde yalnızca emek toplumsallaştırılıp ve harcanan emeğe göre ürün üleştirilir. Bu işletmelere katılan çiftçiler kendi topraklarının, hayvanlarının ve diğer üretim araçlarının özel mülkiyetini korurlar. Daha ileri olan artel tipi kollektif işletmelerde emeğin toplumsallaştırılmasının yanısıra temel üretim araçları da kollektifleştirilir; bu tür işletmelerde çalışan köylüler toplumsal üründen yaptıkları işe göre pay alırlar. Sovyetler Birliği'ndeki kolhozlar, bunun tipik bir örneğidir. Kolhozların işlediği toprak ve kullandığı üretim araçları sosyalist devlete aittir. Ancak bunlar tırpan, orak, küçük motor gibi belirleyici olmayan üretim araçlarına sahiptirler ve kendi üretimlerini kendi istedikleri gibi değerlendirebilirler. Stalin bunu şöyle anlatıyordu:

"Kolhoz, bir kooperatif işletmedir. Üyelerinin emeğini kullanır ve geliri, üyeleri arasında, sağlanan işgünlerine göre üleşilir; kolhoz, ayrıca tohum yedeklerine sahiptir, bunlar her yıl yenilenir ve üretimde kullanılırlar." (Son Yazılar, s.151)

Stalin, kırsal alandaki "tarım komünleri"nin ise kollektif işletmelerin en yüksek biçimi olduklarını belirtiyor. Kollektif köylülüğün komünlerde örgütlenebilmesi için uzun bir sürenin geçmesi gerektiğini, bu konuda aceleciliğe yer olmadığını söylüyordu:

"Komünlerin kurulması ve yönetimi, karmaşık ve güç bir iştir. Yerine oturmuş sağlam büyük komünler, ancak deneyimden geçmiş, görgülü kadroları ve sınanmış yöneticileri varsa varlıklarını sürdürebilir ve gelişebi-

lirler. Artel statüsünden komün statüsüne ani geçiş, köylüleri kollektifleştirme hareketinden uzaklaştırmaktan başka bir işe yaramaz. **Onun için bu işi özellikle ciddi bir biçimde ve hiç bir aşırı ivecenliğe yer vermeden ele almak gerekir."** (Leninizmin Sorunları, s.397, abç)

Komünlerde, "yalnızca tüm üretimin değil, **üleşimin** de kollektifleştirilmiş bulunduğu"nu söyleyen Stalin, 1930'ların ortalarında yazdığı bir yazıda o sıralarda Rusya'da komünlerin, kollektif tarım işletmelerinin hakim biçimi olarak yerleştirilmeleri için koşulların henüz olgunlaşmamış olduğunu belirtiyordu. Proletaryanın iktidarda olmadığı Çin'de, Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin girişmiş oldukları ütopyacı deneyler "komüncülük oynamak"tan başka bir anlama gelmiyordu. Sözde "Halk Komünleri"nde üretim araçlarının, hayvanların ve toprağın "komünal" mülkiyet altında olduğu kısa bir dönem yaşandı. Ancak, üleşimde kollektiflik ilkesi uygulanmıyordu. "Büyük İleri Atılım"ın başarısızlığa uğradığı ortaya çıktıktan sonra "Halk Komünleri" üretim birimleri olarak dağıtıldılar ve yerlerini, **biçim olarak** daha çok arteli andıran eski tarımsal üretim kooperatiflerine bıraktılar. ÇKP Merkez Komitesi'nin aldığı kararlar uyarınca 1960'ın sonlarından itibaren üretim araçları vb.'nin köy düzeyinde ku ulmuş olan tarımsal üretim kooperatiflerinin denetiminde olacağı belirtiliyordu. Bu tarihten sonra ünlü "Halk Komünleri" üretim birimleri olarak devreden çıkarıldıkları halde, yönetim birimleri olarak varlıklarını sürdürdüler. Ancak gerek tarımsal üretim kooperatiflerinin ve gerekse "Halk Komünleri"nin Çin'de her zaman biçimde ya da görünüşte sosyalist ya da kollektif bir nitelik taşıdıkları, bunların özde her zaman küçük burjuva ve kapitalist nitelikte işletmeler, "kollektif kapitalist kurumlar" oldukları akıldan çıkarılmamalıdır. Gerek tarımsal üretim kooperatiflerine ve gerekse sözde "komünler"e katılan köylüler, üretim araçlarının, hayvanlarının ve topraklarının önemli bir kısmını kendi özel mülkiyetleri altında bulunduruyorlardı. "Büyük İleri Atılım"ın fiyaskoyla sonuçlanmasından sonra devletin tarım ürünlerine ödediği fiyatlar yükseltildi; köylülerin ürünlerinin daha büyük bir bölümünü serbest pazarda satmalarına izin verildi ve devletin kırsal bölgelere yaptığı yatırımlar arttırıldı. Bütün bu önlemler, Çin'in kırsal alanlarında burjuvazinin giderek daha güçlenmesine olanak yarattı.

Mao Zedung ve Çin revizyonistleri "Büyük İleri Atılım" uygulaması sırasında bazı hatalara düştüklerini kabul etmekte ve bunun özeleştirisini yapmakt dırlar. Ancak onlar "Üç Kızıl Bayrak"

("Genel Çizgi", "Büyük İleri Atılım" ve "Halk Komünleri")larının temel düşünlerinin yanlış olmadığını düşünüyorlardı. Temmuz 1959'da Mao Zedung şöyle diyordu:

"Çelik üretimini yaygınlaştırma hareketinden kim sorumluydu? Ko Çing-Sih'mi, yoksa ben mi? Ben sorumluyum. Ko Çihg-Sih'le konuştum ve altı milyon tondan sözettim. Daha sonra başkalarını da bulup konuştum... Haziranda 10.700.000 tondan sözettim. Sonra karar verdik ve açıkladık. Peytayho tebliğinde yayınlandı; X birtakım düşünceler önerdi ve herşeyin iyi gideceğini düşündü. Böylece büyük bir felakete sürüklendik ve 90 milyon kişi savaşa girdi.... Küçük, basit izabe fırınları inşa edildi... Birçok tartışma raporu okudum; herkes yapılabileceğini söylüyordu." (**Yayınlanmamış Yazılar**, s.92) Daha ilerdeyse şöyle devam ediyordu:

"Bu sefer başarısızlığa mı uğradık? Burada bulunan bütün yoldaşlar kazançlar olduğunu; tam bir başarısızlık olmadığını söylüyorlar. Esas olarak bir başarısızlık mıdır? Hayır sadece kısmi bir başarısızlıktır. Yüksek bir bedel ödedik. Çok fazla "komünist rüzgarı" esti, ama bütün ülke halkı bir ders aldı." (agy, s.99)

Yalnızca kısmi bir başarısızlık sözkonusu olduğuna göre, bu siyasetler daha dengeli, daha dikkatli bir biçimde uygulamaya konuldukları taktirde, Çin'i kısa bir sürede "komünizme" ulaştırma, 'oyalanmadan bir hamlede sonuca vardırma" biçimindeki işlevlerini yerine getirebileceklerdir(!). Ekim 1975'te toplanan Tarım'da Tacay'dan Öğrenme Birinci Ulusal Konferansı'nda Hua Gua-Feng "Halk Komünleri"nin ve Çin'i "komünizme" ulaştırmada oynayacakları sözde önemli role değiniyor ve şöyle diyordu:

"Çiftliğin makinalaşmasının gelişmesi, emek üretkenliğini büyük ölçüde yükseltecek ve köylülere çok ürünlü bir ekonomi geliştirmeleri ve yeni, refah içinde ve zengin bir sosyalist kır inşa etmeleri için bol miktarda zaman ayırabilmelerini sağlayacaktır. Bu; **sanayii, tarımı, ticareti, eğitimi ve askeri işlevleri birleştiren bir örgüt** olarak halk komününün rolünü yaşama geçirmek ve komünün üstünlüğünü —büyük boyutlu ve yüksek düzeyde bir halk mülkiyetine sahip bir örgüt göstermek ve kent ile kır, işçilerle köylüler ve kol emeği ile kafa emeği arasındaki farkları azaltmak açısından büyük önem taşıyacaktır." (Aktaran, **Peking Review**, Ekim 1975, sayı 44, abç)

Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, komünizmin ancak büyük-çapta üretimin temeline dayanarak kurulabileceğini bir türlü kavrayamadıkları gibi, sosyalizm döneminin "herkesten yeteneğine göre, herkese emeğine göre" bölüşüm ilkesinden, komünist toplumun "herkesten yeteneğine göre, herkese gereksinimine göre" bö-

lüşüm ilkesine geçilmeden kafa emeği ile kol emeği ve kentle kır arasındaki çelişki ortadan kalkmadan sınıfsız topluma ulaşılamayacağını kavramıyorlar. Komünist toplumá geçiş ya da başka bir deyişle komünizmin ikinci ve üst evresine geçilmesi ekonomik, siyasal, toplumsal ve kültürel alanlarda bir dizi temelli ve köklü değişikliklerin bir sonucu olarak ortaya çıkar; bu süreç bir takım yapay örgütlerin kurulmasıyla ya da maceracı siyasetlerin yardımıyla hızlandırılamaz. Bu süreç içinde devlet giderek söner; çünkü varlığının ekonomik ve siyasal koşulları —sınıfların ve sınıf çelişmelerinin varlığı— yoktur. Sosyalizm döneminde (başka bir deyişle komünizmin ilk evresinde) üretim araçları kamunun mülkiyetine geçer; sömürü ortadan kalkar. Toplumsal ürünün üleşiminde "herkesten yeteneğine göre, herkesin emeğine göre" ilkesi uygulanır. Bu dönemde devlet —proletarya diktatörlüğü— varlığını sürdürmektedir. Proletarya açısından proletarya diktatörlüğü sosyalist toplumu kurmak, emekçi kitleleri bu toplumun kuruluşunda yönetmek ya da seferber etmek, sosyalist rejimi gerek dış ve gerekse iç gericiliğin saldırılarından korumak, burjuva ve karşı-devrimci sınıfların kaçınılmaz geriye dönüş çaba ve girişimlerini bastırmak, bütün ülkelerin devrimcilerini desteklemek, yardım etmek için, tüm sosyalizm dönemi boyunca gerekli olmaya devam edecektir. Sosyalizm, sömürüyü ortadan kaldırmasına rağmen, insanlar arasındaki eşitsizliğe ve adaletsizliklere bütünüyle son veremez. Üretim araçlarının mülkiyetini kamunun eline vererek, bu alanda burjuva hukukuna son veren sosyalizm, toplumsal ürünün bölüşümü sorununda burjuva hukukunun sınırları içinde kalır. Çünkü sosyalizmde gerçekte eşit olmayan insanlara (yetenek, güç, sahip olunan çocuk sayısı vb. yönünden eşit olmayan insanlara) toplumsal üründen emeğine göre pay verilir. Üretici güçler muazzam ölçüde geliştiğinde, burjuva hukukunun bu sınırlı ufku aşılıp, "herkesten emeğine göre, herkese gereksinimine göre" komünist bölüşüm ilkesi yürürlüğe konduğunda insanlık sınıfsız topluma adımını atmış olacaktır.

Marks; "... Komünist toplumun yüksek bir evresinde, bireylerin işbölümüne köleleştirici bağımlılığı ve onunla birlikte kol ve kafa emeği arasındaki karşıtlık yokolacağı zaman; çalışmanın yalnızca bir ilk yaşama aracı olmaktan çıkıp, bir ilk dirimsel gereksinim durumuna geleceği zaman; bireylerin çok yönlü gelişmesi ile birlikte, üretim güçlerinin de artacağı ve bütün kollektif zenginlik kaynaklarının bollukla fışkıracağı zaman; ancak o zaman burjuva hukukunun sınırlı ufku kesin olarak aşılabilecek ve

toplum bayrakları üstüne 'herkesten emeğine göre, herkese gereksinimine göre' diye yazılabilecektir." (Aktaran Lenin, **Devlet ve İhtilal,** s.126) diyordu.

Sosyalizmin inşası ilerlediği, üretici güçler geliştiği, kültürel düzey yükseldiği ölçüde daha geniş emekçi kitleler de devletin yönetimine daha aktif katılacaklar, azınlığın çoğunluk üzerinde egemenlik kurduğu eski devletlerden tamamen farklı olarak çoğunluğun azınlık üzerindeki egemenliğini temsil eden proleter demokrasisi giderek olgunlaşacak ve yetkinleşecektir. Her demokrasi gibi, aynı zamanda bir diktatörlük (işçi sınıfının sömürücüler üzerindeki diktatörlüğü) olan proleter demokrasisi, sınıf farklılıkları azaldığı ölçüde gelişecek, yetkinleşecek ve giderek yok olacaktır.

Kapitalizmden komünizme geçiş aynı zamanda yeni bir insanın —komünist insanın— oluşumunu zorunlu kılmaktadır. Komünist toplumun insanı burjuvazinin ve diğer sömürücü sınıfların alışkanlık, gelenek, zihniyet ve pisliklerinden tamamen arınmış, kendi kişisel çıkarını toplumun çıkarına bağlı kılan bir kişidir. Lenin şöyle diyordu:

"Eski toplum şu ilkeye dayanıyordu: Soy ya da soyul, başkaları için çalış ya da başkalarını kendin için çalıştır. Köle sahibi ol ya da köle ol. Doğal olarak, böyle bir toplumda yetişen insanlar, deyim yerindeyse, analarının sütüyle birlikte şu ruh halini, alışkanlığı, anlayışı da alırlar: Ya bir köle sahibisin ya da köle, ya da bir küçük mülk sahibi, bir küçük görevli, bir küçük memur, bir aydın —kısacası yalnızca kendini düşünen ve başkasını umursamayan bir insan" (Gençlik Birliklerinin Görevleri; **Marks, Engels, Marksizm,** s.534)

Lenin daha ilerde, bir komünistin böyle duygulara, böyle bir ruh haline sahip olamayacağını söylüyor. Ona göre, komünizmin üst evresi; "Bir Shylock açgözlülüğü ile: 'sakın komşumdan yarım saat çok çalışmış olmayayım, sakın ondan düşük ücret almış olmayayım?' biçiminde hesaplamaya" (**Devlet ve İhtilal,** s.127) alışmış bugünkü ortalama insanın ortadan kalkmasını gerektirir.

Kapitalizmden komünizme geçiş döneminde sömürücülerin toprak ağalarının ve burjuvaların direnişini kırmak, sosyalizmin inşasını sonuna dek götürmek, küçük burjuvazinin kaçınılmaz yalpalamalarını etkisiz hale getirmek, emekçi halkı komünist bir ruhla eğitmek için bir proletarya diktatörlüğü rejiminin mutlak gereği vardır. Bu diktatörlük olmaksızın ne sınıfları ortadan kaldırmak mümkündür ne de derin köklere sahip olan burjuva küçük burjuva alış-

kanlık ve gelenekleri yıkmak. Sosyalizmi, kapitalizmden devraldığı, burjuva toplum-nun kendisine bıraktığı maddi ve manevi mirasla kurmaktan başka olanağı olmayan proletarya, sonal amacına ulaşmak için kent ile kır ve kafa ile kol emeği arasındaki karşıtlıkları da ortadan kaldırmak zorundadır.

Sosyalizmden önce, sömürüye dayalı, sınıf ayırımına dayalı bütün toplumlarda emekçiler hemen hemen tüm zamanlarını üretim faaliyetine ve bedensel çalışmaya ayırmak zorundadırlar. Buna karşılık üretim araçlarını ve siyasal iktidarı denetim altında bulundurarak emekçileri sömüren egemen sınıf mensupları aylak bir yaşam sürdürürler. Bedensel çalışma yapmak ve üretime katılmak zorunluluğu altında olmayan bu sömürücü azınlık eğitim, sanat, kültür ve bilim gibi faaliyetlerle ilgilenmek için gereken tüm olanaklara sahiptir. Bu tür entellektüel faaliyetleri sürdürecek aydınlar da esas olarak bu sömürücü sınıfın içinden çıkarlar. Bilimsel sosyalizmin kurucularının da belirttiği gibi, sömürüye dayanan sınıflı toplumlarda sınıf ayrımı temeli üzerinde yükselen kafa emeği-kol emeği karşıtlığı sosyalizmden komünizme geciş süreci içinde ortadan kalkacaktır.

Kent ile kır ya da sanayi ile tarım arasındaki karşıtlığa gelince... Bu karşıtlık esas olarak kapitalizm döneminde sanayiin, ticaretin, kültürün ve zenginliğin kentlerde toplanması, kırların ekonomik, maddi ve kültürel gelişme açısından kentlerin gerisinde kalmasından kaynaklanır. Sosyalizmden komünizme geçiş süreci için-le proletarya devleti kırsal alanlarıngeriliğine son vermek, kültürel ve maddi refahı kırsal alanların emekçi yığınlarına ulaştırmak için bilinçli bir çaba gösterir. Sosyalizmin tam olarak inşası ile; kırın temsilcileri olan köylülerle, kentin temsilcileri olan işçiler arasında ve kafa temsilcileri olan teknisyenler, mühendisler ve yöneticilerle kol emeğinin temsilcileri olan işçiler ve diğer emekçiler arasındaki karşıtlık ortadan kalkar.

Mao Zedung ve Çin revizyonistleri sözde, "Halk Komünleri"ni kurdukları ve sözde birkaç yıl içinde "komünizme geçecekleri"ni ilan ettikleri yıllarda kurdukları "Halk Komünleri"nin kafa emeği ile kol emeği ve kent ile kır arasındaki karşıtlıkları da ortadan kaldıracağını söylüyorlardı. Onların bu sorunları çözmek için öne sürdükleri formül(!) çok basitti. Aslında bu formüller, toplumsal ve ekonomik gelişmenin yasalarını kavramamış olan köylü devrim-

cilerinin küçük burjuva saçmalıklarından başka bir şey değildiler. Bu baylar, "Halk Komünleri" dedikleri kurumların sanayi, tarım, eğitim, ticaret ve askerlik gibi çeşitli toplumsal işlevleri bağrında barındıracağını, "komünler"deki bu çalışma tarzının sözde emekçilerin çok yönlü gelişmesine yolaçacağını, "işçi ve köylü" denilen yeni bir toplumsal tipin yaratılmasını sağlayacağını, kafa emeği ile kol emeği arasındaki uçurumu kapatacağını, böylece kestirme yoldan "komünizme geçişi" sağlayacağını iddia ediyorlardı. Onlar; kafa emeği ile kol emeği ve kent ile kır arasındaki karşıtlığın nedenlerini ve özünü kavrayamadıkları gibi bu karşıtlıkları ortadan kaldırmanın yolunun ne olduğunu da kavrayamıyor; bu karşıtlıkların üretici güçlerin muazzam ölçülerde gelişmesi sonucunda, sosyalizmden komünizme geçiş süreci içinde ortadan kalkabileceğini göremiyor; bir takım yapay örgütlenmeler ve iradi çabalarla bu sorunlara kestirme çözümler getirmeyi hayal ediyorlardı. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, bu iki karşıtlığın, kafa emeğinin temsilcilerinin (aydınların; teknisyenlerin, vb.) kol emeğinin temsilcilerinin yanında, fabrikalarda ve tarlalarda çalışması ve okullarda üretimle daha yakından bağlantılı kurslar verilmesi ve işçi ve köylü kökenli öğrencilerin oranının yükseltilmesi yoluyla, sanayiin merkezileşmesini engelleyip, onun küçük çapta işletmeler halinde ülkenin her yanına yayma yoluyla, hem sanayi hem de tarım faaliyetiyle uğraşacak "komünler"in örgütlenmesi yoluyla çözülebileceğini düşünüyorlardı.

Kızıl Bayrak gazetesinde yayınlanan **Devrim İçin Halefler Yetiştirmek Partinin Stratejik Görevidir** başlıklı yazıda şöyle deniyordu:

"Okul eğitimini üretken emekle daha tatminkar biçimde birleştirmeliyiz. Daha yüksek kurumlarda öğrenimlerine devam edecek olanlar dışında, öğrenciler daha iyi örgütlenmeli ve tarım ve sanayi cephelerinde çalışmaya gönderilmelidirler. **Böylece, giderek aydınlar aynı zamanda kol işçisi olacaklar, işçiler ve köylüler de aynı zamanda aydın olacaklardır."** (**Devrim İçin Halefler Yetiştirmek**, s.33, abç). 1975 yılında gene Kızıl Bayrak gazetesinde yayımlanan **Burjuva Hakkını Sınırlamak İçin İdeolojik Bir Silah** adlı yazıda şu görüşlere yer veriliyordu:

"Başkan Mao ve Parti Merkez Komitesi, ... engin sayıdaki kadrolara, işçilere, köylülere, ticaret emekçilerine, öğrencilere ve askerlere 7 Mayıs yolunu tutmaları için çağrıda bulunmuşlar, kadroları üretici çalışmaya katılmaları ve öğrenim görmüş gençleri kırsal alanlarda yerleşmeye

özendirmişler ve emekçi halkın entellektüel çalışmayı başarabilmesi ve aydınların emekçi halkla kaynaşabilmesi için eğitim, sağlık, edebiyat ve sanat alanlarında sosyalist devrimi başlatmışlardır. Bunlar üç büyük farklılığı (kent ile kır, kafa emeği ile kol emeği ve işçilerle köylüler arasındaki farklılıklar -bn) tedricen gidermek için alınan devrimci önlemlerdir." (Aktaran **Peking Review**, Mayıs 1975, sayı 22)

Görüldüğü gibi burada, kafa emeği ile kol emeği arasındaki karşıtlığın ortadan kaldırılması yalnızca partinin ve devletin alacağı bazı sözde "devrimci" önlemlere bağlanıyor. Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin kafasında, bu karşıtlığın ortadan kalkmasının, sosyalizmden komünizme geçişe, üretici güçlerin muazzam ölçülerde gelişimine ve bunun sonucu olarak "herkesten yeteneğine göre, herkese gereksinimine göre" komünist bölüşüm ilkesinin uygulanmasına bağlı olduğuna ilişkin herhangi bir düşüncenin izi bile yoktur! Oysa gerek Marks, ve gerekse Lenin, çağdaş toplumsal eşitsizliğin kaynaklarından biri olarak gördükleri bu karşıtlığın ancak sosyalizmden komünizme (ya da komünist toplumun alt evresinden üst evresine) geçiş süreci içinde ortadan kalkacağını belirtiyorlar. Lenin komünist toplumun üst evresine ne zaman girileceğini açıklarken şöyle diyor:

"1- **Kafa emeğiyle kol emeği arasındaki çelişki ortadan kalktığı zaman** (abç);

"2- Çalışma, birincil hayati gereksinme haline geldiği zaman (N.B.!! Çalışma alışkanlığı herhangi bir zorlama gerektirmeden kural halini alıyor!);

"3- Üretici güçler büyük bir büyüme göstermiş olacaklardır vb... Besbelli ki devletin tam olarak yokolmaya yüz tuttuğu ancak bu yüksek aşamada mümkündür. Bu, N.B." (**Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü**, s.273)

Devam edelim. Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin sosyalizmin ve komünizmin inşasına ilişkin Marksist-Leninist yasaları ve ilkeleri kavramayışlarını, onların proletaryanın değil, köylülüğün ve genel olarak küçük-burjuvazinin temsilcileri olduğunu çarpıcı bir biçimde açığa vuran "Halk Komünleri" üzerinde biraz daha durmak, bu sorunun diğer —ilk bakışta göze çarpmayan— yönlerini de ele almak yararlı olacaktır. Gerçi Mao Zedung'un kendisi de sosyalist inşa konusunda bilgiden ve deneyimden yoksun olduklarını değişik yerlerde itiraf etmektedir. Ocak 1962'de yaptığı bir konuşmada O şöyle diyordu:

"Sosyalist inşaya gelince bu konudaki tecrübemiz hala eksiktir. Bu

konuyu, çok az sayıda ülkenin kardeş partilerinin delegeleriyle tartıştım. Ve onlara sosyalist bir ekonomi inşa etmede hiç tecrübemiz olmadığını söyledim."

"Bu konuyu aralarında Snow adlı bir Amerikanın da bulunduğu kapitalist ülkelerden gelen birçok gazeteciyle tartıştım... Ona, 'Bildiğiniz gibi bir takım tecrübelerimiz ve siyaset, askeri işler ve sınıf mücadelesi konularında genel ve özel siyasetlerimiz ve yöntemlerimiz var; ama sosyalist inşaya gelince, geçmişte hiç bir zaman böyle bir şey yapmadık ve hala bir tecrübemiz yok. Onbir senedir bu işi yapmıyor musunuz? diyebilirsiniz. Evet, onbir senedir yapıyoruz ve hala bilgimiz ve tecrübemiz eksik. Biraz tecrübe sahibi olmaya başlıyorsak da, henüz fazla değil.' dedim. Snow, Çin'in uzun vadeli inşa planı hakkında bir şeyler söylememi istedi. 'Biliyorum' dedim. Çok temkinlisiniz karşılığını verdi. Ben, 'bu temkinli olmak meselesi değil. Sadece gerçekten bilmiyorum, kesin olarak hiç bir tecrübemiz yok, hepsi bu' dedim.Yoldaşlar bilmediğimiz bir gerçektir, gerçekten tecrübe eksikliğimiz var ve öyle bir uzun vadeli plana sahip olmadığımız da bir vakıadır." (Yayınlanmamış Yazılar, s.127). Az ilerde şunları ekliyordu:

"Sosyalist inşa çalışmamızda hala çok büyük ölçüde körce davranıyoruz. Sosyalist ekonmi bizim için birçok yönden hala, henüz anlaşılmamış bir zaruretler ülkesidir." (agy, s.126)

Bu pasajlarda Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin sosyalizmin ve komünizmin inşasına ilişkin doğru ve bilimsel bir perspektife sahip olmadıkları anlaşılmaktadır. Dikkati çeken bir nokta da şudur: Mao Zedung, sosyalist inşa konusunda bilgi ve deneyimlerinin az olduğunu, bu konudaki kavrayışlarının sığ ve yüzeysel olduğunu belirtirken, uluslararası komünist hareketin, sosyalist ülkelerin bu konudaki deneyimlerini ve Marksist-Leninist teoriyi hiç hesaba katmıyor; Çin'in ve Çinlilerin kendi öz deneyimlerinin az oluşundan hareket ediyor. Aslında burada yansıyan Mao Zedung'un bilgi teorisi alanında dar deneyci (amprist) anlayışıdır. Bilindiği gibi dar deneyciler, gözlem ve algılamadan gelen bilginin önemini tek yanlı olarak abartır, rasyonel bilginin ve teorinin önemini küçümserler. Mao Zedung'un bu dar deneyci bakışaçısı şu cümlelerde ifadesini buluyordu: "Öğrencilerin kitap bilgisi hangi kategori içine girer? Bilgilerin doğru olduğunu varsaysak bile, o henüz üretim savaşımı ve sınıf savaşımı içindeki atalarının deneyiminden elde edilmiş bir teoridir, kendi kişisel deneyimlerinden elde edilmiş bilgi değildir. Bu (teorik -bn) bilgiyi edinmeleri mutlaka zorunludur, ama şunu kavramaları gerekir ki, onlar için bu bilgi ters çevrilmiş, geri, tekyönlüdür; başkaları tarafından kanıtlanmış, ama öğrencileri kendileri tarafından doğrulanmamıştır." (Bir Marksist Teo-

risyen Nedir?, **Teorik ve Siyasal Düşünceleri**, s.23-24) Bir kişinin kitaplardan elde ettiği bilginin mutlaka tek yanlı ve geri olacağı, kitaplardan elde edilen bilgilerin gerçekten güvenilir olabilmeleri için kişisel deneyimlerin zorunlu olduğu düşüncesi su katılmamış dar deneyciliktir.

Konumuza dönelim. Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin geri bir ekonomi ve ilkel bir teknik temel üzerinde; sanayi, tarım, ticaret, eğitim, savunma gibi farklı işlevleri bağrında toplayan, kendi kendine yeterli, özerk ya da yarı-özerk yönetim biçimleri —"Halk Komünleri"— oluşturma ve bu birimlere ya da bunların gevşek bir federasyonundan oluşacak olan devlete dayanarak sosyalizmi inşa etme planları Proudhoncu anarşist ve Narodnik düşüncelerden esinlenmektedir. "Küçük topluluk sosyalizmi"nin savunucuları olan Proudhoncular ve anarşistler toplumun kapitalist evriminin iç diyalektiğini ve sosyalizmin kapitalizmin geliştirdiği büyük çapta üretim temelinde ve bu üretim tarzının özgül ürünü olan modern sanayi proletaryasına dayanılarak inşa edilebileceğini kavramıyorlardı. Onlar, kapitalizmin çelişmelerinden ve olumsuz sonuçlarından, ancak onun yarattığı büyük çapta üretim temeli üzerinde mücadele edilerek kurtulmanın mümkün olduğunu anlayamıyor; bu çelişmelerden ve olumsuz sonuçlardan ileriye sosyalizme değil, geriye, ortaçağa, küçük üretimin egemen olduğu kapitalizm öncesi dönemin koşullarına dönerek kurtulunabileceğini düşünüyorlardı. Anarşizmin kurucularından Proudhon, işçi sınıfına, kendi sınıf çıkarlarını korumak amacıyla girişebileceği her türlü siyasal ve ekonomik mücadeleyi yasaklıyor; işçi sınıfının her türlü kollektif eylemine, her türlü örgütlenmesine karşı çıkıyordu. Proudhon, emekçilerin kapitalist sömürüden kurtuluşunun ekonominin kollektif örgütlenmesi yoluyla değil, bireysel mülkiyetin yaygınlaştırılmasıyla mümkün olacağını düşünüyordu. **"Konut Sorunu"** adlı yapıtında Engels, sömürüden kurtuluşa ilişkin olarak Marksist çözümle Proudhoncu çözümü karşılaştırıyor ve şöyle diyordu:

"... Belirtmek gerekir ki, bütün çalışma aletlerinin, bütün sanayiin çalışan nüfus tarafından gerçek temellükü Prou honcu satın-alma'nın tamamen karşıtıdır. Proudhoncu çözüme göre, her işçi, evinin, tarlasının, iş aletlerinin sahibi haline gelir. Öteki çözüme göreyse, 'çalışan nüfus' evlerin, fabrikaların ve çalışma aletlerinin kollektif mülk sahibi olarak kalır; ve hiç olmazsa bir geçiş dönemi süresince, karşılığı ödenmeksizin, bunların kullanımını bireylere ve özel topluluklara kolay kolay bırakmaz." (Aktaran

Lenin, **Devlet ve İhtilal**, s.80)

Sömürünün nedenlerini, onun kapitalistlerin işçi sınıfını artı-değer sızdırma yoluyla soymaları olduğunu, sömürüden ancak ücret köleliği sisteminin kaldırılmasıyla ve sosyalizme geçilmesiyle kurtuluş olabileceğini kavramayan anarşistler, üretim araçlarının toplumsal mülkiyetini reddediyor; köylünün ve kent küçük burjuvasının küçük işletmesinin korunmasını savunuyorlardı. İlerleyen kapitalizme ve sermayeye karşı onun yoksullaştırdığı ve yıkıma sürüklediği küçük üreticilerin tepkisini temsil eden anarşizm, temelde, burjuva dünya görüşünün çerçevesi içinde kalır.

Küçük burjuva köylü sosyalizminin bir başka biçimi, Rusya'da ortaya çıkmış bulunan Narodnizmdi. Rusya'daki eski köy topluluklarına —mir— dayanılarak ve köylülüğü temel alarak sosyalist bir toplumun inşa edilebileceğini savunan narodnikler de aynen anarşistler gibi, kapitalizmin önemini, modern proletaryanın tarihsel rolünü göremiyor, köylülüğün dağılmaya mahkum ve dağılmakta olan bir katman olduğunu kavrayamıyorlardı. Onlar da sosyalizmin küçük köy toplulukları temeli üzerinde değil, kapitalizmin yarattığı ve yaratmakta olduğu büyük çapta üretim temeli üzerinde inşa edilebileceğini anlayamadılar. Narodnikler, "...halka ait özel bir yaşam biçimi görüşünden hareket ederek, 'komüncü' köylülüğün komünist içgüdülerine inanıyor ve bu nedenle köylülüğe sosyalizmin doğal bir savaşçısı gözüyle bakıyordu." (Lenin, **"Halkın Dostları" Kimlerdir?**, s.169)

Narodnikler ve onların izleyicileri büyük çapta üretimden kaçınılarak küçük köylü işletmelerini yaşatmayı, geliştirmeyi, mir'i geleceğin sosyalist Rusya'sının çekirdeği, temel toplumsal birimi yapmayı düşünüyorlardı. Lenin ve Bolşevikler, bu türden ütopyacı tasarıları mahkum ettiler. Burjuvazi ile proletarya arasındaki mücadelenin Rusya'nın her yanında geliştiğini, köylülüğün farklılaşarak ayrı katmanlara bölündüğünü, köylülerin ve el sanatçılarının büyük bir kesiminin küçük-burjuva kategorisine konması gerektiğini belirten Lenin, "Bu teze, ne küçük üreticilerin içinde yaşadığı meta ekonomisi koşullarını, ne de bunların bu koşullardan doğan kapitalist farklılaşmasını anlamamış olan eski köylü sosyalizmine karşı İŞÇİ SINIFI SOSYALİZMİ'nin merkezi noktası denilebilir." (agy, s.120-121) diyordu.

İşçi sınıfının tarihsel rolünü ve büyük çapta üretimin önemini kavramayan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, sözde "sosyalizm ve komünizm"lerini köylülüğe ve tarımsal üretim kooperatiflerine

dayanarak, geri ve ilkel bir teknolojik temel üzerinde kurmaya çalıştıklan ve bu tür hayaller besledikleri ölçüde işçi sınıfı sosy lizminin bakışaçısı yerine köylü sosyalizminin bakışaçısını benimsemişlerdir. Sosyalizmin ve komünizmin inşa edilebilmesi için büyük çapta kapitalist üretimin yarattığı maddi-ekonomik temel ve kültür zorunludur. Toplumun materyalist çözümlemesinden anlamayan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, sömürünün ve zulmün olduğu her yerde sosyalizmin ve komünizmin kurulmasının koşullannın olduğunu sanan, devrimin objektif koşullarının önemini reddederek onu yalnızca bir avuç öncünün iradi eyleminin bir ürünü olarak kabul eden anarşistlerin bakışaçısını benimsemişlerdir. Marks, anarşizmin kurucularından Bakunin'i eleştirirken, bu noktaya ilişkin olarak şunları söylüyordu:

"Karacahillik! Köklü toplumsal devrim, ekonomik gelişmenin belli tarihsel koşullarına bağlıdır, bu koşullar devrimin öncülleridirler. Şu halde devrim, ancak kapitalist üretimin, en azından halk yığını içinde önemli bir yer tutan sanayi proletaryasına bağlı olduğu yerde olanaklı olur... Ama işte burada kendini açığa vuruyor Bay Bakunin'in düşüncesinin en derin amacı. O, toplumsal devrimden hiç bir şey anlamaz, toplumsal devrime ilişkin siyasal lafazanlıkları bilir ancak. **Ona göre devrimin ekonomik koşulları yoktur.** (abç) Şimdiye kadar varolmuş, gelişmiş ya da gelişmemiş tüm ekonomik biçimler, çalışanın (ücretli, köylü vb.) buyruk altına alınmasını içerdiği için, bütün bu biçimler için köklü bir devrim olanağı bulunduğu varsayıyor." (Bakunin'in 'Devlet ve Anarşi' Kitabının Tahlilinden Parça, **Anarşizm ve Anarko-Sendikalizm,** s.181)

Çin'de kurulan ve gelecekteki sözde komünist toplumun çekirdekleri ya da temel birimleri olarak algılanan "Halk Komünleri"nin yerel kaynaklara ve esas olarak kendi güç ve olanaklarına dayanarak kendi gereksinimlerini karşılamaları ülküsü de aslında anarşist bir düşündür ve geriye, kapitalizm öncesi dönemin koşullarına dönme özleminin bir anlatımıdır. Ortaçağların kendine yeterlilik temelinde kurulu bireysel ekonomisini yıkan kapitalizm süreç içinde en geniş ve yaygın işbölümüne ve uzmanlaşmaya dayanan büyük çapta üretimi yarattı. Kapitalizmden önce, emekçinin, kendi bireysel mülkiyetinde bulunan basit üretim araçlarına dayanarak gerçekleştirdiği küçük üretimin yerine kapitalizm binlerce onbinlerce emekçinin katıldığı toplumsal üretimi koydu. Üretici güçlerin toplumsallaşması ve işbölümünün gelişmesi sonucunda emeğin üretkenliği görülmedik ölçüde artmış, toplumsal ekonomi, tıpkı bir

b enin organları gibi birbirini tamamlayan öğelerden, üretim dallarından meydana gelen bir organizma halini almıştır. Bu işbölümü ve uzmanlaşma yalnızca ulus ölçüsünde olmakla kalmamış, dünyanın tümünü kaplamıştır. Üretici güçlerin ve toplumsal işbölümünün gelişmesiyle ticaret de dev boyutlara varmış, kapitalizm öncesinin doğal ekonomisi ve kendine yeterli ekonomik birimleri bir daha geri gelmemek üzere tarihe karışmıştır. Marks ve Engels bu konuda şunları söylüyorlardı:

"Dünya pazarını sömürmekle burjuvazi, bütün ülkelerin üretim ve tüketimine kozmopolit bir karakter vermektedir. Sanayiyi ulusal temelinden yoksun bırakması, tutucuların mutsuzluğu olmuştur. Eski ulusal sanayiler yıkıldı ve her gün yıkılıyor. Bunların yerini kuruluşları bütün uygar uluslar için bir ölüm kalım meselesi haline gelen yeni sanayiler alıyor; bu yeni sanayiler artık, ülke içinde üretilen hammaddeleri değil, en uzak yerlerden getirilen hammaddeleri kullanıyorlar ve ürünleri de, sadece ülke içinde değil, bütün dünyada tüketiliyor." (**Komünist Manifesto**, s.47)

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin ulus ve ülke ölçüsünde ekonomik işbölümü ve uzmanlaşmayı reddederek her bölgeyi, her eyaleti, her "komün"ü kendine yeterli, özerk ekonomik birimler haline getirme düşleri, —pratikte aşırı boyutlarda uygulama bulmuş olmasa da onların küçük burjuva yaklaşımlarını ve anarşist bakış açılarını ortaya sermektedir. Oysa, "Komünizm, bütün ülkede, büyük sanayiin en güçlü bir biçimde merkezileştirilmesini gerekli görür ve varsayar." (Lenin, "Ulusallaştırılmış İşletmeler Yönetmeliği" Tasarısı Üzerine Uyarılar, **Anarşizm ve Anarko-Sendikalizm**, s.359)

Çin revizyonistlerinin bakış açısı, Çin ekonomisinin gelişimini anlatan bir yazıda şöyle dile getiriliyordu:

"Bugün her eyalet, belediye ve özerk bölge kendi ağır ve hafif sanayiine sahiptir ve bucakların çoğu ve bazı halk komünleri ile üretim tugayları kendi küçük sanayilerini kurmuşlardır. Birçok büyük ve orta boy kent çok sayıda çevre fabrikası ve atölyesi kurmuştur. Bu, sanayiin dağılımını düzenlemiş, ülkenin çeşitli yerlerinde sanayi ürünleri arzı da kendine yeterlilik oranı yükseltilmiş ve dolayısıyla tarıma yardım etmede önemli bir rol oynamıştır." (**Peking Review**, Ekim 1975, sayı:41)

Böylesi bir siyaset, üretici güçlerin gelişim hızını azaltmaktan başka bir sonuç vermez, ki Çin'de de bu böyle olmuştur. Bilimsel ve sağlıklı bir ekonomik gelişme siyaseti güden bir sosy list ülke ve onun proleter devleti, "her eyaletin, belediyenin ve bölgenin" kendi ağır sanayiine sahip olması gibisinden bir hedef saptayamaz; tersine ülkenin çeşitli kesimlerinde o yörenin ekonomik özellikleri,

doğal kaynakları ve o yöre halkının beceri ve kültürünü, vb. hesaba katarak bilimsel ve planlı bir işbölümü ve uzmanlaşma uygular. Böylesine geniş ve kapsamlı bir işbölümü ve uzmanlaşma, güçlü bir merkezi planlama örgütünü ve merkezi bir denetimi zorunlu kılar. Üretim anarşisi içinde olan kapitalist toplumun tersine, sosyalist toplumda ulusal ekonomi uyumlu ve orantılı bir biçimde gelişir; ancak bu uyum ve orantıyı sağlamak için üretim araçlarının, işgücünün ve hammaddelerin değişik üretim kesimleri arasındaki dağılımını planlayan, sosyalist inşa faaliyetine bilinçli bir yön veren merkezi bir planlama örgütü gereklidir. Oysa yerel sanayilerin denetimsiz bir biçimde geliştirilmesinin teşvik edildiği Çin'de ekonominin ve işletmelerin önemli bir bölümü merkezi denetimin dışındaydı.

Örneğin, **Far Eastern Economic Review** dergisinin 1972 yıllığı şu bilgiyi veriyordu:

"Merkezi hükümetin Eylülde açıkladığı istatistiklere öre 'merkezi sanayi bölümlerine bağlı olmayan' fabrikalar, Çin'in iki kilit sanayii olan çimento ve kimyasal gübre dallarında ulusal ürünün yüzde 40'ını ve yüzde 50'sini üretiyorlardı" (Aktaran **People's China,** s.73) Bu durum diğer sanayi dallarındaki durum hakkında da bir fikir vermektedir. Sanayiin merkezileşmesinin engellenmesi "Büyük İleri Atılım" ve "Halk Komünleri" ile yakından ilişkiliydi. **"Büyük ileri Atılım"**ı inceleyen bir burjuva iktisatçısı 1958-59 yıllarında, "Halk Komünleri"nin kuruluş sırasında merkezi olarak denetlenmekte olan işletmelerin yüzde sekseninden fazlasının yerel yönetimlerin sorumluluğuna devredildiğini ve 1958 yılında ülkede 700.000'den fazla cüce ve ilkel sanayi işletmesi kurulduğunu bildirmekteydi. (bkz. **Communist China,** s.404). "Büyük İleri Atılım"a ve "Halk Komünleri"ne ilişkin siyasetleri, Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin büyük işletmelere ve büyük çapta üretime değil, küçük işletmelere ve küçük çapta üretime geri tekniğe; sanayie ve işçi sınıfına değil, tarıma ve köylülüğe öncelik tanıdıklarını, sözde "sosyalizm ve komünizm"lerini küçük ve geri işletmelere, tarıma ve köylülüğe dayanarak kurmayı düşündüklerini gösteriyor. Böyle bir siyaset, proletaryanın maddi temeli olan büyük çapta üretimin ve ağır sanayiin gelişmesini engelleyecek, bu sınıfın oynaması gereken önderlik rolünü yerine getirmesini zorlaştıracak, kapitalizmin ekonomik temellerini ayakta tutacaktır. Tarıma ve köy ekonomisine sıkı bağlarla bağlı olan yerel, küçük ve ilkel sanayi işletmeleri buralarda çalışan işçilerin sınıf bilinci almasını önemli ölçüde zayıflata-

cak ve onlar üzerinde küçük burjuva ideolojisinin etkisini artıracaktır. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, "kafa emeği ile kol emeği ve kent ile kır arasındaki karşıtlıkları ortadan kaldırma" bahanesiyle, işçi sınıfının sayıca sınırlı kalmasını, onun tanma, toprağa ve köye bağlanmasını sağlamaya çalışmışlardır. Onlar bunu, tarımı, sanayii, ticareti, eğitimi, savunmayı vb. birleştirdiğini söyledikleri ve "komünizme" geçişin bir aracı olarak gördükleri "Halk Komünleri" aracılığıyla yapmaya çalıştılar. Bu siyasetleri izlemeye götüren, onların küçük burjuva ve sınıf karakterleriydi. Lenin'in dediği gibi, "Küçük burjuvazi sınıf savaşımından **korkar** ve onu **mantiki sonucuna, temel hedefine** götürmez..." **(Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky,** s.111)

Lenin, küçük çapta, dağınık ve gelişmemiş üretimin, işçi sınıfının siyasal bilinç almasını zorlaştırdığını, örgütlenmesini güçleştirdiğini, oysa büyük çapta üretimin tersine onları birleştirdiğini, siyasal bilinç almalarını kolaylaştırdığını belirtiyor:

"Fabrika işçisinin, genel kapitalist ilişkiler sistemi içindeki bu durumu, onu işçi sınıfının kurtuluşu uğruna mücadelesinin tek savaşçısı yapar; çünkü, yalnızca kapitalizmin gelişmesinin daha yüksek aşaması, büyük ölçekli makinalı sanayi, bu mücadele için gerekli maddi koşulları ve toplumsal güçleri yaratır. Kapitalist gelişme biçimleri nin düşük olduğu başka her yerde, bu maddi koşullar mevcut değildir; üretim binlerce ufak işletme arasında dağılmıştır..." **("Halkın Dostları" Kimlerdir?**, s.196)

Engels de, Proudhoncu Mülberger'i eleştirdiği **Konut Sorunu** adlı yapıtında aynı konuya değinirken, şunları söylüyor:

"Önceleri toprağa zincirlenmiş olan işçiyi tümüyle mülksüz bir proleter, bütün geleneksel ayakbağlarından kurtarılmış bir kuş kadar özgür hale dönüştüren tam da bu modern büyük sanayidir; işçi sınıfı sömürüsünü sonal biçimi içinde kapitalist üretim içinde alaşağı edebilecek biricik koşulları yaratan işte tam da bu ekonomik devrimdir. Ve bu gözüyaşlı Proudhoncu, gelerek işçilerin aile ocağı ve yuvalarından uzaklaştırılışı için, bu sanki onların entellektüel kurtuluşunun en birinci koşulu değil de büyük bir gerilemeyiş gibi yakınmaktadır." (Marks-Engels, **Seçme Yapıtlar**, c.2, s.371)

Öte yandan, Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin, "Halk Komünleri"nden kurulu federasyon biçimindeki bir devlet kavramalarına gelince, bu da anarşizmin kurucuları olan Proudhon ve Bakunin gibi küçük burjuva sosyalistlerinin siyasal ülkülerinin bir yankısıdır. Büyük çapta ve merkezileşmiş üretim karşısında küçük çapta ve dağınık üretimi savunan anarşistler, bü ük çapta merkezi

devlet karşısında da küçük çapta siyasal birimleri ya da bunların gevşek bir birliği olan federasyonu savunuyorlardı. Bilindiği gibi, kendilerine anti-otoriter adını da veren anarşistler, her türlü otoriteye, devlete ve merkeziyetçiliğe karşı çıkıyorlardı. Ekonomik temelleri ortadan kaldırılmadan, yani sınıflar ve sınıf çelişmeleri ortadan kaldırılmadan devletin de yok edilemeyeceğini bir türlü kavramayan anarşistler, kapitalizmden komünizme geçiş döneminde devrimci bir otoritenin, bir proleter devletin varolması gerektiğini, bu devrimci otoritenin en sert bir disiplin ve merkeziyetçilik uygulamak zorunda olduğunu reddediyorlardı. Marksist-Leninistler her türlü merkeziyetçiliğe, otoriteye ve devlete son vermenin ancak sınıfların tamamen ortadan kaldırıldığı aşamada, komünist toplumun üst aşamasında mümkün olacağını düşünür ve bu aşamaya varana dek bir proletarya diktatörlüğünün mutlak bir gereklilik olduğunu savunurlar. Öte yandan, onlar, gerek üretici güçlerin gelişmesine ve gerekse sınıf mücadelesinin derinleşip yaygınlaşmasına daha elverişli olduğundan, kural olarak büyük devletleri küçük devletlere, merkeziyetçiliği federalizme yeğ tutarlar. Lenin, siyasal yoğunlaşmanın (yani küçük devletlerin ya da siyasal birimlerin büyük devletler halinde örgütlenmeleri) emperyalist olmadığı ya da zora dayanmadığı sürece ileri bir şey olduğunu söylüyor ve yerel, bölgesel özerkliği hiç bir şekilde reddetmeyen Marksistlerin merkeziyetçilik ve federalizm konusundaki görüşleriyle anarşistlerin görüşleri arasındaki ayrılığı şöyle dile getiriyordu:

"Marks, federalizm konusunda (proletarya diktatoryasından ayrı olarak), Proudhon ve Bakunin ile uzlaşmazlık içindedir. Federalizm ilkeleri, anarşizmin küçük burjuva düşünlerinden çıkar. Marks merkeziyetçidir." (Devlet ve İhtilal, s.73) Devrimci proletaryanın, mümkün olduğu kadar geniş bir devletin kurulmasından yana olması, merkeziyetçiliği federalizme yeğ tutması, hiç bir şekilde küçük ulusların ezilmesini mazur göstermek için kullanılmaz. Çünkü Marksist-Leninistler siyasal yoğunlaşmayı emperyalist olmadığı ve zora dayanmadığı ölçüde savunurlar.

"Büyük Rusların Milli Gururu Üzerine" adlı yazısında Lenin bu görüşünü şöyle ortaya koyuyordu:

"Biz küçük milletlerin her na pahasına olursa olsun ayakta kalmasını savunmuyoruz; **başka şart ar eşit o mak üzere**, kesinlikle merkeziyetçilikten yanayız, küçük burjuva federal ilişkiler ülküsüne karşıyız." **(Doğu'da Ulusal Kurtuluş Hareketleri, s.127)**

Çeşitli toplumsal işlevleri bağrında birleştiren "Halk Komünleri"nin kuruluşu ve "özgücüne dayanması" sloganı altında birbirlerinden bağımsız siyasal ve ekonomik birimlerin örgütlenmesi yolundaki çabalar Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin "küçük burjuva federal ilişkiler ülküsü"nü taşıdıklarını göstermektedir. Mao Zedung 1956'da şöyle söylüyordu:

"... inisiyatifin yalnızca bir tek kaynaktan gelmesindense, hem merkezi hem de yerel otoritelerden gelmesi çok daha iyidir. Sovyetler Birliği örneğini, herşeyi merkezi otoritelerin elinde toplama, yerel otoritelerin elini kolunu bağlama ve onlara bağımsız hareket etme hakkını tanımama şeklindeki örneği izlememeliyiz." (SE, c.5, s.332-333). O, siyasal otoriteyi ve iktidarı merkez ile bölgeler arasında paylaştırmayı açıkça savunuyor ve şöyle diyordu:

"Burada birleşik önderlik altındaki fabrikaların bağımsızlığı konusuna değinmek isterim. Ben fabrikaları tamamen yetkisiz bırakacak, onları bağımsız eylem alanından yoksun kılacak ve onlara hiç bir kar bırakmayacak şekilde herşeyin merkezi ya da eyalet ve merkeze bağlı şehir yetkililerin eline vermenin doğru olmadığını düşünüyorum. Yetkilileri ve karı merkez, eyalet ve merkeze bağlı şehir otoriteleri ile fabrikalar arasında paylaştırmak konusunda fazla tecrübemiz yok ve bu konuyu incelemeliyiz." (agy, s.330)

"Büyük İleri Atılım" ve "Halk Komünleri"nin kuruluşu döneminde yaptığı bir konuşmadaysa Mao Zedung şöyle diyordu:

"İktidarın bölgelere devredilmesi de diğer bir meseleydi. Bunu gerçekleştirmeye başlamış bulunuyoruz. Artık merkezi iktidar ve bölgelere devredilen iktidar bir arada yaşıyor. Geçen yıl Üçüncü Genişletilmiş Toplantıda merkezi iktidarla devredilen iktidarın bir arada yaşaması gerektiğine, iktidarın grektiği yerde merkezileştirilmesine, gerektiği yerde devredilmesine karar verilmişti." (Yayınlanmamış Yazılar, s.53)

Görüldüğü gibi, Mao Zedung ve Çin revizyonistleri Lenin ve Stalin döneminin Sovyetler Birliği'nde aşırı bir merkeziyetçilik olduğunu, yerel inisiyatifin baltalandığını ileri sürüyorlar. Bu tür eleştiriler; "özyönetim" adı altında Çin revizyonistlerininkini kısmen andıran federal örgütlenme deneylerine girişen Titocuların ve genel olarak burjuvazi tarafından Sovyet iktidarına yöneltilen eleştirilerden özde farksızdır. Demokratik merkeziyetçilik ilkesini uygulayan proleter devlet iktidarı yerel yönetimlere (ve varsa diğer ulus ve milliyetlere) gereken geniş özerkliği ve inisiyatifi tanır, ancak Mao Zedung'un oportünist pratiğinin tersine iktidarı yerel yönetimlerle paylaşmaz ya da iktidarın bir kısmını yerel yönetimlere devretmez.

Lenin, merkeziyetçilik ve federalizm konusunu tartışırken, Engels'in küçük burjuva demokratları arasında çok yaygın bulunan bir önyargıyı çürüttüğünü belirtir. Bu önyargıya göre; "... federatif bir cumhuriyet, merkezi bir cumhuriyetten daha çok özgürlük içerir. Bu yanlıştır.... Gerçekten de demokratik merkezi cumhuriyet, federatif cumhuriyetten daha çok özgürlük sağlıyordu. Başka bir deyişle, tarihin gördüğü azami yerel, bölgesel vb. özgürlükler, federatif cumhuriyet tarafından değil, merkezi cumhuriyet tarafından sağlanmıştır." (Devlet ve İhtilal, s.99)

Mao Zedung, küçük burjuva demokratları arasında çok yaygın olan bu önyargıyı tamamen paylaşmaktadır. Oysa gerçekte azami yerel ve bölgesel özerkliği sağlayabilecek olan devlet, sömürücü sınıfların askeri-bürokratik aygıtını paramparça eden ve en demokratik burjuva cumhuriyetinden milyon kez daha demokratik olan proletarya diktatörlüğüdür. Kapitalist toplumun ve burjuva demokrasisinin çerçevesinin dışına çıkamayan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, Halk Cumhuriyeti'nin merkezi devlet aygıtının otoritesini ve gücünü zayıflatıp bunun bir kısmını "Halk Komünleri"ne aktarmakla demokrasinin ve özgürlüğün proletaryanın iktidarda olduğu sosyalist Sovyetler Birliği'nden daha geniş ölçüde uygulanmasını sağladıklarını iddia ederken yalnızca boş safsatalar yumurtlamakta ve kendinden önceki küçük-burjuva demokratlarının önyargılarını yinelemektedirler.

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin sosyalizmin ve komünizmin inşasına ilişkin Marksist-Leninist ilke ve yasaları kavrayamamış olduklarını gösteren bir başka nokta, onların, sanayi ile tarım ve ağır sanayi ile hafif sanayi arasındaki ilişkiyi oportünist ve küçük burjuvaca bir tarzda ele alışlarıdır. 1957 yılında yazdığı **"Halk İçindeki Çelişmelerin Doğru Ele Alınması Üzerine"** adlı yazısında Çin'in nüfusunun yüzde 80'inin kırsal alanlarda yaşadığını, sanayi ile tarımın birlikte geliştirilmesi gerektiğini belirten Mao Zedung, ağır sanayi için gerekli fonların ve pazarın ancak tarımın ve hafif sanayiin gelişmesiyle sağlanabileceği doğrusundan hareketle tarıma öncelik tanınmasını savunuyor ve şöyle diyordu:

"İkinci ve Üçüncü Beş Yıllık Plan dönemlerinde tarımımızda daha da büyük bir gelişme sağlayabilir ve böylece hafif sanayide de aynı şekilde büyük bir gelişme sağlayabilirsek, bundan bütün milli ekonomimiz yarar görecektir. Tarım ve hafif sanayi geliştikçe, pazarın ve fonlarını güven altına alan ağır sanayi daha hızla gelişecektir." (SE, c.5, s.480)

Çin revizyonistlerinin ekonmik siyasetleri hakkında Çin Eko-

nomisinin Düzenli Gelişmesi adlı yazıda şunlar söyleniyordu:

"Tarım temeldir ve Çin, ulusal ekonomiyi geliştirmede birinci sırayı o a vermiştir. Devlet son iki on yıl boyunca ve daha sonra hızlı adımlarla gelişen tarım üretimi için her yıl büyük miktarda fon ayırmaktadır...

"Tarımın düzenli gelişmesi temeli üzerinde hafif sanayi de hızla gelişmiştir.... Hafif sanayi halkın günlük yaşamlarındaki gereksinimlerini karşılamakta ve pazarın refahını ilerletmede önemli bir rol oynamaktadır. Daha az sermaye yatırımı gerektiren ve daha çabuk ürün veren hafif sanayi, tarımın ve ağır sanayiin gelişmesi için gereken fonları daha hızlı bir tempoda sağlamaktadır." (Peking Review, Ekim 1975, sayı:41, abç)

Ekonominin geliştirilmesinde tarıma öncelik tanıma siyaseti, doğal tamamlayıcısını köylüleri ve köyü yüceltmekte buluyordu. İşçi sınıfının tarihsel rolünü, sosyalizmin ve komünizmin kuruluşu yüce görevine önderlik etmeye yetenekli biricik sınıf olduğunu, iktidarda bulunan gerçek bir komünist partisinin en önemli görevlerinden birinin işçi sınıfının maddi temelini güçlendirmek (yani sanayie, özellikle de ağır sanayie öncelik vermek) olduğunu asla kavramayan Mao Zedung, köylülerin "... bitip tükenmez bir sosyalist coşkuya sahip..." (SE, c.5, s.278) olduklarını idda ediyordu. Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin proletaryaya ve köylülüğe karşı tavırları ile Lenin'in ve Stalin'in Sovyet Rusyasının bu sınıf ve tabakalara karşı tavırları arasında köklü bir fark vardır. Bu fark "sanayi mi, tarım mı?" sorusuyla yakından ilişkilidir ve özünde iki farklı dünya görüşü arasındaki uzlaşmaz karşıtlıktan kaynaklanmaktadır. Mao Zedung, yazılarında Sovyetler Birliği'nde ve diğer sosyalist ülkelerde köylülere karşı doğru bir siyaset izlenmediğini, onların sıkıştırıldığını sık sık belirtir. Hatta o, Stalin'in "köylülerin suyunu çıkar"dığını bile ileri sürmeye dek vardırmıştı işi. O şöyle diyordu:

"Tarım meselesi konusunda bazı sosyalist ülkelerin tecrübesi tarımın kollektifleştirildiği yerlerde bile, kollektifleştirilmenin iyi yönetilmediği yerlerde üretimi arttırmanın mümkün olmadığını ispat etmiştir. **Bazı ülkelerde tarım üretimini arttırmadaki başarısızlığın temel sebebi, devletin köylülere karşı izlediği siyasetin doğru olmamasıdır. Köylülerin vergi yükü çok ağır, tarım ürünlerinin fiyatı çok düşük ve sanayi mamüllerinin fiyatı çok yüksektir.** Sanayiyi, özellikle ağır sanayiyi geliştirirken, aynı zamanda tarım vergisi ve sanayi ile tarım ürünlerinin fiyatları için doğru siyasetler uygulayarak, tarıma belli bir statü tanımalıyız." (Yayınlanmamış Yazılar, s.14, abç)

Başka bir yerde ise Mao Zedung şunları söylüyordu:

"Sovyetler Birliği, köylüleri çok sıkıntıya sokan tedbirler almıştır.

Zorunlu satış adını verdiği sistem ve diğer tedbirler aracılığıyla köylülerden çok düşük fiyatla, çok fazla şey almaktadır...

"Köylüler konusundaki siyasetimiz, Sovyetler Birliği'ndekinden farklıdır ve hem devletin, hem de köylülerin çıkarlarını dikkate alır. Tarımsal vergimiz her zaman düşük olmuştur. Tarım ürünleriyle sanayi ürünlerinin değişiminde fiyat farkını azaltıcı bir siyaset, eşit ya da hemen hemen eşit değerlerin değişimi siyasetini güdüyoruz. Köylüler bir kayba uğramadığı zaman da devlet tarım ürünlerini sabit fiyatlar üzerinden satın alır ve üstelik alım fiyatlarımız giderek yükselmektedir. Köylülere mamul maddeler sağlamak konusunda ise, küçük bir karla daha fazla şey sat k ve bunların fiyatlarını da istikrarlı hale getirmek ya da uygun bir şekilde düşürmek siyaseti güdüyoruz." (SE, c.5, s.331, abç)

Far Eastern Economic Review adlı derginin 1972 yıllığında verilen Çin kaynaklı bilgilere göre, tarım sektörünün vergi oranı 1953'te yüzde 12'den, 1971'de yüzde 6'ya indirilmiştir. Köylüler kişisel gelir vergisi ödememektedirler. Köylülerin devlete sattıkları ürünlerin genel fiyat düzeyi 1950-71 yılları arasında yüzde 90 oranında yükselirken, tarımsal ürünlerin perakende satış fiyatı 1958'den bu yana sabit kalmıştır. Köylülerin gübre, ilaç, mazot vb. için ödedikleri fiyatlar aynı dönemde (1950-71) ücret bir ile üçte iki oranında azalmıştır.

Görüldüğü gibi Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, Lenin'in ve Stalin'in döneminde Sovyetler Birliği'nde köylülere karşı izlenen siyasetin yanlış olduğunu iddia etmektedirler. Onlara göre, bu sözde "yanlış" siyaset köylüleri sıkıntıya sokmuş, onlara ağır vergiler yüklemiş, köylülerin çıkarlarını hesaba katmaksızın tek yanlı bir biçimde devletin çıkarlarını korumuş, sanayi mamüllerine yüksek fiyat, tarım ürünlerine ise düşük fiyat uygulanmasına yolaçmıştır. Bu revizyonist baylara göre, böylece köylüler kayba uğramakta, sıkıntıya sokulmakta, tarım üretimi yerinde saymakta, dolayısıyla sanayiin gelişmesi için de yeterli birikim sağlanamamaktadır. Onlara göre, yapılması gereken, öncelikle köylünün rahat olmasını ve karnını doyurmasını sağlamaktır. Sanayiin tarıma hizmet etmesi gerektiğini savunan Çin revizyonistleri, "önce köylülerin daha fazla doymasını sağlamak daha iyidir" (Mao Zedung, agy, s.438) anlayışıyla hareket ederek, gerçek küçük burjuva sosyalistleri olduklarını ortaya koyuyorlardı. Mao Zedung, sanayiin ve özellikle ağır sanayiin kilit ve belirleyici önem taşıyan sektör olduğunu sözde kabul eder gözükmesine rağmen, aslında tarıma ve hafif sanayie öncelik

verilmesinden yana çıkıyor ve şöyle diyordu:

"Tarım sadece sanayi için birikim yapar, kendisine çok az bir şey ayırır ya da hiç ayırmazsa, bu "bütün balıkları yakalamak için havuzun suyunu boşaltmak" olur ve sanayiin gelişmesine de sadece zarar verir" (agy, s.438)

Marksizm-Leninizm bize, sosyalist ekonominin inşasında tutulacak esas ve belirleyici halkanın sanayi, özellikle de ağır sanayi olduğunu öğretmektedir. En ileri tekniğin uygulanma alanı olan ağır sanayiin gelişmesi tarımın ve hafif sanayiin gelişmesinin anahtarıdır. Ağır sanayiin ürünleri —çelik, enerji, tarım makinaları, kimyasal maddeler, gübre, elektirik donatımı, motorlar, petrol ve kömür ürünleri vb.— olmadan ne hafif sanayi sağlam bir temel üzerinde gelişebilir, ne de küçük köylü işletmelerinin modern tarım araçları ve girdileri kullanan büyük çapta sosyalist tarıma geçmesi mümkün olabilir. Lenin şöyle diyordu:

"Rusya'nın kurtuluşu, sadece köylü ekonominin iyi ürün kaldırmasında değildir, —bu yetmez—, sadece köylüye tüketim maddeleri sağlayan hafif sanayiin başarısında da değildir, —bu da yetmez— bize aynı zamanda bir ağır sanayi gerekir. Eğer ağır sanayimiz yoksa, eğer onu kurmazsak, hiç bir sanayi kuramayız ve sanayimiz olmayınca da bağımsız bir ülke olarak kalamayız... Ağır sanayi, devletin mali desteğini gerektirir. Eğer bu desteği sağlayamazsak, sosyalist ülke demiyorum, ama, uygar bir ülke olarak da kalamayız." (Aktaran Stalin, **Leninizmin Sorunları**, s.460-461)

SBKP(B)'nin Ondördüncü Kongresi'nde sunduğu raporda Stalin aynı görüşü yineliyordu:

"Ülkemizi bir tarım ülkesinden ihtiyaç duyduğu makinaları kendi çabalarıyla üretebilecek bir sanayi ülkesine dönüştürülmesi —genel çizgimizin özü ve temeli budur" (Aktaran **SBKP(B) Tarihi**, s.325)

Ayrıca Lenin'in vurguladığı gibi ağır sanayiin olmaması halinde "bağımsız bir ülke olarak" da kalınamaz, uluslararası mali sermayenin ağına takılınır ve ayrıca, güçlü bir savunma sanayii oluşturulamaz. Kendi ağır sanayiini ve bu sanayiin temeli üzerinde güçlü bir savunma sanayiini kuramayan bir sosyalist ülke kendisini kuşatan kapitalist ve emperyalist devletlerin olası saldırılarına karşı koymakta zayıf kalacaktır. Birinci (1928-1932) ve ikinci (1933-37) Beş Yıllık Plan dönemlerinde sanayiin ve özellikle ağır sanayiin o muazzam gelişmesi ve ileri teknik düzeyine ulaşması sağlanmasıydı. Sovyet Rusya, 1941'de girmek zorunda kaldığı II. Dünya Savaşı'nda yenilgiye uğrama olasılığı artar, kendisine çullanan ve kapi-

talist dünyanın en ileri tekniğe sahip ve en deneyimli ordularına sahip olan Hitler Almanya'sının saldırısını püskürtemezdi, zayıf kalırdı. 1931 yılında Sanayi İdarecilerinin Birinci Konferansı'nda yaptığı konuşmada Stalin şöyle diyordu:

"İleri ülkelerden elli ya da yüz yıl gerideyiz. Bu mesafeyi on yılda kapatmalıyız. Ya bunu yaparız, ya da bizi ezerler..." (Aktaran **SBKP(B) Tarihi**, s.369)

Sovyet Rusya olağanüstü çabalarla ve işçi ve köylülerin özverili çalışmaları sonucunda bu mesafeyi kapattı. Yeryüzünün en ileri kapitalist ülkelerin teknolojik ve ekonomik düzeyine yaklaştı. Bunu yapamasaydı, Stalin'in dediği gibi gerçekten ezilirdi. O sıralar Zinovyev, Mao Zedung'un Çin'de uyguladığı türden bir kalkınma modeli önermişti. Bu modele göre, SSCB esas olarak tarıma öncelik vermeli, dışarıya tarımsal ürünler satan bir ülke olmalı, makina ve sınai mamul gereksinimini ise dışarda, kapitalist ülkelerden satın alarak karşılamalıydı. Bu plan SBKP(B)'nin Ondördüncü Kongresi'nce reddedildi ve "Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ni tutsaklık altına sokmak için ileri sürülmüş bir plan olarak mahkum" (**SBKP(B) Tarihi**, s.344) edildi.

Mao Zedung, diğer sosyalist ülkelerin sanayi ile tarım ve ağır sanayi ile hafif sanayi arasındaki ilişkiyi ele alırken hatalı davrandıklarını belirtiyor ve şöyle diyor:

"Ağır sanayie gereğinden fazla ağırlık veren ve hafif sanayi ile tarımı ihmal eden bazı sosyalist ülkelerin hatalarını işlemedik....

"Biz hafif sanayi ile tarıma nisbeten daha fazla ağırlık verdik." (**Yayınlanmamış Yazılar**, s.12)

Mao Zedung, tarımın ve hafif sanayiin daha kısa süre içinde ve daha fazla birikim yaptığı gerekçesinden hareketle, ekonminin bu sektörlerini (özellikle de tarımı) temel halka olarak kavramak gerektiğini savunuyor. Ve sanayiin tarıma hizmet etmesinden yana çıkıyor. Şurası açıktır ki, üretici güçlerin geelişim düzeyi açısından nisbeten geri olan sosyalist ülke, ağır sanayiin gelişimi için gerek duyduğu mali olanakları ancak işçi sınıfından ve tarımdan elde edebilir. Bu durum, zorunlu olarak tarım ürünlerine nispeten düşük bir fiyat ödemeyi, tarım kesiminden daha yüksek vergi alınmasını ve sanayi mallarının fiyatlarının yüksek tutulmasını gerektirecektir. Stalin bu konudaki görüşlerini açıklarken Sovyetler Birliği'nin kapitalist ülkeler gibi sömürge ve yan-sömürge ülkelerin halklarının emeğini ve alınterini yağmalayamayacağını, ya da emperyalist ül-

kelerden köleleştirici borçlar alamayacağını belirtiyor ve şöyle diyordu:

"Öyleyse geriye ne kalıyor? Tek bir şey kalıyor; o da, iç birikimlerin yardımıyla sanayiyi geliştirmek, ülkeyi sanayileştirmektir...

"Peki bu birikimlerin ana kaynakları nelerdir? Daha önce de belirttiğim gibi, iki ana kaynak vardır: Birincisi, değerleri yaratan ve sanayimizi ilerleten işçi sınıfı, ikincisi köylülük.

"Bu bakımdan köylülüğün durumu şöyledir: Köylülük yalnızca devlete dolaylı ve dolaysız normal vergileri ödemekle kalmamakta, aynı zamanda —herşeyden önce— sanayi mallarının nisbeten yüksek fiyatlarına fazla ücret ödemekte, —sonra da— tarım ürünleri karşılığında kendisine şu ya da bu ölçüde düşük ücret ödenmektedir.

"Bu, köylülük için de olmak üzere bütün ülkenin gereksinmesini karşılayan sanayii ilerletmek amacıyla köylülükten alınan ek bir vergidir." (Aktaran C. Thomson, **Marks'dan Mao Zedung'a,** s.139)

Lenin'in de söylediği gibi üretici güçlerini geliştirmek için uğraşan geri bir sosyalist ülkede ağır sanayi, ancak devletin mali desteği ile gelişebilir; çünkü ancak uzun vadede verimli hale gelebilen ağır sanayi işletmeleri 'normal' pazar kurallarına göre verimli işletmeler değildirler. Ancak, bunlar, uzun vadede ve ekonominin bütününün çıkarları açısından hafif sanayie ya da tarıma oranla daha verimli ve daha gereklidirler. Kısa vadeli verimlilik ölçütüne ve 'normal' pazar kurallarına göre hareket edildiğinde Mao Zedung'un savunduğu gibi, daha fazla birikim sağladıkları için tarıma ve hafif sanayie yönelmek kaçınılmaz olacaktır. Mao Zedung'un yolunu izleyerek "köylüleri memnun etmeyi" esas alan bir sosyalist ülke yöneticisi, sanayi ve özellikle ağır sanayi için birikim sağlayamayacak, köylülerin elinde belirli bir sermaye birikiminin olmasına ve köylülüğün giderek farklılaşmasına tanık olacaktır.

Sanayiin ve özellikle ağır sanayiin gelişimi, proletarya diktatörlüğü rejimi için bir başka yönden de önem taşır. O da bu gelişimin, devrimin önder gücü olan proletaryanın nicelik ve nitelik yönünden güçlenmesine, proletaryanın maddi temelinin sağlamlaşmasına yolaçması olgusudur. Sanayiin gelişmemiş olduğu ya da esas olarak küçük işletmelere dayandığı koşullarda proletaryanın maddi temelleri nispeten zayıf, proleter-olmayan tabakanın toplam nüfus içindeki oranı daha yüksek ve proletarya üzerindeki küçük-burjuva etkisi nisbeten daha güçlü olacaktır. Stalin bu nedenle sanayileşme temposunu yavaşlatmayı önerenlere

şöyle yanıt veriyordu:

"Sanayileşme temposunu yavaşlatmak demek, işçi sınıfını zayıflatmak demektir. Çünkü sanayiin gelişmesi alanında ileriye doğru atılacak her adım, her yeni fabrika, ekonomimizdeki kapitalist unsurlara karşı mücadelede, küçük-burjuva unsurlara karşı mücadelede, işçi sınıfının saflarını güçlendiren 'yeni bir kale'dir." **(Leninizmin Sorunları,** s.240)

Bunun tersine, üretici güçlerin geri, tekniğin ilkeli olduğu koşullarda proletarya üzerinde küçük burjuvazinin ideolojik ve siyasal etkisinin daha güçlü olacağını —belki de içgüdüsel olarak— sezen Mao Zedung ve Çin revizyonistleri büyük çapta üretim yerine küçük çapta üretimi geliştirmeye yönelmişlerdi. Onların ekonomik siyasetleri, (ağır sanayie değil hafif sanayie, büyük işletmelere değil, küçük işletmelere ağırlık verme) işçi sınıfının gerek sayıca çoğalmasına ve gerekse de proleter sınıf bilinci almasına engel olan küçük burjuva bir siyasetti. Sonuçta bu siyaset, Çin'de kapitalizmin temellerinin korunmasına ve giderek güçlenmesine hizmet etmiş, proletaryanın ve emekçilerin sınıf düşmanlarına yaramıştır. Lenin bu konuda şunları söylüyordu:

"Bir küçük köylüler ülkesinde yaşadığımız sürece, Rusya'da kapitalizm için, komünizm için olduğundan daha sağlam bir ekonomik temel vardır... iç düşman, küçük işletmelerde tutunmaktadır, ve onunla başa çıkmak, onun üstesinden gelmek için bir tek çare vardır. Ülkenin ekonomisini, tarım da dahil olmak üzere, yeni bir teknik temele, modern büyük üretimin teknik temeli üzerine oturtmak gerekir...." (Aktaran Stalin, agy, s.259)

Mao Zedung kendi oportünist siyasetlerini aklamak için Stalin'e ve sosyalist Sovyetler Birliği'nin ekonomik siyasetine kara çalıyor, onların "tek bacak üstünde yürümekten yana olduklarını (yani ağır sanayie tek yanlı bir biçimde ağırlık verdiklerini) oysa kendilerinin "iki bacak üstünde" yürüdüklerini, yani hem ağır sanayie, hem de hafif sanayi ve tarıma önem verdiklerini iddia ediyordu. ancak, sosyal pratik, onların bu oportünist gevezeliklerinin içyüzlerini ortaya çıkarmıştır.

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin "köylüleri destekleme, köylüleri memnun etme" siyaseti onların burjuva karakterlerini açıkça ortaya koymaktadır. Milli demokratik halk devriminin yapılmış olduğu ülkelerde, sosyalist devrim gündeme gelir. Bu koşullarda, bir bütün olarak "köylülükten, köylülerden" sözedilemez; eski "köylülük" kural olarak sosyalizmden yana olan emekçi köylülerle kapitalizmden yana olan zengin köylüler biçiminde bir siyasal

farklılaşma geçirir. Lenin, sosyalist devrim döneminde komünist partisinin kırsal alanlarda siyasetinin "yoksul köylülere dayanma, orta köylülerle sıkı bir bağlaşma ve zengin köylülere karşı mücadele" biçiminde olması gerektiğini söylüyordu. Mao Zedung'un yaptığı gibi, sosyalist devrim ve sosyalist inşa döneminde bir bütün olarak "köylülük"ten ve onun desteklenmesinden sözetmek, bir bütün olarak köylülerin "bitip tükenmez bir sosyalist coşkuya sahip oldukları"nı ileri sürmek katıksız Buharinci bir bakış açısına kaymak demektir. Lenin şöyle diyordu:

"Proletarya, çalışan köylüyü mülk sahibi köylüden, i çi köylüyü madrabaz köylüden, emek harcayan köylüyü vurgunculuk yapan köylüden ayırmasını, aralarına sınır çekmesini bilmelidir."

"Ve bu sınır çekmede sosyalizmin tüm özü yatar. (Proletarya Diktatörlüğü Döneminde Ekonomi ve Politika, **İşçi Sınıfı ve Köylülük** s.387)

Gerçekten de bu sınırı çekmeyenler, emekçi köylülerin yanısıra kulakların ve kırın sömürücü unsurlarının da "sosyalizmde bütünleşeceğini" savunanlar Buharinci ve anti-Marksist bir konumda durmaktadırlar. Burjuvazinin ve sömürücü sınıfların aslında yokolmadıkları, yalnızca biçim değiştirerek varlıklarını sürdürdükleri Çin koşullarında Mao Zedung'un sözünü ettiği önlemler (tarım vergisinin düşük tutulması, tarım ürünlerini nisbeten yüksek,sanayi ürünlerinin ise nisbeten düşük fiyatlarla satılması, gübre ilaç ve makina gibi tarım girdilerinin nisbeten ucuz fiyattan satılması vb.) ancak zengin köylülere yarar ve kapitalizmin temellerini güçlendirirdi ve öyle de olmuştur. Satacak fazla ürünü olmayan, tersine pazardan tahıl ve benzeri tüketim maddelerini satın almak zorunda olan, tarlasına herhangi bir yatırım yapacak ve dolayısıyla sözkonusu tarım girdilerini satınalacak güçte olmayan yoksul köylüler, böylesi bir siyasetten ancak zarar görebilirler. Dolayısıyla Mao Zedung'un ve Çin revizyonistlerinin "köylüleri destekleme, köylüleri memnun etme" siyaseti de başka bir sonuç vermemiştir, vermezdi de. Bu noktanın berraklığa kavuşturulması, bu oportünist bayların Stalin'e, sosyalist Sovyetler Birliği'ne ve diğer sosyalist ülkelere yönelttiği eleştirilerin ne anlama geldiğinin kavranmasında belirleyici olacaktır.

Yukarda da anlatıldığı gibi, Mao Zedung, Sovyetler Birliği'nin köylüleri çok sıkıntıya soktuğunu, onların çıkarlarını dikkate almadığını söylüyor. Stalin'in köylülerin suyunu çıkardığını ileri sürüyordu. Lenin ve Stalin döneminin Sovyetler Birliği'nde bazı köylü-

lerin sıkıntıya sokulduğu, ezildiği ve sularının çıkarıldığı doğrudur; ancak bunlar yoksul ya da orta halli köylüler değil, zengin köylüler ya da kulaklardı. Yoksul ve orta köylüler, komünist partisiyle ve kentlerin işçi sınıfıyla bağlaşma halinde sosyalizme doğru ilerlerken, kapitalizmi savunan zengin köylüler kentlerdeki bağlaşıklarıyla birlikte bu ilerleyişi durdurmak için çalışmışlar ve Sovyet iktidarına karşı amansızca mücadele etmişlerdi. Başka türlü olması da beklenemizdi zaten. Dolayısıyla proleter devleti de onlan acımasızca ezmiş ve mülksüzleştirmiştir. Sovyetler Birliği'nde ve diğer sosyalist ülkelerde köylülerin ezildiğini söylemekle aslında Mao Zedung, zengin köylülerin sınıf çıkarlarını dile getirmiş olmaktadır. Bu suçlamanın ilk kez Mao Zedung ve kafadarlan tarafından yapılmadığının, emperyalist ve burjuva propagandanın sürekli olarak bu konuyu işlediğinin kavranması da gerekir. Ekim Devrimi'nin zaferinden sonra emperyalistler ve burjuvazi, Sovyet iktidarının ayakta kalamayacağını ve derhal çökeceğini ileri sürüyorlardı. Ancak bu uğursuz öngörüler gerçekleşmedi, dünyadaki tüm bilinçli proleterlerin ve emekçilerin desteğine dayanan sovyet iktidarı yaşadı ve güçlendi. Daha sonralan emperyalist ve burjuva propagandası, Sovyet halkının sosyalizmi inşa edemeyeceği, çünkü sözde, sosyalizmin "insanın doğa"sına aykırı olduğu, insanlar sözde "doğuştan bireyci" oldukları için sosyalizmin "olanaksız olduğu" propagandasını geliştirdiler. Lenin'in ve Stalin'in yönettiği şanlı bolşevik partisinin önderliğindeki Sovyet halkının tüm güçlükleri altederek sosyalizmi kurması ve Sovyet Rusya'yı hızla dünyadaki en gelişmiş ülkelerin ekonomik düzeyine çıkarması bu gerici koroya öldürücü bir darbe indirdi. İşte, Stalin'in "köylüleri ezdiği" yolundaki iftiraların ve masalların kaynağı burada yatmaktadır. Stalin ve Sovyet devleti, sosyalizmin ilerleyişini durdurmak için çalışan, sosyalist inşa faaliyetini baltalayan, gerek tarımın kollektifleştirilmesi sırasında, gerekse de ondan önce ve sonra işçi sınıfına ve diğer emekçilere karşı düşmanca eylemlere girişen kulak sınıfını acımasızca ezdiler ve bu tamamen doğruydu. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri emperyalist ve burjuva propagandasının bu eski ve bayat iftiralarını yeniden ısıtıp sofraya sürmekte, kendi anti-proleter ve kulak-yanlısı tutumlarını ortaya koymaktan başka bir şey yapmamaktadırlar. Gerek Lenin ve gerekse Stalin, sosyalizmin inşası döneminde orta köylüye şiddet uygulanmasına her zaman kesinlik karşı çıkmış ve bu

yöndeki sapmaları acımasızca eleştirdiler. **"Kolhozcu Yoldaşlara Yanıt"** adlı yazısında, "Köylü sorunundaki yanlışlıkların kökü nedir?" sorusuna Stalin şöyle cevap veriyordu:

"Orta köylüye karşı yanlış davranmaktır. Orta köylü ile ekonomik ilişkilerde zor kullanmaktır. Orta köylü yığınları ile ekonomik ittifakın baskı önlemlerine değil orta köylü ile bir anlaşmaya, orta köylü ile bir ittifaka dayanması gerektiğinin unutulmasıdır. Bugün için kolhoz hareketinin temelinin, işçi sınıfı ile yoksul köylülerin, genellikle kapitalizme karşı, özel olarak da kulaklara karşı, orta köylü ile ittifakı olduğu gerçeğinin unutulmasıdır....

"Sınıf düşmanlarımıza karşı mücadelede zorunlu ve yararlı olan zorun, bizimle müttefik olan orta köylüye karşı kullanıldığı zaman hoşgörüyle karşılanmayacağı ve zararlı olduğu unutuluyordu." (**Leninizmin Sorunları**, s.380)

Proletarya diktatörlüğü rejimi emekçi köylüleri ezmez, emekçi köylüleri gerçekten ezen rejim kapitalizmdir. Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin anti-Marksist ve oportünist uygulamaları, onların isteklerinin tersine sınıf mücadelesinin körelmesine ve gevşemesine değil, şiddetlenmesine ve keskinleşmesine sonuç itibarıyla kapitalizmin konumunun güçlenmesine yolaçmıştır.

Mao Zedung, Makina ve Traktör İstasyonlarının (MTİ) kolhozlara devrini savunarak sosyalizmden kapitalizme doğru "ilerleyen" Kruşçev'i ve onun revizyonist kliğini desteklemiştir. Kruşçev revizyonistleri, Sovyetler Birliği'nde parti ve devlet iktidarını ele geçirdikten sonra, kapitalizmi geri getirme çabalarının bir parçası olarak o zamana kadar devlet mülkiyetinde (yani bütün halkın kollektif mülkiyetinde) bulunan MTİ'nı kolhozlara devrettiler. Sosyalizmin inşası konusunda temelden hatalı görüşlere sahip olan ve ekonominin yönetiminde merkeziyetçiliğe karşı çıkan Mao Zedung, Kruşçev revizyonistlerinin kapitalizm doğrultusunda attığı bu adımı onayladı. Stalin, 1952'de kaleme aldığı **SSCB'nde Sosyalizmin Ekonomik Sorunları** adlı yazısında, daha önce benzeri bir değişiklik yapılmasını öneren Sanina ve Venger'i eleştirmekte, bunun geriye doğru atılmış bir adım olacağını, Sovyetler Birliği'nin komünizme doğru gidişini frenleyeceğini yazmaktadır. Bilindiği gibi, o zamanlar Sovyetler Birliği'nde iki türlü sosyalist mülkiyet vardı: Bütün halkın ortak mülkiyeti ve bir kısım halkın kollektif mülkiyeti. Bütün ekonomiyi kucaklayan tek bir sosyalist sektör oluşana, yani kolhozların kollektif mülkiyeti, bütün halkın mülkiyeti düzeyine yük-

selinceye kadar sınırlı ölçüde bir meta üretimi ve sosyalist ekonominin bu iki sektörü arasında meta dolaşımı olacaktır; yani kolhozlar yetiştirdikleri tarım ürünlerini devlete belirli bir fiyattan satacaklar ve gereksinim duydukları bazı eşyaları ve basit üretim araçlarını devletten para karşılığında alacaklardır. Bu meta üretimi ve meta dolaşımı komünizme varıldığında yokolacaktır. Sanina ve Venger'in MTİ'nın devletin yani bütün halkın mülkiyetinde bulunan tarım araç ve makinalarının kolhozlara satılması yolundaki önerilerinin uygulanması ise tam tersine meta dolaşımının alanını genişletecek, komünizme doğru ilerleyişi yavaşlatacaktı.

Ayrıca böylesi bir önlem kolhozları, devlete ödemek zorun kalacakları ağır bir borç yükü altına sokacak ve kolhozların yatırımlarının azalmasına, üretim tempolarının gerilemesine yolaçacaktı. Sosyalist ekonominin gelişimi açısından muazzam bir önem taşıyan tarım makinalarının ve tarım tekniğinin ilerletilmesi gene ancak devletin yüklenebileceği ağır mali harcamaları gerektirdiği için böyle bir devir işlemi tarım tekniğinin gelişimini de yavaşlatacaktı.

Mao Zedung, üretim araçlarının meta olup olmamasının koşullarını da anlamamıştır; ancak meta üretiminin, ne demek olduğunu anlamamıştır demek, daha tam olurdu herhalde. Meta üretimi ne demektir? Meta üretimi kişisel tüketime değil de, değişime ayrılan ürünlerin üretimine denir. Ne demektir bu? Bir şey eğer alınıp satılıyorsa o bir metadır. Fakat Mao'ya göre bu doğru değildir; her alınıp satılan şey meta değildir, hatta bu üretim aracı olsa bile. O "Siyasal İktisat Ders Kitabı"nda Stalin'e yöneltilen saldırılara sözde cevap verirken üretim araçlarının meta olması ile tüm halkın mülkiyetinde olmasının çelişmeyeceğini; üretim araçlarının alınıp satılmasını mülkiyetin niteliğini değiştirmeyeceğini söyler:

"Kitap üretim araçlarını meta olduğunu söylüyorsa da, yine de ilk olarak bunların tüm halkın mülkiyeti kategorisinde olduğunu söylemeliydi. Üretim araçlarının alınıp satılması hiç bir şekilde mülkiyetin niteliğini değiştirmez." (agy, s.113)

Eğer, temel üretim araçları (toprak, makinalar vb.) tüm halkın mülkiyetinde ise, bunların meta olması, yani alınıp satılması sözkonusu olmaz. Tüm halkın mülkiyetinde olan üretim araçları, kollektif çiftliklere mülkiyetine geçirmeleri için değil, ama sadece kullanmaları için veriliyorsa, bunların meta olması sözkonusu değildir. Örneğin Stalin döneminde, Sovyetler Birliği'nde kollektif çiftlik-

lere üzerinde tarım yaptıkları toprağı işlemeleri için tarımın makinaları veriliyordu—satılmıyordu, veriliyordu. Kolhozlara sadece tırpan, orak, küçük motor vb. gibi küçük avadanlıklar satılıyordu ve şüphesiz ki, bunların satılması, sovyet tarımının kendisini belirleyecek toprak ve tarım makinaları gibi üretim araçlarının satılması ile bir tutulamazdı. Sovyet Anayasası tarımsal üretiminin esas araçlarının devletin elinde toplanmasını ve kolhozlara satılmamasını öngörüyordu. Çünkü, birincisi; tarımsal üretimin sürekli artışı için teknik durmadan yetkinleşmek zorundadır ve çok büyük masraflar gerektiren teknik değişmenin masraflarına ancak devlet dayanabilirdi. "Makina ve Traktör İstasyonları"nın kolhozlara satılması onlara büyük zararlar verir, onları iflas ettirir ve tarımın makinalaşmasını tehlikeye sokar ve kolhoz üretiminin gelişme hızını yavaşlatırdı. İkincisi, MTİ'nin kolhozlara öz malları olarak satılması, sosyalist ekonominin bir sektörü olmasına rağmen henüz tüm halkın mülkiyetinde değil de grup mülkiyetinde olan kolhozlara ülke ekonomisinde olağanüstü bir dur m sağlardı ve bu kolhoz mülkiyetini ulusal mülkiyetin düzeyine çıkarılmasına yardımcı olunmaz, aksine, kolhoz mülkiyetini ulusal mülkiyetten uzaklaştırır, Sovyet toplumunu komünizme yaklaştırmaktansa ondan uzaklaştırmaya yarardı. Üçüncüsü, MTİ'nin kolhozlara satılması yörüngesi içine pek büyük miktarda tarımsal üretim aletleri sürükleyecek olan meta dolaşımının etki alanının genişlemesi (Stalin) sonucunu doğururdu ki, bu da ileri doğru değil, geriye doğru bir adım olurdu.

Sovyetler Birliği'nde 1930 yılı başında denemek üzere MTİ'nin kolhozlara satışına ilişkin bir karar alınmış, ancak, "ilk doğrulama, bu kararın akla aykırılığını meydana çıkarmış ve birkaç ay sonra, yani 1930 sonunda bu karar geri alınmıştır." (Stalin, **Son Yazılar**, s.141)

Stalin, MTİ'nin makinalarının kolhozlara satılmasının yukarıda değindiğimiz sakıncalar taşıdığını son derece bilimsel olarak gözler önüne sermesine rağmen, bu sakıncalara gözünü kapayan Mao Zedung'un tüm halkın mülkiyetindeki üretim araçlarının meta olduğunu ileri sürmesi, onun Marksist-Leninist (bilimsel) ekonomi politikten ne kadar nasibini aldığını gösterir ancak. Evet, tüm halkın mülkiyetindeki üretim araçlarının kolhozlara "satılması", bu üretim araçlarının mülkiyetinin sosyalist niteliğini değiştirmeyecek, ancak yukarıda değinilen son derece önemli sakıncaları getirecektir. Mao, sorunun bir yanını görmekte —mülkiyetin niteliğinin de-

ğişmeyeceği— ancak sosyalizmden komünizme geçiş açısından çok büyük önem taşıyan, büyük sakıncalar taşıyan diğer yanları ise gözardı etmektedir.

Mao 1964 yılında halihazırda yukarıda değindiğimiz görüşlere ulaşmadan önce, 1958 yılında, Stalin'i eleştirirken "üretim araçlarının meta olmadığını söylemenin incelemeye değer" olduğunu söylerken, (**Sovyet İktisadının Eleştirisi**, s.140) Stalin'in MTİ'nin kolhozlara satılmasını isteyen Sanine ve Venger'i eleştiren mektubunun "tümüyle yanlış olduğu"nu da belirtiyordu. Hem "incelemeye değer" hem "tümüyle yanlış".

Mao'nun "tümüyle yanlış olduğu"nu söylediği makalesinde Stalin, Makina ve Traktör İstasyonları'ndaki üretim araçlarının kolhozlara satılmasına belirttiğimiz nedenlerden dolayı karşı çıkıyordu. Stalin'in bu karşı çıkışının nedenlerini kavramayan ya da sefilce çarpıtan Mao Zedung, Stalin'in görüşlerini şöyle yanıtlar:

"Tarımsal makinaları köylülüğe vermede bunlara güvenilmeyeceği, bunların makinaları geri vermeyeceği inancı ifade ediliyor. Stalin, bir yandan üretim araçlarının devlet mülkiyetinde olduğunu söylüyor. Diğer yandan ise, köylülerin onu satınalacak güçleri olmadığını söylüyor. Aslında, Stalin kendisini aldatmaktadır. Devlet köylülüğü çok sıkı, hiç esnek olmayan bir şekilde kontrol etti. Stalin iki geçiş için (Kolhoz mülkiyetinden tüm halkın mülkiyetine geçiş -bn) uygun yol ve araçları bulamadı, bu onu sıkan bir mesele." (agy, abç)

SSCB'nde —Lenin ve Stalin döneminde—, köylülüğün nasıl "hiç esnek olmayan bir şekilde kontrol" edildiği, nasıl "suyunun çıkarıldığı" üzerinde halihazırda durmuş bulunuyoruz. Burada iki nokta üzerinde duracağız. Birincisi, tarım makinalarının köylülere satılıp satılmaması ve köylülerin bunları satın alıp almayacak güçte olmaları. İkincisi ise Stalin'in kolhoz mülkiyetinden tüm halkın mülkiyetine geçiş için uygun yol bulamadığı iddiası.

Mao, "**Stalin'in SCCB'de Sosyalizmin İktisadi Sorunlarının Eleştirisi**" (1958) adlı yazısında "meta üretimini sadece geçim araçları ile sınırlandırmak biraz şüphe uyandırıyor" derken, hem temel üretim araçlarının da meta olması gerektiği şeklindeki düşüncesini açığa vurmakta, hem de Stalin'i tahrif etmektedir. Sovyetler Birliği'nin koşulları açısından birincisine halihazırda değindik. İkinci nokta Stalin'in tahrif edilmesidir. Stalin, kolhozlara üretim aracı satılmamasını savunmuyor, sadece toprak, makina vb. temel üretim araçlarının satılmasının savunulamayacağını bilimsel bir şekilde is-

patlıyor. Bu nedenle Stalin'i kolhozcu köylüye güvensizlik duymak ile, "kollektif mülkiyetin kamu mülkiyetine geçiş için bir yol" bulamadığı için "kendisini aldat"makla eleştirmek, ancak bilimsel ekonomi politik konusunda karacahil olanlar ve "Stalin köylülere hiç bir zaman üretim aracı satmadı. Kruşçev bunu değiştirdi." (agy, s.159) deyip Kruşçev revizyonizmine kur yapan Mao Zedung gibi küçük burjuva demokrat revizyonistlerine has bir şeydir.

Stalin, Aleksandır İliç Notkin'i üretim araçlarını ve her şeyden önce tüm halkın mülkiyetindeki işletmelerde imal edilen üretim aletlerini meta olarak görmekte olduğunu eleştirip ve Sovyetler Birliği'nde üretim araçlarına bir meta olarak bakılamayacağını söyler ve nedenlerini şöyle izah eder:

"Meta, üretimin bir ürünüdür ki, o, her alıcıya satılır; ve satış anında metanın sahibi mülkiyet hakkını yitirir, oysa alıcı, metanın sahibi olur; o, onu başkasına yeniden satabilir, rehin edebilir, bırakıp çürütebilir. Bu tanımlama üretim araçlarına uyar mı? Uymadığı açıktır. Önce, üretim araçları, her alıcıya, hatta kolhozlara bile satılmazlar; onlar sadece devlet tarafından işletmeler arasında dağıtılırlar. İkinci olarak, üretim araçlarının sahibi devlet, onları şu ya da bu işletmeye teslim ettiği zaman üretim araçlarının üzerindeki mülkiyet hakkını hiç bir zaman yitirmez, tersine, mülkiyetlerini eksiksiz olarak korur. Üçüncü olarak, devletten üretim araçları almış bulunan işletme müdürler, onun sahibi olmadıkarı gibi, tersine, bu üretim araçlarının devletin saptadığı planlara uygun biçimde kullanılması için devlet tarafından yetkili kılınmış kimselerdir.

"Görüldüğü gibi, rejimimizde, üretim araçları, hiç bir şekilde meta kategorisine sokulamazlar." (Son Yazılar, s.105-106)

Bilindiği gibi, Sovyetler Birliği'nde Ekim Devrimi ile birlikte toprakta özel mülkiyet kaldırılmış, temel bir üretim aracı olarak toprağın alınıp satılması yasaklanmıştı. Toprağın, bu şekilde, proletarya diktatörlüğü devleti eliyle, Sovyet devleti eliyle tüm halkın mülkiyetine geçirilmesi köylü kitlelerinin ezici çoğunluğunun talebi üzerine gerçekleşti. Rus köylülüğü Batı Avrupa köylülüğü gibi güçlü özel mülkiyet tutkusunun etkisi altında değildi ne tür olursa olsun özel mülkiyetin mutlak korunmasına Batı köylülüğü kadar taraftar değildi. İşte diğer şeylerin yanısıra Rusya'da toprakta özel mülkiyetin bu kadar kolay ve köylü kitlelelerinin yoğun desteğiyle kaldırılmasını bu olgu açıklar. Ekim Devrimi'nin hemen ertesi günü toprak ağalarının toprak üzerindeki mülkiyetlerine tazminat ödenmeksizin elkonulmasının yanısıra, toprakta özel mülkiyet tümüyle ortadan kaldırılıyor, toprak ulusallaştırılıyordu. Ama bu, değişik ekonomik

ve toplumsal gelişme aşamalarına, milli özelliklere, uluslararası ilişkilere vb. sahip olan ülkeler için, diyelim ki, özel mülkiyet tutkusunun güçlü etkisi altındaki Batı Avrupa ülkeleri için, o kadar kolay olmayabilirdi ve olamazdı da. Kapitalizmin ve yoğunlaşmanın sanayide olduğu gibi aynı zamanda tarımda da, bütün üretim araçlarının bütün halkın mülkiyetine geçirilmesine imkan sağlayacak derecede gelişmiş bulunan ülkelerde, toprağın özel mülkiyetine son vermek proletarya partisi için pek sorun yaratmazdı. Fakat kapitalizmin, sanayide üretim araçlarının toplumsal mülkiyetinin sağlanmasını olanaklı kıldığı halde, tarımın, hala, küçük ve orta mülk sahibi üreticiler arasında parçalanmış durumunda olduğu ülkelerde bu üreticilerin kısa sürede ve hiç bir zorluğa katlanmadan toprağın özel mülkiyetine son verilmesine ikna edileceği umulamaz.

Sanayide olduğu gibi çok daha fazlasıyla tarımda da oldukça geri olan, feodal toprak mülkiyetinin egemen olduğu Çin kırında köylü kitleleri toprağa uzun yıllar süren anti-emperyalist burjuva demokratik devrim süreci boyunca ve devrimin zaferi ile kavuştular. Emperyalizmin, komprador kapitalizmin ve özellikle de feodalizmin tasfiyesi ile birlikte, Çin'de kapitalizmin gelişmesinin önündeki engeller ağır bir darbe yedi; orta köylülerin safları genişledi, meta üretimi gelişti. Komünist bir parti tarafından da yönetilmeyen Çin devrimi sonrası, sosyalist devrim uğruna mücadeleye girilmesi, Çin kırında doğru bir proleter sınıf politikası izlenmesi küçük köylü çiftliğinin modern bir teknik temel üzerinde kollektif çiftlik yönünde geliştirilmesi —her ne kadar onbinlerce tarım "komünü" ve tarım kooperatifleri kurulmuş olsa da— mümkün olmadı. Sapla samanı karıştıran Mao Zedung, tarımda büyük ilerlemeler kaydetmiş, modern bir teknik temel üzerinde kollektif çiftlik hareketinin büyük bir hızla geliştiği, sosyalizmin kapitalizme üstün geldiği Sovyetler Birliği gibi sosyalist bir ülke ile küçük köylü mülkiyetinin egemen olduğu toprakta özel mülkiyetin hala varlığını sürdürdüğü Çin gibi geri bir ülkeyi bir tutmaktadır.

Son olarak, Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin, devrimci proletaryanın sonal hedefi olan komünist toplumu nasıl kavradıklarını ele alalım. Aslında onlar, kendi küçük burjuva bakış açılarının kaçınılmaz bir sonucu olarak, komünizmi hiç bir zaman anlamamış, anlayamamışlardır. **Pratik Üzerine** adlı yazısında Mao Zedung şöyle diyordu:

"Bütün insanlık kendini ve dünyayı gönüllü ve bilinçli olarak değiştirdiği zaman, dünya komünizmi çağına ulaşmış olacaktır." (SE, c.1, s.364)

Mao Zedung, komünizmi üretici güçlerin gelişme düzeyinden tamamen bağımsız, sözcüğün kötü anlamıyla soyut (yani maddi temelleri olmayan ya da başka bir deyişle "ayakları havada") bir şey olarak kavrıyor. Oysa komünizm, üretici güçlerin muazzam ölçüde geliştiği, sınıfların ve sınıf karşıtlığına dayanan devletin ortadan kalktığı, "herkesten yeteneğine göre herkese ihtiyacına göre" bölüşüm ilkesinin uygulandığı, kafa emeği ile kol emeği ve kent ile kır arasındaki farklılığın silindiği bir toplumsal sistemdir. Mao Zedung, komünizmi, bir dizi maddi, ekonomik ve teknik koşullarla elele giden ideolojik, kültürel ve siyasal değişmelerin bütünsel bir tablosu olarak değil, yalnızca insanların belirli bir bilinç düzeyine ulaştığı bir "Büyük Uyum" alemi olarak algılıyor. O komünist toplumun, sınıfların, sınıf ayrımının, sınıf mücadelesinin, devletin, baskının olmadığı, her türlü burjuva ve küçük burjuva önyargı ve düşüncelerden arınmış komünist bireylerden oluşan, çalışmanın insanlar için bir zorunluluk olmaktan çıkıp, birincil bir yaşamsal gereksinim durumuna gelmiş olduğu bir toplum olduğu, olacağı düşüncesini yer yer kabul ediyor gözükmesine rağmen aslında bunu reddetmekte, komünist bir toplum kurulabileceğine inanmamaktadır. Mao Zedung ve Çin revizyonistlerine göre, şayet olabilecekse komünist toplum, sınıfların ve sınıf mücadelesinin sürdüğü, devlet aygıtının varolmakta devam ettiği, bireylerin burjuva, küçük burjuva önyargı ve düşüncelerden arınmamış olduğu bir toplum olacaktır. Aslında devrimci proletaryanın dünya görüşünden bir uçurumla ayrılmış olan bu bayların komünist toplumun niteliklerini kavrayamamaları, hatta böyle bir toplumun kurulabileceğine inanmamaları hiç de şaşırtıcı değildir. Çünkü, burjuva dünya görüşleri, onların, burjuvazisi ve proletaryası olmayan, ezeni ve ezileni, yöneteni ve yönetilenleri, sömüreni ve sömürülenleri olmayan, bireylerin bencillikten tümüyle arınmış olduları bir toplum tasarlamalarına olanak vermemektedir. Örneğin, Mao Zedung, **ÇKP Merkez Komitesi'nin İkinci Genel Toplantısı'nda Konuşma**'sında şöyle diyordu:

"Gelecekte dünyadaki bütün emperyalistler yıkıldıktan ve sınıflar ortadan kaldırıldıktan sonra da hala devrimler olacak mıdır, ne dersiniz? Bence o zaman da devrim gerekli olacaktır.... Kuşkusuz, o zaman de-im-

ler, sınıf mücadelesi çağındaki devrimlerle aynı nitelikte olmayacaktır. Fakat o zaman da hala üretim ilişkileriyle üretici güçler arasında ve üstyapıyla ekonomik temel arasında çelişmeler olacaktır. Üretim ilişkileri uygun olmaktan çıkınca, bunları yıkmak gerekecektir." (SE, c.5, s.385)O sözlerine şöyle devam ediyordu:

"Bundan onbin yıl sonra da mahkemelerin gerekli olacağı anlaşılıyor. Çünkü sınıflar ortadan kaldırıldıktan sonra da hala ileri olan ve geri olan arasında çelişmeler olacak, hala halk içinde mücadeleler ve dövüşler çıkacak ve hala çeşitli karışıklıklar olacaktır. Mahkemeler olmasa, ne kadar berbat bir durum ortaya çıkardı... Üstyapı o zaman da bozulabilir. Örneğin bizim gibi insanlar hata yapabilir, mücadelede yenik düşebilirler ve görevden uzaklaşabilir ve bir Gomulka ya da bir Cao Şuşih onların yerine oturtulabilir." (agy, s.386)

Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, insanların her zaman kendi çıkarlarını kollayacaklarını, kamu çıkarlarını kişisel çıkarların üzerine geçirmeyi öğrenemeyeceklerini, böyle bir şeyin sözde insanın "doğa"sına aykırı olduğunu iddia eden burjuva ideologlarının çürümüş mallarını pazarlamaktan başka bir şey yapmamaktadır. Hal böyle olunca, kavga, döğüş ve mücadeleler, ezenler, ezilenler, devlet vb. hep varolmaya devam etmezler mi? Mao Zedung, görüldüğü gibi bu sorulara olumlu yanıt veriyor. O, 1956'da yazdığı, sözde Sovyet modern revizyonistlerini eleştiren bir yazısında şöyle diyordu:

"Öznel ile nesnel arasında, ileri ile geri arasında ve üretici güçlerle üretim koşulları arasında karşıtlıklar varoldukça sosyalist ve komünist bir toplumda materyalizm ile idealizm arasındaki karşıtlık sürecek ve çeşitli biçimlerde kendini gösterecektir. Her toplum biçiminde varlan karşıtlıkları insan, toplum içinde yaşamakta olduğundan, farklı durumlarda ve değişen derecelerde, yansıtır. Bu yüzden komünist bir toplum kurulduğu zaman da herkes yetkinleşmiş olmayacaktır. O zaman da insanlar arasında karşıtlıklar olacak, iyiler ve kötüler, düşünceleri göreli olarak doğru olanlar ve düşünceleri göreli olarak yanlış olanlar olacaktır. Bu yüzden niteliği ve biçimi sınıflı toplumlardakinden farklı olsa bile halk arasında yine savaşım olacaktır." (Proletarya Diktatörlüğünün Tarihsel Deneyimi Üzerine, **Teorik ve Siyasal Düşünceleri**, s.150-151)

Başka bir konuşmada ise Mao Zedung, komünist toplumda sözde sınıfların ve sınıf mücadelesinin varlıklarını sürdüreceğini şöyle belirtiyordu:

"Bundan yüzyıl sonra devrime gerek olacak mı? Bundan bin yıl sonra hala devrime gerek olacak mı? Devrime her zaman gerek olacaktır. **Her zaman kendini baskı altında duyan halk katmanları olacaktır;**

küçük memurlar, öğrenciler, işçiler, köylüler ve askerler kodamanların kendilerine baskı yapmasından hoşlanmazlar. Bu yüzden onlar devrim isterler. Bundan onbin yıl sonra çelişmeler artık görülmeyecek midir? Neden olmasın? Onlar hala varolacaklardır." (Aktaran **Peking Review**, Mayıs 1976, sayı 21, abç)

Toplumun sınıflara bölünmesini anlatırken, Engels, bu bölünmenin temelinde üretim yetersizliğinin yattığını belirtiyor. Bu koşullarda ezen ile ezilen ve sömüren ile sömürülen sınıfların doğması kaçınılmazdı. Üretim tekniklerinin geriliğinin ve emek üretkenliğinin düşük oluşunun sonucu olan bu durum, sosyalizmden komünizme geçiş süreci içinde ortadan kalkacaktır. Sınıflar ve sınıf ayrımıyla birlikte, gene üretimin yetersizliğinin sonucu olan kent ile kır ve kafa emeği ile kol emeği arasındaki farklılıklar da giderek silineceklerdir. Engels şöyle diyor:

"Sınıflara bölünme, üretimin yetersizliğinden doğmuştur. Çağdaş üretken güçlerin tam gelişimiyle silinip süpürülecektir. Ve gerçekte, toplumdaki sınıfların ortadan kaldırılması yalnız şu ya da bu egemen sınıfın varlığının değil, ama genellikle bir egemen sınıfın varlığının ve bundan ötürü, sınıf ayrımlarının kendisini, kesin bir çağa uymazlık (anachronism) olduğu bir tarihi evrim derecesini öngörür." (**Ütopik Sosyalizm ve Bilimsel Sosyalizm**, s.98)

Kapitalizmden komünizme geçiş aşaması olan sosyalizm döneminde, kapitalist toplumdan devralınan üretici güçler geliştirilecek ve komünizme geçildiğinde üretim yetersizliği aşılmış olacaktır. Toplumun, "herkesten yeteneğine göre, herkese gereksinimine göre" bölüşüm ilkesini uygulayabilecek bir üretim düzeyine ulaştığı koşullarda komünizmin üst evresine, sınıfsız topluma geçilecektir. Kuşku yok ki, ekonomik alandaki bu gelişmeye siyasal, ideolojik, kültürel, manevi vb. alanlarda bir dizi paralel değişimler eşlik edecek ve böylece insanlık zorunluluk aleminden, özgürlük alemine geçecektir. Toplumun, aralarında uzlaşmaz karşıtlıklar bulunan sınıflara bölünmüş olmasının bir ürünü olan devlet de bu süreç içinde ortadan kalkacaktır. Sınıfların ortadan kalktığı bu koşullarda doğal olarak sınıf mücadelesi yani siyaset de ortadan kalkacaktır. Bu koşullarda, ".... kamu görevleri siyasal niteliğini yitirecek ve toplumun çıkarlarını gözeten yalın yönetimsel görevler biçimine dönüşeceklerdir." (Lenin, **Devlet ve İhtilal**, s.69-70, abç)

Gerçekte, Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin komünist toplumda işçiler, köylüler, öğrenciler, askerler ve küçük memurlar

gibi ezilen sınıf ve katmanlarla onlan ezmeye kalkışan kodamanlar ve zalimler olacağına, karışıklıklar ve sınıf mücadeleleri olacağına ve bu çelişmeleri çözmek için mahkemeler ve devlet aygıtının olması gerekeceğine, Gomulka ve Cao Şu-Şih gibi gerici ve revizyonist kişilerin iktidarı elegeçirebileceğine ilişkin görüşleri su katılmadık bir oportünizmin anlatımıdırlar ve son derece yanlıştırlar. Onların bu görüşleri, komünist toplumda üretici güçlerle üretim ilişkileri arasında çelişme olacağı biçimindeki anti-Marksist görüşlerinin doğal ve mantıki bir uzantısıdır. Çünkü eğer, üretici güçlerle üretim ilişkileri, ekonomik temelde ideolojik üst yapı arasında çelişmeler varsa, bu çelişmeler zorunlu olarak devrimci ve karşı-devrimci sınıflar arasındaki çelişmede anlatımını bulurlar. Oysa Marks şöyle diyordu:

"Burjuva üretim ilişkileri toplumsal üretim sürecinin en son uzlaşmaz karşıtlıktaki biçimidir." (Felsefe İncelemeleri, s.79)

Kapitalizmden komünizme geçişte üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki çelişmenin niteliği şöyle bir diyalektiksel gelişim süreci izler. Kapitalizmde, üretici güçlerle üretim ilişkileri arasında uzlaşmaz bir çelişme vardır. Sosyalizm aşamasında ya da komünizmin ilk evresinde üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki çelişme devam eder. Ancak, sosyalist üretim ilişkileri üretici güçlerin gelişmesinin gerekleriyle uygunluk halinde oldukları ve bu güçlerin gelişimine yardımcı oldukları için aralarındaki çelişki toplumsal çatışmalara yolaçmaz. Komünizmin üst evresinde ise üretici güçlerle üretim ilişkileri arasında herhangi bir çelişmeden sözetmek mümkün değildir; çünkü sınıfların ortadan kalkması ve "üretim yetersizliği"nin tarihe karışmasıyla, farklı sınıfların toplumsal üründen alacakları payı belirleyen üretim ilişkileri de tarihe karışacaktır. Sosyalist toplumdaki üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki çelişmelerin toplumsal çatışmalara yolaçmayacağını reddeden Mao Zedung, sosyalizmden komünizme ancak şiddete dayanan bir devrimle(!) geçilebileceğini düşünüyor ve komünizmi sosyalizmin inkarı olarak görüyordu. O şöyle diyordu:

"Diyalektiğe göre, insanların bir gün ölmesi nasıl kaçınılmaz bir şeyse, sosyalist sistem de tarihi bir olgu olarak, bir gün sona erecek, komünist sistem tarafından inkar edilecektir." (SE, c.5, s.432, abç).

Bu zırva iddianın aksine sosyalizm ile komünizm tek bir toplumsal sürecin iki evresinden başka bir şey değildir. Zaten bilimsel sosyalizmin kurucuları sosyalizmden her zaman komünizmin altevresi diye sözederler. Bağımsız bir toplum biçimini simgeleyen sos-

yalizm, kapitalist toplum ile komünist toplum arasında bir geçiş aşamasından başka bir şey değildir. Sosyalizm döneminde, proletarya diktatörlüğü altında komünizm kerteli olarak olgunlaşır, onun öğeleri yavaş yavaş gelişir. Burjuvazinin güçleriyle proletaryanın güçleri arasında her alanda amansız bir mücadelenin devam etmekte olduğu sosyalizm döneminde, üretim araçlarının tüm halkın mülkiyetine geçirilmesi tamamlandıktan sonra bile, geriye dönüş olanağı, yani kapitalizmin restorasyonu olanağı vardır.

Bütün bu olgular, Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin, Marksist-Leninist öğretinin sosyalizmin ve komünizmin inşasına ilişkin ilke ve yasalarını asla kavramadıklarını göstermektedir. Onların "sosyalizm"i, çeşitli oportünist ve anti-Marksist görüşlerin Marksizm-Leninizmle cilalanmış eklektik bir karmaşasından başka bir şey değildir.

MAO ZEDUNG MARKSİZM-LENİNİZMİN BİR USTASI MIDIR?

Şimdiye kadar anlatılanlardan sonra böyle bir sorunun sorulması ve bu temelde bir tartışma yürütülmesi yersiz ve gereksiz görülebilir; ancak Mao Zedung'un uluslararası komünist hareketin saflarında yeralmış birçok parti ve örgütçe uzun süre Marksizm-Leninizmin bir ustası olarak kabul edildiği ve Çin revizyonistlerinin ve onların çeşitli ülkelerdeki uzantılarının ve diğer bir kısım devrimci-demokrat örgütün propagandası ve bu konudaki iddiaları gözönüne alınırsa, bu soruna ciddi bir biçimde eğilinmesinin gerekli olduğu kavranabilir. Çin revizyonistlerinin yayınlarında Mao Zedung'un Marksizm-Leninizmi devraldığı , savunduğu ve geliştirdiği söylenir. Bu yayınlarda onun Çin devriminin zaferini sağladı Marksizm-Leninizmin evrensel ilkelerini Çin'in somut koşullarıyla yaratıcı bir biçimde birleştirdiği, kırlardan kentlerin kuşatılmasına dayanan halk savaşı stratejisini geliştirdiği; 1960'larda Sovyet modern revizyonizmine karşı açılan mücadeleye önderlik ederek Marksizm-Leninizmi savunduğu vb. ileri sürülmektedir. Öte yandan 1973'teki ÇKP 10. Milli Kongresine kadar savunulan, fakat bu kongrede sessiz sedasız ve herhangi bir özeleştirisi yapılmaksızın terkedilen bir iddiaya göre, Mao edung, Marksizmin gelişiminin üçüncü aşamasının ustası, Mao Zedung Düşüncesi de bu aşamanın Marksizmiydi. Ancak Çin revizyonistlerine göre, Mao Zedung'un, Marksizm-Leninizme esas katkısı, "proletarya diktatörlüğü altında devrimin sürdürülmesi" konusundadır; onlara göre, uluslararası komünist hareketin tarihinde kapitalizme geri dönüşün nasıl önlenebileceğini ilk kez Mao Zedung keşfetmiş ve bu konuya ilişkin siyaset ve taktikleri ilk kez o, kapsamlı bir biçimde formüle etmiştir. Sözde,

"Büyük Proleter Kültür Devrimi" de bunun somut uygulaması olarak sunulmaktadır. Bu iddialan sırasıyla ele alalım.

Lin Biao'nun, 1965't yayınlanan **Yaşasın Halk Savaşının Zaferi** adlı kitabında, Mao Zedung'un "halk savaşı teorisi"nin Marksizm-Leninizme bir katkı niteliği taşıdığı belirtilmekte ve şöyle denmektedir:

"Mao Tse-Tung arkadaşın büyük başarısı, marksizm-leninizmin evrensel gerçeğiyle Çin halkının uzun devrimci mücadeleleri sırasında edinilen deneyimleri ustaca genelleştirerek ve özetleyerek Marksizm-Leninizmi zenginleştirmiş ve geliştirmiş olmasındadır.

"Mao Tse-Tung arkadaşın halk savaşı teorisinin böyle savaşların objektif yasalarına uygun olduğu ve sağlamlığı Çin devriminin uzun deneyimleriyle ispatlanmıştır. Bu teori, yalnızca Çin için geçerli değil, dünyanın her yerindeki ezilen ulusların ve halkların devrimci mücadelelerine de büyük bir katkıdır." (**Yaşasın Halk Savaşının Zaferi**, s.46)

Lin Biao daha ilerde yeni bir çağa girildiği yolundaki bilinen —ve bir dönem ÇKP'nin resmi tezi olan— iddiasını yinelemekte ve Mao Zedung'un halk savaşı teorisiyle bu "yeni çağ" ("emperyalizmin toptan çöküşü ve sosyalizmin bütün dünyada zafere doğru ilerlediği çağı") arasında bir ilinti kuruyordu.

Bilindiği gibi Lin Biao'nun, "halk savaşı teorisi"nin Mao Zedung'un Marksizm-Leninizme yaptığı bir katkı olduğu yolundaki iddiası, hiçbir bilimsel açıklama yapılmaksızın, hiç bir teorik gerekçe gösterilmeksizin ileri sürülen kof bir iddiadır. 1960'larda ve 1970'lerin başlarında savunulmasına rağmen daha sonra terkedilen bu iddia, uzun boylu bir eleştiriyi gerektirmemektedir. Daha önce değindiğimiz gibi, feodalizmin nispeten güçlü olduğu bazı sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde devrimin rotası kırlardan kentlere doğru olabilir. Ancak bu gibi ülkelerde, kırları temel alarak devrimi ilerletme stratejisinin geçerli olması, proletaryayı hiçe sayan ve onu, köylülük tarafından kurtarılmayı bekleyen pasif bir güç düzeyine indirgeyen Mao Zedung'un "halk savaşı teorisi"nin salt köylü bakış açısını yansıttığı olgusunu ve bu teorinin anti-Marksist niteliğini ortadan kaldırmaz. Öte yandan, devrimin kırlardan kentlere doğru ilerleyen bir rota izlemesi, işçi sınıfının devrimci potansiyelini küçümseyen, onun önder rolünü reddeden böylesi bir teorinin doğruluğunun, hele hele Marksizm-Leninizme katkı niteliği taşıdığının kanıtı hiç mi hiç olamaz. Devam edelim.

Bilindiği gibi 1960'ların ikinci yarısında ve 1970'lerin ilk yıllarında, Çin revizyonistleri yeni bir çağa girildiğini, bu çağın "emperyalizmin toptan çöküşü, sosyalizmin bütün dünyada zafere doğru ilerlediği çağ" olduğunu, Mao Zedung Düşüncesi'nin de işte bu sözde "yeni" çağın Marksizmi olduğunu ileri sürüyorlardı. Emperyalizmin toptan çöküşe gittiği Troçkist tezi bazılarının sandığı gibi Lin Biao'ya ait bir tez değildir. Daha 1949'da Mao Zedung tarafından ileri sürülmüştür. O yılın Haziran ayında yaptığı bir konuşmada Mao Zedung şöyle diyordu:

"İçinde yaşadığımız çağ, emperyalist sistemin toptan çöküşe gittiği, emperyalistlerin umutsuz bir buhrana düştükleri ve Çin halkına ne kadar karşı çıkarlarsa çıksınlar, eninde sonunda Çin halkının kesin zaferi kazanacağı bir çağdır." (Seçme Eserler, c.4, s.441, abç)

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin geliştirdikleri ve teorik gerekçeleri sunulmayan bu teze göre, serbest rekabet kapitalizmi ve emperyalizm çağından sonra dünya, yeni bir çağa, —ne zaman başladığı belli olmayan— "emperyalizmin toptan çöküş" çağına girmişti. Gene onlara göre Leninizmden sonra, içinde bulunulan "yeni çağ"a uygun olarak Marksizm-Leninizmi yepyeni bir aşamaya yükselten Mao Zedung Düşüncesi doğmuş bulunmaktaydı. Halkın Günlüğü ve Kızıl Bayrak Mayıs 1967'de şöyle yazıyorlardı:

"Marks ve Engels bilimsel sosyalizm teorisinin temellerini koydular. Lenin ve Stalin, Marksizmin ayrıntılarına giriştiler, emperyalizm çağında proleter devrimin bir dizi sorunlarını hallettiler ve bir ülkede proletarya diktatörlüğü kurulmasının teorik ve pratik sorunlarını çözdüler. Yoldaş Mao Tse-Tung, modern çağda, proleter devrimin, devrimi başarıya ulaştırmanın ve proletarya diktatörlüğü altında kapitalizmin geri gelmesini önlemenin teorik ve pratik sorunlarını çözerek, Marksizm-Leninizmi geliştirdi, Marksizmin gelişiminin üç büyük köşe taşı bunlardır." (Aktaran, **Marksizm ve Maoizm**, s.61)

ÇKP'nin 1969'da yapılan 9. Milli Kongresi'ne sunulan raporda ise şöyle deniyordu:

"Başkan Mao, yarım yüzyıldır Çin'in bütün milliyetlerine mensup halkların yeni demokratik devrimi başarmak için verdiği büyük mücadeleye, Çin'in sosyalist devrim ve sosyalizmin inşası için verdiği büyük mücadeleye ve çağdaş uluslararası komünist hareketin emperyalizme, modern revizyonizme ve çeşitli ülkeler gericilerine karşı verdiği büyük mücadeleye

önderlik ederek M-L evrensel gerçeğini devrimin somut pratiğiyle kaynaştırmış; siyaset, askerlik, iktisat, kültür, felsefe alanlarında ve diğer alanlarda M-L'i devralmış, korumuş ve geliştirmiş; M-L'i daha yüksek ve tamamen yeni bir aşamaya ulaştırmıştır. Mao Zedung Düşüncesi, emperyalizmin tam çöküşe ve sosyalizmin dünya çapında zafere doğru ilerlediği çağın M-L'idir." (ÇKP'nin 9. Milli Kongresi'ne Rapor, s.47-48)

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin, emperyalizm ve proleter devrimleri çağının sona erdiği ve "emperyalizmin toptan çöküşe ve sosyalizmin bütün dünyada zafere doğru ilerlediği", yeni bir çağa girildiği yolundaki iddiaları Marksizm-Leninizme tamamen aykırı küçük burjuva safsatalarından başka bir şey değildir. Yeni bir çağa Mao Zedung Düşüncesinin sözde "aydınlattığı yeni bir çağa— girildiği yolundaki iddia, teoride ve pratikte Leninizmin modasının geçtiği ve onun günümüzün çeşitli siyasal sorunlarına artık yeterli ölçüde ışık tutamayacağı anlamına geliyordu. Bilindiği gibi Leninist proleter devrimi teorisi, devrimlerin emperyalizmin en zayıf halkasını oluşturan ülkelerde patlak vereceği, kapitalizmin (emperyalizm aşamasında daha da şiddetlenen) eşitsiz siyasal ve ekonomik gelişimi yasası uyarınca, devrimin tek tek ülkelerde zafere ulaşabileceğini belirtiyordu. Serbest rekabetçi kapitalizm çağında devrimin tek bir ülkede patlak verip zafere ulaşması mümkün değildi; çünkü kapitalizmin eşitsiz siyasal ve ekonomik gelişimin nisbeten daha zayıf olduğu bu koşullarda, kapitalist ülkeler arasındaki çelişmeler keskin değildi. Ve kapitalist devletlerin ortak cephesi derin çelişmelerle parçalanmamıştı. Bu koşullarda devrimin zaferi onun, ancak birkaç ileri kapitalist ülkede aynı anda patlak vermesiyle mümkün olabilirdi.

Emperyalizm çağına girilmesiyle birlikte, tekel öncesi kapitalizmin tekelci kapitalizme dönüştüğünü saptayan Lenin, dünyayı ve etki alanlarını aralarında paylaşan emperyalistlerin ekonomik ve siyasal gelişimlerinin eşit oranda olmadığını, tersine sıçramalı olduğunu, bazı emperyalist devletlerin ya da mali sermaye gruplarının diğerlerinden daha hızlı bir tempoyla gelişmesi sonucu bunların, etki alanlarını yeniden paylaşılmasını talep ettiklerini gösterdi. Bu yeniden paylaşım taleplerinin ve diğerlerinden daha yavaş gelişen emperyalist devletlerin kendi etki alanlarını elde tutma çabalarının yol açtığı emperyalist savaşlar, dünya kapitalist-emperyalist cephesinin çatlamasına ve dolayısıyla emperyalist zincirin en zayıf hal-

kasından —yani devrimin güçleriyle karşı-devrimin güçleri arasındaki orantının en elverişli olduğu yerde— kopmasına olanak vermektedir.

Çağımızın temel özellikleri değişmemişken Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin herhangi bir teorik gerekçe göstermeksizin "emperyalizmin toptan çöküşe ve sosyalizmin tüm dünyada zafere doğru ilerlediği" yeni bir çağa girildiği yolundaki saptamaları, teorik olarak yanlış olmasının ötesinde, dünyada devrimle karşı-devrim arasında varolan gerçek güç dengesini ve 1950'lerde ve 1960'larda meydana gelen önemli siyasal gelişmeleri hesaba katmayan, emperyalist sistemin çok yakında yıkılacağı izlenimini yayan maceracı bir anlayışı yansıtmaktaydı. Bilindiği gibi 1950'lerin ikinci yarısından itibaren Rusya'da ve bir dizi Doğu Avrupa ülkesinde burjuvazinin yeniden iktidara gelmesi sonucu dünyada devrimle karşı-devrim arasındaki güç dengesi —geçici bir süre için de olsa— karşı-devrimin lehine değişti. Bu olumsuz gelişmeye rağmen, gerek metropol ülkeledeki proletaryanın sosyalist devrimci mücadelesi, gerekse de sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki ezilen halkların anti-emperyalist demokratik devrimci mücadeleleri gelişmeye devam etmiş ve dünya emperyalizmine ve gericiliğe ardarda ağır darbeler indirmişti. Ne var ki, devrim güçleriyle karşı-devrim güçleri arasındaki orantıda köklü bir değişiklik olmadıkça "emperyalizmin toptan çöküşü" sözkonusu olamaz ve devrimin tek tek ülkelerde, emperyalist zincirin en zayıf olduğu halkadan kırılması suretiyle meydana gelmeye devam edeceği emperyalizm ve proleter devrimleri çağında kalınır. Eğer böyle bir çağa girilecekse, bu ancak kapitalist kuşatmanın yerini sosyalist kuşatmanın aldığı, dünyadaki ülkelerin çoğunluğunda devrimin zafere ulaştığı ve devrimle karşı-devrim arasındaki güç dengesinde köklü bir değişikliğin olduğu koşullarda olabilir.

Belirli bir dönem uluslararası komünist hareket üzerinde epeyce etkisi olan ve Mao Zedung'un ve ÇKP'sinin tartışılmaz otoritesi nedeniyle geniş ölçüde kabul edilen bu maceracı ve Troçkist tez, 1960'ların ikinci yarısında ve 1970'lerde uluslararası komünist hareket içinde "sol" eğilimlerin güçlenmesine yol açtı. Bu tezin kabulü çeşitli ülkelerdeki komünist partisve örgütlerin hatalı siyasetler izleyerek emperyalizmden ve gericilikten ağır darbeler yemelerinde önemli bir dış etken oldu. Bu tez, ÇKP'nin 1973 yılında yapılan

10. Milli Kongresi'nde herhangi bir özeleştiri yapılmaksızın terkedildi. Ünlü "yeni çağ"dan sözedilmeyen bu kongrenin siyasi raporunda; "Lenin'in ölümünden bu yana, dünyanın durumu büyük değişikliklere uğramıştır. Ama çağ değişmemiştir. Leninizmin temel ilkeleri eskimemiştir, onlar bu gün de düşüncemize rehberlik eden teorik temel olmaya devam etmektedirler." (**ÇKP 10. Milli Kongre Belgeleri**, s.25) denerek bir adım geri atılmaktaydı. Devam edelim.

Çin revizyonistleri Mao Zedung'un Marksizme esas katkısının, "proleter diktatörlüğü altında devrimin sürdürülmesi" konusunda olduğunu söylemektedirler. Halkın Günlüğü'nün 1 Ekim 1976 tarihli başyazısında şöyle deniyordu:

"Başkan Mao Zedung, modern çağın en büyük Marksistiydi. Onun yapıtları, çok zengin içerikli ve derin anlamlı bir Marksizm ansiklopedidir. Başkan Mao'nun diyalektiksel materyalizm ve tarihsel materyalizm — proletaryanın dünya görüşü— üzerine tezlerini ve onun devrimci teorilerini, özellikle proleter diktatörlüğü altında devrimi sürdürme teorisini derin bir biçimde anlamak için ve onun M-L'i devrimin somut pratiğiyle nasıl birleştirdiğini, M-L'i nasıl devraldığını , savunduğunu ve geliştirdiğini ve Mao Zedung Düşüncesinin her türden oportünizme ve revizyonizme karşı mücadele içinde nasıl geliştiğini derinden kavramak için onları sıkı bir biçimde tekrar tekrar incelemek gereklidir. İnceleme aracılığıyla tüm sosyalizm tarihsel dönemi boyunca sınıfları, sınıf çelişmeleri ve sınıf mücadeleleri olacağını , bu dönemde baş çelişmenin proletarya ile burjuvazi arasında olduğunu, esas tehlikenin revizyonizm olduğunu ve esas hedef kapitalist yolu tutan iktidardaki partili kişiler olmak üzere devrimin hedefinin burjuvazi olduğunu, açıklığa kavuşturmak gereklidir. Özellikle Başkan Mao'nun, burjuvazinin tam Komünist Partisi içinde ve kapitalist yolda olduğu yolundaki bilimsel doğru yargısını açıkça anlamak gereklidir." (Aktaran **Peking Review**, Ekim 1976, sayı 42)

"Marksizmin gelişmesinin tarihinde, proleter diktatörlüğü altında devrimin sürdürülmesi büyük teorisini ilk kez açık bir biçimde geliştirdiği için bütün dünya halkları Başkan Mao'nun anısını derin bir saygıyla anıyorlar." (**Peking Review**, Ocak 1977, Sayı:2)

ÇKP'nin 11. Milli Kongresine sunduğu raporda da Hua Gua-Feng şöyle diyordu:

"Başkan Mao, zamanımızın en büyük Marksistiydi. M-L'in evrensel gerçeğini Çin devriminin ve dünya devriminin somut pratiği ile bütünleştirerek M-L'yi felsefe, ekonomi politik ve bilimsel sosyalizm alanlarında dev-

raldı, savundu ve geliştirdi. Başkan Mao'nun sosyalizm döneminde Marksizme en büyük katkısı sistemleştirmiş olduğu devrimi proletarya diktatörlüğü altında sürdürme teorisiydi." (ÇKP 11. Ulusal Kongre Belgeleri, s.28-29)

Sosyalizm tarihsel dönemi boyunca sınıfların varlıklarını sürdürebileceklerini iddia ederken Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, burjuvazinin ve sömürücü sınıfların varlıklarını, sürdürebileceklerini kastetmektedirler. Onlara göre üretim araçlarının kollektifleştirilmesinden ve sosyalist ekonomik temel inşa edildikten sonra bile, yani komünizmin üst evresine kadar, sömürücü sınıflar varolmaya devam edeceklerdir. Öte yandan bu baylar, sınıf olarak varlığını sürdüren burjuvazi ile proletarya arasındaki mücadelenin komünist partisine de yansıyacağını ve bunun sonucu olarak komünist partisi içinde zorunlu olarak bir Marksist çizgi ile burjuvaziyi temsil eden bir revizyonist çizginin olacağını iddia etmektedir. Onlara göre bu "gerçek", Lenin ve Stalin tarafından kavranmamıştı; bu yüzden de Sovyetler Birliği'nde kapitalizmin restorasyonuna engel olunamazdı. Sovyetler Birliği'nin ve uluslararası komünist hareketin proleter devrimine ve proleter diktatörlüğüne ilişkin deneyimlerini sözde özetleyen Mao Zedung, uluslararası komünist hareketin tarihinde ilk kez, üretim araçları mülkiyetinin sosyalist dönüşümünün tamamlanmasından sonra bile burjuvazinin varlığını sürdürmeye devam edeceğini ve burjuvaziye karşı sınıf mücadelelerinin proleter diktatörlüğü altında da sürdürülmesi gerektiğini keşfetti(!). Mao Zedung'un kendisi 1964 yılında kaleme aldığı bir broşürde bu görüşünü şöyle açıklıyordu:

"İstisnasız bütün sosyalist ülkelerde sınıflar ve sınıf mücadelesi sosyalist yolla kapitalist yol arasında mücadele vardır." (Kruşçev'in Sahte Komünizmi ve Onun Dünyaya Verdiği Dersler, İngilizce baskısı, s.19)

Daha ilerdeyse şu görüşlere yer veriyordu:

"Bununla birlikte, Sovyetler Birliği'ndeki devrilen eski burjuvazi ve diğer sömürücü sınıfların kökü kazınmamıştı ve onlar sanayinin millileştirilmesinden ve tarımın kollektifleştirilmesinden sonra da yaşamaya devam ettiler." (agy, s.21)

Mao Zedung, daha sonra M-L teoriye kendi yaptığı "katkı"yı şöyle anlatıyor:

"Kapitalizmin restarasyonu nasıl önlenebilir? Mao Zedung yoldaş, Çin'deki proleter diktatörlüğünün pratik deneyimini özetledikten ve başta

Sovyetler Birliği gelmek üzere diğer ülkelerdeki olumlu ve olumsuz deneyimleri M-L'in temel ilkelerine uygun olarak inceledikten sonra bu soruna ilişkin olarak bir dizi teori ve siyaset formüle etmiş ve böylelikle Marksist-Leninist proleter diktatörlüğü teorisini zenginleştirmiş ve geliştirmiştir." (agy, s.94-95)

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin Marksizm-Leninizme bir "katkı" olduğunu ileri sürdükleri bu görüşler, aslında Marksizm-leninizme taban tabana karşıt ve oportünist tezlerdir. Bu tezler, aslında burjuvazinin gerçekten mülksüzleştirilmemiş ve siyasal iktidardaki mevzilerinden uzaklaştırılmamış olduğu ve burjuva ideolojisinin sınırsız bir biçimde yayılmasına olanak tanıdığı Çin'in kendi revizyonist deneyiminin genelleştirilmesi ve teorileştirilmesinden başka bir anlam taşımamaktadır. Burjuvazinin ekonomik, siyasi ve ideolojik alanlarda tasfiyesine yönelinmediği, sınıf olarak varlığını sürdürdüğü; parti içinde her türden burjuva ve küçük burjuva hiziplerin varolmasına olanak tanıdığı koşullarda, kapitalist toplumun sınırları içinde kalındığı ve sosyalizmin inşa edilmediği doğrudur. Ancak bütün bunların Marksizm-Leninizme bir katkı olmak bir yana, Marksizm-Leninizmin proleter devrimi ve proleter diktatörlüğü teorileriyle, sosyalizmin inşasına ilişkin Marksist-Leninist ilkelerin tam bir yadsınma olduğu açıkça kavranmalıdır.

Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, üretim araçlarının kollektifleştirilmesinden yani burjuvazinin mülksüzleştirilmesinden ve küçük burjuvazinin sosyalist ekonomik yapı içine çekilmesinden sonra bile, sömürücü sınıfların varolmaya devam edeceğini söylerken, Marksist-Leninist teoriyi çarpıtmaktadırlar. Proletaryanın iktidarı ele geçirmesinden sonra sömürücü sınıfların varlıklarını sürdürdükleri bir dönem —bu nisbeten uzun bir süre de olabilir— olacaktır. Ancak, iktidara geçen proletarya durumunu sağlamlaştırdıktan, en büyük belirleyici önem taşıyan üretim araçlarını denetimi altına aldıktan ve devrilen eski egemen sınıfların geri dönüş çabalarını püskürttükten sonra, toplumsal ve maddi-ekonomik koşulların olanaklı kıldığı en büyük hızla, geriye kalan sömürücü sınıfları mülksüzleştirecek, küçük burjuvaziyi de barışçı yöntemlerle sosyalizmin inşasına katacak ve böylelikle sosyalist ekonomik temeli kuracaktır. Üretim araçlarının kollektifleştirilmesinin ve sosyalist ekonomik temelin kuruluşunun tamamlanmasından sonra sömürücü sınıfların varlığından hiç bir ekilde sözedilemez. Lenin **Proletarya**

Diktatörlüğü Döneminde Ekonomi Politika başlıklı makalesinde: "Ve proletarya diktatörlüğü döneminde sınıflar hala durmaktadır ve duracaktır. Sınıflar yok olunca diktatörlük gereksiz hale gelecektir. Proletarya diktatörlüğü olmaksızın sınıflar yok olmayacaktır." (**İşçi Sınıfı ve Köylülük**, s.398) diyordu. İlk bakışta Lenin'in bu pasajı Mao Zedung'u doğrular gibi gözükmektedir. Oysa gerçek durum hiç de öyle değildir. Aynı yazıda Lenin şunları söylüyordu:

"Sınıfların ortadan kaldırılması için, önce toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin ortadan kaldırılması gerekir. Görevimizin bu kısmı başarılmıştır , ama bu, ancak bir kısmıdır, üstelik de en zor kısmı değildir. Sınıfları ortadan kaldırmak için, ikincisi fabrika işçisi ile köylüler arasındaki farklılığı ortadan kaldırmak, bunların hepsini işçi yapmak gerekir. Bu birdenbire yapılmaz. Bu görev, kıyas kabul etmez bir biçimde daha zordur ve zorunlu olarak uzun bir zaman alacaktır." (agy, s.386)

Başka bir yerdeyse Lenin şöyle diyordu:

"Açıktır ki, sınıfları tam olarak kaldırmak için, sömürücüleri, toprak sahiplerini ve kapitalistleri altetmek yetmez, onların mülkiyet haklarını kaldırmak yetmez; ayrıca üretim araçlarının tüm özel mülkiyetini kaldırmak gerekir. Kol işçileri ile kafa işçileri arasındaki ayırımı olduğu gibi, kent ile kır arasındaki ayrımı da yok etmek gerekir. Bu çok uzun bir zaman ister. Bunu başarmak için, üretici güçleri geliştirmek ve ileri doğru bir dev adım atılmalıdır; küçük üretimin sayısız kalıntılarının (...) direnişi altetmek gerekir..." (**Burjuva Devlet ve Proletarya Diktatörlüğü**, s.184)

Görüldüğü gibi Lenin, sosyalizmin tarihsel döneminin tümü boyunca, sömürücü sınıfların varlıklarını sürdürecekleri biçimindeki anti-marksist ve Buharinci tezi hiç bir surette kabul etmiyor. Bu dönemde sınıfların varlıklarını sürdüreceklerini söylerken, o, küçük üretimin ve küçük üretim temeline dayanan küçük burjuvazinin varlığını sürdüreceğini ve bunların ancak uzun bir sürede sosyalist ekonomi sisteminin içine çekildiklerini belirtiyor. Küçük üretimin ve küçük burjuvazinin varlığını sürdürdüğü koşullarda bu sınıfın bağrından kapitalist öğelerin sürekli doğacağı açıktır. Ancak bu Mao Zedung'un teziyle ilgisi olmayan bir olgudur.

Ancak, sosyalist üretim ilişkilerinin egemen olmasından ve sömürücü sınıfların ortadan kaldırılmasından sonra durum nedir? Sömürücü sınıfların ve onların ekonomik temellerinin ortadan kaldırılması durumunda da başta ideolojik alan olmak üzere her alanda proletarya ile burjuvazi arasındaki sınıf mücadelesi devam eder.

içinden çıktığı kapitalist toplumun doğum lekelerini ve izlerini üzerinde taşıyan sosyalist toplum "herkesten yeteneğine göre, herkese gereksinimine göre" komünist bölüşüm ilkesini uygulayacak bir maddi-ekonomik gelişim düzeyine ulaşmamıştır. Bu aşamada kafa emeği ile kol emeği ve kent ile kır arasındaki karşıtlık, azalmasına rağmen devam etmekte, sömürücü egemen sınıfların kalıntılarının ezilmesi ve sosyalist devrimin kazanımlarının korunması amacıyla devlet —proletarya diktatörlüğü— varlığını sürdürmektedir. Yıkılan ve mülksüzleştirilen eski sömürücü sınıfların kalıntılarının ve uzun sürede sosyalist ekonomi sistemine geçmekle birlikte, kendi dünya görüşlerini bir anda terkedemeyen ve terketmesi mümkün olmayan küçük burjuvazinin ve köylülüğün ideolojileri, proletaryayı etkilemeye devam etmektedir. İçinden geldiği kapitalist toplumun, bilincini kirlettiği proletaryanın kendisi de şu ya da bu ölçüde komünizmle ve Marksizm-Leninizmle bağdaşmayan görüş ve anlayışların etkisi altındadır. Marksizm-Leninizm, ekonomik temeldeki değişikliğin üst yapıdaki değişikliğe göre daha hızlı ilerlediğini kabul eder; öyle ki üretim araçlarını daha ileri bir sınıfın eline veren bir devrimden, nisbeten uzun bir süre sonra bile eski ekonomik temele tekabül eden düşün ve kavramlar varlıklarını sürdürebilirler. Bu yüzden üretim araçlarının kollektifleştirilmesinden sonra da sınıf mücadelesi devam edecektir. AEP Tarihi bu konuda şunları söylüyor:

"Sınıf mücadelesi, sömürücü sınıflar ortadan kaldırıldıktan sonra da şiddetli bir şekilde devam eder. Sınıf mücadelesi, ülke içinde bu sınıfların kalıntılarına ve ortaya çıkabilecek yoz unsurlara karşı geliştirilir, ama özellikle ideoloji ve kültür alanındaki Marksizme yabancı fikirler ve feodal, ataerkil ya da burjuva nitelikteki eğilimler üzerinde yoğunlaştırılır. Geçmişin miras bıraktığı bu fikir ve eğilimler, insanların bilincinde derin kökler salmışlardır ve varlıklarını uzun bir zaman sürdürürler. İşte bütün bunlar ve dıştaki emperyalistlerin ve revizyonistlerin siyasi ve ideolojik baskıları, revizyonizmin doğuşunun ve iktidarı ele geçirişinin ve kapitalizme geri dönüşün gerçek temelini oluştururlar. Ülke içinde komünizm inşa edilene ve kapitalizm dünya çapında yok edilene kadar böyle bir temel varolacaktır. Bu yüzden ideolojiye karşı yürütülen sınıf mücadelesi, revizyonizmin iktidara gelmesini ve kapitalizme geri dönüşü önlemenin, sosyalist toplumu tam olarak inşa etmenin ve komünizme geçmenin zorunlu bir şartıdır." (**AEP Tarihi**, c.3, s.186-187)

Kuşku yok ki, ideolojik ve kültürel alandaki şiddeti sınıf mü-

cadelesi son çözümlemede siyasal bir mücadeledir, yani burjuvazinin mi yoksa proletaryanın mı baskın çıkacağı, toplumu kendi dünya görüşüne göre biçimlendireceği ve iktidarı ele geçireceği sorusunu gündeme getiren bir mücadeledir. Proletaryanın devrimi yapmış, sömürücü sınıfların restarasyon çabalarını ezmiş, onları mülksüzleştirmiş ve sosyalist ekonomiyi kurarak sömürücü sınıfları ortadan kaldırmış olması kapitalizmin restarasyonuna karşı yeterli bir güvence oluşturamaz. Eğer proletarya, zaferinin üstüne yan gelip yatarsa, burjuva ideolojisinin proletarya ve emekçi kitlelerini zehirlemesine göz yumarsa, kafa emeği ile kol emeği arasındaki karşıtlığı azaltmak ve ortadan kaldırmak için çaba göstermezse, ücret ve maaş farklılıklarını sistemli olarak azaltmazsa, kendi parti ve devlet aygıtında bürokratik ve liberal eğilimlerin ortaya çıkmasına ve gelişmesine göz yumarsa, yozlaşmış öğelere ve eski sömürücü sınıfların kalıntılarına karşı sürekli bir baskı uygulamazsa, emperyalistlerin ve dış gericiliğin saldırısına karşı uyanık olmaz ve proleter devlet aygıtını sürekli olarak güçlendirmezse, sosyalist ekonominin ve üretici güçlerin düzenli gelişmesini sağlamazsa, o zaman kapitalizmin restorasyonu kaçınılmaz olacaktır. Sosyalist toplum kapitalist toplumdan farklı olarak uzlaşmaz sınıf çelişmeleriyle birbirinden ayrılmış sınıflardan değil, hepsi de sosyalizmin ve komünizmin kuruluşundan çıkarı olan dost sınıflardan —işçi sınıfı, kollektifleşmiş köylülük ve emekçi aydınlar— oluşmasına rağmen bu toplumda da temel çelişme burjuvazi-proletarya çelişmesidir. Sosyalizm aşamasında burjuvazi varlığını, eski sömürücü sınıfların kalıntıları, parti ve devlet kademelerindeki yozlaşan ve bürokratlaşan öğeler, proletaryanın ve emekçi kitlelerin zihinlerindeki her türlü anti-proleter ideolojilerin kalıntıları vb. olarak sürdürür. Proletaryanın görevi, burjuvaziye ve tüm diğer sömürücü sınıflara karşı sınıf mücadelesini, başta ideolojik ve kültür alanı gelmek üzere bütün alanlarda sonuna kadar, komünist topluma kadar, şiddetli ve amansız bir biçimde sürdürmek, proletarya diktatörlüğünü güçlendirmektir. Eğer uzlaşmaz sınıf çelişmelerinin varlığı sözkonusu olmasaydı, sosyalizm tarihsel döneminde bir devletin, proletarya diktatörlüğünün varlığını sürdürmesine de gerek kalmazdı. Bilindiği gibi devlet, Lenin'in tanımıyla "uzlaşmaz sınıf çelişmelerinin bir ürünüdür." Sosyalizm aşamasında proletarya, devlete gereksinme duyar; onu ancak, sınıfların ve sınıf çelişmelerinin ortadan kaldırıl-

dığı komünizmin üst evresinde tarihin çöplüğüne atabilir. **Gotha Programının Eleştirisi'nde** Marks, proletarya diktatörlüğünün komünizme varana dek geçerli olduğunu söylüyordu:

"Kapitalist toplum ile komünist toplum arasında, birinden ötekine devrim yoluyla geçiş dönemi yeralır. Buna bir siyasal geçiş dönemi tekabül eder ki, burada, devlet proletaryanın devrimci diktatörlüğünden başka bir şey olamaz." (Aktaran Lenin, **Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü**, s.267)

Lenin de aynı görüşü pek çok kez yinelemiş ve ayrıntılı bir biçimde açıklamıştır. O şöyle diyordu:

"Proletarya diktatörlüğü altında sınıf savaşımı ortadan kalkmaz, yalnızca farklı biçimlere bürünür." (agy, s.213-214).

Proletarya diktatörlüğünün, proletaryanın burjuvaziye karşı verdiği sınıf mücadelesinin en üst ve en şiddetli biçimi oluduğunu belirten Lenin bu diktatörlüğü şöyle tanımlıyordu:

"Proletarya diktatörlüğü, sınıf mücadelesinin sonu değildir; onun yeni biçimler altında devamıdır. Proletarya diktatörlüğü, siyasal iktidarı eline almış olan proletaryanın, yenilmiş ama yokolmamış, ortadan kalkmamış olan, direnmekten vazgeçmeyen, tersine direncini arttıran burjuvaziye karşı sınıf mücadelesidir." (Aktaran Stalin, **Leninizmin Sorunları**, s.145-146)

Bütün bunlardan, sosyalizm koşullarında sınıfların, sınıf çelişmelerinin ve sınıf mücadelesinin devam ettiği ve komünizme kadar da kesintisiz ve şiddetli bir biçimde devam edeceği gerçeğinin, "proletarya diktatörlüğü altında devrimi sürdürme" öğretisinin Mao Zedung'dan çok önce Marks, Engels, Lenin ve Stalin tarafından, hem de Buharinci bir biçimde çarpıtılmış ve karikatürleştirilmiş olarak değil de bilimsel tarzda konduğu ve ayrıntılarıyla açıklandığı görülmektedir.

Çin revizyonistlerinin "proletarya diktatörlüğü altında devrimin sürdürülmesi"nden yana olduğu, hatta bu konuda Marksizm-Leninizme katkıda bulunduğunu ileri sürdükleri Mao Zedung, her sorunda olduğu gibi, bu sorunda da eklektizm içinde yüzmektedir. O, bir yandan, devrimin sürdürülmesinden sözederken, bir yandan da birçok yazı ve konuşmalarında devrimin zaferinin artık güvence altına girdiğinden, Çin'de artık hemen hemen hiç bir karşı-devrimci kalmadığından vb. sözetmiştir. Örneğin, küçük köylü işletmelerinin kollektifleştirildiği 1955 yılında Mao Zedung "Bu yılın (1955-bn)

sonuna kadar sosyalizmin zaferi büyük ölçüde güvence altına alınacaktır" (**Seçme Eserler**, c.5, s.283) diyordu. 1957 yılında kaleme aldığı **Halk İçindeki Çelişmelerin Doğru Ele Alınması Üzerine** adlı makalesinde 600 milyonluk Çin halkının "tek bir yumruk gibi birleşerek" sosyalizmin inşasına giriştiklerini ileri süren Mao Zedung, aynı yazıda "karşı-devrimciler hala vardır ama sayıları çok değildir" (agy, s.456) diyerek, burjuvazinin sınıf olarak varlığını sürdürmediği Çin'de, uzlaşmaz sınıf çelişmelerinin sönmeye yüz tuttuğunu iddia ediyordu. Sözkonusu yazıda Mao Zedung, sosyalizm koşullarında sınıf mücadelesinin sona ermediğini, proletarya ile burjuvazi arasındaki sınıf mücadelesinin çeşitli siyasal güçler arasındaki sınıf mücadelesinin devam ettiğini ve uzun süre de devam edeceğini ileri sürüyordu. Ama, Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, sosyalizm tarihsel döneminde, burjuvazi ile proletarya arasında devam edegelen mücadelenin ve aralarındaki çelişmelerin uzlaşabilir karakterde olduğunu söyleyerek, sorunun can alıcı noktasında anti-Marksist bir konumda olduğunu açığa vuruyorlardı. Onlara göre bütün bu çelişmeler tek bir yumruk gibi birleşen ve hepsi de sosyalizmi destekleyen 600 milyon Çinlinin, "evdeki kardeşler"in aralarındaki önemsiz anlaşmazlıklardı ve barışçıl yollardan çözülebilirlerdi. Mao Zedung ve Çin revizyonistlerini tüm diğer oportünist, revizyonist, sosyal-demokrat ve reformist akımlarla birleştiren ortak nokta, burjuvazi ile proletarya arasında antagonist bir çelişme bulunmadığı ve dolayısıyla proletaryanın bütün bir geçiş dönemi (yani sosyalizm aşaması) boyunca burjuvaziye karşı amansız ve şiddetli bir sınıf mücadelesi sürdürmesi ve diktatörlük uygulaması gerektiği gerçeğinin reddi, onların Marksist-Leninist olmadıklarının şaşmaz bir kanıtıdır. Bu noktada Lenin'in şu çok öğretici pasajını aktarmak yararlı olacaktır:

"Yalnızca sınıflar savaşımını kabul eden biri, bunu kabul ettiği için bir Marksist değildir; henüz burjuva düşüncesinin, burjuva politikasının çerçevesinden çıkmamış biri olabilir. Marksizmi sınıflar savaşımı öğretisine indirgemek, onun kolunu, kanadını kırpmak, bozmak, onu burjuvazi için kabul edilebilir bir şeye indirgemek demektir. Aslında, sınıflar savaşımının kabulü, proletarya diktatorasının kabulüne dek genişleten kişi Marksisttir ancak. Marksisti alelade küçük (ve büyük) burjuvadan temelden ayırdeden şey işte budur. Marksizmin gerçekten anlaşılıp kabul edildiğini bu denek taşıyla ölçmek gerekir." (**Devlet ve İhtilal**, s.39-40)

Zaten Mao Zedung'un kendisi de, tarihsel materyalizmden ve Marksizmden yalnızca sınıf mücadelesini anladığını kendi ağzıyla itiraf ediyordu:

"Sınıflar mücadele eder; bazıları zafer kazanır, bazıları yok olup gider. Tarih böyledir, binlerce yıllık uygarlık tarihi böyle olmuştur. Tarihi bir bakış açısıyla yorumlamak, tarihi materyalizmdir, bu bakış açısına karşı olmak tarihi idealizmdir." (Seçme Eserler, c.4, s.464)

Sosyalizm tarihsel döneminde burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişmenin antagonist niteliğini reddeden Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, diğer ülkelerdeki benzerleriyle birlikte, ancak böylesi uzlaşmaz bir sınıf çelişmesinden kaynaklanabilecek olan proletarya diktatörlüğünü de reddediyorlardı. "Uzlaşabilir" olarak niteledikleri burjuvazi-proletarya çelişmesinin yerini, sözde uzlaşmaz olarak niteledikleri burjuva sağcılar ile halk arasındaki çelişmeyi koyan Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, sahte diyalektiklerine dayanarak aslında bu çelişmeyi bile "kendi karşıtına" dönüştürerek antagonist olmayan bir çelişme olarak ele alıyorlar. Burjuva sağcıların ayrışacaklarını, onların çoğunluğunun "kazanılabileceğini" ileri süren Çin revizyonistlerinin bakış açısını Eylül 1962'de yaptığı bir konuşmada Mao Zedung, "sınıf mücadelesine çok aşırı bir önem verilmemelidir." (Yayınlanmamış Yazılar, s.149) diyerek ortaya koyuyor ve bu işle esas olarak güvenlik şubelerinin ilgilenmesi gerektiğini belirtiyordu. Aynı Mao Zedung, yalnızca birkaç yıl sonra "Kültür Devrimi" sırasında sınıf mücadelesine —doğal olarak kendi anlayışına göre— üretim faaliyetini neredeyse tamamen durduracak ve ülkeyi bir iç savaşa sürükleyecek ölçüde "önem verdi". O sıralar Mao Zedung'un kendisi, iktidarın önemli bir kısmının revizyonistlerce gaspedildiğini; sanat, edebiyat, bilim ve kültür alanlarında revizyonizmin egemen olduğunu; işletmelerin çoğunluğunda önderliğin gerçek Marksistlerin ve kitlelerin değil, revizyonistlerin elinde olduğunu söylüyordu. Bütün bu düşün kargaşası yalnızca Mao Zedung'un esen yele göre yön değiştiren bir "reel politiker" olduğunu göstermekle kalmaz; aynı zamanda onun "proletarya diktatörlüğü altında devrimin sürdürülmesi" konusunda Marksizm-Leninizme sözde yaptığı katkının da bir balon, bir sahtekarlık olduğunu ortaya koyar.

Marksizm-Leninizmin, proleter devrimi ve proleter diktatörlüğü öğretisi, sosyalizm koşullannda sınıf çelişmelerinin ve sınıf mü-

cadelesinin devam ettiği gerçeğinden hareketle, sosyalizmin ve proletaryanın konumlarının sürekli olarak güçlendirilmesini, komünist partisinin önder rolünün ve proleter niteliğinin korunmasını ve sağlamlaştırılmasını, proleter diktatörlüğünün kesintisiz bir biçimde sürdürülmesini savunur.

Çin revizyonist propagandası Mao Zedung'u her zaman aşırı derecede yüceltmiş ve onu putlaştırmıştır. Mao Zedung'a hiç bir biçimde hak etmediği "usta"lık sıfatının ötesinde, ona, Lenin'den ve Stalin'den daha üstün nitelikler atfeden Çin revizyonistleri şöyle diyorlar:

"Başkan Mao Zedung modern çağın en büyük Marksistiydi." (Halkın Günlüğü'nden Aktaran **Peking Review**, Ekim 1976, sayı 41, abç) "Başkan Mao zamanımızın en büyük Marksistiydi." (**ÇKP 11. Ulusal Kongre Belgeleri**, s.28-29, abç)

İçinde bulunduğumuz çağ, emperyalizm ve proleter devrimleri çağı olduğuna göre, Çin revizyonistlerinin zamanımızın ya da modern çağın "en büyük Marksisti" olarak niteledikleri Mao Zedung'u Lenin'den ve Stalin'den daha üstün gördükleri açıktır. Enver Hoca yoldaş da, Çin önderlerinin "Mao Zedung'un Marks, Engels ve Lenin'den daha fazla şeyler başardığı"(**Emperyalizm ve Devrim**, s.284)nı ileri sürdüklerini belirtiyordu.

Mao Zedung'un sosyalist toplumda kişilerin ve önderlerin rollerine, onlarla kitleler arasındaki ilişkileri yöneten ilkelere ilişkin anlayış ve uygulamaları tamamen oportünist ve gerici karakterdedir. Mao Zedung, kendisinin putlaştırılmasına karşı çıkmadığı gibi, bunu istemiş ve körüklemiştir. "Bay Kruşçev'in devrilmesinin nedeni, belki de zerre kadar putlaştırılmamasıdır" diyen Mao Zedung, Kruşçev'in devrilmesine yolaçan nedenleri kavrayamadığını ortaya koyduğu gibi, kendisinin hangi amaçlarla putlaştırıldığını da ele vermektedir. Öte yandan şifa bulmaz eklektizmleri burada da Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin yakasını bırakmıyor. Kruşçev'in putlaştırılmamış olduğu için devrildiğini ileri süren kimselerin belleklerı yanlızca birkaç yıl önce, Eylül 1963'te kaleme aldıkları Stalin Meselesi Üzerine adlı yazılarında, Kruşçev'in Stalin'i karalarken, kendisini göklere çıkardığını ve putlaştırdığını belirttiklerini unutacak kadar zayıflamış olabilir mi? Yoksa o gün için bu tür bir eleştiriye gerek duymaları mı belleklerini zayıflatıyordu?

Mart 1958'de yaptığı bir konuşmada Mao Zedung, ilke ola-

rak kişilerin putlaştırılmasına karşı olmadığını, önemli olanın gerçeği elinde tutan kişilere mi, yoksa saygı gösterilmeyi hak etmeyen kişilere mi tapıldığı olduğunu söylüyor. O, şöyle diyordu:

"Kişiye tapmanın iki biçimi vardır. Biri doğrudur. Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in doğru yanı için olanı doğrudur. Bunlara hürmet etmeli ve her zaman hürmet etmeye devam etmeliyiz.... Gündemdeki mesele kişileri putlaştırıp putlaştırmama değil, daha ziyade sözkonusu kişinin gerçeği temsil edip etmemesidir." (**Yayınlanmamış Yazılar**, s.51)

Oysa Marksizm-Leninizm kişilerin putlaştırılmasına ilke olarak karşıdır. Kişilerin putlaştırılması olgusu, doğal olarak, putlaştırılanın yanısıra, putlaştıranlarda, yani sözkonusu kişiye bilinçlice değil de kölece bağlılık ve saygı duyan kişilerin de varlığını gerektirecektir. Komünistler, kitlelerin en büyük ve saygı değer önderleri de olsa, kölece ve akıl-dışı bir bağlılık duymasından değil, devrimci ve komünist bilince dayanan bir sevgi ve saygı beslemesinden yanadırlar. Marks, kendisinden ve Engels'ten sözederken şöyle diyordu:

"İkimizde popülerleştirilmemize metelik vermeyiz... Başlangıçtan beri, Engels ve benim gizli komünist derneğe katılmamız, bunun tüzüğünde, otoriteye mistik bir saygıya katkıda bulunabilecek her şeyin reddedilmesi şartına bağlı olmuştu." (Aktaran Enver Hoca, **Modern Revizyonizmle Mücadele**, s.259)

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin, sosyalist toplumda kişilerin ve önderlerin rollerine, onlarla kitleler arasındaki ilişkileri yöneten ilkelere ilişkin oportünist anlayış ve uygulamaları, onların Marksist-Leninist olmadığının bir başka kanıtını oluşturmaktadır. Marksist-Leninistler, komünist önderlere gereken sevgi ve saygının gösterilmesinden yanadırlar; ama bu, hiç bir zaman bir uyruğun impatora, ya da bir kölenin efendisine bağlılığı türünden bir şey değildir. Kişilerin putlaştırılması gibi, feodal ve ataerkil uygulamalara ilke olarak bütünüyle karşı olan Marksist-Leninistler, sömürü ve zulümden ve her türlü anti-proleter ideoloji ve düşünlerin etkisinden arınmış insanların bilinçli, yoldaşça ve komünist ilişkileri ülküsünden yanadırlar. Marks ve Engels'in **Komünist Manifesto**'da belirttikeri gibi, biz komünistler;

"sınıfları ve sınıf uyuşmazlıkları ile birlikte eski burjuva toplumun yerine, her insanın özgür gelişiminin, insanların tümünün özgür gelişiminin koşulu olduğu yeni bir toplum kuracağız."

SONUÇ

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin teori ve pratikleri, (karşı-devrimcileştikleri yakın dönemi bir yana bırakacak olursak) onlann, anti-Marksist-Leninist ideolojiye sahip köylü devrimcileri olduğunu, küçük burjuva oportünistleri olduklarını ortaya koymaktadır. Onlar, Marksizm-Leninizmi bütün can alıcı noktalarda —parti öğretisi, devlet öğretisi, proleter enternasyonalizmi, proleter devrimi ve proletarya diktatörlüğü, sosyalizmin inşası, vb.— yadsımış ve çarpıtmışlardır. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, proletarya ile burjuvazi sınıflan arasındaki uzlaşmaz sınıf karşıtlığından ödü kopan, bundan dolayı bu çelişmeyi uzlaştırmaya çalışan tipik küçük burjuva oportünistleridir. Proletarya ile burjuvazi arasında sürekli yalpalayan, bocalayan ve kararsızlık geçiren küçük burjuvazi her zaman bir "üçüncü yol" düşü, ne proleter, ne de burjuva olan bir çözüm peşinde koşmuştur. Küçük burjuvazinin, proletarya ile burjuvazi arasında yalpalamasının temelinde, onun üretim süreci içinde işgal ettiği yer yatar; üretim araçlarına sahip olduğu için burjuvaziye, emek harcadığı ve çoğu zaman sömürüldüğü için de proletaryaya eğilim duyan küçük burjuvazi, modern kapitalist üretimin evrimiyle dağılan, ekonomik temeli yok olmakta olan bir sınıftır.

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin Çin'deki bütün sınıfları birleştirme çabalan, sınıfsal uzlaşma, sınıfsal uyum ve sınıfsal işbirliği planları bu küçük burjuva yönelimle bağlıdır. Ancak Maocu revizyonizmin pragmatizm, eklektizm, Han milliyetçiliği ve militarizm gibi diğer bazı özelliklerinin de varlığına dikkat göstermek gerekir. Bütün ülkelerin oportünistlerinin genel ve ortak bir karakterleri vardır; ancak bunun dışında her ülkede ortaya çıkan oportünist ve re-

vizyonist akımlar o ülkenin siyasal, kültürel, ekonomik ve tarihsel özellikleri tarafından belirlenen "ulusal" özellikleri de bulunacaktır. Maocu revizyonizmin kendine özgü yanları, orduya ve savaşa aşırı derecede önem veren, Çin'i dünyanın merkezine koyan ve diğer ulus ve halkları küçümseyen, Çin merkezci bakışaçısıdır. Mao Zedung'un, Marksizm-Leninizmin "beşinci ustası" olarak ilan edilmesinin, yeni bir çağa girildiği ve bu yeni çağın Marksizminin "Mao Zedung Düşüncesi" olduğu iddiasının temelinde de gene bu Çin merkezci eğilim yatmaktadır.

Oportünist ve uzlaşmacı eğilimlerine rağmen Çin revizyonistleri, Çin halkının muazzam anti-emperyalist ve demokratik devrimci enerjisinin de itmesiyle, anti-emperyalist demokratik halk devrimini zafere ulaştırdılar. Ancak ÇKP'nin, işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağaları da içinde olmak üzere tüm sömürücü sınıflara karşı aldığı uzlaşıcı tavır, anti-emperyalist demokratik halk devriminin zaferinden sonra da kapitalist burjuvaziye karşı devam etti. Demokratik devrimden sosyalist devrime geçemeyen ve proletaryanın öncülüğünden ve hegemonyasından yoksun olan Çin devrimi, burjuvazinin ekonomik ve siyasal mevzilerine dokunmadı. Bu durum, burjuvazinin süreç içinde durumlarını güçlendirmelerini ve adım adım iktidarı yeniden ele geçirmelerini olanaklı kıldı.

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin oportünist ve anti-Marksist tezlerinin amansızca eleştirilmesi, onların ve özellikle de Çin halkının Japon ve Amerikan emperyalistlerine, Guomindang faşizmine, işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağaları sınıflarına karşı vermiş oldukları kahramanca mücadelelerin önemini hiç mi hiç küçültmez. Küçük burjuvazinin önderliğinde de olsa Çin devrimi, emperyalizme ve dünya gericiliğine ağır darbe vurdu; sosyalist kampın önemli bir bağlaşığı oldu; Çin halkına önemli ekonomik ve toplumsal kazanımlar sağladı.

Emperyalizme ve onun ülke içindeki bağlaşıklarına karşı mücadelenin gündemde olduğu koşullarda ilerici bir rol oynayan küçük burjuva demokratizmi, sosyalist görevlerin gündeme geldiği koşullarda zorunlu olarak gerici bir rol oynar. Anti-emperyalist demokratik halk devriminin zafere ulaşması ve burjuvazi-proletarya çelişmesinin ön plana geçmesi ölçüsünde Mao Zedung'un başını çektiği küçük burjuva demokrasisi giderek gericileşti, proletaryaya karşı burjuvazinin siperi ve kalkanı oldu. Bu olumsuz gelişme, dev-

rimin sosyalist devrime dönüştürülmesi için proletaryanın öncülüğü ve hegemonyasının zorunlu olduğu, bu olmaksızın sosyalizme geçilemeyeceğini ve dahası demokratik devrimin kazanımlarının dahi korunup pekiştirilemeyeceğini bir kez daha doğrulamıştır.

"Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin teori ve pratikleri, (karşı-devrimcileştikleri yakın dönemi bir yana bırakacak olursak) onların, anti-Marksist-Leninist ideolojiye sahip köylü devrimcileri olduğunu, küçük burjuva oportünistleri olduklarını ortaya koymaktadır. Onlar, Marksizm-Leninizmi bütün can alıcı noktalarda —parti öğretisi, devlet öğretisi, proleter enternasyonalizmi, proleter devrimi ve proletarya diktatörlüğü, sosyalizmin inşası, vb.— yadsımış ve çarpıtmışlardır. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, proletarya ile burjuvazi sınıfları arasındaki uzlaşmaz sınıf karşıtlığından ödü kopan, bundan dolayı bu çelişmeyi uzlaştırmaya çalışan tipik küçük burjuva oportünistleridir. Proletarya ile burjuvazi arasında sürekli yalpalayan, bocalayan ve kararsızlık geçiren küçük burjuvazi her zaman bir "üçüncü yol" düşü, ne proleter, ne de burjuva olan bir çözüm peşinde koşmuştur. Küçük burjuvazinin, proletarya ile burjuvazi arasında yalpalamasının temelinde, onun üretim süreci içinde işgal ettiği yer yatar;

Mao Zedung ve Çin revizyonistlerinin oportünist ve anti-Marksist tezlerinin amansızca eleştirilmesi, onların ve özellikle de Çin halkının Japon ve Amerikan emperyalistlerine, Guomindang faşizmine, işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağaları sınıflarına karşı vermiş oldukları kahramanca mücadelelerin önemini hiç mi hiç küçültmez. Küçük burjuvazinin önderliğinde de olsa Çin devrimi, emperyalizme ve dünya gericiliğine ağır darbe vurdu; sosyalist kampın önemli bir bağlaşığı oldu; Çin halkına önemli ekonomik ve toplumsal kazanımlar sağladı."

ISBN 975-7827-00-2